Stanisław Lem
Norul lui Magellan

Traducere: Nicolae Mihăilescu şi Teofil Roll
Editura Tineretului, 1959

Stanisław Lem
Oblok Magellana
ISKRY, 1955

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE
INTRODUCERE
CASA
TINEREŢEA
MARATONUL
RĂMAS BUN, PĂMÂNTULE!
GEA
GRĂDINA DIN VID
OASPETELE DIN SPAŢIU
PILOTUL AMETA
TRIONII
SIMFONIA A IX-A A LUI BEETHOVEN
CONSFĂTUIREA ASTRONAUŢILOR
BALUL
ANA DIN STELE
PETRU DIN GANYMEDE
OBSTACOLE
COMUNIŞTII

GOOBAR, UNUL DINTRE NOI
STATUIA ASTRONAUTULUI
ÎNCEPUTUL EPOCII
SERII CENTAURULUI
MISTERIOSUL SATELIT ARTIFICIAL
PITICUL ROŞU
PLANETA PITICULUI ROŞU
TOVARĂŞUL LUI GOOBAR
STELELE CĂZĂTOARE
FLORILE PĂMÂNTULUI
NORUL LUI MAGELLAN
GLOSAR DE TERMENI ŞTIINŢIFICI

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu aproape trei sute de ani în urmă, John Wilkins, membru al Societăţii Regale, scria într-un raport prezentat onorabililor să-i colegi: „Cele patru mijloace prin care omul va putea spera, într-o zi, să se ridice în văzduh, sunt următoarele: spiritele îngerilor, păsările, aripi bine prinse de trup, care zburătoare”.

Peste trei sute de ani, literatura ştiinţifico-fantastică a deceniului nostru va părea, poate, la fel de naivă ca aserţiunile savantului englez. N-are rost deci să avertizăm îndelung pe cititorii acestei cărţi: „Aveţi de-a face cu o anticipaţie. Nu reproşaţi autorului că s-a depărtat de cunoştinţele actuale privind evoluţia modului de viaţă şi de gândire al umanităţii, spaţiul şi timpul, viaţa în cosmos etc etc”. Şi, în definitiv, în ce măsură s-a

depărtat el de toate acestea?

Să recurgem la un singur exemplu.

„Norul lui Magellan" descrie croaziera primei expediţii pământene către Proxima Centauri, steaua cea mai apropiată de sistemul nostru solar. Cea mai apropiată, adică situată la numai 4, 27 ani-lumină. Pentru a afla distanţa în kilometri, efectuaţi o simplă înmulţire: 4, 27 (ani) x 365 (zile) x 24 (ore) x 60 (minute) x 60 (secunde) x 300.000 (kilometri parcurşi într-o secundă de raza de lumină). Cu viteze de mii de ori mai mari decât cele obţinute astăzi, o asemenea călătorie ar întrece cu mult durata maximă a vieţii omeneşti. Nenumărate generaţii ar trebui să se stingă pe drum, pentru ca urmaşii lor să debarce, în sfârşit, pe ţărmurile unor planete inospitaliere sau fertilizate de căldura şi lumina altor sori.

Plasându-şi acţiunea în viitor, Stanisław Lem a ales însă o altă soluţie. „Gea", imensa navă interastrală, străbate vidul cu peste 170.000 kilometri pe secundă. Ori, potrivit teoriei relativităţii speciale, la astfel de viteze uriaşe se schimbă însuşi ritmul timpului. „Iată ce lucru ciudat, dar în acelaşi timp cât de măreţ! – exclamă povestitorul (romanul e scris la persoana I-a). Iată cum teoriile şi formulele, verificate până acum doar asupra fenomenelor cosmice, încep să influenţeze viaţa omului! Trebuie deci să ne întoarcem pe Pământ mai tineri decât cei de aceeaşi vârstă cu noi, deoarece în cele mai infime molecule ale încărcăturii Geei – atât obiecte cât şi

plante şi oameni – timpul se va scurge mai încet decât până acum. Şi cine poate să prevadă urmările acestui fenomen, când călătoriile în afara sistemului nostru planetar vor deveni un fapt obişnuit?…”

Am pătruns, oare, pe tărâmul basmului? Înlocuim pur şi simplu miraculosul „A fost odată”… cu şi mai de necrezutul „Va fi…”?

Fără a intra în amănunte care nu-şi au locul aici, menţionăm că „paradoxul timpului” şi-a aflat confirmarea pe cale experimentală şi că savanţii sovietici proiectează de pe acum rachete fotonice, a căror viteză să se apropie de aceea a luminii. Decalajul dintre fantezia autorului şi realitatea zilelor noastre apare deci simţitor redus.

Ni se înfăţişează de altfel numeroase anticipaţii care nu vor aştepta anul 3100 ca să prindă contur: dirijarea climei, realizarea sorilor artificiali, organizarea unor mari exploatări miniere pe Lună… Dar insistând asupra acestui aspect, am putea crea impresia că avem de-a face cu o carte de popularizare travestită în veşmintele fantasticului-ştiinţific. Ne grăbim să spulberăm orice posibilitate a unei asemenea interpretări.

Înţelegând că specificul genului nu justifică în niciun caz îndepărtarea de la ceea ce constituie însăşi esenţa literaturii, Lem a păstrat în centrul atenţiei sale problematica umană. Eroii săi pornesc în drumul spre stele, cu complexul de cunoştinţe, deprinderi şi sentimente dobândite pe Pământ. Asistăm la dezvăluirea şi prefacerea lor,

în condiţii cu totul noi şi extraordinare.

De fapt, tema romanului ar putea fi definită astfel: Omul în luptă cu Universul. O luptă crâncenă, desfăşurată în spaţii infinite, cerând adeseori tributul ei de sânge, dar menită unui singur rezultat. „Forţele materiale ale Universului pot să ne distrugă, de pildă, într-o ciocnire – spune astrofizicianul Trehub. Dar să ne înfrângă, nu! Pentru aceasta, Universul e prea slab!”

Într-adevăr, Universul e prea slab ca să înfrângă oameni, pentru care inegalitatea socială şi asuprirea nu mai reprezintă decât o pagină de istorie, oameni cu o pregătire temeinică şi multilaterală, caractere puternice, în stare să treacă peste momentele de descurajare şi să înfăptuiască misiunea fără precedent încredinţată de semenii lor.

…V-aţi întrebat vreodată unde trebuie căutată explicaţia eforturilor noastre de a ne smulge din îmbrăţişarea de fier a gravitaţiei?

Dorinţa de a cunoaşte – iată un răspuns care nu ne satisface pe deplin. Împreună cu eroul lui Lem, să mărturisim că am simţit şi noi „legătura, mai străveche decât mintea omenească şi decât însuşi omul, care uneşte tot ce e viu… dorul copleşitor după fiinţele care, întocmai ca şi noi, se luptă cu întinderea de necuprins şi indiferentă a universului”. Tocmai de aceea înţelegem sacrificiul celor care se claustrează zeci de ani între pereţii de metal ai Geei, zidind cu tinereţea, şi poate cu viaţa lor, o punte peste genunile oceanului cosmic.

Nu prea de mult, cititorul acestei cărţi ar fi fost înclinat să o aşeze în raftul „născocirilor ingenioase”, întorcându-se apoi la preocupările sale cotidiene. Au intervenit însă lucruri care au schimbat unghiul de vedere al celor mai sceptici.

În numai doi ani – două picături în fluviul fără sfârşit al timpului – Omul a desferecat porţile cosmosului. Luându-şi zborul de pe teritoriul Uniunii Sovietice, primii sateliţi artificiali ai pământului şi ai Soarelui au pătruns într-o lume străbătută până acum numai de traiectoriile capricioase ale cometelor şi meteoriţilor. Tot datorită savanţilor sovietici, Luna a devenit accesibilă solilor noştri şi putem contempla imaginea ei integrală. Sub semnul acestui asalt paşnic, expediţia interastrală ni se înfăţişează azi ca o prefigurare a unor victorii întrezărite cu destulă limpezime.

Romanul lui Stanislav Lem constituie o replică viguroasă a viziunii deformate despre viitor, care caracterizează aproape în întregime literatura de anticipaţie occidentală. Această viziune asociază îndestulării materiale o cumplită sărăcie spirituală, exacerbarea individualismului propriu modului de viaţă capitalist şi domnia haotică a instinctelor.

Ziua de mâine va avea însă un alt chip.

Călăuzit de învăţătura marxist-leninistă şi pornind de la noile rânduieli statornicite pe a patra parte a globului pământesc, Lem ne înfăţişează o societate întemeiată pe principiul:

totul în slujba omului, a umanităţii. Acest principiu suprem generează fapte de o înaltă frumuseţe morală, culminând cu jertfa conştientă în folosul colectivităţii.

Dacă ar fi să alegem un episod semnificativ, ne-am opri la acela al morţii astrogatorului Songgram.

Astronava a fost avariată de un meteorit. Ţevile sistemului de răcire s-au spart, heliul lichid ameninţă să distrugă totul. Astrogatorul ştie că viaţa sau moartea întregului echipaj se află în mâinile sale. Dacă ar avea timp să efectueze calculele necesare, ar găsi o soluţie care să-l cruţe şi pe el. Dar hotărârea trebuie luată în câteva secunde şi Songgram salvează echipajul, în vreme ce heliul lichid îl preface într-o statuie de gheaţă…

Vi se pare acest episod asemănător unor fapte ale eroilor zilelor noastre? Vibrează în el, de pildă, ecoul gestului cu care Matrosov şi-a înaripat tovarăşii spre izbândă?

Nu-i de mirare.

„Norul lui Magellan” ilustrează încă a dată convingerea noastră fermă că, oricât de neaşteptate şi diverse vor fi întruchipările viitorului, ansamblul lor va purta un singur nume: Comunism.

ION HOBANA

INTRODUCERE

Sunt unul dintre cei două sute douăzeci şi şapte de oameni care au părăsit Pământul, avântându-se în afara graniţelor sistemului solar, şi care, după ce ne-am atins ţelul urmărit, în al zecelea an al călătoriei noastre, am început să facem cale întoarsă.

Dar, deşi racheta noastră va atinge în curând o iuţeală ce depăşeşte jumătate din viteza luminii, vor mai trece totuşi mulţi ani până când Pământul – acum încă inobservabil chiar cu cele mai puternice telescoape – va apărea dintre ceţuri, ca un firicel de praf albăstrui, pierdut printre stele.

La sosire vă vom aduce jurnalul de bord al primei noastre expediţii, un material uriaş, încă nerevăzut şi nesistematizat, dar fixat cu fidelitate în memoria mecanică a automatelor noastre, precum şi opere ştiinţifice de o însemnătate remarcabilă, elaborate în cursul zborului. Aceste opere deschid noi, neprevăzute şi nelimitate domenii de cercetare în cele mai îndepărtate colţuri ale universului.

Pe deasupra, în această călătorie am luat cunoştinţă de un lucru cu mult mai complicat şi totodată cu mult mai minunat decât toate descoperirile ştiinţifice şi surprinzătoarele taine ale materiei, un lucru ce nu poate fi explicat de nicio teorie şi care nu poate fi încă înregistrat nici chiar de cel mai perfect automat.

Sunt singur. Cabina se cufundă în

semiîntunericul în care abia pot distinge contururile obiectelor şi ale micului aparat din faţa mea, în interiorul căruia vibrează o fărâmă de cristal ce îmi fixează vocea. Înainte de a începe să vorbesc, am închis o clipă ochii, să mă apropii în gând mai mult de voi. Am ascultat vreme de câteva clipe, necuprinsa şi înfiorătoarea linişte a infinitului, iar acum voi încerca să vă povestesc cum am învins-o. Va fi povestea despre faptul cum, îndepărtându-ne de Pământ spre spaţiile inundate de lumină şi apropiindu-ne din ce în ce mai mult de Soare, am luptat cu o înspăimântătoare frică, mai puternică decât orice frică de pe Pământ – frica de hăul necuprins, care, prin infinitele prăpăstii ce se cască în spaţiu, preface într-o minusculă scânteie uriaşii sori şi reduce la nimic orice noţiune de imensitate.

Dar pe măsură ce treceau săptămânile, lunile şi anii, amintirile noastre cele mai dragi şi mai apropiate păleau, se ştergeau încet-încet, neputincioase în faţa infinitului negru. Alergam să găsim un sprijin, ne apucam cu desperare de lucru, făuream gânduri mereu noi, dar îndată dispăreau şi se destrăma tot ceea ce pe Pământ avea o justificare de neclintit – nevoia imperioasă a acestei călătorii.

În căutarea sensului ei final coboram spre epocile trecute, şi abia acolo, în drumul plin de jertfe al omenirii, ne regăseam pe noi înşine, suspendaţi între umbrele trecutului şi necunoscutul viitorului. Şi pe dată, prezentul a

devenit pentru noi atât de puternic, încât am reuşit să facem faţă, cu aceeaşi bărbăţie, atât victoriilor cât şi înfrângerilor.

Dar pentru a vă putea face să înţelegeţi toate aceste lucruri, fie chiar şi cu aproximaţie, trebuie să vă transmit măcar o părticică din povara care ne-a copleşit, trebuie să parcurgeţi odată cu mine noianul de întâmplări petrecute ani îndelungaţi în bezna oarbă a vidului, când, stând în interiorul navei, ascultam, cu inima pierdută, cea mai groaznică dintre linişti – liniştea necuprinsă a universului – sau când, privind exploziile luminoase şi stingerea sorilor, scrutam tăria cerurilor negre şi roşiatice, sau, la adăpostul pereţilor de oţel, ne înfioram de mugetul atmosferelor aştrilor spintecate de nava noastră, trecând pe lângă planete locuite, planete pustii sau pe lângă altele pe care viaţa abia se înfiripa.

Dar căruia dintre voi să mă adresez, căruia dintre voi să încep a-i destăinui povestea sorţii noastre, povestea vieţii şi a morţii?

Aş dori să o destăinuiesc fiinţelor celor mai dragi mie: mamei, tatii, prietenilor din tinereţe, acelora de care mă leagă lucruri trecătoare, dar poate de aceea cele mai trainice, foşnetului copacilor şi susurului apelor, viselor noastre comune, cerului de azur sub care vântul alungă din urmă norii pe deasupra capetelor noastre.

Totuşi, când a început să se înfiripe în minte amintirea lor, am înţeles că nu am dreptul să fac aceasta. Fiindcă, deşi îi iubesc pe toţi la fel ca şi în

trecut, cu toate că-mi vine greu să spun aceasta, povestirea mea nu le aparţine numai lor. Ea aparţine şi acelora care, odată cu trecerea timpului, pe măsură ce creştea distanţa ce ne despărţea de Pământ, ne-au devenit apropiaţi.

În fiecare noapte a anilor călătoriei noastre, de pe toate continentele Pământului, din micuţele sate şi oraşe, din laboratoare şi de pe vârfuri de munte, de pe sateliţii artificiali, din observatoarele din Lună, din rachetele ce mişunau în spaţiul sistemului interplanetar, milioane de priviri s-au înălţat spre cvadrantul cerului [vezi glosarul de la sfârşitul cărţii] acolo unde abia străluceşte o steluţă, ţelul expediţiei noastre.

Dar chiar după ce ne-am pierdut în necuprins, depăşind ultimele limite ale gravitaţiei Soarelui şi lăsând în urmă, cu fiece secundă, zeci de mii de mile, duceam cu noi mai departe amintirea voastră.

Căci ce-am fi însemnat noi în acea jucărie de metal, pierdută în întunericul adânc dintre stele, rupţi cu desăvârşire, chiar şi prin semnalizare, de Pământ, dacă nu ar fi existat credinţa miliardelor de oameni în întoarcerea noastră?

De aceea, cercul prietenilor mei cuprinde deopotrivă pe cei apropiaţi ca şi pe cei depărtaţi, pe cei uitaţi şi necunoscuţi ca şi pe aceia care s-au născut după plecarea noastră şi nu-i vom vedea, poate, niciodată. Toţi îmi sunteţi deopotrivă de dragi şi tuturor mă adresez în această clipă. A fost nevoie, poate, de astfel de distanţe, de astfel de

suferinţe şi de astfel de ani, pentru ca să pot înţelege cât este de puternică legătura care ne uneşte şi cât de mică – distanţa care ne desparte.

Nu dispun decât de puţin timp. De aceea, în graba de a vă împărtăşi toate câte s-au întâmplat, poate uneori nu mă voi face înţeles, voi deveni haotic, totuşi mă voi strădui întâi de toate să vă arăt cum s-a înfiripat în noi, din întâmplările pe care încercăm să le dominăm, dorinţa de a cuprinde, fie şi numai dintr-o privire fulgerătoare, întregul drum pe care omul l-a străbătut de la începuturile sale până azi!

Această expediţie ne apare ca o cucerire a unei culmi semeţe, de pe care poţi privi toată panorama veacurilor, culme care însă nu este decât una din treptele altui pisc, cu mult mai vertical, şi ale cărui vârfuri stau ascunse sub mantia viitorului.

CASA

M-am născut în zona cercului polar al Groenlandei, acolo unde clima tropicală lasă locul celei temperate şi unde oazele de palmieri sunt înlocuite cu păduri înalte de foioase. Căsuţa noastră era o clădire veche, construită în mare parte din sticlă, aşa cum se puteau vedea numeroase case prin împrejurimi.

Grădina ce înconjura casa se strecura prin pereţii deschişi mai tot anul, până în camerele de la parter. Dar vecinătatea florilor îl stingherea

uneori pe tata, care încerca chiar să împiedice invazia acestor făpturi gingaşe. De aceea bunica, mama şi surorile mele l-au determinat pe tata să se mute la etaj.

Casa noastră are o istorie lungă, dar senină. Ea a fost construită la sfârşitul secolului al XXVIII-lea, la marginea motostrăzii care ducea la Meoria; cu timpul însă, comunicaţiile terestre au fost înlocuite total, în întreaga regiune, cu cele aeriene, şi atunci autostrada de altă dată a fost năpădită de pădure, astăzi putându-se recunoaşte doar după brâul de arbori mai tineri, străjuiţi de-alţii bătrâni.

Interiorul casei aproape că nici nu mi-l mai amintesc. Doar contururile exterioare îmi apar în minte ca privite printre gene, pierdute printre copaci; şi nu-i de mirare, deoarece îmi petreceam mai tot timpul în grădină, de fapt adevărata mea locuinţă. Acolo se întindea un labirint minunat de garduri vii, a căror intrare era străjuită de siluetele subţiri ale plopilor; acolo, ceva mai departe, începea hăţişul cărărilor veşnic umbrite, care dădeau, după o plimbare destul de lungă – de fapt alergătură, căci la patru ani nu te plimbi – spre un chioşc înalt, îmbrăcat tot în glicină. De acolo se putea zări printre frunze întregul orizont, tivit de pădure până la apus, unde, în răstimpuri scurte, brăzdau cerul linii verticale de foc; acolo se afla gara rachetelor din Meoria, situată doar la optzeci de kilometri de casa noastră. Chiar şi acum aş putea arăta cu ochii închişi fiecare

crenguţă, fiecare ramură ce se bifurca pe zăplazul chioşcului. Stând acolo, mă înălţam cu gândul deasupra norilor, pluteam pe întinsele oceane, mă vedeam căpitan de cursă lungă şi navigator de rachete, astronaut sau naufragiat în hăul adânc ce se căsca între planete, sau chiar descoperitorul unor noi stele şi vieţuitoare care le locuiesc – iar uneori, toate acestea la un loc.

Cu cei din familie nu mă prea jucam, deoarece ne despărţea o mare diferenţă de vârstă. Cel mai mult se ocupa de mine bunica şi de aceea primele mele amintiri sunt legate de ea. În fiecare după-amiază venea în grădină şi, după ce mă găsea în cine ştie ce desiş, mă lua în braţe şi se urca cu mine pe terasă. Apoi priveam amândoi cerul pentru a vedea venind micul avion al tatii, roz şi rotund ca şi bujorii din faţa casei. Şi întotdeauna îmi era teamă ca tata să nu se rătăcească pe drum.

— Nu-ţi fie frică, prostuţule, tata nu se poate rătăci, fiindcă zboară după indicaţiile postului de radio – îmi spunea bunica, arătându-mi antena care se legăna ca o trestie argintie deasupra acoperişului.

Făceam ochii mari:

— Bunicuţo, dar acolo nu-i niciun fir!

— Fiindcă ai tu ochii prea mici. Ai să-l vezi când ai să mai creşti.

Bunica avea atunci doar 86 de ani, dar mi se părea tare bătrână. Şi nu mi-o puteam imagina altfel. Părul cărunt şi-l pieptăna lins spre ceafă şi-l

prindea într-un coc mare. Se îmbrăca în haine violete sau bleumarin şi nu purta niciun fel de podoabe, afară doar de un inel subţire, pe degetul inelar, a cărui piatră dreptunghiulară scânteia în lumină. Uta, sora mea mai mare, mi-a spus odată că în acest cristal se află închisă vocea bunicului meu, de pe vremea când era încă tânăr şi o iubea pe bunica. Acest lucru m-a fascinat. De aceea, într-o bună zi, pe când mă jucam, mi-am apropiat urechea de inel, dar nu am auzit nimic. Atunci i-am destăinuit bunicii cele spuse de Uta.

Bunica, râzând, a încercat să mă convingă că Uta spusese adevărul, dar, văzându-mă neîncrezător, după ce a ezitat o clipă, a scos dintr-un sertar o cutiuţă, a apropiat inelul de ea şi atunci dinăuntru s-a auzit o voce bărbătească. N-am înţeles ce spunea, dar am fost mulţumit. M-am mirat însă foarte mult văzând că bunica plânge. Şi după ce am stat o clipă pe gânduri, am început şi eu să plâng. Aşa ne-a găsit mama pe amândoi, plângând în hohote, când a intrat în cameră.

Pe vremea când trăia bunicul (înainte de a mă naşte eu), bunica făcea desene şi modele de rochii. După moartea lui însă, mutându-se la fiul ei cel mai mic, adică la tatăl meu, a încetat să mai lucreze. Din vremea aceea i-au rămas teancuri întregi de albume cu modele, pe care îmi plăcea să le răsfoiesc tare mult, fiindcă găseam în ele nenumărate desene amuzante şi curioase. Doar când şi când, bunica mai schiţa câte un model nou de rochie pentru mama sau pentru vreuna din

surorile mele, şi uneori chiar şi pentru ea. Această rochie, care-şi schimba culoarea şi desenul după cum era temperatura, trebuia să fie o rochie modernă. Râdeam cu lacrimi, încercând să ghicesc modelul şi culoarea pe care o va avea rochia cea nouă când o va întinde la soare. În timpul probelor, bunica se închidea singură în cameră, şi atunci întreaga casă stătea în aşteptare, până când, la cină, bunica apărea îmbrăcată, ca de obicei, în invariabila rochie bleumarin. Asaltată de întrebările noastre repetate în cor, răspundea:

— Nu-mi stă capul la astfel de nimicuri. Sunt prea bătrână ca să mai port altceva.

Tata lipsea mult de acasă, câteodată chiar şi noaptea, fiindcă era medic. Uneori se odihnea cu multă plăcere pe verandă, privind prin ochelarii săi fumurii dansul norilor, şi atunci zâmbea imperceptibil, distrat parcă de nestatornicia formelor lor. Alteori, când mă jucam în faţa casei, se apropia încet de mine, privea plăsmuirile mele de nisip, apoi se îndepărta fără să spună nimic. Toate acestea mi se păreau atunci dovezi de severitate, acum însă cred că ele se datorau timidităţii. Câteodată, la masă, bunica sau mama îl întrebau câte ceva şi trebuiau să repete fraza, fiindcă mai întotdeauna părea absent sau dus pe gânduri; iar când se afla într-un cerc mai mare, de exemplu când veneau pe la noi unchii mei, prefera să tacă şi să asculte pe alţii. Numai o singură dată m-a umplut de mirare, făcându-mă aproape să mă sperii. Nu-mi mai aduc bine aminte în ce

împrejurare, dar l-am văzut la televizor pe tata, făcând o intervenţie chirurgicală. Am fost dat afară din cameră imediat, totuşi mi-a rămas în minte o imagine neclară, a ceva care pulsa într-un lac de sânge, iar deasupra acestei privelişti înfiorătoare – faţa tatii, parcă împietrită de mânie, luminată de o privire dureros de încordată. De atunci îmi apărea în vis întâmplarea aceasta şi mă cuprindea frica.

Unchii mei veneau pe la noi seara; când se adunau cu toţii, ziceau că s-a întrunit în şedinţă „consiliul de familie”. Stăteau împreună în sufragerie până noaptea târziu, sub un liriodendron arătos, ale cărui frunze, în formă de degete, ascundeau fotoliile din jur. N-am să uit niciodată prima mea manifestare la un astfel de consiliu. Într-o seară, pe la miezul nopţii, trezindu-mă din somn, am început să plâng de frică, dar nimeni nu se arăta. Desperat, am luat-o la fugă pe coridorul întunecos până am ajuns în sufragerie. Mama nu era acolo, de aceea am vrut să mă urc pe genunchii unchiului Nanan, care se afla mai aproape de mine. Dar groaznică mi-a fost spaima, când mâinile mele întinse au trecut prin corpul unchiului ca prin aer. Cu un strigăt de groază m-am aruncat în braţele tatii. Atunci m-a ridicat în braţe şi, legănându-mă îndelung, mi-a zis:

— Nu, băieţelul meu, nu trebuie să-ţi fie frică. Vezi, unchiul Nanan nu se află cu adevărat aici, ci la el acasă, în Australia; la noi a venit doar într-o televizită. Şi tu doar ştii ce este un televizor; uite-l

aici pe măsuţă! Când o să-l închid, unchiul o să dispară. Priveşte! Pâc! Ai văzut?

Tata considera că un lucru neînţeles de copil trebuie să-i fie explicat cu exactitate, pentru că numai atunci el nu se va mai teme. Recunosc totuşi că până la vârsta de patru ani nu am putut să mă obişnuiesc cu televizitele unchilor, mai ales că Nanan locuia în apropierea Canberrei, Amiel – dincolo de Urali, iar cel de-al treilea, Orchild, fie în Transvaal, fie pe versantul sudic al lanţului de munţi Erathostene, fie mai degrabă în vidul interplanetar, unde a condus vaste lucrări de inginerie aproape jumătate din viaţa sa. De aceea tata îl numea „Vântură vânt”. Cel de-al patrulea frate al tatii, cel mai mare, Morlin, locuia la Spitzberg, situat cam la trei sute de kilometri depărtare de noi, de unde venea să ne viziteze în fiecare sâmbătă.

Acum am să vă povestesc despre un mit al familiei noastre, creat de bunicul, şi care de aceea trecea din generaţie în generaţie. Bunica, deşi avea o inimă plină de mărinimie şi o minte ageră, era tare distrată, ceea ce îi căşuna multe neajunsuri, mai ales în viaţa ei măruntă de fiecare zi. Bunicul, fie pentru a o consola, fie poate din convingere, afirma că însuşirea de a fi distrat, deşi nu este prin ea însăşi o calitate, însoţeşte întotdeauna talentele artistice, şi încă talentele cele mai remarcabile. De aceea se aştepta ca urmaşii ei, copiii, să fie dotaţi cu talente artistice deosebite; însă aşteptările au fost dezminţite de

realitate. Bunicul a introdus în teoria sa un corectiv: nu copiii, ci nepoţii vor deveni mari artişti.

Totuşi şi surorile mele au înşelat aceste aşteptări, iar fratele meu, încă de copil, dovedea înclinaţii spre tehnică. Cred că se mai află şi acum în podul casei noastre „patul aerian” conceput de el şi alcătuit dintr-un sistem de ventilatoare care produceau un jet de aer atât de puternic, încât putea să ridice în sus cu uşurinţă un om. Uneori – ce-i drept, nu de bunăvoie, fiindcă e greu să te poţi gândi nu numai la odihnă, dar chiar la putinţa de a respira, suspendat la un metru deasupra duşumelei şi expus furiei curentului de aer, care atingea intensitatea uraganului – deveneam obiectul acestor experienţe ale sale. Aceasta şi încă alte idei năstruşnice asemănătoare îndreptăţeau bănuiala că fratele meu va deveni inventator. De aceea bunica, deşi încă o dată dezamăgită, a ajuns la concluzia că artist dar de data asta în mod sigur – va deveni cel mai mic, adică cu Datorită acestui motiv, îmi erau trecute cu vederea multe năzdrăvănii, pentru care oricare din fraţii mei ar fi primit câteva palme, şi tocmai de aceea – trebuie să o spun – le-am căşunat părinţilor mai destule neplăceri. Nu-mi mai amintesc bine prima vizită pe care am făcut-o la magazinul de jucării. Aveam numai trei ani. Mi s-a povestit adesea despre ea. Ameţit de atâtea comori care ar fi putut deveni ale mele, alergam prin sala cu pereţii în oglinzi, apucând orbeşte

rachete, baloane, cărăbuşi radioghidaţi, păpuşi şi, nevoind să mă despart de niciuna dintre aceste minunăţii, înhăţam mereu altele noi, până ce, împovărat peste măsură, m-am prăbuşit sub greutatea lor, ţipând de mânie şi înecându-mă de plâns. Atunci bunica a început să-i vorbească tatii de firea impulsivă a artiştilor, însă dânsul avea o părere mult mai realistă.

— Copilul se manifestă ca un sălbatic, fiindcă a crescut în pădure – a răspuns el.

După cum am spus, ceilalţi fraţi ai mei erau mult mai mari decât mine: abia învăţam să silabisesc, când amândouă surorile mele terminaseră studiile de meteotehnie.

Odată, sora mea cea mai mare, Uta, cuprinsă de mărinimie, mi-a povestit despre minunile profesiei sale: când era de serviciu la staţia locală climatică, hotăra dacă va fi vreme bună sau rea.

— Şi dacă nu te-ai duce la serviciu, ce s-ar întâmpla? am întrebat-o eu.

— Atunci n-ar fi vreme frumoasă.

Nu-mi explic de ce am înţeles atunci astfel lucrurile, încât parcă de Uta depindea nu numai mersul vremii, dar chiar şi existenţa lumii. Convins că dacă n-ar fi Uta, lumea ar trece printr-o groaznică încercare, am devenit respectuos faţă de ea. Nu la mult timp după aceea, Uta m-a oferit un mic dispozitiv, „Tânărul meteotehnician”, cu ajutorul căruia puteam să dirijez mişcările unui mic nouraş. Atunci s-au născut în mintea mea vagi bănuieli. Am întrebat-o cu viclenie dacă, în afara

mersului norilor şi al vânturilor, mai depinde de ea şi altceva. Nepricepând ce vreau să aflu, a confirmat presupunerea mea şi atunci, atât eu cât şi sora mea Lidia n-am mai crezut-o atât de puternică.

— Aaa! am răspuns eu, lungind semnificativ cuvântul. Ştii ce? În acest caz meteotehnica este cu totul inutilă. Da, poate vouă, femeilor, vă slujeşte încă la ceva – am adăugat eu, mărinimos – dar noi, bărbaţii, avem uneori nevoie de furtuni, de uragane şi de viforniţe năprasnice, şi nu de o climă artificială, monotonă.

Uta şi-a încruntat sprâncenele şi mi-a tăiat-o scurt:

— Vezi că-ţi cad pantalonii!

Multă vreme n-am putut să-i iert această ofensă.

Fratele meu mă sfida şi el, fiindcă era, pasămite, în clasa a patra. Eu nu aveam decât şase ani, dar mă dădeam în vânt după aventuri. La Palatul Copiilor din oraşul vecin, Meoria, nu mă primea însă singur, fiindcă eram prea mic. De aceea fratele meu îmi era întotdeauna tutore. Dar, pentru că avea paisprezece ani, privea batjocoritor spectacolele cu basme şi căuta să-mi şoptească cu de-a sila la ureche, atunci când pe scenă se petreceau minuni nemaiînchipuite, cele ce se vor întâmpla îndată după aceea, fiindcă el ştia dinainte subiectul.

Când mă duceam la Meoria, nu puteam să-mi mai iau ochii de la vitrinele magazinelor automate;

dar cel mai mult mă atrăgeau magazinele de jucării şi cofetăriile. Atunci o întrebam pe mama dacă ar putea să mănânce toate torturile şi să aibă toate minunăţiile acelea din vitrine.

— Sigur că da – îmi răspundea ea.

— Atunci de ce nu le cumperi pe toate?

— Fiindcă n-am ce face cu ele – îmi întorcea ea vorba, râzând.

Iată un lucru pe care eu nu-l puteam înţelege.

— Când o să fiu mare – am reluat eu – o să-mi cumpăr şi jucării, şi torturi, şi o cratiţă uriaşă cu cremă, şi de toate, de toate.

Dar pentru aceasta trebuia mai întâi să mă fac mare. De aceea mă străduiam din răsputeri să cresc cât mai repede. În care scop, seara, devreme, când nu aveam altceva de făcut, mă duceam bucuros să mă culc.

— Nu ţi-e ruşine să te culci odată cu găinile? mă dojenea mama. Doar acum eşti băiat mare!

Tăceam ştrengăreşte. Ştiam că timpul trece mai repede când dorm, decât atunci când sunt treaz.

La vârsta de opt ani am încercat, pentru prima dată, să-mi impun voinţa asupra celor din familie; era vorba cum să sărbătorim ziua de naştere a tatii, care se apropia.

Aflasem din cartea de citire câte ceva despre satrapii din antichitate şi de aceea am propus să-i construim tatii un palat regal. Dar, cum toţi au râs de mine, m-am hotărât să realizez acest plan singur. Atunci mama a încercat să-mi explice că

tata nu are nevoie de palat.

— Nu s-a gândit la palat, fiindcă n-are timp – am răspuns – dar sunt sigur că se va bucura când o să i-l dau.

— Ba de loc. N-are importanţă dacă un cadou e mic sau mare. De mult de tot, pe vremuri, oamenii obişnuiau să-şi dea în dar tot felul de lucruri, acum însă se dau numai la copii, căci oamenii mari pot să aibă tot ce-şi doresc

Pe atunci consideram că o astfel de deosebire este foarte nedreaptă. Adică oamenii maturi să poată avea tot ce doresc, iar dorinţa mea la masă să se limiteze la a treia felie de tort? Nu le-am împărtăşit însă această părere, nevoind să o contrazic pe mama.

— Vezi – începea iar mama – alaltăieri, în grădină, când ţi-a adormit căţeluşul pe genunchi… mai ţii minte?… n-ai vrut să-ţi schimbi poziţia, deşi nu stăteai bine şi te obosea, fiindcă nu voiai să-l necăjeşti, deoarece îţi plăcea să faci asta pentru căţeluş. Aşa-i? Ei bine, şi tatii ar trebui să-i oferi în dar ceva asemănător şi ai să vezi cât de mult are să se bucure.

— Desigur – am răspuns eu. Numai că tata nu doarme pe genunchii mei!

— Ai dreptate! Dar ia gândeşte-te! E bine oare să faci gălăgie şi să aprinzi artificii seara, în faţa ferestrelor, când tata citeşte?

— Pot să nu mai aprind artificii – am răspuns eu – dar ăsta-i un lucru prea neînsemnat.

Am plecat dus pe gânduri. Planul palatului

regal începuse să mi se contureze.

Ca în orice gospodărie, şi noi aveam în casă o mulţime de automate: automat de făcut curat, automat pentru munca în bucătărie, de producţie şi diferite alte automate pentru grădinărie. Acestea din urmă, care îngrijeau de flori şi de copaci, se numeau „monoţi”. Monotul Primul aveam încă de pe vremea bunicului. Acesta mă purta adeseori în cârcă, lucru care nu-i plăcea de loc câinelui nostru lup, Pluton; de obicei, câinii nu pot suferi automatele. Bunica îmi spunea că tuturor vietăţilor inferioare le este teamă de automate, fiindcă nu înţeleg cum se pot mişca deşi nu sunt vii.

Această explicaţie a bunicii mi-a mers la inimă, fiindcă nici eu nu înţelegeam de ce se mişcă automatele şi execută ordinele primite; să fiu şi eu oare o vietate inferioară?!

De aceea, înainte de a începe construcţia palatului (aveau să-l construiască, de bună seamă, automatele noastre), m-am ascuns în colţul cel mai îndepărtat al grădinii, cu amândoi monoţii, şi am început să-i poruncesc primului să-i spintece burta celuilalt, ca să văd ce are înăuntru. Dar mare mi-a fost supărarea când am văzut că nu mă ascultă. Atunci am căutat ciocanul cel mai mare pe care îl aveam în casă şi m-am apucat să-mi împlinesc singur dorinţa. Însă n-am putut să birui învelişul de metal. Furat de fierbinţeala lucrului, uitasem cu desăvârşire că era tocmai ceasul când tata se odihnea după-amiază şi izbeam plin de furie cu

ciocanul, de se auzea până departe în jur. Tocmai atunci a răsunat lângă mine vocea cuiva. Roşu ca focul şi abia trăgându-mi sufletul de oboseală, mi-am ridicat ochii şi deodată l-am văzut pe tata dând melancolic din cap.

— Ce bine ar fi dacă ai depune şi la învăţătură măcar o părticică din această energie – mi-a zis el şi a plecat supărat.

În primăvara anului 3098, tocmai când împlineam nouă ani, mama mi-a declarat că, dacă voi fi cuminte, peste două săptămâni voi pleca cu ei şi cu ceilalţi fraţi pe Venus. Aceasta era prima mea excursie interplanetară. În timpul care mai rămăsese până la data plecării am avut o comportare exemplară. Cu o seară înainte de plecare, au sosit la noi acasă toţi unchii. Această întâlnire a fost sărbătorită de mama cu una dintre cele mai alese delicatese ale artei culinare, pe care ea o pregătise în cea mai mare taină. Era un tort selenar, adus la masă la momentul potrivit şi care a început să freamăte şi să arunce din crater valuri de cremă ce se scurgeau peste marginile vulcanului de ciocolată.

Încă cu câteva zile înainte de plecare nutream în ascuns speranţa ca în drum spre Venus să ni se întâmple o catastrofă şi să naufragiem pe un asteroid singuratic. Ca să fiu pregătit pentru această împrejurare, am hotărât să strâng rezervele necesare de alimente, şi cum tortul mi se părea deosebit de potrivit pentru un astfel de scop, m-am sculat noaptea tiptil, am intrat în

cămară şi am şterpelit o bucată mare, pe care am ascuns-o în fundul valijoarei mele. A doua zi, dis-de-dimineaţă, am pornit spre gara rachetelor din Meoria. Zborul spre Venus a durat foarte puţin şi nu s-a întâmplat niciun fel de accident. Profund dezamăgit şi plictisit să tot privesc de pe punte cerul de păcură, m-am ascuns într-un colţ al cabinei şi, ca să nu fi cărat degeaba rezervele luate, am început să mănânc tortul de ciocolată cu cremă, bucată cu bucată, până în clipa când megafoanele s-au pornit să anunţe apropierea noastră de gara planetei. Ce-a urmat după aceea a fost jalnic. Din toată şederea noastră pe Venus îmi amintesc doar de durerile de stomac, de cabinetul dispensarului de copii – pictat cu floricele şi păsări – şi de un medic gras, care încă de departe a început să râdă, iar când s-a apropiat, m-a întrebat dacă-mi place pe Venus.

A doua zi trebuia să ne întoarcem. Cu ochii plini de lacrimi am fost urcat în rachetă. Acum eram sănătos şi puteam să-mi dau seama destul de bine de clipele groaznice trăite, care – şi de lucrul acesta mă temeam cel mai mult – puteau să devină obiectul ironiilor celor din familie. De aceea, în timpul zborului spre Pământ am stat mereu încruntat şi am păstrat cea mai tainică tăcere. Dar nimeni nu a observat acest lucru. Aşa a luat sfârşit prima mea expediţie în cosmos.

Nu voi mai mări numărul acestor istorioare, învălmăşite haotic, dar fixate în memorie, deşi

sunt nişte fleacuri inutile, de care însă îţi vine greu să te desparţi. Le păstrez pe toate vii în minte, cu toate că nu mai pot regăsi în mine copilul, eroul de atunci. Şi ce mi-a mai rămas din toate acestea? Dragostea pentru basme sau faptul că nu-mi place ciocolata? Nimic altceva. În toate aceste mărunte urme ale amintirii se ascunde însă umbra unei lumi pierdute undeva, în străfundul fiinţei mele, şi care, câteodată, când şi când, pe înserate, în clipele de veghe şi de uitare, se reîntoarce odată cu zgomotul ploii sau al unei adieri înmiresmate. Şi atunci, pe buze îmi înfloreşte un zâmbet.

Când, după mulţi ani, m-am întors acasă, aproape că n-am mai recunoscut grădina noastră. Îmi aminteam fiecare strat de flori, fiecare copac, dar acolo unde odinioară se aflau locurile unor întâmplări tulburătoare, acum nu mai era nimic.

O simplă grădină de flori, cu chioşc, meri, un gard viu…

Şi cât de mici mi se păreau acum toate…

Drumul de acasă şi până la poartă era pe atunci o adevărată expediţie care-mi dădea emoţii, dar pe care nu le mai simţeam în timpul zborului în jurul Pământului

Da, în numai câţiva ani, Pământul a devenit mai mic decât grădina copilăriei mele. Şi toate acestea, fiindcă visurile mele înaripate s-au împlinit.

Dar acestea le veţi afla din povestirile ce vor urma!

TINEREŢEA

Pe când eram băiat, am făcut multe descoperiri. Una dintre cele mai mari au fost unchii mei. Ştiam de mult că, fratele cel mai mare al tatii, unchiul Morlin, se ocupa cu studiul pietrelor. Şi mă îndoiam de înţelepciunea lui, căci doar ce se putea ascunde interesant în pietre? Mai târziu însă am văzut că ştie să istorisească lucruri de mii de ori mai interesante decât toate poveştile. În gura lui, plagioglazii rocilor magnetice, crizoliţii şi marnele calcaroase, căpătau o însemnătate romantică şi plină de taine. Cu ajutorul unui măr şi al unui şerveţel, de pildă, ştia să arate cum iau naştere lanţurile de munţi, iar când povestea despre crustele de lavă care au început să acopere planetele pe cale de răcire, vedeam (cu ochii minţii) monştri uriaşi care îşi fluturau în întunericul adâncurilor veşmintele lor de foc purpuriu.

Cel de-al doilea unchi, Nanan, australianul care mă speriase odinioară atât de tare cu televizita sa, era constructor de clime artificiale pe marile planete, stăpânul uraganelor de metan şi al furtunilor ce răscolesc îngheţatele oceane de hidrocarburi. Şi ce lumi minunate se înfiripau din cuvintele lui! Îmi vorbea despre continentul zburător, Gondvan, despre carul neobişnuit al lui Jupiter, cu bolta lui răsturnată pe care străluceşte, şi ziua şi noaptea, un soare pitic, despre regiunile

subtropicale ale lui Saturn, umbrite mai tot anul de nişte inele gigantice ce se învârtesc în jurul lui, despre expediţiile sale din tinereţe pe sateliţii reci ai acestei planete, ale căror nume se asemănau cu cele folosite în descântece: Titan, Rhea şi Dione.

Cu toate acestea, deşi cu inima grea, nu am urmat drumul acestor doi unchi ai mei în vârstă, ci m-am hotărât s-o apuc pe urmele celui de-al treilea, Orchild, poreclit în familie „Vântură vânt”. Auzind că el bombardează atomii, mi-am închipuit că stă pe undeva, în laboratorul său interplanetar, şi se chinuieşte amarnic să vâneze această particulă infimă a materiei. Ce era el însă în realitate? Un cercetător al microcosmosului şi se ocupa de construcţia unor instalaţii ce depăşeau prin dimensiunile lor tot ce există pe Pământ, ba chiar mai mari decât Pământul însuşi. Şi nu era impresionant faptul că ambele drumuri, atât cel spre adâncul cosmosului, cât şi cel spre adâncul atomului, duc deopotrivă spre infinit? Unchiul Orchild construia aparate pentru bombardarea atomilor. Acestea se compuneau din nişte ţevi în formă de inel, în care se făcea vid şi prin care câmpurile magnetice accelerau nucleonii – proiectilele cu care se bombardau nucleele elementelor chimice. Cel mai mare accelerator al secolului XXX era alcătuit dintr-un inel cu un diametru de trei mii de kilometri şi care trecea prin tunele, străbătând lanţuri de munţi şi traversând văile ca un viaduct. Construcţia imediat superioară putea să fie numai un

accelerator, heliotronul, atât de mare, încât să înconjoare globul pământesc. Dar aceasta să fie oare limita definitivă în domeniul construcţiilor? Nu! Căci a apărut o idee cu totul nouă: construirea unui nou heliotron în vid. O fi oare alcătuit dintr-un sistem de ţevi în formă de cerc, care să plutească în spaţiul dintre Lună şi Pământ? m-am întrebat eu. Dar iată că unchiul Orchild mi-a lămurit nedumerirea. Materialul de bază pentru construcţie – vidul – se află în spaţiu! interplanetar şi este de cea mai bună calitate. Rachetele transportă în spaţiu, de pe Pământ, multe mii de staţii magnetice, care apoi rămân suspendate în vid în aşa fel, încât să formeze un inel perfect rotund. V-aţi întrebat poate cu ce se ocupa atunci unchiul? Credeţi poate că supraveghea aceste lucrări? Nu! El se ocupa de spaţiile dintre staţiile magnetice, adică de vid. Cu alte cuvinte, se ocupa cu nimicuri! Ciudată vorbă! Din cele ce-mi spunea el, reieşea că nu există un lucru mai bogat în posibilităţi decât vidul, prin care trec câmpurile electromagnetice, ştafetele şi emisarii stelelor îndepărtate.

Unchiul acesta nu venea la noi în televizite, fiindcă aşa nu putea să se caţăre în copaci; îi plăcea foarte mult aceasta. Când venea la noi, ne urcam într-unul din merii bătrâni, ne aşezam între crengile lui groase şi, mâncând cu poftă din merele gustoase, discutam cu înflăcărare despre câmpurile acceleratoare, directoare şi zburătoare, despre fotonii antiparaleli şi despre particulele

imponderabile ale materiei. Astfel m-am decis să devin energetician al vidului, dar a sosit vacanţa de vară a anului 3103 şi mi-a năruit pe neaşteptate toate planurile. Împlinisem 14 ani şi puteam să plec în excursii de sute de kilometri. Una din excursii am făcut-o pe insula Tampere. Cine nu cunoaşte curiozităţile acestei mici insule din Marea Nordului, vechea bază şi în acelaşi timp muzeul navelor cosmice? Ascunsă printre brazi înalţi şi stânci de dolomit în dezagregare, se înalţă o hală uriaşă cu ferestre înalte, acoperite parcă de brumă; e sarea depusă de vânturile care bat în permanenţă dinspre ocean. Înăuntru, sub tavanul suspendat deasupra macaralelor care amintesc de vertebrele şi coastele unei balene antediluviene, se odihnesc, aşezate în rânduri, nişte fuselaje uriaşe.

Custodele muzeului era un bătrân roşcovan la faţă şi cu o barbă lată, în care se mai zăreau, răzleţe, parcă uitate de vreme, fire aurii. L-am găsit în hala cazanelor uneia dintre rachete. Şedea în întuneric, sub nişte vase de cuarţ, în care clocotise cândva metalul lichid. Acum, din pereţii reci venea un miros de praf umed şi de rugină. Când s-a oprit în faţa mea, m-a trecut un fior de spaimă. Eram sigur că nu se mai află nimeni în clădire. În lumina ce se strecura de jos prin gura de intrare lăsată deschisă, i-am văzut barba albă. L-am întrebat ce face aici.

— Le păzesc… ca să nu zboare – mi-a răspuns el, după o clipă de aşteptare, dar care mi s-a părut

atât de lungă, încât am pierdut orice speranţă că-mi va mai da vreun răspuns.

Stătea deasupra mea – îi auzeam respiraţia anevoioasă şi forţată – apoi a coborât în tăcere pe trapa dinspre fundul halei.

De atunci am început să vizitez muzeul din ce în ce mai des. Dar multă vreme, relaţiile noastre n-au suferit nicio schimbare. Când încercam să mă apropii de el, bătrânul căuta să mă evite – ce-i drept, pe ocolite. Se ascundea în labirintul de încăperi al navelor, iar când în sfârşit îl găseam, abia îmi răspundea la întrebări, la început laconic şi cu un sarcasm pe care nu-l puteam înţelege, apoi, pe măsură ce trecea timpul, devenea din ce în ce mai vorbăreţ. Încetul cu încetul am aflat biografiile tuturor navelor din hală, ba chiar a multor altor astronave, fiindcă bătrânul cunoştea – şi eram convins de aceasta – povestea tuturor navelor care au călătorit în spaţiile sistemului solar în decursul ultimelor şase secole.

Locuiam la Helgoland, la un unchi al meu, şi de acolo veneam mai în fiecare zi pe insulă. De fiece dată, bătrânul îmi destăinuia noi şi noi lucruri, ascunse în adâncurile memoriei sale, astfel că doar viaţa lui mai rămăsese o taină pentru mine, fiindcă despre el nu-mi vorbea niciodată. Uneori bănuiam că a fost căpitan astral, alteori conducătorul unor mari expediţii. Niciodată însă n-am întrebat pe nimeni despre acest lucru, fiindcă doream să-l păstrez aşa întotdeauna, învăluit în nimbul tainei.

Hala avea la intrare, aşezate printre coloane, patru rachete vechi, ca nişte fuse subţiri, cu vârfurile ascuţite şi cu aripile desfăcute în formă de săgeată, construite de şantierele cosmonautice, cu o mie de ani în urmă. Trenurile de aterizare ale primelor două rachete se sprijineau pe o masivă platformă de beton înclinată, iar a treia stătea aplecată pe spate, ca şi cum ar fi fost oprită în cădere. Aripa sa dreaptă atingea marginea fundamentului, iar cea stângă se înălţa în aer, îndoită pe jumătate, strânsă, întocmai ca aripa unei păsări moarte. Această primă navă a vidului, cea mai bătrână, îşi înălţa vârful cu atâta semeţie, de parcă ar fi aşteptat să-şi ia imediat zborul, care, deşi întârzia, avea să aibă loc în mod sigur. În continuare se aflau rachetele din secolele XXII ŞI XXIII, cu trupurile lor în formă de peşti prismatici. Privindu-le, la început am crezut că toate rachetele sunt negre. După aceea mi-am dat însă seama că întunericul, grijuliu parcă să le ascundă petele, zgârieturile şi pereţii deformaţi, e de vină.

Am vrut să spun că bătrânul mă conducea prin nave, dar mi-am dat seama că aş fi rostit un neadevăr. De pe o scăriţă în spirală se intra pe o galerie îngustă de metal de unde se vedeau rândurile de nave negre, cu uşile de intrare larg deschise. În interiorul lor ardeau câteva becuri, la lumina cărora se vedeau clapele deschise ale despărţiturilor, trecerile rotunde, cabinele, ascensoarele de transport şi culoarele care uneau

diversele etaje. Prin ele se ajungea până la compartimentele cele mai de jos, unde străluceau, în culori de rubin, dispozitivele în formă de foarfecă ale trenului de aterizare, unse cu ulei, după moda veche. Camerele atomice se găseau la capătul unor tuneluri înguste, prevăzute cu un şir de praguri de siguranţă, făurite din plumb. Între pereţii negri, zgrunţuroşi din cauza temperaturii la care fuseseră supuşi cândva, stăteau încovoiate braţele magneţilor. În spaţiul plin de praf dintre ele alergaseră cândva fărâme de soare, izvoare de forţă şi mişcare.

Aceste plimbări îl plictiseau, ba chiar îl indispuneau pe ghidul meu, care rămânea indiferent, atât faţă de exploziile mele de entuziasm, cât şi faţă de ceea ce spuneam întruna, aproape fără oprire.

Rolurile se schimbau abia când ne întorceam la încăperile centrale ale rachetei, după ce mai întâi vizitam toate ungherele.

Mai târziu mi-am dat seama că bătrânul a aşteptat să-mi astâmpăr curiozitatea de moment, pentru ca apoi să-mi destăinuiască lucruri mai importante decât curiozităţile vechii inginerii atomice. După ce am vizitat toate navele şi am intrat în cele mai inaccesibile unghere ale lor, a venit rândul povestirilor.

La sosire, bătrânul m-a întâmpinat la uşă, parcă din întâmplare. După ce am traversat marea hală, respirând aerul rece şi bâjbâind prin întuneric, printre trupurile încremenite ale

rachetelor cu câte patru etaje şi cu uşile larg deschise, am urcat pe scara de metal ce trepida sub paşii noştri şi am intrat în interiorul marelui Astrotor, un gigant argintiu cu vârful în formă de săgeată, pe care timpul nu lăsase nicio urmă aparentă. Ne-am apropiat de cabina centrală de navigaţie. Acolo, între ecranele înnegrite ale televizoarelor şi mesele de comandă se afla pe un pupitru aparatura de navigaţie. Bătrânul s-a oprit din nou ca din întâmplare şi a început să vorbească, la început mestecându-şi morocănos cuvintele, cu o încetineală iritantă, apoi din ce în ce mai curgător şi mai limpede; după aceea a deschis uşile camerei de navigaţie, ale cărei lămpi suspendate de tavan s-au aprins în mod automat, şi astfel a început să-mi istorisească una din acele întâmplări nemaiauzite, care au rămas pentru totdeauna în amintirea anilor mei din tinereţe.

Erau frânturi de vechi întâmplări de pe vremea când zborul spre cea mai apropiată planetă constituia o adevărată expediţie plină de surprize. O dramă cu o acţiune şi un conflict deosebit de încurcate, ce se pierdeau în incertitudini, în imensitatea vidului, suspendat între două lumi: cea terestră, părăsită poate pentru totdeauna, şi planeta plină de taine, încă necercetată. Erau legende despre navele răpite de forţa de atracţie a unor asteroizi necunoscuţi şi absenţi în cataloage, despre eforturile desperate de a scăpa de atracţia uriaşului Jupiter, despre limitele rezistenţei echipajelor şi astronavelor,

despre dificultăţile zborurilor şi ale reîntoarcerii din împărăţia întunericului.

Nu pot uita istoria unei nave, care, fiind lovită în partea maşinilor de către o frântură de cometă, n-a mai putut fi dirijată şi a început să gonească orbeşte în vidul nesfârşit, trimiţând cu desperare semnale de radio pentru a i se veni în ajutor. Semnalele au ajuns pe Pământ, dar perturbate de Lună sau de un alt corp ceresc, astfel că nu s-a putut determina cu precizie poziţia navei. Şi aşa, câteva săptămâni de-a rândul, mereu, din ce în ce mai slab, a răsunat tânguios semnalul, cerând ajutor, până ce a pierit cu totul, pentru totdeauna.

Dintr-o altă povestire am aflat cum o rachetă de pasageri de pe linia directă Marte-Pământ, întorcându-se în gara de plecare, a trecut, fără să ocolească, printr-un nor de praf cosmic care i-a ieşit în cale şi s-a înconjurat de nebulozitatea aflată în rotaţie. În timpul zborului, norul de praf ce o înconjura părea inofensiv, dar nava, pătrunzând în straturile dense ale atmosferei planetei noastre, s-a aprins şi în câteva clipe a fost mistuită de flăcări, cu întregul echipaj aflat pe bord.

În timp ce povestea, bătrânul se ridica din când în când din fotoliul lui comod, se apropia de pârghiile de pilotare, întindea mâinile ca şi cum ar fi voit să le pună pe manetele negre, dar niciodată nu ducea până la capăt gestul schiţat. Doar uneori, istorisind despre câte o persoană, îşi aţintea încet privirea în spaţiu ca şi cum ar fi

urmărit-o cum se îndepărtează, sau se încrunta şi tăcea, rătăcind cu ochii prin cabină de parcă ar fi aşteptat să apară persoana despre care vorbea în acel moment; după o clipă însă biruia împotrivirea realităţii, şi atunci, împreună cu el, începeam să văd obiectele, calde încă de atingerea mâinilor astronauţilor, sigiliile de cupru ale siguranţelor gravitaţionale rupte de mâna grăbită a navigatorului în clipa primejdiei, auzeam paşii astronautului de serviciu şi rămâneam singur, doar cu imensa şi imperturbabila lui singurătate, în faţa stelelor ce pâlpâiau în chenarele negre ale ecranelor. Numai o dată sau de două ori m-a cuprins neliniştea, când mi s-a părut că bătrânul îmi prezintă altfel desfăşurarea unei expediţii, cunoscută de mine din povestirile mai vechi, dar neliniştea n-a durat decât câteva clipe. Stăteam liniştit, închideam ochii când era vorba de imprecizii şi chiar de imposibilităţi şi mă făceam că-l cred, fiindcă voiam să-l cred. Dar, cu toate că pe atunci nu reuşeam să-mi exprim aceste gânduri, îmi dădeam seama, deşi neclar, că el modifică amănuntele doar pentru a face să apară mai limpede adevărul cu privire la oamenii care au pornit primii în spaţiile nopţii fără de sfârşit.

Astfel m-am hotărât să devin astronaut. Şi mă miram singur după aceea cum de am putut să rămân indiferent în faţa frumuseţilor acestei profesii ce mă entuziasma. Mi-am dat însă seama că aceasta s-a întâmplat în primul rând datorită faptului că unul din domeniile navigaţiei

interplanetare era studiat de fratele meu, iar relaţiile noastre – ca să vorbim în limbajul lui de inginer electrotehnic – erau întotdeauna la un pas de scurtcircuit.

Când i-am adus la cunoştinţă bătrânului căpitan hotărârea mea, la început el nu i-a dat nicio atenţie şi tăcerea lui m-a durut, apoi mi-a explicat, pe un ton sec, că astronaut ca eroii de odinioară nu voi putea deveni. Şi aceasta pentru că nu mai există echipaje care să lupte cu lavinele de meteoriţi, acele recifuri ale imensului vid, nici navigatori care să marcheze noapte de noapte, pe harta cerului, porţiunea de drum parcurs, nici căpitani care să măsoare fără odihnă punţile de metal, pe când călătorii dorm, nici ofiţeri de serviciu şi navigatori care, aplecaţi asupra astrobusolelor, să privească încordaţi la norii de stele. Acum roiesc pe orbitele sistemului nostru solar zeci de mii de rachete autoreglate. Aceste trenuri uriaşe ale vidului transportă din planetă în planetă materii prime, minerale, minereuri, maşini şi chiar oameni, care s-au obişnuit cu aceste călătorii şi care se folosesc cu pricepere de serviciile maşinilor ce veghează la siguranţa zborului.

După ce isprăvi de vorbit, i-am spus cu teamă în glas că fratele meu studiază astronautica.

— Ehee! a reluat el, sfidător. Învaţă să construiască automate de pilotaj. Atâta tot! Asta e egal cu a face trompete în loc de muzică şi a zice că eşti mare compozitor.

M-am grăbit să-i repet fratelui meu cele auzite.

— Tu eşti o trompetă – mi-a răspuns el.

Şi m-a lăsat singur, nedumerit şi cu inima îndoită.

Am alergat atunci la prietenul tatii, profesorul Murach, care era astronom şi avea deci, după părerea mea, o afecţiune deosebită pentru stele, şi i-am împărtăşit neliniştea mea.

— Nu vreau să mă fac constructor de roboţi de navigaţie. Vreau să devin un adevărat astronaut, navigator sau chiar căpitan de nave cosmice – i-am spus eu.

— Ha-ha-ha! a râs profesorul Murach, după ce m-a ascultat cu răbdare. Visuri ale oamenilor de odinioară! Apoi, dând melancolic din cap, a continuat: Desigur, n-am ce zice, astronautica e un lucru minunat. Ai citit „Atmosferele Planetelor – Navigaţia” a lui Rufus?

N-o citisem şi profesorul s-a bucurat.

— E minunată! Citeşte-o! O carte minunată! Plină de lucruri imprecise ca o seară înecată în ceaţă. Un câmp uriaş pentru fantezie şi previziuni! Da, da, astronautica a fost cândva o artă deosebit de dificilă. Omul ajungea la limitele rezistenţei sale psihice. Sunt acolo multe pagini minunate de eroism, de victorii cucerite de om asupra lui însuşi. Cât de minunat a spus Rufus: „Ce potrivită e lumea noastră pentru astronauţi! La fiecare sută de trilioane de părţi de vid, revine o singură parte de uscat. Ai unde să-ţi întinzi pânzele şi să

navighezi în voie, şi sunt atâtea stele, faruri portuare ale oceanului de întuneric!” Dar îţi dai seama, dragul meu, de ce era totuşi aşa de complicată această artă, astronautica asta?

N-am ştiut să răspund.

— Cum se poate? mă întrebă Murach, privindu-mă cam de sus.

În acest timp, cele două smocuri de păr cărunt care-i ţineau loc de sprâncene se mişcau jucăuşe într-o parte şi-ntr-alta, participând parcă şi ele la discuţie. Privindu-le, mă distram şi lucrul acesta slăbea forţa de argumentare a cuvintelor profesorului.

— Trebuie să-ţi explic, că altfel o să te rătăceşti printre stele, micul meu navigator. Ştii tu oare că odinioară oamenii călătoreau pe mări?

— Pe aşa-numitele vapoare! n-am mai putut eu să mă stăpânesc.

— Da, întocmai, însă mai înainte, în antichitate, ei navigau pe corăbii cu pânze, mânate de vânt. De aceea, până când s-a dezvoltat hidrostatica, hidrodinamica, teoria undelor şi alte ştiinţe, oamenii construiau vasele la întâmplare. Tocmai de asta corăbiile construite pe atunci aveau fiecare particularităţile lor. Nu semănau una cu alta. Diferenţe mici în aşezarea catargelor, tălpoaiei corăbiilor, în forma vasului duceau la diferenţe mari în acţionarea comenzii etc. Aceste lucruri ei nu ştiau să le prevadă. Arta navigaţiei s-a născut din experienţa şi lupta marinarilor cu primejdiile, cu întâmplările şi catastrofele prin

care au trecut. Artă, şi nu ştiinţă, fiindcă, pe lângă cunoştinţele ştiinţifice, mai interveneau o sumedenie de prejudecăţi, tradiţii etc., iar în arta de a conduce vasul, pe lângă cunoştinţe, trebuia să ai curaj, pricepere şi talent. Cu timpul, ştiinţa a înlocuit toate aceste lacune, lăsând din ce în ce mai puţin loc pentru iscusinţă. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu navigaţia interplanetară.

— Cum adică? Omul nu mai poate să conducă o rachetă? am întrebat eu. Dar eu vreau să fac neapărat acest lucru. Ar deranja oare asta pe cineva?

— Desigur – mi-a răspuns profesorul, mişcându-şi sprâncenele de parcă ar fi fost bărbuţele unor pitici nevăzuţi. Deranjează, fiindcă ai face-o mai încet şi cu mai puţină precizie decât automatul, adică mai prost, ca să nu mai vorbesc de faptul că omul nu mai este nevoit să facă lucruri pe care poate să le execute un automat.

— Bine, dar în excursii în munţi – am reluat eu – adesea turiştii taie copaci, fac focul, gătesc, deşi toate astea le-ar putea face automatul pentru gătit…

— În excursie facem toate astea, fiindcă sunt folositoare sănătăţii, reconfortante pentru starea noastră psihică, ne fac plăcere şi aşa mai departe. Pe câtă vreme, dacă ai conduce o rachetă, ai pune în primejdie nu numai viaţa ta, ci pe a întregului echipaj…

— Şi ce mare lucru ar însemna o rachetă? am exclamat eu.

Profesorul a început să râdă satisfăcut.

— Ei, vezi – a reluat el. Vrând-nevrând, ai recunoscut singur că visezi să devii astronaut, fără să te gândeşti la răspunderea pe care o implică această muncă. La tine contează doar împlinirea visurilor tale, sau, în cel mai bun caz, trăirea bucuriei de a zbura. Cu vreo sută de ani în urmă, astronautica era o artă grea şi complicată, demnă de cei mai destoinici bărbaţi. Ea cerea celor care i se dedicau jertfirea întregii vieţi. Tocmai de aceea numele marilor astronauţi au intrat în istorie. Dar ceea ce pe atunci era o necesitate, acum n-ar fi decât un nonsens sau în cel mai bun caz o distracţie.

Fierbeam de ciudă că profesorul îmi destăinuie în chip atât de logic părerile sale privitor la munca bătrânului paznic al navelor şi la cea a fratelui meu, precum şi concepţia sa asupra lumii. Totuşi nu mi-am schimbat hotărârea. „Voi deveni negreşit astronaut! mi-am zis eu. Se va găsi şi pentru mine ceva de făcut”. Am tăcut strengăreşte. Dar pesemne că, după privirea-mi plină de o prefăcută modestie, profesorul a bănuit ce-mi trecea prin cap.

— Nu-i aşa că vrei să devii căpitan de cursă lungă în navigaţia cosmică? mi-a zis el, fără înconjur, iar eu, care jurasem să nu mai scot un cuvânt, am răspuns fără să mă mai pot stăpâni:

— Da!

La acest răspuns, profesorul a făcut mai întâi ochii mari, pe urmă a început să râdă şi a râs aşa

multă vreme. Apoi, deodată a devenit serios.

— Aşa-i că nu de mult ai tăiat cu dinţii un cablu de plumb? m-a întrebat el.

— Da – am răspuns eu, încruntat, stăpânit încă de mândria ce mi-o provocase săvârşirea acestei fapte, deşi niciunul dintre oamenii care auziseră despre ea nu îmi arătaseră nici măcar un dram de înţelegere, necum să se mai şi entuziasmeze.

— Şi ce te-a îndemnat la asta?

— Am făcut un pariu – am răspuns eu, şi mai încruntat.

— Eşti foarte încăpăţânat... Am auzit despre isprava ta, iar acum mă conving singur. Hm, ce să-i faci!... Poate timpul te va domoli... Dar până atunci, citeşte-l pe Rufus...

Murach mă privea cu severitate, dar sprâncenele lui jucăuşe îmi spuneau limpede că e de partea mea. Stăpânit de această convingere, mi-am luat rămas bun şi, după câteva zile, m-am îndreptat spre Centrul Vitezelor Luminii.

În anii aceia aveau loc discuţii înflăcărate şi se făceau mari pregătiri în vederea primei expediţii în afara sistemului nostru solar. Pretutindeni pe Pământ se înfiinţau laboratoare speciale şi se efectuau experienţe complicate şi periculoase, pe oameni care se ofereau voluntar, în scopul de a se afla efectele vitezelor mai mari de 10.000 kilometri pe secundă asupra organismului uman, ştiindu-se precis că racheta care va putea atinge cea mai apropiată stea fixă

trebuie să se deplaseze cu o viteză de cel puţin zece ori mai mare decât viteza luminii.

M-am dus de îndată la cel mai apropiat Centru al Vitezelor Luminii pentru a candida ca voluntar. Pe când eram tânăr, văzusem nu o dată pe cercetătorii acestor baze, îmbrăcaţi în alb şi purtând pe mânecă un semn de forma unei raze mici, argintii.

La centru am fost primit cu amabilitate.

Candidaţi ca mine erau respinşi zilnic cu zecile. Şi cum nici eu n-aveam, în afară de dorinţa-mi fierbinte, niciun fel de calificare, mi-au spus politicos „bună ziua”, făgăduindu-mi că, dacă voi învăţa bine, voi putea să mă prezint din nou peste cinci ani, de astă dată la examenul de admitere…

Am părăsit centrul aşa cum venisem. Profund descurajat, am început să-mi făuresc în minte cele mai năstruşnice planuri: voiam să plec singur în spaţiu, pe o rachetă de o singură persoană, gândindu-mă că, înainte de a termina toate rezervele, voi întâlni poate vreo navă, care să mă ia drept naufragiat al vidului şi să mă ajute. După aceea, intenţionam să mă urc într-ascuns pe o rachetă care pleca spre spaţiile cele mai îndepărtate ale sistemului solar şi să ies din ascunzătoare abia după ce aveam să trecem dincolo de orbita lui Marte. Mă mângâiam cu gândul că, impresionat de entuziasmul meu înflăcărat, conducătorul expediţiei mă va face cel puţin asistentul său. Ba mi-am pregătit chiar cuvântarea prin care trebuia să-l conving, şi

aceasta în câteva variante, în funcţie de împrejurări.

Toate aceste planuri, deşi nu erau decât visuri tinereşti, îmi răpeau o mulţime de timp. Citeam cu înfrigurare volume întregi de romane cu subiecte cosmice, neglijând şcoala, iar când cineva mă întrerupea la masă din frământările mele cosmice, răspundeam anapoda. Şi nici nu mi-aş fi închipuit vreodată că draga mea bunică va interpreta această comportare a mea cu totul de-a-ndoaselea.

Clipele lungi şi spontane de uitare cu lingura dusă la gură, slabele progrese la învăţătură, izolarea de oameni, toate acestea constituiau în ochii ei semnele incontestabile ale unui talent artistic pe cale de maturizare. De aceea, cuprinsă de cele mai măgulitoare presimţiri, mi-a oferit de ziua mea un minunat genetofor alb, la care însăşi bunica zdrăngănea câteodată cu un singur deget. La acest aparat mi-am încercat şi eu talentul, mai întâi ca să-i fac plăcere bunicii, iar apoi pentru că videoplastica mă interesa cu adevărat.

Această artă a apărut cu secole în urmă şi îşi trage obârşia din contopirea filmului cu proza şi cu televiziunea plastică şi în culori. Cu ajutorul genetoforului, la fel de indispensabil pentru artist ca şi pianul pentru compozitor, acesta dintâi poate realiza tot ce-i trece prin gând. Poate să creeze drame şi comedii, povestiri adevărate din viaţa oamenilor sau basme a căror acţiune se petrece în lumea închipuirii. Poate să plămădească fiinţe

jumătate plante, jumătate animale. Şi toate acestea datorită suprapunerii câmpurilor luminoase care apar când se apasă pe claviatura genetoforului.

Primele încercări mi-au produs multe clipe de desfătare Mă închideam în cameră şi mă aşezam în faţa ecranului lat, cu mâinile pe claviatura supraetajată. După ce apăsam câteva zeci de clape, manevram declanşatorul şi atunci, din adâncul ecranului, pe sticla întunecată apărea personajul plăsmuit. Şi nu apariţia acestuia mi-a prilejuit acel prim şi deosebit şoc, ci faptul că personajul creat era înzestrat încă de la început cu oarecare independenţă: se mişca, se deplasa încoace şi încolo ca şi cum ar fi cercetat spaţiul în care era închis. Dar de obicei personajul creat dovedea lipsuri serioase, sau, ca să vorbim în limbajul artiştilor, prezenta contradicţii distonante. De aceea apăsam clapa, îndepărtându-l de pe ecran, pentru a putea trece la o altă încercare.

Orice începător strică, evident, multe personaje. Eu însă am bătut recordul în această privinţă şi trebuie să recunosc că detaşamente întregi de astfel de personaje îmi apăreau noaptea în vis, hidoase, arzând de dorinţa de a se răzbuna pentru nesăbuita chemare la viaţă şi brutala smulgere din acea existenţă de o clipă.

Videoplastica nu se deosebeşte de loc de artele de odinioară. Aparatul seamănă cu o paletă şi o pană perfecţionate, iar cel ce nu ştie să le

folosească cu iscusinţă nu se deosebeşte cu mult de scriitorul din trecut care stăpânea doar regulile ortografice.

Poate şi mai reuşită este comparaţia videoplasticei cu muzica: aşa cum muzicantul combină tonurile, videoplasticianul combină diferite trăsături psihice şi, aşa cum din această combinaţie primul înfiripă melodia, cel de-al doilea dă naştere eroului dramei. Totuşi, cea mai mare asemănare cred că stă în faptul că, întocmai cum adevăratul compozitor care, orchestrând o temă simfonică, aude cu urechile imaginaţiei sale melodia executată de fiecare instrument în parte, înainte chiar de a scrie măcar o singură notă pe portativ, tot aşa videoplasticianul realizează cea mai grea parte a operei sale – construirea în imaginaţia sa a eroilor – înainte de a apăsa prima dată pe vreuna din clapele genetoforului. Numai atunci se pot întrupa asemenea personaje, care să se supună voinţei lui şi să-l emoţioneze pe spectator prin soarta lor. Dar acest lucru nu poate fi învăţat de la nimeni, fiindcă mânuirea cu pricepere a aparatului nu ajută decât la crearea unor păpuşi mobile şi la o punere în scenă bizară şi artificială. Iar eu doar acest lucru am izbutit să-l fac!…

De aceea mulţi dintre cei ce studiază videoplastica îşi vor pierde mai întâi vremea până vor înţelege cât de înşelătoare devine videoplastica când părăseşte realitatea pământească şi se afundă în hăţişurile unei lumi

plăsmuite de imaginaţie.

Dar, din fericire, lipsa mea de talent era atât de evidentă, încât nu m-am gândit serios la videoplastică nici măcar o clipă, astfel că încercările mele artistice s-au încheiat prin desfacerea genetoforului în bucăţele, fiindcă doream să ştiu din ce era construit.

Atunci bunica a suferit cea mai amară decepţie, fiindcă i s-a destrămat definitiv iluzia legănată de ea atâta amar de vreme în inimă şi trecută rând pe rând asupra fiecărui membru al familiei: ivirea din mijlocul nostru a unui mare artist.

S-a împământenit un obicei ca fiecare tânăr, absolvent al şcolii medii să-şi petreacă, la alegere, câteva luni în diferite şcoli superioare şi universităţi, pentru ca, aflându-se în mijlocul savanţilor, inginerilor şi tehnicienilor, să-şi poată da seama de înclinaţiile şi aptitudinile sale. Terminând şcoala la şaptesprezece ani, multă vreme n-am putut să mă hotărăsc de ce să mă apuc, până când, în sfârşit, am intrat la Institutul de planificare a viitorului din Meoria „I.P.V”. cum era denumit pe scurt. Aici am intrat pentru prima dată în legătură cu oamenii care lucrau la planurile călătoriei în afara sistemului nostru solar.

Pe atunci nu erau încă cunoscute mijloacele practice de a putea călători cu viteze atât de mari, încât distanţa de la Pământ la stelele îndepărtate să poată fi parcursă într-un timp egal cu viaţa unui

om. Cred că vă mai reamintiţi discuţiile înflăcărate purtate la începutul secolului nostru, în legătură cu proiectele construcţiei unor nave cosmice, cu ajutorul cărora să se efectueze zboruri spre imensitatea Galaxiei.

Din cauza duratei călătoriei, pe drum avea să aibă loc aşa numita „preschimbare a generaţiilor”, adică la ţintă aveau să ajungă doar nepoţii, sau poate chiar strănepoţii acelora care părăseau Pământul. O astfel de rezolvare părea a fi pe atunci o necesitate dictată de stadiul la care se afla tehnica cosmonauticei. Ea a provocat pretutindeni o puternică împotrivire. Era înjositor şi nedemn pentru om să se târâie, întocmai ca o furnică, sute de ani, vegetând în semiîntunericul din căsuţa de metal în nesfârşita împărăţie a vidului. Dar în afară de argumentele de ordin sentimental, erau importanţe şi argumentele logice.

„Cum vor arăta oamenii – se punea întrebarea – care vor trăi în vid zeci de ani? Cât de înfricoşătoare şi imense sunt posibilităţile frângerii, deformării caracterului şi apariţiei, în locul celor plecaţi de pe Pământ, a unor pigmei atât din punct de vedere fizic, cât şi spiritual? Și cât de înjositor ar fi în fond rolul generaţiilor „intermediare”, care trebuie să-şi petreacă întreaga viaţă, de la naştere şi până la moarte, închise în rachete! Şi ce fel de oameni, trăiţi în astfel de condiţii, vor fi educatorii şi învăţătorii acelora care, în sfârşit, vor ajunge la stele?!”

„Toate acestea – răspundeau alţii – sunt adevărate. Greutăţile, zbuciumul, primejdia călătoriei sunt de neînchipuit. Dar zborul până la stele este totuşi o necesitate. După cucerirea sistemului solar, după gospodărirea mai întâi a planetelor apropiate, iar apoi, în a doua jumătate a mileniului al treilea – şi a planetelor îndepărtate, situate dincolo de ultima orbită a lui Cerber, trebuie să facem un nou pas înainte: să traversăm oceanul de vid, care ne desparte de cel mai apropiat soare. Expediţia poate fi amânată un timp oarecare, dar ea trebuie să aibă loc neapărat, fiindcă renunţarea la ea înseamnă stagnare, oprire în loc şi atunci, după câteva secole ar urma moartea civilizaţiei pământene”.

Noii combustibili atomici, precum şi descoperirea metodelor de eliberare a energiei atomice din orice fel de element au permis rezolvarea cu succes, din punct de vedere tehnic, a problemei zborurilor cu viteze apropiate de cea a luminii. Dar s-a ivit o nouă întrebare: poate oare omul, în genere, folosind toate mijloacele de protecţie, să călătorească cu viteze de o sută sau două sute de mii de kilometri pe secundă?

O parte din savanţi, cei optimişti, considerau că problema va putea fi rezolvată destul de simplu în spaţiile foarte îndepărtate de câmpurile gravitaţionale ale planetelor, în condiţiile în care rachetele vor putea să-şi sporească viteza după cum va fi nevoie. În acest scop ei aminteau teoriile apărute cu veacuri în urmă, după care omul ar

ajunge la limitele rezistenţei sale biologice la viteza de treizeci, o sută sau o mie de kilometri pe oră, şi care limite au fost depăşite necontenit din secol în secol.

Cei mai precauţi atrăgeau însă atenţia asupra faptului că, la viteze apropiate de cea a luminii, vor începe să apară şi să acţioneze anumite consecinţe decurgând din teoria relativităţii, a căror influenţă asupra proceselor vitale este cu desăvârşire necunoscută. Şi această bănuială nu putea fi spulberată decât de experienţă.

Astfel au luat fiinţă Centrele Vitezei Luminii, răspândite pe întreg Pământul şi pe alte planete, centre de cercetări ale Institutului de planificare a viitorului!

Iată însă că în decursul cercetărilor a apărut un fenomen misterios denumit: „Înceţoşarea conştiinţei”, care consta în faptul că omul închis într-o rachetă atingând viteza de 170.000 – 180.000 kilometri pe secundă simţea o întunecare a gândirii, apoi îşi pierdea conştiinţa, iar dacă viteza creştea, intra în agonie. De aceea viteza de 170.000 kilometri pe secundă a fost numită „pragul limită” şi el marca limita vitezei pe care o putea atinge racheta în zborul ei spre cea mai apropiată stea.

Acesta era nivelul ştiinţei când am luat legătură pentru prima dată cu colectivul Institutului de planificare a viitorului.

Impresionat de perspectivele pe care le deschidea munca acestor oameni, m-am hotărât să

intru cu orice preţ la acest institut. Pentru aceasta însă trebuia negreşit să fi terminat mecaneuristica, cosmodromia sau medicina. După ce am chibzuit îndelung, m-am hotărât să încep studiile la Institutul de Mecaneuristică generală din Meoria, renumit pentru minunatele sale tradiţii.

Cu învăţătura mergeam destul de bine. Totuşi după un an am început să regret că-mi alesesem acest obiect, fiindcă nu avea nimic comun cu astronautica, pe care o îndrăgisem. De aceea, nu după multă vreme m-am înscris şi la cosmodromie. Nemulţumit de astă dată de câmpul îngust al preocupărilor mele, am căutat să mi-l lărgesc, dezlegând la Meoria tainele construirii automatelor şi audiind cursurile de cosmonautică de la Universitatea de la poalele Apeninilor din Lună, deşi aş fi putut să le audiez cu uşurinţă la oricare din institutele de pe Pământ. Faptul că plecam în fiecare zi în Lună mă înălţa însă în propriii mei ochi. Zilnic petreceam câte două ore în rachetă, singurul timp când aveam răgazul să mănânc.

De fapt era o adevărată nebunie. N-aveam vreme să mănânc şi nici să mă odihnesc. Mă chinuiam singur, asumându-mi o mulţime de sarcini; totuşi mă simţeam atât de bine, încât nu pot să-mi aduc aminte de această perioadă, fără să zâmbesc. Mă consideram perfect, multilateral şi – mai presus de toate – capabil să păstrez un secret, fiindcă aveam grijă ca cei din Lună să nu ştie

nimic despre studiile mele urmate în Groenlanda, nici cei din Groenlanda despre studiile urmate în Lună.

Aşa au trecut doi ani. Terminându-mi studiile inferioare de mecaneuristică, mi-am trecut cu bine examenele de teoria zborului rachetelor şi am plecat acasă în vacanţa de vară.

Când am ajuns acasă era târziu. Doar cu câteva clipe înainte, tata plecase să facă o operaţie, după cum mi-a spus mama. Am rămas multă vreme pe verandă, privind roiurile de stele căzătoare pe cerul de iulie. Din când în când, marginea de răsărit a orizontului (acolo unde se află gara rachetelor din Meoria), trimitea în întâmpinarea lor linii verticale de foc, căutând parcă să salute pe curierii meteorici ai cosmosului.

Târziu după miezul nopţii, tata ne-a dat de ştire că va veni abia spre ziuă şi ne-a rugat să nu-l aşteptăm. Atunci mama mi-a pregătit patul în camera mea din copilărie. M-am culcat şi am dormit dus. Când m-am trezit, se făcuse ziuă. Pretutindeni era linişte.

M-am îndreptat spre sufragerie, cu gândul să ies în grădină. În uşa coridorului însă m-am izbit piept în piept cu tata. Am rămas foarte surprins de această întâlnire, întrucât eram convins că doarme. Se întorsese acasă abia la ora trei dimineaţa, dar se sculase pentru a afla veşti de la spital.

Câteva clipe, neînchipuit de lungi, am rămas

amândoi aşa, în lumina verde a camerei invadate de plantele grădinii, neştiind parcă ce să facem. Îmbrăcat în halatul său lung, cenuşiu, mi se părea mult mai bătrân decât altă dată. Palid, cu ochii încercănaţi, avea o figură întunecată care contrasta puternic cu ziua însorită de afară. De asemenea îmi părea mult mai scund decât înainte – sau poate mai crescusem eu?

M-a fulgerat gândul că se află în pragul bătrâneţii. Şi ce realizase oare până atunci? Nimic deosebit! Nicio nouă metodă de operaţie, niciun tratament necunoscut până la el, nicio descoperire şi nici măcar nu era un chirurg strălucit. Mână bună. Ochi buni (aşa i se spunea), dar încolo, nimic deosebit. Un simplu medic chirurg. Pe când fraţii lui modificau climele planetelor, înălţau construcţii gigantice în vid, legându-şi numele de mari realizări ale muncii lor! Iar el?…

Fără să scot un cuvânt, l-am sărutat în grabă pe obrazul nebărbierit şi am dat să ies în curte. Atunci m-a oprit

— Am auzit că vrei să intri la Institutul de planificare a viitorului?

Am încuviinţat din cap.

— Când erai copil, voiai să ai tot ce vedeai. Acum vrei să fii de toate…

Nu zâmbea. Stătea şi aştepta răspuns. Eu tăceam şi în această tăcere se lăsase o umbră de încordare. A tras aer în piept, dar n-a rostit niciun cuvânt. A întins mâna, mi-a atins cu vârful degetelor cămaşa, apoi a dispărut în dosul uşii

cabinetului.

Am rămas singur, nedumerit, puţin emoţionat şi cuprins de o uşoară mânie. Am ieşit în grădină, dar n-am mai regăsit plăcerea de altă dată de a rătăci prin locurile unde mă jucasem odinioară. M-am întins pe iarba încălzită de soare şi într-o clipă chipul tatii mi-a dispărut din minte. Nu mă mai gândeam la el. Mi-am lăsat faţa în bătaia razelor celor doi sori groenlandezi – cel artificial, atomic, nu se afla la zenit şi strălucea cu o lumină de culoarea platinei, şi cel adevărat care-şi înălţa doar puţin discul palid deasupra orizontului. Şi atunci mi-a venit în minte un episod din ultima mea excursie alpină în Lună: mi se încurcase frânghia între două blocuri de stâncă şi, dacă nu aş fi cântărit acolo de şase ori mai puţin decât pe Pământ…

Cum stăteam aşa întins, mi-a trecut pe sub gene mai întâi o umbră, apoi a doua şi în sfârşit a treia. Sosea cineva la noi. Elicopterele tocmai aterizau pe pajiştea din fundul grădinii. M-am ridicat în coate şi i-am zărit pe primii călători care abia coborâseră, în timp ce deasupra casei se vedea un nou şir de aparate ale căror elice străluceau în soare. Într-o clipă, de la apus au apărut alte câteva elicoptere. Zburau jos de tot, aproape să atingă vârful copacilor. Cei care coborâseră, destul de mulţi la număr, se adunaseră la un loc şi le făceau cu mâna celor ce abia aterizau. Unii dintre ei ascundeau ceva la spate.

M-am ridicat, cuprins de mirare din în ce mai mult, în vreme ce pe gazon continuau să coboare noi elicoptere. Călătorii se uitau în toate părţile, parcă dezorientaţi, până când, în sfârşit, au pornit spre casa noastră.

Toate acestea m-au uimit într-aşa măsură, încât atunci când s-au apropiat de mine, în loc să le răspund la salut, abia am îngăimat:

— Ce… ce doriţi?

— Am sosit la aniversare – mi-au răspuns câteva voci deodată.

— Cum?

— Da, am sosit la aniversarea a cincizeci de ani de activitate a doctorului…

— Eşti fiul lui? m-a întrebat o doamnă scundă, cu părul cărunt ce strălucea în soare, dându-i reflexe vii, de argint.

M-a cuprins o dorinţă nebună să mă ascund undeva, prin hăţişuri, dar picioarele mă ţintuiseră locului ca şi cum mi-ar fi fost înfipte în pământ.

Cum asta? Astăzi se împlineau cincizeci de ani de activitate a tatii, iar eu să nu ştiu nimici… Dar el?… Pesemne că ţinea minte…

Jur-împrejurul casei forfotea o mulţime de lume, iar deasupra grădinii apăreau mereu umbrele a noi elicoptere care se pregăteau să aterizeze. Fiindcă nu mai aveau loc în grădină, începuseră să aterizez şi în afara ei, deoarece pe gazon şi pe alei stătea aparat lângă aparat. Văzduhul răsuna de zumzetul vocilor. Deodată, uşa casei se deschise şi în prag apăru tata,

strângându-şi cu un gest reflex poalele halatului desfăcut şi rămânând aşa, nemişcat, cu capul descoperit şi părul în dezordine Pe unul din obraji îi rămăseseră întipărite urmele unei ţesături: pesemne că adormise cu capul rezemat de braţul unui fotoliu. Privea marea de capete. Se făcuse atâta linişte, încât se auzea până şi zgomotul din ce în ce mai slab al noilor elicoptere ce se apropiau.

Deodată, tresărind, tata a început să coboare scările, voind parcă să iasă în întâmpinarea celor sosiţi. Dar s-a oprit la jumătatea drumului. A ridicat braţele, apoi le-a lăsat în jos. A deschis gura, dar n-a putut rosti niciun cuvânt.

Mulţimea a început să freamăte şi să se apropie de scară. Toţi îi ofereau flori, bucheţele mici, dar atât de multe, încât nu le mai putea ţine în braţe, de aceea următorii le aşezau pe treptele scării.

Printre flori se aflau maci şi cicoare din rezervaţiile cerealiere ale Australiei, magnolii albe, orhise africane, orhidee şi bucheţele de miozotis, ramuri înflorite de meri din Antarctida, unde tocmai sosea primăvara, trandafiri mari, involţi şi palizi care cresc doar în serele din Lună.

După ce-şi depunea buchetul său, fiecare se retrăgea în tăcere pe când tata îl petrecea cu privirea, în care adesea strălucea urma unei amintiri. Buzele lui se mişcau atunci fără glas, dar imediat se apropia altcineva, în timp ce deasupra copacilor grădinii se înălţa, ca o pasăre greoaie,

elicopterul celui care pleca. Şi pe măsură ce mulţimea se rărea, mormanul de flori de pe treptele scării creştea tot mai mult.

Deodată, din fundul grădinii au apărut nouă bărbaţi în vârstă, cu părul cărunt, îmbrăcaţi în costume de scafandri, albe şi strălucitoare. Aveau capetele descoperite şi duceau cu greu îmbrăcămintea de protecţie pentru vid, de care se dezobişnuiseră de mult.

Când i-am privit, inima parcă a încetat să-mi bată: purtau pe piept semnul distinctiv de piloţi pe navele care circulă spre Neptun! Adevărat! Tata fusese cândva, încă înainte de a o cunoaşte pe mama, medic de rachetă. Dar niciodată nu vorbea despre aceasta.

Piloţii s-au apropiat de verandă, şi-au scos insignele argintii de pe piept şi, unul câte unul, le-au înfipt cu o lovitură de palmă în lemnul ultimei trepte de jos a scării. Scândura aceasta, înnegrită de vreme şi tocită de miile de paşi, a început să strălucească de parcă ar fi fost ferecată în ţinte de argint.

O vreme tata a rămas nemişcat. Apoi deodată a tresărit şi s-a dat înapoi. Florile i s-au rostogolit din braţe şi, bâjbâind, a deschis uşa şi s-a pierdut în adâncul casei.

Stăteam neclintit, fermecat de vuietul maşinilor care îşi luau zborul.

După o clipă de la plecarea tuturor, a mai apărut încă un avion, care, trecând cu zgomot uşor pe deasupra copacilor, a aterizat. Un om în

salopetă a sărit jos din aparat, s-a uitat grăbit în jur, apoi s-a apropiat de verandă, a aruncat ceva deasupra maldărului de flori şi s-a întors la avion, la fel de repede precum venise.

M-am uitat de îndată şi am văzut de departe cum arăta acest ciudat şi ultim dar. Era o mână de licheni ruginii, uscaţi şi aspri – areoza – singura plantă care înfloreşte pe Marte.

MARATONUL

Nu sunt puţini oameni care se întreabă: „Oare mi-am ales profesia cea mai potrivită? Îmi aduce ea fericirea?” Şi răspund de îndată printr-un dublu „da”.

Tata nu-şi punea niciodată astfel de întrebări şi nici nu-i treceau măcar prin cap, considerându-le, fără îndoială, la fel de lipsite de sens ca şi întrebarea: „Trăiesc oare?”

Unchii mei slujeau societatea prin munca lor ştiinţifică. Tata făcea acelaşi lucru, iar când ştiinţa nu-l mai putea ajuta, când pierdea bătălia pentru menţinerea vieţii bolnavilor săi, rămânea alături de muribunzi nu ca medic, ci ci un simplu muritor.

Unchii mei aveau o viaţă foarte agitată. Când se bucurau de rezultatele cercetărilor lor, când se întristau de eşecurile survenite.

Tata însă rămânea întotdeauna neschimbat, neclintit sub povara permanentă a responsabilităţii muncii sale, care nu-l părăsea niciodată şi care devenise pentru el ceea ce

pentru trupul nostru este gravitaţia Pământului, forţa care obligă muşchii la eforturi, la încordare permanentă, la învingerea greutăţii corpurilor, şi fără de care viaţa ar fi de neconceput.

După o vacanţă de vară de neuitat, am renunţat la cursul superior de mecaneuristică şi m-am înscris la medicină. Era o încercare entuziastă, dar şi naivă, fie chiar şi numai pentru considerentul că nu aveam habar de ceea ce era în fond profesia de medic. Totuşi am terminat medicina, ceea ce justifică într-o oarecare măsură hotărârea mea, dar nu am pierdut nicio clipă din vedere scopul principal: participarea la expediţia în afara sistemului nostru planetar.

Anii de studii de la Facultatea de medicină m-au liniştit. Din perioada studiilor anterioare mi-au rămas doar unele notiţe, desene şi proiecte, păstrate nu dintr-o necesitate reală, ci mai degrabă ca o consolare pentru conştiinţa mea că nu mi-am pierdut vremea în zadar.

În acelaşi timp, bunica a început să se liniştească la gândul că, deşi nu am devenit artist, totuşi sunt înzestrat cu un talent, ce-i drept cu totul neaşteptat, dar care mi-a adus faimă în facultate şi a făcut din mine campion la probele de alergări, pe distanţe lungi.

Rând pe rând, obţinând rezultate din ce în ce mai bune, am devenit campion universitar al continentului, iar la sfârşitul facultăţii, campion al emisferei nordice.

După ce mi-am luat diploma, am intrat în

clinica chirurgicală. Dar iată că, numai la o jumătate de an după aceea, conducerea expediţiei către constelaţia Centaurului a dat publicităţii anunţul cu privire la recrutarea membrilor echipajului. Atunci am început să fac tot ce-mi stătea în putinţă ca să ocup postul de asistent al profesorului Schrey, chirurgul principal al navei. Nu aveam însă suficientă experienţă în munca profesională şi asta constituia, într-o oarecare măsură, un impediment. Totuşi, deoarece erau căutaţi oameni cu pregătire multilaterală, mă bizuiam pe studiile mele anterioare de cosmodromie şi mecaneuristică.

M-am prezentat deci pentru a-mi depune candidatura. Acolo, unul dintre astronauţi mi-a spus că va trebui să aştept răspunsul multă vreme, întrucât numărul candidaţilor este foarte mare şi fiecare cerere trebuie discutată în parte. „Totuşi – mi-a spus el, zâmbind – o asemenea lecţie de răbdare va fi foarte utilă pentru viitor, deoarece pe bordul rachetei va trebui să aşteptăm mulţi ani până să atingem ţinta fixată”.

„Să aşteptăm!” Aceste cuvinte, deşi nu fuseseră spuse decât la întâmplare, mi-au încălzit speranţa vreme de patru luni de zile.

Totuşi nu-mi puteam găsi liniştea. O porneam de acasă pe jos, bătând drumuri lungi, până mă pierdeam în adâncul pădurii. Era toamnă. Copacii, împietriţi parcă sub lumina palidă a unui soare gârbov, îşi întindeau crengile moarte spre cerul albastru, proiectând contururi de suliţe ascuţite.

Rătăceam aşa ore întregi, până când noaptea aprindea pe boltă candela stelelor.

Mă opream locului, ridicam privirea spre cer şi rămâneam aşa, dus pe gânduri. Pământul începuse să îngheţe. Frunzele uscate foşneau dureros sub picioare şi pretutindeni se simţea mirosul înţepător al frunzelor putrezite, semn al descompunerii vieţii plantelor. Dar parcă în nicio primăvară inima nu-mi bătuse atât de puternic ca acum, la sfârşitul acestei toamne, în pădurea desfrunzită.

Şi cât de anevoioase sunt cărările parcurse de omenire în dezvoltarea ei! Ceea ce adesea celor în viaţă li se pare de neînţeles, un aparent amalgam de posibilităţi contrarii, strâns legate între ele şi în care omul se mişcă anevoie, când păşind înainte, când dând înapoi din pricina greşelilor sale, urmaşilor lor – privind din perspectiva timpului – li se pare o necesitate evidentă, iar răspântiile, întortocherile şi abaterile drumului parcurs le apar explicabile, limpezi, ca şi cuprinsul unei pagini ce dezvăluie în întregime semnificaţia cuvintelor.

Odinioară, cu veacuri în urmă, mult înaintea erei astronautice, oamenii credeau că nu vor putea fi realizate zborurile interplanetare, fără crearea unor staţii intermediare pentru rachete, situate în afara atmosferei Pământului. Dar dezvoltarea tehnicii a arătat că astfel de staţii nu mai sunt necesare şi aceasta a dovedit-o faptul că cosmonautica s-a dezvoltat mai bine de şase sute

de ani independent de existenţa staţiilor intermediare, pe care se aflau doar observatoare astronomice şi staţii de reglementare a climei. Totuşi, după câteva secole, într-o nouă etapă de dezvoltare, a sosit vremea, determinată de alte cauze, să fie construită o staţie astronautică intermediară. Această necesitate s-a ivit atunci când omul a trecut de la călătoriile planetare la expediţiile spre stele.

Chiar la începutul pregătirilor, cercetându-se influenţa vitezelor uriaşe asupra organismului uman, s-a ivit necesitatea construirii de baze experimentale pe sateliţii artificiali, situaţi foarte departe de Pământ în scopul de a evita influenţa defavorabilă a gravitaţiei acestuia. Mai târziu, când s-a trecut la construirea navei cosmice, s-a văzut că ea trebuie construită în spaţiul dinafara planetei noastre, deoarece, întocmai ca vapoarele mari, transoceanice, de odinioară, care nu puteau intra în porturile mici şi de aceea se opreau în larg, făcând legătura cu uscatul cu ajutorul vaselor mici, ea este prea mare ca să-şi poată lua zborul sau să poată ateriza pe Pământ.

Astfel Gea, prima navă cosmică construită în vidul interplanetar la distanţa de 180.000 kilometri de Pământ, nu avea să se oprească niciodată pe nicio planetă, ci doar să se apropie de straturile superioare ale atmosferei respective şi de acolo, plutind deasupra ei, să arunce din pântecele său roiuri de rachete de legătură.

Aşa a apărut, suspendat în vid, chiar pe

vremea mea, primul şantier de nave destinate călătoriilor în afara sistemului nostru planetar.

Începuturile construcţiei acestei nave le-am urmărit pe atunci de pe al Patrulea Satelit Artificial, din cabina de observaţie, construită în întregime din sticlă şi situată la capătul corpului de metal, unde mă aflam în mijlocul curioşilor: rachete directe aduceau aici necontenit noi turişti.

Munca pe şantier se desfăşura în conul de umbră aruncat de Pământ, a cărui emisferă nordică se vedea pe cer ca o uriaşă fântână întunecată. Locul construcţiei era luminat de jupiteri suspendaţi în spaţiu, care se deplasau într-o parte şi-ntr-alta printr-o mişcare pendulară. Fiecare dintre ei arunca câte douăsprezece fascicole puternice de lumină, care străpungeau spaţiul ca nişte fulgere, până departe, în jos, reflectându-se în plăcile blindate ale navei, aşezate una peste alta. Pe suprafaţa ei mişuna un furnicar de automate. Unele se deplasau necontenit înainte şi înapoi, ca suveicile unui gigantic război de ţesut, altele se ridicau deasupra ei, fie apărând în strălucirea reflectoarelor, fie dispărând înghiţite de întuneric.

Stam şi priveam prin binoclu uriaşele macarale şi arcurile susţinătoare ale construcţiei, pe care mici automate le transportau din loc în loc, fără a întâmpina niciun fel de dificultăţi, deoarece toate aceste obiecte îşi pierdeau aici greutatea. Din când în când, de sub aparatele de sudat izbucneau coloane de fum multicolore care

inundau vidul. Scântei colorate, cu cozi lungi alunecau pe marginile navei în construcţie, adunându-se apoi în nori mici ce se târau alene în urma rachetelor care mişunau în toate părţile şi a căror cale era întretăiată de zecile de fascicole de lumină ale reflectoarelor.

Feeria asta de lumini proiectată pe fundalul cerului înstelat le dădea acestora o paloare rece, stinsă. Privit din punctul nostru de observaţie, aflat la o depărtare de treizeci de kilometri, întreg acest şantier de muncă febrilă executa, lent şi maiestuos, o mişcare de rotire, făcând ca reflectoarele, care la început luminau „de sus” către capătul construcţiei, să se afle „jos”, cu toată convenţionalitatea acestor noţiuni în spaţiul lipsit de forţa gravitaţiei.

După unsprezece luni de muncă neîntreruptă, o parte din automate au dispărut în interiorul navei (cele care făceau parte din baza sa de deservire mecanică), iar o altă parte au fost transportate pe una din bazele lor; Gea, eliberată de schele, a început să se rotească în jurul Pământului ca o lună artificială, argintie, mare, tăcută. Efuzoarele sale încă nu fuseseră atinse de focul atomic.

Tata iubea poezia într-un fel oarecum ciudat: el citea foarte rar versuri, chiar şi pe cele ale poeţilor să-i preferaţi, deoarece considera poezia „un ajutor” de care n-ai nevoie decât câteodată. De aceea fereastra camerei sale era arareori

luminată noaptea. Pentru mine însă, un astfel de ajutor în lunile de aşteptare îl constituia alpinismul. Pe orice vreme şi în orice perioadă a anului, după ce îi rugam pe colegii mei să mă înlocuiască la clinică, o porneam singur spre creste, străbătând drumuri grele printre stânci.

Şi fără să ştiu sau să m-aştept, mi s-au întâmplat multe lucruri, căci numai în decurs de câteva zile am primit de la primul astronaut al expediţiei înştiinţarea despre primirea mea în rândurile echipajului. Apoi mi-am văzut numele pe lista concurenţilor la Jocurile Olimpice de vară şi… am cunoscut-o pe Ana.

Avea ochi senini, inteligenţi, buze pline, cărnoase, care trădau aceeaşi inteligenţă printr-o expresie de prevedere sau de indiferenţă. Studia geologia, iubea muzica şi cărţile vechi. Era tot ce ştiam despre ea. Când rămâneam singur, o iubeam în taină, nebănuit de mult, dar când ne întâlneam, în suflet mi se strecura îndoiala. Fără să ne dăm seama cum, începeam să ne aruncăm unul altuia cuvinte înţepătoare şi astfel între noi surveneau mereu când supărări adânci, dureroase, când mici tachinări neînsemnate. Şi totuşi sufeream din cauza lor, iar suferinţele – aşa citisem în cărţi – sunt întotdeauna însoţitoarele marilor sentimente. Astfel, deşi pe cale ocolită, dar pe baza unui raţionament temeinic, logic, ajungeam la concluzia că totuşi o iubesc pe Ana.

Dar ea? Despre asta nu puteam să ştiu nimic sigur. Când eram împreună, îşi pironea adesea

privirea undeva, departe, urmărind parcă un peisaj nevăzut, rămânând îngândurată, absentă şi tristă. Acest lucru mă indispunea. Tăcea, şi atunci făceam şi eu la fel. Mă frământam şi nu-mi puteam da bine seama de sentimentele pe care le trăiam, de sensul unor lucruri spuse pe jumătate şi adâncite prin deducţii şi aşteptări dureroase, dar totodată şi ispititoare. Şi toate acestea se petreceau primăvara.

Colindam prin grădini, ascultam trilul păsărelelor care abia învăţau să cânte, ne aşezam pe bănci ascunse de ramuri cu muguri verzi ca nişte cercei. Îi rupeam unul câte unul, îi treceam uşor printre degete, cu gândurile rătăcite, desfăceam înveliş după înveliş, voind parcă să le dau forma viitoarelor frunze, acum încă nedesfăcute şi strânse laolaltă.

În toate acestea era ceva care însemna mai mult decât neliniştea de o clipă, fiindcă şi nouă ne lipsea mai ales un singur lucru care ar fi îngăduit ca posibilităţile să se maturizeze: timpul. Numai el putea să limpezească totul, să ne unească sau să ne despartă, şi noi nu-l aveam.

Termenul de plecare de pe Pământ se apropia. De aceea mă hotăram într-una să discut şi să clarific lucrurile cu Ana, dar ezitam mereu. Se apropia şi ziua concursului olimpic. Şi unul, şi celălalt mă nelinişteau şi-mi alungau somnul. Să fie oare numai un concurs ciudat de împrejurări? Se prea poate. Dar cât de patetică mi se părea acum viaţa! Ştiam că acest prim concurs olimpic

în care voi concura la maraton va fi în acelaşi timp şi ultimul, deoarece după întoarcerea din expediţie voi fi prea bătrân pentru a mai participa la altul. Dar să câştigi concursul acesta, nu ar fi însemnat oare un cald salut adus Pământului înainte de a pleca în expediţie? Şi cât de minunat e să pleci spre stele, cu cununa de lauri pe frunte!

Am început antrenamentul. Alergam pe pistă cât era de mare, pe colinele înverzite şi pe aleile largi ale parcurilor Universităţii, totdeauna singur, cu cronometrul în mână, sub razele fierbinţi ale soarelui de iunie şi însoţit de freamătul neîncetat al valurilor oceanului.

Mă antrenam numai dimineaţa: după ce parcurgeam cei douăzeci de kilometri obligatorii, dădeam fuga la tabăra de cercetări şi antrenamente, unde de o lună de zile se aflau cantonaţi viitorii participanţi la expediţie.

Cantonamentul fusese stabilit într-un mic orăşel aşezat în mijlocul bătrânelor păduri de cedri ce se întindeau la poalele munţilor Karacorum; orăşelul se numea „Keriam”. Cineva îl poreclise însă „Purgatoriu”, deoarece constituia pentru locuitorii săi o etapă intermediară între Pământ şi nava pe bordul căreia urma să fie întreprinsă expediţia.

E greu să exprim în cuvinte atmosfera care domnea acolo. Cea mai mare parte a timpului era consacrată lucrărilor pregătitoare şi cursurilor din diferite domenii, în scopul de a da fiecăruia cunoştinţe multilaterale în vederea călătoriei.

Totodată, viitorii astronauţi erau cercetaţi cu atenţie. Fiziologii, biologii şi medicii, îmbrăcaţi în halatele lor imaculate, se plimbau prin laborator, de unde răzbătea zgomotul surd al cabinelor mobile, într-o mişcare de rotaţie.

Adesea, printre chipurile vesele ale oamenilor se ivea şi câte un obraz mohorât, trist; era cel căruia medicii îi interziseseră să călătorească spre stele.

În acest timp, intrarea în orăşel fremăta de lume. Deşi cei mai mulţi membri ai echipajului plecau în expediţie împreună cu familia – soţie şi copii – fiecare mai lăsa totuşi pe Pământ pe cineva drag. De aceea nu era ceas din zi în care bucuria şi aşteptarea celui ce urma să plece să nu fie umbrite de regretul despărţirii.

Împărţindu-mi timpul între stadion şi „Purgatoriu”, nu mă puteam întâlni cu Ana zile în şir; doar seara, înainte de căderea nopţii, în puţinele clipe de răgaz, o vedeam în televizite. La ultima, cu totul întâmplător şi pe neaşteptate, a intervenit discuţia hotărâtoare.

După cum mă aşteptam, Ana mi-a spus că ea, cu profesia pe care o are, n-ar fi bună la nimic în călătorie. Are de lucru doar pe Pământ.

Atunci am început să-i vorbesc despre sentimente, despre forţa lor nebănuită în stare să înlăture orice piedici. Ea m-a întrebat dacă eu, aflându-mă în situaţia ei, aş renunţa la medicină. Ce puteam să-i răspund?

Simţeam că totul se năruie, că ne vom despărţi pentru totdeauna. Fără să-mi dau seama, am început să-i spun vorbe nesăbuite, să-i reproşez că, dacă m-ar iubi cu adevărat, şi-ar schimba profesia sau măcar – am adăugat în grabă, văzându-i faţa palidă – ar înceta să mai lucreze o bucată de vreme.

— Voiai, pesemne, să mă vezi că sufăr – mi-a spus ea îndată. Iată, ai reuşit!

Există o veche zicătoare, că omului îi vine uneori să intre în pământ. Şi uite că a sosit vremea ca ea să se adeverească aproape întocmai, într-o televizită.

Supărat şi cu obrajii aprinşi de ruşine, am apăsat pe întrerupător şi camera Anei, faţa, ochii şi vocea ei, toate au dispărut ca prin farmec.

M-am hotărât să nu-i mai ies în cale, dar chiar a doua zi m-am răzgândit sub pretext că trebuie să-i cer scuze pentru purtarea mea nedemnă.

Nu mai era supărată pe mine. Ne-am dat întâlnire a doua zi după maraton. Nu ştiu dacă în adâncul sufletului meu mai credeam în posibilitatea schimbării hotărârii ei. Ca să fiu sincer, în unele clipe cred că da.

M-am întors pe pistă, la alergările mele singuratice. Câteodată, în mers, închideam o clipă ochii, aşteptând parcă să-mi apară în faţă Ana, dar nu apărea de nicăieri. Ca şi în alte rânduri, alergam cu cronometrul în mână şi, când mişcarea acelor sale coincidea cu bătăile inimii mele, aveam impresia că eu sunt acela care împinge timpul

înainte, că fără mine s-ar opri în loc, că prin finişul meu avântat mă apropii în goană de trei zile mari din viaţa mea: la 20 iulie – startul la maraton; în dimineaţa zilei de 21 – întâlnirea cu Ana, iar în seara zilei de 22 – îmbarcarea pe bordul rachetei.

În aceeaşi vreme, mă interesam din ce în ce mai mult de concurenţii favoriţi ai maratonului. Dintre ei, trei erau mai periculoşi: Gerhard, Mehilla şi El Tuni, dar mai ales de la Mehilla numi puteam lua ochii. Îşi mişca picioarele cu o uşurinţă inegalabilă şi, datorită înălţimii, avea pasul mai lung decât al meu cu aproape cinci centimetri. Tactica sa era să evadeze deodată în ultimii zece kilometri, adică între kilometru douăzeci şi treizeci, şi să scape astfel de ceilalţi concurenţi, fără a privi înapoi, ci înaintând cu paşi uşori şi întinşi ca şi cum ar fi pierdut din ce în ce mai mult din greutate şi ar fi plutit prin aer.

Către sfârşitul antrenamentelor, într-una din zile am alergat şi eu împreună cu el întreaga distanţă, dar, deşi am alergat până la epuizare, totuşi el a terminat cursa cu şapte sute de metri înaintea mea.

Ţin minte ca acum cum în seara aceea, după ce m-am dezbrăcat ca să fac baie, am început sămi examinez picioarele, atent şi încruntat, măsurând cu privirea ţesătura muşochilor de pe coapse şi glezne, întocmai ca un muzician care încearcă să descopere la instrumentul său atât defectele cât şi posibilităţile sale ascunse.

Şi pot să spun cu convingere că aveam o

conformaţie destul de potrivită, totuşi nu se putea compara cu aceea a lui Mehilla. Se apropia ziua concursului, ziua înfrângerii.

Prietenii mei se îndoiau de victoria mea. De aceea nici nu mă consolau, dar nici nu mă amăgeau. Iată însă că în noaptea din ajunul concursului s-a abătut asupra mea cea mai grea năpastă care poate să lovească pe un alergător.

Nu ştiu, fie din cauza neliniştii, fie din pricina nenumăratelor antrenamente pe care le făcusem în ultimele zile, m-am chinuit toată noaptea fără să pot închide ochii, iar dimineaţa m-am sculat foarte greu, ameţit şi mort de oboseală, ostenit încă înainte de start!

Cu toate acestea, nici nu m-am gândit să mă retrag din competiţie. Am plecat la stadion, repetându-mi în gând că am pierdut, ca să mă obişnuiesc de mai înainte cu inevitabilul sfârşit.

Stadionul era o câmpie întinsă, foarte netedă. Deasupra ei huruiau câteva mii sau poate câteva zeci de mii de elicoptere, care întunecau soarele cu trupurile lor.

Oameni însărcinaţi cu ordinea, instalaţi în elicoptere mici, roşii, despărţeau aparatele spectatorilor de o parte şi de alta a terenului, indicând fiecăruia locul unde se putea opri, adică unde putea rămâne nemişcat în aer.

După ce toate s-au liniştit, nu se mai auzea decât zgomotul uşor şi înfundat al miilor de elice şi nu se mai zărea, de ambele părţi ale traseului, decât furnicarul multicolor al trupurilor uriaşe,

aşezate oblic, ale elicopterelor încremenite în văzduh, aproape de nori. Deasupra pistei ovale se învârteau micile avioane ale arbitrilor.

În sfârşit, iată că de după o clădire ascunsă între copaci au început să apară concurenţii.

Ziua era frumoasă, aşa cum comandaseră meteotehnicienii, dar cu cerul brăzdat de nori mari cumulus, care trebuiau să-i apere pe concurenţi de arşiţa soarelui pe anumite porţiuni ale traseului. De la stadion, traseul trecea prin parcurile şi marile grădini ale institutului, ajungea până la plaja mării (aceasta era porţiunea cea mai dificilă de parcurs) şi se desfăşura apoi pe o porţiune de 18 kilometri printre alei străjuite de palmieri şi castani.

La maraton luau parte peste optzeci de concurenţi. Startul se dădea în trei serii. Din cauza lungimii traseului, locul de pornire nu avea, evident, nicio importanţă. La semnalul starterului, am pornit. Deasupra noastră a început să zumzăie la unison furnicarul de elicoptere şi să ne urmărească până la locul marcat de două rânduri de baloane roşii. Mai departe nu ne însoţeau decât vehiculele de control şi cele sanitare.

Se ştie încă de mult că la maraton nu câştigă acela care conduce în prima jumătate a cursei. Până la kilometrul zece, concurenţii au alergat în grupuri compacte, întocmai cum presupusesem mai înainte. În frunte se afla un grup alcătuit din aproximativ optsprezece alergători, care se distanţa din ce în ce mai mult de celelalte grupuri.

Eu mă aflam printre ultimii din grupul fruntaş şi căutam să nu pierd din ochi, pe lângă cei trei concurenţi cunoscuţi din şcoala noastră, pe Jaffar şi Elesza din alte şcoli.

Primul, foarte subţirel, cu pielea albă, îmi amintea de silueta lui Mehilla, deşi nu avea elasticitatea acestuia. Al doilea, îndesat, cu ochii negri, alerga ca o maşină, mişcând în mod egal coatele. Chipul lui, cu trăsături precise, trăda parcă o stare de spirit permanent încordată.

Am hotărât ca pe ultimii zece kilometri – din cei treizeci ai cursei noastre – să alerg în spatele acestui grup de cinci, iar apoi, aproape de start, să încerc să-i depăşesc.

Am amintit mai înainte de antrenamentele mele pe culmile văii ce cobora spre mare. Alergam de obicei prin soare; razele-i fierbinţi păreau că-mi aprind părul şi apoi capul, răzbătând prin şepcuţa ce o purtam. Nu beam nimic în timpul alergării. De aceea transpiraţia, din ce în ce mai abundentă şi mai, sărată, îmi acoperea faţa, prelingându-mi-se adesea în ochi. Atunci îmi spuneam: „Nu eşti mulţumit, nu eşti mulţumit?” şi, după cursa lentă pe traseul plat, deodată o porneam în goană pe panta abruptă, voind parcă, dintr-o ură neînţeleasă împotriva mea însumi, să-mi supun trupul la suplicii cumplite.

Antrenamentele acestea nu mi-au ajutat să alerg mai repede, dar mi-au dat o rezistenţă care în ziua concursului mi-a prins tare bine.

Meteotehnicienii calculau bine, dar uneori o

nimereau prost. Până la ora unsprezece, adică până în clipa în care trecusem de kilometrul nouăsprezece, cerul albastru fusese brăzdat de grămezi mari de nori. Dar când şirul lung de concurenţi a început să coboare pe serpentina largă ce dădea spre mare, unde nu se afla pic de umbră, norii s-au rărit.

Alergam mereu, când ultimul, când penultimul din plutonul fruntaş. Şi, dacă ţin seama că noaptea nu dormisem de loc, pot să spun că nu mă simţeam chiar prost, deşi uneori aveam impresia că merg cu picioarele nu prin aer, ci printr-un mediu mult mai dens. Încercam să fac paşii cât mai mari şi să calc cât mai uşor. Pulsul şi respiraţia erau normale. Toate în jur se legănau molcom, în ritmul uniform al alergării. Doar de la o vreme, bătăile regulate şi caline ale inimii au început parcă să mă lovească din ce în ce mai tare în creier. Respiram pe nas, strângând tare între dinţi batista.

Dar iată că brâul de nori se pierde la orizont şi soarele îşi trimite perpendicular razele-i arzătoare asupra noastră. Din cauza căldurii, numai după cinci minute, în plutonul fruntaş au început să intervină schimbări dramatice. Primul a fost lovit Elesz. Trupul său îndesat s-a desprins din pâlcul alergătorilor şi a început să rămână tot mai în urmă. În curând l-am pierdut din ochi. Am început să-i urmăresc cu atenţie pe Gerhard şi pe El Tuni. Acesta din urmă, zvelt, bine legat, cu pieptul lat, parcă turtit, dar deosebit de

voluminos, piept de adevărat alergător pe distanţe lungi, se afla în fruntea plutonului în ultimii opt kilometri. Totuşi, deşi se menţinea pe primul loc, după anumite semne, la început greu de sesizat, dar mai apoi evidente, se observa că face eforturi din ce în ce mai mari ca să rămână în frunte. A început să alerge din răsputeri, dar asta a fost începutul sfârşitului. Deodată, tricoul lui de culoarea lămâiei a ezitat o clipă, apoi a prins să rămână tot mai în urmă, fără să-şi mai poată reveni, lăsându-se depăşit de alergătorii care-şi menţineau ritmul egal.

Pe Jaffara încă nu-l puteam vedea, dar nici nu prea îmi dădeam osteneala, deoarece îmi era frică să nu-mi pierd ritmul alergării. Soarele dogorea din ce în ce mai tare. Simţeam cum îmi arde umerii şi coapsele, dar căldura lui sâcâitoare mă umplea de curaj. Ştiam că ceea ce mă supără pe mine stinghereşte şi mai mult pe ceilalţi.

Traseul traversa câteva dune de nisip, apoi urca, făcând un arc larg, pe ultima colină cu o pantă domoală, dar foarte lungă. Pe această porţiune, sub strălucirea de foc a razelor de soare, care dădeau nisipului o culoare argintie, făcând aerul să tremure şi să deformeze astfel imaginea lucrurilor de la orizont, am început atacul spre mijlocul plutonului fruntaş.

În vârful dunei se afla borna care marca hotarul kilometrului douăzeci şi unu. Am ajuns la ea al nouălea. În faţa şi în spatele meu auzeam respiraţii întretăiate. Câteva clipe am alergat

alături de Jaffara. Trăgea spasmodic aer în piept, arătându-şi dinţii uscaţi. Am reuşit să-l depăşesc cu uşurinţă, spre marea mea mirare.

Drumul cotea, apropiindu-se de intrările în marile alei umbrite de castani pletoşi. Atunci, toţi, ca la un semn, au iuţit pasul. Fără să vreau, m-a cuprins teama şi am început să mă îndoiesc că voi putea rezista prea multă vreme ritmului aceluia atât de îndârjit. Totuşi trebuia să alerg, deoarece pe traseul umbrit de copaci aveam şi mai puţine şanse decât în câmp deschis. Mi-am luat batista în mână, am respirat adânc şi am grăbit pasul. Cât de uşor îmi este acum să spun: am grăbit pasul! Dar atunci am simţit imediat o înţepătură dureroasă sub inimă şi apoi în întreg toracele.

„Să nu îndrăzneşti cumva să încetineşti pasul!” mi-am zis hotărât. Dar durerea devenea din ce în ce mai stăruitoare şi îmi cuprindea parcă tot trupul. Ajunsesem pe aleile străjuite de copaci. Mi-am dat capul pe spate, ca şi cum mi-ar fi fost mai uşor să alerg aşa. În felul acesta aveam, măcar pentru o clipă, senzaţia unei uşurări.

Deasupra capetelor noastre se perinda în goană covorul frunzişului umbros care ascundea aproape în întregime cerul. Ochii obosiţi încercau parcă să guste o clipă din liniştea şi nemişcarea bolţii dese de frunze. Dar deodată drumul a început să urce iar. Ne aflam la capătul kilometrului douăzeci şi şase. Eram când al optulea, când al nouălea din pluton. În spatele meu însă se dădea o luptă acerbă pentru locuri,

dar eu nu ştiam nimic despre asta. În văzduhul încins nu se auzea decât zgomotul cadenţat al paşilor, loviturile călcâielor pe caldarâm şi respiraţii întretăiate. Din când în când, din ramurile castanilor se desprindea câte o frunză sau îşi lua zborul o pasăre, bătând o clipă nepăsătoare din aripi deasupra capetelor alergătorilor. Şi amiaza aceasta dogoritoare, în care totul zăcea încremenit, cuprins de o linişte adormitoare, contrasta în chip izbitor cu tacita îndârjire a luptei noastre.

Următorii şase kilometri aproape că nici nu-i mai ţin minte, atât de intens mă concentrasem asupră-mi, într-atât mă străduiam să-mi stăpânesc împotrivirea trupului chinuit de dureri ascuţite când într-o parte, când într-alta, ca şi cum cineva mi-ar fi înţepat nervii.

Când mi-am revenit din spasmele durerii, în faţa mea se mai aflau doar trei alergători: Gerhard, un tânăr blond, cu totul necunoscut, îmbrăcat într-un maiou de culoarea azurului, şi Mehilla cel iute de picior.

Gerhard se ţinea destul de bine, deşi nu mai călca atât de uşor ca la început. Tânărul cu maioul albastru rămânea în urma adversarului său centimetru cu centimetru. Când am trecut pe lângă el, i-am auzit respiraţia şuierătoare scoasă din adâncul plămânilor. A mai încercat de câteva ori să o ia înainte, dar, văzând că nu poate, a renunţat. Nu mai eram atent la ceea ce se întâmpla cu el şi nici la ce se întâmpla în jur,

fiindcă nu mai aveam putere să-mi menţin ritmul alergării. De aceea, cu cât mai mult îmi slăbeau muşchii, cu atât mai mare trebuia să fie efortul psihic.

În această încordare treceam kilometru după kilometru. Drumul făcea câteva cotituri domoale, lăsând din ce în ce mai în urmă colinele, ale căror creste se arcuiau una după alta, îndepărtându-se mereu, în ritmul grăbit al paşilor noştri. În faţă, la vreo zece – doisprezece metri se afla Gerhard, iar mult mai înainte se zărea, când strălucind în soare, când pierzându-se în umbră, tricoul alb al lui Mehilla.

Gerhard s-a uitat îndărăt de două ori şi pe faţa lui a apărut parcă un simţământ de consideraţie; cred însă mai degrabă că era o iluzie a mea, căci ce poate oare exprima chipul unui om, după treizeci de kilometri de maraton, leoarcă de transpiraţie, cu trupul strâns într-o crustă de sare zgrunţuroasă, lipită de piele, cu inima şi plămânii obosiţi, şuierând?

Când Gerhard a privit a doua oară în urmă, mi s-a părut că zâmbeşte şi că-mi spune: „Aşteaptă puţin, ai să vezi îndată cum ştiu eu s-alerg!”…

Atunci mi s-a făcut negru înaintea ochilor. Am crezut o clipă că mi s-a pus praf pe gene, dar apoi mi-am dat seama că era oboseala. Poate o clipă de slăbiciune a retinei. Am încercat s-alung această ceaţă de pe ochi, dar în zadar. M-a cuprins mânia…

„Bine – mi-am zis. Chiar dacă am să orbesc, tot o s-alerg mai departe!”

Când am ridicat pleoapele, Gerhard nu se mai vedea. Uriaşii copaci rămâneau în urmă, pantofii loveau sec pe caldarâm, în jur totul era pustiu. Doar la o sută de metri în faţa mea flutura tricoul alb al lui Mehilla, care părea că nu aleargă, ci zboară foarte aproape de suprafaţa pământului, mişcându-şi ritmic braţele-i vânjoase. Gonind mereu, menţinea cu atâta îndârjire şi indiferenţă distanţa ce ne despărţea, încât mi se părea că se află departe, la marginea orizontului.

Am încercat să grăbesc pasul, deşi simţeam că-mi plesneşte inima, dar şi el a făcut la fel, fără măcar să-şi fi întors privirea, fiindcă zgomotul paşilor se auzea departe în aerul acela curat.

La un moment dat nu mi-am mai simţit picioarele. Am privit în jos, dar am văzut că se mişcau ca şi mai înainte. Simţeam doar aerul care-mi pătrundea în plămâni prin gura larg deschisă, frigându-mi gâtul ca un cuţit înroşit, şi inima zbătându-mi-se în piept din ce în ce mai dureros. În faţa ochilor mei dansau umbre şi năluci, printre care zăream legănându-se pata albă a unui tricou. Nu ştiam, nu bănuiam că era tricoul lui Mehilla. Nu mai puteam raţiona de parcă muşchii şi creierul s-ar fi strâns dureros, ca un pumn gata să lovească. Mi se părea că nu alerg, ci călăresc pe un bidiviu neîmblânzit, pe care îl struneam fără milă, aruncându-i cuvinte de ocară nemaiauzite, fiindcă mergea încet, iar eu eram furios şi pe el, şi

pe durerea îngrozitoare ce-mi sfârteca pântecele.

În acea clipă am auzit sunetul ascuţit şi puternic al fanfarelor de la intrarea stadionului, care vesteau sosirea primilor alergători. Am sărit înainte de parcă cineva m-ar fi lovit cu un harapnic cu plumbi şi, ca prin farmec, totul din jur mi-a apărut înaintea ochilor.

La zece – unsprezece paşi în faţa mea alerga Mehilla. Tricoul îi era leoarcă de năduşeală, iar corpul său încordat se legăna ca la un om beat. Doar picioarele păstrau neobosite ritmul alergării. Cu gura larg deschisă, simţind mirosul transpiraţiei lui, m-am încordat din răsputeri şi m-am aruncat din nou înainte.

Când a ajuns la poarta intrării în stadion, a privit înapoi. Atunci am desluşit pe faţa lui o expresie de spaimă. S-a împiedicat. A mai făcut un pas, al doilea… Apoi privirea mi s-a înceţoşat din nou…

Aveam impresia că-mi plesnesc vinele la tâmple, dar pata albă din faţa mea creştea mereu. Îi simţeam dogoarea corpului înfierbântat.

Când am intrat pe stadion, eram unul lângă altul. Atunci, un tunet ca de furtună a spart cerul şi glas de trâmbiţe a umplut văzduhul. Toţi spectatorii din gondolele arhipline ale elicopterelor au dat glas sirenelor, fluierelor de avarii, au deschis clapele de eşapament ale motoarelor.

În mijlocul unui tumult infernal, azvârlit parcă într-un ocean de zgomote, continuam să

alerg. Mi se părea că mâini de foc îmi răsucesc trupul şi îmi smulg muşchii picioarelor din ce în ce mai repede. Îmi venea să strig de durere şi să cer ajutor ca să scap de acela care mă tortura atât de îngrozitor.

Deodată însă am simţit că se învârte pământul cu mine. S-au aprins luminile şi în faţa ochilor mei tulburi a apărut panglica albă. M-am aruncat spre ea, ridicând mâinile. Picioarele mă duceau însă mai departe, fără să pot încetini pasul. Şi abia atunci mi-am dat seama că acea forţă nevăzută care mă chinuise fără milă pe ultimii metri era voinţa mea, eram eu însumi, şi că ea continua încă să acţioneze asupra corpului.

Alergam mai departe. Deodată, câteva siluete pe care abia le-am putut distinge, au sărit din ambele părţi şi au început să desfacă nişte pături, fluturându-le în vânt ca pe nişte aripi.

Abia atunci am înţeles că sosisem primul. Dar în aceeaşi clipă am căzut deodată la pământ, ca şi cum cineva mi-ar fi tăiat picioarele, şi mi-am pierdut cunoştinţa.

Mult mai târziu, când mi-am venit în fire în camera punctului sanitar, am aflat că ceea ce l-a speriat atât de tare pe Mehilla la finiş, încât şi-a pierdut ritmul pasului, a fost faţa mea descompusă.

RĂMAS BUN, PĂMÂNTULE!

În tot ceea ce făcusem în acea noapte înainte

de întâlnirea cu Ana era o fărâmă de nesăbuinţă. După maraton mă simţeam ca într-o lume de vis: aveam în faţa ochilor imensa mulţime de oameni, faţa scăldată de sudoare a lui Mehilla, care mă săruta, simţeam îmbrăţişări, strângeri de mână, auzeam strigăte de salut, dar toate acestea mi se păreau că sunt adresate altcuiva. M-am urcat apoi sus la tribună şi-am început să privesc spre stadion, dar nu-mi dădeam seama ce se petrece acolo. Seara, m-a înconjurat un grup de studenţi entuziaşti. Zburau spre Asia şi nu-mi mai amintesc bine cum de mă aflam şi eu alături de ei pe rachetă. Mi se pare că mă oferisem singur să-i conduc.

În navă am început o discuţie lungă şi fără şir, răspunzând la câte cinci întrebări deodată. Era gălăgie, râsete, iar racheta aci ateriza, aci se înălţa din nou cu alţi călători, numai eu rămâneam mai departe în centrul atenţiei tuturor.

Deodată, în cabină au rămas doar patru persoane. M-am scuturat ca trezit din somn. Glasul megafoanelor a început să umple spaţiul, iar racheta a pornit spre Pământ. Ne aflam deasupra micii staţiuni siberiene Kalete. Puţin nedumerit, fiindcă nu ştiam de ce m-am lăsat dus până la acest capăt al lumii, am coborât repede pe peronul pustiu. Împreună cu mine a coborât şi un tânăr cosmodromist cu care făcusem cunoştinţă în timpul zborului. Acesta şi-a privit ceasul, m-a îmbrăţişat şi mi-a spus că a doua zi zboară pe Fobos, iar până atunci se duce să-şi ia rămas bun

de la încă un prieten care locuieşte prin împrejurimi. De atunci nu l-am mai văzut. Ultimul său cuvânt de „rămas bun” îmi stăruia încă în urechi când l-am pierdut din ochi.

Am rămas singur, neştiind ce să fac în staţia aceea pustie, învăluită în amurgul liniştit şi cald, îmbălsămat de mirosul frunzelor înlăcrimate de ploaia ce abia încetase. În faţa mea se întindeau câmpii învăluite în ceaţă, peste care noaptea stătea să cadă.

Atunci am săvârşit prima faptă nesăbuită: se lăsa noaptea şi eu nu voiam cu niciun chip acest lucru, deşi nu-mi era frică de ea. Mânat însă de o pornire necugetată, am coborât în subteranele gării, unde se afla staţia organoţilor. Ajuns acolo, m-am plimbat câteva minute în lung şi în lat pe peronul gol, privind pereţii de oglinzi, în care abia mi se contura silueta. Tot umblând încoace şi încolo, mâna pe care o vârâsem în buzunar a dat peste un obiect nu prea mare şi foşnitor: era o crenguţă din coroana mea olimpică.

Atunci s-a auzit un sâsâit scăzut şi pătrunzător şi în tunel a intrat organotul, cu pereţii lui strălucitori de oţel. A gemut puternic din frâne şi s-a oprit pe loc.

După douăzeci de secunde călătoream spre apus în urma Soarelui, care abia dispăruse la orizont. Vagonul se balansa aproape imperceptibil, alergând cu o iuţeală ce depăşea viteza de rotaţie a Pământului. În compartimentul meu nu se mai afla nimeni. Am deschis radioul. După ce s-a

terminat radio-jurnalul, au început să răsune maiestuos primele acorduri din „Simfonia despărţirii” a lui Kreskata.

— La naiba cu despărţirea asta! mi-am zis, întunecându-mă la faţă, şi am închis radioul.

Organotul spinteca spaţiul cu întreaga lui putere, fără trepidaţii şi fără balansuri. Deodată, drumul urcă brusc, ieşind la suprafaţa Pământului, şi în spatele ferestrelor a început să se ivească lumina din ce în ce mai limpede şi mai puternică a zilei ce se îndrepta spre apus şi pe care o ajunsesem din urmă.

Dar în liniştea desăvârşită din compartiment a prins să-mi sune în urechi, dureros de tare, ca nişte acorduri de fanfară, deşi închisesem aparatul de radio, primele măsuri ale simfoniei. M-am sculat şi am început să mă plimb printre fotolii. Pe ferestruile sidefii ale informatoarelor de pe pereţi a apărut o vreme numele noilor staţii pe lângă care treceam, apoi totul s-a cufundat din nou în întuneric. Vehiculul, ajuns pe coasta de apus a Europei, a pătruns în adâncul unui mare tunel şi a început să alerge pe fundul oceanului Atlantic, gonind spre Groenlanda.

După o bucată de vreme, pe informatoare s-au pornit să alerge literele luminoase ale primelor staţii cunoscute. Atunci, deodată mi-a trecut prin minte gândul că trebuie să-l văd pe tata. Doar pentru asta plecasem spre Groenlanda! Dar această hotărâre mi-a apărut ca o revelaţie. Am întrebat ce legătură mai potrivită am pentru

această ţară şi, fără să mai aştept, am coborât într-o staţie aflată în câmp deschis. Conducta translucidă a trenului se întindea drept înainte, pierzându-se în depărtare, spre apus, învăluită în amurg, iar spre răsărit strălucind în razele roşietice ale aurorei. Din ea se ridicau sunete din ce în ce mai înalte şi mai domoale, întocmai ca vibraţiile unei coarde întinse. Şi din nou mi-am adus aminte de simfonie. Atunci am dat neputincios din umeri.

De partea cealaltă a staţiei, nu departe de peron, aştepta, pe gazonul verde, un elicopter sosit la chemarea organotului. Iarba înaltă unduia uşor sub povara picăturilor de rouă, care îmi udaseră pantalonii până la genunchi. Bodogănind supărat, am urcat în elicopter şi am pornit direct spre casă. Când coboram deasupra grădinii, ziua, ajunsă din urmă în goana mea spre apus, lăsa iarăşi loc nopţii. Dar acest lucru nu mă mai interesa.

Am pornit în fugă spre casă, lăsând din grabă şi portiţa deschisă. Dar înăuntru nu era nimeni. Am început să discut din nou cu informatorul. „Astăzi, pesemne, sunt condamnat să nu stau decât în tovărăşia automatelor!” mi-am zis eu, amărât. Bunica şi mama se aflau în oraş, iar tata la un congres al medicilor, în Antarctica.

Am hotărât atunci să plec după dânsul cât mai degrabă. Elicopterul mergea, evident, prea încet. De aceea am zburat cu el doar până la gara rachetelor, situată în partea nordică a suburbiilor

Meoriei. Încă de departe i-am văzut cupola strălucind sub mângâierea ultimelor raze ale soarelui.

Am lăsat elicopterul pe platforma de sus a gării şi m-am îndreptat spre escalatoare. Sub globul de sticlă al informatorului se succedau semnalele din lumini colorate. De aici nu aveam nicio legătură directă cu Antarctica. De aceea trebuia să zbor pe al Treilea Satelit Artificial, iar de acolo să fac transbordarea în racheta care pleca la Pol. Am început să cobor pe scara ce ducea spre peroane. Întâi prima treaptă, apoi am coborât primul nivel. Pe pereţi apăreau într-una anunţuri luminoase: Taimîr-Kamciatka Noua-Zeelandă – patru minute; Brazilia-Ţara de Foc – şapte minute.

Deodată m-a fulgerat gândul să zbor în Patagonia şi să folosesc legătura locală de acolo cu Antarctica, dar am rămas pe loc. Apoi am început să cobor din nou. Am trecut nivelul doi, trei şi patru. Era din ce în ce mai multă lume. În faţa ochilor a început să strălucească anunţul: Arhipelagul Malaez – plecare. În aceeaşi clipă s-a auzit un bubuit surd, care s-a stins imediat, apoi de undeva, din înălţimi, a început să se desluşească şuierul rachetelor ce aterizau, zgomotul clapelor ce se închideau şi, în sfârşit, o voce îndepărtată care spunea: „Linia directă Marte Deimos-Pământ – opt secunde întârziere”. Dincolo de pereţii translucizi treceau şiruri lungi de oameni, iar eu coboram întruna, până când

luminile albe ale peroanelor comunicaţiei pământene au fost înlocuite de luminile de culoare azurie ale peronului sateliţilor.

Am pornit spre locul de decolare, făcându-mi cu greu loc prin mulţimea grăbită, dar pe drum îmi pierdusem toată vlaga din mine, furată parcă de ultimele raze ale apusului strecurate în adâncul halei prin pereţii de sticlă.

„Voi ajunge în Antarctica – îmi ziceam în gând – voi căuta sala unde se ţine şedinţa, apoi îl voi chema pe tata afară. El are să se bucure, dar are să se şi mire. O să mă întrebe dacă doresc ceva. Şi atunci ce-am să-i răspund? Că trebuia negreşit să-l văd? Dar pentru aceasta nu era neapărat nevoie să fac drumul până acolo; există doar televizorul. Sau poate doream să-i mângâi hainele lui de culoare închisă, să simt căldura mâinilor sale? Toate acestea le voi spune undeva, pe un culoar mare, unde, în spatele unei uşi se va auzi vocea conferenţiarului. Tata se va strădui din toate puterile să nu pară că se grăbeşte să se întoarcă în sală, iar eu voi sta, îl voi privi fără să rostesc măcar un cuvânt, căci ce-aveam eu să-i spun?

Dar Gea pleca în cursă abia peste câteva zile, deci toată graba mea spontană, escapada mea de azi-noapte nu mai aveau niciun sens.

Totul era deci limpede. Renunţând la ideea de a zbura în Antarctica, m-am lăsat condus de glasul raţiunii. Dar pe când mă îndepărtam agale de câmpul de zbor, deasupra căruia se înălţau rachetele, o durere ascuţită mi-a străpuns trupul.

Sprijinit de balustradă, priveam cum apar pe telefoare luminile verzi ale semnalelor, cum rachetele îşi sporesc viteza din ce în ce mai mult, cum se contopesc unele cu altele literele roşii de pe pereţii lor şi cum rachetele, şuierând ascuţit, pătrund în interiorul rampei de lansare, luându-şi apoi zborul, în plină viteză, de la o înălţime de nouăsprezece etaje deasupra nivelului peroanelor şi lăsând în urma lor fulgere zimţuite, care, după o clipă, dispăreau în bezna cerului.

Am simţit un suflu înăbuşitor şi cald, cu miros de fier, învăluindu-mi faţa. Apoi duduitul s-a liniştit şi am rămas singur. De-a lungul peroanelor din faţa intrărilor în elevatoare, străluceau ca nişte flăcări becurile luminescente, în timp ce dincolo de pereţii de sticlă se lăsau din ce în ce mai dese umbrele amurgului – al doilea amurg pe care îl priveam în acea zi.

Pe aeroport soseau rachetele extrapământene, lungi, fusiforme, semănând cu nişte peşti cu capetele turtite, în vreme ce departe, în hală, străluceau inscripţiile: LUNA: MAREA PLOILOR – APENINI – MAREA NORILOR – POLUL SUD – PATRU MINUTE.

Atunci s-a pornit un nou şuvoi de oameni. Un grup de fete care coborau de la etajul superior se grăbeau aşa de tare, încât, deşi coborau, alergau pe scări; ultimei dintre ele i s-a deschis chiar valiza din care au început să cadă tot felul de mărunţişuri de toate culorile. Fata a făcut un gest desperat, voind parcă să se întoarcă. Dar, grăbită

de chemările tovarăşelor sale, a dat neputincios din mână şi a alergat spre rachetă.

După o clipă, telefoarele au început să strălucească sub lumina verde a semnalelor, iar aerul a prins să vibreze, dând de ştire că trenul de rachete spre Lună a plecat. Apoi totul a rămas aproape pustiu. Rătăcind cu privirea prin hală, am tresărit deodată cuprins de mirare, citind data ce strălucea deasupra globului informatorului: „Astăzi este Sărbătoarea Desfiinţării Frontierelor!”

„De aceea s-a dus mama în oraş!” mi-am zis eu, în gând. „Aş fi curios să ştiu dacă bunica şi-a îmbrăcat rochia nouă, sau s-o fi răzgândit tocmai în ultima clipă, punându-şi aceeaşi rochie bleumarin de fiecare zi”.

„Oare cei de acasă or fi urmărit cursa mea de maraton?” mă întrebam eu în sinea mea, îndreptându-mă spre ieşire.

Dar deodată am lovit cu piciorul un obiect. Era o minge aurie, stropită cu mici pete albăstrii, pe care o pierduse una din fetele de pe Lună. Am ridicat-o ca să n-o las în hala aceea enormă, unde domnea un zgomot şi o forfotă neîntreruptă, şi am ascuns-o în buzunar. Atunci am auzit foşnetul delicat al frunzelor de laur şi mi-am adus aminte de victorie. Am pornit în grabă spre ieşire. Aproape de uşă şedea un om. Dispreţuind fotoliile elegante, se aşezase să se odihnească pe un pachet mare, voluminos. Îşi întinsese picioarele mult înainte, iar mâinile şi le ţinea încrucişate pe

piept; fluiera tare şi fals „Simfonia despărţirii”.

„Ce prost mai fluieră!” mi-am zis în gând.

Am privit unul la altul şi deodată am scos amândoi un strigăt de uimire. Era Peutan, colegul meu de studii de mecaneuristică. Am început o discuţie incoerentă, însoţită de bătăi pe umăr şi tras de mânecă, urmate de repetarea continuă a cuvintelor: „Mai ţii minte când profesorul?…”, „Îţi mai aduci aminte de?…”, „Ţi-l aminteşti pe…?”

— Ce surpriză grozavă! am spus eu în cele din urmă. Dar permite-mi să te întreb: ce faci tu aici, la această oră, într-o zi de sărbătoare?

A început să râdă triumfător:

— O aştept pe Nita. Soseşte azi. În mai puţin de o oră va fi aici. Ştii, am şi vorbit cu ea!

Nita era prietena lui. Îşi terminase studiile cu un an în urmă şi de şase luni se afla la practică la staţiunea cosmodromică de pe Titan, una dintre cele mai îndepărtate staţii ale sistemului solar.

— Mă bucur nespus! am răspuns eu, deşi aceste cuvinte nu corespundeau de loc adevărului.

Buna dispoziţie pricinuită de întâlnirea neaşteptată mi-a pierit pe dată. Dar Peutan n-a băgat de seamă.

— Vreau să-i fac o surpriză – mi-a zis el, lovind uşurel cu vârful piciorului în pachet. Aici se află Niagara, pisica ei. S-a născut chiar în ziua când a plecat Nita. Ce-i drept, e cuminte, dar putea s-o şteargă şi ea. Tocmai de-aia, pentru orice eventualitate, am băgat-o în cutie.

— Ai venit cu pisica la întâlnire? l-am întrebat

eu, răutăcios, fără să mă pot preface. În locul tău eu aş fi venit cu flori.

— Am şi flori înăuntru. Şi Peutan atinse din nou cu piciorul pachetul, din care îi răspunse un mieunat nervos.

— Ei, dar tu ce faci aici, învingătorule olimpic? Nici nu-ţi poţi închipui cum strigam noi toţi când ai ajuns la capătul cursei, deşi ne părea rău că n-ai alergat în tricoul cu culorile universităţii noastre. Ei, ia întoarce-te la lumină să te văd mai bine…

Dar nu a apucat să-şi termine fraza, că a şi scos un strigăt, sfârşind cu un fluierat a mirare:

— Ce-ai tu aici? Ce, zbori spre Centaur?! Vrei să prinzi stelele?… Maratonistule! Doctore! Şi nu mi-ai spus niciun cuvânt!

Cu băgare de seamă, ca şi cum ar fi fost un lucru nespus de gingaş, a atins mica emblemă albă a Geei pe care o aveam prinsă în piept. Ar fi trebuit să-i explic pe îndelete toată lunga poveste, dar în clipa aceea nu m-am simţit în stare de aşa ceva. L-am întrebat doar în treacăt:

— Mă invidiezi?

— Să ştii că da! mi-a răspuns el, cu un râs scurt.

— Şi eu te invidiez – i-am întors vorba, fără să mă mai pot stăpâni.

Aceste cuvinte le-am rostit în aşa fel, că Peutan nu m-a mai întrebat nimic. Am rămas amândoi tăcuţi câteva secunde, privind unul la altul, apoi mi-a întins mâna şi mi-a strâns-o

ceremonios, spunându-mi:

— Cu alte cuvinte… ne luăm rămas hun? Ce zici, ai să ne faci televizite?

— Desigur. Câtă vreme am să pot face lucrul acesta.

— Bine. Să nu uiţi!

Ne-am mai uitat o dată unul la altul, apoi am pornit spre ieşire.

Văzduhul se cutremura de şuierul rachetelor ce-şi luau zborul. Apoi când totul s-a liniştit, departe, în urma mea, nu se auzea decât fluieratul lui Peutan.

În faţa gării se îndreptau în toate părţile etaje întregi de escalatoare. M-am aşezat pe cel care ducea în parcul de lângă râu şi, sprijinit de balustradă, priveam panorama de lumini a oraşului pe deasupra căruia treceam.

Pe aleile largi străluceau, scăldate în lumină, clădirile înalte, aşezate la distanţe mari una de alta şi înconjurate de grădini cu copaci semeţi, a căror umbră de cărbune se proiecta pe fondul puternic luminat ai zidurilor. Străzile păreau un şir nesfârşit de insule întunecate, acoperite de păduri, din mijlocul cărora se înălţau spre cer turnuri luminoase. Jos de tot se aşternea caldarâmul străzilor, drept, larg, translucid, iar în adâncul lor, reţelele tunelelor ce forfoteau într-un neîncetat du-te-vino. Fiecare piaţă, fiecare stradă, era spintecată de goana vehiculelor care se depăşeau cu viteze uriaşe, părând nişte dungi colorate, asemănătoare sistemului de vene şi

artere al unui organism gigantic. Strălucirea pereţilor de cristal ai subteranelor oraşului se îmbina cu ploaia de lumini şi culori ce cădea de sus. Limbile de foc neostoite ale reclamelor aurii şi violete se înălţau de-a lungul zidurilor. La etajele superioare străluceau vitrine în jocuri de diamant. Oamenii ieşeau din magazine încărcaţi de pachete şi se urcau în elicopterele care îi aşteptau. Inundate de lumină, aparatele planau în dreptul tuturor etajelor, ca nişte albine ce roiesc în faţa unui stup gigantic. La încrucişările liniilor aeriene, străluceau febril telefoarele, în timp ce, deasupra asfaltului verzui al străzilor, se scurgeau într-una şiruri de vehicule. Peste tot stăpânea graba trepidantă din seara unei zile de sărbătoare.

Eu mă strecuram liniştit prin acest furnicar, privindu-mi indiferent mâinile sprijinite de balustrada escalatorului, care se colorau când în galben, când în albastru sau purpuriu, ca şi cum ar fi fost muiate în sânge.

După o bucată de vreme, luminile au început să se răărească, iar tumultul s-a mai potolit. În locul zgârie-norilor au început să apară case, apoi căsuţe şi în sfârşit grădini din ce în ce mai mari şi mai dese, până când trotuarul mobil s-a terminat.

Lampionul staţiei rămăsese departe, în urmă. Am pornit înainte, călcând cu plăcere pe pământul moale şi reavăn. După ce am trecut de poarta parcului, m-am strecurat printre copaci. Strălucirea puternică a străzilor din centrul oraşului ascundea luminile cerului, dându-mi

impresia că e noapte târziu.

Am zărit albastrul întunecat al bolţii cereşti, pe care nu răsărise încă nicio stea. La apus, cerul mai era încă tivit de o geană sângerie, învăluită într-o ceaţă difuză de argint. Era ceasul când pe băncile din grădină, abia luminate, se aşază perechi-perechi de îndrăgostiţi, şoptindu-şi cuvinte pe care nimeni din lume nu le cunoaşte şi pe care, dacă vreunul din ei le-ar rosti singur, conţinutul lor ar părea banal şi anost, iar amintirea întâlnirii s-ar şterge cu desăvârşire din minte, aşa cum se evaporă pe neaşteptate eterul, lăsând în recipient doar un precipitat dulce-amărui. S-ar spulbera într-o clipită amintirea acelui simţământ izvorât din prelunga aşteptare a unor ochi mari şi negri care clipesc uşor lângă faţa ta, ori aducerea aminte ţesută din murmurul tainic al şoaptelor şi din vibraţia ca o adiere a respiraţiei, fără de care timbrul ispititor al vocii n-ar însemna nimic, aşa cum muzica în sine nu determină nimic, dar în realitate însumează totul!

Treceam prin parc. Departe, deasupra copacilor învăluiţi în umbra amurgului se înălţau siluetele luminoase ale zgârie-norilor, iar pe alei treceau perechi-perechi de îndrăgostiţi. Se aşezau pe bănci, se strângeau în braţe, ascunzându-se de lumina becurilor risipite printre crengi; iar eu treceam mai departe, cu pumnii strânşi, grei ca nişte pietre, vârâţi în buzunare şi întorcându-mi privirea.

După ce am traversat parcul şi am ieşit pe

bulevardele mari şi pustii de pe malurile râului împodobite cu zeci de şiraguri de lumini ce se reflectau în apa ca păcura, mai păstram încă în faţa ochilor imaginea acelor trupuri strânse unul lângă altul într-o desăvârşită uitare de sine, care contopeşte parcă, într-o singură îmbrăţişare, două trupuri într-unul singur, ca o încercare de a îndepărta ultimele hotare dintre doi oameni; iar în urechi îmi răsunau într-una cele patru note grave cu care începea „Simfonia despărţirii”.

M-am oprit în loc, sprijinindu-mă de balustrada care străjuieşte malurile. Râul, alunecând uşor, mistuia parcă în undele sale luminile oraşului, curgând fără murmur, drept, liniştit, acolo jos, la picioarele mele, legănând pe unde, cu o blândeţe negrăită, silueta lămpilor. Am scos mâna din buzunar, desfăcând pumnul. Jos s-a rostogolit o frunză uscată de laur.

„Ce prost sunt!” mi-am zis îngândurat şi am pornit mai departe cu pas grăbit.

La câteva sute de metri de cotitura râului se înălţa, dominând oraşul, monumentul Cosmonautului Necunoscut, o piramidă veche cu vârful retezat, locul preferat al plimbărilor mele din anii copilăriei.

Cu ochii aproape închişi m-am îndreptat spre scările ce duceau la colina pe care era aşezat monumentul. Dar abia am pus piciorul pe prima treaptă, şi scara a şi pornit fără zgomot în sus, dându-mi senzaţia că întreg oraşul, printr-o mişcare deosebit de lină dar continuă, mă

părăsea, lăsându-se jos, la picioarele mele, din ce în ce mai mult, tot mai mult, până când a apărut la orizont ca un şirag de diamante format de luminile zgârie-norilor.

Escalatorul s-a oprit. Mă aflam pe vârful plat al piramidei, în faţa monumentului Cosmonautului Necunoscut.

Pe un bloc gigantic de meteorit, negru ca şi cum ar fi închis în el tot întunericul genunilor în care a călătorit veacuri fără număr, stă culcat pe spate un om. Ziua, acest colos prăvălit din înălţimi se vede din cele mai îndepărtate pieţe ale oraşului. În spatele lui, indicând direcţia de unde a venit, se înalţă spre cer vârful unei rachete.

În seara aceasta, sub lumina palidă a oraşului îndepărtat, gigantul şi-a pierdut cu totul formele omeneşti. Faldurile scafandrului său de piatră se confundau cu pereţii stâncii meteoritice şi doar capul său uriaş, descoperit, dat mult pe spate şi sprijinit cu tâmpla de stâncă, mai părea de om.

Am plecat. Paşii răsunau pe granit ca şi cum m-aş fi aflat într-un mediu rarefiat. În spatele statuii se întindea un întuneric profund. I-am dat ocol şi m-am oprit în faţa Cosmonautului. Trupul său se ridica deasupră-mi ca o stâncă uriaşă, atât de mare, încât nu puteam s-o cuprind deodată cu privirea.

În liniştea adâncă mi se părea că aud acordurile „Simfoniei despărţirii”. Sentimentul dureros de singurătate, care sporea cu fiece clipă, îmi dădea o stare de ameţeală, asemănătoare cu

beţia.

Atunci mi-am zis: „Iată tovarăşul meu din această noapte!” M-am ridicat pe marginea meteoritului şi m-am aşezat sub ochiul uriaşului. La o lungime de braţ în spatele meu strălucea slab şi tainic scutul bombat al pleoapei. Mi-am lăsat picioarele să atârne în gol. Departe, sub ele, se întindea Meoria.

În marea nesfârşită de lumini se desluşeau două surse puternice. În mijlocul vechiului cartier ştiinţific strălucea clădirea Universităţii, înălţată la sfârşitul secolului al XXI-lea, o construcţie uriaşă, cu pereţii atât de drepţi şi atât de înalţi, încât îţi dădeau impresia că se vor prăvăli. În înfăţişarea sa – creaţie a primilor arhitecţi a căror imaginaţie fusese formată de epoca rachetelor interplanetare, cu forma lor ascuţită, şi a curbelor elegante ale zborurilor cosmice – se ascundea parcă o bucurie răscolitoare şi nestăpânită, care sfida legile forţei de gravitaţie. În faţa acestui colos, vechi de un mileniu, care sfidează legile gravitaţiei, înălţându-se către cer cu toate coloanele sale de cristal, se află un altul, bastionul modern al Palatului Mecaneuristicei. Faţă de simplitatea sa maiestuoasă – parcă ar fi însăşi lumina întrupată într-o construcţie suplă de raze – Universitatea pare a fi primitivă prin liniile sale greoaie, mărturie a concepţiei vechilor arhitecţi, care supuneau materialul de construcţie la ultimele limite ale rezistenţei lui.

Nouă secole separă aceste două opere ale

construcţiei pământene. Dar ce înseamnă acest timp, în comparaţie cu veşnicia uriaşului bloc meteoritic pe care şed? Pe învelişul lui, topit de văpaia prin care a trecut până la sosirea sa pe Pământ, se aflau în acea clipă doi oameni. Unul de piatră, care întruchipa pe toţi aceia ce nu s-au mai întors din infinitatea spaţiului, al doilea viu, care trebuia să se avânte spre el.

Ce întâlnire ciudată! Ce circuit istoric se închidea şi se deschidea aici, îndreptându-se către necunoscut? Stam cufundat în gânduri, cu privirea pierdută în întuneric şi cu capul sprijinit pe braţe.

Deodată, faţa lucioasă a stâncii a prins să joace în lumină. Deasupra Palatului Mecaneuristicei s-a întins o pânză de foc ce ascundea lumina stelelor: aurora boreală artificială se ridica de la Pământ spre cer, curgând ca o cascadă de argint, iar pe fondul unduitor al înălţimii, o mână nevăzută scria cu litere de foc:

ÎNCEPE BALUL!

Atunci, din toate părţile oraşului au început să se ridice spre cer sute, mii, zeci de mii de jerbe de artificii, rachete luminoase, focuri bengale ce se înălţau deasupra celor mai semeţe turnuri, iar din parcuri le ieşeau parcă în întâmpinare baloane cu forme ciudate de clovni şi măscărici fantastici. Apoi, ca la un semn, în spaţiul cufundat în întuneric dintre Palat şi Universitate a început să dănţuiască în văzduh puzderie de cercuri purpurii, violete şi verzi ca smaraldul, vestind jocurile universitare, iar elicele elicopterelor, împodobite

cu lampioane colorate, descriau în aer cercuri luminoase.

Priveam fără chef această panoramă, închizând ochii ca să nu mai văd luminile ce mă iritau, mă supărau. Dar Pământul, deşi îndepărtat şi indiferent, nu mă lăsa să filosofez asupra infinitului, ci mă îmbia mereu la această petrecere de carnaval, joc de arlechin, tocmai într-o clipă atât de solemnă

Vântul aducea ecoul strigătelor îndepărtate ale mulţimii până în locul unde mă ascunsesem. Am mai încercat încă o dată să rămân singur, dar, gândindu-mă cât de zgomotos ar saluta vechii colegi pe victoriosul maratonist şi cercetător al stelelor, am început să oscilez. Şi atunci inima mi s-a umplut din ce în ce mai mult de regret că nu sunt acolo jos.

Am luptat încă o clipă cu tentaţia, dar m-am sculat deodată în picioare, am sărit pe platoul piramidei şi am chemat un elicopter. După un minut, iată-l învăluit în ghirlande de flori, apărând din întuneric şi aterizând încet în faţa mea, cu cabina goală, luminată îmbietor. Abia m-am aşezat înăuntru, şi am şi simţit legănarea curentului de aer. Atunci m-a fulgerat gândul:

„Ce-ar fi s-o întâlnesc acolo pe Ana şi să mă vadă bucurându-mă şi dansând înainte de despărţirea noastră de mâine?”

Am schimbat brusc direcţia, astfel că doar strălucirea stinsă a norilor îmi mai indica locul unde dispăruse Meoria.

Nu ştiu câtă vreme am zburat. Din când în când, dedesubt se perindau oraşe – pete de foc apărând din întuneric – şi linia subţire şi luminoasă a drumurilor. Elicopterul meu se legăna uneori în vârtejul curenţilor de aer, iar geamurile deveneau opalescente din cauza apei care se condensa. De câteva ori am văzut deasupra mea stelele. Apoi, priveliştile acestei călătorii nocturne au început să se amestece cu mirajul viselor…

Când m-am trezit, pe lângă geamuri alergau nori grei, care de sus păreau negri, iar de dedesubt, strălucitori. M-am gândit că ajunsesem deasupra unui oraş şi am început să cobor.

După o vreme, norii s-au rărit şi am început să văd Pământul strălucind în razele Soarelui. Totuşi, regiunea în care mă aflam nu părea a fi locuită. După un mic şoc, elicopterul a atins solul. Am coborât.

Mă aflam pe aleea unui parc pustiu, învăluit în azur. Pâlcuri-pâlcuri de brazi străluceau ca nişte torţe de gheaţă; plopii păreau uriaşe candelabre luminoase, iar crengile castanilor de deasupra capului meu răspândeau căldură, de parcă ar fi fost nişte nebuloase planetare. Sub acţiunea unor emiţători nevăzuţi de raze ultraviolete, pigmentul verde al plantelor era fluorescent. Fiecare frunză, fiecare rămurea, fiecare fir de iarbă se transformase într-un izvor de lumină înceţoşată.

Am pornit mai departe pe o cărare întunecoasă – râuleţ negru cu maluri de foc, în marea de lumină. Inerte şi mohorâte se odihneau

laolaltă trunchiurile copacilor şi crengile mai groase şi, parcă împotriva firii, potirele florilor. Luminozitatea care stăpânea pretutindeni dădea o înfăţişare ireală întregului peisaj din jur. Din când în când, vântul stârnit din senin desfăcea jerbele împietrite de lumină. Gardurile vii se legănau ca nişte limbi de foc, iar boschetele înalte se aplecau într-o parte şi-ntr-alta ca nişte vapoare cuprinse de flăcări.

Am ajuns lângă o fântână arteziană, înconjurată de straturi de flori. Mii de curcubeie se frângeau în coloanele de apă ţâşnitoare. Alături de bazin se afla o bancă de piatră. M-am aşezat pe ea, îmbrăţişând parcul cu privirea. Uriaşii lui de argint păreau parcă tiviţi cu broderia ramurilor negre. M-a cuprins din nou somnul. Îl aşteptam ca pe o mare binefacere. Lespedea de piatră a băncii mi se părea un pat minunat, demn de a fi râvnit. Am închis ochii şi am simţit că mă aflu undeva departe, parcă în afara lumii şi a vieţii…

…Stăteam întins pe nisipul fierbinte al plajei. Soarele se ridicase sus. Era timpul refluxului. Marea se retrăsese. Doar câte un val singuratic şi înspumat se mai întorcea la ţărm, mă uda, apoi se retrăgea, dispărând în depărtare şi lăsându-mă singur, părăsit, pe nisipul uscat şi tare… Visam.

Am deschis ochii. De undeva ajungea până la mine un suspin slab de plâns. Am ridicat capul. Plânsul nu venea de departe. M-am sculat cu trupul frânt şi aproape înţepenit. Am făcut înconjurul bazinului rotund.

Pe o bancă de piatră asemănătoare cu cea pe care mă odihnisem, aşezată în cealaltă parte a fântânii arteziene, plângea înăbuşit un copil, un băieţaş micuţ: să tot fi avut patru ani. Pe faţa-i mânjită se desluşea o dâră de lacrimi. Când m-a văzut, s-a potolit.

Ameţit de somn, mirat, tăceam şi eu. Ne-am privit multă vreme unul pe altul, surprinşi şi indispuşi. Sătul de aşteptare, băieţaşul a rupt tăcerea:

— Ce faci aici? m-a întrebat el, cu o voce groasă, răguşită.

Mi-am pierdut cumpătul. Nu-mi venea uşor să răspund la această întrebare.

— Dar tu ce faci aici? i-am întors eu vorba, încercând să dau vocii un timbru grav, de profesor.

— M-am rătăcit.

— Unde îţi sunt părinţii?

— Nu ştiu.

— Atunci cum ai ajuns aici?

— Am venit cu avionul.

După multe întrebări, am înţeles că venise cu părinţii într-o excursie şi că voia să vadă calul cu orice preţ.

— Ce cal?

— Cum! Nu ştii? m-a întrebat el, mirat. Eu credeam că şi tu ai fost să vezi calul.

După cum am aflat mai târziu, alături de parc se afla grădina zoologică. Băieţaşul fusese acolo cu părinţii. Dar n-au putut ajunge până la cal. Tatăl său i-a spus: „Trebuie să ne întoarcem. Urcă-

te în avion şi, când o să fim în aer, ai să-i faci calului o televizită!”

Dar băieţaşul voise să-l mângâie. De aceea s-a urcat în avion, dar a coborât pe cealaltă uşă, fără ca cineva să fi băgat de seamă, pentru că teleranul pe care-l purta la mână şi care-l lega printr-o undă de radio cu teleranele părinţilor (astfel încât aceştia să ştie întotdeauna unde se află) şi l-a scos cu grijă şi l-a ascuns sub fotoliu. După aceea s-a dus la cal. Spre seară s-a întors iar în parc, dar părinţii nu mai erau. A rătăcit multă vreme strigându-i, dar în zadar!... În cele din urmă a găsit această bancă şi a încercat să adoarmă, însă nu a putut.

— Ţi-a fost frică?

Nu mi-a răspuns

„Ce să fac cu el?” mă gândeam.

L-am întrebat unde locuieşte. Nu ştia. După o clipă de gândire, l-am întrebat din nou:

— Câţi sori strălucesc deasupra casei tale?

— Doi.

— Doi?

— Nu, unul!

— Va să zică numai unu, nu doi?

— Unu.

— Sigur?

— Aşa mi se pare.

Nu mă puteam încrede prea mult în asemenea informaţii. Oare să-l duc până la cel mai apropiat aeroport?

Dar deodată băieţaşul mi-a întrerupt firul

gândurilor:

— Şi tu te-ai rătăcit?

— Nu… Cum ţi-a trecut prin cap una ca asta?

— Aşa am crezut.

— Dacă ai crezut aşa, te-ai înşelat. Cei mari nu se rătăcesc niciodată – i-am spus eu, ridicând glasul, ca nu cumva discuţia sa ia vreo întorsătură nedorită.

Micuţul s-a uitat lung la mine, dar nu mi-a spus niciun cuvânt. Apoi a început să tuşească tare. Atunci am înţeles ce am de făcut. Nu-mi rămânea altă cale. Nu mi se mai întâmplase niciodată un asemenea lucru. Totuşi ştiam ce trebuie să fac.

Am învelit copilul în haina mea şi am luat teleranul în mână. Dar când l-am scos din buzunar, am dat de un obiect rotund: era mingea aurie, cu pete albăstrii, pe care o găsisem în gara rachetelor. I-am dat-o băieţaşului, apoi am apăsat pe un buton din marginea cadranului de pe teleran, înconjurat de litere roşii, care alcătuiau cuvintele: „TOATE DOMENIILE” şi de care nu mă folosisem niciodată. Când l-am apăsat, a izbucnit deodată din aparat o gălăgie nemaipomenită: voci omeneşti, şuierături repezi ale staţiilor automate, semnalele continentelor şi navelor îndepărtate, zumzetul emiţător de pe rachete, frânturi de cuvinte, muzică, toate contopindu-se într-o zarvă de milioane de voci, ce se revărsa din cutiuţa plată.

M-am aplecat deasupra aparatului şi, încet,

ca să nu mă audă băieţelul, am rostit cuvintele sacramentale:

— Atenţiune! Un om în pericol!

Am repetat de trei ori această formulă. Apoi am rămas în aşteptare. Atunci, în adâncul difuzorului a vibrat ceva. Liniştea se răspândea în cercuri din ce în ce mai largi, întocmai ca atunci când arunci o piatră în apă. Zeci de mii de voci au tăcut deodată şi nu se mai auzeau decât semnalele de aşteptare:

— Recepţie! Am auzit. Atenţie, recepţie!

După aceea, o voce a mai întrebat încă ceva, apoi doar pe ici pe colo se mai auzeau seriile rapide ale impulsurilor de emisie, în vreme ce cuvintele mele erau transmise mai departe, tot mai departe, de către staţiile de translaţie. Mi se părea că aud ecourile propriei mele voci, care, doar în câteva fracţiuni de secundă, făcea înconjurul întregului glob pământesc, iar apoi, amplificată în emiţătorii dirijaţi, se transmitea în spaţiu.

Curând au răspuns staţiile cosmodromice ale sateliţilor artificiali şi ale Lunii, care lucrau cu întârziere de o secundă. Au recepţionat apelul şi au trecut pe recepţie. În scurt timp, întreaga sferă interioară în care stăpânea omul s-a liniştit complet, şi doar sunetul profund, delicat al megafonului din teleran mai întrerupea din când în când tic-tacul ceasornicelor atomice ale observatoarelor, care nu se opresc niciodată.

Deodată, un pilot care zbura spre Lună a

întrebat ce s-a întâmplat. O voce groasă i-a ordonat să tacă imediat şi din nou s-a făcut linişte. Toate acestea s-au petrecut numai în cinci secunde de la chemarea mea. În a şasea secundă, după cum era şi de aşteptat, am început să anunţ scurt şi concis:

— A fost găsit un copil. Îl cheamă Pao. Are trei ani şi jumătate, ochii căprui, şi aşa mai departe.

Din nou s-a lăsat linişte. Nu se mai auzeau decât semnalele scurte ale staţiilor de translaţie. Deodată, două din ele au răspuns în aceeaşi clipă că au notat anunţul dat de părinţii care aşteaptă de cinci ore să primească vreo veste. Apoi, în secunda a douăzeci şi două, toate legăturile întrerupte au fost restabilite şi astfel staţiile vaselor şi ale rachetelor au început să funcţioneze, automatele să transmită frazele întrerupte la jumătate, oamenii să râdă şi să discute, şi iarăşi a izbucnit un zgomot asurzitor din microfonul miniatură al aparatului.

Am aşteptat încă două ore până să-i vină părinţii. La început am încercat să joc mingea cu el. Mi-o arunca cu grijă înapoi, fără să zâmbească şi aproape supărat. Ba, adesea era chiar gata să plângă. Mi-am amintit atunci de victoria mea la maraton. Era o idee minunată!

I-am povestit totul cu de-amănuntul, exact cum s-a petrecut. La început nu-i venea să creadă. Dar, arătându-i crenguţa de laur, s-a convins.

Tocmai când ajunsesem cu povestirea în cel

mai dramatic moment, a trebuit să mă întrerup: micuţul dormea cu capul sprijinit pe umărul meu. Urma lacrimilor prelinse îi murdărise obrăjorii. Din timp în timp îşi încreţea fruntea şi suspina. Şi când deasupra contururilor ondulate ale pădurilor s-a ivit o dungă de foc, lumina grădinii a pierit deodată ca la un semn.

Aproape în acelaşi timp a început să se distingă în depărtare un huruit de motor: veneau în zbor părinţii băieţaşului, cu un avion. La gândul că va trebui să stau de vorbă cu ei şi poate chiar să le explic din ce cauză mă aflam acolo, imaginându-mi că se vor simţi datori să-mi mulţumească şi poate să mă invite la ei, am intrat în panică.

Am culcat copilul pe banca de piatră, cu cea mai mare atenţie, i-am pus haina sub cap şi mingea în mână şi, ca şi când aş fi fost urmărit de cineva, am alergat spre elicopterul cu care venisem.

Dar ciudata-mi faptă nu o mai săvârşeam noaptea, deoarece, când m-am înălţat în văzduh, m-a izbit în ochi, ca o suliţă, prima rază a Soarelui ce răsărea.

Ultima dată când am văzut-o pe Ana a fost în ziua de 21 iulie 3123. Ne-am întâlnit în Porsangoer, o staţie mică situată pe linia directă Eurasia-America şi clădită pe ţărmul fiordului cu acelaşi nume.

După ce ne-am întâlnit, am pornit pe o

cărăruie abruptă şi cotită spre vârful stâncii de la marginea mării, oprindu-ne din când în când ca să respirăm.

De undeva venea până la noi zbuciumul puternic al mării. Când am ajuns în vârf, ne-a întâmpinat un vânt năprasnic. Ne-am oprit, cu mâinile atârnate de-a lungul corpului şi inimile zvâcnind. Departe, în vale, se desfăşurau două privelişti: munţii înalţi, încremeniţi parcă în aşteptarea sfârşitului, şi lungi şiruri de coline de culoare cenuşie, care îşi rezemau capul în coasta stâncii.

— Ţi-ai luat rămas bun de la Pământ? m-a întrebat Ana, cu jumătate de glas şi fără să mă privească.

— Chiar asta fac acum – i-am răspuns eu, tot în şoaptă.

Apoi, cu pasul ei uşor, Ana s-a apropiat de stâncile înalte, căutându-şi un loc potrivit ca să-şi rezeme spatele, ca şi cum acest loc ar fi fost dăltuit acolo anume pentru ea şi o aştepta de veacuri. Întotdeauna mi-a plăcut să admir în taină felul ei natural de a căuta şi descoperi mici comodităţi, chiar şi în locurile cele mai sălbatice.

— Cu cine te-ai mai văzut? m-a întrebat ea.

— Astăzi am fost la profesorul Murach acasă, apoi la prieteni… Doar îi părăsesc pe toţi…

— Cuvintele mele erau rostite cu părere de rău, deşi nu doream să se vadă. Aşa au fost aranjate lucrurile… – am adăugat, voind parcă să mă scuz.

— Iar pe mine m-ai lăsat cea de pe urmă – mi-a şoptit ea.

Stăteam amândoi fără să ne uităm unul la altul, privind ţintă dantela imaculată a şirurilor de valuri ce veneau din largul oceanului întunecat, şi parcă întregul orizont se apropia de noi.

Câteodată mi se părea chiar că marea stă pe loc, iar noi mergeam în întâmpinarea ei, despicând talazurile cu ascuţişul stâncii abrupte pe vârful căreia stăteam nemişcaţi.

După un timp m-a întrebat cât va dura călătoria. Am privit-o atunci mirat, fiindcă îi mai vorbisem şi cu alt prilej despre acest lucru.

— Aproximativ douăzeci de ani – am zis eu, minunându-mă singur de acest răspuns.

— Şi-i adevărat că viteza Geei va depăşi jumătate din viteza luminii?

— Da.

Mi s-a părut că priveşte undeva, departe, dar m-a surprins mişcarea imperceptibilă a buzelor ei. Am priceput îndată: număra. Nu mă înşelasem.

— Călătoria va dura aproximativ douăzeci de ani pământeşti – mi-a zis ea. Însă, datorită vitezei navei, veţi îmbătrâni numai cu… – dar a tăcut, nefiind sigură parcă de calculele sale făcute în minte.

— Cu cincisprezece sau şaisprezece ani, deoarece… – dar am tăcut şi eu, văzând pe buzele ei un zâmbet aproape imperceptibil.

— Când ai să te întorci, o să fiu mai mare decât tine – a continuat ea.

N-am ştiut ce să-i răspund. Şi cu toate că stăteam incomod, nu aveam curajul să-mi schimb poziţia, ci priveam nemişcat oceanul ce mugea întruna, deşi simţeam că tăcerea care ne lega altă dată atât de trainic acum ne desparte.

— Ana – i-am spus eu într-un târziu, cu desperare – cred că am fost întotdeauna sincer cu tine şi ne-am simţit bine împreună, aşa că putem…

— Dar de ce-mi spui toate astea acum? m-a întrebat ea, privind mereu înainte, pierdută într-o adâncă contemplaţie.

Stătea aşa tăcută, şi liniştea ei îmi sporea şi mai mult singurătatea.

— Pentru că în clipa asta mi se pare că suntem ca doi străini şi nu-i adevărat, ah, Ana… nu poate fi adevărat!…

— Şi totuşi aşa e! mi-a răspuns ea.

Aş fi primit aceste cuvinte cu indiferenţă dacă nu i-ar fi apărut pe buze încă o dată zâmbetul acela nedefinit, amestec de ironie şi tristeţe, care mă umplea întotdeauna de mirare.

— Ana dragă…

Am vrut s-o cuprind în braţe, dar ea, cu o mişcare uşoară, s-a ferit din calea mea.

— Dacă însemn ceva pentru tine – mi-a spus ea – asta se datorează faptului că am o fire independentă. Dacă aş fi fost altfel, sunt sigură că n-aş fi fost ultimul om de la care ţi-ai fi luat rămas bun…

— Poate că ai dreptate, deşi mă îndoiesc de ce-mi spui. Dar de ce să vorbim acum despre asta?

— Poate doreşti cuvinte frumoase, duioase, care să încheie, ca un final de simfonie, prietenia noastră? a continuat ea, cu o nuanţă de sfidare în glas. Nu mai zâmbea. Şi dacă ţi-aş spune acuma că vreau…

— Te rog mult, lasă glumele! am intervenit eu, în vreme ce ea a început să râdă văzând starea în care mă aflam şi pe care n-am putut s-o ascund decât cu o fracţiune de secundă mai târziu.

Râdea cu hohote, în vreme ce părul ei negru, răvăşit de vânt, atingea stânca înaltă de care stam rezemaţi, mângâindu-i marginile aspre, măcinate de apa ce se zbuciuma sub noi în lupta cu ţărmul.

Râsul ei m-a tulburat pentru o clipă. Apoi, în minte mi-a încolţit gândul care mă frământa adeseori când stăteam lângă ea: iată un alt om, o altă lume imensă. S-a evidenţiat printre miile de lumi şi s-a preschimbat pentru mine în ceva de neînţeles şi uriaş. Şi această lume se îndepărta mereu, căci deosebirile dintre noi erau aşa de mari, încât apropierea trupurilor noastre nu le mai putea îndepărta.

I-am atins mâna. Ea m-a privit drept în faţă şi în ochii ei s-a aprins o lumină caldă şi duioasă.

— Ana – i-am şoptit eu – tot ce ţi-am spus e adevărat, dar ştim prea puţine lucruri unul despre celălalt. Între noi n-a existat încă nimic, în afară de simpla posibilitate, dar acum e prea târziu. Totuşi vreau să-ţi spun că numai datorită ţie…

— Cât eşti de naiv şi încăpăţânat! m-a întrerupt ea, zâmbind. Iarăşi fraze pompoase?

— Păi ce aş avea mai bun de făcut? am întrebat-o eu, cu naivitatea unui copil, iar ea a început mai întâi să râdă uşor, apoi, devenind deodată serioasă, şi-a dat capul pe spate şi mi-a zis:

— Ştiu eu… poate să mă săruţi… nu văd altă scăpare.

Am prins-o în braţe. În ochii ei mari, în care se contopiseră parcă toate nuanţele bolţii albastre, se reflectau, ca în două mici ceruri, discurile rotunde ale celor doi sori.

S-a ridicat încet, şi-a potrivit rochia, apoi atentă, parcă neîncrezătoare, s-a privit în oglinda-i mică, pieptănându-şi părul cu pieptenul meu. Această simplitate severă, care se citea pe chipul ei în timpul când îşi netezea părul, mă impresiona întotdeauna. Acum însă, când o vedeam pentru ultima oară, m-a tulburat adânc, umplându-mă de tristeţe.

— E târziu. Are să-ţi plece avionul – mi-a zis ea.

Am vrut să mă ridic, dar m-am împiedicat. Ea m-a prins de braţ cu mâna ei mică, dar vânjoasă.

— Vai, ai grijă, neîndemânaticule, fiindcă în loc să zbori spre stele, ai să zbori în apă…

GEA

Cu multe mii de ani în urmă, oamenii erau prizonierii spaţiului. Din toate frumuseţile Pământului, ei nu reuşeau să cunoască decât un

colţişor îngust, locul în care se năşteau, trăiau şi mureau. De aceea primii călători au trebuit să lupte cu desişul codrilor, cu furia râurilor repezi sau cu vitregia lanţurilor de munţi neumblaţi.

Din această cauză, fiecare continent, despărţit de celelalte prin oceane, avea o viaţă a sa proprie, independentă, întocmai ca planetele îndepărtate. Şi cât de miraţi au rămas fenicienii, când, plutind pe mările din emisfera australă, au văzut Soarele trecând pe cer dinspre dreapta spre stânga, iar Luna răsărind dimineaţa spre tropicul Capricornului, cu secera sa culcată, astfel încât la orizont apăreau mai întâi coarnele ei roşiatice!

Cu vremea, petele albe de pe hărţile globului s-au umplut: era epoca grelelor, chinuitoarelor dar eroicelor expediţii pe corăbii mici şi şubrede cu pânze – epoca lui Columb, Magellan, Vasco de Gama.

Totuşi, şi pentru ei Pământul era încă uriaş şi, ca să-i dea ocol pe mări, adesea abia ajungeau câţiva ani. Mulţi dintre cei care au pornit primii într-o astfel de călătorie nu şi-au mai revăzut patria.

Abia în secolul maşinilor, planeta a început să-şi reducă dimensiunile. Oamenii au reuşit să o înconjoare în câteva luni, mai apoi în câteva săptămâni, iar în cele din urmă chiar în câteva zile; abia atunci s-a văzut că, punând stăpânire pe spaţiu, omul a reuşit să mişte ceea ce de veacuri părea a fi cu neputinţă de clintit: timpul.

Azi, în timpul călătoriei, fiecăruia dintre noi i

se întâmplă fie să ajungă din urmă ziua ce apune, fie să lungească sau să scurteze noaptea, fie chiar, în călătoriile în direcţie opusă mişcării de rotaţie a Pământului, să sară deodată peste o zi a săptămânii. Aceste lucruri au devenit atât de obişnuite, încât nimeni nu se mai gândeşte la ele. Oamenii care lucrează pe sateliţii artificiali se obişnuiesc repede cu timpul local, mai scurt atât pentru somn cât şi pentru lucru decât în cadrul zilei pământene, dar se dezobişnuiesc repede atunci când se întorc pe Pământ.

Da, spaţiul a pierit, timpul s-a destrămat, dar cucerirea lor rămâne încă mai departe neînsemnată. Chiar şi cosmonauţii care se întorc dintr-o expediţie îndepărtată, de undeva din jurul orbitei lui Saturn sau Pluton, nu câştigă, faţă de calendarul pământean, decât trei, patru sau cinci zile: niciodată mai mult.

Expediţia în afara sistemului nostru solar, până la cea mai apropiată stea, Proxima Centauri, trebuia să înregistreze două feluri de timp. Unul care se scurge cu o viteză constantă şi rămâne pe Pământ, al doilea, măsurat pe Gea, urma să se scurgă cu atât mai încet, cu cât racheta se mişca mai repede. Diferenţa dintre aceste două feluri de timp, calculată pentru întreaga călătorie, ajungea la ani.

„Iată ce lucru ciudat, dar în acelaşi timp cât de măreţ! Iată cum teoriile şi formulele, verificate până acum doar asupra fenomenelor cosmice, încep să influenţeze viaţa omului! Trebuie deci să

ne întoarcem pe Pământ mai tineri decât cei de aceeaşi vârstă cu noi, deoarece în cele mai infime molecule ale întregii încărcături a Geei – atât obiecte cât şi plante şi oameni – timpul se va scurge mai încet decât până acum. Şi cine poate să prevadă urmările acestui fenomen, când călătoriile în afara sistemului nostru planetar vor deveni un fapt obişnuit?…”

Aceste gânduri îmi frământau mintea stând pe micul aeroport situat într-o vale acoperită cu iarbă şi crânguri de mesteceni şi arţari. Racheta Geei – unul dintre acele ciudate reactoare care, coborând spre Pământ, îşi desface în aer cele trei aripioare ale sale pentru a ateriza pe ele perpendicular, căpătând o formă asemănătoare cu a unei amfore antice cu gât subţire ca un cioc – mă aştepta.

Îmi luasem rămas bun de la toate: de la oameni, de la lucrurile dragi; şi, deşi eram gata de drum, împăcat şi calm, dar cu o umbră de nelinişte ascunsă în adâncul sufletului, amânam totuşi clipa plecării. Ascuns în umbra prelungă aruncată de rachetă, priveam un pâlc nu prea îndepărtat de brazi, de culoare albastră.

În jur, totul părea împietrit, cuprins de liniştea acelei zile calde de sfârşit de primăvară, în care potirele florilor, parcă obosite de căldură, se aplecau deasupra tulpinilor. Undeva, pe aproape, o pasăre care abia îşi începuse cântul, speriată parcă de propriul ei glas, a tăcut. Şi eu aveam să mă despart de toate acestea printr-o singură

mişcare, întocmai ca înotătorul care sare de pe mal!

La picioare, câteva floricele violete, înflorite, al căror nume nu-l cunoşteam, îşi înălţau capetele firave. M-am aplecat să le culeg. Dar m-am sculat de jos fără să fi rupt vreuna. De ce să le smulg? Se vor veşteji. Mai bine să rămână mereu aşa cum sunt acuma…

M-am urcat pe scări şi am privit din uşă încă o dată: printre crengile brazilor înalţi, de culoare închisă, pătrundeau miile de raze de foc ale apusului. Aş fi vrut să zâmbesc, doream acest lucru, dar nu izbuteam. Răstimpul îndelungat cât stătusem fără să mă mişc îmi crease o stare nouă, neobişnuită.

— Putem zbura – am zis eu, maşinal, aplecându-mi capul ca să pot intra şi aşezându-mă.

— Putem zbura – mi-a răspuns, sau mai bine zis a icnit pilotul robot.

Racheta s-a cutremurat, a făcut un salt, apoi a pornit spre înălţimi. Priveam prin ferestruile rotunde şi vedeam cum Pământul rămâne din ce în ce mai mult în urma mea.

După o vreme, în cabină s-a făcut mai multă lumină. Soarele s-a ivit încă o dată pentru mine în acea zi, ridicându-se maiestuos din ce în ce mai sus. Dar aceasta n-a durat mult. Albastrul cerului a început să devină palid, apoi s-a făcut cenuşiu, s-a întunecat şi au apărut stelele. Nu voiam să le privesc. Cu mâinile sprijinite pe spatele fotoliului

gol din faţa mea, am rămas aşa, nu ştiu câtă vreme, până când am auzit un semnal.

Am ridicat capul.

Departe, jos, în spatele ferestrei ardea Soarele, disc orbitor de foc, înconjurat de o aureolă de flăcări neastâmpărate. În faţa noastră, printre puzderia de stele fixe se iveau şiruri multicolore de luminiţe, care creşteau treptat-treptat! Erau reflectoarele aşezate în formă de spirală în jurul Geei şi care indicau sensul unic al drumului rachetelor de mărfuri, al reactoarelor şi al micilor proiectile, de tipul celui al meu, care treceau roiuri-roiuri în viteză pe lângă navă.

Ne-am înălţat de două ori deasupra ei. Pesemne pe rachetodrom era mare aglomeraţie. În cele din urmă am auzit radio-apelul de coborâre. Nava mea a făcut virajul reglementar, dar deodată m-a izbit în ochi o lumină argintie: erau luminile propriilor noastre reflectoare care se răsfrângeau în cuirasa Geei. Suspendată şi imobilă ea părea un balon uriaş, construit din cel mai strălucitor argint.

Curând, lumina aceea orbitoare a început să pălească, apoi a dispărut. Ne apropiam de ea, venind dintr-o parte. Trupul ei ascuţit ca de peşte, lung de aproape un kilometru, creştea repede, cuprinzând cerul. A urmat o ciocnire uşoară, un întuneric de o clipă şi din nou s-au aprins luminile, însă de astă dată altele.

Dar abia am coborât şi am făcut câţiva paşi (nu se afla niciun om prin apropiere), că scările

mobile au şi început să mă ridice în sus. Nu am urcat până la ultimul podium, ci m-am lăsat într-o parte, pe o platformă fixă.

Aici, aproape trei etaje în jos erau ocupate de rachetodromul de mărfuri. Printre curelele mate ale transportoarelor de oţel, se târâiau şi pârâiau, zbârnâiau şi suflau maşinile automate de încărcat şi buldozerele, care păşeau leneş şi măsurau parcă traseele platformelor unde coborau rachetele.

Clapele rotunde de intrare se închideau şi se deschideau fără încetare, în grabă, întocmai ca gurile unor peşti pe uscat. Rachetele de mărfuri pătrundeau în tuneluri, aruncau fără încetare încărcătura pe curelele transportoarelor, în vreme ce în adâncul halei fluturau pe pereţi luminile portocalii, roşii şi verzi ale semnalelor. Pretutindeni domnea un zgomot înăbuşit, monoton şi difuz. Zgomotul era relativ slab, pentru că instalaţiile de absorbţie a zgomotelor, cu cornetele lor fixate în tavan, funcţionau încontinuu.

M-am urcat în ascensor. Pe unul din pereţi se afla instalat microfonul informatorului. Am întrebat de inginerul Yrjola, conducătorul tehnic al expediţiei. Se afla pe puntea a nouă. Am plecat într-acolo. Pereţii verticali ai galeriei în care se mişca ascensorul erau construiţi dintr-o masă transparentă, astfel că în timpul urcuşului puteam vedea vagonetele ce străbăteau galeriile vecine. Siluetele celor ce se aflau în ele erau insuficient de clare ca să le pot recunoaşte, din cauza unei aureole alburii.

Mergeam aşa, când, deodată, pe lângă placa de sticlă a galeriei mele a trecut un ascensor rapid. Urca mai repede decât cel în care mă aflam eu. Înăuntru erau doi oameni. Unul stătea cu spatele spre mine, dar statura şi faţa celuilalt, încremenită într-o expresie neînţeleasă, din pricina duratei de o clipă, le-am distins foarte bine.

Ascensorul rapid a dispărut repede, iar eu am rămas să urc singur mai departe, păstrând încă pentru câteva clipe, sub pleoapele închise, imaginea omului pe care-l văzusem. Era Goobar, unul dintre participanţii la expediţie, cel mai mare savant al timpurilor noastre.

După o vreme, ascensorul meu s-a oprit. M-am pomenit în interiorul unui coridor spaţios. Întâlnirea neaşteptată m-a emoţionat oarecum. De aceea nu am vrut să-l caut imediat pe inginer.

Pe partea stângă, la câţiva metri depărtare se vedeau canaturile uşilor, iar pe dreapta se întindea, cât puteai cuprinde cu ochii, un perete de sticlă, în spatele căruia strălucea o lumină palidă, întocmai ca într-o zi noroasă.

Am pornit înainte. În drum am observat că această lumină era schimbătoare; când creştea în intensitate, când slăbea. Mergeam aşa, cu mintea învălmăşită, fără să reflectez la ceva precis, când deodată a început să pună stăpânire pe mine, din ce în ce mai puternic, impresia că mă plimb de-a lungul unei păduri mari.

„Ciudată impresie!” mi-am zis în gând şi m-

am apropiat de peretele de sticlă.

Departe, jos, se întindea un parc uriaş. De la înălţimea la care mă aflam, vedeam coroanele stejarilor şi fagilor legănându-se alene în bătaia vântului, priveam cum se răsfiră gazonul de un verde proaspăt, printre gardurile vii, admiram straturile de flori, aleile şerpuite şi lacurile a căror faţă oglindea uneori cerul, alteori norii călători de deasupra, iar mai departe – desişurile întrerupte ici şi colo de luminişuri. Totul era verde, un verde deschis, alteori galben, şi se pierdea în depărtare, în negrul brazilor cu marea lor de ace, risipiţi în pâlcuri singuratice.

Acest peisaj monoton se întindea până la orizont, pierzându-se pe fundalul cerului acoperit de nori alburii. Apropiindu-mi faţa de peretele de sticlă, am zărit departe-departe, jos, în direcţie paralelă cu aceea a coridorului, stânci negre-albăstrii, printre care se strecura un şuvoi de apă înspumată, dispărând mai încolo sub coroana unui pâlc de chiparoşi, crescuţi printre pietre de porfir. Apoi primul peisaj a dispărut.

„Panoramă videoplastică” – mi-am zis în gând. Dar în acea clipă, cineva mi-a pus mâna pe umăr.

Dinaintea mea se afla un om înalt, slab, puţin adus de spate, cu părul roşcat-închis şi ondulat în onduleuri mărunte, parcă lipite de craniu. Avea faţa tânără, slabă, cu uşoare urme de riduri, gura largă şi buzele subţiri. Zâmbea, şi atunci obrajii i se strângeau într-o mulţime de încreţituri, lăsând să i se vadă dinţii ascuţiţi şi foarte albi. L-am

recunoscut înainte de a-mi vorbi.

— Sunt Yrjola – mi s-a adresat el – constructor. Din vedere ne cunoaştem.

I-am întins mâna. El mi-a strâns-o cu putere, apoi i-a dat drumul uşor, parcă pipăindu-mi-o.

— Canotor? m-a întrebat zâmbind, şi poate chiar mai mult decât zâmbind.

Am dat afirmativ din cap

— Cu îndeletnicirea asta, n-o să-ţi meargă prea bine la noi… Ei, doctore, am auzit însă că şi alergi. E adevărat?

Acest interviu sportiv m-a amuzat.

— Adevărat – i-am răspuns eu – dar mă îndoiesc că acolo – şi am arătat cu degetul spre geam – se poate alerga. Aşa-i că acolo nu e nimic?

— Ce spui! a replicat el, întristându-se de scepticismul meu. Acolo este o grădină adevărată… doar… poate… ceva mai mică decât se vede de aici…

Apoi a început din nou să zâmbească. În ochii lui strălucitori, în păru-i aspru şi roşcat, ca şi în expresia feţei, avea ceva atrăgător, ceva ştrengăresc, amestec de umor şi şiretenie.

Se uita la mine clipind repede, gândind parcă la cele câteva cuvinte pe care le spusesem.

— Doctore, doctore – a continuat el – Gea are o istorie nebănuit de lungă şi de complicată, iar călătoria noastră este şi mai complicată. Dar ştii ce? Până îţi vei lua în stăpânire împărăţia, sacrifică pentru mine cincisprezece minute din timpul dumitale. De acord?

Mirat de această introducere, am încuviinţat iarăşi din cap. M-a luat de braţ şi am pornit spre primul ascensor. Am început să coborâm; eu număram etajele. La primul etaj, ascensorul s-a oprit. Uşa s-a deschis şi în faţa noastră, în semiamurgul ce ne înconjura se vedeau frunzele întortocheate ale lianelor. Sub paşi se auzea scrâşnind pietrişul, iar în nări ne-a izbit o adiere plăcută cu miros de brad. După câteva zeci de paşi am privit în jur şi am rămas înmărmurit: ne aflam într-o regiune muntoasă. Munţi acoperiţi de iarbă deasă şi presăraţi cu stânci pleşuve de calcar se întindeau până hăt-departe la orizont, unde îşi ascundeau culmile sub poalele vineţii ale masivelor păduroase.

— Ah!… Ce iluzie perfectă!… am exclamat eu.

Yrjola mă privea încruntat.

— Aşteaptă – mi-a zis el. Mi-ai făgăduit cincisprezece minute. Hai să mergem mai departe!

Am străbătut o mică poieniţă cu iarbă, ce cobora în pantă. Un liliac înflorit îşi arcuia crengile deasupra drumului. Călăuza mea a luat-o prin desiş, fără şovăire. Eu, după el. Ramurile copacilor se plecau peste fata unui râu înspumat ce curgea printre maluri de piatră. Dintr-o săritură, Yrjola a trecut dincolo. Mi-am făcut şi eu vânt şi m-am pomenit pe malul celălalt. Inginerul s-a urcat cu multă uşurinţă pe o stâncă uriaşă şi mi-a arătat cu mâna un loc lângă dânsul.

O vreme am tăcut amândoi. Vântul bătea

parcă mai puternic aici, iar mirosul de răşină întărea senzaţia de frig ce venea dinspre râu, a cărui apă se rostogolea jos, la picioarele noastre. Dinspre celălalt mal, acolo unde râul cotea, adia un vânt ce făcea să se legene brazii canadieni, înalţi şi maiestuoşi, iar ceva mai departe, un mesteacăn nordic uriaş, cu frunze albastre-argintii. Rădăcinile lui groase ca nişte spinări de urşi se răsuceau una peste alta, dispărând printre crăpăturile stâncii.

Am vrut să-l întreb dacă ceea ce vedeam era numai un miraj. Încercam mereu să descopăr locul unde parcul adevărat se transforma în miraj videoplastic, creat de aparatura ascunsă cu pricepere. Dar nu puteam afla nici cele mai mici indicii în acest sens. Iluzia era deplină.

— Doctore – mi-a zis încet Yrjola – nu ştiu dacă ai auzit că eu sunt unul dintre constructorii Geei. Te rog să nu te gândeşti la ea ca la un complex de maşini de o extraordinară perfecţiune. Gândeşte-te că, schiţând formele ei viitoare, necesitatea şi utilitatea tuturor instalaţiilor de pe ea, noi nu am prevăzut în planuri ceea ce era deosebit de important, şi anume că Gea va fi, în afară de trupurile noastre, unica fărâmă de Pământ pe care o vom lua cu noi…

Trebuia să-mi încordez auzul, atât de încet vorbea Yrjola. Cuvintele lui erau uneori furate de adierea vântului sau de susurul apei ce aluneca printre stânci.

— Gândeşte-te că aceasta nu este o navă

obişnuită. Privirea ta va fi nevoită să se oprească asupra pereţilor ei din clipa când te vei trezi din somn, când vei fi sănătos sau bolnav, când vei lucra sau te vei odihni, zi de zi, noapte de noapte. Şi aceasta, vreme de ani. Aceste maşini, aceşti pereţi de metal, aceste pietre, apa, copacii şi vântul vor fi singurul aer al plămânilor noştri, singurul peisaj pentru ochii noştri. Ce-i drept, e sărac, îngust, limitat, dar e pământean. Căci aceasta nu va fi doar nava ta, ci ţara ta, patria ta, doctore. Apoi a tăcut. Aceste lucruri sunt absolut necesare. Ele nu pot să lipsească… Altfel îţi va fi foarte greu. Te vei simţi foarte prost şi îţi va fi nespus de greu. Dar chiar dacă te-am speriat, ştiu bine că n-ai să mi-o spui şi nu vei renunţa la călătorie, fiindcă nu poţi să faci acest lucru. Tocmai de aceea, numai de dumneata depinde ca această călătorie, de fapt viaţa dumitale, să însemne suprema libertate sau cea mai grea povară. Deşi n-au trecut cele cincisprezece minute, aceasta e tot ce voiam să-ţi arăt. Ţi-am spus toate acestea pentru că… Dar oare mai e nevoie să vorbesc, sau vrei să mă duc la toţi dracii?

— Vorbeşte, Yrjola!

— Uite, eu cam bănuiesc de ce ai venit la noi singur. Nu-ţi prea place să alegi, dar vrei să ai întotdeauna două şanse, chiar şi acolo unde nu poate exista decât una… Ei, mai zi şi-acum că nu mă înjuri!

— Nu, de loc!

— Atunci e minunat! Ascultă! L-ai învins pe Mehilla, nu?

— Şi ce importanţă are asta?

— Are! Deci i-ai învins pe toţi. Aşa-i?

— Da.

— Atunci dă-mi mâna!

I-am dat-o. M-a tras înapoi. Stânca pe care şezusem se întâlnea acolo cu alta. Am privit în sus şi am văzut colinele abrupte ce urcau în vârful unui munte semeţ. De acolo, strălucind ca un şarpe argintiu, coborau la vale apele unui izvor.

Yrjola mi-a apropiat mâna de stâncă. Aşteptam să mă lovesc de suprafaţa ei zgrunţuroasă şi rece, dar degetele mi-au trecut prin piatră ca prin aer şi s-au oprit pe suprafaţa netedă a metalului. Am înţeles. Chiar aici se sfârşea grădina cu copacii şi stâncile-i adevărate şi începea prelungirea lor, vrăjită de videoplastică: pădurile îndepărtate, cerul înnorat, munţii ce se înălţau sus, deasupra noastră, totul…

— Dar acel pârâiaş? am întrebat eu, arătând spre o pată strălucitoare care se vedea acolo, sus, şi părea a fi izvorul unei ape ce cobora vijelios printre stânci.

— Acela care curge în vale, sub noi, este un râu adevărat. Poţi să te scalzi în el cât îţi poftеşte inima – a răspuns Yrjola – dar cel de sus… Ce să-ţi spun? N-am decât să repet cuvintele dumitale: „iluzie perfectă”.

Mi-a dat drumul la mână. Era o priveliştе cât se poate de neobişnuită: antebraţul meu părea

îngropat în stâncă, care de fapt nu exista. Ochiul înşela simţul tactil.

Mi-am retras mâna şi a apărut acelaşi miraj ca şi mai înainte.

Am pornit spre ieşire. Ajunşi la marginea parcului, l-am întrebat pe inginer:

— De unde mă cunoşti atât de bine?

— Nu te cunosc de loc! mi-a răspuns el. Nu ţi-am spus altceva decât ceea ce-mi spuneam mie însumi, nu de mult.

— Totuşi ştii unele lucruri despre mine…

Atunci a prins să zâmbească în aşa fel, că n-am mai putut sfârşi ceea ce am vrut să-i spun.

— Ştiu destule lucruri despre dumneata, doctore, dar asta-i altceva. Trebuie să ştiu! Doar sunt stăpânul maşinilor şi tovarăşul de drum al călătorilor.

— Mai înainte ai amintit de alergări. Oare aici se poate alerga?

— Cum să nu! Parcul este înconjurat de o pistă. Nu e dintre cele mai bune, dar merge. Vom alerga… şi poate ai să mă întreci şi pe mine… Eu alerg pe distanţe mai scurte: trei şi cinci kilometri. Apoi m-a privit, a zâmbit ştrengăreşte şi a continuat: Ai să mă întreci dacă ai să doreşti acest lucru cu orice preţ…

Am tăcut amândoi. Abia când am ieşit din ascensor, la etajul patru, Yrjola a zis:

— Tot ce-am spus nu-s decât vorbe goale. Va fi greu, aşa zicem, sau cel puţin aşa gândim. Dar ce înseamnă toate astea? Civilizaţia ne-a făcut

prea delicaţi, prea plăpânzi, întocmai ca pe nişte fructe de seră. Deşi suntem dolofani, bucălaţi, nu suntem suficient de căliţi şi nu ne-am afumat la focul satanei!

„Ce o fi tot având cu dracii ăştia?” mi-am zis eu în gând. Apoi am rostit cu voce tare:

— Las că n-am ieşit noi chiar din seră cum pretinzi dumneata. Şi, în orice caz, nu s-ar putea spune despre dumneata că eşti bucălat.

— Asta o s-o vedem mai târziu. Viitorul e înainte. Până atunci să aşteptăm şi să facem ceea ce trebuie. Aşa-i?

Am încuviinţat închizând din ochi. Dar când i-am deschis… prietenul meu dispăruse de parcă l-ar fi înghiţit unul din diavolii de care pomenise.

„A pierit ca şi cum el însuşi ar fi fost doar o iluzie videoplastică” – m-am gândit eu, şi acest lucru m-a făcut să zâmbesc.

Am întrebat informatorul încotro e drumul spre spital şi m-am îndreptat într-acolo.

A urmat din nou o călătorie scurtă, cu acele vagonete micuţe, mai întâi vertical, apoi printr-o galerie lungă şi înclinată ce trecea printre pereţi alburii şi de culoarea opalului. Coridorul ce ducea spre spital era mai îngust decât galeria crem-aurie de deasupra parcului, împodobită cu desene azurii ce păreau umbrele luminoase ale unor frunze căzute pe perete. Nu existau niciun fel de geamuri, dar nu ştiu cum erau făcute lucrurile pe aici şi mai ales umbrele acelea care se legănau întruna, că parcă ar fi fost bătute de vânt.

Peste tot, numai surprize. Unele mi se păreau puţin cam teatrale. De aceea nu-mi prea plăceau.

Mi-am luat locuinţa în primire şi am vizitat-o în grabă: câteva camere luminoase, nu prea mari, şi un cabinet de lucru cu ferestrele înspre mare – evident, miraj videoplastic.

M-am gândit o clipă că nostalgia pe care mi-o va trezi întinsul apelor va fi cu atât mai puternică, cu cât ea nu va putea fi satisfăcută. Dar poate că era mai bine aşa!

Un fel de vestibul în boltă despărţea locuinţa mea de sălile spitalului. La mijloc, într-un vas mare de majolică, aşezat pe pardoseală, se află o araucana negricioasă, cu ramuri bogate. Frunzele-i ţepoase, se răsfirau mult în afară, de parcă ar fi vrut să aţină calea trecătorilor pentru a le aminti că se află şi ea acolo.

Alături, o uşă dublă închidea intrarea spre o sală mică, unde se înşirau o mulţime de dulăpioare în perete, sterilizatoare prin radiaţie, ventilatoare, iar în nişele laterale, acoperite cu sticlă mată, se aflau microanalizatoarele chimice, eprubetele, retortele, reşourile electrice.

În sala următoare, mai mare, albul tuturor obiectelor era şi mai imaculat: aparate strălucitoare ca argintul viu, fotolii din porţelan plastic şi ferestre înalte, aşezate în semicerc, care se deschideau spre un Ian de cereale ce se legănau în bătaia vântului.

Planul înclinat din celălalt capăt al sălii ducea spre un perete mare de sticlă mată. Nu am intrat

acolo, deoarece am bănuit că în spatele lui se află sala de operaţii propriu-zisă. Prin sticla mată se desluşeau contururile neclare ale aparatelor şi, asemenea unui pod cu o singură traversă, masa chirurgicală.

Apropiindu-mă de uşa următoare, am auzit în dosul ei paşi mărunţi şi uşori, desigur ai unei femei. Am rămas pironit locului. Prin minte mi-a trecut un gând nesăbuit: acolo este Ana!…

Am deschis îndată uşa şi am intrat.

În faţa unei ferestre mari, întoarsă cu spatele spre mine, stătea o femeie îmbrăcată în alb. Dincolo de ea, în rânduri drepte, se întindeau paturile albe ca zăpada, despărţite între ele prin plăci de opal safiriu.

Era de aceeaşi înălţime cu Ana şi foarte tânără. Părul ei negru se ondula frumos în bucle. Nu s-a întors la zgomotul paşilor mei şi acest lucru mi-a aprins din nou speranţa. De astă dată n-am mai putut să mă stăpânesc. Nu mai aveam putere…

— Ana… – am şoptit eu, mişcând doar buzele.

De bună seama că nu putuse să m-audă, dar a întors capul spre mine…

Nu era Ana, era altă fată, dar parcă mai frumoasă. M-am îndreptat spre ea. Căutam încă pe chipul necunoscutei trăsăturile Anei, încercând parcă, în fantezia mea, să transform realitatea.

— Eşti medic? m-a întrebat ea, sprijinindu-se de pervazul ferestrei.

— Da.

— Atunci vom fi colegi – a răspuns fata. Mă numesc Ana Ruys.

Am tresărit şi am privit-o cu atenţie. Ciudat! Desigur că nu ştia nimic. Doar nu numai o singură femeie pe lume poartă acest nume!

A zâmbit. Apoi s-a încruntat deodată, interpretând greşit scurta mea tăcere.

— Eşti surprins, doctore?

— Nu... adică... nu, nu, am răspuns eu, ascunzându-mi tulburarea printr-un zâmbet. Mi s-a părut că numele dumitale, fiindcă nu auzisem decât numele, seamănă cu numele unui bărbat. Apoi am tăcut o clipă amândoi. Aşa e că deocamdată nu avem nimic de făcut aici?

— Da – a răspuns ea, parcă puţin nesigură. Apoi s-a apropiat de pat şi, lăsându-se deodată furată de gânduri, cu privirea aţintită asupra câte unui lucru, a început să îndrepte cutele imaginare ale aşternutului.

— Dar chiar dacă nu e nimic de lucru... nu ne putem dori decât că aşa să fie întotdeauna! am continuat eu.

Din nou am tăcut amândoi. Am ascultat o clipă liniştea deplină, care părea că pusese stăpânire pe întreaga navă, dar mi-am amintit imediat de hala rachetodromului, plină de mişcare. Nu era deci decât o izolare sonoră perfectă.

— E adevărat că şeful spitalului este profesorul Schrey? am întrebat eu.

— Da – mi-a răspuns ea, bucuroasă că s-a ivit

în sfârşit un subiect de discuţie destul de promiţător. Dar nu se află pe navă. A plecat spre Pământ. Astă-seară se întoarce. Am vorbit cu dânsul cu câteva clipe înainte de plecare.

Deodată, de undeva, din înălţimi nevăzute, un sunet ascuţit ca un clinchet de sticlă, asemănător cu trilul unei păsări mecanice, a prins să răsune în aer.

— Masa! a rostit veselă tovarăşa mea şi atunci am priceput de ce stătuse aşa de atentă mai înainte.

„Se vede că… s-a plictisit de pe acum!” mi-am zis eu în gând.

M-am lăsat condus de dânsa prin labirintul de coridoare, deoarece Ana se afla de o săptămână pe Gea. Drumul trecea pe escalatoare largi, peste cupola de sticlă a parcului central. Am văzut că „cerul” său, dacă-l priveai de sus, era cu totul transparent. Departe, în vale, văzute ca din avion, se desfăşurau colinele împădurite.

Ajungând în holul sufrageriei, am remarcat deodată o figură cunoscută. Era istoricul Ter Haar, pe care îl cunoscusem în treacăt cu câteva luni în urmă. Mi-a rămas în minte, datorită unei întâmplări hazlii: la o recepţie dată de profesorul Mursch, avusese ca vecină o copiliţă de şapte ani, fata unuia dintre oaspeţi. Istoricul nostru încercase să o distreze, dar, din păcate, o adusese într-o asemenea stare, că micuţa, în loc să râdă, a început la un moment dat să plângă aşa de tare, încât mama ei, ca să o liniştească, a fost nevoită să

o scoată afară. După cum am aflat mai târziu, istoricul nostru i-a povestit copilului că în vremurile de demult oamenii ucideau animalele, pentru ca apoi să le mănânce.

Când am rămas singuri în grădină, Ter Haar mi-a destăinuit, cu o sinceritate dezolantă, cât este de timid în faţa copiilor. „După cinci minute de discuţie – mi-a spus el, încă emoţionat – încep să transpir de încordare, căutând subiectele cele mai potrivite. Şi drept rezultat, toate încercările se sfârşesc ca cea de azi…”

Privindu-i trupul masiv, ca de urs, am început să zâmbesc de parcă aş fi văzut un vechi prieten. M-a recunoscut şi el. Ne-am dus la o masă din fundul sălii, împreună cu Ana. Acolo se mai afla un bărbat înalt. Era Ter Akonian, conducătorul expediţiei.

Şi pe când automatul care ne servea s-a apropiat de masă şi a început să scoată din interiorul său de cristal mâncăruri calde şi să le aşeze cu atenţie în farfurii, eu priveam cu interes chipul astronautului. Avea capul mare şi osos. În părul negru, tuns scurt, al bărbii, jucau adesea nuanţe albăstrii, ca în oţelul unei săbii străvechi.

Poate din această cauză – mi-am zis eu în gând – a fost poreclit „astronautul de oţel”.

În curând, sala s-a umplut de oaspeţi. Pe pereţii de culoarea lămâiei, încadrate în rame de un argintiu pal, erau agăţate tablouri cu scene din viaţa oraşelor din vechime. Tavanul părea construit dintr-un bloc uriaş de gheaţă cristalină.

Lumina jucăuşă a lumânărilor ce ardeau pe mese se reflecta în rozetele lor de diamant, inundându-ne cu o strălucire instabilă.

După o vreme, Ter Akonian m-a întrebat dacă sunt mulţumit de locuinţă. În timp ce-mi vorbea, şi-a înălţat capul şi atunci pe faţa lui, care mi-a adus în minte tabloul munţilor întunecoşi ai Caucazului, locul său natal, s-a aprins pe neaşteptate flacăra celor doi ochi albaştri ca de copil.

— Dacă doreşti să-ţi modifici locuinţa, arhitecţii noştri îţi stau la dispoziţie – a continuat astronautul, interpretând în acest sens tăcerea mea.

Am răspuns că locuinţa îmi place foarte mult. Deodată, Ana Ruys a cerut vin de palmieri. Mai băuse astfel de vin în Malaya, unde petrecuse mai multă vreme, şi mă îndemna să-l gust şi eu. Automatul a dispărut şi s-a întors imediat, aducând două sticle. Tocmai atunci, din şuvoiul de oameni ce pătrundea înăuntru prin intrarea principală s-au îndreptat spre noi trei persoane: Yrjola, un băietan de vreo paisprezece ani care semăna cu el, şi o femeie cu părul negru. De departe mi s-a părut că este de vârstă mijlocie, dar cu cât se apropia de noi, cu atât devenea mai tânără. Am recunoscut-o. Era mult apreciata sculptoriţă Soledad. Apropiindu-se de masa noastră, băiatul a pocnit energic din călcâie, iar Yrjola, care se afla în spatele lui, mi-a zis:

— Îţi recomand pe fiul meu, Nils, doctore…

S-au aşezat lângă noi. Nils Yrjola se uita într-una la mine cu atenţie, iscodindu-şi în acelaşi timp cu privirea vecinii, ca pe nişte enigme pe care trebuia să le dezlege neapărat. Aşezată alături de el, sculptoriţa părea uneori de aceeaşi vârstă cu băiatul. Pe faţa ei mică, nu se observau decât buzele mari şi purpurii şi dinţii strălucitori. Ţinea ochii întredeschişi, iar umerii ei goi erau micuţi, ca de fetiţă. Nu pot uita însă strânsoarea puternică şi curajoasă a degetelor ei. Părul îl ţinea strâns cu o panglică la spate. Uneori şi-l mişca într-un anumit fel – parcă neliniştită de acest atribut al feminităţii, de care voia să se elibereze.

Masa se anunţa a fi excepţională. Într-un chenar rubiniu, scânteind cu litere de foc, se afla o listă lungă de bucate. Lista de vinuri, în forma unei cărţi de odinioară, cerea ore întregi pentru a fi studiată. Pe masă se aflau atât de multe vase aurii, albăstrii şi verzui, atâtea ceşti, atâtea platouri mici, încât mă minunam cum de încap toate pe suprafaţa aceea hexagonală, nu prea mare.

Ana Ruys, al cărei profil se contura în dreapta mea într-o oglindă concavă de cristal, mânca cu poftă, rotunjindu-şi parcă ochii la fiecare înghiţitură. Când am trecut la desert, s-a privit cercetător în oglinda cea mai apropiată şi, cu un gest specific feminin, rămas din vremuri imemoriale, şi-a potrivit părul.

În timpul mesei, discuţia lâncezea ades, deoarece numărul deosebit de mare şi bogăţia

mâncărurilor ne luau tot timpul. În aurul şi strălucirea de cristal a tacâmurilor jucau şiraguri de luminiţe.

Masa aceasta deosebit de bogată m-a mirat, stârnindu-mi oarecum curiozitatea. Totuşi nu îndrăzneam să pun întrebări, considerând că trebuie să mă acomodez cu felul de viaţă al navei. Dar Ter Haar nu a mai putut rezista:

— Uff! a spus el, cel dintâi. Prea au făcut bucate bune! Asta înseamnă că „stăpânul este tare bogat”. Asemenea mâncăruri ne obosesc, pur şi simplu!

Am început să râdem. Atmosfera a devenit deodată plăcută şi degajată. De astă dată, atât eu cât şi Ana am avut curajul să refuzăm automatul, care voia să ne mai servească încă un fel. Am început apoi să discutăm cu pasiune despre lucrările de irigare a pustiurilor de pe Marte. Numai Soledad a stat absentă tot timpul mesei. De două ori i-a căzut furculiţa şi de două ori s-a aplecat jos, parcă orbeşte, punând în pericol toate obiectele de pe masă. Apoi se ridica mirată, deoarece automatul, totdeauna mai iute decât dânsa, punea imediat alături de farfuria ei ce strălucea un nou complet de furculiţe. Abia la sfârşit, când s-a servit sucul de portocale la gheaţă, a început parcă să se trezească. Toţi tăceam. Doar Soledad, clipind din genele-i lungi, a întrebat automatul ce ne servea:

— Pot să capăt o chiflă veche?

După ce a primit-o, a început să ciugulească

din ea, muind bucăţele mici în pahar şi apoi înghiţindu-le domol, întocmai ca o păsărică.

Aplecându-se la urechea mea, Ter Haar mi-a şoptit confidenţial:

— Îţi place fresca aceea de pe perete? şi a arătat într-acolo cu furculiţa.

Mi-am întors privirea. Tabloul reprezenta o stradă într-un oraş de demult. De o parte şi de alta a drumului se înşiruiau case ciudate, cu ferestre tăiate în formă de cruce şi cu acoperişuri ţuguiate ca o scufie de clovn. Pe lângă ele treceau oameni, iar prin mijlocul străzilor, pe nişte şine de fier, mergea un vehicul de culoare albastră. În faţă, cu o perucă albă şi purtând o haină înzorzonată, parcă ar fi fost un păun, stătea conductorul. În cap avea un tricorn cu pană de struţ, iar în jurul gâtului un guler rotund de dantelă. Cu o mână pe manivelă, îşi conducea vehiculul rudimentar, ticsit de oameni, care-şi aplecau capetele pe fereastră.

Nu prea-mi dădeam seama ce-l distrează atât de mult pe Ter Haar, care chicotea ascuţit, făcându-mi ştrengăreşte cu ochiul ca un băietan ghiduş.

— Ei, îţi place? m-a întrebat iar.

Mă străduiam să găsesc vreo greşeală, vreun anacronism, fiindcă, desigur, la asta se referea istoricul. Consideram că fiecare specialist este sensibil la ignoranţa celorlalţi în problemele specialităţii sale.

— Mi se pare – am răspuns eu, plin de ezitare – că e vorba de ferestre... Astfel de ferestre cu

cruce nu aveau decât casele care erau destinate cultului religios. Nu-i aşa? Fiindcă crucea era…

Ter Haar s-a uitat la mine, făcând ochii mari. S-a roşit la faţă şi a început să râdă aşa de tare, încât am simţit că mă înroşesc şi eu.

— Ce tot spui, omule? Ferestrele sunt bune. Crucea asta n-are nimic comun cu cultul religios! Cum, nu observi nimic? Uite un vagon electric pe şine. Aşa-numitul „tramvai”. Deci ne aflăm în secolul XIX sau XX, iar vatmanul şi pasagerii sunt îmbrăcaţi ca nobilii de la curtea regilor Franţei!

— Va să zică artistul a greşit, în ce priveşte îmbrăcămintea, cam cu o sută de ani. Şi ăsta e un lucru chiar atât de grav? a sărit Ana în apărarea mea. Pe vremea aceea, moda se schimba foarte des. Chiar eu am văzut un asemenea spectacol… Prin urmare, dacă aveau sau nu îmbrăcămintea împodobită cu fireturi, dacă aveau peruca de culoare închisă sau deschisă…

Ter Haar a încetat să mai râdă.

— Ei – a rostit el – hai să le dăm pace! Eu sunt vinovat. Întotdeauna îmi închipui că un lucru ca ăsta este cu neputinţă, dar, din păcate, voi toţi sunteţi nişte ignoranţi atât de mari, aproape de necrezut, în ale istoriei…

— Apoi a tăcut, lovind încetişor cu furculiţa în masă.

— Dar, profesore – am zis eu – permite-mi, rogu-te… Care dintre noi nu cunoaşte legile de dezvoltare a societăţii?

— Asta nu-i de ajuns m-a întrerupt el. Ştiţi

prea puţine despre felul cum trăiau oamenii odinioară, cum munceau, ce năzuinţe aveau…

În acea clipă s-a ridicat cineva din fundul sălii şi a întrebat pe cei prezenţi dacă sunt dispuşi să asculte o bucată de muzică uşoară. Toţi au răspuns afirmativ şi în sală a început să plutească o melodie discretă.

Ter Haar n-a mai scos o vorbă până la sfârşitul mesei.

Încet-încet, sala se golea. S-au ridicat şi comesenii mei. Luându-mi rămas bun, am ieşit împreună cu doctoriţa Ruys, adică cu Ana, cum i-am spus de atunci înainte, deşi la început a trebuit să învingo oarecare jenă ca să-i pot spune pe nume, dar aceasta a dispărut repede. Plină de entuziasm, ea mi-a propus să-mi arate nava.

Nava noastră avea unsprezece etaje Pornind de la vârf către bază, am vizitat la început micul observator din vârf, apoi observatorul central astrofizic, care ocupa cinci etaje şi care era dotat cu cel mai puternic telescop de pe Gea, după aceea centralele de navigaţie, sub care se găseau încăperile automatelor de pilotare, împărţite în două grupe: primul complex funcţiona atunci când nava se deplasa cu viteze mari, al doilea – când nava plutea în apropierea corpurilor cereşti.

Apoi am coborât în hala rachetodromurilor şi hangarelor navelor aflate pe Gea, am vizitat sălile de sport, grădina pentru copii, bazinele de înot, filarmonica, sălile de videoplastică şi de odihnă.

Spitalul nostru se afla în celălalt capăt al

acestui etaj. Camerele de locuit, situate în vecinătatea încăperilor pentru instalaţiile atomice şi ocupând întreg parterul navei, erau apărate de radiaţiile radioactive printr-un uriaş zid de protecţie.

De acolo ne-am urcat într-un ascensor şi am traversat cu el, rând pe rând, unsprezece laboratoare. Când am ajuns la al doisprezecelea, mă săturasem de umblat.

Văzând că entuziasmul meu s-a transformat în oboseală, Ana s-a cam întristat. Şi-a vârât degetul mic în gură, dar băgând de seamă că o privesc, l-a scos imediat şi a strigat bucuroasă:

— Am găsit unde să mergem! Aşa-i că n-ai fost pe puntea stelară?

I-am răspuns că nu, clătinând din cap. Bucuroasă, m-a prins de braţ şi am pornit într-acolo.

La capătul unui coridor larg se vedea o perdea mată, argintie, dintr-un material pluşat. Am dat-o la o parte şi, din lumina aceea artificială, puternică, ne-am trezit deodată în întunericul cel mai adânc.

O clipă, parcă neînchipuit de lungă, nu am văzut nimic. Apoi, încetul cu încetul, ochii au început să se obişnuiască cu întunericul.

Ne aflam într-un culoar atât de spaţios, încât i s-ar fi potrivit mai curând numele de sală, dacă nu ar fi fost atât de lung. La fiecare câteva zeci de paşi, în perete se iveau săgeţi fosforescente, cu o lumină palidă, care indicau uşile. Şirul acestor

săgeţi galbene, parcă suspendate în aer, ca o procesiune de licurici, se prelungea atât de departe, încât ultimele se contopeau într-un firişor, dând impresia unei ploi mărunte-mărunte. Când mi-am luat ochii de la aceste luminiţe şi am privit în partea opusă a coridorului, sau mai bine zis a punţii, mi s-a părut la început că acolo nu se află nimic. Dar în secunda următoare am tresărit, dându-mi scama cât de mult greşisem. Acolo se întindea neantul!

Am păşit atent către spaţiul înstelat, parcă temându-mă ca nu cumva puntea să se sfârşească deodată şi să lunec în hăul infinit, cu capul în jos. Dar după câteva clipe am atins cu mâna placa rece care bara drumul.

Începeam să disting constelaţiile. Ceva mai jos se desfăşura ca un brâu Calea Laptelui, formată din miriade de luminiţe minuscule ce scânteiau somnoroase. În câteva locuri, pe acest fundal palid se vedeau umbrele întunecate ale norilor cosmici.

Fără să-mi dau seama, mi-am ridicat încet privirea aţintită spre Calea Lactee şi am observat că stelele se mişca şi că la capătul galeriei adânci în care ne aflam a început să strălucească un triunghi de lumină argintie.

Am privit într-acolo. Conul de lumină creştea repede, luminând un spaţiu din ce în ce mai mare şi acoperind săgeţile fosforescente de deasupra uşilor. Apoi, într-o clipă, strălucirea discului rotund al Lunii ne-a învăluit şi pe noi.

Am privit cerul. Luna strălucea departe, jos, uriaşă, plină, scobită de cratere, ca un fruct de argint mâncat de viermi. Lumina ei scălda stelele din jur, astrul plutea leneş, în timp ce umbrele din galerie se aplecau fără zgomot în sens opus, înclinându-se din ce în ce mai mult şi plimbându-se ca nişte fantasme pe pereţi şi pe tavan, până când Luna a dispărut la celălalt pol al Geei, tot aşa de repede precum apăruse. Dar în toate cele întâmplate nu era nimic ciudat, deoarece nava se rotea în jurul ei înşişi, pentru a crea în mod artificial un câmp gravitaţional.

Când Luna a dispărut în spatele navei, întunericul ne-a învăluit din nou. Atunci Ana m-a apucat deodată de mână cu degetele ei micuţe şi fierbinţi şi m-a îndemnat în şoaptă să-mi îndrept privirea în direcţie opusă:

— Priveşte... priveşte... îndată va apărea Pământul!

Într-o clipă, printre stele s-a ivit globul albăstrui şi învăluit în ceaţă al Pământului, cu trei pătrimi din suprafaţa sa cufundată în întuneric. Lumina albăstruie, cu uşoare reflexe verzi ale sferei sale mari, era mai îmbietoare decât aceea a Lunii. Când şi când, pierdut printre nori, apărea conturul difuz al uscatului şi al apei. Deasupra Polului Nord, ascuns privirii din cauza înclinaţiei sale faţă de Soare, străjuia un ochi strălucitor de lumină, steaua proprie a Pământului, soarele atomic de nord. Din nou umbrele şi luminile au început să se întindă prin galerie, din nou au

început să se frângă, lungindu-se, înclinându-se, până când a dispărut şi ultima rază în partea de sus a punţii, lăsând iarăşi totul în întuneric.

— Ai văzut? a şoptit ca un copil tovarăşa mea.

Nu i-am răspuns. Îmi era aşa de cunoscută această privelişte, fiindcă cine dintre noi nu se înălţa măcar de câteva ori pe an sus, sus de tot, după treburile sale, călătorind prin vid? Dar aceste deplasări erau scurte, de câteva zile, rareori durau câteva săptămâni, aşa că puteam să prevăd cu precizie ce avea să urmeze la întoarcere. Acum însă Pământul mi se părea imposibil de atins şi nebănuit de îndepărtat…

De aceea, când tânăra doctoriţă de lângă mine şi-a lipit obrazul şi fruntea de plăcile reci şi a şoptit: „Ah! Cât e de minunat!… m-am simţit iarăşi singur, aşa cum nu mă mai simţisem de multă vreme.

„E copilă încă!” mi-am zis în gând.

Şi în întunericul ce ne-a învăluit după ce Pământul s-a făcut nevăzut, treceau agale pe deasupra noastră nori scânteietori de stele, înălţându-se cu o mişcare ispititoare ce ne reţinea privirea într-un fel aparte şi făgăduind ceva deosebit, ca şi cum odată cu ei se înălţau maiestuos nişte cortine în spatele cărora urmau să apară lucruri nemaivăzute – dar noi cunoşteam mult prea bine acest miraj…

Apoi ne-am plimbat o vreme pe puntea când învăluită într-un întuneric adânc, când inundată de raze strălucitoare sau de lumina orbitoare a Lunii,

când mângâiată de lumina albăstruie a Pământului, între care se succedau intervale lungi, ce dădeau impresia că deasupra noastră se întinde şi se strânge cu grijă o aripă gigantică, nevăzută.

În acest timp, Ana mi-a povestit că se află pe Gea împreună cu tatăl său, un mare compozitor, şi că tocmai acum la filarmonică se execută simfonia a şasea compusă de el. M-am mirat că Ana nu-mi propune să mergem să o ascultăm.

— Ah, o cunosc aşa de bine… şi-apoi tata nu asistă la toate operaţiile mele! a spus ea, cu o voce atât de serioasă, încât am ezitat o clipă, întrebându-mă dacă nu cumva făcuse o glumă.

Totuşi în cele din urmă am plecat la concert. Dar când ne-am apropiat de vestibulul pardosit cu plăci de chrizopras, tocmai răsunau ultimele măsuri ale finalului, după care spectatorii au început de îndată să părăsească sala, pornind-o în jos pe scările ce înconjurau în arc domol un bloc monumental de vulcanit natural şi ajungând, printr-o spirală albă ce se pierdea în întuneric, până la gardurile vii ieşite în întâmpinare, de unde începea parcul central al Geei.

Ne-am oprit la mezanin, fără să ştim încotro s-o luăm. Aveam impresia că Ana se plictisise de tovărăşia mea, din cauză că eram prea tăcut, deşi îşi îndeplinea cu entuziasm rolul de ghid şi-mi arăta, cu mişcări discrete din cap şi din priviri, trecătorii, rostindu-le numele. Cei mai mulţi erau astronomi şi fizicieni; tehnicieni mult mai puţini şi

niciun mecaneurist.

— Mecaneurişţii nu sunt necesari, deoarece treburile lor le fac automatele. Chiar şi concertele le ascultă în locul lor – a spus Ana, izbucnind în râs de propria ei glumă; apoi îşi arcui buzele într-un căscat foarte discret.

Acest lucru mi-a confirmat întru totul presupunerea mea, aşa că mi-am luat rămas bun urându-i somn uşor.

A pornit grăbită pe scări în jos, întorcându-se încă o dată din semiîntuneric spre mine pentru a-mi face semn cu mâna.

Am rămas nemişcat pe scări. Privirea îmi rătăcea peste capetele brune şi blonde ale trecătorilor sau se oprea discret asupra siluetelor femeilor. Lumea a început să se răărească. A trecut un grup de trei inşi, apoi încă unul şi, în sfârşit, o pereche întârziată…

Tocmai mă pregăteam să plec, când prin portalul larg, încadrat de coloane, a apărut o femeie. Era uimitor de frumoasă, dar de o frumuseţe neobişnuită. Avea faţa ovală, cu sprâncene lungi, uşor arcuite, cu ochii negri şi fruntea bombată, înaltă şi senină, totul nedefinit, asemănător zorilor unei zile de vară. Doar gura, parcă mult mai matură decât faţa, se contura cu precizie, sculptural.

Expresia ei ispititoare trezea pe nesimţite bucuria. Era ceva încântător, îngeresc şi totuşi atât de pământean! Pretutindeni pe unde trecea, revărsa asupra lucrurilor frumuseţea ei

miraculoasă.

S-a apropiat de capătul scărilor şi şi-a pus mâna-i albă pe stânca zgrunţuroasă de vulcanit. Mi s-a părut că piatra neînsufleţită a prins pe loc viaţă. Femeia venea spre mine. Părul ei bogat, de culoarea bronzului, revărsat pe umeri, îşi schimba mereu nuanţa, strălucind ca aurul în bătaia luminii. Când a ajuns lângă mine, m-am mirat că este atât de mică. Avea obrajii netezi, uşor alungiţi, cu o gropiţă mică, de copil, în bărbie.

A trecut pe lângă mine şi m-a privit în ochi. Vinele subţiri ale gâtului său păreau coardele unui instrument delicat.

— Singur? m-a întrebat ea.

— Singur – i-am răspuns eu, rostindu-mi totodată şi numele.

— Callarla – s-a recomandat ea atunci. Sunt biofizician.

Numele îmi era cunoscut, dar nu-mi aminteam de unde.

Am rămas aşa poate o clipă, care mi s-a părut o veşnicie, apoi a dat din cap spunându-mi „noapte bună, doctore!” şi a început să coboare scările.

Din pricina rochiei care-i ajungea până la glezne, nu-i puteam vedea mişcarea picioarelor, dar se întrezărea o unduire uşoară. Priveam cum coboară, plutind parcă pe scări în jos, zveltă şi elastică. Mi-am trecut mâna peste faţă şi mi-am dat seama că zâmbeam…

Dar zâmbetul s-a stins repede, căci pe chipul

acelei femei – deşi abia atunci am observat – se citea o suferinţă ascunsă, abia vizibilă sau poate chiar insesizabilă de către oameni, dar care exista cu siguranţă.

Un astfel de chip nu poate avea decât aceea care-şi ascunde cu atâta pricepere suferinţa în faţa iubitului, încât nu poate fi sesizată decât de un om cu totul străin, şi numai la prima vedere, căci mai târziu, dacă se obişnuieşte cu ea, nu o mai observă.

„E greu!” mi-am zis în gând.

Fiecare din aceşti nenumăraţi oameni care merg acum să se odihnească în apartamentele confortabile ale Geei duce cu el, în călătoria-i spre stele, toate grijile pământene, fără să se poată scutura de ele, aşa cum şi-ar scutura noroiul de pe încălţăminte, nici chiar plecând în neant!

GRĂDINA DIN VID

A doua zi, la ora unsprezece, ora pământeană a primului meridian, trebuia să înceapă primul zbor al Geei. În cabina de comandă în formă de semicerc s-au adunat aproape trei sferturi din echipaj, aşteptând clipa festivă.

Astronauţii Ter Akonian, Songgram, Grotrian şi Pendergast, constructorii principali Yrjola şi Uteneut, atomişti, mecanici, ingineri şi tehnicieni treceau pe rând de la un aparat la altul, cercetându-le lămpile de control, care, răspunzând parcă la întrebările puse, clipeau în semn de

încuviinţare.

Lângă peretele din faţă al nacelei se afla tabloul principal de comandă construit dintr-o singură placă de sinclin polisat şi înălţat pe un podium.

După terminarea pregătirilor, astronauţii au scos învelişul de protecţie de pe tabloul de comandă şi în faţa noastră a apărut, mică şi vopsită în negru, maneta de pornire, care încă nu fusese atinsă de vreo mână omenească.

Trebuia să o manevreze Goobar. Îl aşteptam să sosească din clipă în clipă. Totuşi trecuse de ora unsprezece, şi savantul nu se ivea de nicăieri. Astronauţii începură să dea semne de nelinişte. Se apropiau unul de altul şi vorbeau în şoaptă; în cele din urmă, cel mai în vârstă dintre ei, Ter Akonian, telefonă la laboratorul profesorului.

După o discuţie de câteva minute, acoperind cu palma pâlnia receptorului, Ter Akonian le spuse încet astronauţilor, care făcuseră cerc în jurul său:

— A uitat…

Acest cuvânt trecu din gură în gură, pricinuind un murmur uşor ce se răspândi în toată sala. Ter Akonian spunea ceva, dar atât de încet, încât, deşi mă aflam în primele rânduri, nu am putut auzi nimic. Lăsând jos receptorul, primul astronaut îşi netezi barba şi zise:

— Puţină răbdare! I-a venit tocmai acum o idee şi trebuie să o aştearnă pe hârtie. Soseşte în cinci minute.

Am aşteptat nu cinci, ci cincisprezece minute.

În sfârşit, placa de sticlă a galeriei ascensorului s-a luminat, uşa s-a deschis şi, aproape alergând, a apărut Goobar. Încerca, pe cât îi stătea în putinţă, să câştige timpul pierdut din cauza lui.

Văzând atâţia oameni care se dădeau respectuoşi la o parte din calea sa, lăsându-i un culoar larg ca să treacă, s-a înclinat, mirat parcă de atâta lume, şi s-a îndreptat glonţ spre astronauţi, clipind des din ochi.

Apoi, grăbit, a dat peste cap ordinea festivităţii, deoarece, până să izbutească Ter Akonian să scoată măcar un singur cuvânt (după expresia feţei sale, precum şi după gestul cu care-şi netezea barba, mi-am dat seama că avea de gând să rostească un adevărat discurs), Goobar a urcat cele trei trepte ce duceau spre pupitru, l-a întrebat pe Yrjola, care se afla în apropiere, dacă totul era pregătit, şi a manevrat maneta cu un gest grăbit.

Atunci toate luminile din sală s-au stins, în schimb, pe pereţi au apărut, în şiruri lungi, dreptunghiuri luminoase, în fiecare din aceste ferestrui tremura pe fondul luminat o săgeată neagră. Deasupra noastră se auzea zumzetul liniştit al automatelor.

După o bucată de vreme, nava a fost străbătută de un tremur uşor, iar peretele din faţă s-a ridicat, lăsând să se vadă bezna neantului, spuza de stele şi, mai apropiat decât toate, trupul luminos al Geei, asemănător cu scheletul unui peşte de foc, spintecând întunericul. Pe măsură ce

impulsurile electrice, produse de complexele automatelor de ghidare, puneau în mişcare excitatoarele electrice, transmisiile, grupele de reactoare hidrogenice şi principalele sisteme de reacţie, miile de fire ale conductelor din interiorul Geei s-au transformat deodată într-o ţesătură de fire de foc de culoare trandafirie.

Goobar, al cărui chip învăluit de întuneric se contura limpede pe fondul cerului înstelat, a coborât scara şi s-a retras deoparte, îngândurat, mormăind printre dinţi: „Parcă ce mare scofală am făcut?”

Dar când luminile laterale au început să strălucească mai tare, în zadar l-au căutat cu toţii pe profesor. Savantul dispăruse. Probabil că se furişase în cel mai apropiat ascensor, şi de acolo, la laboratorul său.

Între timp, Yrjola şi Ter Akonian i-au luat locul la tabloul de comandă. Maiestuos, fără niciun fel de zguduiri sau trepidaţii, Gea părăsea orbita pe care se mişcase în jurul Pământului încă din clipa când fusese construită. Făcând o volută largă, ea începea să iasă de sub acţiunea forţei de gravitaţie.

După cum o dovedea ecranul luminat, din efuzoarele sale, mai întâi doar din cele ale sistemului axial, se scurgea un curent egal de radiaţii atomice. Nava începuse să evolueze în spaţiu.

M-am gândit că voi putea urmări mai uşor mersul ei, stând pe puntea stelară, şi m-am

îndreptat spre ascensor. Dar numărul curioşilor era atât de mare, încât se produsese o adevărată învălmăşeală.

Datorită dimensiunilor ei, se părea ca în galerie nu se aflau prea mulţi oameni. Fiecare dintre cele două punţi rezervate pentru plimbare avea 550 metri lungime, deci încăpeau pe ele toţi membrii echipajului, chiar dacă ar fi stat la cinci metri distanţă unul de celălalt.

Gea când îşi mărea viteza, când se oprea, făcând viraje la dreapta sau la stânga, când se înălţa şi cobora, începând apoi să se deplaseze în spirală cu o rază din ce în ce mai mică. Toate aceste mişcări, când line, când bruşte, erau atât de imperceptibile, încât nu ne dădeam seama de ele decât văzând cerul mişcându-se ciudat în toate felurile, câteodată atât de repede, că stelele se preschimbau în linii de foc printre care pluteau ca nişte torţe aprinse Luna de argint strălucitor şi Pământul albăstrui.

După câteva minute de contemplare, am simţit că ameţesc tot privind aceste fântâni arteziene şi cascade de stele; m-am aşezat pe o bancă, cu spatele la priveliştea miraculoasă. Am închis ochii…

Când i-am deschis, cerul stătea nemişcat, deşi, spre marea mea uimire, simţeam forţa gravitaţiei ca şi cum nava ar fi continuat să se rotească în jurul axei sale longitudinale.

L-am întrebat pe inginerul Uteneut. El mi-a explicat că Gea se mişcă mereu, dar că „ochii”

televizoarelor care recepţionează priveliştea spaţiului se învârtesc acum în sens contrar, creând astfel o stare de imobilitate faţă de stele.

— Aşadar, prin aceşti pereţi de sticlă noi nu vedem direct cerul – am continuat eu. Şi eu care credeam că aceşti „ochi” nu sunt decât o fereastră reală, gigantică!

În clipa aceea s-au auzit deodată strigătele celor care se uitau pe geam afară. M-am sculat şi mi-am aruncat privirea spre întunericul adânc.

Jos, departe, atât de departe că trebuia să-ţi lipeşti faţa de placa rece ca să poţi zări ceva, deasupra genunii de stele tremurau uşor luminiţe minuscule, trandafirii şi verzi. Printre ele treceau repede siluete zvelte, semănând cu nişte peştişori argintii într-o apă întunecată.

Ne aflam deasupra parcului de copii din vid. Intenţionat, sau poate întâmplător, Gea s-a oprit şi a început să coboare încet. Pământul rămăsese în spatele navei, astfel că strălucirea lui nu ne împiedica să privim nestingheriţi panorama ce se desfăşura departe, sub noi.

Am recunoscut atunci, nu fără emoţie, schema sistemului nostru solar, aşa de bine cunoscută încă din copilărie, suspendată acum în spaţiu.

Soarele era întruchipat de o sferă mare, strălucind, cu văpăi aurii. Nu departe de ea se rotea Mercur cel vulcanic. Mai departe alerga Venus, albă ca zăpada. Apoi Pământul şi portocaliul Marte. În depărtare se roteau leneşe

modelele marilor planete: globul lui Jupiter, întretăiat de dungi, al lui Saturn, strâns în inelele sale şi, în sfârşit, globurile celor patru planete de gheaţă ale întunericului: Uranus, Neptun, Pluton şi Cerber.

Chiar atunci, pe „străzile” parcului, demarcate prin lumini dese, pătrundeau astrocarele ce transportau copiii în excursie. Cu motoarele oprite, ele pluteau liniştit prin canalele cu maluri colorate, mărginite de şiruri lungi de lumini directoare, apoi, ocolind soarele care ardea ca o flacără, se apropiau rând pe rând de planete.

Mai întâi au făcut înconjurul lui Mercur, apoi s-au apropiat de globul care întruchipa Pământul. Distanţele la care ne aflam de Pământul adevărat şi de modelul său reduceau dimensiunile celui dintâi la dimensiunile celui de-al doilea, astfel încât era greu, privind de pe navă, să distingi planeta noastră mumă de globul acesta de sticlă, cu o circumferinţă de douăzeci de metri, luminat în interior de lămpi albastre – atât de mare era asemănarea!

Mi se părea chiar că aud strigătele de mirare ale copiilor, care întotdeauna când vedeau acest minunat frate „geamăn” al Pământului erau aproape gata să spargă astrocarul de bucurie.

Căutam cu privirea modelele lui Jupiter şi Saturn, dar se roteau prea departe în întuneric.

Gea rămase multă vreme suspendată deasupra parcului din vid, aşa încât începusem chiar să mă întreb dacă nu cumva suferise vreo

avarie. Mai apoi am înţeles însă care era pricina, gândindu-mă că astronauţii noştri fuseseră şi ei cândva copii…

Era în cea de-a treia dimineaţă de când mă aflam pe Gea. După ce am dat o raită prin spitalul gol şi m-am învârtit puţin prin sala de operaţii, m-am urcat în ascensor şi am ajuns pe puntea a cincea, numită neoficial, dar de toată lumea, „oraş”.

„Oraşul” se compunea din cinci coridoare drepte şi paralele care dădeau în două săli mari. Una, în forma de semicerc – cea în care m-a lăsat ascensorul – avea câteva ronduri de flori şi o statuie albă de marmură la mijloc. Din pereţii în formă de arc se deschideau intrările altor cinci coridoare, largi ca nişte străduţe. Fiecare dintre ele era luminată în altă culoare. La mijloc se întindea un covor îngust de flori, iar pe pereţi erau pictate cu fantezie faţadele unor căsuţe imaginare. Acolo unde casa pictată îşi avea uşa de intrare, se afla o uşă adevărată care dădea într-o locuinţă.

Am pornit-o pe coridorul scăldat de lămpi în culoarea lămâiei. Tocmai voiam să mă întorc, plictisit de hoinăreala asta fără ţel, când am zărit în depărtare silueta masivă, atât de bine cunoscută a lui Ter Haar. Ne-am bucurat amândoi când ne-am întâlnit.

— Vizitezi Gea? m-a întrebat el. Minunat! Ştii ce nume aveau străzile în oraşele medievale? Numele profesiei locuitorilor care stăteau pe ele.

Aşa, de pildă, era strada olarilor, strada croitorilor, a fierarilor… Aici, la noi, întâlneşti acelaşi obicei de demult, îmbrăcat numai într-o haină nouă. Iată, ne aflăm pe strada fizicienilor. Dacă ne-am întoarce din nou în sală, ai putea vedea şi altele: strada verde a biologilor, strada roz a mecaneuriştilor…

— Dar de ce aceste culori? am întrebat eu. Parcă am fi la carnaval…

— Pentru o mai uşoară orientare şi pentru a crea un peisaj cât mai diferit. De acum înainte cred că n-ai să te mai poţi rătăci în „oraşul” nostru. Mai trebuie doar să cunoşti şi oamenii. Dar pentru asta este nevoie de un timp mai îndelungat…

Stătea cu picioarele uşor depărtate şi îşi freca bărbia cu degetele.

— La ce te gândeşti? l-am întrebat eu.

— Mă gândesc unde să mergem mai întâi.

M-a luat de braţ. Am mers aşa câteva zeci de paşi, apoi ne-am oprit în faţa unei căsuţe pictate pe perete, pe al cărei acoperiş de paie se aflau – tot pictate – un cuib şi o barză ce ne privea hazliu, cu capul aplecat într-o parte.

— Aici stă Rudelik – mi-a spus Ter Haar, oprindu-se. Aş vrea să-l cunoşti mai îndeaproape. Merită.

— A, acela?…

— Da, savantul acela renumit în fizică atomică. Îmi dai voie?

A deschis uşa. Am intrat într-un mic hol, la

capătul căruia se afla o uşă. Ter Haar mi-a făcut semn să trec înainte. Am intrat primul, dar m-am oprit imediat, deoarece m-am trezit în întuneric. Împins uşor de la spate de către tovarăşul meu, am mai făcut încă un pas şi m-am oprit mirat locului.

În faţa mea, pe un cer negru ca smoala, presărat cu stele, se înălţa perpendicular peretele unei stânci, brăzdat când de o perdea groasă de întuneric, când de brâie albe, incandescente. Dar deodată, muchia aceasta de stâncă s-a transformat într-un şir neregulat de piscuri ce se înşirau la orizont într-un arc larg, iar departe-departe, deasupra pustiului de piatră, atârna greu discul albăstrui al Pământului.

La început mi s-a părut că este un peisaj de pe Lună. Simţeam sub tălpi colţurile mărunte de silică. Dar, numai la şase paşi, suprafaţa ei s-a întrerupt brusc de parcă ar fi fost retezată cu cuţitul. Acolo, aşezat comod între două stânci, cu picioarele suspendate deasupra prăpastiei, şedea un tânăr de vreo douăzeci şi ceva de ani, îmbrăcat în haine de casă de culoare cenuşie. Cum ne-a văzut, a zâmbit voios şi s-a sculat.

— Unde ne aflăm? am întrebat eu, în timp ce ne strângeam puternic mâna.

În vremea asta, Ter Haar s-a apropiat de marginea prăpastiei. Priveliştea era fascinantă. Peretele cobora în pante înspăimântătoare, pretutindeni întrerupte de abisuri întunecoase şi de colţuri ascuţite. Câteva sute de metri mai jos,

atârnau din perete ţurţuri strălucind în soare, aşezaţi ca dinţii unui pieptene; fundul prăpastiei, ascuns în umbră, nu se vedea.

— Ne aflăm în trecătoarea de nord a lui Hadley – a zis Rudelik. De aici ai cea mai frumoasă privelişte a peretelui stâncii.

A întins mâna şi ne-a arătat o stâncă aşezată oblic, ce scânteia ameninţător în soare. Brăzdată de eroziuni subţiri şi negre, ea stătea suspendată deasupra vidului, ca o ciupercă.

— Iată un pisc încă necucerit! am rostit eu fără să vreau, sub imboldul alpinistului sau mai degrabă a alpinistului-selenit din mine, deoarece participasem de atâtea ori la ascensiunile din Lună.

— Din păcate, până în prezent chiar aşa stau lucrurile – mi-a răspuns Rudelik şi a zâmbit din nou, dar de astă dată cu o uşoară umbră de amărăciune. De patru ori am pornit cu frate-meu cu gând s-ajungem până acolo… Dar tot nu mă dau bătut…

— E şi greu. Până acolo sunt vreo treizeci de metri de căţărat pe frânghie. Nu-i aşa?

— Ba patruzeci – m-a corectat Rudelik. Mă bate gândul să încerc a cincea oară. Uite! Vezi colo teşitura aia mică?…

— Nu cumva e blocat drumul? am întrebat eu, vrând să mă dau ceva mai aproape, ca să pot cerceta mai bine locul acela plin de primejdii, dar fizicianul, zâmbindu-mi mângâietor, ca şi cum mi-ar fi cerut iertare, m-a oprit, trăgându-mă de braţ.

— Stai pe loc fiindcă ai să te-alegi cu un cucui! mi-a spus el.

Am înţeles îndată. Doar nu ne aflam în Lună! …

— Ei, şi ce faci acum? am întrebat eu.

— Nimic. Privesc şi eu aşa! M-a vrăjit peisajul acesta… Dar luaţi loc! Uite, aici! mi-a zis el, arătându-mi cu mâna o ieşitură deasupra prăpastiei.

M-am aşezat.

— Ai o locuinţă minunată… – i-am spus eu, cu jumătate de gură, privind peisajul acela imens, sălbatic şi pustiu al Lunii, surprins parcă în clipa unei erupţii cumplite şi rămas încremenit aşa de secole.

La cinci kilometri în jos, înconjurat de masivul zimţuit, se afla stins, drept şi spintecat de fisuri adânci, fundul craterului.

— Nici mobila nu-i urâtă… – am adăugat eu, bătând uşor cu degetul în stâncă, din care s-a auzit un sunet ascuţit a gol.

Rudelik a râs scurt.

— Când am fost ultima dată aici, sau mai degrabă acolo – mi-a explicat el după o clipă – mi-a venit o idee, care apoi mi-a fugit din cap. De aceea m-am gândit că poate o să mi-o reamintesc dacă am să mă întorc în acelaşi Ice. Ştii, ăsta e un sfat vechi…

— Şi ţi-ai adus aminte?

— Nu. Dar… e greu să părăseşti toate frumuseţile astea… Totuşi cred că a sosit timpul,

ce ziceţi?

Şi s-a aplecat deasupra prăpastiei aşa de mult, încât, fără să vreau, am tresărit şi am dat din mână desperat.

Dar deodată, întregul peisaj lunar a dispărut ca prin farmec. Atunci am început să râd în hohote, împreună cu Ter Haar. Şedeam tustrei pe birou, cu picioarele atârnând deasupra duşumelei, într-o cameră nu prea mare, cu trei ferestre. Într-un colţ se afla un automat matematic cu învelişul de culoarea chihlimbarului. Jos, pe perete, între nişte fotolii mici se afla o fotografie. M-am aplecat şi am recunoscut imediat peisajul din Lună, privit cu o clipă mai înainte „în natură”. Fotografia nu era mare, dar cu toate acestea păstra aspectul de sălbăticie înfricoşătoare.

— Zici că ai fost de patru ori până acolo? am întrebat eu, fără să-mi dezlipesc ochii de fotografic.

— Da.

Rudelik luă poza în mână şi, privind-o atent, o cută mică i se săpa între sprâncene.

„Parcă ar privi portretul cuiva!” mi-am zis eu în gând.

Ondulaţiile stâncii nu erau mai mari decât încreţiturile feţei, dar aceste fisuri mărunte reprezentau pentru el locurile unor îndârjite eforturi, ale unor asalturi de multe ceasuri, urmate apoi de abandonări…

Rudelik puse fotografia la loc şi se uită repede spre mine.

— Dumneata escaladezi? m-a întrebat el.

Am dat din cap.

Deodată s-a înviorat

— Ce crezi? Aşa-i că un rol decisiv îl joacă emoţia provocată de primejdie?

— Ştii… să-ţi spun drept… nu m-am gândit la asta, dar cred că ai dreptate.

— Nu cred că acesta e factorul cel mai important – a adăugat el după o clipă. Fratele meu îmi spunea: „Cu o încărcătură atomică bună putem spulbera de pe suprafaţa globului un lanţ întreg de munţi. Suntem stăpânii naturii. Iată de unde izvorăşte uneori dorinţa de a-i acorda şi ei „şanse egale", de a te lupta cu ea „între patru ochi", „corp la corp", fără ajutorul aliaţilor mecanici". Aşa spune frate-meu. Eu însă aş defini acest fenomen altfel. Pe Pământ trăim într-o ambianţă care ne poate îndeplini într-o singură clipă orice dorinţă, orice capriciu. Stăpânim munţii şi furtunile, iar drumurile în imensitatea spaţiului ne sunt deschise în toate direcţiile. Omul însă vrea să trăiască întotdeauna la limita posibilităţilor sale, acolo unde ceea ce este cercetat şi cucerit se întâlneşte cu necunoscutul, cu ameninţătorul. Pentru mulţi, o astfel de limită este chiar masivul de stâncă.

— Poate că ai dreptate – am spus eu – dar de unde această dorinţă pentru escaladări selenare? Doar avem pe Pământ atâţia munţi înfricoşători; chiar dacă ne-am gândi numai la cei din rezervaţia Himalayei.

— Tocmai de aceea, fiindcă se află în rezervaţie! a răspuns repede Rudelik. Cât mă priveşte, eu preferam întotdeauna să plec pe sateliţii lui Neptun decât pe vârfurile înzăpezite ale Alpilor, deşi zăpada noastră pământeană, rezultată din apă, este mult mai alunecoasă decât gazul îngheţat…

— Şi totuşi îl preferam pe acesta, şi de altfel sunt mulţi ca mine. De ce? Fiindcă sălbăticia masivilor muntoşi ai Pământului nu este tocmai-tocmai naturală. Ea există numai pentru că noi dorim s-o menţinem. Deci ea constituie o parte a ambianţei noastre „civilizate”. În schimb, pe alte planete mai întâlneşti natura în toată primitivitatea ei…

Ter Haar, care tăcuse până atunci, interveni pe neaşteptate:

— Nu ştiu dacă e vorba de o hipertrofie a instinctului de conservare sau de o simplă frică, dar trebuie să recunosc că nu-mi place de loc să hoinăresc prin munţi. Ascensiunile nu m-au ispitit niciodată.

— O! Dar lucrul ăsta n-are nimic de-a face cu curajul – a spus Rudelik. Odată, o expediţie de cercetări se afla în regiunile de pe Pluton…

S-a întrerupt brusc şi m-a privit cu şi mai mult interes.

— Tatăl dumitale este medic? m-a întrebat el.

— Da.

— Îl cunosc.

Aşteptam să-mi mai spună şi alte lucruri în

legătură cu faptul acesta, dar şi-a reluat firul povestirii:

— Expediţia căuta, pare-mi-se, nişte zăcăminte minerale. După terminarea lucrărilor, au plecat toate rachetele, în afară de una singură, care trebuia să demonteze şi să transporte instalaţiile. Nu ştiu din ce motive lucrările de demontare s-au prelungit, astfel că în rachetă n-a mai rămas oxigen decât ca să poată ajunge până la cea mai apropiată staţie cosmică de pe Neptun. Iată însă că în ziua în care racheta trebuia să-şi ia zborul, unul din membrii echipajului a ieşit pe teren ca să adune sondele pentru cercetarea radiaţiei cosmice, amplasate pe stâncile înconjurătoare. Nici lui nu-i plăcea să colinde prin munţi, dar aceasta era sarcina sa. Alergând pe un drum în pantă, a alunecat aşa de rău, încât şi-a fracturat piciorul în câteva locuri. Ba mai mult, i s-a spart şi teleranul, aşa că n-a mai putut să-şi anunţe nici măcar tovarăşii. Optsprezece ore i-au trebuit ca să se târâie până la rachetă! mai târziu, iată ce mi-a spus acest nefericit: „La cea mai mică mişcare, durerea devenea atât de cumplită, încât îmi pierdeam cunoştinţa. Dacă aş fi fost sigur că tovarăşii mei vor pleca înainte ca rezerva de oxigen să se consume sub limita permisă, aş fi rămas să mor acolo, fără să mă mai mişc. Dar ştiam că nu vor pleca, că mă vor căuta şi dacă această căutare se va prelungi mult, nu vor mai avea suficient oxigen pentru întoarcere. De aceea mi-am zis: „Trebuie să ajung!”...

— Şi fără îndoială că l-au aşteptat – am intervenit eu.

— Da, desigur, l-au aşteptat. Cu oxigenul nu stăteau tocmai bine, dar pe drum au întâlnit o rachetă de patrulare, fără oameni, care le-a permis să se aprovizioneze. Vezi, Ter Haar, nici nefericitului nostru din poveste nu-i plăcea să hoinărească prin munţi. Deci nu există nicio legătură între tăria de caracter şi pasiunea pentru ascensiuni.

— L-ai cunoscut pe omul din poveste? l-am întrebat eu.

— Nu. Tatăl tău l-a cunoscut – mi-a răspuns Rudelik. Dar văzând că rămân cu privirea înmărmurită, a adăugat zâmbind: L-a îngrijit. El era medicul acelei expediţii.

— Şi când s-a întâmplat asta?

— Ooo! De mult! Poate acum patruzeci de ani.

Am tăcut consternat. Dar Ter Haar a curmat din nou liniştea:

— Ia spuneţi-mi: ştiţi de ce insigna piloţilor de rachete este o flacără?

— O scânteie argintie pe fond negru – am rostit eu – sub care sunt scrise câteva cuvinte… aha, mi-am adus aminte: „Prin flacără”. Nu m-am gândit niciodată la asta, dar cred că e simplu. Probabil, fiindcă focul este izvorul energetic de propulsie al rachetelor.

— Probabil – a răspuns Ter Haar – însă piloţii cunosc altă explicaţie. Tradiţia a păstrat o

legendă. Mie mi-a povestit-o Ameta. Îl cunoşti pe Ameta? Nu? Trebuie să-l cunoşti negreşit. Este vorba de perioada zborurilor pionieresti cu rachetele, care au cerut multe jertfe. Se spune că una dintre primele rachete care trebuia să pornească spre Saturn a fost cuprinsă de flăcări chiar în clipa când şi-a luat zborul. S-au aprins deodată toate rezervoarele de combustibil. Acestea ocupau pe atunci nouă zecimi din întregul volum al rachetei. Pilotul ar fi putut să detaşeze rezervoarele aprinse, dar acestea ar fi căzut deasupra oraşului. De aceea a mărit doar viteza, pierind în flăcări, dar scoţând racheta în afara zonei Pământului. „Prin flăcări”! Iată de unde vin aceste cuvinte.

— Asta înseamnă – a adăugat Rudelik – că omul ştie nu numai să creeze lucruri inexistente în tot cosmosul, ci şi să fie întotdeauna superior lor…

După aceea mi-am luat rămas bun de la Rudelik, spunându-i:

— Va să zică îl cunoşti pe tata. Ce păcat că doar ai pomenit de el! Poate altă dată ai să-mi povesteşti mai multe lucruri…

— Desigur. Mi-a strâns mâna şi a adăugat: Dar cred că… am vorbit tot timpul despre el.

Am pornit alături de Ter Haar, pe sub lămpile de culoarea lămâiei, dar eram atât de absorbit de propriile-mi gânduri, că nici nu vedeam trecătorii. După ce am străbătut „strada fizicienilor”, ne-am trezit din nou în sala aceea în formă de semicerc, de unde îmi începusem hoinăreala. Ter Haar s-a

aşezat pe o bancă lângă statuia albă şi, privindu-mă pe sub sprâncene, m-a întrebat cu un zâmbet ascuns:

— Ei, mai vrei încă?

— Ce anume? am întrebat eu, alungându-mi gândurile.

— Oameni! Oameni de pe Gea!

— Sigur că da!

— Bine. Atunci unde să mergem?

S-a sculat în picioare şi, arătând spre coridoarele diferit colorate, întocmai ca şi razele curcubeului, a început să vorbească grav, de parcă ar fi spus pe dinafară un fragment dintr-un basm:

— De vei merge la dreapta, minune vei vedea… Dar ai şi văzut-o – a adăugat el repede, cu voce obişnuită. De vei merge drept înainte, o taină vei afla… Aşadar, hai să aflăm taina! Hei, doctore, trezeşte-te odată! Plecăm!

— Unde?

— Să aflăm taina. Pe strada biologilor.

Am pornit-o pe coridorul verde. Pe pereţi se vedeau de asemenea căsuţe pictate.

— Aici – mi-a spus profesorul – locuieşte Callarla, soţia lui Goobar.

— Soţia lui Goobar? am repetat eu, mirat. Acesta era numele necunoscutei pe care o întâlnisem în prima seară petrecută pe Gea.

— Da.

— Dar el?

— Şi el stă tot aici, dar pe partea cealaltă, adică are intrarea prin strada fizicienilor. În

interior însă, locuinţele comunică între ele. Numai că Goobar locuieşte de fapt în laboratorul său.

A dat să deschidă uşa şi atunci mi-a trecut prin minte gândul că pe Pământ poţi afla multe lucruri despre un om, cercetând interiorul locuinţei lui; prin urmare, aici, pe navă, un indiciu în această privinţă l-ar constitui priveliştea din faţa ferestrelor, întrucât ea este o creaţie a videoplasticei aleasă de locatar. Dar abia am avut timp să mă gândesc la aceasta, că uşa s-a şi deschis şi m-am trezit în prag, alături de Ter Haar.

Mă aflam într-o căsuţă simplă de ţară, cu tavanul şi duşumeaua din scânduri drepte, de culoarea paiului. În mijlocul încăperii se afla o masă joasă de sticlă şi scăunele cu spătare foarte înclinate în afară. De-a lungul pereţilor, pe podea, se înşiruiau sumedenie de plante verzi, simple de tot, fără flori. Întregul interior al acestei camere era parcă îndreptat spre grădina înviorată din faţa ferestrelor, deoarece acolo ploua. Departe, în fund treceau nori joşi, târându-se parcă pe deasupra culmilor muntoase. De sub trupurile lor pufoase apăreau când şi când piscurile brune sau negre, în timp ce ploaia cădea fără încetare, monotonă, în picuri cadenţaţi, pe cărările acoperite de pietriş, susurând uşor în streşini sau clipocind tăcut în ochiurile mici de apă. Această priveliştе plină de naturaleţe m-a vrăjit într-atât, încât am rămas pironit locului până în clipa când stăpâna casei s-a oprit în faţa mea, întinzându-mi mâna.

— Ţi-am adus, şi cred că nu greşesc prea mult

când spun aceasta – a zis Ter Haar – un coleg de profesie. Este doctorul nostru.

În lumina ca de amurg ce pătrundea prin ferestrele larg deschise, Callarla mi se părea mai scundă şi parcă mai tânără decât când o văzusem prima dată. Era îmbrăcată într-o rochie de casă de culoare vişinie, cu un desen discret, dar atât de complicat, de parcă era planul unui labirint desenat cu argint.

În afară de Callarla, se mai aflau în cameră două persoane: o fată cu un păr bogat, de culoare roşcată, ce-i cădea pe gulerul unei rochii albăstrii, şi un bărbat de statură atletică, al cărui chip era învăluit în umbră.

— Dânsa este Nonna, arhitect – a recomandat-o Callarla. Vrea să cunoască construcţiile de pe alte planete. Iar dumnealui este Tembhara, mecaneurist.

— Gurile rele spun că eu construiesc creiere electronice, din lene. Dar dumneavoastră nu vă luaţi după vorbe. Nu-i aşa? mi s-a adresat bărbatul acela, aplecându-se înainte, astfel că i-am văzut faţa. Era smeadă, amintind parcă de pielea neagră a strămoşilor africani, latră şi încordată ca un arc. Un zâmbet i-a înflorit o clipă pe buze, lăsând să i se vadă dinţii albi, apoi a dispărut.

Callarla ne-a poftit să luăm loc. Voiam să mă apropii de fereastră, aşa de mult mă atrăgea mirosul pătrunzător, iute, al frunzelor şi al brazilor uzi, miros ce venea dintr-acolo. Am ridicat capul şi am văzut cum pe marginea acoperişului se adună

picături mari de apă şi boabe mărunte de cristal, în care albastrul cerului, ivit ici-colo de sub perdeaua de nori ce aluneca leneş, îşi oglindea faţa; apoi, după o clipă de ezitare, picurii se desprindeau pe rând de marginea streşinilor, pornind spre pământ. Am întins mâna, dar picătura mi-a trecut printre degete fără să o simt, ca o rază de lumină.

M-am mirat nu atât de acest fenomen la care mă aşteptam, cât mai ales de propria mea deziluzie. Sprijinindu-mă de pervazul ferestrei, m-am lăsat mângâiat de aripa vântului, apoi m-am întors către cei din odaie. Discuţia întreruptă de intrarea noastră a fost reluată.

— Şi cum îţi imaginezi arhitectura construcţiilor în spaţiile unde nu există forţă de gravitaţie? a întrebat-o Tembhara pe tânăra cu părul roşcat.

— Cred că aceste construcţii nu au linii verticale – a răspuns ea. Imaginaţi-vă o stea cu douăsprezece colţuri, cu vârfurile îndreptate în toate direcţiile. Pe principalele axe aş construi anfilade…

Şi schiţa planul în aer cu mâna. O ascultam din ce în ce mai uimit.

— Iartă-mă – am intervenit eu – dar ce material de construcţie ai folosi?

— Gheaţa. Ştii doar ce cantitate uriaşă de apă iese din zona Pământului prin reducerea oceanelor. Aş construi palate din apă, adică din gheaţă, care la temperatura vidului are proprietăţi

minunate de construcţie.

— A! în vid! am exclamat eu, fără să vreau. Acum înţeleg! Construcţiile acestea ar fi un fel de cetăţi zburătoare, semănând cu nişte steluţe de zăpadă mărite de miliarde de ori? Şi... cine va locui în ele?

Toţi au început să râdă, numai Tembhara a continuat:

— Asta e problema, că nimeni nu vrea. Nu există amatori şi biata Nonna e foarte necăjită că nu are pentru cine să le construiască.

— Da – a rostit tânăra fată, oftând. Acum îmi dau din ce în ce mai bine seama că m-am grăbit în această afacere!

— În care afacere

— A venirii mele pe lume. Trebuia să mă nasc în anul o sută de mii. Poate atunci ar fi fost bune la ceva şi palatele mele de gheaţă.

— Nici atunci nu ţi-ar fi mers mai bine – a rostit Ter Haar. Se spune că în anul o sută de a mii, adică aşa cum se crede că se întâmplă la fiecare sfert de milion de ani, Soarele va intra din nou într-un nor întunecos de praf şi atunci va începe iarna galactică.

— Adică epoca glacială.

— Da. Prin urmare, va fi foarte multă gheaţă, iar oamenii vor fi aşa de ocupaţi cu topirea ei, încât nimeni nu va voi nici măcar să se uite la palatele tale.

— Iar Soarele va fi atunci roşu ca sângele – a spus Callarla, după o tăcere scurtă. Toţi şi-au

întors capetele spre ea, dar soţia savantului n-a mai rostit niciun cuvânt.

— Da – a încheiat Nonna – va fi roşu, deoarece toate celelalte radiaţii vor fi absorbite de pulberea cosmică.

— E foarte amuzant cum vorbiţi despre toate lucrurile astea, ca şi cum aţi fi apucat cel puţin vreo zece ierni asemănătoare – a adăugat Ter Haar.

— Dar ştim multe despre ele – a spus Nonna.

— Nu-i acelaşi lucru – a corectat-o profesorul. Una e să cunoşti direct schimbările primăverilor şi iernilor galactice, să vezi înălţându-se lanţuri de munţi, solul încreţindu-se, mările îngheţând, şi cu totul altceva să ştii despre toate astea. La scara timpului geologic, viaţa unui om nu reprezintă mai mult decât viaţa unui fluture-efemerid.

— Chiar aşa, ce-ar fi dacă o fiinţă ar trăi un miliard de ani?... a intervenit Nonna. Dar nu şi-a mai continuat gândul.

În cameră s-a lăsat din nou liniştea. Doar ploaia cădea în cadenţă dincolo de ferestre.

— Nu de mult am avut un vis ciudat – a reluat Callarla, cu voce liniştită. Am visat că am creat în laborator organisme artificiale. Erau nişte fiinţe mici, trandafirii. Se înmulţeau atât de repede, încât vedeam cum laboratorul se acoperă cu un fel de mucegai trandafiriu. Atunci mi-a venit în gând o experienţă neobişnuită. Mi-am ales o stea, nici prea fierbinte, nici prea rece, de care am apropiat o planetă de mărime corespunzătoare, i-am

inundat pustiurile cu apa oceanelor, am înconjurat-o cu un strat de aer şi am creat pe ea viaţa: acele fiinţe mici, trandafirii. După aceea le-am lăsat la voia întâmplării. Nu mai ţin minte ce s-a întâmplat mai departe. Au trecut sute de mii, sau poate chiar milioane de ani, în care timp eu am trăit mereu fără să îmbătrânesc.

— Vis de femeie – a zis Tembhara, făcându-mi cu ochiul, deşi asculta atent.

Callarla a zâmbit, clipind din ochii săi negri, apoi a reluat:

— Dar iată că într-o zi mi-am adus aminte de experienţa mea şi am hotărât să văd ce s-a întâmplat cu viaţa înfiripată pe suprafaţa acelei planete. Oare cum s-o fi dezvoltat? S-a refugiat în apa oceanelor sau a acoperit continentul? Ce forme a luat? Stăpânită de aceste gânduri, m-am pregătit de zbor. Dar pe când zburam printre stele spre acea planetă, m-a cuprins deodată o mare nelinişte. Creând albuminoizii aceia, am deschis în faţa materiei toate posibilităţile evoluţiei. Şi în minte mi-au apărut deodată milioane de fiinţe care s-au dezvoltat din acele grăuncioare nevinovate de culoare trandafirie. Oare îşi cunosc ele de pe acum lumea lor? mă gândeam. Oare aud ele vâjâitul vântului? Nu cumva această lume a luat în stăpânire întreaga planetă, a început să se studieze pe ea însăşi, punându-şi chiar întrebarea de unde a apărut? Cum s-a născut? Şi atunci m-am gândit că am sădit acolo nu numai începutul, ci şi sfârşitul, că, născând viaţa, am creat totodată şi

moartea. Dar chiar atunci planeta s-a ivit în faţa mea, uriaşă ca cerul, învăluită în nori… M-am trezit…

— Ooo, ce vise mai ai! a rostit Nonna, cu invidie. Eu visez cel mult certuri cu automatele stricate.

— Visul dumitale s-a întrupat din nerăbdarea de a cunoaşte noul, nerăbdare care ne stăpâneşte pe toţi – am spus eu. S-a născut din aşteptarea descoperirilor ce se află ascunse la capătul călătoriei noastre, în constelaţia Centaurului.

— Şi visul este caracteristic pentru începutul călătoriei – a adăugat Ter Haar – fiindcă mai târziu, în vise nu vom mai depăşi evenimentele, ci, cuprinşi de nostalgie, ne vom întoarce în ele pe Pământ…

— Totuşi, eu cred că în acest vis este vorba de cu totul altceva – a protestat Tembhara, aşezându-şi mâinile puternice pe placa de sticlă a mesei ca pe o claviatură. Apoi a adăugat: Acesta este visul de totdeauna al unui biolog dornic de a cunoaşte, deoarece despre căile evoluţiei organice pe alte planete nu ştim încă nimic. Cunoaştem doar istoria vieţii pe Pământ şi pe Marte, copii ai aceluiaşi Soare. Dar cine cunoaşte istoria fiinţelor născute sub stelele variabile, care se contractă şi se dilată într-una ca o inimă ce bate fără încetare? Această pulsaţie a strălucirii lor trebuie, fără îndoială, să-şi lase amprenta pe acea materie plastică, materia vie! Sau cine cunoaşte viaţa de sub uriaşele stele roşii, sau pe cea din jurul

stelelor duble, de pe planetele luminate rând pe rând, când de una, când de cealaltă componentă a sistemului? Sau cum o fi oare viaţa care se dezvoltă sub lumina sorilor albaştri, care trimit raze atât de puternice?…

— Ucigătoare – am adăugat eu. Deci acolo nu poate să existe viaţă în niciun caz.

— Ba poate să-şi creeze mijloace de apărare, de exemplu, scuturi de chitină, cu un conţinut bogat de săruri ale metalelor grele… Ia gândiţi-vă: pe cât de diferită este vârsta stelelor, pe atât de diferită este şi vârsta diverselor planete. Prin urmare, pe acelea asemănătoare cu Pământul pot fi descoperite faze ale evoluţiei vieţii mai recente sau mai târzii decât cea pământeană. Dar asta nu e totul. Visul Callarlei ascunde în el întrebarea dacă fauna şi flora noastră pământeană, ca de altfel şi noi înşine, nu suntem cumva, în comparaţie cu alţi locuitori ai cosmosului, o realitate obişnuită, la fel cu multe altele, sau poate mai degrabă constituim o variantă excepţională… o raritate unică, la al cărei chip fiinţele din alte stele, dac-ar privi, ar da din cap a mirare…

— Dac-ar avea capete – a intervenit Nonna.

— Fireşte, dac-ar avea.

— Aşadar, zici că suntem „viţelul cu două capete al cosmosului”? am întrebat eu râzând, privind la Ter Haar, care părea cam amărât.

— Cred că ceea ce ai spus, n-ai spus-o în serios – i s-a adresat el lui Tembhara.

— De fapt, eu nu spun nimic. Visul Callarlei

ridică astfel de întrebări.

Şi zicând acestea, renumitul mecaneurist a înclinat uşor capul în faţa tinerei femei, care în tot timpul acestei controverse nu s-a clintit. Doar faţa ei liniştită era luminată când şi când de un zâmbet fugar, fără să mişte buzele.

— Ei, şi-acum – s-a adresat Ter Haar Callarlei – să punem capăt controversei: ce semnificaţie a avut visul dumitale şi ce rezultat a avut acea experienţă?

— Nu ştiu.

Acest răspuns ar fi trebuit să provoace cascade de râs. A urmat însă o linişte adâncă, tulburată doar de zgomotul ploii de dincolo de ferestre. De mult nu mă mai simţisem atât de bine şi de vesel ca acum când priveam picăturile de apă ce cădeau necontenit din streşini.

— Nu ştii?... a întrebat-o din nou Ter Haar, cu o voce care trăda dezamăgirea. Dar dacă ai putea să realizezi într-adevăr o astfel de experienţă?

— Mi-e teamă că nu aş putea-o duce la capăt! a răspuns Callarla într-un târziu.

— De ce?

La aceste vorbe, femeia şi-a lăsat capul în piept:

— Nu din lipsă de curaj, nu, dar... ei bine, zău că nu ştiu!

— Poate că fapta asta ţi se pare cumva un plagiat grotesc al operelor acelui creator în care credeau anticii? a continuat profesorul, cu glas scăzut.

Callarla tăcea; pe buze îi apăru o clipă un zâmbet ce părea a spune: „Nu mai am nimic de adăugat”.

În acel moment s-a auzit un sunet îndepărtat, venit parcă din munţii învăluiţi de umbre.

— Masa! a rostit Tembhara, ridicându-se.

Abia atunci am văzut cât era de înalt.

— Dar mult am mai stat!

Rămânând printre ultimii, am întrebat-o pe soţia lui Goobar, în vreme ce-mi luam rămas bun:

— Plouă des la dumneavoastră?

— Da. Îţi place?

— Mult.

— Atunci mai vino!

Când am ieşit pe coridor în urma tovarăşilor mei, am auzit vocea puternică a lui Tembhara:

— De fapt, toate acestea sunt ireale. Ar trebui să aştepţi sute de milioane de ani rezultatul unei astfel de experienţe. Şi chiar dacă ar reuşi, de unde ai putea avea atâta răbdare?

Apoi a început să râdă şi, deschizând uşa ascensorului, a intrat înăuntru după ceilalţi. În vreme ce ascensorul de sticlă cobora fără zgomot în adâncul galeriei, râsul lui de bas continua încă să-mi răsune în urechi.

Ter Haar m-a rugat să trec pe la el după-masă. Trebuia să-l caut la cabinetul de istorie, unde s-a obligat să mă conducă Nils, fiul inginerului Yrjola. Birourile istoricilor se aflau situate spre vârful navei. Aici, coridoarele erau

mai joase şi mai puţin spaţioase, decât în partea centrală a Geei.

— Aici! mi-a spus Nils şi m-a lăsat să trec înainte.

Dar pentru a treia oară în acea zi m-a copleşit mirarea.

Mă aşteptam să găsesc un laborator de trioni, luminos, unde umaniştii cercetează vechile palimpseste, şi când colo, m-am trezit chiar în pragul unei încăperi. În formă de navă, îngustă şi aşa de înaltă, că privirea se pierdea în umbra ogivelor ascuţite ale bolţii, alcătuită parcă din aripile încremenite ale unui liliac gigantic. De-a lungul pereţilor, căptuşiţi cu plăci din lemn de nuc, se înşirau pupitre şi bănci lungi pe care stăteau câţiva oameni luminaţi palid de nişte lămpi foarte joase. La intrarea noastră, unul dintre ei s-a întors spre noi. Era Ter Haar. Orbit de lumina ce pătrundea prin uşă, şi-a pus mâinile la ochi şi a spus:

— A, voi sunteţi? Dragii mei, vreţi s-aşteptaţi o clipă, da? Termin îndată.

Neavând altceva de făcut, îi priveam pe savanţi. În afară de Ter Haar, mai erau acolo încă doi profesori. Pe faţa unuia dintre ei, pe nume Moleticz, se reflecta lumina aruncată de hârtiile împrăştiate pe masă. Unora, acest om li se părea cam ridicol. Mie însă, nicidecum. E adevărat, avea el ţeasta cam ţuguiată, terminându-se cu o bărbie ascuţită, precum şi nişte urechi clăpăuge, lucru care, la un cap obişnuit, n-ar fi atras atenţia, dar

la craniul său lunguleţ prea ieşeau în evidenţă. Cu toate acestea, faţa îi era luminată de un zâmbet ce părea a spune: „Ştiu că sunt caraghios, dar n-are-a face. Iată, şi pe mine mă amuză!”

Trăgeam cu urechea la discuţia pe care o avea cu profesorul; se plângea de faptul că-i lipsesc unele izvoare în arhivă, referitoare la Hitler, acel personaj odios din istorie.

Mi-am dat seama însă că nu se cădea să ascult nepoftit discuţia savanţilor şi am început să-l caut cu privirea pe Nils. Acesta stătea nemişcat în fundul sălii, cu capul ridicat; urmărindu-i privirea, am zărit un pătrat mare, abia vizibil, care la prima vedere mi s-a părut a fi o fereastră. Dar m-am înşelat. Uitând de cele din jur, m-am îndreptat într-acolo, fără să-mi iau ochii de la pătratul acela, ca şi cum aş fi văzut o fantomă.

Sala nu era luminată decât de câteva lămpi fixate deasupra mesei, cu lumina îndreptată în jos, în aşa fel încât pe pereţi nu se reflecta decât strălucirea lor difuză. În acest semiîntuneric am asistat la o scenă care mi-a trezit una dintre cele mai vechi amintiri din copilărie:

Într-una din zile, într-o carte a bunicii am descoperit o poză care m-a uimit din cale-afară şi totodată a pus stăpânire pe mine într-atât, încât nu-mi mai puteam lua gândul de la ea. Bunica mi-a luat cartea din mână, spunându-mi că atrocităţile bestiale nu sunt pentru copii. Şi iată că după douăzeci de ani, de astă dată pe bordul Geei, în cabinetul întunecos al istoricilor, mă aflam în faţa

aceluiaşi tablou mare, încadrat în rame aurite, înnegrite de vreme.

M-am oprit lângă Nils. Băiatul părea că nici nu respiră, într-atât îl absorbise priveliştea din tablou.

E noapte; în depărtare se profilează turnurile unui oraş; cer negru, fără stele; pe pământul mânjit de sânge, lumina torţelor desenează conturul a două grupuri de oameni. Unii, aşezaţi în rânduri, cu capetele înclinate deasupra umărului drept, ţin întinse în faţa lor un şir de vergele sau ţevi scurte; de partea cealaltă, printre persoanele din tablou, întunecate şi chircite, stă în genunchi, dar cu spatele drept, un bărbat păros, cu braţele larg deschise. În gestul acesta, ca şi pe faţa lui crispată, îngrozită, viaţa şi moartea se contopesc aşa cum se contopeşte sângele cu pământul la picioarele lui. Era de ajuns să vezi chipul acestei om doar o singură dată, pentru ca după ani şi ani de zile să-ţi reapară în vis, ca o amintire care-ţi strânge inima.

L-am luat pe Nils de umăr. Ca şi mine, în copilărie, nu înţelegea nimic. Dar, ca şi mine atunci, tremura.

Deodată, totul a fost invadat de o lumină puternică. Unul dintre savanţi aprinsese luminile de sus. În acelaşi timp, vocea lui Ter Haar a răsunat clar:

— N-ai văzut până acum acest tablou, Nils?

Răspunsul se putea citi cu uşurinţă pe faţa palidă a băiatului.

— Ce… reprezintă acest tablou? a întrebat el, cu multă greutate. Ce fac oamenii ăştia cu ceilalţi?

Între timp, istoricii se apropiaseră de noi.

— Tabloul este o operă de artă din prima jumătate a secolului al XIX-lea – a spus unul dintre ei.

Moleticz a adăugat:

— Reprezintă un grup de ţărani spanioli, prinşi de către un detaşament înarmat…

— Aceste explicaţii lui nu-i spun nimic – am intervenit eu. Tabloul…

— Aşteaptă! m-a întrerupt poruncitor Ter Haar. Apoi, cu o voce blândă pe care nu i-o auzisem niciodată a rostit: Spune singur, băiete! Curaj! Ce vezi?

Nils tăcea.

— Nu îndrăzneşti? Hai, hai, ia spune! Ce crezi? Ce simţi?

— Că ei îi…

— Spune!

— Ucid…

Când a fost rostit acest cuvânt, s-a lăsat o linişte deplină. Apoi Ter Haar şi-a privit colegii şi pe faţă i-a apărut o strălucire de triumf.

— Auziţi? Apoi, adresându-i-se lui Nils, a continuat: Pictorul acesta, pe nume Francesco Goya, a trăit acum o mie trei sute de ani. Ţine-l minte, deoarece el face parte dintre oamenii care nu mor niciodată!

Seara, când m-am întors de la Ter Haar, m-am

rătăcit în labirintul coridoarelor navei. Obosit de noianul impresiilor din acea zi, care mi se părea nesfârşită, am nimerit în cele din urmă într-o galerie spaţioasă, situată lângă grădină, şi m-am aşezat pe o băncuţă. Banca se afla lângă un perete de sticlă, iar dincolo de ea, aproape de picioarele mele, se legănau tăcute vârfurile mari şi negre ale brazilor cu cetina argintie.

Deodată am auzit o voce cunoscută care mă chema: era Ana Ruys, care venea zâmbind dinspre ascensor. M-a invitat să vizionăm împreună o tragedie videoplastică.

Am plecat spre sala de spectacole. Se reprezenta o dramă foarte lungă, în două acte. Era vorba despre o expediţie de cercetători: acţiunea se petrecea mai întâi pe Saturn, iar apoi pe Jupiter. Cu acest prilej am văzut o mulţime de peisaje minunate, dar am reţinut mai ales unul care înfăţişa o furtună pe oceanul de amoniac – o adevărată cascadă de culori portocalii, brune şi negre-aurii. Cu toate acestea, când am părăsit sala de spectacole am respirat uşurat.

— A fost ceva îngrozitor! a spus Ana. Mi se părea că respir într-adevăr mirosul de amoniac… iar când racheta a pătruns în inelul lui Saturn, am închis ochii. M-am săturat de toate aceste întâmplări extraordinare! N-am să mai vizionez decât poveşti despre Pământ.

— Aşa de repede? am întrebat eu, zâmbind.

— Da, şi pentru totdeauna – a răspuns ea şi m-a privit grav.

Şi-a luat apoi rămas bun de la mine, lăsându-mă singur în coridorul pustiu.

Nici n-am observat când am ajuns la perdeaua argintie ce acoperea intrarea spre puntea stelară. Am ezitat o clipă, gândindu-mă dacă nu ar fi mai bine să mă duc să mă odihnesc, dar în cele din urmă m-am hotărât să mă plimb şi să privesc stelele.

Am tresărit când am ajuns în faţa acestei privelişti, dar m-am stăpânit de îndată, pentru a nu arăta că mi-e frică de ele.

În galerie se lăsase întunericul, un întuneric ce se schimba treptat-treptat din argintiu în albastru, datorită pesemne faptului că „ochii televizoarelor” încetaseră să se mai rotească. Colindam galeria de la un capăt la celălalt, fără a întâlni pe nimeni, lucru ce nu mă mira de loc, deoarece era aproape miezul nopţii.

Deodată, în apropierea peretelui de sticlă am observat o umbră. M-am oprit la o oarecare distanţă de ea. Din spatele siluetei întunecate s-a ivit Luna cea albă şi a început să urce nepăsătoare pe cer, dând contur făpturii aceleia ciudate ce se proiecta pe discul luminos: picioarele, toracele, în sfârşit capul, care nu se distingea în întregime şi care, pe suprafaţa argintie a Lunii pline, părea un desen în tuş, înconjurat de aureolă. Dar, datorită mişcării Geei, Luna s-a înălţat mai sus, învăluind în razele-i strălucitoare trupul omului necunoscut.

Era Goobar. Privea la stele…

OASPETELE DIN SPAŢIU

Peste câteva zile, nava noastră şi-a luat zborul, după ce mai întâi a înconjurat de vreo cinci ori Pământul. În acest timp i s-au alăturat o mulţime de nave mari şi mici care constituiau escorta de onoare a Geei şi care urmau să o conducă până la orbita lui Marte, întovărăşind-o pe un drum de şaptezeci de milioane de kilometri.

Această parte a drumului, ca de altfel întreg spaţiul sistemului solar, Gea l-a parcurs într-un timp relativ lung, neputând să dezvolte întreaga sa viteză, deoarece trecea prin apropierea a numeroase planete şi a altor corpuri cereşti ce gravitau în spaţiu. De aceea cele şase sute de rachete de dimensiuni diferite care ne întovărăşeau puteau să zboare alături de noi, fără să se expună vreunui pericol. Şi nu era de loc o sarcină prea uşoară să rânduieşti această armadă de nave, dar astronauţii au dus-o admirabil la îndeplinire.

În faţa noastră, ocupând un spaţiu de o mie de kilometri, zburau rachetele de pasageri, cu vârfurile turtite, înconjurate de un roi de nave mici, care ţâşneau din navele lor mumă, pentru ca, după o bucată de vreme, să se întoarcă din nou la ele, ca să-şi încarce rezervoarele cu combustibil.

Deasupra şi dedesubtul Geei, spintecau spaţiul, în rânduri argintii, trupurile fusiforme ale navelor, acoperind fundalul înstelat cu dâre de flăcări aruncate de motoare, iar departe, în urmă,

cât vedeai cu ochii, alergau altele din ce în ce mai mici, până când se pierdeau în adâncuri; doar uneori, când întreaga flotă ce se desfăşura până departe în spaţiu ocolea manevrând câte un asteroid sau vreun şuvoi de meteoriţi, apăreau din depărtări, în cascade scânteietoare, mângâiate de razele soarelui, cuirasele rachetelor, învăpăind pentru câteva clipe spaţiul cu strălucirea lor. Dar lumina dispărea tot aşa de repede precum apăruse, părând un joc de mii de stele care se aprindeau şi se stingeau deodată.

Drumul nostru nu era de loc uşor. În afara roiurilor de meteoriţi şi asteroizi însemnaţi pe hărţi, trebuia să ocolim de asemenea zonele străbătute fără încetare de uriaşele rachete de marfă care transportau apă pe Marte. Am trecut pe deasupra traseului lor, la o înălţime de şapte mii de kilometri, astfel că, doar privind prin telescoapele îndreptate în jos, puteam zări navele şi ne puteam de seama cât de animată este circulaţia pe acest drum, marcat din loc în loc prin balize luminoase.

După patru ore de zbor am depăşit Luna. Observatoarele emisferei australe, întoarse către noi, şi-au luat rămas bun printr-un foc de artificii nemaivăzut, aruncând în spaţiu câteva zeci de mii de rachete de diferite culori. Chiar peste o oră după ce emisfera de argint a satelitului a început să intre în umbră, se mai vedeau încă răsfirându-se în spaţiu dârele lor ca nişte fuioare de fum fosforescent.

Am privit îndelung Luna, până când din spatele ei a apărut discul albăstrui şi greoi al Pământului. În vremea aceea, pe Lună aveau loc mari lucrări miniere. Privind prin telescoapele Geei, se puteau vedea foarte bine în regiunea Mării Norilor şiruri de excavatoare cu cupe şi cu mai multe etaje care muşcau nisipul greu, precum şi exploziile ce acopereau din când în când cu nori de praf strălucirea monotonă a pustiului.

După o vreme, această privelişte s-a transformat parcă într-o ploaie de fluturaşi; erau rachetele ce zburau în urma Geei şi care acopereau faţa Lunii întocmai ca un nor.

Zburam mereu, îndepărtându-ne de Lună pe traiectoria ce ducea direct spre Marte. Am traversat orbita planetei roşii la depărtarea uriaşă de douăzeci şi şase de milioane de kilometri de ea. Astrul roşiatic se rostogolea micşorându-şi treptat strălucirea, încât, când m-am sculat de dimineaţă, la marginile ecranelor televizoarelor nu se mai vedea decât ca o steluţă roşiatică.

Abia acum navele care ne însoţeau au început să facă ocoluri mici şi să se adune laolaltă. În întunericul presărat de stele, străluceau neîncetat norii roşii de fum ai semnalelor care anunţau „drum liber”.

Rachetele se înălţau şi se îndepărtau în spirale jur-împrejurul Geei, care, cu motoarele oprite, se mişca încet, datorită numai atracţiei Soarelui. Toate acestea s-au petrecut până la ora şapte seara, când, pentru ultima dată, eterul s-a

umplut de o furtună de sunete. Aparatele de radio-emisie abia pridideau să transmită miile de glasuri ale tuturor acelora care se întorceau. Rachetele pământene se înălţau în spaţiu ca un uriaş banc de peştişori argintii.

Ne îndepărtam astfel încet, în direcţii opuse, când deodată, de pe toate navele, razele lungi ale reflectoarelor au străpuns întunericul, concentrându-se pe cuirasa de argint a Geei şi învăluind-o într-un uriaş nor rubiniu.

După o vreme, cei care se aflau pe punţile ei, au pierdut din ochi întregul cer; motoarele au fost puse în funcţiune: mai întâi motoarele de pornire, apoi primul, după aceea al doilea şi al treilea rând de motoare, şi Gea, aruncând în urmă, doar o clipă, o dâră lungă de foc, şi-a luat zborul.

Râul argintiu de nave ce se îndepărta de noi se micşora mereu, semănând mai întâi cu o zonă de lumini puternice, apoi cu un nor de scântei licărind mai viu şi mai puternic decât stelele, iar în cele din urmă cu un pumn de praf cenuşiu, care a dispărut curând, înghiţit parcă de imensitatea întunericului nesfârşit. Doar Pământul continua să strălucească întocmai ca o stea mare, albăstruie, străjuită de polii galbeni ai celor doi sori atomici. Se lăsase noaptea. Totuşi nimeni nu părăsea punţile. Şi, cu toate că ultima dâră a marii armade se mistuise în depărtări, scrutam mai departe întunericul, dorind ca măcar privirea noastră, aţintită în direcţia Pământului, să-i ţină tovărăşie cât mai mult.

Între timp, Gea zbura cu o viteză tot mai mare. Atinsese 200 kilometri pe secundă şi ne deplasam astfel în spaţiile dintre Marte şi Jupiter. Acest spaţiu uriaş este numit „cimitirul rachetelor”, deoarece aici s-au petrecut nenumărate catastrofe. În această imensitate hoinăresc în voie milioane de schije ascuţite, ferosilicoase, frânturi ale unei planete care se învârtea cândva aici şi care, apropiindu-se prea mult de Jupiter, a pierit din cauza forţei lui fatale.

Ter Akonian, nepreaavând de lucru, m-a invitat la o discuţie. Mi-am dat repede seama că voia să cunoască mai îndeaproape pe unul din medicii care urmau să aibă grijă de sănătatea echipajului. Din ambulatoriu m-am dus drept la el.

Intrarea în locuinţa astronautului este opera şi mândria Nonnei, intrare construită dintr-o placă opacă de sticlă, străjuită de două coloane. Cea din stânga este de lemn, împodobită cu măşti groteşti, cu gurile larg căscate, negre ca de catran. Orbitele lor goale sunt aţintite într-un anumit punct, unde, din duşumea se înalţă o coloană luminoasă de formă aerodinamică. Ori din ce parte ai privi-o, ai impresia că tocmai în clipa aceea trece de la mişcare la repaus. În aspectul acestei coloane este ceva din năzuinţa plantei în căutarea luminii. Pe pragul de piatră te întâmpină o inscripţie simplă: „În drum spre stele”.

Ter Akonian mă aştepta într-o încăpere uriaşă, ce servea drept sală de şedinţe. Pereţii erau vopsiţi în culori palide de toamnă,

cuprinzând o întreagă gamă, de la ruginiu până la galben, şi chiar atmosfera înveşmântată în toate nuanţele bronzului auriu, ale purpurei îngălbenite şi ale roşului vişiniu era întru totul de toamnă. În cele patru colţuri ale încăperii se deschideau nişe înalte, unde se aflau automate impunătoare, în ale căror interioare semitransparente pulsau luminiţele curentului electric, atât de domol de parcă aceşti îngeri de cristal şi beriliu ar fi meditat asupra propriei lor soarte. Când aceste maşini hieratice îşi părăseau locul pentru a servi cafeaua, poziţia lor te făcea să zâmbeşti fără voie.

Pe peretele din mijloc atârna un ceas mare, negru. Pe cadran, în locul cifrelor străluceau semnele zodiacului, suflate în argint. Când am intrat, primul astronaut s-a aplecat asupra hărţii întinse a cerului. În spatele fotoliului său erau aşezate, pe zeci de piedestale, busturile marilor cosmonauţi ai trecutului. I-am recunoscut de îndată, deoarece învăţasem despre ei la şcoală.

— Îţi place aici? m-a întrebat Ter Akonian, după ce m-am aşezat.

— Foarte mult – i-am răspuns eu – dar n-aş vrea să locuiesc în această încăpere.

A zâmbit.

— Sărmana Nonna, dacă ar auzi una ca asta! Şi a adăugat: Nici eu nu locuiesc aici. De fapt, asta-i o cameră oficială. Eu lucrez acolo – mi-a zis el, arătându-mi cu mâna o uşă laterală.

Mi-am aruncat privirea în direcţia aceea, uitându-mă încă o dată la şirul statuilor de piatră,

şi tare m-am mirat băgând de seamă că toate au o trăsătură comună: deşi busturile se aflau aşezate în plină lumină, ochii lor păreau că sfredelesc bezna, ca şi cum n-ar fi existat nici pereţii camerei, nici ai navei, ca şi cum împărăţia fără de sfârşit a infinitului începea chiar în imediata apropiere a obrazului lor de granit; şi chipurile acestor oameni din veacurile de demult, chipuri dăltuite în blocuri de cremene, aveau ceva din măreţia stelelor.

Ter Akonian mi-a observat uimirea zugrăvită pe faţă:

— Priveşti la sfătuitorii mei? m-a întrebat el, cu un zâmbet abia perceptibil.

M-au izbit cuvintele lui foarte potrivite.

— Cred că aici nu vă simţiţi niciodată singur!

A dat încet din cap, apoi s-a sculat de pe scaun şi s-a îndreptat spre bustul cel mai apropiat.

— Acesta-i Uldar Tog, primul astronaut care s-a oprit pe Saturn, nu-i aşa? am întrebat eu.

— Da... Fiul secolului al douăzeci şi treilea, constructor şi navigator pe rachete totodată. Cunoşti povestea lui?

— Nu-mi mai aduc bine aminte. Mi se pare că nu s-a mai întors din ultima expediţie.

— Da. Era foarte bătrân pentru vremea aceea. Avea nouăzeci şi opt de ani. A murit cu mâinile pe manete, ca şi cum s-ar fi cufundat deodată într-un somn adânc. Nu voia să se odihnească pe Pământ. A fost înmormântat în spaţiu, Undeva, departe, se mai roteşte încă nava

rachetă în care a fost depus trupul său.

M-au mirat mult vorbele lui Ter Akonian: „În spaţiu”. Dar apoi mi-am amintit că într-adevăr aşa au denumit vidul interplanetar primii lui cuceritori. Şi am simţit aceeaşi emoţie care mă încerca în anii copilăriei, când, cu ochii plini de înflăcărare, citeam povestirile şi cronicile cosmonautice.

— Şi când te gândeşti – am spus eu – că astăzi noi străbatem acelaşi spaţiu ca să facem televizite cunoscuţilor de pe Pământ...

— Până în prezent, da. Dar încă de pe acum a început să întârzie recepţia din cauza distanţei. Cred că ai observat aceste schimbări.

— Da. M-am văzut ieri cu tata. Şedeam unul în faţa celuilalt, aşa cum stau în clipa asta cu dumneavoastră. Dar n-am scos o vorbă, din cauza impresiei prea puternice că ne aflam aproape unul de celălalt. Astronautul s-a uitat pe harta cerului.

— În clipa asta, întârzierea undelor radiofonice este de aproximativ nouă minute – a spus el. Cu intervale atât de mari, este într-adevăr greu să vorbeşti, mai ales că întârzierea creşte neîncetat. Nu peste multă vreme se va urca la ore, iar mai pe urma la zile.

— Am ajuns la începutul singurătăţii noastre.

— Suntem însă prea mulţi ca să vorbim de singurătate – a răspuns astronautul, cu înflăcărare. Până azi, n-a fost încă expediţie în spaţiu la care să fi participat atâta lume!

— Şi cine s-a gândit cel dintâi la un asemenea

proiect?

— Nu se ştie. Însăşi ideea este veche. Apărea, dispărea, era dată uitării, apoi apărea din nou. Se vorbea despre acest proiect încă de pe vremea când nici nu existau mijloacele necesare pentru realizarea lui, dar chiar şi mai târziu, când au existat, proiectul a continuat să rămână încă multă vreme un rod al fanteziei. Primele planuri amănunţite ale expediţiei au fost elaborate de Bardera, cam acum o sută patruzeci de ani. Mulţi s-au opus. Totuşi el spunea: „Ce-i drept, lucrul acesta este neînchipuit de greu, atât de greu, încât trebuie negreşit să încercăm!”

Când astronautul a tăcut, i-am zis:

— Aş vrea să vă pun o întrebare, poate cam îndrăzneaţă, totuşi… Aţi mai fi pornit oare în această expediţie dacă aţi fi ştiut că n-o să vă mai întoarceţi niciodată?

— Eu sau nava? m-a întrebat el atât de repede, încât, nepregătit să fac această diferenţă, am tăcut o clipă.

— Noi toţi – am rostit eu în cele din urmă.

— Evident că nu. Dar de ce crezi c-am putea pieri?

— Nu ştiu. Nu m-am gândit prea mult. Îmi imaginez doar.

— Imaginaţia trebuie să se bazeze întotdeauna pe realitate. Tocmai de aceea riscul poate fi oricât de mare, dar însuşi faptul că el există atrage după sine posibilitatea succesului.

— De acord. Dar dacă şansa întoarcerii ar fi

de numai unu la mie?

— În acest caz, da!

— Şi de ce „da”? O, vă rog să mă scuzaţi! Poate am devenit plictisitor.

— Nu eşti plictisitor, eşti curios. Şi între aceste două noţiuni este o mare diferenţă. Am să-ţi dau două explicaţii. Iat-o pe prima: păşind într-un domeniu nou de activitate, omul întâmpină rezistenţa necunoscutului. Acest fenomen a existat întotdeauna. Cine nu-şi dă seama cât de greu i-a fost omului de Neanderthal, primului făuritor de unelte, să cioplească din cremene un vârf de suliţă? Iată însă că, după nenumăratele încercări, omul a biruit împotrivirea materiei. Dar această împotrivire a determinat încercările lui ulterioare şi l-a format pe el însuşi, ajutându-l de două ori: să capete noi cunoştinţe asupra proprietăţilor materiei şi să-şi îmbogăţească experienţa. Este un proces lung şi complicat. În ciocnirea cu necunoscutul, primele încercări pot fi absolut neizbutite, pot să nu ducă la obţinerea unui rezultat cu urmări practice imediate. Cu toate acestea ele sunt absolut necesare, aşa cum ne dovedeşte istoria. Fără primele încercări de a produce scânteia, nu ar fi existat focul. Tot aşa, fără primele rachete străpunse de meteoriţi, omul n-ar fi devenit stăpânul spaţiului. Iată dar care este justificarea riscului, însemnătatea lui socială. Acum să trecem la expediţia noastră. În anunţul pe care l-am dat cu privire la recrutarea echipajului am subliniat clar că dificultăţile

călătoriei vor fi uriaşe şi că, datorită duratei foarte mari a călătoriei, o catastrofă este o posibilitate cu totul reală. De altfel cred că îţi aminteşti textul şi recunoşti şi dumneata că nu era de loc ispititor. De asemenea, restricţiile şi condiţiile puse candidaţilor erau foarte mari. Echipajul se recruta numai din anumite categorii de profesii, fiecărui om cerându-i-se să aibă cel puţin trei specialităţi, şi aşa mai departe. Cu toate astea am primit cincisprezece milioane de cereri. Aşadar, merită reţinut faptul că pe Pământ există încă cincisprezece milioane de oameni care vor relua această încercare şi o vor duce la capăt în caz că noi nu vom izbuti. Ei, ţi-am satisfăcut curiozitatea?

— Nu încă. Spuneţi-mi, vă rog: de ce chiar dumneavoastră înşivă participaţi la această expediţie?

— Mi-e teamă că de data asta ai nimerit rău – mi-a replicat astronautul, zâmbind. Dacă aş fi un fizician, ţi-aş răspunde fără ezitare: „Deoarece doresc să cunosc reacţiile atomice ale altor sori”. Sau un planetolog: „Fiindcă vreau să cercetez structura planetelor dinafara sistemului solar”. Ori un astrobiolog: „Caut manifestări ale vieţii organice în cosmos”. Dar eu… eu nu pot să-ţi dau un astfel de răspuns…

— Cum adică, nu ştiţi pentru ce?…

— Cum să nu! Ştiu şi am să-ţi spun, deşi sunt sigur că răspunsul meu nu te va satisface. Iată de ce: fiindcă sunt stele. După ce a rostit aceste cuvinte, astronautul s-a ridicat în picioare.

Doctore, nu vrei să te plimbi? Iartă-mă că te întreb aşa, nitam-nisam, dar de douăzeci de ore n-am văzut un petic de verdeaţă.

— Poate aţi dori să vă plimbaţi singur – am răspuns eu.

— Da’ de unde! Dacă ai timp…

Am coborât cu ascensorul la ultimul etaj. Deasupra grădinii se lăsa o seară azurie. Pe iarba înaltă dansau, ţinându-se de mână şi cântând în cor, puzderie de copii. Deodată, unul din ei s-a desprins din cerc şi a pornit-o glonţ spre noi. Era un băieţel cam de vreo cinci anişori. Ţipând de bucurie, piciul s-a agăţat de genunchii tovarăşului meu.

— Mezinul nostru – mi-a spus Ter Akonian, ridicându-l pe micuţ în braţe ca să-l legene, dar, văzându-l pe Uteneut trecând ceva mai departe, l-a oprit şi, după ce mi-a dat mie copilul, s-a îndreptat spre inginer. Am început să legăn puştiul cum m-am priceput mai bine. Dar în ciuda strădaniilor mele, băieţaşul mi-a cerut cu insistenţă să-i dau drumul jos, pe pământ.

— Pe iarbă pot să-ţi dau drumul, dar pe Pământ nu, fiindcă de mult nu mai suntem pe Pământ. Ştii asta? i-am spus eu, lăsându-l să plece.

Dar pesemne că vorbele mele l-au jignit, deoarece a rămas pe loc. A scurmat o clipă nisipul cu călcâiul, apoi mi-a zis:

— Ştiam şi singur. Am spus doar aşa! Noi zburăm pe Gea!

— Da, da! Atunci poate ştii şi încotro zburăm?

— Cum să nu! Către o steluţă.

Şi am înfiripat cu el o discuţie de toată frumuseţea. Până la urmă tot nu m-am putut abţine să nu-i pun o ultimă întrebare:

— Poate ştii cumva şi unde este acea steluţă?

— Ştiu.

— Unde?

— Acolo unde o s-ajungem când eu am să fiu mare

Şi astfel, spunându-mi tot ce ştia despre acest subiect, băieţelul a rupt-o la fuga spre copiii care cântau fără încetare:

Cântă, cântă, cuculeţ.

Cântă, cântă, cuculeţ.

Pe cel mai de râuleţ.

Pe cel mai de râuleţ…

Stam aşa şi ascultam cântecul copiilor, aşteptând ca Ter Akonian să termine discuţia cu Uteneut, când deodată mi-am adus aminte că pe Gea nu există păsări. Această constatare, în fond cu totul lipsită de importanţă, m-a determinat ca la capătul plimbării noastre destul de lungi să-i pun astronautului o întrebare tocmai în clipa când ne luam rămas bun prin întuneric lângă ascensor şi de care mi-a părut îndată rău.

— Pe navă sunt foarte mulţi copii şi lucrul acesta mă miră. N-aţi stat în cumpănă dacă să-i luaţi şi pe ai dumneavoastră?

La aceste cuvinte, Ter Akonian a devenit deodată serios. Mi-a lăsat mâna şi a rostit rar:

— Băieţii cei mai mari au vrut ei singuri să

vină. Cât priveşte pe cel mititel… ce-i drept, am ezitat. M-am gândit totuşi că el nu poate să decidă singur. Într-adevăr, îl lipsesc de o fericită tinereţe pe Pământ. Aici, primejdiile… Da, dar… dar cum l-aş mai fi putut privi în ochi când m-aş fi întors?

Prima noapte, a doua zi, a doua noapte şi ziua următoare au trecut fără niciun fel de peripeţii. Nava îşi mărea viteza. Gonea întruna, călăuzindu-se după razele radar şi prinzând cu atenţie ecourile lor în pâlniile reflectoarelor, care o fereau de ciocnirile ce o ameninţau.

Astronauţii au scos nava din planul elipticei, deoarece, după cum se ştie, acesta este locul unde se află cele mai mari aglomerări de meteoriţi.

Gea nu se afla încă pe drumul spre stele. Zborul spre Jupiter era socotit ultima încercare înainte de a porni în infinit. Trebuia verificată funcţionarea tuturor instalaţiilor în câmpul puternic de gavitaţie al celei mai mari planete a Soarelui. De aceea am ocolit planeta la o distanţă relativ mică. Ne aflam în dimineaţa celei de a treizeci şi nouă zile de călătorie. Mulţi dintre noi, adunaţi pe puntea stelară, priveam globul ce se apropia.

Patru din cei doisprezece sateliţi ai săi începuseră să se arate vederii noastre. Cel mai apropiat, Jo, zbura ca o stea strălucitoare şi vie, proiectându-şi umbra pe trupul sferic al giganticei planete, acoperită de dungi întunecate. În faţa ochilor noştri apărea emisfera sudică cu Pata

Roşie în zona „tropicală” – cum fusese numită de către străvechii astronomi – sau Continentul Zburător al lui Gondwan – cum este cunoscută în nomenclatura modernă. Prin atmosfera sa densă se străvedea conturul ei zimţat, învăluit în fum şi înecat în vapori de metan şi amoniac.

Puntea stelară, de obicei întunecată, era acum luminată de discul planetei Jupiter, care strălucea ciudat de jos şi care atinsese cele mai mari dimensiuni relative, părând departe, sub navă, o cupă monstruoasă de culoare roşie-galbenă, cu marginile răsfrânte, fremătând de clocotul gazelor prin care-şi deschideau drum taifunele.

De pe al doilea satelit, „Europa”, care strălucea sus, deasupra noastră, coborau parcă şiraguri de mărgele negre, ce se lăsau în jos, spre mijlocul planetei. Erau rachetoare automate care făceau explorări pe Continentul Zburător al lui Gondwan. Privind prin lunete, le vedeai cum se afundă unul după altul în oceanul de nori, unde se mai desluşeau o clipă ca nişte puncte mici şi negre, în adâncul ceţei galbene, apoi dispăreau cu totul. Activitatea lor este urmărită de câţiva oameni care locuiesc în celulele de presiune de pe Ganymede. Până acum, nimeni nu a atins suprafaţa lui Jupiter, deoarece învelişul său gazos exercită la suprafaţa planetei o presiune de un milion de atmosfere, căreia nu i-ar putea rezista niciun scafandru.

Gea a manevrat deasupra discului lui Jupiter

câteva ore. Încet-încet, puntea s-a golit de lume. Plictisit de atâta şedere, m-am îndreptat şi eu spre sala de odihnă, situată doar la câteva zeci de paşi de puntea stelară.

Sala aceasta, construită în stil baroc, se caracteriza printr-un lux obositor. În cei şase pereţi aurii se aflau nişe împodobite cu statui uriaşe, albe, ale zeilor antici. Deasupra pardoselii de oglinzi atârnau păianjeni de cristal, iar din tavanul scund se aplecau deasupra noastră sute de chipuri bucălate de copilaşi înaripaţi. Dar ca să priveşti peisajele cu păduri şi munţi de pe casetoanele pătrate ale tavanului, populate cu creaturi de basm jucăuşe, pictate în culori vii şi alcătuind parcă o minunată colecţie de tablouri frumos rânduite, ca într-un muzeu, trebuia să poposeşti acolo multă vreme, cu capul dat pe spate.

Totuşi spectatorul se plictisea repede. Privirea îi obosea, neputând să poposească asupra belşugului de încrustaţii poleite în argint şi aur, strecurate printre frunzuliţele coroniţelor şi printre basoreliefurile miniaturale.

Pe fiecare perete se afla o oglindă care multiplica la infinit bogăţia sclipitoare a operelor de artă. Mijlocul sălii era liber; doar pe lângă pereţi stăteau rânduite jilţuri cu picioare în formă de gheare sau copite şi cu spătare mari, având sculptate pe ele chipuri de lei sau de vulturi în luptă corp la corp. Dar jilţurile acestea puteau sluji la orice altceva, numai să stai pe ele, nu.

Ciudaţi oameni mai erau şi cei care le făuriseră astfel! Dar incomoditatea lor trebuia trecută cu vederea, deoarece, după cum afirmau istoricii, interiorul acela constituia o copie fidelă a uneia din sălile palatului unui mare monarh din vechime.

O clipă am crezut că nu se afla nimeni acolo, dar mai apoi am observat un om stând cu mâinile la spate dinaintea unui grup plastic din marmură ce înfăţişa mai mulţi zei. După capul ţuguiat şi urechile clăpăuge, l-am recunoscut numaidecât pe Moleticz. În curând, de după piedestalul sculpturii a apărut şi Nils Yrjola, cu nasul vârât în aparatul de recepţie de buzunar şi atât de preocupat, încât a dat peste istoric. După acest mic incident au început să-şi ceară scuze unul altuia cu atâta stăruinţă, încât, dacă n-ar fi purtat veşminte ca ale noastre, mai-mai că i-aş fi luat drept nişte curteni de acum o mie cinci sute de ani. M-am apropiat de ei şi am auzit ultimele cuvinte ale băiatului:

— E un roman deosebit de interesant, dar pe alocuri cam greu de înţeles. Asta şi din cauza traducerii care e slabă şi adesea chiar cu unele greşeli.

— Ce spui?! Curios! a exclamat istoricul.

— Da. Uite aici, de pildă: „Inima mi se strângea de jale, din pricina uneltelor pe care le pierdusem” – a zis Nils, arătându-i pasajul.

— Şi ce greşeală vezi aici?

— Cum, ce greşeală? Se ştie doar că jalea se referea numai la obiectele însufleţite. Poate să-ţi pară rău după fiinţele vii, dar nu după lucruri…

— Aşa-i acum, în vremea noastră, dragul meu băiat – a spus Moleticz – dar în trecut a fost altfel. Expresia „a-ţi părea rău după lucruri” te supără la ureche fiindcă nu te-ai obişnuit cu ea. Şi nu te-ai obişnuit fiindcă condiţiile care au dus la această asociaţie de idei au încetat să mai existe încă de mai multe secole.

— Ia te uită, şi eu care credeam că este o greşeală de traducere! a exclamat Nils, uimit din cale-afară.

În acea clipă, plafonul s-a luminat în roşu şi întreaga navă a trepidat foarte uşor, dar perceptibil. De undeva s-a auzit parcă un scrâşnet surd de metal. Apoi s-a făcut linişte. Dar numaidecât a răsunat glasul megafoanelor invizibile:

— Atenţie! Alarmă de gradul întâi. Toate complexele gravitaţionale! Stop! Atenţie! Pregătirea pentru dispariţia gravitaţiei.

Am simţit imediat că devin din ce în ce mai uşor. Gea a început să-şi frâneze mişcarea de rotaţie. După o clipă, sala s-a umplut de oameni care pluteau liberi. Fotoliile, câteva măsuţe, tot ce nu era fixat în duşumea plutea în aer, pierzându-şi greutatea. Chiar prin faţa ochilor mei a trecut, încremenit parcă într-o expresie de uimire, chipul de marmură al unei statui. Deodată am atins tavanul cu degetele. Starea aceasta a durat aproximativ douăzeci de secunde, apoi din nou s-a auzit vocea în megafon:

— Atenţie! Alarma de gradul întâi încetează.

Ansamblurile gravitaţionale se pun în mişcare. Atenţie! Aşteptaţi următorul apel!

Într-o clipă ne-am trezit iar pe duşumea, întocmai ca nişte baloane din care a fost scos gazul. Ajungând din nou cu tălpile pe podea, fiecare căuta să se prindă de vreun obiect din apropiere pentru a-şi menţine echilibrul. Această stare de nedumerire a mai durat încă câteva clipe, apoi, aproape alergând, am pornit spre puntea stelară.

Jos, departe, stăruia aceeaşi priveliştе: masa uriaşă, dungată a lui Jupiter trimitea spre noi strălucirea sa palidă de chihlimbar.

În spatele nostru, în urma Geei, poate numai la câţiva kilometri sau poate chiar la câteva zeci de kilometri se destrăma un vălătuc de gaze strălucitoare, care atât de încet se mistuiau apoi în imensitatea spaţiului, ca şi cum ar fi fost o stea în explozie.

Şi în liniştea desăvârşită din sală, unde nu se auzea decât respiraţia noastră grăbită, zumzăiau scurt doar glasurile întrerupte ale buzzerelor de legătură, după care au prins să şuiere de câteva ori ascensoarele rapide şi, în sfârşit, racheta s-a oprit, întorcându-şi efuzoarele către discul planetei Jupiter şi aruncând de două ori flăcări scurte în direcţia lui. După aceea au fost puse în funcţiune emiţătoarele statice de radiaţii, care au umplut nava ca un susur îndepărtat şi surd. Nava, aplecată uşor într-o parte, stătea suspendată deasupra discului planetei. În curând au început

din nou să şuiere ascensoarele, dar nimeni n-a mai avut curajul să ia legătură cu nacela de comandă, de teamă să nu-i stingherească pe astronauţi.

După vreo cinci minute s-a lăsat iar liniştea. Dar chiar în clipa când voiam să ne îndreptăm spre telefonul cel mai apropiat, a răsunat din nou glasul megafoanelor:

— Atenţie! Apel special! Toţi medicii la post!

M-am îndreptat grăbit spre ascensor. Am coborât, apoi am rupt-o la fugă spre sala de operaţii. În drum mi-a ieşit în întâmpinare Ana Ruys.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o eu, cu voce tare.

— Un accident tragic! Nu-i timp acum pentru explicaţii. Coboară la camera de presiune! Sosesc şi eu îndată.

Apoi m-a împins în ascensor şi a închis uşa atât de repede, că nici n-am mai avut vreme să-i răspund.

Coboram aşa, când, deodată, la penultimul etaj, ascensorul s-a oprit, uşa s-a deschis şi înăuntru au intrat Ter Akonian şi Yrjola.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat eu, când ascensorul a început din nou să coboare.

După cum am aflat de la inginerul din Ganymede, satelitul III al lui Jupiter – pe lângă care am trecut la o distanţă de numai optzeci de mii de kilometri – în cursul dimineţii un om a zburat în întâmpinarea noastră. Era probabil student la cosmodromie şi îşi făcea practica la

staţia astronautică de pe satelitul lui Jupiter. De obicei, acolo locuiesc în deplină singurătate colective restrânse de câteva zeci de persoane, care se schimbă în fiecare an. Aceste colective comunică cu Pământul doar prin radio. Pilotul pornit în întâmpinarea noastră într-o rachetă de o singură persoană ştia pesemne de mult despre zborul Geei şi o aştepta cu nerăbdare.

Dar aşa cum fac câteodată tinerii pasionaţi, el a întrerupt funcţionarea siguranţelor automate ale cârmei navei sale, pentru a executa liber, în cinstea noastră, câteva volute foarte primejdioase. Astfel a executat mai întâi un dublu luping, dând ocol Geei. Nava i-a răspuns prin semnale de punere în gardă. Dar când nici acestea nu au dat rezultatul aşteptat, s-a înconjurat de un nor roşu de fum. Însă, din păcate, nici această măsură de prevedere nu a avut urmările dorite şi atunci nava şi-a mărit viteza.

Manevrele Geei erau dirijate de automate, deoarece în nacela de comandă în acel moment nu se afla niciunul dintre astronauţi. Dar nesocotitul pilot, neţinând seama că a fost prevenit şi văzând că Gea începe să se îndepărteze, a pornit în urmărirea ei, cu toată viteza rachetei sale.

Apropiindu-se de bordul navei din direcţia lui Jupiter, pilotul nu a ţinut seama de forţa de atracţie, din care cauză mica navă, virând prea brusc, s-a pomenit în zona gazelor atomice de reacţie. Racheta a început să vireze, iar pilotul, nemaiputând să se orienteze din pricina

învălmăşelii, încercând să-şi reglementeze linia de zbor, a pornit cu toată viteza drept spre bordul Geei.

Era prea târziu ca să mai execute vreo manevră de ocolire. De aceea, când distanţa s-a redus doar la câteva sute de metri, automatele au pus în funcţiune emiţătoarele de radiaţii şi mica navă a suferit şocul puternic al radiaţiilor, care i-au frânat brusc mersul după aceea a rămas suspendată în vid şi poate că ar fi căzut pe Jupiter, dacă nava noastră nu ar fi executat o serie de manevre. S-a oprit, a încetat mişcarea de rotaţie şi, cu ajutorul câmpului magnetic, a atras nefericita rachetă în interiorul său.

Toate mişcările pe care le-au efectuat automatele erau absolut necesare. Dacă racheta nu ar fi fost respinsă cu ajutorul încărcăturii de radiaţii proiectate asupra ei, ar fi avut loc o ciocnire cu urmări tragice. Racheta era doar un proiectil ce cântărea nu mai puţin de unsprezece tone şi care se apropia de noi cu o viteză de şaptesprezece kilometri pe secundă. Ar fi avut deci energia necesară ca să străpungă cuirasa de protecţie şi totodată să găurească corpul navei noastre.

Între timp, ascensorul s-a oprit: ajunsesem jos. Am intrat în camera de presiune. Sub pilonii de metal, care lăsau să se vadă o parte din scheletul navei, pe o platformă din apropierea peretelui stătea culcată, ca un peşte aruncat la mal, o rachetă subţire, de culoare brun-închisă.

Sub acţiunea şocului radiaţiilor, învelişul ei se transformase într-o coajă zgrunţuroasă, asemănătoare cu zgura. Clapele de deschidere se blocaseră. De aceea automatele au început să taie cu multă precauţie o intrare încăpătoare, deasupra scaunului pilotului. Când am păşit în cameră, operaţia aceasta era pe sfârşite. De sub zimţii ferăstrăului electric au mai zburat scântei încă câteva clipe. Apoi, bucata de cuirasă a fost ridicată uşor în sus şi, prin spărtura făcută, a fost scos trupul unui om, îmbrăcat într-o haină de protecţie ermetică.

Această haină de protecţie, confecţionată dintr-un material plastic gros, de culoare închisă, avea montată în faţă o parte din aparatura de pilotare şi radar, precum şi un fel de scut care apăra capul şi pieptul pilotului. De aceea am început să o tăiem din spate. Între timp, în uşa larg deschisă şi luminată a ascensorului rapid aştepta brancarda. Totul se execută ca şi cum pilotul ar mai fi trăit încă, deşi lucrul acesta era problematic, deoarece racheta, frânată în mersul ei de încărcătura de radiaţii, şi-a pierdut atât de brusc viteza, încât omul închis în ea a fost supus unei deceleraţii care depăşea cu mult limita admisibilă.

Cineva îmi punea la îndemână instrumentele de tăiere, iar eu, pe măsură ce erau înlăturate straturile învelişului, lucram din ce în ce mai atent. În sfârşit s-a auzit şuieratul încet al aerului care se evacua, deoarece se afla la o presiune mai

mare. Încă o tăietură şi a apărut combinezonul negru al pilotului, un fel de sac de cauciuc, umflat şi învăluit într-o reţea deasă de spirale metalice, care susţin ţesuturile moi la o propulsie bruscă sau la frânarea rachetei.

În regiunea toracelui şi a abdomenului pilotului se aflau tuburi de cauciuc în formă de pâlnii, în care circulă gazul la o presiune ce variază în funcţie de acceleraţia din timpul zborului. Ajutat de câţiva oameni, l-am aşezat pe pilot, îmbrăcat încă în combinezon, pe brancardă. Apoi uşa de sticlă s-a închis şi ascensorul a pornit, mai întâi uşor, după aceea urcând din ce în ce mai iute.

În sala de operaţii se şi aprinseseră toate luminile. Din dreptul mesei de operaţie mi-a ieşit în întâmpinare Ana. Brancarda a fost apropiată de placa de metal încălzită şi din sala a doua s-a apropiat de noi primul chirurg, Schrey.

Am vrut să-i cedez locul, dar m-a oprit spunându-mi în grabă:

— Nu! Nu! Continuaţi, continuaţi! apoi s-a retras.

Aplecat deasupra mesei, având-o lângă mine pe Ana, tăiam cu foarfeca învelişul exterior şi interior al combinezonului. Spiralele de metal scrâşneau sub ascuţişul lamelor puternice. Deodată au apărut picioarele albe, goale. Foarfeca a ajuns repede la capăt. Învelişul, desfăcut de pe corp, şi-a pierdut forma. În faţa noastră stătea culcat un om gol, fără cunoştinţă.

Atunci Schrey s-a apropiat de placă. Am stat aşa câteva zeci de secundă, mai lungi parcă decât cele obişnuite, şi am privit în tăcere la rănit.

Era un băiat tânăr, de vreo douăzeci de ani, cu părul bogat şi blond, acum muiat în sânge. Trupul său alb contrasta puternic cu învelişul negru ce zăcea jos pe podea, ca o piele jupuită de pe un animal. Abia vizibile, pe abdomen, coapse şi torace se conturau cerculeţe vinete, acolo unde, în clipa frânării bruşte, se lipiseră de corp pâlniile tuburilor de presiune. Mâinile, depărtate de trup, atârnau în jos de pe placă. Faţa îi era galbenă-albăstrie, iar la tâmple, sculptate parcă în alabastru, zvâcneau aproape imperceptibil vinele.

Cu o precauţie uimitoare, Schrey a apropiat de inimă cornetul electrofonendoscopului. Apoi a tras de sus ecranele mobile şi a stins toate luminile. În întuneric au apărut suprafeţele verzui ale ecranelor Röntgen. Ne-am aplecat deasupra lor. Toate încheieturile, oasele, ligamentele erau întregi.

Schrey a aprins lumina şi a împins uşor ecranele, care s-au ridicat fără zgomot în sus.

După aceea a fost adusă deschisă, ca două jumătăţi de nucă, casca electroencefalografului şi a fost aplicată pe capul muribundului. Imediat au început să zumzăie curenţii în amplificatoare. Schrey cerceta creierul. Deodată a rostit:

— Vă rog, întăriţi inima!

Am făcut imediat un semn. Din ambele părţi au apărut doi cleşti argintii cu seringile pregătite

pentru injecţie. Într-o clipă, acele s-au adâncit în pielea palidă a antebraţelor. Lichidul din seringi dispărea repede.

— Sânge? a întrebat Ana.

— Nu.

Nu se putea face transfuzie de sânge. Când racheta a fost frânată brusc, corpul pilotului, care stătea aplecat cu capul înainte, a fost oprit şi el pe loc, din care pricină organele interne şi sângele (care continua să circule în virtutea inerţiei) au încercat parcă să pătrundă în cavitatea toracică. Instalaţiile împotriva şocurilor n-au putut să anihileze acest efect decât parţial. Ele au exercitat o presiune bruscă asupra toracelui şi totodată i-au apărat gâtul, dar, în faţa uriaşei creşteri a presiunii, în interiorul cutiei craniene nu au putut face nimic. De aceea era de aşteptat ca numeroase vase din creier să se spargă şi să se producă hemoragii. Corpul nemişcat al rănitului era, la interval de câteva secunde, înfiorat de un tremur abia perceptibil. „Începe convulsiile clonice – mi-am zis în gând – prin urmare scoarţa cerebrală a suferit contuzii foarte grave. Se pare a nu mai fi nicio speranţă”.

Schrey s-a aplecat mult deasupra ecranului encefaloscopului. Din cauza curbelor tremurânde ale curenţilor, numai el vedea ce se întâmplă în creierul muribundului. Ana şi cu mine nu puteam decât să aşteptăm, privindu-l cu atenţie. Dar în zadar încercam să descifrez vreun semn pe chipul său. În această clipă, când în încăpere se lăsase o

linişte desăvârşită, cercetând cu încordare faţa bătrânului chirurg, am constatat cu uimire, pentru întâia oară, că era un bărbat frumos.

Avea o ţeastă mare şi ţuguiată, însă de o mărime care nu te izbea, aşa cum nu te izbeşte construcţia masivă a catedralelor gotice, datorită supleţii lor. Genele i se împreunau la o distanţă egală de marginea pleoapelor, descriind o curbă subţire, tivită cu negru. Pe obrazu-i prelung, aplecat deasupra aparatului, nu tresărea niciun muşchi. Mi se părea că privesc o mască împietrită, care mi-ascundea adevăratul chip, stăpânit de concentrare Deodată s-a îndreptat din spate şi a deschis larg ochii.

— Temporalele se află într-o stare foarte precară… – a spus el, clipind des, ca şi cum ar fi fost orbit de lumină.

Tăceam. Bănuisem de la început acelaşi lucru, dar, aşa cum se întâmplă de obicei în faţa fiecărui caz care depăşeşte puterile noastre, ne făceam iluzii. Aşteptam verdictul lui Schrey.

— Dacă va trăi – a spus el – sau îşi va pierde memoria, sau… va deveni epileptic… S-au făcut toate pregătirile?

— Da – am răspuns în acelaşi timp şi eu, şi Ana.

— Să începem!

Când placa pe care se afla trupul muribundului s-a apropiat de masa de operaţii, Schrey a adăugat parcă pentru sine, fără să ne privească pe niciunul dintre noi:

— … Sau şi una, şi alta…

Într-o clipă, învelişul de sticlă al clopotului ce acoperea masa s-a dat la o parte. Transportat pe braţele moi ale automatului, corpul a fost culcat uşor pe o placă albă, de o formă foarte asemănătoare cu aceea a trupului său. De bună seamă că se produsese o puternică hemoragie internă, deoarece injecţiile noastre nu au folosit prea mult, pielea muribundului continuând să rămână doar cu puţin mai gălbuie decât marginea de porţelan a mesei. Apoi cele patru calote de sticlă ale clopotului s-au închis ermetic şi imediat au început să vibreze acele aparaturii pentru narcoză. În acelaşi timp, oxigenul sub presiune a prins să şuiere uşor în conducte.

Pilotul stătea întins pe masa de sub cupola de sticlă. Câteva braţe elastice i-au imobilizat mâinile şi picioarele. Apoi masa s-a lăsat în jos, rotindu-se uşor, până când dispozitivul cu instrumentele chirurgicale s-a oprit deasupra craniului bolnavului. Între timp, interiorul clopotului a fost încălzit şi din nou au apărut seringile, în vreme ce dintr-o nişă laterală s-a ivit, ca o gură de şarpe cu limba-i mică şi ascuţită, tubul pentru transfuzii, gata în orice clipă să se înfigă în vena pacientului.

Schrey a trecut după paravanul de culoarea safirului. Aici se afla aparatura de comandă a mesei de operaţii. S-a aşezat în faţa ecranului pe care apăruse capul pilotului şi şi-a înfundat mâinile până la coate în nişte manşete roşii de cauciuc; în interiorul acestora se aflau nişte

mânere de metal pe care le mişca, şi atunci, din dispozitivul cu instrumente ce atârna deasupra craniului bolnavului ca un mănunchi de gheare ieşeau pe rând instrumentele.

Fără să aştept indicaţia lui Schrey, m-am apropiat de pupitrul din stânga pentru a controla funcţionarea inimii şi respiraţia. De cealaltă parte, Ana conducea transfuzia de sânge.

În sală, de care ne despărţea doar o placă albastră, era lumină, cald şi linişte. Din când în când se auzea numai clinchetul lamei vreunui instrument ce se ascundea printre celelalte, sau pocnete uşoare, repetate atunci când arterele tăiate erau strânse cu clame pentru a opri hemoragia. Pe ecran a apărut curând craniul bărbierit; apoi burghiele trepanelor s-au înfipt în os şi au început să se rotească, marcându-şi drumul printr-o urmă subţire ce se îmbiba de sânge, după care elevatoarele şi-au înfipt dinţii lor bonţi sub partea tăiată a calotei, înlăturând-o cu un pocnet scurt, de rămurea. Îndată ce a fost ridicată porţiunea de os tăiată, din interiorul craniului a început să se reverse masa albăstrui-roşcată a creierului, care a prins să se dilate din ce în ce mai mult, sub presiunea unei hemoragii interne. Reţeaua de artere, ramificate în membranele durei mater, pulsa uşor.

Schrey a schimbat scara de mărire pe ecran. Acum se vedea nu întregul craniu al pacientului, ci doar câmpul operatoriu, mult mărit, încadrat de marginile tampoanelor care sugeau sângele.

Strălucitoare ca argintul şi subţire ca un fir de păr, lama bisturiului s-a lăsat de sus, perpendicular spre creier, atingându-l încet, cu o gingăşie deosebită.

Arahnoida s-a desfăcut imediat şi s-a rupt. Din interior a ţâşnit un val de sânge, proiectând afară cheaguri. Ejectoarele de ser fiziologic spălau câmpul cu ajutorul unor şuviţe subţiri. Lichidul ce se scurgea se făcea roz, roşu, apoi vişiniu. Sângele curgea încontinuu, absorbit de şervetele ce se schimbau automat. Schrey se aplecase cu totul deasupra ecranului şi-şi mişca repede şi febril mâinile afundate adânc în manşetele de cauciuc, aşa cum se putea bănui după mişcările umerilor.

Deodată chirurgul şi-a apropiat şi mai mult faţa de ecran. Imediat s-a auzit vocea înaltă, repetată, a automatului ce supraveghea circulaţia sângelui. În acelaşi timp, câmpul operatoriu a început să se cureţe. Fără a-şi ridica ochii de pe ecran, Schrey a rostit:

— Inima artificială!

Abia după aceste cuvinte, greu de înţeles, rostite cu voce scăzută, am priceput cât de mare era încordarea lui. Am manevrat întrerupătorul, trecând astfel toate aparatele din sectorul meu sub controlul Anei, şi m-am aşezat repede la pupitrul de alături. Aici se afla un alt ecran, pe care se vedea pieptul gol al pacientului. Am pus în mişcare bisturiele, care s-au înfipt imediat în piele. Pensele prindeau vasele tăiate, lipsite aproape cu desăvârşire de sânge. Tensiunea

scădea mereu. Automatul zumzăia înfundat şi din ce în ce mai gros; nu mai avea sunetul lui sacadat, ci un zumzet continuu, profund, sinistru, care nu mai anunţa şocul operatoriu, ci agonia.

Bolnavul murea. Simţeam că faţa mi se crispează. Lucram cât puteam mai repede, dar deodată a început să se audă un sunet strident, ascuţit şi pe ecranele noastre s-au aprins lumini roşii, semn că inima pilotului încetează să mai bată. Încă o bătaie, apoi sfârşitul. Epuizată, inima s-a oprit în diastolă.

— Inima artificială!!! a rostit răguşit, cu o încordare sălbatică în glas, Schrey.

Cu dinţii strânşi până la durere şi ţinându-mi respiraţia, tăiam ţesuturile, coastele care trosneau sub apăsarea foarfecelor. În sfârşit s-a deschis larg un orificiu întunecat. Tuburile aparaturii de transfuzie, care aşteptau gata să intervină, s-au adâncit în locul întunecat pe care-l luminam cu două raze laterale. Instrumentele au cuprins arcul aortei, apoi artera principală a fost tăiată şi adaptată la tuburi. După aceea am declanşat brusc circulaţia. Atunci a început să se audă zumzăitul din ce în ce mai grabnic al pompei centrifugale, indicatoarele să alunece în sus, presiunea să crească. Sângele conservat se scurgea înăuntrul trupului mort.

Apoi am tăiat traheea şi am introdus înăuntru capătul tubului de oxigen. Deodată, toate indicatoarele de deasupra ecranului au început să pulseze într-un ritm din ce în ce mai viu; inima şi

plămânul artificial funcţionau. Altceva nu mai puteam face. Cu ochii arzători, priveam cum atârna, printre plămânii sinilii, tăiată pe jumătate, ca un fruct, inima moartă a pilotului. A trecut un minut, două… Tot nu se mişca.

Sângele, pompat artificial, îşi deschidea cu greu drum în interiorul trupului ce se răcea. În zadar lucrau emiţătoarele de încălzire, în zadar se scurgea soluţia de heparină. Schrey continua să lucreze, operând acum un mort, care, alb ca marmura, zăcea întins pe masa înclinată.

— Măreşte tensiunea! a îngânat stins Schrey, ca şi cum i-ar fi pierit glasul.

Am privit o clipă la el. De pe frunte, năduşeala îi curgea şiroaie, în timp ce braţul ştergătorului se plimba înainte şi înapoi, ştergându-i picăturile mari cât lacrima ce i se prelingeau în ochi. Gura, descriind o linie subţire ca lama unui cuţit, încremenise într-o schimă dureroasă.

Am mărit presiunea sângelui; zumzetul aparatelor devenise mai puternic. Trecuseră patru minute de când inima încetase să mai bată, apoi cinci.

— Adrenalină!

Acele seringilor au strălucit o clipă în lumină, s-au înclinat, apoi au pătruns direct în inimă. Deodată, pumnul de carne de culoare gri-albăstrie s-a răsucit şi a zvâcnit.

— Contracţii! am strigat cu.

— Electroşoc! mi-a răspuns Schrey, ca un

ecou.

Ştiam şi eu că aceasta e unica încercare de salvare.

Inima, atinsă de curentul electrozilor de platină, a fremătat, s-a oprit, apoi brusc a început să lucreze ritmic.

— Menţine aşa! a spus Schrey, cu o voce stinsă, profundă.

Semnalul neîntrerupt care anunţase până atunci agonia, a prins să sune mai scurt, tot mai scurt. Abia atunci l-am auzit din nou. M-am aplecat într-o parte, ca să pot privi pe ecranul lui Schrey.

Interiorul craniului era o masă roşie, acoperită de cheaguri de sânge. Şuviţele soluţiilor incolore o spălau necontenit. Instrumentele ieşeau şi se retrăgeau, încercând să aşeze la loc emisferele cerebrale, dar fără succes, deoarece ţesutul inflamat se revărsa peste marginile rănii.

— Măriţi presiunea sub clopot!

Am înţeles. Schrey încerca să introducă, măcar parţial, la locul său partea teşită a creierului inflamat, mărind presiunea exterioară. Acest lucru era deosebit de riscant, deoarece putea atinge centrul nervos al respiraţiei. „De fapt – mi-am zis în gând – dacă în bulb sunt rupte vasele de sânge, eforturile noastre desperate nu vor servi la nimic”. Toate aceste îndoieli mi-au trecut prin minte fulgerător. Dar, fără a ezita, am îndeplinit comenzile doctorului Schrey.

După puţină vreme, creierul a început să se

retragă, iar circulaţia s-a mai ameliorat. După încă zece minute, se putea trece la deconectarea inimii artificiale. Am cusut repede tăietura din piept ca şi rana lăsată de traheotomie. Acum pacientul primea din ce în ce mai mult sânge încălzit, împreună cu glucoză şi albumină. Schrey termina şi el. Calota craniană tăiată a fost închisă cu nişte tampoane metalice, asemănătoare cu o foiţă de aluminiu şi care coborau de sus, unul după altul; apoi a început să ţăcăne aparatul de cusut. Ejectoarele au mai stropit încă odată cu jeturile lor de lichid, după care s-au aprins becurile mari şi albe din tavan, şi ecranul s-a stins.

Schrey s-a ridicat aproape prăvălindu-se de la pupitru. L-am sprijinit de braţ. Dar buzele îi tremurau. Încerca să spună ceva, să nege; voia să mă îndepărteze. Şi printre respiraţiile sale întretăiate am auzit parcă cuvintele: „Eu singur”, dar nu i-am dat drumul. Între timp, Ana s-a apropiat de noi şi am ieşit cu toţii de după paravan.

În faţa noastră, pe placa înclinată, stătea întins corpul gol al tânărului. De la tălpile înguste porneau picioarele lungi, îngroşându-se către şolduri. De acolo se arcuiau în sus coastele toracelui. Gâtul, alb, vânjos ca o tulpină puternică, susţinea capul aplecat într-o parte, îngreunat de turbanul de bandaje, de sub care abia se mai zăreau pleoapele închise. Respiraţia, slabă încă, mărea şi micşora succesiv umbrele regiunii abdominale.

Stăteam nemişcaţi. Pieptul tânărului se umfla mişcând coastele, semn că şuvoiul neîntrerupt şi nevăzut de sânge dă viaţă trupului.

M-a cuprins o imensă bucurie; şi parcă în clipa aceea am văzut pentru întâia oară trupul acela frumos, salvat de la pieire.

PILOTUL AMETA

Cu unsprezece secole în urmă, primii astronauţi care au pornit să cucerească cosmosul îşi imaginau peisajul călătoriei ca o genune întunecată, presărată de stele, împărţită în două calote de către inelul Căii Laptelui. Ştiau că vor întâlni în drumul lor constelaţii cunoscute încă de pe Pământ, pe care şi le închipuiau aidoma unor uriaşi nori de lumină, suspendaţi în neguri. Şi presupunerile lor s-au adeverit, dar în acelaşi timp au cunoscut ceea ce nimeni nu-şi putea imagina atâta timp cât nimeni nu se plimbase singur printre stele.

Navigatorii antici colindau pe întinderile fără de sfârşit ale oceanelor. Mai târziu, aviatorii se înălţau deasupra nemărginitului spaţiu aerian. Primii cuceritori ai regiunilor polare cântau împărăţia nemărginită a Tăcerii Albe.

Dar ce înseamnă toate aceste dimensiuni pământene în comparaţie cu vidul, în care ard miliarde de lumini? Nu este adevărat că un spaţiu uriaş este asemănător unui spaţiu mic, aşa cum spunea un filosof chinez într-un foarte străvechi

dicton.

Acolo, aprecierea distanţei cu ochiul liber este imposibilă. Vezi o scânteie; aceasta poate să fie la fel de bine lumina unei alte nave care zboară prin apropiere, ca şi lumina unei stele care îşi trimite razele la trilioane de kilometri în spaţiu.

Obiectele atinse de strălucirea razelor Soarelui apar dintr-odată brusc, dar pier la fel de iute, ca şi cum nu ar fi existat niciodată, atunci când razele care le luminau sunt acoperite de umbra vreunui corp ceresc, dispărând totodată şi senzaţia de mişcare. Racheta poate să rămână suspendată, absolut neclintită, sau poate să zboare cu cea mai mare viteză; pentru astronauţi, cerul înstelat rămâne la fel de imobil. Fiecare modificare a direcţiei rachetei, fiecare cotitură şi ocolire sunt înregistrate de toate simţurile, printr-o iluzie perfectă, drept mişcări ale sferei stelare.

Pe Pământ, datorită atmosferei, binefăcătoarea acţiune a perspectivei, care retuşează liniile ascuţite ale planurilor mai îndepărtate, situează fiecare obiect la locul cuvenit pe scara spaţială. În vid însă, lucrurile pot fi văzute foarte bine, sau nu pot fi văzute de loc. Aici lipsesc cu desăvârşire orice fel de tonalităţi intermediare, semitonuri, penumbre. Nu există decât strălucire absolută sau întuneric absolut.

Navigatorii antici nu se gândeau decât arareori la adâncurile ameninţătoare de sub oglinda apei mărilor. Duşmanul lor cel mai de temut erau furtunile, vijeliile, taifunele, care

răsturnau şi înecau vasele, dar care totuşi îi avertizau pe navigatori că se apropie, prin semne vizibile, stârnind valuri uriaşe, tulburând apa şi gonind norii. Încleştându-se în luptă cu acest duşman, navigatorii primeau lovituri puternice, şi ori le puteau ţine piept şi atunci ieşeau biruitori, ori erau doborâţi şi piereau înghiţiţi de valuri.

Dar printre stele nu se află nimic asemănător. O vreme, până ce a fost inventat proteguitorul radar, nelipsit acum oricărei rachete, navele erau ameninţate să se lovească de meteoriţii din spaţiu, astfel că adeseori călătorii se aflau numai la o fracţiune de secundă de o ciocnire fatală. Cu timpul, treptat-treptat au fost create mijloace din ce în ce mai perfecţionate de apărare şi, plătind cu jertfe dureroase, au fost elaborate principiile şi legile navigaţiei interstelare, cu totul deosebită de navigaţia pământeană.

Aşa, de pildă, se vorbeşte despre întâlnirea rachetelor. Dar prin întâlniri, notate în jurnalul de bord ca atare, se înţelege trecerea unei nave pe lângă alta la distanţe de câteva mii de kilometri – distanţa dintre ţărmurile opuse ale celui mai mare ocean terestru; prin urmare, dacă apropierea dintre nave este egală cu diametrul Pământului, acest fapt este consemnat ca o întâlnire.

Dacă oamenii ar încerca să păstreze neschimbat sensul noţiunilor folosite în călătoriile pământene, călătorii din cosmosul infinit s-ar condamna la singurătate absolută. Fiindcă, aşa cum reiese dintr-un calcul elementar, între planete

ar putea să circule nu milioane, ci miliarde de nave, şi tot s-ar scurge milenii până când una să treacă pe lângă cealaltă la o distanţă îndeajuns de mică ca să se poată observa cu ochiul liber.

Fiecare dintre noi, cei de astăzi, consideră că cunoaşte peisajul călătoriei cosmice. Ne obişnuim cu el din cea mai fragedă tinereţe, cunoaştem întunericul lui fără margini şi pustiul său de gheaţă, dar, datorită securităţii zborului, perfecţiunii navelor şi legăturii continue cu spaţiul cuprins de beznă care se deschide în faţa noastră prin ferestrele rachetelor, are loc o anumită adaptare la acest peisaj: călătorul începe să acorde o atenţie din ce în ce mai mare planetelor care populează lumea vidului, fiindcă ele sunt pentru această lume – deşi într-o măsură redusă, e adevărat – ceea ce pentru peisajul pământean sunt munţii, pădurile, râurile, adică elementele care-i dau diversitate.

Discurile unor aştri se micşorează, ale altora cresc. Sateliţii şi planetele intră în diferite faze, călătorind într-una pe fondul încremenit al stelelor, dându-ţi astfel posibilitatea să observi cu ochiul liber distanţa parcursă, fără să pierzi din privire – altfel însă decât pe Pământ – atât punctul de plecare, cât şi locul de destinaţie.

Istoria cosmonauticii cuprinde multe pagini care zugrăvesc spaima ce punea stăpânire pe călători când Pământul se ascundea pentru un timp oarecare după vreunul din corpurile cereşti. Dar tânărul nostru de azi consideră atare

confesiuni ca un semn de slăbiciune. Căci ce poate oare să însemne mica pată de lumină albăstrie, pe care nu se pot desluşi nici măcar contururile continentelor şi oceanelor, pentru un om care o priveşte de la o distanţă de milioane de kilometri? gândeşte el. Dar întocmai ca bătrânii cosmonauţi, care se convinseseră că spaţiul interplanetar nu se asemănă cu spaţiul pământean, la fel şi noi, oamenii Geei, am cunoscut un adevăr simplu, însă în acelaşi timp greu de înţeles; şi anume, că o călătorie scurtă nu se aseamănă de loc cu una lungă.

Se ştie că Gea nu a pornit de la început în direcţia polului sud al Galaxiei, ci a străbătut mai întâi întregul sistem solar în planul eclipticei. Am depăşit deci zona extrapământeană a micilor planete, în care roiesc aproximativ 260 miliarde de asteroizi. Apoi, după ce am trecut de planeta Marte, am traversat orbitele numeroaselor comete din familia lui Jupiter, care apar ca nişte linii negre pe hărţile cerului şi pe care acest uriaş al sistemului nostru le-a făcut sclavele lui, atrăgându-le din spaţiu prin forţa sa de gravitaţie ce se exercită până departe în spaţiu. Şi astfel, uriaşa planetă le schimbă mereu drumurile, până când le alungă în afara limitelor sistemului, sau poate le localizează pe o orbită practic constantă.

Douăzeci şi opt de zile a alergat Gea cu o viteză de două mii de kilometri pe secundă prin spaţiile interioare ale sistemului solar, deschizându-şi drum prin roiul de asteroizi,

meteoriţi şi comete. În acest timp a fost verificată funcţionarea tuturor instalaţiilor ei de navigaţie, iar noi am urmărit fenomenele din exterior. Planetele situate mai departe de Jupiter, mai rar vizibile, se măreau, îngăduindu-ţi să vezi cu ochiul liber giganticele lor învelişuri gazoase, străbătute până în adânc de curenţi.

Diametrele lor creşteau, atingând încet limita maximă, apoi începeau să se micşoreze. Planetă după planetă rămânea în urmă, înconjurată de un roi de sateliţi, până când, în cele din urmă, mica pată luminoasă se ascundea departe, în spatele Geei.

Şi pe măsură ce nava înainta străbătând spaţiul, Soarele îşi pierdea necontenit strălucirea, confundându-se, de la distanţa lui Pluton, cu miliardele de stele ale cerului, rămânând doar steaua cea mai luminoasă. Pământul nu se mai vedea de multe zile. Pâlpâirea lui slabă se pierdea în fluviul de lumină ce izvora din steaua mumă.

Între orbita lui Uranus şi cea a lui Neptun, în decurs de treisprezece zile am întâlnit două rachete goale, de genul staţiilor cosmodromice, patrulând fără încetare în aceste spaţii moarte şi reci, în căutarea cometelor şi meteoriţilor care până atunci încă nu fuseseră înscrişi pe hărţile cerului. Aceste rachete înştiinţează şi previn prin semnale de radio alte nave, fac cunoscute descoperirile lor.

Am spus că am întâlnit aceste staţii cosmodromice, deşi am trecut pe lângă ele la o

depărtare ce depăşea posibilitatea de a fi văzute cu ochiul liber, ba chiar şi cu telescoapele. Am aflat de existenţa lor prin pulsul ritmic al radiosemnalelor ce ne parveneau şi care ne-au dat putinţa să le precizăm atât poziţia, cât şi direcţia zborului lor.

Aceste nave de patrulare, în număr de aproximativ şaisprezece mii, fac parte dintre acelea care îşi petrec cel mai îndelungat timp în spaţiu, între plecarea şi întoarcerea în zona micilor planete. Chemate pe calea undelor radioelectrice, ele se întorc să-şi umple rezervoarele cu combustibil pentru deceniul următor, într-unul din porturile cosmice ale sistemului interior.

Ajunşi în apropierea orbitei lui Cerber, astronauţii au început să scoată nava încet din cadrul sistemului solar. De aici, Gea intra în imensitatea vidului interstelar, de aceea trebuia să accelereze pentru a prinde viteze din ce în ce mai mari.

Am zburat astfel optzeci şi două de zile, parcurgând în acest timp peste şase miliarde şapte sute cincizeci de milioane de kilometri. Pentru un om neiniţiat ar putea să pară o cale de o lungime considerabilă. A doua zi însă, după ce-am depăşit limitele sistemului solar, pe pereţii nacelei de comandă au apărut hărţi lucrate la o scară de un milion de ori mai mare decât cele folosite până atunci. Spaţiul străbătut de navă până în prezent era aproape invizibil pe ele, deoarece întregul

sistem solar, împreună cu planetele sale cele mai îndepărtate, era reprezentat pe noile hărţi doar printr-un mic punct negru.

Mulţi dintre noi îşi imaginau fără să vrea că spaţiul dinafara sistemului nostru solar va arăta altfel decât cel cercetat şi cunoscut până atunci. Şi, deşi ştiam că aceasta nu este decât o simplă părere, în ziua în care se anunţase traversarea orbitei lui Cerber am ieşit de dimineaţă pe punte, cuprinşi de o nelinişte ascunsă. Am privit cerul înstelat şi am văzut că era la fel de neschimbat şi încremenit.

Mă aflam pe puntea stelară. Steaua Polară se ascunsese în spatele navei. Gea, zburând în linie dreaptă, aluneca parcă dinspre polul nord al bolţii cereşti către polul sud, unde, într-o mare peninsulă a Căii Laptelui, străluceau serii Centaurului, ţelul călătoriei noastre.

În faţa noastră se întindea Galaxia, cu norii săi uriaşi de culoare alburie nemişcaţi şi îngrămădiţi unii peste alţii printre genune, despărţiţi prin perdele groase de întuneric, strecurându-se printre masivele stelare. Erau nori de materie cosmică neagră şi rece, care fura lumina stelelor ce se aflau în spatele ei.

Privirea alerga fără voie înainte, de-a lungul acestor continente luminoase, către serii Centaurului. Acolo, într-un spaţiu scăldat în lumină, printre miliardele de stele, atât de palide încât se ascundeau repede privirii ca şi cum ar fi fost absorbite de spaţiu, străluceau flăcările de

lumină ale Crucii Sudului, iar de cealaltă parte a polului galaxie, strălucind ca un briliant, se afla roiul sferic 47 din Tucanul, alături de care străluceau Norii lui Magellan.

Lumina Marelui Nor străbătea un spaţiu uriaş ce nu putea fi parcurs decât în 80.000 de ani. Acest nor de stele, care cuprindea nu mai puţin de 500 milioane de sori, se proiecta pe fondul negru, ca o scamă de ceaţă albicioasă de formă neregulată. Mai departe, înconjurat de pâlpâiri slabe de lumină care abia puteau fi văzute, strălucea Micul Nor, ca o reflecţie a Marelui Nor într-o oglindă neagră, infinit de depărtată.

Amândoi aceşti sateliţi ai Galaxiei noastre o urmau cuminţi, la o distanţă de milioane de ani, îmblânziţi de forţa de gravitaţie.

Părăsind sistemul solar, în care roiesc particule de praf ce împiedică oarecum lumina, am constatat cu toţii că vizibilitatea s-a îmbunătăţit. După aproape o oră, puntea, până atunci înţesată de lume, a început să se golească. Încetul cu încetul au plecat toţi, iar eu am rămas singur. Nu-mi puteam desprinde privirea de la norii de stele. Cu toate că începuseră să mă doară ochii din cauza efortului pe care-l făceam pentru a scruta spaţiile nemărginite, şi cu toate că priveliştea era mereu aceeaşi, nu mă plictisea, pesemne fiindcă îmi trezea în minte un noian de gânduri mereu noi, deşi neînţelese.

Stăteam aşa şi priveam la spuza de stele ce străluceau cu lumina lor fixă şi neschimbătoare, ca

o puzderie de scântei îngheţate pe un cer de smoală, nu cu acea clipire neastâmpărată şi cu strălucirea capricioasă a nopţilor pământene.

Deodată am auzit lângă mine o şoaptă. Am privit într-acolo. Doar la doi paşi depărtare stătea cineva care, ca şi mine, scruta vidul. Şi în întunericul ce ne învăluia, am remarcat doar că este cu aproape un cap mai scund decât mine. Am crezut c-o fi vreun băiat. După o clipă, necunoscutul a şoptit:

— Acolo e inima Galaxiei…

Apoi, cu un gest pe care mai mult l-am bănuit, a arătat regiunea unde se împreunau constelaţiile Săgetătorului, Şarpelui şi Scorpionului.

Priveam amândoi într-acolo. Săgetătorul – constelaţia cea mai luminoasă dintre toate – atârna deasupra noastră ca un nor de stele despărţit prin trei perdele de întuneric.

Tovarăşul meu îmi vorbea mereu în şoaptă. Mă obişnuisem cu această voce scăzută şi începusem să leg şirul cuvintelor răzleţe. Pronunţa numele constelaţiilor, dar nu ca un astronom clasificator, ci ca un om care se bucură de exemplarele unei colecţii minunate, în posesia căreia a intrat după o aşteptare îndelungată.

— Nava Argo! exclamă el. Scorpionul!… Coroana Sudului!… Cameleonul!… Peştele Zburător!… Năvodul!… Ce fantezie uimitoare aveau strămunii noştri! a rostit el deodată, ca şi cum ar fi reluat o discuţie întreruptă pentru o clipă. Câte minunăţii au văzut ei în acest haos de

luminiţe! Încerc neîncetat să înfirip din ele ceva asemănător cu numele lor, dar nu izbutesc.

Ascultam vocea-i cristalină şi mă încânta felul lui de a vorbi, numind stelele „luminiţe”. M-am convins şi mai mult că trebuie să fie un tânăr. Nu i-am răspuns, deoarece mi se părea că vorbeşte cu sine însuşi. Dar deodată, tot fără să privească spre mine, mi-a zis:

— Dumneavoastră sunteţi doctor, nu-i aşa? Spuneţi-mi cum se simte noul nostru tovarăş?

Am tăcut, neînţelegând despre cine era vorba. Atunci el a adăugat:

— Băiatul acela din Ganymede pe care l-aţi operat.

— Trăieşte, dar nu şi-a recăpătat încă cunoştinţa – i-am răspuns eu, pe un ton puţin distant, deoarece nu-şi spusese nici măcar numele, deşi se adresa unei persoane mai în vârstă decât el. Şi, socotind că trebuie să-i dau o mică lecţie de felul cum trebuie să se poarte, l-am întrebat puţin cam indiferent: Dar dumneata cine eşti?

— Eu? În glasul său a vibrat un accent de mirare: Sunt Ameta… pilot.

Am tăcut o clipă, surprins. Pe Gea se aflau peste patruzeci de rachete de bord, care trebuiau să fie pilotate de către voluntari special instruiţi, recrutaţi mai ales dintre tehnicieni, fizicieni şi ingineri. Pe Pământ, doar un grup relativ mic de oameni se consacra exclusiv pilotajului. Aceştia lucrau la Centrele Vitezei Luminii. Cinci sau şase

dintre ei făceau parte din echipajul nostru. Cel mai cunoscut era Ameta, după câte ştiu singurul om care a depăşit viteza de 190.000 kilometri pe secundă, într-un zbor experimental, şi care fusese readus la viaţă, cu toate grelele tulburări organice pe care le suferise.

Surprinderea mea era cu atât mai mare, cu cât mi-l imaginasem ca având o statură de uriaş, atletică. Şi când colo, judecând după siluetă şi glas, era un tinerel!

După o bucată de vreme s-a îndreptat către ieşirea de pe punte. L-am urmat.

Când am ajuns în coridorul interior, l-am privit pentru prima oară în lumina mată. Era scund, dar bine legat, cu capul disproporţionat de mare, iar părul arămiu îi stătea vâlvoi în cap. Avea faţa uscăţivă, nasul acvilin, tăiat în linii dure, buzele cărnoase, însă strâns lipite, parcă ascunzând involuntar o taină.

Mergea încet, dar în mişcările sale se simţea robusteţea trupului şi tăria muşchilor, care stăteau sub haine ca nişte resorturi strânse puternic, gata în orice clipă să se destindă cu forţă. Nu credeam să aibă mai mult de douăzeci de ani, dar, după ce-am străbătut o bucată bună pe coridorul luminat din ce în ce mai puternic cu cât ne îndepărtam de puntea stelară, am observat că la coada ochiului pielea îi este brăzdată de riduri adânci. Când vorbea, mă privea ţintă, voind parcă să cântărească din ochi câţi bani îmi face pielea.

Coridorul se lărgea. Pe o parte se deschidea o

nişă largă, cu fotolii, iar pe cealaltă, încadrat în perete, se vedea placa de sticlă a unui acvarium. Din adâncul său străbătea o lumină verzuie, în care se distingeau umbrele unor peşti mari ce se mişcau alene. În nişă se afla astronautul Songgram, împreună cu o fată cu păr bălai pe care o cunoşteam doar din vedere. Era Lena Berens.

Ne-am aşezat lângă ei. Ameta a privit câtăva vreme în tăcere peretele de sticlă. Părul său arămiu-închis devenise aproape negru în lumina reflectată de apă. După o vreme, a spus pe neaşteptate:

— De ce-om fi zburând noi spre alte stele?

— Fiindcă trebuie să fie cineva primul – i-a răspuns Lena. Însă el a întrerupt-o: nu-i pricepuse gândul, de altfel ca şi mine.

— De ce zburăm noi spre alte stele, de vreme ce spre noi, spre Pământ, nu a venit nimeni niciodată?

Am început să discutăm dacă nu cumva în epocile trecute, acum câteva mii de ani sau chiar cu un milion de ani în urmă, au venit pe Pământ fiinţe de prin alte sisteme solare. La sfârşit, Songgram a spus:

— De fapt, sistemul nostru solar este puţin atractiv. Mai întâi, pentru că se află la periferia îndepărtată a Galaxiei, într-un spaţiu prea puţin populat de stele, strecurat printre braţele nebuloasei spiralei noastre, la o depărtare de aproximativ 30.000 de ani lumină de centru. Suntem deci o biată „provincie” a Universului. În

afară de asta, dintre toate planetele, doar Pământul cunoaşte forme de viaţă organică, ajunse la o treaptă înaltă de dezvoltare, iar el face parte dintre planetele cele mai mici, foarte greu vizibile de la distanţe mari. În sfârşit, în decursul ultimelor câteva sute de milioane de ani a trecut, împreună cu alte planete, prin epoci glaciale. Toate astea la un loc puteau să-i facă să ezite chiar şi pe astronauţii cei mai pasionaţi din alte lumi, determinându-i să părăsească gândul de a ne face vizite.

La aceste cuvinte, Ameta a dat din cap şi a zis:

— Ai dreptate, sunt prea puţine şansele ca cineva să vină în vizită la noi… deşi… e păcat! În trecut, oamenii ori nu se gândeau de loc la vieţuitoarele din alte lumi, ori voiau să le cunoască doar din curiozitate. Chiar şi azi stăruie încă în noi o nostalgie asemănătoare cu aceea ce se naşte atunci când, mergând noaptea printr-un loc singuratic, ai vrea să întâlneşti pe cineva în drum…

Nu bănuiam că glasul pilotului poate să devină atât de atrăgător. Din obişnuinţă, privea întotdeauna în ochii celui cu care vorbea; şi-a aţintit privirile în ochii Lenei, care la început a ridicat uşor genele, apoi şi le-a coborât, parcă apărându-se.

După o clipă s-a sculat de pe scaun şi a propus să mergem în grădină. Songgram, care trebuia să preia chiar atunci serviciul în nacela de

comandă, ne-a făcut semn cu capul şi s-a îndreptat spre ascensor, iar noi am pornit tustrei în direcţie opusă. Ieşind ultimul din nişa mereu învăluită în lumina jucăuşă venită din adâncul acvariului, m-am lovit de peretele de sticlă şi mi-am încrucişat privirea cu a unui peşte mare, cu gura albă, arcuită în formă de potcoavă. Se legăna uşor pe loc, mişcându-şi cele două mustăţi crescute într-o parte şi cealaltă a botului, când sfidător, când cu nepăsare.

La stâncile de lângă râu am zărit un grup de tovarăşi care fredonau un cântec. Ne-am îndreptat spre capătul celălalt al grădinii, unde se putea ajunge numai după ce traversai un deluşor umbrit de răchite, de unde, străbătând o râpă argiloasă, coborai spre un boschet pierdut printre desişuri înalte de liliac şi aluniş.

Mergeam în urma celorlalţi. Când am ajuns în vârful colinei, m-am oprit să privesc soarele de foc. Discul său era acoperit de perdele înguste şi negre de nori. Am rămas multă vreme acolo, deşi mi s-a părut că nu am zăbovit decât câteva clipe. Apoi am intrat în boschet. Între timp începuse să se lase amurgul albăstrui. Sub bolta acoperită de frunze era aproape întuneric. Nu se auzea decât vocea lui Ameta:

— În cosmos nu există nici azurul cerului, nici peisajul multicolor al naturii, nici umbră sau vânt, nici susurul apelor şi nici cântec de păsări. Toate acestea sunt înlocuite cu gaze incandescente, planete de gheaţă, noapte veşnică şi vidul

nemărginit. Pământul este un astru foarte neobişnuit şi fără asemănare… Mă întrebi de ce m-am făcut pilot? E ca şi cum ai întreba de ce tocmai pe piatra asta îţi sprijini piciorul; dacă n-ar fi fost ea, trebuia să fie alta în locul său.

— Înţeleg, da, înţeleg – a răspuns Lena, legănându-se uşor, astfel că i-am observat strălucirea aurie a părului. Dar dumneata nu eşti o piatră inertă. Nimeni nu te-a silit să-ţi alegi această profesie. Singur ţi-ai ales-o.

— Hmm! a mormăit Ameta şi, fără să vreau, contrar realităţii, mi l-am imaginat din nou ca pe un uriaş puternic. Oare totul trebuie spus până la capăt? De ce sunt pilot? Unii socotesc că profesia asta se deosebeşte de celelalte şi că încontinuu te joci cu viaţa. Dar nu-i adevărat. Eu nu dispreţuiesc viaţa. Nu sunt nici erou şi nici prost. Trăiesc ca oricare, doar… poate că…

— Doar poate că? a repetat încet Lena şi, după timbrul vocii sale, mi-am dat seama că fusese foarte atentă la vorbele pilotului. Mai intens…

— Apoi a tăcut, gândindu-se parcă la ceea ce ar mai fi vrut să spună.

— Mă întrebi de ce m-am făcut pilot. Vezi, eu… vreau ca oamenii să poată călători prin Galaxie. Dar pentru ca lucrul acesta să fie cu putinţă, trebuie obţinute viteze extrem de mari. Unii susţin că ar fi imposibil. Dacă aş fi crezut doar că am dreptate, ar fi fos poate prea puţin. Ryesz afirma că omul nu poate depăşi viteza de

180.000 kilometri pe secundă. Eu am vrut să demonstrez că acesta este un neadevăr. Dar, teoretic, nu ştiam să demonstrez acest lucru. De aceea m-am hotărât să răstorn teoria lui, prin exemplul meu personal…

— Ai putea să-mi spui de ce… zâmbeai atunci? a întrebat fata, încet. Iartă-mă, aş vrea să ştiu dacă-i adevărat…

Ameta începu să tuşească, cuprins parcă de emoţie.

— A, ai auzit întâmplarea? Da. Când m-au scos din cabină, aveam un zâmbet întipărit pe obraz. Pare poate ciudat. Ştii, când am pus acceleratoarele în funcţiune, începusem să am acel fenomen numit înceţoşarea conştiinţei. Am luptat cu el o vreme, apoi când n-am mai putut, întunericul a început să crească în juru-mi. Nu ştiam ce trebuie să fac; şi starea asta se prelungea mereu; nu mai vedeam şi nu mai simţeam nimic, dar îmi dădeam seama că îmi voi pierde imediat cunoştinţa. Nu voiam să mor, dar nici nu voiam ca toate astea să se sfârşească. De aceea am început să râd, şi astfel am leşinat.

— Nu înţeleg. Ce anume nu voiai să se sfârşească?

— Zborurile – a explicat Ameta, simplu. Nu mai puteam să gândesc, nu mai eram în stare de aşa ceva. Dar cred că mi-am închipuit sfârşitul în felul următor: când or să deschidă cabina şi or să vadă că mi-am păstrat zâmbetul până în ultima clipă, or să-şi închipuie, pesemne, că ceea ce am

încercat eu… nu-i chiar atât de greu. Apoi, ezitând, a adăugat: Ştiu că povestite în împrejurări obişnuite aceste lucruri par stupide. Tocmai de aceea repet că eu nu mai judecam în acele clipe, fiindcă mi-era cu neputinţă. Aşa că încercarea mea poate fi considerată un fel de reflex.

— Puteai să pieri – a rostit fata abia în şoaptă.

— Da. M-am gândit şi la asta, şi chiar la faptul că, atunci când omul piere, pier şi amintirile, şi viitorul său, împreună cu toate posibilităţile care nu s-au realizat şi cu toate sentimentele sale. Dar, de fapt, aici nu poate fi vorba de nedreptate sau de părere de rău, fiindcă cel mort nu mai trăieşte. Şi cum ar putea cineva care nu mai există să se întristeze de propria-i soartă? E simplu… sunt doar anumite consecinţe… să nu mai vorbim despre asta.

— De ce să nu mai vorbim?

— Dacă doreşti, fie! a răspuns el, cu oarecare răceală în glas. Este vorba de faptul că nu leg prietenie decât cu cei ce sunt la fel ca mine.

După ce a plecat Lena şi am rămas amândoi în boschetul cufundat în beznă, i-am spus pilotului:

— Nepotrivită metodă ţi-ai ales să sperii fetele… chiar dacă nu vrei să te împrieteneşti cu niciuna din ele.

— Ba de loc – mi-a răspuns el şi, după voce, am recunoscut că zâmbea. Vreau doar să le îndepărtez de acel măreţ erou care nu sunt. Noi suntem înconjuraţi de o falsă aureolă romantică şi

lucrul acesta le încântă aproape pe toate. Tocmai de aceea trebuie aduse la realitate, deşi şocul e cam dureros. Ce să fac? Sunt crescut în principii vechi.

— Stai, stai – am intervenit eu – da câţi ani ai?

După toate cele spuse, i-am mai dat vreo câţiva ani, deci socoteam că putea să aibă douăzeci şi opt sau treizeci de ani.

— Patruzeci şi trei. Aşadar, vezi că am principii învechite, dar sunt gata să le părăsesc, de va fi nevoie…

Am ieşit împreună. Cum mergeam aşa, ne-a luminat deodată o rază ce se strecura prin gardul viu, însoţită parcă de murmurul unui cor de voci omeneşti. Atunci l-am văzut încă o dată pe Ameta şi pentru a treia oară m-am mirat că este aşa de scund.

M-am întors în camera mea şi m-am uitat la ceas; era aproape unsprezece. În coridor, lumina zilei fusese înlocuită de strălucirea albăstruie a lămpilor de noapte. Nava era cufundată în întuneric şi liniştea cuprinsese toate punţile. Am pornit-o spre spital. În camera de rezervă unde se odihnea băiatul din Ganymede era întuneric. Datorită legăturii prin radio, stabilită cu Pământul, am aflat că era absolvent al cursurilor de cosmonautică şi că urma să se întoarcă acasă peste trei luni, iar acum, fără voia lui, participa la călătoria cosmică.

Lampa violetă, aşezată ceva mai departe de

capul patului, lumina slab un colţ al camerei. Am intrat cu grijă. Faţa bolnavului a rămas nemişcată. Doar freamătul slab al nărilor atunci când respira dovedea că tânărul trăieşte. Starea de leşin se prelungea. Schrey vorbise despre necesitatea controlului creierului. Eu însă amânam acest lucru, aşteptând ca bolnavul să-şi recapete forţele, după operaţia grea pe care o suportase.

Stam aplecat deasupra patului său. Băiatul dormea, iar eu îi priveam atent faţa, încercând parcă să-i ghicesc taina. Dar pe chipul său nu se putea citi decât o totală epuizare. Deodată, umbrele lungi ale genelor au prins să-i tremure pe obraji. Mi-am oprit respiraţia, crezând că se trezeşte. Dar a suspinat doar din gât şi a rămas iar nemişcat. Am controlat automatul care stătea de veghe la căpătâiul său şi am ieşit pe coridor.

Mergeam pe pardoseala lustruită a coridorului, când, deodată, fără să vreau, privirea mi s-a oprit asupra araucanei. M-am gândit că acele ei delicate ce tremură la cea mai uşoară atingere zboară odată cu racheta, cu o viteză uriaşă. Am închis ochii. Gea, un uriaş fus de metal ce purta în el, pe lângă maşini, şi soarta atâtor oameni, alerga în linie dreaptă spre noaptea veşnică.

Undeva, în adâncul întunericului ce o înconjura, pluteau frânturi de fier şi piatră, capetele sfărâmate ale cometelor şi urmele planetelor dezagregate. Cometele se mişcă repede doar în apropierea soarelui; în punctele cele mai

îndepărtate ale orbitei, la afeliu, ele lunecă leneş, aşteptând acolo, cuprinse de întuneric şi gheată, rachetele.

Însemnătatea apărării navei cu ajutorul radarului scădea odată cu creşterea acceleraţiei, întrucât racheta noastră nu mai putea acum să manevreze, deoarece fiecare evoluţie ar fi provocat modificări uriaşe ale acceleraţiei, care ar fi dus la sfărâmarea navei şi la transformarea în abur a corpurilor omeneşti.

Masa totală a meteoriţilor care rătăcesc în apropierea sistemului solar însumează miliarde de tone. Calculele statistice au arătat însă că posibilitatea unei ciocniri nu depăşeşte o şaptesprezece milionime.

Am pornit mai departe. Când am ajuns la uşa camerei, m-am oprit să văd dacă nu cumva mi-am uitat notesul în grădină, dar era în buzunarul de la piept. Tocmai îmi luam mâna de pe el când, deodată, din toate părţile spaţiului a început să se audă un fluierat ce creştea în intensitate.

Viteza navei era sporită noaptea, din douăzeci şi patru în douăzeci şi patru de ore. În acest moment, aşa cum prevedeau instrucţiunile, oamenii trebuiau să lase lucrul şi să se întindă la orizontal, deşi nu era absolut necesar. De aceea, înainte de punerea în funcţiune a motoarelor, începeau să lucreze aparatele preventive de semnalizare, situate în toate încăperile, fără excepţie. Sunetul lor, înfundat dar clar, m-a surprins chiar în pragul uşii. Am rămas nemişcat

şi, aplecându-mi capul, am închis ochii, ascultând acest zgomot înăbuşit şi monoton, care de acum înainte avea să mă însoţească ani şi ani de zile.

TRIONII

Fiecare dintre noi, cei de astăzi, cunoaşte arta scrisului. Cu toate acestea, arareori ne folosim de ea. Şi fiindcă veni vorba de scris, mărturisesc că îi admir într-ascuns pe cei din vechime pentru îndemânarea lor. În ce mă priveşte, de câte ori am fost nevoit să scriu mai mult decât câteva fraze, am simţit de îndată că mâna îmi oboseşte atât de tare, încât m-am văzut silit să-mi întrerup această îndeletnicire ca să mă odihnesc. Istoricii mi-au explicat că în trecut, când arta caligrafiei era însuşită de copii de la cea mai fragedă vârstă, mâna li se obişnuia cu scrisul, astfel că oamenii puteau – după cât se pare – să scrie ceasuri întregi. Şi cred acest lucru, deşi mi se pare ciudat.

Dar şi mai ciudată mi se pare împotrivirea, sau mai degrabă conservatorismul cu care, vreme de atâtea secole, se practica modul arhaic de consemnare a oricăror cunoştinţe în cărţi confecţionate din hârtie. Este o uimitoare dovadă de transmitere a obişnuinţelor din generaţie în generaţie, în virtutea inerţiei. Folosindu-se de mijloace moştenite, oamenii îşi complică adesea prin aceasta multe probleme, care, analizate separat, rupte de tradiţie, ar fi ajuns la o rezolvare

mult mai simplă şi mai rapidă.

Documente scrise există (cunoştinţele mele de istorie sunt foarte reduse), după câte ştiu, de multe mii de ani. Fiecare civilizaţie şi-a avut scrierea sa. Descoperirea tiparului a adus mari binefaceri. Consider totuşi că în secolul XXI un astfel de procedeu de fixare şi păstrare a cunoştinţelor constituia un anacronism care îngreuia viaţa. După cum se ştie, odinioară existau aşa-numitele biblioteci publice, care îşi completau încontinuu colecţiile publicaţiilor existente, astfel că, spre sfârşitul secolului XXI, fiecare mare colecţie de cărţi număra câteva milioane sau chiar câteva zeci de milioane de volume. Numărul lor a sporit mai ales după victoria comunismului şi răspândirea culturii legate de această nouă orânduire socială.

În anul 2100, bibliotecile centrale posedau în medie câte nouăzeci de milioane de cărţi, iar fondul lor de bază se dubla la fiecare doisprezece ani, ceea ce înseamnă că, după o jumătate de secol, cele mai mari biblioteci, ca de pildă cele din Leningrad, Pekin, Berlin sau Londra, aveau nevoie, numai la serviciul de catalogare, de şapte sute de bibliotecari.

Prin urmare, peste o sută de ani, fiecare bibliotecă ar fi avut nevoie de aproximativ trei mii de bibliotecari, iar după alte două secole, de circa o sută optzeci de mii. Dezvoltându-se în această direcţie, viziunea lumii din anul 2600 ar fi devenit inevitabil grotescă, acoperită de un strat gros de

cărţi şi cataloage. Întreaga omenire ar fi fost obligată să se transforme în bibliotecari, care să vegheze fără încetare lângă maldărele mereu crescânde de opere, deoarece ritmul lor de învechire şi scoatere din biblioteci era – în epoca unei creaţii intelectuale din ce în ce mai largi – cu mult mai lent decât ritmul în care apăreau cărţile noi.

Inovaţiile introduse în prima jumătate a mileniului al treilea au avut un caracter de conservare. Au fost create biblioteci speciale, pe ramuri, au fost introduse pe scară de masă microfilmele, iar introducerea automatelor de catalogare a înlăturat viziunea caricaturală a omenirii transformate într-un colectiv uriaş de păzitori de cărţi. Dar au continuat să apară cataloage ale cataloagelor şi bibliografii ale bibliografiilor, acest proces complicându-se din ce în ce mai mult.

Din această cauză, în jurul anului 2400, savantul care avea nevoie de vreo operă veche era obligat să aştepte uneori chiar şi o săptămână până să o primească, ceea ce pentru acea epocă însemna un nonsens, ţinând seama că oamenii de atunci dispuneau de mijloace tehnice care permiteau să se modifice radical o stare de lucruri atât de necorespunzătoare.

Cu toate acestea, contradicţia dintre formele arhaice de păstrare a cunoştinţelor umane şi conţinutul lor nou a continuat să crească până la jumătatea mileniului al III-lea. Abia în anul 2531,

consfătuirea mondială a celor mai mari specialişti a stabilit un alt sistem, cu totul nou, de fixare a gândirii omeneşti.

La aceasta au servit nişte cristale de cuarţ numite trioni, descoperite încă de mult, dar aplicate doar în tehnică, a căror structură moleculară poate fi modificată continuu prin acţiunea oscilaţiilor electrice. Un astfel de cristal, nu mai mare decât un fir de nisip, putea să păstreze în el un număr de informaţii echivalent cu cel cuprins într-o veche enciclopedie.

Dar noul sistem nu s-a limitat doar la modificarea modului de înregistrare. Factorul cel mai important a fost introducerea unei noi metode calitativ superioare de folosire a trionilor. Astfel a fost creată o singură bibliotecă pe întregul glob pământesc, Biblioteca de Trioni, în care urmau să fie păstrate de atunci înainte, fără excepţie, toate roadele muncii intelectuale.

Operaţia cea mai grea şi care a cerut cea mai multă muncă a fost traducerea în limba vremii a operelor moştenite de la culturile anterioare, pentru a fi incluse în Biblioteca de Trioni. Această colecţie gigantică a creaţiei gândirii umane poseda instalaţii care permiteau fiecărui locuitor al Pământului să folosească direct şi imediat orice operă – numai să fi fost înregistrată într-unul din miliardele de cristale informaţia căutată – şi aceasta datorită unei simple instalaţii de radioteleviziune.

În prezent, noi ne folosim de această

bibliotecă, fără să ne mai gândim la operativitatea şi forţa ei uriaşă, care împrejmuieşte globul printr-o reţea invizibilă. Şi de câte ori, fiecare dintre noi, fie că se află în laboratorul său din Australia, fie la observatorul de pe Lună, fie în avion, nu întinde mâna spre receptorul de buzunar, cheamă centrala Bibliotecii de Trioni, pronunţă numele operei cerute şi, într-o singură secundă, o şi are în faţă pe ecranul televizorului? Azi nimeni nu se mai gândeşte nici măcar la faptul că, datorită perfecţiunii instalaţiilor, un trion poate fi folosit în acelaşi timp de un număr oricât de mare de cititori, fără a se stingheri câtuşi de puţin unul pe altul.

În primele secole după această schimbare au existat încă biblioteci individuale, proprietate personală a diferiţilor savanţi. Incontestabil, acest fapt era o dovadă a conservatorismului, care părea a spune că te poţi folosi mai degrabă de un volum mare de hârtie aşezat pe raftul din camera ta, decât de un trion îndepărtat, aflat la mii de kilometri. Dar nimic mai fals decât această părere: pentru a te folosi de o carte, trebuia să te scoli, să te apropii de rafturi, să alegi volumul – operaţii care răpesc câteva zeci de secunde – pe când, de la chemarea Bibliotecii de Trioni şi indicarea cotei şi până la a vedea pe ecranul televizorului volumul cerut, trece doar timpul strict necesar automatelor de catalogare şi undelor radiofonice de a străbate spaţiul dintre bibliotecă şi cititor. De obicei, timpul acesta nu depăşeşte o fracţiune de

secundă. Doar cititorii care se află în cealaltă emisferă a Lunii trebuie să aştepte mai mult cu o secundă şi jumătate.

Trionul poate să înregistreze nu numai imagini luminoase, care se reduc la modificări ale structurii lui cristaline, adică la imaginile de pe filele cărţilor, nu numai orice gen de fotografii, hărţi, tablouri, grafice sau tabele, într-un cuvânt, tot ce poate fi reprezentat într-un fel accesibil descifrării cu ochiul, ci poate să înregistreze la fel de uşor şi sunetele, prin urmare, atât vocea omenească, cât şi muzica. De asemenea se cunoaşte metoda de „înregistrare a mirosului”, deci, pe scurt, poate să fie fixat, păstrat şi transmis la cerere solicitantului orice lucru perceput cu simţurile. În fine, trionul poate să cuprindă „reţete de producţie”. Un automat pus în legătură pe calea radioului execută obiectul necesar solicitantului şi, în acest fel, pot fi satisfăcute chiar şi cele mai fanteziste dorinţe ale visătorilor, care vor să vadă modele de mobilă în stil antic sau de îmbrăcăminte. Numai că e greu de trimis în toate colţurile Pământului o varietate inimaginabilă de bunuri, pe care cineva poate să le dorească doar foarte rar.

Televiziunea noastră, spre deosebire de cea din secolele trecute, este în culori şi plastică. Imaginile sale dau pe deplin iluzia realităţii, iar omul care stă în faţa televizorului, aplecat asupra unui roman sau asupra unei lucrări ştiinţifice, nici nu-şi poate imagina că opera citită sau obiectul

privit de el nu există „în realitate”, în forma pe care a avut-o el în faţă, adică sub forma unui volum impunător, a unei planşe colorate sau a unei bucăţi de mineral, şi că acestea sunt doar imagini în spaţiu, create în câmpul electric, iar apariţia lor este dirijată din depărtare de trionul pus în mişcare chiar la comanda lui.

Chiar dacă rolul trionilor s-ar fi limitat numai la înlocuirea metodei incomode, arhaice, de înregistrare a cunoştinţelor, permiţând oricărui om să se folosească de operele contemporane şi antice, de piesele de teatru, de simfonii, opere poetice, cuprinse în tezaurul culturii umane, sau numai la simplificarea sistemului de distribuire a bunurilor de consum, şi totuşi importanţa lor ar fi fost foarte mare.

Centrala trionică de pe Pământ, prin sistemul său de emisie, poate să deservească întregul sistem solar, ba chiar şi călătorii de pe navele care ating orbita lui Jupiter pot să se folosească de ea, numai că, de la apelul făcut centralei şi până la apariţia lucrului dorit, timpul ce se scurge este cu atât mai îndelungat cu cât nava se află la distanţă mai mare de Pământ.

Chiar şi Gea, în călătoria ei cosmică, era ajunsă din urmă de un puternic flux al emisiei trionice terestre. Dar pe măsură ce nava înainta în spaţiu, intervalul de timp dintre trimiterea semnalului şi primirea răspunsului sporea mereu. A sosit vremea când pentru o operă cerută trebuia să aştepţi aproape douăsprezece ore. De aceea,

folosirea trionilor pământeni a devenit practic imposibilă şi atunci a urmat emoţionanta clipă, aşteptată cu mare nerăbdare de toată lumea, clipa folosirii trionilor navei.

Gea era prima navă din lume, dotată cu o colecţie proprie de trioni, evident incomparabil mai mică decât cea terestră, dar cuprinzând totuşi cam o jumătate de miliard de exemplare. Data deconectării televizoarelor noastre portative de la emisia terestră şi trecerea la cea de pe navă a fost fixată la întâmplare, oarecum arbitrar, pentru amiaza celei de a o sută zi a călătoriei noastre. În acea clipă, la un semnal dat de primul astronaut, în nacela centrală de comandă a fost pusă în funcţiune centrala trionică de pe navă. Din acea clipă am fost rupţi de emisiunea terestră.

Şirul ştirilor transmise prin radio pulsa însă mai departe între navă şi Pământ. Puternicele staţii de emisie ne asigurau legătura chiar până la capătul călătoriei, în apropierea stelelor Centaurului, numai că transmiterea ştirilor dura din ce în ce mai mult. La început era vorba de zile, şi atunci spuneam zâmbind că ne-am întors la vremurile aşa-numitei poşte, când veştile se transmiteau de la un om la altul în intervale de timp egale cu o zi pământeană. Mai apoi însă, între noi şi Pământ au început să apară intervale de săptămâni şi luni. Undele radiofonice, care alergau cu aceeaşi viteză ca şi a luminii, erau nevoite să străbată o cale din ce în ce mai lungă până să ajungă pe Pământ. Şi, odată cu aceasta,

singurătatea noastră stelară sporea, se accentua tot mai mult.

Viaţa pe bord începuse să îmbrace un aspect normal. Apăreau anumite tradiţii şi obiceiuri locale. Organismele noastre se obişnuiseră cu un ritm de somn şi de veghe ceva mai grăbit decât pe Pământ; ziua ca şi noaptea Geei durau doar zece ore. În laboratoare, cabinete, în sălile bazelor, activitatea cercetătorilor se desfăşura normal.

Zilele se scurgeau monoton, una după alta. Munca colectivelor în laboratoare dura de obicei şase-şapte ore, deşi planurile prevedeau de fapt o activitate de numai cinci ore, dar aproape nimeni nu le respecta. Ca medic, încă de pe Pământ mă obişnuisem să îndrumez continuu oamenii să muncească mai puţin. Dar, aşa cum se întâmplă de obicei, fiecare începea să se plângă că are prea mult de lucru, iar atunci când i se spunea să se odihnească un timp sau să-şi mai reducă din activitate, se simţea aproape insultat.

— Nu le mai pune pe toate la inimă, doctore, că eşti încă tânăr şi naiv! mă sfătuia profesoara Gzakandzan, conducătoarea secţiei de paleobotanică a grupei biologilor, o femeie măruntă şi foarte grasă.

Profesoara Gzakandzan venea la dispensar în fiecare zi, deşi nu era bolnavă, căci în privinţa aceasta nu se putea plânge de nimic, ci cu scopul precis de a-mi împărtăşi nevinovatele-i bârfeli. Astfel de „bolnavi” mă vizitau adesea în timpul

orelor mele de consultaţii. Ba mai mult, de câteva ori am avut impresia că voiau chiar să-şi manifeste afecţiunea faţă de mine şi, printr-un gest oarecare, să arate cât de necesară era prezenţa mea pe navă. După ce primeau confirmarea că au făcut tot ceea ce trebuia, pacienţii aceştia ascultau cu atenţie indicaţiile mele, apoi plecau fără să mă mai viziteze vreodată.

Numai că Gzakandzan nu se numără printre ei. Ieri, de pildă, mi-a povestit despre colegul ei, un tânăr botanist, care era îndrăgostit de Mila Grotrian. Fata ieşea cu el la plimbare (aceasta se întâmpla încă pe când erau pe Pământ), iar el clasifica într-una plantele şi îi dădea explicaţii. Când intrau în vreo grădină minunată, începea: „Lucrul acesta se datorează faptului că clorofila nu absoarbe culoarea verde a spectrului. Prin urmare…” Biata Mila a învăţat în decurs de şapte săptămâni toate ciupercile, dar totodată s-a lecuit definitiv şi de dragoste.

Tot de la Gzakandzan am aflat câteva amănunte şi în privinţa lui Goobar. Vorbea despre el cu admiraţie, ca de altfel despre toţi ceilalţi. Numai că aşa cum îi era obiceiul, nu s-a putut abţine să nu-l înţepe puţin. „Da – a spus ea – Goobar e un om neobişnuit, dar este cu mult mai dezagreabil decât ar cere-o genialitatea lui”.

Apoi Gzakandzan mi-a povestit despre matematicianul Kjeuna, cel mai distrat om de pe Gea. Kjeuna obişnuieşte să fredoneze pe o melodie oarecare ceea ce vrea să ţină minte, dar de cele

mai multe ori uită cuvintele şi nu-i rămâne decât melodia, pe care o cântă, o cântă din ce în ce mai fals şi mai tare, încercând fără succes să-şi aducă aminte cuvintele. În urma lui merge de obicei, ca un căţel, un automat mic care-i strânge lucrurile pierdute şi care memorează unde îşi ascunde Kjeuna notiţele sau alte obiecte.

Căutând să fiu stăpân pe situaţie şi să păstrez în dispensar atitudinea corespunzătoare a medicului faţă de bolnavi, i-am propus profesoarei Gzakandzan să se supună restructurării hormonale a organismului, deoarece era prea grasă. Mi-a râs în nas:

— Să mă dau pe mâna dumitale?! a rostit ea, când în sfârşit a încetat să se mai cutremure de râs. Glandele mele nu mai funcţionează cum trebuie de şaptezeci de ani şi cred că vor mai rezista încă pe atâta!

Din ziua operaţiei, n-o mai vedeam pe Ana decât în timpul vizitelor comune de la spital, la patul tânărului din Ganymede sau la dispensar, când schimbam serviciul. Ana nu prea dispunea de timp liber, deoarece intrase în colectivul biologilor, dar, cu toate acestea, şi unul şi celălalt căutam să nu ne întâlnim decât în chip „oficial”.

După o bucată de vreme, Petru din Ganymede s-a trezit, dar îşi pierduse complet memoria. Sta zile întregi în rezerva lui, culcat, imobil, cu ochii săi albaştri pironiţi în tavan. Mi-era teamă că va rămâne toată viaţa un idiot, dar nu am împărtăşit nimănui acest gând.

Oameni ca mine, care nu fac aproape nimic (oricât de bune intenţii aş avea, mi-e greu să numesc muncă orele mele de consultaţii periodice şi care, în fond, sunt atât de lipsite de importanţă), sunt puţini pe Gea. Aceştia sunt piloţii şi unii artişti, dar lipsa de activitate a celor din urmă este doar aparentă şi decurge din faptul că activitatea lor nu se poate desfăşura după un program precis. Înainte de amiază, când laboratoarele şi cabinetele sunt pline, poţi întâlni adesea în parcul pustiu sau pe puntea stelară câte un muzician sau videoplastician umblând parcă fără ţel. Abia după masă încep să se populeze sălile de odihnă, parcul central şi galeriile. Atunci, în jurul oamenilor de ştiinţă care discută rezultatele experienţelor lor se adună grupuri de ascultători şi se duc discuţii în legătură cu veştile sosite de pe Pământ. Dar cele mai noi ştiri au o vechime de o lună, căci atât le trebuie până să ajungă pe navă. Noi însă ne deprinsesem cu acest lucru. Un obicei destul de frecvent la locuitorii Geei era să poarte în buzunar câte o fărâmă din stânca de deasupra izvorului. De aceea, nu o dată puteai să vezi oameni discutând, mergând sau citind şi învârtind între degete, cu o plăcere ascunsă, câte o astfel de pietricică de granit pământean.

Astăzi am fost la Nonna. Acestei fete, deosebit de talentate, îi place să facă pe interesanta, comportându-se într-un anumit fel. Ameta a caracterizat-o admirabil printr-o singură frază: „Ai dori – i-a spus el – să se spună despre

dumneata că ai plecat în Centaurus doar pentru a-ţi aprinde ţigara de la stea!”

Ne-a primit în camera ei, de curând amenajată, ce părea închisă într-un briliant scobit. Podeaua alcătuia o rozetă poligonală, iar tavanul se termina în piramidă, rezultată din planurile înclinate ale pereţilor în formă de triunghiuri. Masa şi fotoliile, de formă aerodinamică, erau turnate din blocuri de sticlă translucidă, care dădeau impresia că aceste mobile sunt complet lipsite de contururi. Doar scheletul de lemn de culoare închisă din interiorul lor sublinia, prin figurile geometrice pe care le alcătuia, ideea constructorului. În fiecare obiect din cameră o recunoşteai pe Nonna.

— Vă place camera mea? ne-a întrebat ea, de îndată ce am intrat înăuntru.

— E superbă! a exclamat Tembhara, acoperindu-şi ochii cu mâna, iar Zmur a adăugat:

— Şi tu, biata de tine, locuieşti aici?…

La aceste cuvinte am început cu toţii să râdem. Într-adevăr, ploaia de strălucire ce se revărsa din obiectele şi pereţii de diamant se frângea în curcubeie la cea mai mică mişcare a capului, devenind la un moment dat nu prea plăcută.

În calitate de arhitectă, Nonna ne-a arătat proiectele sale. O vie discuţie a provocat proiectul unei gări pentru rachetele în formă de semihiperboloid, împodobită cu coloane de argint de două sute de metri înălţime, semănând cu nişte

aripi aşezate perpendicular. Mi-a plăcut nespus.

— E admirabil! a spus Ter Haar. Dar la ce sunt bune ornamentele astea plasate la o înălţime de patruzeci de etaje? Crezi ca oamenii care pleacă în călătorie or să dea fuga spre gară cu ochii la stele?

— Nu uita că de la distanţă se vede perfect întreaga construcţie – şi-a apărat Nonna proiectul. Apoi s-a adresat lui Ameta, care asculta în tăcere: Dar dumneata ce spui, pilotule?

— Îmi place. Dacă aş avea desenul ăsta, mi l-aş agăţa în perete. Dar, ca gară, nu cred că e potrivit.

— De ce?

— Fiindcă la start, datorită mişcării, strălucirea acestor dungi argintii perpendiculare i-ar orbi pe pasagerii din rachete. La asta nu te-ai gândit?

Nonna a privit o vreme la schiţă. Apoi, apucând-o cu amândouă mâinile, a rupt-o în bucăţi.

— Are dreptate – a răspuns ea la protestele noastre. Nu merită să mai vorbim despre asta.

Tocmai atunci uşa s-a deschis şi în prag a apărut pilotul Yeryoga, care avea, după câte auzisem, o minunată voce de bas, datorită căruia fapt era invitat peste tot, dar de dus se ducea numai acolo unde – aşa cum spunea Yeryoga – îl preferau pe el, înaintea vocii sale.

Ne-am cunoscut într-un mod destul de original. Şi iată cum: într-o dimineaţă m-am

pomenit la dispensar cu un bărbat spătos, cu părul mai deschis decât pielea lui bronzată. A intrat în sala de consultaţii şi s-a oprit în mijlocul camerei, privindu-mă cu luare-aminte, de parcă eu aş fi fost pacientul şi el medicul.

— Ce vă supără? l-am întrebat eu, pentru a pune capăt acestei cercetări atât de atente.

— Nimic – mi-a răspuns el, zâmbind binevoitor – am vrut doar să-l văd pe omul care l-a învins pe Mehilla.

Venise la Nonna agitat, strigând încă din prag:

— Ascultaţi! A fost pus în funcţiune heliotronul! Chiar în clipa asta a sosit comunicatul de pe Pământ. A fost pus în funcţiune acum o oră…

— Nu acum o oră, ci acum o lună – l-a corectat Tembhara – fiindcă atât face o ştire până s-ajungă la noi…

— Da, într-adevăr! Yeryoga a rămas dus pe gânduri. E nemaipomenit! Să aflăm atât de târziu despre acest eveniment. Câte nu s-or mai fi petrecut acolo jos, pe Pământ, şi noi nu ştim nimic…

— Se întâmplă ceea ce s-a întâmplat în urmă cu câţiva ani, când Ter Sofar şi-a terminat lucrarea – am spus eu. Aceea despre fotoni. Vă mai aduceţi aminte? Oamenii se opreau pe străzi, întrebându-se unii pe alţii dacă nu cumva ştiu când va fi comunicat al doilea rezultat. La facultatea noastră, fiindcă pe atunci eram încă student,

tocmai trebuiau să înceapă concursurile de regate, când, deodată, megafoanele au anunţat că Ter Sofar îşi va continua expunerea teoremei sale; cât ai clipi, malurile râului au rămas pustii cu desăvârşire. Vreme de două ceasuri, ambarcaţiunile s-au odihnit ancorate la mal, deoarece toată lumea stătea masată, om lângă om, să-l asculte pe Ter Sofar.

Am luat masa în grădină, într-un peisaj pitoresc, împodobit cu straturi de flori. Această ultimă inovaţie am primit-o cu mare bucurie. Tembhara, care era un adevărat sac fără fund de anecdote istorice, povestea despre arhitecţii din secolul al XXII-lea, care proiectau „oraşe zburătoare”, adevărate palate metalice suspendate în aer prin rotirea unor elice gigantice. Nonna ne-a spus o glumă cu privire la un mecaneurist din secolul al XXIV-lea, Clauzius, un om tare ciudat, care construia păianjeni mecanici ca să prindă muştele mecanice.

După masă m-am dus împreună cu Schrey şi Ter Haar la stâncile de lângă râu, pentru a ne încheia „primitiv” ospăţul nostru. Pe gazonul din apropiere se jucau doi copii: un băiat de vreo şapte anişori şi o fetiţă mai mică decât el – probabil frate şi soră. Amândoi aveau părul negru şi faţa bronzată, ca şi cum ar fi stat multă vreme în soare. Fetiţa îşi ducea mânuţa în dreptul ochilor fratelui său, închizând şi deschizând pumnul.

— Tu nici nu ştii măcar ce-i asta – l-am auzit eu pe băiat.

— Ba ştiu. E un bănuţ!

— Şi ce-i ăla ban?

Fetiţa a căzut pe gânduri, încreţindu-şi năsucul.

— Ştiam, dar am uitat.

— Aşa zici tu întotdeauna – i-a răspuns băiatul, zeflemitor. N-ai ştiut niciodată. Banul este… Ei! apoi a dat din mână. Şi aşa tot n-o să pricepi nimica.

— Hai spune! Spune!

— De mult, foarte de mult, cu aşa ceva puteai să obţii tot ce doreai. Pe atunci erau locuri anume unde puteai căpăta orice cu banii. Asta-i tot.

— Ce spui?

— Vezi că n-ai înţeles? Sigur! Ştiam eu!

— Ba am înţeles! Uite c-am înţeles: dădeai bucăţica asta de tablă şi în schimb puteai să capeţi tot ce doreai. Dar oamenii mari se jucau şi ei pe atunci cu banii? Ştii ce? Să-l rugăm pe tăticu’ să ne facă şi nouă nişte bani.

Băiatul a privit spre noi. Schrey l-a chemat, făcându-i un semn din cap şi zâmbind. Copilul s-a apropiat fără teamă

— Cum te cheamă?

— Andrea.

— Pe mine mă cheamă Schrey. Sunt medic. Şi dumnealui este profesorul Ter Haar, care, din fericire, se ocupă chiar cu studiul timpurilor acelea vechi despre care vorbeai. Ştii? El poate să-ţi povestească multe lucruri interesante! A privit apoi la ceas. S-a ridicat de jos şi, luându-mă de

braţ, a adăugat: Noi o să ne luăm rămas bun, fiindcă trebuie să mergem la spital. Distracţie plăcută.

În timp ce ne depărtam, am observat privirea desperată a lui Ter Haar. Schrey, cel atât de cumsecade, nici nu şi-a dat măcar seama în ce încurcătură l-a pus pe istoric, lăsându-l pradă curiozităţii copiilor.

După două ore am coborât în grădină ca să iau aer. Spre marea mea mirare l-am văzut pe Ter Haar stând tot acolo unde-l lăsasem, lângă râu. M-am aşezat alături, ascultând cum îi povestea băieţaşului despre vremurile când oamenii lucrau din greu, legaţi de un petic de pământ, despre războaiele îngrozitoare care distrugeau în câteva ore ceea ce fusese construit vreme de secole, despre tiranii care trăiau într-un lux nemaipomenit, pe când supuşii lor piereau de foame.

Băiatul era numai urechi. Nu-şi mai ridica nici buclele ce-i căzeau pe frunte. Ochii lui aţintiţi asupra buzelor istoricului deveniseră parcă mai întunecoşi şi mai maturi. Îşi ţinea strânse la piept mânuţele bronzate şi a rămas aşa multă vreme, chiar şi după ce savantul a tăcut. În sfârşit s-a sculat de jos şi a plecat muncit de gânduri.

Ter Haar nu mai putea de bucurie că a găsit un ascultător atât de pasionat. Ne-am ridicat şi am pornit amândoi prin parc, furaţi de melodiile cântate în cor. Se lăsase seara şi copacii păreau de argint în lumina Lunii artificiale, totuşi minunată

şi pământeană. Deodată, dintr-o alee laterală s-a ivit băiatul, cu părul vâlvoi. S-a apropiat în grabă de istoric, a salutat, a înghiţit în sec, apoi a întrebat:

— Iertaţi-mă! Nu-i aşa că tot ce mi-aţi spus este doar o poveste?

Ter Haar nu i-a răspuns imediat. Privea la băiat şi pe faţa sa, luminată de un zâmbet, am desluşit deodată trăsăturile visătorului, şi atunci l-am întrezărit iar pe omul sfios, cu părul cărunt, dar cu inima plină de vise. Şi părerea mea a fost adeverită de cuvintele cu care şi-a renegat într-o singură clipă întreaga-i ştiinţă:

— Da – a spus el – este doar o poveste…

După o săptămână de la punerea în funcţiune a trionilor de pe navă, unii oameni s-au făcut nevăzuţi. La început au dispărut de la masă aproape toţi astronauţii. Apoi au încetat să mai vină prin grădină câţiva fizicieni. Constructorii Uteneut şi Yrjola nu puteau fi întâlniţi nicăieri, de parcă n-ar mai fi fost pe navă. Cu toate acestea se părea că nimeni nu dă atenţie faptului, deşi toţi băgaseră de seamă. Pesemne însă că fiecare îşi spunea în sinea lui: „Trebuie să aibă motivele lor”.

Taina am aflat-o întâmplător, într-o dimineaţă, de la un tânăr matematician care mi se plângea că, vrând să efectueze un calcul foarte greu cu ajutorul creierului electronic central al Geei, Ter Akonian l-a refuzat spunându-i că deocamdată aparatura este suprasolicitată.

— Ce mai condiţii de lucru! se plângea tânărul. Trăim ca în epoca primitivă. Cel puţin în epoca de piatră fiecare îşi avea condeiul său şi putea să facă la socoteli cât poftea. Pietrele, maşinile de calcul de atunci, se găseau din belşug. Dar azi?! Şi se mai spune că avem tot ce ne trebuie…

După-amiaza am petrecut-o la Ter Haar. Acolo m-am întâlnit cu mai multă lume, printre care şi cu biofizicianul Diocles şi cu matematicianul Zmur, colaboratori ai lui Goobar. Diocles este un omuleţ îndesat, cu părul şi ochii negri. Se caracterizează, ca să zic aşa, printr-un fel special de a se mişca, parcă mereu plin de grijă. Are înfăţişarea omului care a pierdut ceva şi chiar atunci a descoperit faptul neplăcut. Dimpotrivă, Zmur, poate prin contrast, mi se părea deosebit de calm şi întotdeauna stăpân pe situaţie, în al cărei labirint se pierdea scundul său coleg. Ne povestea despre Goobar. Îl ascultam cu interes, deoarece ştia să vorbească, având chiar un oarecare umor, deşi cam sec. Ne explica de ce unii studenţi se prăpădesc după cursurile marelui savant, pe când alţii nu le pot suferi.

— Atunci când Goobar vorbeşte în faţa studenţilor despre lucruri necunoscute şi foarte dificile, el este un slab conferenţiar: îşi găseşte cu greu cuvintele, se repetă, se bâlbâie. Şi lucrul acesta, evident, supără. În acest caz, studierea după un manual ar fi cu mult mai instructivă. Când însă începe să vorbească cu pasiune, ritmul

acela lent de gândire, asemănător cu mersul melcului, străin firii lui, dispare, făcând loc felului său caracteristic de a sări de la un cap la celălalt al demonstraţiei, drumul spre părţile cele mai dificile ale teoriei prezentate constituind o serie de salturi în gândire, îndepărtate unele de altele. De aceea îţi trebuie multă abilitate ca să-l poţi urmări.

— Lucrul acesta este foarte normal – spunea Zmur. E greu să-i ceri unei capre negre ca, urcând stâncile, să ţină pasul cu un infanterist. Şi dacă totuşi se va strădui şi va merge la fel de încet ca el, va face într-una zeci de mişcări inutile, fie luând-o înainte, fie oprindu-se, fie dându-se înapoi, şi atunci, mişcările acestea nefireşti, lente vor fi lipsite de farmec şi vigoare, calităţi ce pot fi admirate numai în goana ei fulgerătoare.

Cineva dintre cei de faţă a amintit o anecdotă care pretindea că o teorie nouă prezentată pentru prima dată de Goobar nu era înţeleasă de nimeni, nici chiar de el însuşi, a doua oară o înţelegea doar el, în vreme ce muritorii de rând (era vorba, evident, de specialişti) începeau să priceapă câte ceva abia la a opta sau la a noua expunere. Am râs cu poftă.

Discuţia s-a abătut apoi asupra unui alt subiect; dar nu după multă vreme a fost rostit din nou numele lui Goobar.

— Cei mai mulţi dintre noi – am spus eu – şi-l imaginează pe acest savant eminent ca pe un bătrân. De aceea, pentru cine nu l-a văzut pe

Goobar, prima întâlnire poate constitui o adevărată surpriză, deoarece el nu-i de loc bătrân.

Mi-am ferit faţa de lumină, ca să pot rechema în minte figura lui Goobar, dar n-am izbutit. Nu reţineam decât gura lui mare şi ochii săi ascunşi sub fruntea înaltă. Dar nu eram singurul care mă gândeam la el; deodată cineva a întrebat:

— Da ce culoare au ochii lui Goobar?

Nimeni însă dintre colaboratorii săi n-a fost în stare să răspundă.

— Vedeţi? a rostit triumfător cel ce întrebase, ca şi cum ar fi făcut o experienţă ca să demonstreze justeţea tezei sale neîmpărtăşite.

Când am ieşit de la Ter Haar, era noaptea târziu. De aceea m-am îndreptat spre casă. Deodată, la o cotitură pronunţată a zidului de protecţie împotriva radiaţiilor atomice, care se înălţa lângă mine, l-am văzut pe Yrjola, pe tânărul Rudelik şi o femeie pe care nu o cunoşteam.

Am vrut să-i evit, dar chiar atunci a început să sune semnalul de alarmă; peste o clipă, viteza Geei urma să crească cu procentul zilnic de acceleraţie. N-aş fi avut timpul necesar să mă urc în ascensor. De aceea am rămas cu ei. Prietenii mei au schimbat o privire; după cât mi-am putut da seama, erau tare încurcaţi, dar înainte de a fi apucat să rostească măcar un cuvânt, automatele au pus motoarele în funcţiune.

Nu s-a schimbat nimic. Lumina de pe culoare, schimbată în siniliul nopţii, ardea liniştită. Doar trupurile noastre au devenit ceva mai grele.

Dacă n-aş fi ştiut că motoarele lucrează (deşi nu se auzea nici cel mai mic zgomot), aş fi putut crede că m-a cuprins deodată un val de oboseală. Între timp, cei trei tovarăşi ai mei s-au retras în cel mai îndepărtat ungher al cotiturii şi s-au aplecat deasupra unei plăci masive, puţin înclinate, care ieşea din cuirasă; placa era o prelungire a unuia din uriaşii stâlpi interiori de susţinere a scheletului navei.

Am observat, nu fără mirare, mai ales că nu-l mai văzusem niciodată până atunci, că Yrjola fumează. Acesta era de altfel un obicei foarte rar practicat pe nava noastră. La un moment dat s-a aplecat deasupra plăcii şi a început să scuture scrumul, care se aşeza într-un strat subţire. A stat aşa câteva clipe, ca şi cum această îndeletnicire ciudată l-ar fi distrat; pe urmă însă am băgat de seamă că toţi privesc cu atenţie la suprafaţa metalului. Fără să vreau, m-am aplecat şi eu să văd ce se petrece acolo. Firişoarele de scrum nu rămâneau inerte, ci se mişcau foarte încet, alcătuind un desen, care, vreme de câteva zeci de secunde, mi-a fost cu neputinţă să-l descifrez, apoi, deodată, am înţeles: scrumul se aşeza în arcuri concentrice, al căror centru părea că se află undeva în spatele zidului de protecţie, în inima reactoarelor atomice. Motoarele în funcţiune produceau probabil vibraţii, însă prea slabe pentru a fi percepute, iar zidul de protecţie transmitea acest freamăt imperceptibil stratului de scrum, care se aduna în punctele imobile, adică

la nodurile undelor staţionare ce se creau.

Cei trei se înţelegeau numai din priviri. Yrjola şi-a notat ceva. Femeia a închis căpăcelul unui instrument aşezat pe un trepied. După o clipă, zumzetul scurt şi înfundat al instalaţiilor a anunţat că motoarele au fost oprite.

— Ce faceţi aici? am întrebat eu.

Yrjola m-a privit ţintă, apoi a clipit din ochi:

— Mai întâi de toate, tăcere absolută, doctore. Ai înţeles?

— Cum, nu am voie să spun nimănui? am întrebat eu, mirat. Bine, făgăduiesc. Dar vreţi să-mi spuneţi şi mie ce se întâmplă?

— Vibraţii – a răspuns Yrjola, tainic.

Rudelik nu se uita la noi. Îşi freca într-una bărbia ţepoasă, cufundat în gânduri şi chiar îngrijorat. Doar tovarăşa lor stătea liniştită, privind coridorul pustiu.

— Am înţeles – am zis eu. Şi ce e rău în asta?

— Dacă răul este un lucru pe care nu l-am prevăzut, atunci e grav – a răspuns Yrjola, şi de astă dată de pe faţă îi pierise acel aer ştrengăresc. Ochii îi erau încercănaţi, de parcă nu ar fi dormit de multă vreme.

— Bine, dar ce importanţă are asta?

Yrjola a dat din umeri:

— Sarcina motoarelor este întotdeauna aceeaşi. La viteze mai mici nu au existat vibraţii, au apărut doar de la…

— Şaizeci de mii de kilometri pe secundă – a rostit Rudelik şi ne-a privit atent, parcă trezit din

îngândurare.

— Deci, ce este?... am întrebat eu pentru a doua oară, puţin cam nedumerit, parcă presimţind răspunsul.

Situaţia se complica. Ne aflam într-unul din cele mai îndepărtate colţuri ale uriaşei nave care zbura prin beznă, înconjuraţi de trei părţi de masivul metalic al zidului de protecţie. În jur domnea o linişte deplină, iar lămpile de pe coridor luminau atât de departe, încât şirul lor se contopea la capătul coridorului într-o dâră albăstrie.

— Nu ştiu – a răspuns Rudelik, simplu. N-am prevăzut acest fenomen, deoarece nu decurge din teorie. Prin urmare...

— Teoria este falsă... – a încheiat femeia.

Stătea nemişcată, iar vocea ei trăda oboseala.

— Da – a spus Yrjola şi s-a aşezat pe placa înclinată.

— Poate reacţiile în lanţ produc maxime şi minime de absorbţie a neutronilor – am rostit eu, amintindu-mi cu greu teoriile învăţate cândva, dar îndată am tăcut, deoarece puţinele mele cunoştinţe ce-mi veneau în minte erau ridicole în comparaţie cu experienţa acestor trei specialişti.

— Hmmm! a mormăit Yrjola, în semn de negare. Am trimis de câteva ori până acum automatele dincolo – şi cu o mişcare a capului a arătat zidul de protecţie...

— Bine – am zis eu din nou – dar ce importanţă pot să aibă, când sunt aşa de

neînsemnate?!…

Yrjola şi-a ridicat ochii spre mine, m-a privit scurt, apoi s-a uitat din nou în jos. Nu mi-a adresat niciun cuvânt, dar abia în clipa aceea am înţeles, în sfârşit, despre ce era vorba.

— O, da prost mai sunt! am strigat eu. Aceste vibraţii cresc, cresc cu fiecare acceleraţie, nu-i aşa?

— Vorbeşte mai încet! Rudelik m-a apucat de braţ.

— Iertaţi-mă… am rostit eu, tulburat.

Yrjola părea că nu a observat nimic.

— Dacă cresc? a zis el încet, ca pentru sine, şi a continuat: Cresc, dar…

— Dar nu liniar – a încheiat Rudelik.

S-a încordat ca un arc, ochii au prins să-i strălucească şi în acea clipă a uitat complet de existenţa mea. Se adresa doar inginerului şi, instinctiv, a scos analizatorul din buzunar. Cu o mişcare a mâinii, Yrjola a pus capăt acestei stări, voind parcă să nege cele spuse de Rudelik.

— Ei, da – a zis el – se pare că ele vor atinge maximum la 130.000 kilometri pe secundă… După aceea se prea poate să înceapă să scadă, dar nu vor scădea prea mult. Goobar spune că e bine, dar…

— Cum adică? Şi Goobar ştie de povestea asta?

În loc să-mi răspundă, Yrjola a schiţat un zâmbet care parcă voia să spună: „În zadar, tot nu înţelegi…”

— Spune că e bine – a reluat inginerul – dar, de fapt, asigurările lui nu ne conving, deoarece lucrul acesta îl interesează pe Goobar doar în măsura în care are contingenţă cu lucrarea pe care o elaborează…

— Şi are contingenţă – a adăugat tovarăşa lor.

— Da. Şi tocmai de-aia este mulţumit… Afirmă că i-a ajutat…

— Deci, în fond, ce importanţă are asta? am intervenit eu.

Nu mai înţelegeam nimic. Simţeam că în jurul nostru pluteşte ceva ce nu putea fi redat prin cuvinte.

— Nu cumva există vreo primejdie? am întrebat în cele din urmă, şi în acelaşi timp, nu ştiu de ce, m-am simţit ruşinat.

— Primejdie?! a repetat uimit inginerul. Nu cred. Construcţia Geei este calculată pentru o rezistenţă de şaptezeci de ori mai mare…

— Atunci?

Yrjola s-a ridicat în picioare. Toţi se pregăteau de plecare. Colega lor a luat vibrometrul aşezat lângă perete, iar Rudelik a tras după sine automatul, care a pornit în urma lui ca un căţeluş.

Eu am rămas ţintuit locului. Tustrei au trecut pe lângă mine fără a-şi lua rămas bun, ca şi cum m-aş fi preschimbat în aer. Ultimul, Yrjola, s-a oprit brusc şi m-a prins voiniceşte de braţ, strângându-mă cu putere.

— De, ce să-i faci? Iată un lucru de care viaţa

ne-a dezobişnuit! a rostit el, privindu-mă în ochi. Ceva ce nu se află în acea mare clădire, pe care am înălţat-o în decurs de milenii.

Apoi a făcut un gest circular cu mâna, ca şi cum ar fi vrut să-mi arate cele ce ne înconjurau, dar am înţeles că se gândeşte la tot ce crease ştiinţa până atunci.

— Ceva mai grav decât primejdia – a adăugat el, încet.

— Mai grav?... am întrebat eu; în cap mi se învălmăşeau tot felul de gânduri.

— Da – a răspuns el – fiindcă e necunoscut!

Mi-a dat drumul de braţ şi a pornit-o în urma celorlalţi. O clipă, ce mi s-a părut negrăit de lungă, am privit la urmele aproape şterse ale undelor de pe suprafaţa plăcii, care nu reflecta lumina, întocmai ca o oglindă mată. Apoi am pornit înainte, păşind încet, îngrijorat parcă să nu divulg taina încredinţată.

GHEIZERUL DE AUR

Trecuseră cinci luni de când călătoream şi erau necesare două luni până să ajungă la noi semnalele radiofonice de pe Pământ. Acum aveam mai puţin timp liber decât înainte; trebuia să mă ocup de băiatul din Ganymede. Am ţinut un consiliu cu Schrey şi cu Ana, în cadrul căruia am hotărât să-i cercetăm creierul cu amănunţime. Primul chirurg a cerut legătura directă cu Pământul pentru a obţine date amănunţite asupra

băiatului. Se gândea că va trebui să-l învăţăm propriul său trecut, pentru a-şi recăpăta memoria, pustiită din cauza catastrofei.

Tânărul ne lăsa să facem ce vrem cu el. Complet pasiv, nu opunea niciun fel de rezistenţă. Putea fi condus ca un copil. Ana îi acorda foarte multă atenţie; o vedeam adesea plimbându-se cu el de mână printre straturile de flori ale grădinii, iar el, înalt, subţirel, foarte serios, păşea supus alături de ea, încercând uneori să-şi potrivească pasul său mare, după paşii ei mărunţi. Vorbea cu el, îi arăta florile, spunându-i cum se numesc, dar toate acestea nu aveau niciun efect asupra lui.

În sfârşit, Schrey a hotărât să facem cercetări decisive. Aparatura pentru encefaloviziune era defectă şi singur nu mă pricepeam să înlătur neajunsul. Trebuia deci să iau legătura cu astronautul secund, deoarece acesta avea în grijă automatele de deservire tehnică. Nu l-am găsit imediat. Chiar atunci părăsise nacela de comandă, terminându-şi serviciul. Am încercat să-l găsesc cu ajutorul informatoarelor, dar n-am izbutit. Atunci am pornit să-l caut pe navă. După o bucată bună de vreme am coborât în sfârşit în regiunea cea mai îndepărtată de punţile centrale.

Coridorul se transforma într-un fel de tindă mare ce dădea în sala mică a filarmonicii. Sub o coloană laterală stătea Lancelot Grotrian, contemplând o sculptură albă care se înălţa în mijlocul spaţiului gol. I-am spus ce doresc. Discuţia noastră era searbădă, dar prezenţa

trupului alb de piatră îi dădea parcă o strălucire şi umplea orice clipă de tăcere.

După o vreme am început să umblăm, mai bine zis să ne plimbăm. Paşii noştri răsunau puternic, amplificaţi de ecoul de sub bolta care acoperea holul, ca o scoică cu pereţii larg deschişi. Nu ştiu cum s-a întâmplat, dar ne-am oprit amândoi în faţa statuii, care înfăţişa un băiat ce venea de la un drum lung. Avea trăsături comune, prea puţin interesante, dar aidoma unei dimineţi foarte timpurii de martie, ce se înfiripă din ceţuri şi în care copacii uzi şi goi aşteaptă parcă, în bătaia soarelui palid ce se ridică la orizont, zilele lungi de vară. Aceasta era expresia chipului său: aştepta împlinirea tuturor dorinţelor şi prin urmare şi a celor mai mari speranţe.

Grotrian mi-a spus că statuia era opera lui Soledad. Cu acest prilej, mi-am adus aminte de o mică întâmplare petrecută cu o săptămână în urmă. O întâlnisem pe sculptoriţă în grădină; şedea cocoţată în vârful unei moviliţe, cu o carte străveche pe genunchi. Curios, am întrebat-o ce fel de carte era aceea. Nu mi-a răspuns şi nici n-a ridicat capul, ci a început să citească cu voce tare:

— „Deci au spus:

— Cum ai trăit?

— Bine – a răspuns el – am muncit mult.

— Dar duşmani ai avut?

— Da. Dar n-au reuşit să mă stingherească în muncă.

— Dar prietenii?

— Îmi cereau să muncesc.
— Şi este adevărat că ai suferit mult?
— Da – a răspuns el – e adevărat!
— Şi atunci ce-ai făcut?
— Am muncit şi mai mult. Îmi făcea bine”.
— Despre cine e vorba? am întrebat-o eu.

A pronunţat numele unui sculptor de odinioară şi şi-a reluat lectura, uitând îndată de prezenţa mea.

I-am povestit această întâmplare lui Grotrian şi l-am întrebat dacă socoteşte că participarea la expediţie poate să-i fie sculptoriţei de vreun folos.

— Eu cred că da – mi-a răspuns el. Este foarte greu să exprimi în piatră taina sufletelor, ce se ascunde adânc în fiecare om. Tocmai de aceea trebuie căutate cât mai multe căi şi, desigur, nu puţine lucruri poţi afla despre om, privindu-l când contemplă stelele…

Mă uitam la faţa astronautului în timp ce vorbea. Nenumărate erau semnele bătrâneţii; ridurile coborau spre bărbie, avea zbârcituri în jurul ochilor şi obrajii pungiţi. Ochii, ascunşi sub sprâncenele-i cărunte, erau parcă învăluiţi într-o ceaţă nevăzută, dar când a rostit ultimele cuvinte şi şi-a întors faţa către mine, mi s-a părut – lucru miraculos – că este mai tânăr decât mine!…

Seara ne-am adunat în sala de operaţii. Tânărul, la fel de indiferent ca şi până atunci, a fost aşezat pe masa de metal. Dar s-a întâmplat un lucru neaşteptat: în clipa când Schrey a început să

coboare plăcile late ale electrozilor care trebuiau să cuprindă capul băiatului, acesta şi-a acoperit deodată faţa cu mâinile.

Gestul lui spontan, care dovedea că-i e frică, ne-a pus pe gânduri, deoarece ne obişnuisem ca el să privească totul cu indiferenţă.

Ana s-a aplecat deasupra lui şi a început să-i vorbească încet şi blând, desfăcându-i delicat degetele, de parcă s-ar fi jucat cu un copil sau l-ar fi mângâiat. Deşi încordarea i se mai citea încă pe faţă, tânărul a încetat să mai opună rezistenţă. Plăcile de metal i-au cuprins tâmplele, coborând mai jos de ochi. O pătură de culoare crem i-a acoperit trupul, lăsând dezgolită doar o parte a pieptului, care se mişca la intervale regulate în lumina din ce în ce mai slabă, deoarece Schrey stingea lămpile.

În curând s-a făcut întuneric deplin. Din casca strălucitoare care acoperea ermetic craniul bolnavului, ieşeau afară, ca acele unui arici, firele înregistratoarelor de curent. Acestea alcătuiau laolaltă un fel de ecran ce înregistra pulsul slab al descărcărilor electrice din creier; amplificate de mii de ori, ele erau transmise întocmai aparaturii aşezate la capul mesei. Acolo se găsea un bloc de sticlă care, prin forma sa, amintea un glob.

După cum se ştie, presupunerile formulate cu secole în urmă, şi anume că va veni vremea când pe baza înregistrării curenţilor din creier vor putea fi citite gândurile oamenilor, nu s-au adeverit, deoarece complexele de asociaţii se

formează altfel la fiecare om, iar curbelor identice de curenţi nu le corespund noţiuni asemănătoare.

Prin urmare, medicul nu poate să afle cu ajutorul electroencefaloscopului ce gândeşte bolnavul, dar poate să constate dinamica proceselor psihice, iar pe baza acesteia să cunoască boala sau accidentele creierului.

Schrey a rămas nemişcat multă vreme, ascultând zumzetul curenţilor de amplificare, ca şi cum ar fi vrut să prindă din amalgamul acela de sunete o melodie numai de el ştiută. În sfârşit a conectat aparatul.

Deodată, în adâncul translucid al globului s-a făcut lumină şi în interiorul lui au început să alerge atât de repede mii de scântei, încât nu se vedeau decât spirale şi cercuri vibrând, precum şi o coroniţă irizată de lumină, suspendată în spaţiu, alcătuită din zigzaguri subţiri şi mărunte. În unele locuri, firele de lumină îngrămădite unele într-altele îşi contopeau descărcările respective în fâşii ce păreau şiraguri de perle. Întregul glob s-a umplut încet de o fluorescenţă violetă, părând un cer în miniatură, brăzdat de traiectoriile stelelor căzătoare. Milioanele de ramificaţii ale firelor luminoase se împreunau şi se desfăşurau necontenit, înfiripând un desen de o nebănuită regularitate şi frumuseţe.

— Vă rog, vorbiţi-i! i-a şoptit Schrey Anei.

Chipul chirurgului, cu nasul său subţire şi acvilin ce se desluşea pe faţa învăluită în umbre negre, apărea în pâlpâirea luminii care venea din

interiorul sferei.

— Ce să-i spun? a întrebat Ana, cuprinsă parcă de emoţie.

— Orice – a mormăit Schrey şi s-a aplecat şi mai mult asupra sferei luminescente.

Ana şi-a apropiat faţa de cască. Nu i se vedea decât profilul ei întunecat, proiectat pe fondul luminos.

— Băiete! Mă auzi? Mă auzi, da?

În vibraţiile luminoase n-a survenit nicio schimbare.

— Spune-mi cine eşti? Cum te cheamă?

Vocea ei răsuna slab, abia distingându-se din zgomotul monoton al curenţilor. Dar întrebarea asta, pusă de zeci de ori, rămânea mereu fără răspuns. Bolnavul continua să stea culcat, fără să scoată o vorbă, în vreme ce scânteile luminoase alergau întruna, executând neobosit oscilaţiile lor în sus şi în jos.

Ana i-a mai pus tânărului câteva întrebări, a rostit numele de Ganymede, de staţie cosmodromică, a pronunţat numele celor mai cunoscute realităţi pământene, dar toate acestea nu au provocat nici cea mai mică modificare în oscilaţia luminilor.

Până atunci nu asistasem la prea multe cercetări amănunţite asupra creierului, dar mi-am adus aminte de amănuntele aflate încă din şcoală: aceste scântei în continuă mişcare, încătuşate parcă pe orbite, nu erau decât reflectarea funcţiilor nutritive, vegetative, ale creierului.

Ritmica şi simetria lor nu este perturbată de descărcările neregulate, sinuoase, care unui neiniţiat îi dau impresia de haos, deşi tocmai ele sunt imaginea gândurilor. Pe când eram student, nu mă prea împăcam cu faptul că ordinea limpede a gândirii poate să fie reflectată printr-o cascadă de fulgere ce se succed aparent dezordonat.

Priveam în adâncul sferei, peste umărul lui Schrey. În unele locuri, luminescenţa nu era uniformă, ca şi cum acolo curentul de lumină s-ar fi spart ciocnindu-se de nişte stânci nevăzute pe care le ocolea în străluciri aurii, creând contururi slabe de unde şi vârtejuri.

În cele din urmă, plictisită, Ana a tăcut. Am început şi eu să mă resimt din pricina oboselii şi a poziţiei incomode (stăteam foarte aplecat). Schrey mormăia ceva confuz, ca pentru sine. Apoi a tuşit şi a zis:

— Ajunge!

Ana nu l-a auzit pesemne, fiindcă după o clipă de tăcere, în care timp nu a răsunat decât zumzetul amplificatoarelor, l-a întrebat din nou pe tânăr:

— Nu iubeşti pe nimeni?

Atunci, după o fracţiune de secundă, luminile care descriau o curbă invariabilă au prins deodată să tremure. Din întuneric s-a înălţat un jet auriu, care a început să strălucească puternic, a deschis larg orbitele închise şi a zvâcnit în sus cu atâta putere, încât părea că va sparge pereţii închisorii de sticlă. Dar în curând lumina s-a retras în jos şi

a dispărut. Suprafaţa luminoasă s-a întunecat şi din nou a rămas numai fosforescenţa scânteilor ce alergau.

Schrey s-a ridicat cu un gest brusc, a întrerupt aparatul şi a aprins luminile din tavan. Orbit, am închis ochii.

— Ei, da – a rostit chirurgul, ca de obicei în şoaptă. Afazie motorică… Vreo zece câmpuri grav accidentate… şi mai adânc, tractus cortico-thalamicus… dar thalamusul este întreg. Iată cum stau lucrurile…

Apoi s-a apropiat de Ana şi, punându-i mâinile pe umeri, i-a vorbit ca şi cum atunci ar fi văzut-o pentru întâia oară:

— Minunat, dragă colega! Cum de ţi-a dat prin minte?

Ana a zâmbit stingherită:

— Nu ştiu. Mi-am zis chiar că e o prostie, deoarece căile nervoase…

— Nu, nu e o prostie! Nu! a întrerupt-o Schrey, scuturând-o uşor de umerii ei mici. Căi întrerupte, nu-i aşa? Dar există mnemoni diferiţi, unii mai durabili, alţii mai fragili; sunt amintiri care nu pier decât odată cu omul! Foarte bine ai făcut! Nu ştiu, dar…

Şi, fără să-şi termine gândul, s-a apropiat de masă şi a eliberat bolnavul. Tânărul şi-a deschis larg ochii cu pupile mari, atât de mari încât păreau doi sori în eclipsă, încercuiţi de o dungă îngustă ca o aureolă albăstrie. Şi aceşti doi ochi mari priveau dincolo de noi, indiferenţi, nemişcaţi.

— Abulie… zonele frontale… – mormăia Schrey. Dificilă treabă… dar nu-i nimic… Îl vom opera încă o dată…

Locul unde se întâlneau regulat oamenii din cele mai diferite laboratoare şi grupuri era sala de sport. Chiar eu îi sfătuiam pe toţi să practice regulat atletismul şi, ca să le dau exemplu, mă duceam din două în două zile la antrenament. Antrenorul nostru era Zorin, prietenul lui Ameta, despre care n-am ştiut niciodată dacă este pilot care se ocupă cu mecaneuristica, sau, dimpotrivă, este mecaneurist care practică şi pilotajul. Dar asta era o chestiune lipsită de importanţă. După cum spunea singur, Zorin colindase pe la atâtea staţii cosmodromice, încât ritmul somnului şi ritmul de muncă i se tulburaseră cu desăvârşire. Putea să lucreze sau să doarmă la orice oră din zi sau din noapte.

Zorin era un atlet perfect, aşa cum mi-l închipuisem şi pe Ameta, înainte de a-l cunoaşte. Executa întotdeauna cele mai dificile exerciţii de gimnastică. Se apropia de aparat atât cât era nevoie, apoi se oprea, ascultând parcă un semnal tainic al trupului său care să-i dea de ştire că este gata. Şi deodată se ridica deasupra barei fixe şi începea să facă balansuri şi să se învârtească. Din când în când se oprea, împotrivindu-se parcă forţei de gravitaţie; descria în aer cu trupul figuri impresionante. În toate mişcările sale, în felul cum întindea mâna, în mersul său liniştit şi doar

aparent greoi, se ascundea o graţie felină.

Toţi îl simpatizam nespus de mult, iar el ştia să aprindă ambiţia în noi, într-un fel foarte naiv. Ţin minte, de pildă, cum Hilyant, pentru a executa aşa cum trebuie un exerciţiu, venea în fiecare seară la sală ca să-l repete, trudindu-se astfel vreme de câteva săptămâni în şir. Şi toate astea… numai pentru ca Zorin să-i facă binevoitor cu ochiul.

După cum se vorbea, era un constructor renumit. Colegii săi din grupa lui Tembhara povesteau adesea despre miraculoasa lui intuiţie, cu ajutorul căreia prevedea îndepărtatele consecinţe ale soluţiilor stereometrice planificate.

În general, nimeni nu ştia când şi cum lucrează. Venea în vizită pe la Tembhara, stătea o oră în laborator, lua subiectul, iar după două-trei zile se şi întorcea cu soluţia în minte. Nu-şi făcea niciodată niciun fel de însemnări, deoarece avea o memorie extraordinară. Întotdeauna şi pretutindeni, strălucirea albăstrie a combinezonului său larg de selenit putea fi văzută pe neaşteptate într-unul din colţurile îndepărtate ale navei, în coridoarele întunecoase din apropierea capătului rachetei, sau cine ştie unde, în hala rachetodromului sau la etajul zero. Adesea se plimba singur, dar dacă cumva era întovărăşit, puteai fi sigur că tovarăşul lui nu-i altul decât Ameta. Se părea ca cei doi prieteni nici nu prea discută între ei. Amândoi stăpâneau deopotrivă arta tăcerii într-un asemenea grad, încât mă mira

totdeauna, dar mă şi neliniştea, într-atât îmi era de străină. Umblau cu pas uşor şi legănat pe puntea stelară, aruncându-şi unul altuia din jumătate în jumătate de oră cuvinte neînţelese pentru mine, probabil numele unor nave sau poate al unor staţii cosmodromice. Apoi tăceau din nou, parcă meditând în linişte la acelaşi subiect.

În vremea aceasta, Gea atinsese viteza de 90.000 kilometri pe secundă. Aparent însă, ea continua să rămână suspendată şi imobilă printre stele. Aparatele sensibile calculau viteza navei, înspăimântătoare şi de neconceput în condiţiile terestre. Un proiectil care ar zbura cu o asemenea viteză s-ar preface în vapori, chiar şi în contact cu cele mai rarefiate pături ale atmosferei Pământului. Dar aici totul era liniştit şi tăcut, atât stelele cât şi spaţiul de catran dintre ele. Doar de la ultimele etaje, din apropierea vârfului navei, se vedea Soarele, ca o stea puternică, de culoarea oţelului, bătând în gălbui, şi, strălucind în adâncul unui disc turtit, norul de praf zodiacal care se rotea în planul elipticei.

De acum înainte creşterea distanţei faţă de Pământ constituia creşterea unor cifre moarte pe discurile aparatelor de bord, deoarece mintea nu le mai putea cuprinde.

De câteva ori mi s-a propus să intru în diferite grupe. Am dorit chiar să mă pun în contact cu videoplasticienii, dar am renunţat. M-am dedicat aprofundării unor studii de medicină din ce în ce mai ample. Serile, după senzaţia plăcută a oboselii

fizice care urma după fiecare antrenament, făceam operaţii complicate pe fantomele trionice şi studiam manualele, adâncindu-mă în amplele colecţii de medicină ale bibliotecii de pe navă.

Studiile îmi dădeau mulţumire, dar aveam totuşi o vagă senzaţie de nesatisfacţie: ba mi se părea că sunt prea puţin legat de oameni, ba că învăţătura mea are un caracter prea academic şi nu foloseşte nimănui de pe navă. Planurile mele privitor la practică în clipa reîntoarcerii noastre pe Pământ erau atât de îndepărtate, încât păreau mai mult un vis.

Timpul mi-l petreceam învăţând, citind sau primind pacienţi. Uneori mă duceam în vizită la Ter Haar ori mă plimbam cu Ameta. În această vreme, atmosfera de pe navă suferea transformări greu sesizabile şi lente, ireversibile. Dar nenumăratele evenimente mărunte nu-mi atrăgeau atenţia, ci mă lăsau mai departe indiferent şi mut.

Mai târziu m-am mirat eu însumi cum de am putut să nu observ nimic.

Într-o seară, pe când, obosiţi de atâta alergat, ne odihneam pe şezlonguri aproape goi, cu trupurile aburind de duşul fierbinte, cineva, lovindu-şi leneş coapsele cu palma, ca şi cum ar fi reluat un masaj întrerupt, şi-a exprimat părerea de rău că nu ne putem îndeletnici cu canotajul. Zâmbind, Zorin s-a angajat să organizeze pe Gea un veritabil concurs de regate, cu câte opt vâslaşi. Miraţi, i-am pus o mulţime de întrebări, iar el ne-a

explicat cum îşi imagina acest concurs.

— Bărcile – ne-a spus el – pot fi aşezate în bazine cu apă nu prea mari, paralele, împrejmuite de mirajul videoplastic al unui lac sau poate chiar al mării. Astfel pregătite, echipele vor începe concursul. Aparatele de măsurat vor înregistra care echipă de opt a vâslit mai repede, şi aceea va fi declarată învingătoare.

Pe urmă, după cum îi era obiceiul, Zorin a început să deseneze în aer conexiunile aparaturii.

Multă vreme am fost preocupat de fenomenul neprevăzut, despre care aflasem întâmplător sub zidul de protecţie atomică. Făgăduisem să nu vorbesc cu nimeni despre această problemă, dar trebuie să recunosc că multe zile în şir am aşteptat semnalul de seară, de punere în gardă, cu o nelinişte crescândă şi, oriunde mă aflam, încercam singur, fără succes, să observ fenomenul cu atenţie. Dar n-am putut să remarc nimic. Prima şi a doua oară am coborât în mod intenţionat la Ter Haar, pentru ca, întorcându-mă de la el, să trec prin dreptul nişei din zidul de protecţie, însă locul cu pricina rămânea mereu pustiu şi întunecos. Aş fi vrut să repet experienţa lui Yrjola cu scrumul de ţigară, dar mi-era teamă să nu mă surprindă cineva şi să mă fac de râs.

Iată însă că problema s-a rezolvat de la sine. Către sfârşitul lunii următoare, Yrjola s-a întors la masă într-o foarte bună dispoziţie. Părea că nu-şi mai aminteşte de loc de întâlnirea noastră din

noaptea aceea. Aşa că, în toiul discuţiei, am încercat în două rânduri să aduc vorba despre aceasta, însă fără rezultat. Atunci mi-am luat inima în dinţi şi l-am întrebat de-a dreptul.

— Ah – mi-a răspuns el – nu-i nimic, totul este în ordine. Astfel de lucruri sunt inevitabile în experienţa deschizătorilor de drumuri.

Seara mă plimbam pe puntea stelară. De obicei era aproape pustie. „Probabil că toţi sunt absorbiţi de preocupările lor” – mă gândeam eu. Se spunea că astrofizicienii se pregătesc să observe un fenomen deosebit de rar, şi anume explozia unei supernove, explozie ce trebuia să aibă loc în anul următor. Despre grupa lui Goobar se zvonea că se află pe urmele unei importante descoperiri. Mai existau însă, ce-i drept, şi alte grupe, care totalizau un număr de aproximativ o sută optzeci de persoane. Totuşi pe punte se plimbau singuratici numai îndrăgostiţii de stele. Eu însă nu dădeam importanţă acestui fapt. Mă simţeam din ce în ce mai puternic fascinat de vid. Mai înainte priveam vidul ca un astronom amator, încercând să recunosc şi să clasific toate corpurile cereşti. Dar încetul cu încetul, nu a mai rămas nici urmă din această preocupare.

Încetasem să mai încerc a identifica constelaţiile. Nu le mai căutam şi nici nu le mai izolam de fundalul întunecat, toate părându-mi-se cunoscute, întocmai ca privirea, ochii sau gura unei persoane apropiate. Nemişcat, cu ochii aţintiţi şi fruntea lipită de placa rece, vegheam

ceasuri întregi, absorbit de imensitatea abisului. Privirea-mi îndreptată către înălţimi, părea o săgeată trimisă spre cer. Acolo, departe se întindeau genunile negre, străpunse pe alocuri de filoanele palide, prăfuite ale nebuloaselor. Dincoace nu se vedea nimic. Sub noi se căsca o prăpastie imensă, presărată de scântei. Amândouă aceste ipostaze ale nopţii erau marginile întunecate ale Căii Laptelui. Dar după o vreme, privirea înceta să mai desluşească conglomeratele mai mari. Ea îşi croia cu greu drum în hăurile de întuneric, străpungea pâclele, uriaşe brâie de beznă, presărate de o cenuşă incandescentă, oceane de smoală luminate de o precipitaţie fosforescentă.

Privirea, parcă obosită, străpungea din ce în ce mai anevoie perdelele de pulbere, alergând către stele. Apoi, istovită, se pierdea în întunericul fără de sfârşit, pentru a se odihni cu desfătare pe un buchet de lumină – o nebuloasă strălucitoare ca un fulger de argint viu gazeificat şi împietrit pentru vecie în răsucirea spasmodică a exploziei. După aceea pornea din nou mai departe, acolo unde, printre conglomeratele diforme şi cenuşii, se căscau prăpăstii ce răspândeau o lumină murdară, cenuşie.

Uneori, contemplând astfel cerul, aveam impresia că privirea mi se materializează, că din adâncul ochilor mei pornesc raze sau căi materiale, şi mi se părea că nu pot închide pleoapele, deoarece mi-aş lăsa privirea rătăcită

undeva, departe, în labirintul imens şi fără de sfârşit al nopţii, condamnând-o la o existenţă veşnică printre norii îngheţaţi sau incandescenţi, în abisul care dăinuie dintotdeauna şi care pulsează de miliarde de ani. Şi toate aceste spaţii nemărginite, fără început şi fără sfârşit, fără fund şi fără limite sesizabile sau măcar imaginabile, sunt o realitate, o lume născută din vidul ca de catran şi flăcări orbitoare de hidrogen.

În a opta lună a călătoriei noastre, racheta a atins viteza de 100.000 kilometri pe secundă. La fiecare patru secunde, ea parcurgea o distanţă egală cu distanţa dintre Pământ şi Lună. Racheta noastră atinsese a treia parte din cea mai mare viteză care există în cosmos, şi cu toate acestea, toate punctele luminoase care determinau poziţia noastră rămâneau nemişcate.

Adeseori mi se părea că e de ajuns să te gândeşti la îngrozitoarea indiferenţă a universului faţă de efortul suprem al omului şi al maşinilor pe care el le-a creat pentru a atinge acest unic ţel, ca să te simţi înfrânt. Fiindcă pentru cea mai neînsemnată deplasare a constelaţiilor, deplasare ce poate fi sesizată doar cu ajutorul micrometrului, trebuie să aştepţi nu zile, nu luni, ci ani întregi!

Zburam fără încetare, zi şi noapte, mereu, mereu, zburam în timp ce munceam, în ceasurile de odihnă, de somn, de distracţii, de dragoste. Automatele supravegheau funcţionarea motoarelor, râurile de foc atomic zvâcneau

duduind din efuzoare, racheta îşi accelera viteza atingând 102, 110, 120.000 de kilometri pe secundă. Şi totuşi stelele rămâneau nemişcate!…

SIMFONIA A IX-A A LUI BEETHOVEN

În timpul călătoriei s-a cuibărit în mine un sentiment profund şi confuz, necunoscut până atunci, de care cu greu îmi puteam da seama şi care pierea înăbuşit îndată ce mă aflam în tovărăşia oamenilor, în ceasurile petrecute lângă aparatele fixate pentru a prinde transmisiunile pământene, dar care răbufnea puternic în clipele de veghe, noaptea, între sfârşitul unui vis şi începutul altuia, în timpul plimbărilor singuratice sub spuza de stele sau în zorii zilei. Această stare s-a intensificat, a prins contur şi s-a afirmat în cea de-a doua sută şaizeci şi treia zi a expediţiei noastre.

În ziua aceea mi-am isprăvit treburile cotidiene mai târziu ca de obicei. Totuşi am poposit sub uriaşa araucane, aşezată între sălile spitalului şi locuinţa mea, şi stăteam aşa, dus pe gânduri, neştiind cum să-mi petrec timpul în seara aceea. În cele din urmă, ezitând încă, am pornit spre grădină.

Acolo se lăsa amurgul timpuriu, de primăvară. La dorinţa vreunui tovarăş, pesemne, vântul bătea mai tare ca de obicei şi răbufnirile lui aspre, care îndoiau fără încetare crengile, îmi trezeau vii amintiri de altă dată. Pe cerul siniliu de

deasupra mea pluteau nori mari, diformi, iar soarele îşi ascundea din când în când faţa în spatele lor, revărsând perdele lungi de lumină de după marginile lor aurite, şi în clipa aceea arbuştii şi copacii din grădină, treziţi, parcă brusc la viaţă, îşi proiectau pe pământ siluetele lor lungi şi subţiri.

Pe stâncile din apropierea prăpastiei din care izvora râuşorul stăteau cocoţaţi patru băieţi între doisprezece şi cincisprezece ani. Cel mai tânăr, ghemuit sub stânca de granit, savura un caier de vată de zahăr de pe un beţişor, şi într-atât era de absorbit de îndeletnicirea asta a lui, că, fără voia mea, m-am apropiat să-l admir o clipă. Cel de-al doilea tânăr fluiera fals un fragment dintr-o simfonie, ajutându-se, când ajungea la pasajele mai dificile, de legănarea vie a picioarelor. Al treilea, în care îl recunoscusem pe Nils Yrjola, se căţărase mai sus decât toţi. Aşezat pe o şa naturala de piatră, cu mâinile încrucişate la piept, scruta zarea, cu o expresie de stăpân al spaţiilor nemărginite. Al patrulea, pe care nu l-am putut recunoaşte, stătea pe celălalt mal al râuleţului, în imediata apropiere a apei înspumate, care, în umbră, părea întunecată şi densă ca smoala. Doar brâul de spumă arunca din când în când scânteieri de argint.

— Oare când o începe golul acela îngrozitor despre care se tot vorbeşte atâta? s-a adresat cel mai tânăr dintre băieţi unui om nevăzut.

Îşi vedea mai departe de vata lui de zahăr şi,

pentru a împăca discuţia cu consumarea deliciosului aliment, a muşcat din el cu atâta poftă, încât şi-a umplut gura.

— O să înceapă atunci când ai să bagi de seamă – a răspuns cel pe care nu-l zăream.

Am recunoscut îndată vocea lui Ameta. Dar în acelaşi timp, cineva mi-a pus mâna pe umăr. Era Ana.

— Nu te-am mai văzut de mult. Ce mai faci? i-am spus eu, zâmbind şi întorcându-mă spre ea.

Trăgeam cu urechea la discuţia băieţilor cu pilotul, dar nu mai puteam să fiu atent la ce vorbeau.

— Astăzi este concert – mi-a spus Ana, serioasă, legănându-şi buclele.

— Ruys senior? am întrebat eu.

— Nu. De data asta e ceva foarte vechi: Beethoven, simfonia a IX-a. O cunoşti?

— Cred că da – am răspuns eu. Va să zică e concert. Te duci?

— Da. Dar dumneata? m-a întrebat ea.

În depărtare jucau în lumină veşmintele colorate ale copiilor.

— Desigur – am replicat eu – dacă mă iei cu dumneta. Se poate?

Nu mi-a răspuns, dar a încuviinţat din cap şi şi-a netezit cu mâna pletele-i răvăşite.

— Mergem chiar acum? am întrebat-o.

Şi deodată m-a năpădit un simţământ senin şi uşor, ca şi cum aş fi golit pe loc un pahar cu o băutură spumoasă.

— Nu. Începe la opt.

— Adică peste o oră – am adăugat eu, privind la ceas. Ne dăm întâlnire? am continuat zâmbind.

Pe Gea se încetăţenise obiceiul de a ne purta în aşa fel, încât să avem impresia că libertatea acţiunilor noastre nu este stânjenită de pereţii navei. Această comportare făcea parte din sistemul mereu mai larg de iluzii. Credeam şi eu, la fel ca alţii, că este o metodă bună.

— Bineînţeles – a răspuns ea, cu seriozitate. Să ne întâlnim peste o oră… uite, sub bradul de colo…

— Aşadar, fix peste o oră. Perfect! Şi-acum trebuie să ne despărţim?

— Da. Mai am câte ceva de aranjat.

Am rămas iar singur. M-am îndreptat spre locul unde şezuseră băieţii mai înainte, dar nu mai era nimeni acolo. Atunci am pornit agale prin grădină. Cunoşteam bine fiecare colţişor, oricât de mic, fiecare alee sau boschet, astfel că aş fi putut să mă îndrept în orice parte, cu ochii închişi. Ştiam, de asemenea, şi unde se termină spaţiul real şi încep imaginile videoplastice. Deodată mi-a venit în minte că plimbarea mea seamănă cu plimbarea ocnaşilor antici de pe galere, şi în clipa aceea am simţit brusc o repulsie faţă de copacii şi arbuştii ce foşneau atât de viu.

Am ieşit pe coridor, dezorientat şi nehotărât. M-am urcat în ascensor şi am pornit spre etajul opt, cu gând să-i fac o vizită lui Rudelik, dar m-am oprit la etajul cinci şi am luat-o din nou în jos, în

speranţa că-l voi găsi pe Ameta la rachetodrom, unde-l mai văzusem în câteva rânduri. Hala era însă atât de mare, încât aş fi pierdut prea mult timp ca să-l caut. Ascultător, ascensorul a început să alerge din nou în sus.

Atunci m-am purtat ca un copil: am închis ochii şi, întinzând mâna, am apăsat pe primul buton care s-a nimerit sub deget. Aşteptam cu răbdare. În curând uşa s-a deschis cu un scârţâit abia perceptibil. Mă aflam, după cum mi-am dat de îndată seama, la etajul unsprezece, în apropierea cabinetului lui Goobar. Puţini veneau până aici, deoarece nu aveau ce căuta. Am coborât totuşi, am dat drumul ascensorului şi, cu pas domol, m-am îndreptat spre peretele mare, în spatele căruia se afla laboratorul personal al lui Goobar. M-am apropiat de perete. Deşi din sticlă, era opac, deoarece se compunea din plăci polarizate: aşezate într-o poziţie anumită, lăsau să treacă lumina, în alta – o absorbeau. În clipa aceea, peretele era negru şi strălucitor, ca şi cum ar fi fost acoperit cu o catifea lucitoare. Doar într-un singur loc, la înălţimea capului, parcă, se afla o ferestruie. Nu ştiu dacă plăcile polarizate fuseseră aşezate aşa, la întâmplare, sau o făcuse cineva înadins. De ajuns că puteai privi nestingherit înăuntru, ceea ce am făcut şi eu.

Se vedea o parte din cabinet cu aparatele matematice care se înălţau până în tavan. Stăteam într-un loc slab luminat, laboratorul însă era inundat de strălucire. În prima clipă mi s-a părut

că este cu desăvârşire pustiu, dar mai apoi am observat ceva care se mişca scurt, mişcare ce se repeta undeva departe, în fundul încăperii: era mişcarea ritmică a pârghiilor manivelelor.

Deodată am tresărit: în faţa ochilor mi-a apărut un om. Se plimba printre maşini, cu spatele la mine, şi perora cu însufleţire, după cum dovedeau gesturile mâinii în care ţinea un beţişor negru. Mâna cealaltă o ţinea în buzunar.

L-am recunoscut îndată, înainte de a se fi întors cu faţa: era Goobar. Umbla încolo şi încoace de-a lungul maşinilor şi vorbea cu cineva nevăzut. Vocea sa, ca de altfel niciun alt sunet, nu răzbătea până la mine prin peretele de sticlă.

Curios să aflu cu cine discută aşa de însufleţit, am făcut un pas, uitând că şi el ar putea să mă vadă. Stătea cu picioarele uşor depărtate unul de celălalt şi, ridicând mâna cu beţişorul, vorbea repede, întors aproape complet în profil, astfel că nu vedeam decât zvâcnetul abia perceptibil al tâmplelor. Pe ecranele din faţa lui se mişcau sumedenie de linii de foc, de un verde palid.

Nu se afla nimeni în încăpere, decât numai automatele sale; cu ele discuta. Era o scenă stranie. Chiar dacă aş fi auzit ce vorbeşte, fără doar şi poate că tot n-aş fi înţeles nimic. Totuşi, încet-încet, pe măsură ce timpul trecea, începeam să-mi dau seama de cele ce se petreceau sub ochii mei.

Se părea că Goobar expunea sau lămurea

ceva şirului de maşini din jurul său. Creierul electronic central, un masiv uriaş de metal, bombat ca fruntea unui gigant, acoperit de o cuirasă groasă cu indicatoare, răspundea atât prin sunete, cât şi prin şirurile de calcule şi de curbe ce apăreau şi dispăreau necontenit pe ecranele lui. Goobar asculta răspunsurile. Uneori le citea şi dezaproba dând uşor din cap. Câteodată se întorcea indignat, apoi, făcând doi-trei paşi, se oprea cu faţa spre maşină, adresându-i câteva cuvinte, alteori atingea vreun contact sau se trăgea într-o parte pentru a meşteri ceva la unul din electroanalizatoarele manuale; pe urmă se întorcea cu o foaie de hârtie în mână şi o arunca în interiorul maşinii. Maşina începea să funcţioneze, luminând şi stingându-şi ecranele, de-ai fi zis că sunt semne făcute cu ochii lor verzi şi galbeni, semne care comunicau lucruri de care savantul lua cunoştinţă şi dezaproba, clătinând din cap şi rostind doar un singur cuvânt: „Nu”, pe care am putut să-l desluşesc din tremurul scurt al buzelor.

Scena se prelungea. De câteva ori, cu un gest al mâinii în care ţinea beţişorul acela negru ca pe o baghetă magică, Goobar scotea automatul din seria unor deducţii lungi şi-l obliga să repete calculele. Deodată şi-a încruntat sprâncenele, a zvârlit beţişorul şi a dispărut. Scurtă vreme nu s-a mai văzut decât automatul, care arunca pe ecrane liniile curbelor săpate parcă în gheaţă verde, meditând parcă de unul singur, părăsit de maestru, la toate argumentele respinse.

După un minut, Goobar s-a întors însoţit de un mecanoautomat, care s-a îndreptat direct spre creierul electronic. Savantul s-a dat câţiva paşi înapoi, s-a încruntat şi a început să se adreseze mecanoautomatului. Deodată am înlemnit: la un semn al lui Goobar, acesta a luat un burghiu din maldărul de instrumente şi a perforat fruntea blindată a creierului, iar după aceea, cu o foarfecă-pârghie, a desfăcut întregul înveliş. Apoi, „chirurgul” mecanic s-a oprit. În schimb, Goobar privea cu cea mai mare atenţie în interiorul maşinii desfăcute, iar după aceea a luat câteva instrumente de dimensiuni mici şi s-a apucat să modifice conexiunile cablurilor. Lucra foarte repede. S-a retras o clipă, a aruncat o privire grăbită în interiorul unde se împleteau firele argintii şi albe ale bobinelor, a mai schimbat încă o dată locul câtorva dintre ele, apoi, în sfârşit, la un semn al său, mecanoautomatul a ridicat placa frontală tăiată şi a fixat-o la loc. După aceea, Goobar a dat drumul la curent. Creierul a prins viaţă. Ecranele au început să se lumineze şi să vibreze; între degetele savantului a apărut din nou, ca vrăjit, beţişorul acela negru – de fapt, aşa cum am observat în cele din urmă – era o ţeavă mică.

Goobar s-a aşezat pe marginea unui scaun înalt şi a rămas aşa vreme îndelungată, privind la curbele ce se înscriau în adâncul ecranelor. Apoi a dat afirmativ din cap şi a rostit ceva, întorcându-se spre acea parte a încăperii pe care eu nu o

puteam vedea.

M-am gândit că probabil a transformat o parte din aparatura axiomatică. Crea, pesemne, o nouă ramură a matematicii, a cărei necesitate a apărut în legătură cu noile cercetări, şi eu am fost martor la operaţia care ducea pe căi noi raţionamentele creierului.

Goobar şedea pe un scăunel, privind ţintă la creierul ce lucra necontenit. Câteodată, luminile începeau să slăbească şi atunci Goobar se mişca încet, gata pregătit pentru următoarea etapă a operaţiei. Dar creierul clipea din nou cu ecranele sale, iar indicatoarele, care se opriseră, porneau să oscileze înscriind ritmul egal şi constant al vieţii mecanice.

Deodată l-am pierdut din vedere. În faţa ochilor mei a apărut o nouă persoană: Callarla. Fără a se grăbi, a trecut printre obiectele din încăpere şi s-a oprit în apropierea lui Goobar; apoi s-a întors şi a pornit drept spre mine. Am tresărit, vrând să mă ascund, dar parcă prinsesem rădăcini. Callarla s-a apropiat atât de mult de peretele de sticlă, încât faţa ei a acoperit în întregime ferestruia transparentă. Eram sigur că o să mă vadă. În acest timp, Goobar i s-a adresat Callarlei. Ea i-a răspuns, mişcându-şi buzele, fără a-l privi. Faţa ei nu participa la discuţie, purtată pesemne în jurul unui subiect tehnic oarecare. Nu mă vedea. Pupilele-i mari, imobile se dilatau încet, absorbind parcă întunericul. Nu mă vedea nici pe mine şi nimic în jurul său. Privirea ei nu căuta

nimic, nu reţinea nicio imagine, nicio rază de lumină, nici chiar întunericul.

Scena continua să rămână neschimbată. Chipul întunecat al lui Goobar mi-a apărut deodată în al doilea plan, ciudat de banal, iar aparatele uriaşe ce-l înconjurau, un fel de jucării mecanice perfecţionate, care contrastau puternic cu faţa aceea nespus de albă a femeii, cu fruntea ei netedă, cu ochii şi buzele de o linişte marmoreană. Stătea cu obrazul sprijinit de ferestruia pătrată din peretele de sticlă, privind departe, furată parcă de pustiul neţărmurit. Apoi s-a întors către Goobar şi a început să se uite la el, urmărindu-l cum discută într-una cu maşinile. Atunci n-am mai putut să stau, simţeam cum mi se aprind obrajii de ruşine, deoarece o priveam într-o clipă când nimeni nu trebuia să fie de faţă; m-am retras tiptil şi am luat-o la fugă ca un răufăcător.

Ascensorul m-a dus la etajul unde se afla sala filarmonicii, deşi apăsasem inconştient pe buton. M-am pomenit printre jerbele de lumină, strălucitoare ca nişte briliante. Mă aflam pe scările de marmură sub arcada de la intrare. Ultimii spectatori se grăbeau să intre. Atunci mi-am adus aminte de întâlnirea cu Ana, dar chiar în acea clipă am zărit-o.

M-am apropiat de ea aproape alergând, am luat-o de braţ şi, încurcat, am început să-mi cer scuze în şoaptă. Mai înaltă parcă decât până atunci, într-o rochie lungă, ţesută din fire de argint mat, şi-a încreţit buzele, încercând să pară

supărată, şi mi-a zis:

— Vino, vino! O să vorbim mai târziu.

Abia am intrat şi luminile mari sau şi stins. În uriaşa nişă de la capătul sălii s-au aprins reflectoarele de sus, luminând instrumentele şi capetele în mişcare ale orchestranţilor şi scoţând în relief silueta întunecată şi subţire a dirijorului. Bagheta a lovit sec.

Deodată, sunetele acelei partituri vechi mi-au pătruns în suflet, punând stăpânire pe mine, cel atât de indiferent. Simţeam o deosebită plăcere să privesc acele strălucitoare instrumente de demult, făurite din alamă şi lemn lăcuit, cu ajutorul cărora se interpretează vechile opere. Ţevile întortocheate ca nişte melci, pieile întinse pe cilindri, talgerele de metal, toate acestea mă distrau, dar în acelaşi timp îmi pricinuiau o adâncă emoţie. De câte ori mă gândesc la trecutul îndepărtat, îmi apare în minte uriaşa nepotrivire dintre imaginaţia acestor oameni, care iubeau muzica la fel ca noi, şi mijloacele cu care o executau: cutii de lemn şi coarde făcute din intestine de animale…

Ascultam atent şi în cap mi se învălmăşeau frânturi de imagini, voci, cuvinte neterminate, gânduri, şi toate acestea erau dominate de muzica ce răsuna când înălţându-se pe scara notelor, când coborând. Şi fără a-mi da seama cum şi când anume, muzica aceasta m-a prins în mrejele ei. Printre amintirile de demult, au izbucnit deodată sunete puternice şi zguduitoare, care deşteptau în

mine imaginea unui torent de apă ce a năvălit în casă, pentru a duce deopotrivă cu sine lucrurile vechi, ca şi cele lipsite de valoare, lăsând în urmă-i, acolo unde cu o clipă mai înainte stăpânise ordinea modestă a vieţii cotidiene, vârtejuri clocotitoare…

Apoi am simţit că muzica începe să mă copleşească. În mine s-a trezit mânia. Am încercat să mă împotrivesc, să stăpânesc melodia, dar fără a izbuti. Gândurile, amintirile, întreaga mea fiinţă, toate alergau purtate fără voie undeva, departe, până ce a dispărut şi ultima împotrivire şi am rămas aşa, dezarmat, cu sufletul deschis, ca albia unui torent ce se prăvăleşte din ce în ce mai năvalnic, tot mai năvalnic, scobind, năruind malurile, întorcându-se din drum şi lovind din nou cu o forţă îndoită. Şi în mijlocul furtunii s-a auzit parcă o chemare ce se repeta necontenit şi care mă îmbia cu o voce venită de pe alte meleaguri.

Apoi totul a prins a se molcomi, ca şi cum forţa aceasta uriaşă, speriată de propria-i îndrăzneală, s-ar fi oprit pentru o clipă. A urmat un moment de linişte, dar atât de solemnă, încât inima a încetat să-mi mai bată, apoi muzica a izbucnit din nou.

Am vrut să mă scol şi să ies. Nu mai puteam rezista. Furişându-mă, cu spinarea încovoiată, am ajuns, fără să ştiu cum, până la uşă. M-am pomenit în semicercul pustiu al coloanelor de marmură, respirând sacadat, ca după o goană nebună. Am vrut să cobor, deoarece muzica ajungea până la

mine, deşi cu o intensitate mai scăzută, dar mi-am dat seama că nu eram singur.

Cu o treaptă mai sus stătea Ana. M-am apropiat de ea şi am luat-o de mână, fără să-i spun un cuvânt. În jur era linişte. Sunetele din ce în ce mai îndepărtate ale simfoniei ne urmăreau în adâncul coridorului pustiu. Ascensorul a şuierat încet. Încă câţiva paşi, şi în faţa noastră s-a deschis puntea stelară.

Nu-mi dădeam seama dacă mergeam singur sau mă conducea Ana. Nu ştiu. Stăteam nemişcaţi, iar la picioarele noastre, pe care nu le mai vedeam ca şi cum noi înşine ne-am fi contopit cu întunericul, se întindea abisul, cerul fără început şi fără sfârşit, genunile veşnice şi încremenite şi, presărate printre ele, luminiţele nemişcate ale stelelor.

Am strâns mâna Anei. Simţeam căldura trupului ei, dar mi se părea că sunt tot singur.

— Sărman copil… – am şoptit eu. Tu nu ştii nimic… el… el… ne cunoaşte. Auzi? Acest muzician din vremuri de demult ştie tot despre noi, acest Beethoven, acest german surd, din secolul al XIX-lea… El a prevăzut totul, el ştia…

Ana tăcea. Am simţit doar atingerea uşoară a degetelor ei. Mi-am pus speranţa în această linişte, care putea să ducă la o discuţie obişnuită şi agreabilă, să deschidă calea revenirii la ceea ce a fost odinioară, dar în acea clipă mi se părea totul pierdut, pentru totdeauna pierdut. Totuşi în inimă mi-a încolţit un crâmpei de nădejde.

— El nu înţelegea nimic – am rostit eu, şi mai încet. Nimic, doar vorbea. Şi glasul acesta a rămas viu până azi… Mi se părea că toată lumea se uită la mine, fiindcă am spus lucruri pe care n-aş avea curajul să le recunosc nici chiar faţă de mine însumi… El cunoştea însă chiar şi lucrurile astea… – şi am arătat cu mâna spre stele.

Nu vedeam constelaţiile. Zăream doar acolo, departe, la locul lor dintotdeauna, sclipirea de gheaţă a stelelor, scântei reci, tăcute, purtând parcă schima unei indiferenţe zguduitoare. Nu aveam putere să închid ochii, dar nici să scrutez infinitul.

Am cuprins-o pe Ana de umeri. Capul ei s-a aplecat între mine şi spaţiu, parcă pentru a mă acoperi şi apăra. Fără să-mi dau seama, am strâns-o lângă mine şi i-am simţit căldura umerilor goi; răsuflarea ei mi-a învăluit faţa şi buzele noastre s-au întâlnit.

Era linişte. Inimile noastre abia mai băteau, apoi parcă s-au oprit. Încrezătoare, Ana s-a lipit strâns de mine, deşi nu meritam aceasta.

— Ana – am şoptit eu. Ascultă! Eu…

Ea şi-a desprins uşor mâna dintr-a mea şi mi-a acoperit gura cu podul palmei. Ah! N-am să uit niciodată această dovadă de înţelepciune femeiască!

— Nu-mi spune nimici a şoptit ea, încet.

Învăluiţi în întuneric, nu ne vedeam unul pe celălalt. Vidul ne înconjura din toate părţile şi parcă ne pândea, gata în orice clipă să ne înghită.

Mi se părea că cuirasele Geei s-au desfăcut din încheieturi şi mă îndoiam de trăinicia sprijinului de sub picioare. Doar acest trup zvelt mă ocrotea.

Mi-am apropiat fruntea înfierbântată de braţul ei rece şi am rămas aşa vreme îndelungată. Deodată, pe cap mi s-a aşezat ceva, parcă o pasăre. Dar de unde pasăre aici? Pe Gea nu erau păsări şi nici nu puteau să fie, deoarece s-ar fi izbit orbeşte de pereţii mirajului fals al Pământului…

Era mâna Anei, care îmi mângâia părul. Mi-am lipit buzele de gâtul ei, vrând să-i ascult bătăile inimii. Pulsul zvâcnea ritmic şi egal, ca şi cum din adâncul trupului ei îmi vorbea cineva foarte drag şi apropiat.

Am început să ne plimbăm strâns îmbrăţişaţi, fără să rostim un cuvânt, ca şi cum n-am mai fi avut ce să ne spunem. După o vreme, coridorul a făcut un ocol larg şi au apărut scările luminate de razele albăstrii ale lămpilor. Am traversat holul lung, lateral, şi… ne-am trezit în faţa camerei mele. Braţul Anei a tresărit imperceptibil, dar a întins singură mâna, a apăsat pe clanţă şi a intrat prima înăuntru.

Întors spre uşă şi căutând pe dibuite s-o închid, am tresărit deodată, lovindu-mă de ceva: era Ana, care încercase zadarnic să se lipească de mine, fiindcă ne-a despărţit acel întuneric din care se năştea şi se hrănea îndelungatul şi surdul fluierat al motoarelor. Gea îşi mărea viteza.

CONSFĂTUIREA ASTRONAUŢILOR

Fiecare stea există datorită ciocnirii a doua forţe contrarii: gravitaţia, care atrage întreaga ei masă către centru, şi radiaţia, care încearcă să o dilate prin presiunea-i uriaşă. Steaua emană din interior valuri de energie şi astfel durează miliarde de ani.

Dar când combustibilul atomic se epuizează, dispare şi acel fulger continuu care izbucneşte din interior, concomitent în toate părţile, şi care nu e altceva decât presiunea de radiaţie. Atunci interiorul stelei începe să se răcească cu atât mai repede, cu cât suprafaţa ei continuă să piardă energie, iar presiunea care dilată sfera de gaze scade şi ea, nemaiputându-se împotrivi forţei gravitaţiei, care o comprimă.

Steaua începe să scadă în dimensiuni. Momentul invariabil al mişcării de rotaţie rupe învelişurile exterioare ale atmosferei şi le aruncă în spaţiu sub forma unei sfere de gaz incandescent, care se destramă cu o viteză de mii de kilometri pe secundă. Atunci pierderea de energie prin straturile fierbinţi, dezgolite, ale stelelor, sporeşte şi mai mult.

Anumite stele pot să înceapă a se contracta deosebit de repede. Uriaşa presiune şi temperatură presează electronii liberi în nucleele atomice, după care urmează neutralizarea sarcinilor electrice şi astfel întreaga stea se transformă într-un conglomerat de particule

neutre – neutronii – iar aceştia, nerespingându-se, se apropie cu mult mai mult între ei decât nucleele atomilor obişnuiţi. Atunci se petrece un lucru care s-ar putea defini prin cuvintele: „steaua s-a prăbuşit în sine însăşi”.

Globul de materie incandescentă, în stare să închidă în el un întreg sistem planetar, se transformă într-o sferă cu diametrul de câteva mii sau zeci de mii de kilometri. Astfel, masa compactă de neutroni dă naştere celui mai miraculos şi mai dens gen de materie din univers. Comprimată în acest fel, masa întregului Pământ ar alcătui doar un deluşor de o sută de metri. Energia eliberată explodează în spaţiu printr-o erupţie gigantică. Atunci, câteva zeci de zile steaua străluceşte cu o forţă care depăşeşte de sute de milioane de ori strălucirea Soarelui, apoi flacăra exploziei sale cosmice se stinge, şi steaua, mai bine zis blocul rămas din ea, format dintr-o materie nebănuit de densă, încălzită până devine argintie, se pierde pentru totdeauna în întuneric.

Un astfel de fenomen, care are loc o dată la câteva sute de ani în fiecare nebuloasă extragalactică, preziseseră astrofizicienii Geei.

Acum, explozia mult aşteptată a supernovei devenise senzaţia zilei. Cu câteva zile înainte de termenul prevăzut, de fapt cu o săptămână şi jumătate, din cauza impreciziei măsurării unor factori care determinau momentul exploziei, au început să se perinde pe la observator şiruri întregi de curioşi.

Supernova avea să apară în direcţia prelungirii axei longitudinale a navei. De aceea, ecranul de opt metri al teletactorului principal se îndrepta neîncetat în direcţia polului sudic galactic. Mănunchiul de stele al Căii Laptelui, ce se afla în acest sector, se destrăma, datorită forţei de dispersiune a uriaşului instrument, în nenumărate roiuri de stele, şi aproape toţi aştrii vizibili se zăreau ca simple puncte, deoarece chiar puterea de mărire de multe milioane de ori era insuficientă în faţa spaţiului ce ne despărţea de ele. În schimb, între roiurile sferice, Omega Centauri şi Crucea Sudului se vedeau, ca nişte discuri palide, alcătuite din mii şi mii de stele. Fiecare asemenea noruleţ constituia un sistem de multe sute de mii de stele.

Centrul atenţiei astrofizicienilor rămânea Micul Nor al lui Magellan, dar mai cu seamă acea parte a lui în care aşteptau să apară strălucirea supernovei. Fără să se arate plictisiţi de vizitele dese pe care le primeau, astronomii îşi continuau lucrările lor zilnice. Un automat matematic nu prea mare funcţiona fără întrerupere, efectuând calcule complicate. Clişeele fotografice mărite şi imaginile spectrogramelor însemnate cu cifre treceau din mână în mână. Această activitate ritmică avea asupra celor care veneau aici o influenţă binefăcătoare, liniştitoare. Toţi ne simţeam ca nişte oameni care vizitează – sub conducerea unor îmblânzitori înarmaţi – locuri în care sălăşluiesc fiare fioroase, fiindcă pentru

astrofizicieni nu se afla nimic tulburător în nesfârşitele spaţii ale nopţii veşnice, nici în norii fără de sfârşit de cărbune şi de jar ce se întindeau în faţa noastră. Atitudinea lor raţională, plină de discernământ în faţa infinitului, ni se transmitea şi nouă. Şi astfel, galeriile stelare, pustii în ultima vreme, au început să se populeze din nou.

Totuşi mi-a dat de gândit, într-o oarecare măsură, importanţa pe care o acordau conducătorii expediţiei fenomenului ce urma să se producă. Odată am făcut, în faţa lui Yrjola, observaţia că grupurile de curioşi pot să îngreuneze activitatea astronomilor, dar inginerul a zâmbit doar şi mi-a răspuns în treacăt că „e bine aşa”.

Când au sosit adevăratele zile de aşteptare, hala observatorului devenise neîncăpătoare pentru oaspeţi. Dar nici în prima, nici în a doua şi nici într-a treia zi nu s-a întâmplat nimic, astfel că, dezamăgiţi, am început să ne împrăştiem, târziu după miezul nopţii, clipind din ochi, deoarece ne obişnuisem cu întunericul ecranelor de observaţie.

A patra zi, numărul curioşilor a început să scadă. În a cincea, n-a mai venit decât un sfert din cei care fuseseră la început. În dimineaţa zilei a şasea, iată însă că supernova s-a aprins, în sfârşit, ca un punct orbitor de alb, în Micul Nor. Nu ştiu dacă datorită aşteptării, care s-a prelungit prea mult, sau poate imaginaţiei noastre, care şi-a închipuit fenomenul mai monumental decât în realitate, dar trebuie să spun că am privit acest

fapt mai degrabă cu indiferenţă, iar toate câte se vorbeau în observator erau mai degrabă un act de politeţe faţă de astrofizicieni decât expresia unei adevărate încântări. Astfel, valul de entuziasm, stârnit oarecum în mod artificial, a scăzut şi s-a stins mult mai repede decât a început să dispară, mistuindu-se în lumina uniformă a Norului, scânteia supernovei.

Coordonatorul grupei astrofizicienilor era profesorul Trehub, cercetător renumit al nebuloaselor extragalactice, vânător de nori cosmici, ce se roteau la limitele puterii de pătrundere a celor mai mari telescoape. Era suficient să-l vezi o dată, ca să-l ţii minte toată viaţa. Avea un cap în aşa fel aşezat între umeri, încât părea o pasăre ciufulită. Un nas mare, acvilin, ca un cioc coroiat, deasupra căruia se împreunau sprâncenele stufoase, mereu agitate, parcă semnalizând lucrurile importante pe care le vedeau ochii, îi împodobea faţa. Vorbea puţin, fără a ridica vreodată glasul, dar cuvintele lui ajungeau întotdeauna la acel căruia îi erau adresate, răzbătând chiar şi prin cea mai mare gălăgie. Pe vizitatori îi primea în observator cu o politeţe desăvârşită, dar fără a-şi întrerupe munca nici măcar o singură clipă. Uneori părea că doreşte să-l descumpănească pe interlocutor prin expresiile sale neobişnuite. Odată, când am pomenit ceva despre Pământ, a spus:

— Şi-acolo suntem printre stele: de vid ne desparte doar un strat subţire de aer şi grosimea

Pământului de sub picioare. Nu trebuie să ridici prea mult capul pentru asta.

Trehub era autorul unui proiect care a stârnit multă vâlvă, deşi, în afară de el însuşi, nimeni nu a avut curajul să-l analizeze cu seriozitate. În acest proiect, profesorul susţinea că cel mai bun lucru ar fi să se întreprindă o călătorie cosmică nu pe bordul unei nave – indiferent de mărimea ei – ci cu întreg Pământul. El arăta că, cu ajutorul unor explozii atomice de proporţii uriaşe, Pământul poate fi scos de pe orbita sa, iar apoi, „desfăşurându-se" pe o spirală ce se îndepărtează din ce în ce mai mult de Soare, ar putea fi condus, în sfârşit, spre steaua aleasă. În această călătorie cosmică, pământenii ar urma să primească lumina şi căldura necesară de la numeroşii sori atomici artificiali.

Concepţiile sale neobişnuite erau împărtăşite de o mică minoritate, uneori chiar numai de el însuşi. Vorbea despre „împotrivirea" colegilor şi colaboratorilor săi, dar întotdeauna, trebuie să adaug, râdea bucuros. Nu arareori, în semiîntunericul observatorului răsuna râsul lui de bas, când, luminând cu o lampă cu incandescenţă vreun clişeu, găsea în el confirmarea ipotezelor sale. Era plăcut să priveşti la acest om plin de o energie inepuizabilă.

În grupa lui Trehub lucrau soţii Borel, Pavel, planetolog, pe Pământ un alpinist pasionat, zvelt, încărunţit, uşor adus de spate, avea obrazul ars de soare şi de vânturi. În jurul ochilor să-i mijiţi din

pricina strălucirii gheţarilor se întindea o reţea deasă de zbârcituri mărunte. Maria, soţia lui, era un tip comun. De aceea, când se afla într-un grup, nu reţinea privirile. Frumuseţea ascunsă a chipului său impenetrabil, care strălucea doar arareori pe deplin, în clipe de bucurie sau de tristeţe, se dezvăluia greu.

Soţii Borel lucrau de obicei separat unul de celălalt, el la teletactoare sau spectroscoape, ea – la aparatele de calculat. Totuşi, printre discuţiile întrerupte de clipe lungi de tăcere, în care toţi se înţelegeau doar prin jumătăţi de propoziţii, în acea atmosferă de uniformă şi concentrată activitate, puteai surprinde adesea privirea lui Borel aruncată soţiei sale. Această privire nu era nici deosebit de expresivă, nici pătrunzătoare, ci doar o strălucire scurtă şi luminoasă a ochilor, o constatare a faptului: „Eşti aici”, după care se adâncea din nou în munca lui.

În acea vreme, Ana mă evita. Comportarea şi expresia feţei sale erau adesea greu de înţeles. Dispărea zile întregi. Dacă o întrebam aşa, într-o doară, dădea vina pe munca ei alături de Czakandzan. Dacă îi propuneam să ne plimbăm împreună sau să ascultăm un concert, găsea treburi ce nu puteau fi amânate. Dar după un timp, pe neaşteptate, îmi apărea la fel cum fusese la început: senină, încrezătoare şi liniştită. Uneori se întrista brusc, dar, printr-un zâmbet, reuşea să risipească îndată această măruntă şi copilăroasă îngândurare. Întâlnirile noastre aveau parcă ceva

nesigur; încercam să tac când tăcea şi ea, deşi faptul era o indiferenţă mascată; alteori încercam să fiu sincer cu ea, dar de o sinceritate forţată, care nu are nimic de împărtăşit în afară de o stare sufletească trecătoare. Uneori îi destăinuiam cugetările mele „profunde”, alteori făuream planuri de viitor. Mă asculta atentă, dar în zâmbetul ei se ascundea o umbră de ironie, ce părea a spune că nu ia în serios nici ceea ce spuneam, nici chiar pe mine însumi. Atunci discuţia se întrerupea, lâncezea şi nu mai puteam continua decât cu mari sforţări. Acest lucru mă intriga. Simţeam o nesiguranţă. De fiecare dată eram nevoit s-o caut din nou pe Ana aceea din noaptea simfoniei a IX-a a lui Beethoven. O regăseam anevoie. Înfrângând o împotrivire nevăzută, care nu sălăşluia nici în ea, nici în mine, ci parcă între noi. Odată am întrebat-o:

— Te simţi bine în tovărăşia mea?

— Nu – a răspuns ea – dar nu pot fără tine.

M-am legat de ea. Îmi plăcea să o privesc când pregătea micul dejun. În halatu-i larg, de culoare deschisă, cu părul revărsat pe umeri, stătea aplecată deasupra vaselor, amestecând sucurile de fructe, cu o atenţie demnă de un alchimist din evul mediu.

O numeam „Ana din stele”, dar nu-i spuneam că expresia aceasta mi-a venit în minte prin contrast cu „Ana pământeană”. Era tare frumoasă. Pe Pământ se întâlnesc adesea privelişti măreţe, care îţi lasă impresia ca natura le-a creat parcă

într-o clipă de „uitare de sine”, îmbătată de propria-i frumuseţe. Ceva asemănător se ascundea parcă în Ana, în părul său negru şi lung ce unduia în valuri, în răsuflarea-i egală, liniştită, în sprâncenele-i frumos arcuite, în buzele fragede ca un fruct dat în pârgă şi care se cocea încet, dar continuu.

Ţin minte că odată, copleşit de emoţie, îi vegheam somnul, observând cel mai uşor freamăt al genelor, mişcarea ritmică a pieptului, înfiorat de răsuflarea-i caldă. Deodată s-a trezit sub privirile mele şi, întâmpinându-mă parcă din vis, s-a uitat o clipă la mine cu ochii săi mari, apoi s-a îmbujorat toată. Un val purpuriu i-a cuprins gâtul, faţa, chiar şi urechile. Am întrebat-o cu insistenţă de ce a roşit. Nu a vrut să-mi răspundă multă vreme, dar după aceea, fără să vrea, a rostit înciudată:

— Te-am visat.

Pe urmă n-a mai scos o vorbă.

Şi aşa, rupând şi înnodând iar firul prieteniei noastre neobişnuite, duram o dragoste trainică, înfiripată în ceasurile târzii ale nopţii, care ascundea o luptă amară şi surdă, tăinuită cu grijă.

În această vreme, pe Gea viaţa îşi urma cursul obişnuit. Ziua lucram în laboratoare, iar seara ne adunam în jurul aparatului de radio să aflăm ştiri de pe Pământ, în amfiteatrul videoplastic sau în sălile de sport, unde se antrenau colectivele în vederea viitoarelor competiţii; alţii ascultau concertele a căror muzică se revărsa în cascade în sala filarmonicii. Privită

de departe, viaţa părea că se desfăşoară ca mai înainte, deşi începeau să se facă simţite simptomele a ceva ce trebuia să vină şi care părea că se întinde de-a lungul drumului fără margini, ceva care, pătrunzând pe furiş prin cuirasa ermetic închisă a navei, otrăvea minţile şi inimile. Şi se părea că totul a pornit de la vise – cel puţin după observaţiile mele. Chiar şi visele mele au devenit în acel timp mai plastice şi mai bogate, dar de o bogăţie nedorită şi obositoare, ba chiar greu de suportat. Uneori visele se continuau noapte de noapte, plictisitoare; unele reveneau, altele se destrămau în frânturi de vise trăite rând pe rând.

Totodată, la dispensar au început să vină oameni care mi se plângeau de coşmarurile din timpul nopţii; de obicei veneau, se arătau ruşinaţi de lipsa de importanţă a suferinţei lor, şi de aceea căutau s-o pună mai degrabă pe seama unui capriciu al lor, decât s-o considere ca un simptom de boală ce nu le dă pace. Eu însă, bazându-mă pe propria-mi experienţă, îi ascultam cu atenţie şi le prescriam medicamente pe care eu însumi le foloseam, dar adeseori mă izbeam de împotrivirea lor. În vremea noastră, aproape că nimeni nu mai vrea să ia medicamente. Azi, medicina are mai degrabă un caracter preventiv, de prevenire a bolilor, decât curativ, de vindecare a lor.

Pacienţii mei nu voiau mai ales să doarmă somn greu de plumb, şi voiau să viseze, dar să viseze despre… Pământ. Lucrul acesta mi-l

spuneau doar între patru ochi.

— Din păcate – le răspundeam eu – încă nu ştim să comandăm vise cu subiectul dorit.

Eram nevoit să-i las să plece de la mine, fără a le putea oferi altceva decât sfatul de a face cât mai multă gimnastică şi de a-şi petrece cât mai mult timp în aer „liber”.

Când le aminteam de parcul Geei, lucrul acesta provoca mai totdeauna un gest ce vădea o totală plictiseală. Creaţia videoplasticienilor, de care aceştia erau atât de mândri, devenise aproape un cuvânt de ocară. Într-un timp s-a pus chiar problema transformării grădinii noastre. Proiectul propus prevedea ca parcul să capete o nouă înfăţişare, atât în ceea ce priveşte partea sa reală, cât şi în mirajul înconjurător. Dar raidul-anchetă întreprins a arătat că de fapt nimeni nu dorea această transformare. În schimb au fost făcute o serie de observaţii ca de pildă: că ploaia este artificială şi că se poate observa imediat caracterul ei nereal; că lipsa păsărilor face să dispară orice iluzie; ba, de câteva ori s-a spus chiar că cerul şi norii sunt o minciună sfruntată şi că nu seamănă de loc cu cei de pe Pământ.

Către sfârşitul primului an de călătorie, printre pacienţii mei au apărut alţii noi, care se plângeau de asemenea de perturbări în starea lor de somn şi de veghe. Ritmul muncii lor suferea schimbări faţă de al celorlalţi tovarăşi. Uneori li se făcea somn în primele ore ale serii, dar se trezeau cu mult înainte de a se face ziuă. Alţii, dimpotrivă,

preferau să lucreze până noaptea târziu şi să doarmă până la prânz.

De asemenea, mai ales în orele de după masă se întâlneau din ce în ce mai mulţi oameni care se plimbau fără rost pe coridoare. Discuţiile începute lâncezeau sau erau abandonate; oamenii umblau de colo-colo pe punţi, evitând intenţionat galeriile stelare; şi când, cu câteva zile înainte de Anul Nou, am ieşit pe puntea de plimbare, la o oră la care altă dată era cea mai mare afluenţă, n-am întâlnit acolo decât doi piloţi ce discutau cu Ameta despre o constelaţie oarecare. Numai ei se aflau acolo, în rest, spaţiul uriaş al punţii era cu desăvârşire pustiu.

Toate aceste întâmplări au coincis cu cea mai complicată perioadă a relaţiilor mele cu Ana, şi de aceea nu le-am acordat atenţia pe care o meritau.

Din când în când, la anumite date, pe navă aveau loc consfătuirile astronauţilor. Cu trei zile înaintea consfătuirii care urma să se ţină, Ter Akonian m-a rugat să-mi spun părerea asupra stării psihice a echipajului. M-am pus pe lucru şi în câteva ore am întocmit un referat amplu.

La şedinţă am întârziat însă deoarece unul dintre colegii lui Nils, acel mare amator de vată de zahăr, a căzut pe când se căţăra pe un stâlp de rezistenţă de pe rachetodrom şi a trebuit să-i pun la loc piciorul scrântit. Când am ajuns, tocmai vorbea Lena Barens. Am luat loc în spate, aşezându-mă pe unul din ultimele scaune, într-un colţ al sălii încăpătoare.

Pe Gea se întocmise statistica vizitării încăperilor navei de către membrii echipajului. Cu acest prilej, s-a văzut că în primele luni ale călătoriei majoritatea oamenilor venea cu plăcere pe puntea stelară, dar mai târziu tot mai multă lume se ferea de ea, locul de odihnă devenind mai ales parcul. Acum însă, atât parcul cât şi puntea sunt mai tot timpul goale.

— Atunci unde îşi petrec oamenii timpul liber? a întrebat Ter Akonian, continuând să stea aplecat deasupra notiţelor, fără a privi spre cei din sală.

— Controlul nostru se referă doar la încăperile publice – a răspuns Lena – dar nu-i greu să deducem că-şi petrec cea mai mare parte din vreme în locuinţele lor.

— Să fie oare vorba de întâlniri mai largi, tovărăşeşti? a întrebat Ter Akonian, stând mereu cu capul aplecat.

Nu prea înţelegeam ce urmărea prin întrebările lui.

— Nu ştiu – a răspuns Lena. Dar dacă ar fi să judec după mine şi după cei din apropierea mea… nu.

— Prin urmare, ce înseamnă asta? a continuat să întrebe Ter Akonian. Apoi s-a îndreptat de spate şi atunci i-am văzut faţa.

— Cred că… singurătate – a rostit cineva din spate.

Toate capetele sau întors într-acolo. Vorbise Trehub.

— Doctore – mi s-a adresat atunci Ter Akonian. Te rog, spune-ţi părerea!

M-am ridicat în picioare. Referatul meu era inutil. Am înţeles lucrul acesta imediat. Mă aflam într-o situaţie delicată. Nu ştiam ce trebuie să spun. Dar gândurile îmi erau deosebit de limpezi.

— Tovarăşi! am început eu. Am totalizat aici diferitele cazuri ce mi s-au prezentat în ultimele luni, dar am înţeles acum că enumerarea şi clasificarea lor nu are sens. Toate sunt manifestări provocate de aceeaşi cauză. A pomenit-o profesorul Trehub. Până în prezent, ea era necunoscută atât pentru cei care se plângeau, cât şi pentru medicul lor. Şi, după câte îmi dau seama, aceasta se datoreşte faptului că încă din cei mai fragezi ani am învăţat cu toţii să biruim pe cale raţională piedicile întâlnite pe drumul vieţii… Din care pricină, în prezent a devenit o trăsătură a firii noastre tăinuirea situaţiilor fără ieşire, deoarece poţi împărtăşi suferinţa ta altuia doar atunci când speri să te poată ajuta. Cei mai puternici, mai buni, mai înţelepţi acordă ajutor celor mai puţin dotaţi, mai slabi. Dar în faţa vidului suntem cu toţii la fel de neputincioşi. De aceea tăcem cu toţii. Şi tăcerea aceasta creşte şi pune stăpânire pe noi. Deci cu ea trebuie să luptăm!

M-am aşezat. Yrjola a cerut cuvântul.

— Colegii mei spun – a început el – că singurătatea şi tăcerea sunt primele manifestări ale acţiunii vidului asupra omului. Nu ştiu dacă este adevărat. Spun încă o dată că nu ştiu, şi de

aceea aş vrea să ne gândim împreună asupra acestei situaţii. Ce ne leagă strâns pe noi? Ne leagă puternic munca în vederea viitorului. Suntem o comunitate. Privim departe, peste graniţele vieţii individuale. În aceasta constă forţa noastră. Nu aşteptăm să vină ceea ce trebuie să urmeze, ci îl creăm noi înşine, ne impunem singuri ţeluri potrivite visurilor noastre din ce în ce mai măreţe, şi de aici izvorăşte transformarea şi reînnoirea a tot ce se află în noi şi în jurul nostru. Cred că unii dintre noi au început să piardă din vedere acest lucru. Fără să-şi dea seama, ei aşteaptă încă de pe acum sfârşitul călătoriei, dar de acest sfârşit ne mai despart încă mulţi ani şi de aceea fenomenul ce s-a ivit în mijlocul nostru este atât de ameninţător. Nu poţi aştepta întruna, nu poţi aştepta atâta amar de vreme!

— Dar activitatea noastră? a întrebat Ter Akonian după câtva timp şi a cuprins cu privirea pe cei prezenţi.

Cel mai în vârstă dintre noi, Rudelik, a răspuns:

— Întârzierea mereu crescândă a comunicaţiei cu Pământul ne îngreunează în mare măsură continuarea cercetărilor. Dar nu cred că acesta este lucrul cel mai important. Oamenii lucrează chiar mai mult decât înainte, deşi rezultatele nu sunt mai bune. Munca a devenit un fel de pavăză ocrotitoare, fiindcă ocupă timpul, distrage atenţia, nu ne dă răgaz să cugetăm asupra anilor ce vor veni. Dar în perspectiva lor,

activităţile mărunte, cotidiene, pe care în trecut nici nu le luam în seamă, cum ar fi deşteptarea, îmbrăcarea, masa, sunt pătrunse de o monotonie ucigătoare. Orice ar face fiecare dintre noi i se pare atât de banal, atât de inutil, încât nu merită nici măcar să mişte un deget. Iată cum se explică pustiul din sălile de concert, din parcuri, pe punţi... Ceea ce pe Pământ era pentru noi lucrul cel mai de preţ, timpul, a devenit aici duşmanul nostru.

— Iertaţi-mă... Dar pentru ce ne-am adunat aici?... După câte văd, aceasta nu este o consfătuire – a rostit deodată Trehub. Apoi s-a ridicat, a trecut în spatele scaunului său, punând mâna pe spetează, ca şi cum s-ar fi pregătit de plecare. Căutaţi denumirea fenomenului care se petrece pe Gea? De ce? Doar ştiam cu toţii că acest lucru se va întâmpla. Nu ştiam când. Am renunţat la comoditatea mediului ambiant, creat pe Pământ, şi am ieşit în spaţiu, vidul nesfârşit? Da. Dar de ce să ne plângem? Împotriva cui? Împotriva legilor naturii?! Enumerarea tuturor acestor îngrijorări ale noastre, prezente şi viitoare, nu le va micşora nici măcar cu o centimă. Când am amintit de singurătate, aveam în gând cu totul altceva decât voi. Fiecare dintre noi, în cercul său de prieteni, în muncă, în discuţii, este mereu acelaşi om ca şi mai înainte. Se simte altul doar când rămâne singur pentru a se cerceta. Ce poate fi mai simplu? Şi aceasta este o singurătate demnă de om. Şi apoi, ce poate să ne facă vidul?

— Să ne înfrângă – am rostit eu, cu jumătate de glas.

Trehub m-a auzit.

— O, nu – a spus el. Forţele materiale ale universului pot să ne distrugă, de pildă, într-o ciocnire. Dar să ne înfrângă, nu! Pentru aceasta, universul e prea slab! apoi a tăcut o clipă. Discuţiile noastre sunt inutile – a reluat el. Ştiţi lucrul acesta la fel de bine ca şi mine. Hotărârile au fost luate de mult şi noi înşine le-am stabilit. Totul este aşa cum trebuie să fie. Şi orice schimbare ar surveni la noi n-are decât să vină şi să se manifeste, iar de vom fi slabi sau puternici, bucuroşi, nerăbdători sau îndureraţi, toate acestea n-au nicio importanţă faţă de unica şi invariabila certitudine: zborul continuă!

BALUL

În ziua în care s-a împlinit un an de când călătoream, a avut loc pe Gea o întâlnire tovărăşească, de care mai târziu ne aduceam aminte cu drag, numind-o în glumă „bal”.

Sărbătorirea împlinirii unui an de la plecarea noastră de pe Pământ era doar un pretext, deoarece pe astronauţi îi anima în primul rând dorinţa de a reîmprospăta şi lărgi contactul între oameni, în cadrul restrâns al locuitorilor Geei. La întâlnire urmau să vină toţi călătorii, aşadar, şi savanţii cei mai iluştri şi mai ocupaţi – din care pricină erau şi foarte rar văzuţi; de astă dată ei

aveau să ofere tovarăşilor lor nu rezultatele muncii lor, ci pe ei înşişi.

Festivitatea trebuia să aducă o undă proaspătă în felul de viaţă al oamenilor, care se sihăstriseră din zi în zi tot mai mult în laboratoare. În acest scop s-au făcut nenumărate pregătiri, pentru ca sălile navei, atât de bine cunoscute tuturor, să devină de nerecunoscut. Astfel, grupa videoplasticienilor s-a închis în sala barocă, unde accesul celorlalţi era strict interzis încă cu o săptămână înainte de festivitate. Când ne întâlneam cu toţii la masă, videoplasticienii pomeneau doar vag despre minunăţiile pe care ni le pregăteau, dar aveau grijă să ascundă amănuntele, păstrând cea mai desăvârşită tăcere asupra lor.

În dimineaţa zilei surpriză am primit o invitaţie tipărită după moda veche pe un cartonaş de masă, dintr-o hârtie semitransparentă şi impregnată cu nişte vinişoare subţiri, imitând marmura. Dedesubtul numelui meu figurau cuvintele: „Costum subtropical”, care mi-au trezit un simţământ asemănător cu acela din primii ani de tinereţe, când, băiat fiind, mă pregăteam cu febrilitate pentru concursurile de primăvară.

Fix la ora şase după-amiază mi-am îmbrăcat costumul cel mai alb şi m-am îndreptat spre puntea de la etajul trei. În faţa intrării în sala barocă se aflau adunaţi toţi videoplasticienii, însoţiţi de Songgram, astronautul trei.

Ne-am salutat ceremonios. Atmosfera

deosebită, comportarea sărbătorească, îmbrăcămintea noastră de gală, totul ne distra şi noi toţi participam din plin. Pe feţele videoplasticienilor, care aveau un aer oficial, se iveau din când în când zâmbete şăgalnice, iar cel mai tânăr membru al grupei lor, Maya Moleticz, sora istoricului cu acelaşi nume. m-a luat de braţ, mi-a poruncit să închid ochii şi m-a introdus în sală. Am simţit îndată o adiere caldă, iar în nări mi-a pătruns aerul cald şi umed, îmbălsămai de un miros dulceag şi puternic de flori exotice.

— Gata! a strigat Maya.

Am deschis ochii şi am rămas încremenit. Mă aflam în fundul unei săli atât de uriaşe, încât părea că ocupă jumătate din lungimea întregii nave. Pereţii ei drepţi şi înalţi se apropiau unul de altul în arcade domoale, la o înălţime de câteva etaje; mai departe se vedeau parcă nişte galerii lungi şi întunecoase ce se desfăşurau în planul inferior, şi pilaştri albi ce sprijineau tavanul; dar n-am reţinut bine această privelişte, deoarece atenţia mea, ca şi a tuturor celorlalţi care intrau aici, a fost atrasă de peisajul ce se desfăşura pe partea opusă. Acolo se întindea o terasă largă, împrejmuită cu o balustradă de piatră şi legată de sală printr-un şir de uşi înalte, deschise. Cum mergeam aşa, am zărit încă de departe marea nemărginită, ca o mantie strălucitoare. M-am urcat pe terasă, jos se întindea plaja inundată de soare şi tivită de linii sinuoase – urmele valurilor ce veneau neîncetat dinspre zare, vuind surd, apoi

se spărgeau de ţărm şi lăsau pe nisip o dantelă verzuie de spumă.

La o depărtare de vreo doi kilometri de mai, acolo unde se întindea bariera algelor submarine, culoarea deschisă a apei se schimba din albastru într-un siniliu intens, înfrăţindu-se cu cerul învăpăiat de lumină. Cam la jumătatea orizontului, departe, foarte departe fumega un vulcan cu vârful pierdut în azurul bolţii cereşti. Din craterul său se înălţa o dâră piezişă de vapori gălbui ce se destrămau leneş în văzduh. M-am aplecat peşte balustradă şi am văzut că terasa se sprijinea pe crestele unui masiv de stâncă abrupt şi măcinat de apă. Dinspre mare adia slab, abia perceptibil, briza. Mi-am trecut limba peste buze: erau sărate. M-am întors, auzind în spatele meu exclamaţiile pline de entuziasm ale cuiva: era pilotul Yeryoga. Ochii îi ardeau de dorinţă.

— Pe nucleele vechilor atomişti!

Credeam că iluzia l-a mulţumit, dar îndată a rostit:

— Ah, ce-aş mai înota… Ce zici?

S-a sprijinit de balustradă, stând parcă pe gânduri dacă să sară sau nu jos. Apoi a lovit cu pumnul în piatră şi s-a întors în sală. Am pornit după el.

Nu era lume multă; de altfel, cei sosiţi se pierdeau în imensitatea sălii. Atunci am observat că ceea ce înainte, orbit de strălucirea mării, luasem drept galerii, erau lambriuri ce se întindeau de-a lungul pereţilor, întrerupte de nişe

ovale în care străluceau automatele de deservire. Spaţiul din mijloc era liber şi chiar în mijlocul lui se înălţa un palmier bogat, cu trunchiul acoperit de solzi lignificaţi, îndoiţi ca nişte limbi. De jur-împrejur fuseseră rânduite mese foarte joase. Deasupra lambriurilor de culoare închisă se înălţau coloanele care sprijineau tavanul, dând impresia unor cascade de apă de culoarea perlei, încremenite în căderea lor. Acolo, deasupra porticului, se zărea un vitraliu monumental. Pe fondul lui apăreau două siluete, un bărbat şi o femeie, mergând desculţi printre ierburi; păreau de statură uriaşă, goi, arşi de soare. Privirea lor trecea pe deasupra capetelor noastre şi se pierdea pe întinsul nemărginit al oceanului, unde doar ei singuri zăreau parcă ţelul final al drumului lor.

De o parte şi de alta a porticului se înşirau scene în relief, despărţite prin brâie de alabastru ce păreau nişte ferestre deschise spre spaţiul tainic. Într-unele roiau cărăbuşi de aur, în altele stăteau suspendate păsări răpitoare, împestriţate cu linii negre şi ruginii ca arama; păreau fixate în aerul translucid ca sticla.

Mai încolo vedeai procesiuni de furnici cu mandibule uriaşe, în altă parte se odihneau fluturi mari de noapte, păroşi, acoperiţi parcă cu o blană de argint. Şi toate acestea fremătau şi îşi schimbau strălucirea, deoarece erau făurite din nestemate. În ochii ce se plimbau de la o privelişte la alta se reflecta strălucind violetul zirconiului, scânteierile verzi ale smaraldelor, văpăile

curcubeielor gingaşe ale briliantelor sau flăcările rubinelor de culoarea sângelui. Distenele, amfibolele, cianiţii, citroniţii şi cupriţii ardeau cu lumini fosforescente. Ochii începeau să lăcrimeze din pricina potopului de văpăi, apoi se închideau, orbiţi de lumină. M-am întors spre terasă şi, cu un simţământ de uşurare, mi-am odihnit privirea pe albastrul cerului.

Ah, incorigibila Nonna! Mi-aş fi pus capul că era opera ei! Pe buze îmi apăruse un zâmbet răutăcios când, deodată, am surprins privirea ei întrebătoare. Am zâmbit şi i-am adresat câteva cuvinte pline de admiraţie. „Ce să-i faci? Pesemne nu poate renunţa la exagerări”, mi-am zis eu în gând şi mi-am continuat şirul reflecţiilor: se vede că îmbătrânesc sau, oricum, am ajuns la o vârstă matură, deoarece reuşesc să mă conving pe mine însumi ca să fiu de acord cu gusturile altora, diametral opuse cu ale mele.

În sală intra din ce în ce mai multă lume; perechi, în grupuri sau singuri, oamenii soseau din toate părţile navei: astronomi, tectonofizicieni, gravimetrişti, ingineri, artişti, matematicieni, metalurgişti şi mecaneurişti, piloţi şi biofizicieni. Draperia grea de la uşă fâlfâia mereu ca aripa unei păsări, şi pe fondul ei apăreau necontenit siluetele oaspeţilor îmbrăcaţi în culori deschise, căci toţi purtau haine albe de sărbătoare. Puteai vedea costume de culoarea zăpezii sau argintii, de un alb imaculat, alb-albăstriu şi alb bătând foarte discret în verde. Rochiile lungi ale femeilor, cu

desene abia vizibile, făceau ape-ape.

Deodată, în faţa ochilor mei a răsărit Zorin; nu mi-am putut reţine un zâmbet: el, care umbla întotdeauna îmbrăcat într-un combinezon argintiu, de data aceasta purta un costum de culoarea ierbii, pe fondul căruia capul său blond părea cuprins de flăcări.

Toţi oaspeţii priveau cu o vie şi sinceră admiraţie minunile create de videoplasticieni şi, după cum am observat, nu prea ştiau de fapt ce trebuie să facă. Tineretul a dus măsuţele de sticlă pe terasă, care într-o clipă a devenit neîncăpătoare, şi au început să discute gălăgios, unindu-şi glasurile cu vuietul mării.

Stăteam lângă perete, nehotărât încă spre ce grup să mă îndrept. Dar aruncându-mi privirea în jur, am zărit un automat de deservire, încremenit într-un gest care arăta că este gata să-mi vină în ajutor. În acea zi totul era nou. Învelişul obişnuit, de fiece zi al automatului, fusese înlocuit cu un fel de cuirasă din argint forjat. Pe cadranul său frontal se vedeau basoreliefuri reprezentând scene mitologice. Mă uitam la ele de aproape, când, deodată m-a trezit din visare glasul unei fete:

— Ce faci acolo, doctore? Flirtezi cu automatul?

Şi a urmat o cascadă de râsete.

Am întors capul. În faţa mea se afla un grup de tineri. Printre ei se afla Nonna, Maya, Rudelik, astronautul Songgram şi doi istorici, Moleticz şi

un altul, al cărui nume nu l-am putut reţine niciodată, nu pentru că ar fi fost greu de memorat, ci pentru că purtătorul lui era un om puţin arătos, fiind trecut cu vederea chiar şi într-o societate restrânsă, de câteva persoane, în mijlocul căreia se pierdea ca o umbră.

— Flirt cu automatul? a întrebat Maya. Da, într-adevăr, a fost o carte ca asta, de mult, foarte de mult, prin secolul al XXIII-lea sau al XXIV-lea.

Fata îşi făcea vânt cu notesul său lung şi îngust.

— Ţi-e cald? a întrebat-o un tânăr care o însoţea. Aşteaptă! Imediat…

— Nu! Nu! a răspuns ea şi l-a prins de mână. Vreau neapărat să sufăr de căldură, să fie cu adevărat antic şi preistoric. Priveşte! Chiar automatele arată azi ca şi cum ar fi ieşit de-a dreptul dintr-o cetate medievală.

— În evul mediu nu existau automate – a corectat-o Moleticz.

Continuând să-şi facă vânt, Maya m-a măsurat cu privirea de jos în sus şi mi-a zis:

— Doctore, începem o discuţie despre dragoste, şi anume: care din profesii se aseamănă cel mai mult cu ea. Asta-i o invenţie a mea. Ce zici?

— Dar era vorba să respectăm ordinea… – a intervenit tânărul de lângă ea.

— Bine. Atunci să folosim ordinea alfabetică… primul eşti dumneata – şi s-a adresat lui Songgram.

— Cum aşa? Numele meu începe cu S.

— Da, dar eşti astronaut şi acest cuvânt începe cu „a”.

— Bun! Şi privind peste capetele noastre, el a început: Dragostea atrage după sine nopţi fără somn, ca şi astronautica. Şi una şi cealaltă te obligă să stai de veghe. Cine iubeşte nu ştie să spună de ce. Tot aşa, nici eu nu ştiu de ce sunt astronaut. Dragostea biruie distanţele dintre oameni, iar astronautica depărtările dintre stele. Şi una, şi cealaltă cere omului dăruire totală. În amândouă, şi-n dragoste, şi-n astronautică, fiecare descoperire aduce tot atâta bucurie, câtă nelinişte…

— Asta-i bună! l-a întrerupt un tânăr. Ai nimerit-o bine, fiindcă ai luat primul cuvântul şi ai spus totul; acelaşi lucru voiam să spun şi eu despre matematică.

— Şi eu despre fizică… – a rostit încet Rudelik.

Privea pe deasupra capetelor noastre, scrutând spaţiul ce se întindea dincolo de pragul uşii deschise spre terasă.

— Ei, dar dumneata, doctore, ce-ai de spus? m-a întrebat Maya, încercând să-şi salveze subiectul propus.

— Nu ştiu… – am început eu, dar în aceeaşi clipă am zărit-o pe Ana; stătea între Zorin şi Nils.

— Mai departe! a insistat Maya, dar, privindu-şi tovarăşii care stăteau nemişcaţi în juru-i, s-a fâstâcit. O clipă… – mi s-a adresat ea mie. Apoi,

întorcându-se către ceilalţi: Uite ce-i! Mie mi-a făcut plăcere, fiindcă era ideea mea. Acum însă nu-mi mai place… Poate c-ar trebui…

— Ce vrei să spui? a întrebat Nonna.

— Nu credeţi că nu e prea înţelept din partea noastră să continuăm jocul?

— Hm! Ba da – a zis Nonna, dând din cap.

— Nu ştiu dacă nu e înţelept. Poate mai degrabă puţin cam riscant – a observat Songgram.

Maya s-a îmbujorat la faţă.

— Fătarnicilor! a strigat ea, bătând din picior. Şi mai făceaţi pe entuziasmaţii!

Apoi a plecat, călcând cu pas hotărât. Toţi au urmat-o. Am rămas din nou singur. Mă uitam mereu la Ana. Nils îi spunea ceva cu însufleţire, iar ea îl asculta aşa cum nimeni nu ştie să asculte: cu ochii, cu zâmbetul, cu faţa întreagă.

Am făcut câţiva paşi, vrând să mă apropii de ei, dar nu ştiu de ce, mi-am înfrânat imediat această pornire şi am ieşit pe terasă. Întinderea fără margini a apei se legăna monoton, egal, ca şi cum oceanul ar fi respirat. De-a lungul balustradei de care mă sprijineam se căţăra o plantă. Pe o frunză, desfăcută doar pe jumătate, strălucea, ca în căuşul palmei, o picătură de apă în care mi-am văzut chipul. Dar deodată tabloul acela miniatural a fost acoperit de o umbră. Am ridicat capul: lângă mine stătea Callarla.

— Ce vezi acolo, doctore?

— Acum un an, am fost la dumneavoastră în vizită. Dincolo de ferestre cădea ploaia. Dar,

desigur, nu vă mai aduceţi aminte.

— Ba cum să nu, mi-aduc aminte! Cât de albastră este picătura asta! Aceiaşi picuri cădeau şi atunci din streşini. Dar de ce te gândeşti tocmai la asta?

— Nu ştiu. În picătura asta pot să plutească mii de amoebe. Nu-i aşa?

— Desigur.

— Azurul acesta ce se reflectă în picătura de apă este pentru ele limita peste care nu pot trece. Graniţa lumii. Cerul.

În ochii negri ai Callarlei a scăpărat o strălucire ce dovedea interes pentru cele ce spuneam.

— Continuă! a zis ea.

— Mii de generaţii n-au ştiut că cerul, cerul acela albastru, poate fi străpuns şi părăsit, aşa cum nici amoeba nu ştie când părăseşte marginile picăturii sale…

— Trebuie să fie îngrozitor… pentru amoebă – a şoptit ea.

— Ce bine le ştii toate astea!

A început să râdă înăbuşit:

— Mă pricep la amoebe. De aia să ştii că în cele ce ai spus este un grăunte de adevăr, fiindcă noi ne aflăm în cer.

— Nu – am zis eu, clătinând din cap. Nu suntem în cer. Cerul se sfârşeşte dincolo de norii albi, de azurul atmosferei Pământului. Suntem în vid.

Ochii Callarlei, care se afla lângă mine, s-au

întunecat deodată:

— Şi ce e oare rău în asta?

Tăceam.

— Nu cumva ai dori să te afli altundeva decât pe Gea?

— Nu.

— Ei, vezi? apoi după o clipă a adăugat, dar de astă dată cu alt glas: Când eram mică, mă jucam de-a „persoanele”. Îmi închipuiam că sunt cu totul altcineva, dar absolut cu totul, ca şi cum aş fi încercat, de probă, o altă viaţă. Era ceva foarte atrăgător, dar nu prea recomandabil.

— De ce?

— Fiindcă trebuie să fii mereu tu însuţi. Întotdeauna tu însuţi. Repet cu tărie: tu însuţi. Cu atât mai mult, cu cât este mai greu acest lucru. Fără a te refugia într-o soartă străină. Dar…

— Dar?

Callarla a clătinat din cap, iar părul ei, luminat de soare, a prins să joace în valuri de aur. A zâmbit şi a plecat.

Mi-am lăsat privirea să se piardă pe oceanul ce mugea surd. Stând aşa, prindeam fără voie frânturi din discuţiile celor din apropiere.

— Deci, mă rog – se auzea o voce groasă – această frescă trebuia să arate astfel: un şir de sălbatici păroşi, ieşind în goană dintr-o peşteră; un fel de trib primitiv în dans magic. Poză hieratică şi în acelaşi timp plină de avânt sălbatic ceva animalic şi totodată uman. M-am chinuit nespus la ea, dar n-am reuşit. L-am întâlnit odată pe

profesor, care a început să-mi povestească despre vieţuitoarele lui. M-a chinuit aproape un ceas – aici cuvintele s-au transformat în şoaptă – mi-a vorbit despre alge, şi povestea, şi se entuziasma, ba chiar aproape că începuse să danseze în faţa mea. Ştii, o expunere ce semăna cu un fel de extaz. Deodată – acum nu-l mai ascultam – s-a aplecat dinaintea mea, a făcut o piruetă şi în clipa aceea parcă m-a lovit trăsnetul: gata! Înţelegi? Am prins deodată firul întregii compoziţii! Am început numaidecât să schiţez, iar el credea că notam ceea ce-mi spunea… Minunat! Ce zici?

A urmat un hohot de râs, apoi zgomotul din ce în ce mai slab al paşilor ce se îndepărtau s-a stins şi s-a făcut linişte. Soarele artificial apunea. Se lăsa amurgul, învăpăind cerul şi amintind de veşnicia pământeană, pe care o părăsisem atât de uşor, fără să înţelegem parcă valoarea ei nepreţuită. Stăteam aplecat, cu palmele sprijinite de stâncile aspre. De jos se auzea murmurul valurilor, acoperit din când în când de răbufnirile vântului de seară, un zgomot monoton, somnolent, care parcă-mi purta gândurile departe; din spate îmi ajungea la urechi zgomotul vesel al discuţiilor, întrerupt din când în când de râsetele femeilor. Auzeam clinchetul sticlelor, toasturile rostite cu voce nefiresc de groasă, cascadele de râs, după care se lăsa brusc liniştea.

Priveam mereu marea. Deasupra orizontului, rotundă şi albă ca o picătură de lumină, se ridica Venus, steaua serii, atât de familiară nouă.

Amurgul se cernea încet, îmbrăcând totul într-un veşmânt albastru. În clipa aceea am zărit profilându-se pe cerul adânc şi întunecat silueta vulcanului din depărtare, ce părea încununat cu rubine. Se aprindeau stelele. Am stat aşa pesemne un ceas. Seara îşi lepăda veşmântul violet, învăluindu-se în umbrele negre ale nopţii.

Deodată, venindu-mi parcă în simţiri, mi-am dat seama că nu sunt singur. Am privit în jur şi am tresărit, zărind un om la doi paşi de mine. Sprijinit ca şi mine de balustradă, acesta privea drept înainte. Şi pe măsură ce întunericul sporea, creştetul roşu al vulcanului din depărtări se aprindea tot mai tare, iar strălucirea lui se răspândea ca o horbotă delicată de lumină, poleind totul în jur. Vecinul meu se afla atât de aproape de mine, încât nu puteam să-l privesc fără să-i atrag atenţia. Totuşi am făcut-o. Chipul lui învăluit în semiîntuneric avea culoarea cenuşie a pietrei. M-a privit cu nişte ochi care nu vedeau, aş zice mai degrabă că privirea lui a alunecat pe lângă mine. L-am recunoscut. Am vrut să-i vorbesc, dar n-am îndrăznit. Pesemne şi-a dat seama de intenţia mea şi, aplecându-şi uşor capul spre mine, a rostit:

— Goobar, biofizician.

Ne cunoşteam doar din vedere, mai bine zis, eu îl cunoşteam pe el.

Mi-am spus numele şi pronumele. Am tăcut amândoi o vreme, dar de astă dată altfel decât înainte: împreună. Apoi, pe neaşteptate, fără ca

nici eu să-mi dau seama cum de mi-a venit ideea, l-am întrebat:

— Profesore… Îl cunoaşteţi cumva pe Ameta?

S-a însufleţit.

— Se înţelege că-l cunosc. A lucrat o vreme cu mine.

— Ca pilot? l-am întrebat eu prosteşte.

— Nu. Goobar părea preocupat. Aveam pe atunci nevoie de un matematician, dar nu de un matematician oarecare. Ameta… nu ştiu cum să-ţi explic, doctore. Copiii folosesc uneori în vorbirea lor expresii pe care nici cel mai genial poet nu le-ar putea născoci. Acestea sunt rodul spontaneităţii inconştiente, dar pe care copilul nu le poate aprecia singur. El şi le poate însuşi, dar în acelaşi timp îşi însuşeşte şi nimicuri… La fel se întâmplă şi cu Ameta: are idei ingenioase, dar nu ştie să le deosebească de cele neesenţiale şi nici să le dea contur. Câteodată reuşea chiar să aibă străfulgerări care trasau drumul spre viitor.

— Lucrul acesta poate fi valorificat în cadrul colectivului – am remarcat eu.

Acest nou Ameta care se întrupa din cuvintele profesorului m-a umplut de nespusă mirare. Goobar s-a aplecat şi mai mult în beznă şi atunci liniile profilului său, proiectat pe fondul luminos al vulcanului, s-au ascuţit.

— Nu – a spus el. De astfel de idei nu prea avea cine să se folosească. Un matematician oarecare nu putea, deoarece erau mult prea departe de înţelegerea lui, se aflau în afara

graniţelor domeniului său, iar savantul are o personalitate prea puternică, el urmăreşte un scop precis în cercetările sale şi este atât de fascinat de ele, încât nu le va părăsi pentru o viziune străină, fie ea chiar cea mai minunată, tot aşa cum nimeni nu-şi va părăsi femeia iubită pentru o alta mai frumoasă care îl aşteaptă undeva, în altă parte…

— Şi nu putea merge mai departe? l-am întrebat eu.

— Nu – a zis el iarăşi. Adesea semăna cu un om căruia îi vine deodată în minte un motiv simfonic, dar nu izbuteşte să-l cânte şi nici nu-l poate fixa pe hârtie, fiindcă nu cunoaşte notele, şi atunci motivul este pierdut pentru totdeauna. La fel se întâmpla şi cu viziunile lui „matematice”, fiindcă acestea erau idei privind sistemele de analiză, cu totul independente de sistemele cunoscute de noi. Un fel de insule matematice, aş spune, suspendate undeva, în beznă, care aşteptau să fie descoperite… Fără îndoială că multe dintre ele vor fi descoperite de către cercetătorii care înaintează sistematic şi cărora nici măcar nu le poate trece prin cap că un om singuratic a ajuns vreodată la aceste ţărmuri necunoscute… Dar mintea lui crea de asemenea şi diferite monstruozităţi, fiindcă el nu ştia să deosebească pleava de boabe.

— Va să zică, toate aceste idei ale sale nu foloseau la nimic… – am spus eu încet.

— Nu! a repetat mai tare, pentru a treia oară, Goobar. M-a ademenit pe un drum pe care apoi l-

am abandonat, dar la care am mai revenit... Era atât de ispititor! Mi-a aprins imaginaţia, a luminat pentru o fracţiune de secundă un peisaj fantastic, dar n-a ştiut nimic mai mult să-mi spună despre el... S-a făcut linişte. Apoi a mai întreprins multe alte lucruri... cele pe care le povestesc eu acum s-au petrecut poate cu doisprezece ani în urmă, sau chiar mai mult

— Mi se pare că s-a făcut pilot, şi nu de multă vreme – am adăugat eu. Poate că abia acum a găsit în profesia sa ceea ce căuta cu înfrigurare.

— Iar greşeşti – a rostit Goobar, zâmbind, amuzat parcă de lipsa mea de perspicacitate. El a făcut mereu-mereu unul şi acelaşi lucru şi numai ce e strâns legat de problema care îl interesează.

— Adică?

— „Circulaţie printre curenţii întunecaţi”... aşa a denumit-o el... Avea întotdeauna o terminologie foarte originală. Este vorba de călătoriile transgalactice. Apoi, deodată, Goobar s-a întors către mine: Auzi, doctore? Prin amploare, Ameta mă depăşeşte. Cele ce îţi spun sunt tot atât de adevărate ca şi piatra asta.

— Ca matematician?

— Nu, ca om. Această confidenţă m-a uimit. Goobar vorbea mai departe, parcă numai pentru sine: – Asta este deosebirea dintre noi doi...

— Şi a adăugat apoi cu alt glas: De mult nu l-am mai întâlnit. Îţi mulţumesc, doctore, că mi-ai amintit de el. A rămas aşa multă vreme, privind în bezna prin care răzbătea un zgomot surd, uniform.

Pe urmă, luându-mă de braţ, mi-a spus scurt: – Să mergem!

Am intrat în sală. Larma se mai potolise. Pe fotoliile din jurul măsuţelor, parte din invitaţi se adunaseră pâlcuri-pâlcuri. Cei mai mulţi însă se aşezaseră în jurul palmierului. Vitraliul de deasupra intrării strălucea cu o lumină palidă. Trupurile vânjoase, aurii, ale uriaşilor se reliefau puternic, pe când scenele fantastice populate cu insecte se acoperiseră cu un văl cenuşiu, foarte subţire (poate că intenţionat fuseseră stinse luminile). În schimb, jos scânteiau constelaţiile lămpilor de cristal, reflectând blând lumina pe armura argintie a automatelor. Câte unul din ele se strecura mereu prin mulţime şi, făcându-şi loc printre măsuţe, se îndrepta fără greş spre locul unde era chemat. În aer se înălţa clinchetul subţire al sticlelor şi al glasurilor antrenate în verva discuţiilor.

Mergeam cu Goobar către mijlocul sălii. Şi în timp ce înaintam aşa pe cărăruia îngustă, marele savant era întâmpinat cu zâmbete de mulţimea care, prin gesturi şi vorbe, îl poftea să ia loc la masă. Încurcat, profesorul s-a oprit lângă palmier, neştiind unde să se aşeze. Am simţit o mare bucurie, fiindcă şi asupra mea, care îl întovărăşeam pe Goobar, se răsfrângea o fărâmă din simpatia şi respectul unanim, deşi nu meritam cu nimic această cinste.

— Ce zici, n-ar fi mai bine să ne despărţim? Dumneata ai să te duci sus, iar eu jos – mi s-a

adresat Goobar, în cele din urmă.

— O! am răspuns eu, stingherit. Mă tem că voi fi un locţiitor foarte nepotrivit al lui Goobar!

Cei ce se aflau în apropiere, auzind vorbele mele, au început să râdă, în vreme ce de la o măsuţă înconjurată de un zid compact de tineri Nils Yrjola îmi făcea semn cu amândouă mâinile. M-am apropiat de cercul tinerilor. Printre ei se aflau şi oameni mai în vârstă. Am remarcat prezenţa a trei mecaneurişti, toţi de statură atletică, dar întreg grupul era dominat de conducătorul colectivului, Tembhara. Unii tineri şedeau pe spetezele fotoliilor, alţii – sprijiniţi pe umerii colegilor. Când am sosit, se aflau tocmai la mijlocul unei discuţii înflăcărate, din care n-am prins decât ultimele cuvinte ale unui băiat zvelt:

— Prin urmare, de ce nu putem folosi automatele la aterizare pe o planetă necunoscută? Se spune că vom trimite rachete pilotate de oameni.

— Chiar aşa. Din păcate, este absolut necesar – a răspuns Tembhara. Cunoşti doar zicala că automatele sunt perfecte, dar limitate, pe când oamenii sunt imperfecţi, dar în schimb nelimitaţi. Limitele constau în faptul că automatele se caracterizează prin aşa-numita „orientare situaţională limitată”. Automatul este întotdeauna oarecum unilateral, deoarece el a fost proiectat pentru a îndeplini numai anumite comenzi. Pe o planetă străină însă pot avea loc întâlniri neaşteptate cu locuitorii ei necunoscuţi, astfel că

se pot ivi situaţii cu neputinţă de prevăzut. Dacă am trimite acolo automate, am putea să dăm greş definitiv şi chiar să avem rezultate neplăcute.

— Dar ce rău ar putea să facă ele? Nu înţeleg.

— Ar putea să se comporte pur şi simplu ca un om bolnav mintal – a rostit Tembhara. Ca să lămuresc aceasta, mă voi servi de un exemplu luat dintr-un vechi manual de mecaneuristică. Acest manual nu mai are acum decât o însemnătate istorică, dar va ilustra destul de bine faptul pe care vreau să-l relatez. Este vorba de o scurtă istorioară. Iat-o: un om avea o casă ticsită de globuri vechi şi de vase sparte. Într-o bună zi, el a poruncit automatului să-i golească locuinţa de vechituri: „Aruncă la gunoi toate obiectele sferice!” Automatul, docil, a azvârlit toate vechiturile, dar totodată a smuls de pe umeri şi capul omului, deoarece maşina a înţeles prea „ad litteram” porunca primită şi a considerat capul celui care i-o dăduse drept un obiect sferic ce trebuie înlăturat…

— Bine, dar lucrul acesta este un nonsens!

— Este imposibil!

— Automatul nu poate pricinui niciun rău omului! au protestat toţi în cor.

— Evident că nu, deoarece fiecare automat este prevăzut cu o siguranţă. Istorioara e desigur născocită, dar am vrut să vă dau doar un exemplu concludent a ceea ce poate fi numită „neînţelegere” între om şi automat. Pentru noi o sumedenie de lucruri se înţeleg de la sine, sunt

evidente. Dar pentru automat nimic nu este evident decât numai ce a introdus în el constructorul lui. Automatele noastre, de pildă, au sisteme de autoconservare care le feresc de autodistrugere, posedă acele siguranţe despre care am vorbit şi fac imposibilă comiterea vreunui rău împotriva omului; dar într-o situaţie cu totul nouă şi neprevăzută de către constructor, în condiţiile unei planete necunoscute, aceste automate ar putea să pricinuiască mult rău. Mai trebuie s-avem în vedere încă un factor de natură etică: fără îndoială că nu ne-ar fi de loc plăcut dacă locuitorii altei planete ar trimite pe Pământ un roi de maşini, care să cerceteze dacă merită să se stabilească relaţii de bună vecinătate cu oamenii.

Tembhara a zâmbit, lăsând să i se vadă dinţii strălucitori.

— Tovarăşe profesor! i s-a adresat una din fete. Dumneavoastră sunteţi proiectantul Giromaţilor, nu-i aşa?

— Da, adică, mai bine zis, am luat parte la proiectarea câtorva.

— Păi profesorul Averreos ne spunea la una din lecţii că un asemenea Giromat se construieşte de obicei fără a fi nevoie de un plan de construcţie. E cu putinţă oare? Fiţi bun şi explicaţi-ne şi nouă!

— O să încerc… a spus Tembhara, oprindu-se o clipă să se gândească. Poate ar fi mai uşor să pornim de la un exemplu concret. Înainte de a

pleca de pe Pământ, biroul nostru a elaborat, de altfel ultimul dintr-o serie întreagă, marele Astrogiromat pentru Observatorul din Simeidz. Marele Astrogiromat este un gigant cu o destinaţie specială. Această maşină ştie să creeze „modelele matematice ale stelelor”. I se comunică dimensiunile şi rezultatele obţinute în urma observaţiilor astronomice, iar automatul, pe baza acestor date, poate să reconstituie întreaga viaţă a stelei, de la apariţia şi până la pieirea ei. Descoperă deci trecutul, forma, dimensiunile, temperatura şi toate transformările atomice care au avut loc în interiorul astrului, orbita, acţiunea lui asupra altor corpuri cereşti, precum şi influenţa reciprocă a acestora asupra sa. Într-un cuvânt, reconstituie evoluţia oricărei stele din univers cu o precizie uimitoare şi într-un timp infinit de scurt. Un miliard de ani de existenţă a stelei, maşina „îl trăieşte” în numai douăzeci de secunde. Un asemenea Giromat nu poate construi însă niciun om din lume. Calcularea şi desenarea planurilor ar dura poate mii de ani sau poate şi mai mult. S-ar putea folosi maşinile de calculat, dar şi treaba asta ar fi cu totul inutilă, deoarece există un mijloc incomparabil mai simplu. Şi iată care: construim mai întâi un sistem de automate, numit de bază. Acestui sistem îi dăm indicaţiile generale de construire a Giromatului, prin urmare condiţiile şi domeniile de activitate pe care Giromatul trebuie să le îndeplinească, şi aşa mai departe. Toate la un loc poartă numele de

„gradient dirijat al evoluţiei tehnologice a Giromatului”. Apoi punem la dispoziţia automatelor de bază materialul de construcţie şi le punem în funcţiune. În scurt timp, adică după câteva luni, Giromatul este gata. Sigur că noi, proiectanţii, nu cunoaştem miile şi milioanele de operaţii de montare, nu ştim ce analize şi ce calcule au efectuat automatele de bază. Şi nu numai că nu ştim, dar nici măcar nu ne interesează acest aspect al construcţiei, aşa cum nu ne interesează absolut de loc nici construcţia în amănunt a însuşi Giromatului. Dispunem de el, funcţionează, îndeplineşte toate dispoziţiile noastre şi atât. N-avem nevoie de mai mult.

— Tovarăşe profesor – i s-a adresat Maya Moleticz, care stătea alături de mine – eu cred că inginerul-constructor de acum o mie de ani l-ar fi socotit nebun pe cel care i-ar fi spus că în viitor oamenii vor construi cele mai complicate maşini fără ajutorul proiectelor.

— Nu sunt de aceeaşi părere. I-aş fi explicat principiul pe baza unui exemplu, în aşa fel ca să înţeleagă. Pe atunci începuseră să fie folosite primele maşini primitive de calculat. Inginerul care înmulţea, să zicem, două cifre cu ajutorul unei astfel de maşini nu se interesa de loc de etapele intermediare ale acestei operaţii aritmetice. El avea nevoie doar de rezultatul final şi atâta tot. Încă de pe atunci a început, ce-i drept pe scară foarte redusă, aplicarea principiului: „Trebuie evitate lucrurile inutile”. Cunoaşterea

precisă a tuturor conexiunilor cablurilor din Astrogiromat ar fi însemnat o abatere de la acest principiu. Dacă cineva ar voi să le catalogheze, ar umple în scris zeci de mii de volume sau trioni. Dar munca aceasta ar fi lipsită de sens şi n-ar folosi nimănui. Astăzi, tehnica noastră dispune de un număr infinit de utilaje, astfel că, dacă în momentul folosirii lor, am voi să le cunoaştem pe toate în chip amănunţit, atunci ne-ar invada şi ne-ar acoperi avalanşa de descrieri cu totul inutile. Şi dacă n-ar fi fost folosită automatizarea, societatea ar fi păşit pe calea unei specializări a oamenilor din ce în ce mai înguste şi mai restrânse. Oamenii s-ar fi transformat în nişte furnici, fiecare îndeplinind doar o mică parte din activitatea generală, fără a cuprinde nici pe departe în ansamblu această activitate. Automatele însă nu numai că amplifică gândirea umană, aşa cum pârghiile amplifică forţa braţului omenesc, dar îl scutesc totodată pe om de truda catalogării monotone şi sterile, dându-i posibilitatea să se ocupe numai de ceea ce este mai important, nou, ceea ce solicită spiritul inventiv, gândirea, intuiţia, şi astfel automatele acestea contribuie şi ele la apariţia unui nou tip de om, care indică principalele direcţii de atac asupra unor domenii necercetate, fără a se îngriji de balastul amănuntelor.

Apoi Tembhara a tăcut; în liniştea adâncă ce s-a lăsat, am luat eu cuvântul:

— Când eram copilandru, credeam că

mecanizarea producţiei a înlăturat o dată pentru totdeauna din lumea noastră individualitatea produselor. Însă, din cele ce spune profesorul Tembhara, reiese că azi ea revine din nou, într-un stadiu superior! Dar dacă se dau doar directivele principale ale construcţiei sistemului de bază, atunci o maşină construită de acest sistem se va deosebi de alta în amănuntele neesenţiale şi neprecizate în directivele date. Nu-i aşa?

— De bună seamă că da – a răspuns Tembhara Aceste amănunte neesenţiale se pot referi, de pildă, la forma exterioară a maşinii, la poziţia cablurilor, la aşezarea reciprocă a agregatelor, şi aşa mai departe. Se povesteşte că unul dintre colegii mei, Yoris, un om distrat, având de construit un anumit Giromat, a indicat sistemului lui de bază toate datele, cu excepţia uneia, aceea referitoare la mărimea aparatului. După o lună, întorcându-se la locul construcţiei, a observat de departe ceva în genul piramidei lui Keops, care domina întreaga regiune. Oarecum jenat, a întrebat un automat pe care l-a întâlnit în drum dacă s-a terminat construcţia Giromatului, iar acesta i-a răspuns: „Da’ de unde! Abia a început, ceea ce vedeţi nu-i decât primul şurub!”

Toţi au început să râdă.

— Asta-i, desigur, o glumă – am reluat eu – fiindcă maşinile construite în prezent se deosebesc între ele, tot aşa cum se deosebesc între ei copacii, florile sau oamenii, prin forma frunzelor, culoarea petalelor, culoarea ochilor, a

părului, deci prin trăsături puţin importante, dar care conferă individualitate înfăţişării lor fizice.

— Ai dreptate – a rostit un mecaneurist – dar asta este o individualitate de tip nou, care decurge nu din lipsa de cunoştinţe, ci mai degrabă din bogăţia lor.

După aceste cuvinte s-a lăsat liniştea. Se auzeau tot mai puternice cascadele de râs ce veneau de departe, tocmai de la masa unde stătuse mai înainte Goobar. Pe neobservate, m-am îndepărtat de grupul tinerilor şi m-am apropiat de astrofizicieni, curios să aflu ce putea să-i distreze atât de mult. Când m-am apropiat de ei, l-am auzit pe Ter Akonian:

— Are cuvântul profesorul Trehub.

— Ce faceţi aici? l-am întrebat eu în şoaptă pe Zorin, care stătea sub palmier.

— Ne jucăm de-a „inventarea lumilor posibile” – mi-a răspuns el, la fel de încet. După Trehub, o să vorbească Goobar.

S-a făcut linişte deplină. Se anunţa un duel de perspicacitate şi fantezie între savanţi renumiţi.

Trehub şi-a rotit capul său ca de pasăre răpitoare, şi-a încruntat sprâncenele şi a început foarte serios:

— Se poate presupune că universul în care trăim nu există în mod continuu, ci periodic, că materia din care este alcătuit ar „sclipi” întocmai ca un izvor de lumină întrerupt, iar noi nu observăm lucrul acesta, deoarece frecvenţa „sclipirii” ar fi extraordinar de mare, de ordinul a

câtorva miliarde pe secundă. În acest caz ar fi posibilă existenţa unui alt univers, a cărui materie, în perioadele existenţei sale, ar „acoperi” pauzele existenţei universului nostru. Să numim aceste două universuri, „reciproc acoperite” în acelaşi spaţiu. Dar dacă pot exista două asemenea universuri, atunci ele pot fi mult mai numeroase, pot fi mii, ba chiar milioane. Toate astea, subliniez, pot exista în acelaşi spaţiu, dar având legi fizice cu totul independente, cu excepţia uneia singure şi anume aceea care reglementează frecvenţele lor reciproce în aşa fel, încât să nu aibă loc „ciocnirea” materiei a doua sau a câtorva universuri. Se poate deci considera că prin spaţiul pe care îl ocupă corpurile noastre, trec în această clipă caravane de fiinţe din universul numărul 5.678.934, fiinţe care dezbat chiar situaţia posibilă propusă de mine pentru discuţie…

Deodată au izbucnit aplauze şi râsete, dar s-au potolit repede. Curioşi din cale-afară, toţi aşteptau să vadă ce va născoci Goobar.

După obiceiul său, savantul stătea cu picioarele puţin depărtate unul de celălalt, legănându-se uşor, ca şi cum şi-ar fi verificat echilibrul. Apoi a început să vorbească:

— Să presupunem că o metagalaxie anumită se dezvoltă în direcţia unei complexităţi progresive a structurii sale, care ar consta în faptul că diferitele stele ar deveni corespondenţii celulelor nervoase ale creierului. După o vreme, această metagalaxie, conglomerat al câtorva

miliarde de Galaxii, ar deveni un fel de „creier” care ar cuprinde spaţiul unei sfere cu o rază aproximativ, să zicem – doar suntem oameni îndrăzneţi – de patru miliarde ani lumină…

— Monstruoasă viziune… – a şoptit Callarla, care stătea nu tocmai departe de mine. Ce monstru genial ar mai fi şi această materie incandescentă…

— Greşeşti, draga mea – a replicat Goobar, foarte liniştit. Mi-e teamă că acesta ar fi, cel puţin după criteriile noastre, cel mai mare cretin dintre toţi cretinii. Apoi şi-a scos analizatorul din buzunar şi a făcut un mic calcul, continuând să vorbească: Într-un astfel de „creier”, Galaxiile ar corespunde nucleelor neuronilor, iar razele luminoase, impulsurilor nervoase. Pentru a face cea mai simplă propoziţie, de exemplu: „Eu exist”, el ar avea nevoie de aproximativ 1019 ani adică mai mult de o sută de trilioane de ani… Cred că e greu să susţină cineva că o astfel de gândire înceată este demnă de un geniu.

Toţi au început să râdă. Doar Callarla părea decepţionată.

— Prin urmare, este imposibil – a rostit ea. Păcat!

De câteva clipe aveam impresia că în sală răzbate un huruit înfundat de bas, însă n-am dat atenţie faptului. Dar când Callarla a tăcut şi s-a făcut din nou linişte, tunetul acela îndepărtat a sporit şi creştea mereu cu o intensitate neregulată ca şi cum ar fi venit de sub pământ. O dată, apoi

încă o dată, în sală a răbufnit un zgomot surd şi înfundat.

Pardoseala a început să tremure sub picioare. Toţi s-au ridicat de la locurile lor. Privirile tuturor s-au îndreptat spre uşile larg deschise ale terasei. În întunericul rece, răvăşit de vânt, se auzea acum un pocnet continuu.

— Oho, dar acolo se întâmplă ceva interesant – a spus Goobar şi a pornit primul spre terasă; toţi l-au urmat grăbiţi.

Întunericul ce domnea aici era atât de profund, încât părea că învăluie într-un linţoliu gros chipurile şi trupurile oamenilor. Dar în faţa ochilor s-a arătat deodată geana purpurie a orizontului. Pe fundalul mohorât se contura craterul vulcanului, din gura căruia zbucnea o flacără scurtă. Văzduhul răsuna mereu de acel huruit puternic. Lespezile de piatră ale terasei au început să trepideze. Vulcanul s-a pornit să arunce foc, iar deasupra lui s-a înălţat o jerbă, întretăiată de fulgere. Tunetele se rostogoleau unul după altul. Deodată, huruiturile de bas au fost întrerupte de un sfârâit ascuţit. Din ocean au început să se ridice nori de aburi, parcă muiaţi în sânge. Lava se scurgea în apă.

Vreme de o clipă şi mai bine, nimeni n-a scos un cuvânt. Apoi s-au pornit cu toţii, întrecându-se în complimente:

— Minunat!

— A cui e invenţia asta?

— A cui să fie, dacă nu a lui Yrjola?

— Ia priviţi cum se cutremură totul!

Găsit cu greu şi răsplătit cu bătăi prieteneşti pe umeri, Yrjola se apăra şi încerca să explice că nu are niciun amestec în această treabă:

— Ce să-i faci! Vulcanii erup. Se mai întâmplă…

Între timp, lumina se înălţa tot mai sus, din pricina coloanelor de flăcări şi zigzagurilor strălucitoare descrise de bolovanii incandescenţi, azvârliţi din crater. Deasupra capetelor noastre s-a auzit o dată şi apoi încă o dată un şuier ameninţător.

— Prieteni, să plecăm de aici! a strigat un tânăr. Nu-i cunoaşteţi pe videoplasticieni! Ca să sporească iluzia, sunt în stare să arunce peste capetele noastre o ploaie incandescentă de pucioasă!

Toţi au izbucnit în râs. Vulcanul mugea atât de năprasnic, încât ne era din ce în ce mai greu să ne înţelegem unul cu altul. În sfârşit, în numele tuturor, Ter Akonian s-a adresat videoconstructorilor, care s-au înduplecat de noi, au dispărut pentru o clipă şi cataclismul a încetat ca prin farmec.

Ne-am întors agale în sală. Grupurile de mai înainte se destrămaseră. Unii chemau automatele şi, strângându-se în jurul trupurilor lor de argint, închinau pahare cu vin spumos. Alţii, aşezaţi în fotoliile de sub palmier, se veseleau jucând un joc. Tot mai des izbucneau hohote de râs, se fredonau cântece, ba au apărut chiar şi câteva baloane

uriaşe, luminoase, care zburau de la un capăt la celălalt al sălii.

M-am învârtit nehotărât în jurul măsuţei pe care piloţii, sub conducerea lui Ameta, aranjaseră instalaţii complicate de televiziune pentru jocul „în urmărirea rachetei”. Apoi am pornit spre galeria ce făcea înconjurul sălii. Privite de aproape, uriaşele insecte dăltuite în pietre nestemate îţi lăsau o impresie dezgustătoare.

Tocmai voiam să mă îndepărtez, când deodată am auzit un glas ce venea din adâncul basoreliefului în faţa căruia mă aflam. A trecut o fracţiune de secundă până să-mi dau seama că şi sculptura, întocmai ca şi peisajul marin, era opera videoplasticienilor. Totuşi a trebuit să înfrâng împotrivirea unui reflex, ca să mă pot decide să pornesc direct spre suprafaţa reliefată. În faţa ochilor mi-au strălucit briliantele uriaşilor ochi ai păianjenului. Apoi tabloul a dispărut. Nu am simţit nimic, evident, şi după ce am făcut doi paşi, m-am trezit în semiîntuneric. În faţa peretelui gol şi drept şedeau Soledad şi Ana, care, privindu-mă, a întrebat-o pe sculptoriţă:

— Ia spune-mi! Ai avut vreodată în viaţă o seară care ţi-a stricat şi ziua următoare? O seară pe de-a-ntregul inutilă care trebuia trăită oricum ar fi fost. O seară ivită parcă din mlaştină. O seară în care s-a adunat toată drojdia lucrurilor neîmplinite, a dorinţelor nerealizate, o seară când îţi pierzi încrederea în tot ceea ce doreşti? În care părăseşti orice activitate începută şi, dacă se

apropie cineva, oricât de indiferent ţi-ar fi, eşti bucuroasă de sosirea lui, fiindcă ţi-a luat de pe umeri o parte din povara răspunderii pentru timpul pierdut?

— Dacă lucrul acesta ţi se întâmplă o dată sau de două ori pe an, asta nu-i nimic – a răspuns Soledad – dar dacă se repetă mai des, atunci… Ai grijă!… Îţi vine greu să înduri. Nu-i aşa?

— Foarte greu – a răspuns Ana.

Privea mereu în direcţia mea. În acea clipă mi-am dat seama că vorbea despre mine, dar nu mă vedea. Mă aflam pesemne tocmai în zona mirajului şi de aceea nu puteam fi văzut.

— Nimeni nu-ţi poate ajuta – a continuat Soledad. Doar tu şi el…

Cu respiraţia oprită, călcând tiptil, fără zgomot, m-am retras în grabă. Mă aflam din nou în faţa plăcii de mozaic, luminată de un joc de scântei. M-am îndepărtat repede. Nu voiam să mă gândesc la discuţia auzită fără voie. De partea cealaltă a galeriei se aflau doi oameni care priveau în jos: erau colaboratorii lui Goobar: Zmur şi Diocles.

De aici se deschidea privirii partea sălii unde nu erau aşezate măsuţe şi pe unde se perindau zeci de oameni. Jos, chiar sub noi, se afla un grup de câteva persoane, în mijlocul căruia se afla o tânără, îmbrăcată într-o rochie alb-albăstruie. La un moment dat s-au auzit râsete, apoi ea a început să cânte. Era un cântec vesel şi nespus de lung, lung ca o litanie. După ce a terminat prima strofă,

a întins pe neaşteptate degetul spre unul din tovarăşii ei, iar acesta a fost obligat să continue cântecul. Şi astfel, într-o atmosferă de veselie ce sporea mereu, trecând de la unul la altul, cântecul a colindat prin întreaga sală, până a nimerit sub coloane. Acolo, într-o nişă eliberată de către un automat, stătea Goobar, sprijinit de lambriuri. Un băietan, terminând de cântat strofa, s-a oprit în faţa profesorului, cu degetul întins. O clipă s-a aşternut liniştea. Apoi savantul, fără să ezite, cu o voce de bariton puţin cam aspră, a cântat strofa următoare. A izbucnit un ropot de aplauze. La rândul său, Goobar a indicat pe cineva din apropierea sa. Şi astfel cântecul a zburat din nou în adâncul sălii. Apoi Goobar, cu faţa încă luminată de zâmbetul cu care-şi îndeplinise datoria-i de cântăreţ, a scos din buzunar, cu o mişcare imperceptibilă, un automat mic şi a început să calculeze ceva.

— Iată-l pe adevăratul Goobar – a rostit Diocles. Poţi să te distrezi, să dansezi, să cânţi, să vorbeşti cu el despre rai şi despre iad. Dar niciodată nu va fi cu tine pe de-a-ntregul.

— Totuşi îi place să se distreze cu adevărat – a remarcat Zmur.

— Ştiu că nu se preface, iubeşte oamenii, dar are o fire mai deosebită. Fiecare colaborator nou – a continuat Diocles – când se află în preajma lui, nu se poate stăpâni să nu-i pună diferite întrebări, uneori destul de ridicole. Dar toate astea nu-s decât încercări naive, dictate pur şi simplu de

dorinţa de a-l cunoaşte, fiindcă el rămâne veşnic o enigmă. Uneori admir chiar scrupulozitatea cu care încearcă să răspundă…

— De exemplu? am intervenit eu, fără să-mi dezlipesc ochii de chipul marelui savant, care tocmai oprise un automat ce trecea în linişte pe lângă el şi, luând de pe tavă un păhărel cu vin, l-a băut cu înghiţituri rare. Se părea că urmăreşte automatul cu o veselie ascunsă.

— De pildă, la întrebări ca acestea: cum ajunge el la surprinzătoarele sale rezultate?…

— Da, e drept, nu-s cele mai potrivite întrebări – am fost şi eu de părere. Ei, şi care a fost răspunsul?

— A chibzuit îndelung şi în cele din urmă a răspuns: „Poate că tocmai datorită faptului că eu gândesc neîncetat…” Fraza asta, cu toată aparenta ei banalitate, conţine un adevăr pe cât de mare, pe atât de simplu. Gândirea lui elaborează într-una judecăţi mereu noi şi le confruntă unele cu altele. Iar această muncă neîncetată de sinteză se desfăşoară vreme de luni şi ani. El are curajul să ducă judecata până la capăt, chibzuind asupra celor mai absurde ipoteze şi să tragă concluzii… Ăsta este de altfel motivul care mă determină ca de azi înainte să nu mă mai duc cu el în munţi. N-am chef să sporesc cu persoana mea împărăţia obiectelor neînsufleţite.

— Dar ce legătură este între instinctul tău de conservare şi Goobar? l-am întrebat eu.

— Uite că este! Am fost împreună cu el într-o

ascensiune în munţii Pamir. Am escaladat versantul răsăritean…

— Iartă-mă! am intervenit eu, întrerupându-l. Spune-mi, este un bun căţărător? Cum se comportă la urcarea pe peretele de stâncă?

— Ai s-auzi îndată. Tocmai despre asta vreau să vorbesc. Să ştii că nu-i de loc un căţărător neîndemânatic. Ne aflam într-un loc unde aveam o mică porţiune foarte greu de trecut. În timp ce traversam, Goobar s-a oprit deodată, spunându-mi că i-a venit o idee. I-am propus să şi-o noteze, dar m-a asigurat că n-o s-o uite. Ce-i drept, ideea nu şi-a uitat-o, a uitat în schimb unde se află şi ce face. Puţin a lipsit să nu-şi frângă gâtul şi să ne prăpădească şi pe noi. Nu mai vedea în faţa sa nici munţi, nici prăpăstii, nimic. Când şi-a terminat calculele în gând, ne aflam în drum spre cabană. Şi-a cerut scuze, dar ştiu că a făcut-o, cum să zic, din obligaţie. Îşi dădea seama de cele întâmplate, dar nu regreta absolut nimic şi nu vădea nici urmă de frică. Vă repet: omul ăsta este complet lipsit de instinctul de conservare!

Diocles a rostit ultimele cuvinte, fără să-şi ascundă enervarea.

Cei de jos încetaseră să mai cânte. Câteva minute s-a auzit venind dintr-acolo larmă mare, un amestec de glasuri. Unele încercau să atragă alte voci şi să cânte împreună, dar se pierdeau toate într-o zarvă generală. Deodată, în mijlocul gălăgiei s-a înălţat o voce minunată de alto. Era un cântec liniştit, legănat.

— El rămâne întotdeauna acelaşi – a rostit Diocles, parcă neputându-se despărţi de subiectul abordat. Ai auzit cum era ca copil? Pe când avea numai şase ani, bunică-sa îl lăsa în grija unchiului său Claudius Goobar, un mare matematician. Poate ai auzit de el. Operatorul câmpului este creaţia lui. Bunică-sa socotea că un copil nu trebuie lăsat niciodată singur. De aceea îl dădea în grija unchiului său, care îl punea undeva într-un colţ al odăii să se joace cu jucăriile, iar el îşi vedea de treabă. Micuţul se juca în linişte, deoarece era un copil nemaipomenit de cuminte. Într-o seară, bătrânul Claudius discuta aprins cu automatul o problemă dificilă. Deodată, din ungherul unde se afla, copilul a rostit: „Trebuie introduse matricole operatorilor liniari”… şi şi-a văzut mai departe de jucăriile lui, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Claudius Goobar a rămas trăsnit, deoarece era soluţia căutată de el…

— Totuşi, arareori se întâmplă – am remarcat eu – ca aşa-zişii copii geniali să confirme mai târziu speranţele puse în ei când sunt mici. El însă nu numai că le-a confirmat, dar le-a şi depăşit, întrecând orice aşteptări.

În acest timp a trecut pe lângă noi un automat. Diocles a luat două păhărele de vin şi le-a băut pe nerăsuflate. Obrajii i s-au aprins ca focul, iar vinele de la tâmple au început să-i zvâcnească cu putere. Am vrut să-i spun să nu mai bea. Îl frământa o mare nelinişte, pe care încerca să o tăinuiască nu numai vorbind într-una despre

Goobar, dar căutând să-şi schimbe expresia feţei, a gurii, glasul.

La un moment dat, Zmur ne-a lăsat singuri. Silueta lui înaltă a străbătut galeria, proiectându-se pe fondul mozaicului şi dispărând după coloane. Vreme de o clipă am rămas mut. De jos ajungea până la noi un cântec sprinţar, iar cineva, în mijlocul sălii, bătea tactul. Se auzeau paşi cadenţaţi. Un tânăr dansa înconjurat de un grup de oameni care creştea mereu. Deodată, tânărul a răpit din cerc o fată şi a prins să se rotească împreună cu ea. Nu se vedeau decât scânteierile rochiei şi părul de aur revărsat pe umeri. Diocles privea scena fără să vadă nimic. Deodată s-a întors spre mine, cu faţa şi mai mult crispată. Pesemne că mai băuse şi înainte, deoarece vinul începea să-i facă rău. L-am luat de braţ cu gând să-l conduc spre locuinţa lui, dar el m-a apucat de mână şi, pe neaşteptate, mi s-a destăinuit:

@— Crede-mă, nu fac nici două parale! Am publicat până acum şaisprezece lucrări, dintre care două, într-adevăr, bune, dar când vorbeşte cineva despre mine niciodată nu spune: „A, Diocles, cel cu mnemoane. Îl cunoaştem!” Ci întotdeauna: „Diocles? Aha, asistentul lui Goobar”, deşi eu însumi, prin munca mea, am creat ceva pentru generaţiile viitoare. Eu însumi pot să mă prezint în faţa lor: dictensorii domeniilor reale, inerţia memoriei-ecou şi încă alte lucrări, deocamdată neterminate. Doar ştii că singura mea bucurie este munca asta. Dar ce folos!

— Ce tot spui?… am intervenit eu, mişcat de suferinţa adâncă zugrăvită brusc pe chipul acestui omuleţ. Dar ai putea să lucrezi independent sau, poate, într-o altă grupă. Doar poţi pleca de la Goobar în orice clipă…

— Ce?! a strigat Diocles şi faţa i s-a încordat ca un arc. Să plec de la Goobar? Să plec, ai zis? Ce tot îndrugi? Aş putea să plec de bunăvoie! Da' unde mai găsesc altul ca el?

— Dacă nu te poţi împăca cu gândul că te depăşeşte într-o asemenea măsură… – am început eu, prudent.

— Ce tot vorbeşti? a întrebat Diocles, mirat la culme. Apoi m-a luat lângă el şi a început să-mi explice în şoaptă, cu multă căldură: Da, el mă depăşeşte, ne depăşeşte pe toţi. Şi ce dacă? Noi mergem mereu înainte. În numai şapte ani am realizat în Institut o operă uriaşă. Asta poate să ţi-o spună oricine, nu mă laud. Ştiu şi singur că acum pot mai mult decât la început, că orizontul meu intelectual s-a lărgit. Dar când, în sfârşit, ajung la punctul la care s-a aflat Goobar mai înainte, el este departe, şi astfel ne depăşeşte neîncetat. Şi din nou pornesc la luptă, dar de fiecare dată eu sunt cel învins. Şi cum să nu simt gustul amar al înfrângerii? Cine ar putea să tăgăduiască aceasta? Da! Dar de fiecare dată sunt biruit de un obstacol tot mai mare decât cel anterior!

Apoi mi-a dat drumul de braţ, la fel de brusc cum mă prinsese, a schiţat un zâmbet, parcă

cerându-şi scuze, a dat din cap şi s-a îndepărtat cu pasul său uşor şi mărunt, întotdeauna grăbit. Am privit în sală.

Nişa unde stătuse mai înainte Goobar era goală. Am coborât şi m-am îndreptat spre terasă. Nu se afla nimeni în apropiere. De undeva, dintr-o parte răzbăteau glasuri răzleţe. M-am îndreptat în partea opusă şi am rămas aşa multă vreme, cu ochii închişi, trăgând în piept aerul rece şi sărat ce-mi mângâia fruntea înfierbântată.

Geana orizontului se mistuise în beznă, de-abia se mai zărea, subţire, subţire de tot, în apropierea vârfului purpuriu al vulcanului. Oboseala care parcă stătuse ascunsă până atunci a început să pună stăpânire pe mine; îmi simţeam trupul din ce în ce mai greu. M-am întors cu spatele la balustrada de piatră şi, desfăcându-mi larg braţele, m-am sprijinit de marginea-i rece. Ascuns în colţul cel mai îndepărtat al terasei, am desluşit chipul unei femei singuratice, în spaţiul dintre două uşi închise. Silueta ei se contopea cu noaptea din jur şi doar faţa i se contura vag în întuneric, pe fondul uşor albăstrui al umerilor rochiei. Fără să ştie că o priveşte cineva, stătea nemişcată, întoarsă spre locul de unde răzbăteau glasurile. Mi-am îndreptat ochii într-acolo, căutând să ghicesc a cui era umbra aceea. Dar nu am desluşit nimic, căci stăruia un întuneric prea adânc. Doar după câteva clipe de linişte a ajuns până la mine vocea lui Goobar, joasă, în care răsuna un amestec imperceptibil de ironie.

Mi-am întors privirea spre faţa femeii şi am recunoscut-o îndată: era Callarla. În lumina slabă, chipul i se contura parcă desprins de trup, ireal, cu umbre în jurul ochilor aţintiţi undeva, departe. Buzele-i întredeschise păreau că sorb imperceptibil.

Nu desluşea cele ce spunea Goobar, dar îi asculta vocea joasă, încercând să fie aproape de el, să-i fie mereu tovarăşă de drum, dar de îndată se vedea iar singură.

Îl iubea. Îl iubea tocmai fiindcă era aşa, mereu altul, fără a putea să prevadă vreodată nici cel mai mic gest sau cuvânt plin de mângâieri neaşteptate, calde şi strecurate pe furiş. Îi iubea degetele întotdeauna reci de atingerea clapelor de metal, iubea zâmbetul ivit pe buze când se hârjonea cu automatele sale. Iubea felul cum clipea din ochi în tăcere, distrat parcă de faptul că cei din jur nu înţelegeau nimic.

Uneori, când o cuprindea în braţe, capul lui, aplecat deasupra pieptului ei, se oprea nemişcat. Apoi ridica spre ea nişte ochi care încetau să mai vadă. Nu o mai vedeau şi atunci zâmbetul pe care ea i-l trimitea nu mai ajungea la el; îi despărţeau unul din infiniturile cu care el se juca mereu. După o clipă se întorcea din nou pe pământ. Se apropia mai întâi de măsuţă şi nota ceva. Uşurinţa aceasta firească cu care se rupea de ea o durea nespus. Suferea din pricina acestor bruşte uitări de sine, căci îşi dădea seama că dragostea ei este ca o pâlpâire slabă ce vine de departe, iar el când

apare în această lumină, când dispare în întunericul singurătăţii unde nu poate pătrunde nimeni.

Dar a învăţat să iubească chiar privirea lui care trecea dincolo de ea, a învăţat să iubească durerea pe care i-o pricinuia, fiindcă cu ajutorul ei putea să măsoare adâncimea dragostei sale, dragoste izvorâtă din această neîncetată pierdere şi căutare, învălmăşeală şi nelinişte; şi în toate acestea exista şi o clipă când, trezindu-se din îngândurare, rostea cu o mişcare uşoară a buzelor, fără glas, numele ei, de parcă ar fi chemat-o de undeva de departe, deşi era atât de aproape, că nu-i despărţea nimic în afară de gândurile lor.

Când îşi amintea de anii copilăriei, luminoşi şi liniştiţi ca aşteptarea unui cântec drag, înţelegea limpede că îi lipsise atunci ceea ce îi dăruia acum fiecare zi, şi dacă i-ar fi stat în putere să aleagă şi să ia totul de la capăt, şi-ar fi supus din nou inima acelor înfrângeri neîncetate şi ar fi primit iarăşi, cu ochii deschişi, loviturile pe care el i le pricinuia în mod inconştient, împărtăşind cu el totul, dar oprindu-şi sieşi suferinţa, pe care ştia să o ascundă atât de bine.

Nu ajunsese să-l înţeleagă pe deplin. Dar, deşi nu putea cuprinde totul în întregime, aşa cum pânza unei corăbii nu poate cuprinde vântul ce străbate spaţiul, totuşi îl iubea! Iubea mai ales naivitatea lui de copil mirat la vederea lumii care îl înconjura, iubea răsuflarea lui ce-i mângâia gâtul în timp ce dormea şi freamătul uşor al

buzelor ce şopteau prin somn.

Şi tocmai aceste lucruri le iubea ea cel mai mult, fiindcă aveau să existe doar atâta vreme cât va exista el, iar apoi aveau să dispară pentru totdeauna, fiind omeneşti şi muritoare. De aceea, uneori veghea noaptea, parcă pentru a-i ocroti somnul. Şi cu toate că aceste mici atenţii erau naive şi neputincioase, simţea nevoia să se poarte astfel, fiindcă i-o cerea dragostea, şi anii treceau, iar el arunca asupra lor umbra sa uriaşă, care se proiecta parcă în viitor, iar acolo se închega temeinic.

Glasurile celor care discutau au mai răsunat o dată, apoi au tăcut. S-au ridicat cu toţii, îndreptându-se spre uşă. Intrând în sală, siluetele negre interceptau fâşia de lumină.

Înainte de a pleca, Goobar s-a mai oprit o clipă lângă balustrada de piatră. Am privit la ceas: era aproape trei. Când mi-am ridicat capul, Goobar pleca şi el, fără să observe uşa ascunsă în umbră; savantul s-a pierdut în zgomotul mulţimii ce se îndepărta. Femeia a făcut un pas înainte şi s-a oprit în lumină. I-am văzut zâmbetul şi am înţeles totul…

Cum de s-a întâmplat asta? Nu ştiu. Ştiu doar că mi-am acoperit faţa cu mâinile, ca să nu mai văd nimic altceva decât zâmbetul ei…

ANA DIN STELE

În al doilea an al călătoriei, întârzierea

comunicaţiei prin radio a rupt în mod practic şi cu desăvârşire legătura cu Pământul. Micul nucleu de oameni, închis în cochilia ce aluneca prin întunericul de gheaţă, era nevoit să se bizuie doar pe propriile-i forţe. Iar viaţa se desfăşura mai departe: laboratoarele lucrau, la consfătuirile grupelor erau comunicate rezultatele cercetărilor, tinerii – băieţi şi fete îşi terminau studiile, se căsătoreau, veneau pe lume copii…

Noilor născuţi le acordam o deosebită atenţie. Întrebam cu grijă mamele care veneau la dispensar, cerându-le toate amănuntele în legătură cu pruncii lor, şi trebuie să recunosc că, pe lângă interesul ştiinţific, eram îndemnat să procedez astfel mânat şi de bănuiala că directa vecinătate a întunericului veşnic şi a stelelor, împotriva cărora încercam să ne apărăm cu ajutorul cuirasei groase a navei, va exercita o influenţă necunoscută până atunci asupra formării şi dezvoltării acestor mici fiinţe omeneşti.

De aceea, nu fără bănuieli, asistam la schimbarea scutecelor micuţilor gălăgioşi cu pielea trandafirie, aşteptând parcă să apară la ei unele caracteristici „stelare”. Dar aceste aşteptări (de al căror ridicol îmi dădeam prea bine seama) au fost zadarnice. Micuţii erau perfect normali, sănătoşi şi veseli. Cei mai mărişori începuseră să umble de-a buşilea pe gazonul grădinii, iar scâncetul lor ce răzbătea pe neaşteptate din vreo locuinţă, când treceai pe coridoare, făcea ca pereţii de metal şi galeriile ce se întretăiau să ni

se pară ciudat de familiare, ca şi cum racheta ar fi luat cu ea atmosfera caldă a propriei noastre copilării.

De copii trebuia să am grijă numai eu, deoarece din grupa noastră, care număra trei medici, Schrey era chirurg, iar Ana, spre surprinderea mea, începuse să manifeste o antipatie ascunsă faţă de aceşti micuţi, deşi la începutul călătoriei s-a interesat foarte îndeaproape de soarta primilor noi născuţi.

Aparent, pe navă viaţa ajunsese la un echilibru, deşi un cercetător atent ar fi putut observa schimbarea care avusese loc în noi toţi şi care era cu atât mai esenţială, cu cât parcă pătrunsese în adâncul firii fiecăruia dintre noi.

Cândva ne fusese teamă de tăcerea ce lua proporţii. Oare această teamă să fi avut vreun temei? De fapt ne întâlneam bucuros, şi adesea, întâlnirile tovărăşeşti aveau loc nu mai rar decât cele ştiinţifice, iar secţiile sportive activau intens; totuşi aceste îndeletniciri şi discuţii ale noastre aveau un caracter destul de aparte. Vorbeam mult despre întâmplările mărunte, cotidiene, despre concertele auzite, despre cărţile citite, despre noi cunoştinţe etc. Despre Pământ însă nu mai pomenea nimeni. Nimeni nu-i rostea numele în vreo discuţie, ca şi cum toţi uitaseră de existenţa lui. De asemenea nu se vorbea nimic despre oamenii dragi rămaşi acolo şi nici chiar despre călătoria noastră.

Despre acest lucru discutau doar specialiştii.

Ei au descoperit o mulţime de fapte interesante. Astfel, numai după câteva luni de la atingerea vitezei maxime a călătoriei, ei au observat că în interiorul Geei temperatura a început să crească lent. Atunci inginerii s-au străduit să găsească neapărat cauza acestui fenomen, care era cu atât mai ciudat, cu cât motoarele navei nu mai funcţionau. Deci cauza nu putea să se afle decât în exterior, iar acolo se deschidea vidul ce conţinea într-un centimetru cub doar câţiva atomi, deci practic era un vid absolut, dacă l-am compara cu densitatea medie a unui gaz, în condiţiile de pe Pământ, unde un centimetru cub cuprinde câteva zeci de trilioane de atomi.

Totuşi Gea se mişca cu o asemenea viteză, încât fiecare centimetru pătrat al învelişului ei se ciocnea într-o secundă cu 800 milioane de atomi, ceea ce era suficient pentru apariţia fenomenului „frecării” şi a încălzirii rachetei, ca urmare a acestui fapt. Ba mai mult, s-a constatat că, străbătând acest „gaz” interstelar, nava se acoperea încet-încet de un strat foarte subţire de atomi „presaţi” de viteză pe suprafaţa exterioară a cuirasei. Evident, creşterea masei era deosebit de mică, totuşi aparatele de precizie aveau posibilitatea să o măsoare.

La dispensar aveam zilnic câţiva pacienţi. Bolile erau diferite, adeseori foarte greu de precizat. Uneori mi se părea că vizitele lor sunt doar un pretext de discuţie cu medicul, în cea mai deplină sinceritate. Această situaţie privilegiată

mi-a permis să determin cauzele unor întâmplări ce aveau să se petreacă cu luni, ba chiar cu ani mai târziu.

Încetul cu încetul s-a produs o „uşurare generală a vieţii”. Oamenii au început să se mai distreze, să glumească cu voioşie. Dar toate astea erau numai la suprafaţă. Câteodată, chiar şi în cadrul celor mai inofensive discuţii, cineva scăpa o vorbă pe care toţi ceilalţi o treceau cu grijă sub tăcere. Ţin minte cum odată, în grădină, când se analizau lucrările tectonofizicienilor şi posibilităţile aplicării lor în viitor, a fost rostit numele planetei terestre: Pământul. Atunci o femeie a întrebat cu glasul pe jumătate: „Ne vom mai întoarce oare?”… Vreme de o clipă a domnit o tăcere încordată. Apoi, câţiva au început să discute preocupaţi despre cu totul altceva.

Dar fenomenul cel mai neliniştitor – aproape cu neputinţă de observat şi care pe navă părea să atingă cele mai adânci şi mai tăinuite cute ale sufletului omenesc – era dragostea.

Sutele de mii de generaţii animale care au trebuit să dispară ca să apară omul i-au transmis acestuia, ca o moştenire grea, dar în acelaşi timp necesară, atracţia sexelor. Au trecut secole după secole, au pierit civilizaţii vechi şi au apărut altele noi, iar omul, luptând cu natura înconjurătoare şi cu propria sa fire, a făcut mii de încercări să scoată la lumină acele forţe oarbe, ascunse în el fără voia şi fără ştirea lui.

Vreme de multe veacuri, dragostea, ca şi alte

sentimente, a fost încătuşată de rituri, de porunci şi de legi care luau naştere din antagonismele sociale. Obstacolele ce stăteau în calea apropierii dintre bărbat şi femeie erau generate de miturile religioase, de prejudecăţi. Orânduirile primitive şi mercantile au încercat să transforme dragostea în marfă accesibilă pentru cei care dispuneau de mijloace de cumpărare, într-un târg monstruos. Ea trebuia să fie un mijloc de excitare a nervilor obosiţi, un mijloc în plus de distracţie, o rază de lumină în viaţa neagră şi plictisitoare. Bărbaţii şi femeile găseau un suport în ea, în faţa cataclismelor ce se dezlănţuiau în interiorul acestor orânduiri şi în faţa monotoniei lâncede a vieţii cotidiene.

Civilizaţia noastră a generat noi raporturi între sexe, care decurg din înseşi actul creaţiei, indiferent dacă este spirituală sau fizică, creaţia ca cel mai adânc sens al existenţei. Creaţia intelectuală decurge din cea trupească, este parcă reflectarea ei superioară şi mai luminoasă, neîncetata repetare a stărilor de încântare şi nelinişte pe care le trezeşte lumea în noi. În trecut, oamenii se dedau vieţii sexuale, fără a înţelege că a concepe o nouă făptură constituie un act de cea mai mare răspundere pentru un om. Generaţiile se năşteau şi piereau, iar marea, neînţeleasa taină, era trecută de la o generaţie la alta, ca o scrisoare pecetluită al cărei tâlc a fost descifrat de către urmaşii lor mult mai îndepărtaţi.

Problemele pe care le ridică viaţa, omul le

rezolvă cu ajutorul minţii sale, care reflectă ordinea din natură, ca un proces ritmic de transformări materiale ce au loc atât în adâncul stelelor, cât şi al trupurilor omeneşti. Dragostea, scăpând cercetărilor ştiinţifice şi neputând fi cuprinsă în formule şi simboluri matematice, nu poate fi prevăzută, nici calculată. Totuşi, în lumea noastră raţională, ea este o experienţă fără de care viaţa noastră ar fi pustie, stearpă.

Dar dragostea oamenilor de pe Pământ din timpurile noastre nu mai are nimic din exploziile de dorinţă pătimaşă, din atracţiile şi respingerile dure, din lăcomia posedării, amestecată cu sentimentul de limitare şi dependenţă, ci, întocmai cum planetele care se rotesc pe orbitele lor se apropie una de alta în anumite puncte rare ale drumului lor, tot astfel bărbatul şi femeia se pot apropia în dragoste unul de celălalt, în măsura în care poate să se apropie un om de celălalt. Aşa se naşte comunitatea visărilor, viziunea lumii cu ochii celuilalt, taina prezenţei lui neîncetate şi bucuria de a lua asupra ta grijile şi greutăţile altuia şi care niciodată nu-ţi par prea grele. Pasiunea devine atunci doar una din multiplele verigi ce unesc, iar mângâierea din trezirea simţurilor se transformă în semne ale limbajului fără cuvinte, care începe acolo unde vorbirea simplă, obişnuită amuţeşte şi amăgeşte. O astfel de dragoste nu poate exista decât o dată.

Pe bordul Geei au urcat de pe Pământ multe femei şi mulţi bărbaţi trecuţi de vârsta dragostei,

dar care o căutau fără încetare, şi era de aşteptat ca îndelungata călătorie să unească multe inimi. Aceste aşteptări nu s-au dezminţit, dar dificultăţile pe care cei mai mulţi dintre ei au fost nevoiţi să le învingă au depăşit orice închipuire.

Dar la cine mă gândesc eu oare când rostesc aceste cuvinte? În primul rând la mine, deşi ştiu, sau mai degrabă simt, că mulţi alţi tovarăşi de-ai mei au trăit dificultăţi similare. Mă gândesc doar la mine, fiindcă Ana a ieşit victorioasă din această încercare, deşi a suferit multă vreme, sau poate tocmai pentru că a avut curajul să sufere, pe când eu doream doar să uit.

Când capetele oamenilor se apropie într-un sărut, nu poţi cuprinde cu privirea faţa celuilalt, fiindcă ea este prea aproape, dar sărutul este doar o apropiere fizică ce nu rezolvă nimic şi nici nu leagă. De aceea degeaba încercam să grăbesc trezirea sentimentelor, degeaba le căutam în sărutările fierbinţi, în îmbrăţişările strânse, ele se aflau ascunse în liniştea unei seri, în zâmbetul pe jumătate tăinuit, în întâmplătoare şi neaşteptate atingeri ale mâinilor, când una dorea să o mângâie pe cealaltă, dar s-a oprit timidă la jumătatea drumului. Şi cât de puţin o înţelegeam pe Ana, cât de nemilos eram cu ea când nu mă interesa nimic din tot ceea ce îi era ei drag! Nu vreau să vorbesc prea mult despre felul cum am aflat acest adevăr. Din pricina acestui adevăr însă am tresărit de multe ori, poate de sinceritate, poate chiar de ruşine. În minte mi-a rămas întipărită doar o

singură întâmplare, dar încă înainte mi se lămuriseră multe gânduri, numai că le respingeam mereu, parcă din teama josnică de a nu fi nevoit să iau asupra mea şi răspunderea pentru soarta ei, eu care nu mă simţeam în stare să răspund de propria-mi soartă.

Nu o dată băgasem de seamă că ea ţine minte chiar şi cele mai mici amănunte din primele noastre întâlniri, pe când eu nu-mi mai aminteam aproape nimic. Dar toate astea le puneam pe seama memoriei ei fidele, specific feminină, şi care adeseori lipseşte bărbaţilor. De asemenea reţinusem discuţia pe care o auzisem întâmplător şi încă multe alte amănunte de acest fel şi al căror sens nu voiam să-l înţeleg. Dar într-o seară s-a întâmplat un lucru pe care n-am avut curajul să-l resping:

Stăteam întinşi pe patul acoperit cu o blană albă, grea. Obosit, mi-am sprijinit capul pe braţele încrucişate ale Anei, cu privirea pierdută în gol. O lampă mică, albăstruie ardea în tavan. Ca de atâtea alte nenumărate ori, vorbeam despre viitorul nostru, despre faptul că pe drum vom poposi pe o planetă atât de mică, încât nu vor avea loc pe ea decât doi oameni şi că aceştia vom fi noi, despre căsuţa noastră mică din stele unde vom locui. Dar pe când vorbeam aşa, domol, în şoaptă, am văzut deodată chipul Anei în oglinda atârnată pe perete.

Mă asculta cu buzele crispate de o uşoară amărăciune, părând a-mi spune: „Ştiu că toate nu-

s decât o minciună şi că vorbeşti aşa numai ca să umpli tăcerea. Ştiu că fiecare cuvânt va fi dat uitării îndată. Dar… nu-i nimic, vorbeşte, vorbeşte mai departe…”

În clipa aceea am înţeles cât era de primejdioasă această experienţă. Eu nu-i dădeam nimic, iar ea era pentru mine un adăpost cald şi liniştit în faţa lungilor şi pustiilor ceasuri ale săptămânilor şi lunilor nesfârşite. Mă obişnuisem cu ea aşa cum se obişnuieşte un om cu un anumit peisaj. Când nu era lângă mine, îi simţeam lipsa, dar nu în mine, căci atunci ar fi însemnat dragoste, ci în exterior. Ana a înţeles aceasta încă de la început şi accepta totul cu o desperare calmă, fiindcă mă iubea. Pentru ea, eu eram omul cel mai drag, deşi îi eram străin. Indiferent şi fără griji, pătrunsesem în viaţa ei, în cutele cele mai intime ale amintirilor sale, din care îmi alegeam ce-mi plăcea, aşa cum copilul îşi alege jucăriile, la care se uită o clipă, pentru ca imediat, plictisit, să le arunce deoparte. Uneori aveam accese de tandreţe şi atunci era şi mai rău. Da, puteam să văd lumea cu ochii ei, să ascult glasul inimii sale, pe care nu şi-l destăinuia nici măcar sieşi. Gata la orice, îşi privea soarta ca şi cum abia atunci începea, albă şi imaculată. Dragostea ei nu se temea de stele, iar eu mă gândeam că are părul parfumat şi pielea caldă şi moale…

Am tăcut, nemaifiind în stare să rostesc măcar un singur cuvânt neadevărat.

— Şi mai departe?… a întrebat ea încet,

legănându-mi uşor capul.

Nu mai puteam vorbi. Simţeam că parcă cineva mă strânge de gât cu mână de fier. Şi atunci am schiţat încă un gest nepotrivit, adăugându-l la toate cele de mai înainte. I-am luat capul în mâini ca s-o sărut şi totodată să-mi ascund faţa, spre a nu mai putea citi pe chipul ei confirmarea că ştie tot.

Cât aş dori să vă pot spune că îndată după aceea am îndrăgit-o pe Ana şi am fost foarte fericiţi, dar, din păcate, dorinţele oamenilor nu se împlinesc aşa de uşor!...

A trecut a doua iarnă a călătoriei noastre şi a venit a doua primăvară. Până acum, toţi copacii din grădină treceau prin toate transformările sub lumina soarelui artificial. Când acesta ardea mai puternic, ei se împodobeau cu frunze, înfloreau, iar când lumina lui începea să slăbească, îmbrăcau veşmânt de toamnă, căpătând cele mai frumoase culori. Doar un singur copac, bradul canadian de deasupra izvorului, îmbrăcat în haina cernită a acelor sale, nu-şi schimba niciodată înfăţişarea. În pământul din care-şi trăgea seva hrănitoare, botaniştii injectau hormoni şi preparate speciale, dar el rămânea neclintit, încruntat, privind parcă cu indiferenţă la încercările lor naive; copacul nu voia să facă parte din înşelătorul miraj şi de aceea căzuse într-un somn veşnic. Dar iată că într-o dimineaţă, o veste electrizantă a străbătut nava de la un capăt la altul: bradul negru a crezut că a sosit primăvara şi în timpul nopţii au apărut

rămurele verzi…

Ne-am adunat în număr mare în grădină. Nimeni nu scotea o vorbă. Toţi se îndreptau grăbiţi spre brad, mânaţi de un sentiment neînţeles, se opreau, priveau în tăcere la copacul trezit la viaţă, apoi, rând pe rând, unul câte unul, se retrăgeau încet din mijlocul celorlalţi care-i înconjurau. Au mai rămas numai câţiva. Cineva a vrut să rupă o bucăţică de rămurea verde, ca s-o frece în palme şi să tragă în piept mireasma de brad. Dar un altul l-a certat cu asprime. În sfârşit am rămas singur. M-am aşezat sub copac şi mi-am sprijinit capul în mâini. Bucuria naivă pe care mi-o pricinuise înverzirea copacului era umbrită de o tainică tristeţe. Deodată am simţit că se apropie cineva. Am ridicat capul. Lângă mine stăteau Ameta şi Zorin.

— Hai cu noi – mi-a zis Ameta – să ne plimbăm pe puntea stelară.

Nu-mi făcea de loc plăcere, mai ales în clipa aceea.

— Nu vrei? m-a întrebat Ameta. Hai, vino!

Mi-era ciudă pe Ameta, pentru insistenţele lui. M-am sculat fără chef şi am pornit în urma piloţilor. Ascensorul ne-a ridicat la nivelul punţii. Am mers doar o clipă şi ne-am trezit în întuneric sub stele. Nu voiam să le privesc. Am întors capul, dar chiar stând cu spatele, simţeam cu întreaga mea fiinţă vidul ce se deschidea în urmă-mi. Stăteam aşa în beznă, când deodată Ameta a început să vorbească parcă cu sine însuşi:

— Nu locuim într-o casă sub nori. Suntem în vid. Am putea crea impresia şi proceda aşa, încât să ni se pară că este altfel. Dar nu… e cu mult mai bine să constatăm că ne aflăm în vid… ba chiar să pornim de la această constatare. Este adevărat că atunci apare teama, fiindcă dispare reazimul pe care ne-am obişnuit să ne bizuim. Dar nu avem nevoie de o forţă ocrotitoare, sigură, în faţa evenimentelor. Oare nesiguranţa ameninţătoare şi necunoscută nu este mai omenească? Lărgim mereu orizonturile vieţii, prin urmare descoperim în ele din ce în ce mai multe lucruri noi. Nu închide ochii! Aceasta este singura dovadă de curaj de care avem nevoie. Nu respinge vidul, nu te răzvrăti împotriva lui, fiindcă el face parte din univers. Universul nostru! Numai că trebuie să înţelegem că totul este cu atât mai mult al nostru, mai uman, cu cât este mai greu, pentru ca ceea ce ni se părea străin şi îngrozitor, să devină un ţel de mult căutat.

Stelele scânteiau împietrite. Tăceam. Ameta a început din nou să vorbească, parcă ar fi reluat o discuţie întreruptă:

— Ai vreun program pentru astă-seară?

— Nu.

— Atunci vino peste o oră în parcul copiilor. Ce zici, vii?

Poate l-aş fi refuzat, dar mi-a luat mâna şi mi-a strâns-o puternic; şi gestul acesta bărbătesc, schimbat între noi, m-a împăcat cu toate: şi cu vorbele ciudate, rostite în faţa stelelor, şi cu

invitaţia stranie şi, în sfârşit, cu el însuşi, cu pilotul Ameta.

Parcul copiilor era o sală care avea înfăţişarea unei grădini botanice nu prea mari. Erau aici şi câţiva copăcei, toţi pitici, cu crengi viguroase şi întortocheate, dispuse în aşa fel, încât copiii să se poată căţăra pe ele. Se aflau acolo gropi cu nisip pentru prichindei, o peşteră mică săpată într-o stâncă împrejmuită de bolovani, iar în mijlocul grădinii se înălţa o fântână arteziană, de unde ţâşneau în sus coloane de apă.

În acea zi însă copacii şi gropile de nisip dispăruseră. Videoplasticienii transformaseră sala într-o grădină fermecată, deoarece aci urma să aibă loc o competiţie cu totul neobişnuită: concursul pentru titlul de cel mai bun povestitor de basme, la care aspirau numeroşi concurenţi. Rând pe rând, aceştia luau loc pe podium, înconjuraţi de o ceată de copii foarte atenţi, care ţineau în mâinile lor micuţe clopoţei de argint.

Sunând din clopoţei la sfârşitul fiecărui basm, copiii îşi exprimau în felul acesta aprecierea lor, iar un automat mare, îmbrăcat într-un veşmânt grotesc, pe jumătate ascuns în umbra unui palmier, măsura fără greş intensitatea sunetului tuturor clopoţeilor. Unul dintre cei mai buni povestitori s-a dovedit a fi Zorin. Pilotul, de obicei tăcut, ne-a umplut de mirare cu basmul „Despre Uriaşii Radioactivi din Steaua Algol”. Totuşi, laurii victoriei au fost cuceriţi de Tembhara, al cărui nume a fost rostit de automatul travestit în

vrăjitor, în sarabanda focurilor de artificii.

Copiii abia au putut fi duşi la culcare; mai ales cei mici au început să plângă şi să se împotrivească, deoarece ei mai aşteptau şi alte minunăţii. La sfârşit, când mi-am rotit privirea prin sală şi am văzut numai oameni maturi, o tristeţe neînţeleasă mi-a cuprins inima, ca şi cum prin plecarea copiilor m-aş fi despărţit eu însumi de tinereţe. Dar atunci, pe podiumul gol s-a urcat cu pas uşor Callarla şi a întrebat zâmbind:

— Nu vreţi să vă povestesc încă un basm? Dacă vreţi, o să vă spun ca să nu vă mai simţiţi atât de bătrâni…

Mânaţi de o pornire spontană, am apucat clopoţeii de argint ai copiilor şi deodată sala întreagă a răsunat de clinchetul lor vesel, iar Callarla, având întipărită pe faţă o expresie plină de făgăduinţe tainice, a început:

— Basmul pe care o să vi-l povestesc este un basm aproape adevărat şi se intitulează „Povestea lui Turing, cel care râde veşnic”.

S-a lăsat linişte şi o vreme nu s-au mai auzit decât paşii automatelor de deservire. Apoi orice zgomot a încetat, dar Callarla a rămas încă mult timp mută, cu un zâmbet rătăcit pe buze, aşteptând parcă ceva. Oare ce anume? Poate acea atmosferă care plutea în jurul nostru când copiii erau în sală.

Într-un târziu a început:

— L-am auzit de la bunica mea, o femeie foarte conservatoare care… Dar comentariile în

cazul basmelor sunt inutile. Aşadar, încep…

— Nu se mai uita la noi. Îşi aţintise ochii la jetul strălucitor al fântânii arteziene, iar vocea ei egală se amesteca cu murmurul apei ce cădea pe marginea jgheabului de piatră. De mult, tare de mult, lumea era împărţită în două. Într-o parte guvernau atlanţii. Orice om, fie în trecutul îndepărtat, fie azi, îşi făureşte anumite visuri. Atlanţii îşi aveau şi ei visul lor, şi anume să distrugă cea de a doua jumătate a lumii care se eliberase de sub stăpânirea lor. În acest scop, ei depozitau otrăvuri pentru a otrăvi aerul şi apa, otrăvuri radioactive şi substanţe explozive. Dar cu cât strângeau mai multe, cu atât îi copleşea spaima. Atunci cumpărau cu aur pe savanţi ca să le născocească maşini perfecte, aducătoare de moarte. Într-o bună zi au aflat că pe o insulă îndepărtată din mijlocul oceanului locuieşte un savant numit Turing, care ştie să construiască automate. Pe vremea aceea nu prea se cunoşteau multe lucruri despre automate şi nimeni nu-şi dădea bine seama ce multiple întrebuinţări pot avea ele. Turing construia tot felul de automate: unele construiau maşini, altele coceau pâine, iar altele calculau şi raţionau logic. Dar iată că după o muncă de patruzeci de ani a inventat un automat care putea face orice lucru cu putinţă: să extragă metalele din minereuri, să confecţioneze pantofi, să transforme elementele, să construiască case etc., precum şi să mediteze asupra tuturor lucrurilor cu aceeaşi pricepere cu care îndeplinea

toate aceste munci. Ştia, prin urmare, să răspundă la orice întrebare şi să rezolve orice problemă, şi nu era lucru pe care să nu-l poată face, dacă i se poruncea. Aflând despre una ca asta, stăpânii Atlantidei au trimis spioni ca să-l cumpere pe Turing, dar savantul nici n-a vrut să audă de aşa ceva. Atunci ei l-au întemniţat şi i-au furat planurile invenţiei sale. Mai-marele atlanţilor le-a privit îndelung, i-a chemat şi pe ceilalţi şi le-a spus: „Când automatul va fi gata, îl vom întreba cum pot fi nimiciţi aceia care vor să înlăture războiul o dată pentru totdeauna”. Iar cel de-al doilea stăpânitor a adăugat: „Şi tot el o să ne spună cum să-i dezobişnuim pe supuşii noştri de a mai gândi, fiindcă oamenii care gândesc nu vor să moară cu plăcere pentru slava aurului nostru”.

Auzindu-l vorbind astfel, toţi au aplaudat şi au hotărât să construiască Marele Automat General al lui Turing, pentru a deveni atotputernici şi pentru ca nimeni pe lume să nu li se mai împotrivească.

Au chemat apoi şapte mii de calculatori (pe vremea aceea oamenii calculau cu capul), ca să socotească de cât aur va fi nevoie pentru plata construcţiei; pe urmă au strâns şapte mii de ingineri constructori care timp de şapte ani au elaborat planuri. Şi înainte ca planurile să fie gata, primele brigăzi de lucru sau şi adunat pe terenurile stabilite pentru construcţie. Astfel au fost aduşi în Alamogordo, în inima marelui pustiu nisipos din New-Mexic, de şapte ori câte şapte mii

de muncitori. Locuiau în barăci de tablă; noaptea îndurau un frig de gheaţă, iar ziua se înăbuşeau de cald. Nisipul sărat le măcina plămânii şi le prăpădea ochii. Bolile îi secerau într-una, dar în locul celor căzuţi soseau mereu alţii, aduşi cu forţa. Şi aşa au fost săpate tranşee uriaşe pentru temelii, s-au forat galerii şi tuneluri în stânci, deasupra cărora păşeau excavatoare cu gâturi lungi, semănând cu reptilele de acum o sută şaptezeci de milioane de ani. Şi s-a lucrat şapte ani şi încă şapte, iar după paisprezece ani, când o sută de mii de acri de pământ au fost acoperiţi cu turnuri şi clădiri de metal, şi totul împrejmuit cu un zid înalt, a sosit şi ziua concedierii celor care nu au murit, deşi au muncit ca nişte robi; porţile s-au închis. Şantierele de construcţie s-au golit şi s-a aşternut liniştea. Doar vântul mai şuiera sus, printre sârmele întinse, şi paznici însoţiţi de câini străbăteau aleile acoperite cu pietriş. Şi aşa au trecut şapte zile, până când, într-o noapte întunecoasă, fără lună, în faţa zidului de la intrare s-a oprit un vehicul numit automobil blindat. Din ei au coborât opt inşi, guvernatorii Atlantidei. Primul era stăpânul fierului, al doilea al cărbunelui, al treilea al petrolului, al patrulea al comunicaţiilor, al cincilea al cerealelor şi al cărnii, al şaselea al electricităţii, al şaptelea al armatei.

De sub pământ le-a ieşit în întâmpinare inginerul-şef al construcţiei, care li s-a ploconit adânc. Coborând din automobil, guvernatorii au văzut legănându-se sus, deasupra zidurilor,

becurile electrice suspendate pe cablurile de sârmă, iar în lumina lor tremurătoare, blocurile negre şi turnurile, stând unele lângă altele ca nişte şiruri de soldaţi; acestea erau doar o parte neînsemnată, vizibilă la suprafaţa pământului, a Automatului General al lui Turing, care se întindea mult sub pământ, având galerii şi hale săpate în stâncile pustiului. Străjile s-au apropiat, au dat în lături porţile negre şi noii sosiţi au intrat în curte, unde-i aştepta un vagon mic de sticlă care a pornit de îndată ce s-au urcat.

Treceau prin săli cu o lumină rece, albastră, pe lângă clădiri cu pereţii parcă aşezaţi de-a-ndoaselea şi presaţi în stâncă; deasupra capetelor lor se întindea păienjenişul des al cablurilor, îngreuiat de izolatoarele mari în formă de ciupercă. Treceau pe lângă tablourile încrucişărilor de cabluri zidite în pereţi, tăiau de-a curmezişul galerii în care vegheau automatele de pază, îmbrăcate cu glugi blindate iar vagonul pătrundea mereu tot mai adânc. Inginerul le explica totul şi le spunea că numai numărul întrerupătoarelor principale aflate în subteran depăşeşte numărul de secunde care însumează viaţa unui om. Mergeau mereu, coborând din etaj în etaj. În spatele pereţilor de sticlă se întindeau o mulţime de coridoare. Privirea se pierdea în desişul de fire electrice, în vreme ce vagonul se strecura pe sub ramificaţiile groase de cupru. Uneori, din întunericul ca păcura, sclipea câte o luminiţă rubinie, dar întunericul creştea

necontenit, în timp ce micul vagon, duduind, cobora mai jos, tot mai jos.

Dar acest infinit labirint era mort. Prin miliardele de încrucişări ale vinelor ce împrejmuiaii creierul de cupru al maşinii încă nu trecuse niciun impuls de curent electric. Călătoreau de multă vreme când, deodată, în spatele ferestrelor au început să strălucească lămpile ce luminau stânca umedă a tunelului. Vagonul s-a smucit deodată, apoi a stat. Ajunseseră la locul căutat. Sub această construcţie îngrozitoare, în tainiţile ei cele mai adânci se afla o mică încăpere blindată, de formă ovoidală. Au intrat acolo. Pe pereţii negri abia se zăreau aparatele de control: şapte sute şaptezeci şi şapte de cadrane, iar la mijloc – un podium. Pe el se afla un microfon negru şi un buton sub un capac de diamante – atâta tot. De aici urmau să i se dea ordine Marelui Turing General.

Inginerul arăta că maşina poate tot atât de bine să crească plante exotice cât şi să planteze grădini sau să ucidă oameni. Marele Turing General era un automat sălbatic, barbar, mai mare de un milion de ori decât o piramidă. Nu avea însă niciun fel de instalaţii de siguranţă, aşa cum au aparatele noastre contemporane, şi nu semăna de loc cu acestea.

Guvernatorii s-au oprit acolo. S-a făcut linişte. Deşi sub boltă ardeau şapte candelabre, pereţii negri absorbeau toată lumina. De fapt, punerea în funcţiune a Marelui Turing urma să

aibă loc în viitor, dar inginerul principal, dorind să intre în graţiile stăpânilor, le-a sugerat ideea încercării lui imediate. El însuşi trăia de ani de zile în febra aşteptării, nutrind un singur gând pe care îl tăinuia cu grijă, fiindcă îşi dădea seama că cel ce va sta în faţa microfonului lui Turing pus în funcţiune va fi mai puternic decât magii asirieni şi babilonieni, în slujba cărora se aflau demonii.

De aceea atunci când primul guvernator a întrebat: „Ce trebuie să faci ca automatul să înceapă să funcţioneze?”, el a răspuns: „Domnule, apăsând acest buton negru, barajele hidrocentralei electrice se ridică şi atunci apele râului Sfântului Ioan pătrund în pâlniile a şaptezeci şi şapte de turbine care produc curentul ce va umple mădularele metalice ale lui Turing, iar organele sale vor fi puse în funcţiune de pulsul electric”. Dar primul guvernator nu prea a fost impresionat de cele aflate, deoarece lui îi plăcea să audă lucruri grandioase şi pline de ciudăţenii. De aceea a apăsat cam fără chef pe buton cu degetul său gras şi alb. Atunci luminile au început să clipească, cadranele au fost cuprinse de tremur, lămpile şi-au deschis ochii lor roşii şi au privit spre ei, iar deasupra capetelor lor, în spaţiul de o sută de mii de acri, totul a pornit şi a tresăltat.

Maşinile au început să se învârtească şi să huruie. Miile de ţevi ale pompelor de vid s-au încălzit până la incandescenţă. Acele indicatoare se mişcau într-o parte şi într-alta, iar curentul electric s-a pornit prin toate bobinele, solenoizii şi

conexiunile. Dar în camera neagră nu se vedeau decât cadranele luminate ale ceasornicelor, iar în difuzor se auzea un zgomot surd, semn că monstrul cu creier de cupru fusese trezit la viaţă, dar tot mai sforăia prin somn.

Stăpânitorii au înţeles de îndată că se află în faţa unei fiinţe atotputernice, că acesta este dumnezeul pe care ei înşişi l-au creat şi care va îndeplini totul când îi vor da ordin. Dar cum stăteau ei aşa şi se gândeau, inimile li s-au înfiorat de spaimă, ca în faţa unei prăpăstii uriaşe, deoarece nu erau obişnuiţi ca totul să fie posibil.

Fiecare se gândea că la ordinul său, automatul va distruge fericirea şi viaţa celorlalţi şase. Dar alunga acest gând insistent şi plictisitor, pentru a putea dezlănţui un nou război, pe care îl hotărâseră împreună.

Al optulea dintre ei avea numai optsprezece ani şi era fiul stăpânului fierului, cel mai bogat dintre toţi, fiindcă din fier se fabricau maşini menite să distrugă. Acest stăpân ştia să vândă sânge pentru aur, aşa cum niciunul dintre ei nu se pricepea s-o facă mai bine, iar în uzinele sale siderurgice loveau mii de ciocane de oţel, numai pentru ca pe meleagurile îndepărtate să înceteze a mai bate mii de inimi omeneşti. Fiul acestui stăpân era încă un băiat palid şi melancolic, dar care cunoştea gustul tuturor fructelor Pământului, al tuturor otrăvurilor care excită nervii adormiţi, al tuturor desfătărilor pe care le poţi dobândi în schimbul aurului. De aceea lumea i se părea

nespus de plictisitoare. În căutarea unor senzaţii necunoscute, se afunda cu multă aviditate în labirintele filosofiilor obscure. Nimeni dintre cei prezenţi, încremeniţi locului, nu îndrăznea să vorbească, apăsat de simţământul nimicniciei sale în faţa maşinii; guvernatorii ascultau doar zgomotul ritmic al curentului, care se auzea ca o respiraţie, de parcă monstrul ar fi aşteptat supus şi atent. Atunci, pe neaşteptate, băiatul cel palid a păşit înainte şi a întrebat:

— Pentru ce trăim noi?

Tatăl său a tresărit, voind să-l dojenească. Dar n-a mai apucat să deschidă gura, că Turing a şi pornit. Luminile au început să oscileze, strălucirea lor să slăbească, întunericul când se apropia, când se depărta de ele; deodată, în difuzor s-a auzit un oftat şi un scârţâit metalic, iar după el al doilea, al treilea, al patrulea, din ce în ce mai puternice. Duşumeaua a început să se cutremure, stârnind praful. Picioarele li se îndoiau din pricina zgâlţâiturilor şi deodată, în toiul furtunii de zgomote şi şerâşnete năprasnice, toţi laolaltă s-au năpustit spre uşă, călcându-se şi îmbrâncindu-se, cuprinşi de panică, deoarece au înţeles că… maşina râdea!

PETRU DIN GANYMEDE

De mult n-am mai vorbit despre Petru, dar nici starea lui nu a suferit vreo schimbare în timpul celor douăzeci de luni care s-au scurs de la

prima operaţie. Intervenţia chirurgicală i-a salvat viaţa, dar numai atât. Leziunile cicatrizate ale creierului i-au blocat circulaţia gândurilor. Nu putea să vorbească, să scrie, să citească şi totodată suferea de orbire cerebrală. Asta nu însemna că nu vede. Dimpotrivă, ochii lui reacţionau la lumină, dar centrul văzului din scoarţa cerebrală era parcă o insulă izolată de zonele memoriei prin numărul mare al leziunilor cicatrizate. Prin urmare, Petru vedea doar un haos neînţeles de pete şi forme divers colorate. Neputincios, se mişca întocmai ca un orb. Această stare a durat până la următoarea intervenţie chirurgicală, la care l-am supus în al doilea an al călătoriei. Convalescenţa a durat multă vreme. Încet şi cu greutate, Petru şi-a redobândit capacitatea de a gândi. Cât priveşte vorbirea, nici nu se poate spune că şi-a redobândit-o, ci că a învăţat din nou să vorbească.

Eram tovarăşul îndeletnicirilor lui din fiecare seară. Orele petrecute cu el îmi cereau multă răbdare şi efort, dar nu regretam, într-atât îmi era de mare răsplata. Spre sfârşitul celui de-al doilea an, Petru nu se mai deosebea aproape cu nimic de oricare dintre noi, dacă nu luăm în consideraţie faptul că marea majoritate a faptelor din trecutul său le cunoştea ca lucruri învăţate, şi nu ca întâmplări trăite. Noi i-am povestit propria sa viaţă, aşa cum ne fusese transmisă de pe Pământ pe calea radioului. Din fericire, întârzierea semnalelor nu a avut vreo însemnătate, deoarece

în clipa când ele au ajuns nava din urmă nu-i puteau fi de niciun folos lui Petru.

Tânărul reuşea acum să stea într-un fotoliu adânc şi, deşi era foarte slab, totuşi cu fiece zi prindea noi forţe; el îşi exprima tot mai des dorinţa de a se alătura grupei tinerilor care studiau cosmonautica. Am salutat cu adevărată satisfacţie această intenţie a sa, fiind convins că munca îi va îngădui cel mai bine să revină la viaţa normală.

Dându-mi seama că acum tânărul putea să afle tot ce s-a petrecut cu el în ultimii doi ani, şi siliţi de faptul că se arăta mereu neliniştit, neştiind ce s-a întâmplat cu el în această perioadă, i-am povestit, împreună cu Ter Haar, cum a ajuns pe Gea.

Am amintit foarte prudent despre remarcabila experienţă efectuată cu prilejul cercetării creierului său. La început, Petru a ascultat în linişte, dar mai târziu a început să se agite şi ochii au prins să-i strălucească în aşa fel, că m-am temut să nu-i revină febra nervoasă care îl chinuise atât de mult.

Într-o seară ne-a mărturisit că doreşte să povestească celor care i-au salvat viaţa unicele sale amintiri ce i-au rămas intacte. Am vrut să-l abat de la acest gând, dar stăruia cu atâta îndărătnicie, încât, după o prealabilă consultare cu Ana şi cu Schrey, am căzut de acord. În afară de medici şi de Ter Haar, a luat parte şi Ameta, a cărui prezenţă îl reconforta sufleteşte pe bolnav

într-un mod uimitor.

Petru vorbea în fraze scurte, oprindu-se adesea şi privind întrebător când la mine, când la Ana, în speranţa că vom înţelege ce cuvânt anume îi lipseşte spre a-şi întregi povestirea-i greoaie, întreruptă de pauze îndelungate. Uneori cădea pe gânduri şi rămânea tăcut, cu ochii închişi, încercând să găsească undeva, înăuntrul fiinţei sale, vreun amănunt haotic şi pierdut. Câteodată izbutea, dar alteori scutura din cap, zâmbind imperceptibil şi neputincios, în semn că „am uitat”.

Cu toate acestea, sau poate tocmai de aceea, istoria pe care o reînvia în faţa ochilor noştri, reîntorcându-se cu gândul la locurile natale, reconstituind imaginea casei părinteşti, închipuindu-se în faţa ei, repet, poate tocmai de aceea ne-a impresionat atât de mult această povestire simplă şi dureroasă. O transmit nu în forma schilodită în care am auzit-o, ci transcrisă din nou, cu lacunele completate, datorită ştirilor primite de pe Pământ. Iată istoria, de fapt unica amintire a lui Petru din Ganymede, naufragiat al vidului cosmic, amintire care s-a dovedit a fi mai tare decât catastrofa:

Primii ani ai copilăriei i-a petrecut la fel ca toţi copiii de vârsta lui. Până la şapte ani a locuit la bunici, în marea Rezervaţie Naturala Euroasiatică, situată pe podişul Pamirului, şi doar două luni pe an le petrecea în vechea casă a părinţilor, aflată pe malurile Vistulei. Apoi a

început şcoala, adică plimbările neîncetate pe mările şi uscaturile pământene, împletite cu învăţarea geografiei şi geologiei, cu vizitarea vechilor muzee şi a colecţiilor, cu frecventarea cursurilor de istorie, excursii alpine, expediţii de vară de-a lungul cursurilor râurilor, primele zboruri cu racheta în tovărăşia educatorilor şi colegilor, experienţele proprii de fizică şi chimie, vizitarea Modelelor Planetare în parcul de copii din vid şi, în sfârşit, prima şedere vreme de două săptămâni la observatorul de pe Staţiunea Cosmică nr. Şase.

Aceasta a fost epoca visurilor arzătoare, când dorea să descopere lucruri noi, să săvârşească isprăvi nemaivăzute şi să biruie forţele uriaşe care împiedicau omul să ajungă în ţările şi pe planetele îndepărtate şi cu care trebuia să lupte până la capăt. Dar pe măsură ce creştea, dorinţa de a cunoaşte lumea s-a transformat din joc în ştiinţă. Tot ce era în jurul său căpăta un sens. Studia acum bazele ştiinţei universale şi credea că tainele, dacă în genere există, se ascund toate în cele mai îndepărtate colţuri ale universului. Când a împlinit şaptesprezece ani, a început să viziteze diferite politehnici, institute, laboratoare, pentru ca, iniţiindu-se în nenumăratele domenii ale activităţii omeneşti, să descopere pe aceea căreia să i se dedice definitiv. La început, înainte de a fi vizitat marele Institut de Astronautică Generală şi Experimentală, s-a simţit atras spre studiul astronomiei.

După trei ani a terminat cursul introductiv şi a început să se pregătească pentru cursul următor, care dura patru ani şi care însemna o perioadă de cercetări mai mult independente. Atunci a trăit emoţiile primului triumf şi ale primei înfrângeri. Profesorul Dyaadik, apreciind rezultatele muncii elevilor săi, l-a considerat ca fiind elevul cu cele mai mari perspective. Dar curând bucuria s-a amestecat cu amarul. A suferit o înfrângere zdrobitoare, şi nu cine ştie unde, pe vreo planetă îndepărtată, ci în sine însuşi.

A cunoscut o fată de vârsta lui, studentă ca şi el. Erau animaţi de aceleaşi preocupări şi speranţe. După un an se împrieteniseră şi se simţeau legaţi unul de celălalt. Uneori constatau zâmbind că gândurile lor aleargă pe căi paralele, iar simţămintele care se năşteau într-unul din ei când ascultau muzica sau priveau vreo operă de artă se întregeau parcă în celălalt. În perioada aceea a muncit mai mult ca oricând. Dacă i se ivea vreo piedică în cale, simţea o mult mai mare siguranţă în dobândirea victoriei decât înainte, şi ataca cu şi mai mult elan şi îndârjire decât până atunci. Dar, în loc de uşurare, victoria finală îl neliniştea. Căuta neîncetat preocupări noi, probleme şi subiecte noi. Şi atunci îl încerca dorinţa de a porni singur în munţi. A executat chiar câteva escaladări îndrăzneţe şi destul de grele. Dar într-o seară, când a rămas numai cu ea în laborator şi o privea lucrând la aparate, sprintenă şi vânjoasă, cu spatele la el, a simţit că,

pe neaşteptate, inima a încetat să-i mai bată. În clipa aceea şi-a dat seama că toate aceste chinuri, pasiuni şi evadări neînţelese, meditări adânci, visuri arzătoare, tristeţea ascunsă şi continua aşteptare, nu aveau decât o singură explicaţie: iubirea.

Nu i-a mărturisit îndată şi nici după aceea. A venit însă şi clipa destăinuirii şi atunci totul a fost pierdut, deoarece ea îl aprecia, îl preţuia, îi era drag chiar, dar nu-l iubea. După discuţia hotărâtoare, luni în şir n-a mai văzut-o, iar când s-au reîntâlnit nu şi-au mai spus nimic. Şi – ciudat lucru – nu se gândea la ea aproape niciodată. Doar rar, noaptea, când stătea aplecat deasupra paginilor deschise, cu lampa aplecată mult în jos, între două gânduri privirea îi aluneca uneori dincolo de foaia luminată, de marginea mesei, aţintindu-se în întunericul gol şi negru ca şi spaţiul interstelar. Şi atunci îl năpădea un fior de tristeţe atât de viu, încât îşi pierdea respiraţia. Se apleca şi mai mult deasupra hârtiei şi se înapoia la calculele lui, repetând buimac ultimele formule notate; şi din nou totul se retrăgea şi se ascundea undeva, în adânc.

A trecut şi anul următor de studii şi încă unul. Petru a început să-şi elaboraze lucrarea de diplomă. S-a stabilit într-una din secţiile extrapământene ale Institutului, la baza astronautică de pe Lună. Acolo şi-a terminat lucrarea şi s-a întors pe Pământ pentru a o prezenta profesorului Dyaadik. Dorea să se

înapoieze în aceeaşi zi, dar a întâlnit un coleg mai în vârstă, care i-a spus mai mult în glumă: „E urât din partea ta că nu mai vii pe la noi. Fata mea tot mai aşteaptă povestea făgăduită”. „Dacă am făgăduit, atunci scuză-mă şi spune-i că am să viu mâine!” a răspuns Petru, cu seriozitate. Mai avea câteva ceasuri libere. S-a dus în marele parc, situat lângă Institut, şi s-a întâlnit acolo cu cea pe care nu o mai văzuse de doi ani. S-a bucurat nespus şi i-a propus să facă împreună o excursie. Au zburat cu heliplanul la una din rezervaţiile apropiate, unde s-au plimbat printre jepi până la apusul soarelui. Ea a cules flori şi a făcut un buchet uriaş. La urmă, înfierbântaţi de arşiţa soarelui şi obosiţi, s-au aşezat pe versantul sudic al muntelui, acoperit de iarbă înaltă şi deasă. Soarele ajunsese la orizont, iar printre frunze se pornise o adiere rece care vestea răcoarea nopţii. Deodată, norii dinspre nord-est au fost învăluiţi într-o lumină orbitoare, apoi au fost străbătuţi de o dâră ce s-a înălţat la zenit şi a dispărut. După un răstimp, din înălţimi a început să coboare un zgomot ce creştea mereu, asemănător cu tunetul unei furtuni îndepărtate.

— Ultimul tren lunar – a rostit ea. A plecat fără tine. Rămâi până mâine?

Nu i-a răspuns. Întunericul se îndesea mereu. Chipul fetei, care şedea alături, se estompa din ce în ce, ca o sculptură tocită de ape. A mai luminat o vreme, ca o pată fosforescentă, apoi s-a stins. Noaptea i-a despărţit atât de mult, încât nu mai

ştia dacă se mai afla vreo făptură la picioarele arbustului, şi de aceea tăcea, de teamă să nu vorbească în van. Stătea nemişcat, orbit de întuneric, cu privirea rătăcind fără rost. I se părea că până şi aerul se preschimbă într-o substanţă imponderabilă care învăluie totul în coconi diformi. Nu mai auzea decât foşnetul frunzelor nevăzute, ce se atingeau unele de altele, când mai tare, când mai încet, iar în acest sunet sec şi continuu sălăşluia parcă o indiferenţă de mormânt şi tocmai prin aceasta necruţătoare.

A stat aşa multă vreme fără să rostească un cuvânt. În sfârşit a auzit un foşnet mai puternic: fata se sculase.

— Trebuie să plecăm – a zis ea, cu glas şoptit, ca şi cum s-ar fi aflat cineva în apropiere. E târziu…

— Păcat că nu am luat heliplanul cu mine – i-a răspuns el, ridicându-se. Am fi zburat îndată.

— Nu-i nimic… dar, nu ştiu pe unde am venit, Petru.

— O să ne orientăm după stele şi-o să căutăm organotul. Trece pe undeva, nu prea departe. Pe aici, pe sus. Vezi Carul Mare? Şi colo, mai departe, Steaua Polară?

S-au pomenit în vârful unei înălţimi ca o cupolă dezgolită şi uşor înclinată. Clipirea stelelor făcea întunericul şi mai profund. Fixându-şi direcţia drumului au început să coboare. Picioarele se afundau în iarba înaltă, umezită de rouă.

— Ai auzit oare – l-a întrebat ea după o clipă – că aruncarea apelor oceanului în afara limitelor Pământului a fost interzisă?

— Te referi la planul acela al măririi suprafeţei uscatului?

— Da. Până acum, apa era aruncată fără vreun folos. De la Institutul de Aerologie ne-au sosit proiectele care prevăd ca această apă să fie folosită pentru irigarea planetelor aride… Ai grijă! Mi se pare că aici e un arbust. M-am înţepat. Ei, uite c-am ajuns la o cărare! Trebuie să ducă undeva. Prin urmare, profesorul ne-a antrenat pe toţi într-o nouă activitate deosebit de interesantă.

Cărăruia pe care mergeau traversa garduri vii, înalte şi neîngrijite. La o cotitură, pe partea stângă, s-a deschis o privelişte atât de largă, încât nu putea fi cuprinsă cu ochiul. Foarte departe, în înaltul bolţii cereşti, s-a ivit un nor luminos ce s-a oprit o clipă, apoi a început iar să coboare.

— Vezi? s-a adresat ea tovarăşului său. Cel care-şi efectuează experienţele este Pozdean… Păcat că nu rămâi mai multă vreme… Ţi-aş arăta toate noutăţile… Şi am făcut multe lucruri în ultima vreme.

— Nu – a răspuns Petru, nerăbdător. De fapt nici n-ar fi trebuit să viu aici – a continuat el, fără să vrea.

Fata s-a oprit. Frunzuliţele mărunte ale gardului viu aveau partea de dedesubt de culoare atât de deschisă, aproape strălucitoare, încât, când adierea vântului le răvăşea păreau zeci de

ochi argintii, aţintiţi în întuneric. Nu o vedea, dar când boarea uşoară mişca frunzele, jocul luminiţelor spectrale înfiripat de freamătul acesta nelinişţit contura vag silueta ei.

— De ce, Petre? a întrebat ea, încet.

— Să nu mai vorbim despre asta – a rugat-o el.

S-a simţit deodată foarte obosit. Să nu mai vorbească, să nu mai gândească! Doar să meargă orbeşte cu ea prin beznă. Să meargă, să meargă…

— Petre… credeam că… Nu voiam, înţelegi… Credeam că în aceşti doi ani… – dar nu şi-a mai sfârşit gândul.

— … am uitat?

A schiţat un zâmbet imperceptibil. Simţea numai imensa şi tămăduitoarea linişte a nopţii.

— Nu vorbi aşa! a adăugat ea, pe un ton alintător, de parcă ar fi vorbit cu un copil.

— Nu înţelegi… şi nici eu nu înţeleg, dar… Dă-mi mâna!

Ea i-a întins mâna. El i-a strâns-o prin întuneric şi au rămas aşa în noaptea aceea întunecată, ca şi cum trupurile li s-ar fi împietrit. Cu voce abia auzită şi atât de uşoară încât de-abia se înălţa deasupra foşnetului neîncetat al frunzelor, Petru a rostit:

— Totul, orice mi se întâmplă, mai întâi nu există, apoi vine, trece şi dispare. Numai tu dăinui. Nu ştiu de ce este aşa şi nici nu te întreb. Forma degetelor, a gurii, a capului tău le cunosc ca şi forma degetelor, gurii şi capului meu. Nu le-am

ales. Ele există. Şi nu mă mir, deşi uneori pot să mă răzvrătesc împotriva acestui lucru... Dar cine se răzvrăteşte împotriva propriului său trup? Nu îmi eşti dragă, aşa cum nu-mi este drag nici trupul meu. Îmi eşti doar necesară, aşa cum îmi este necesar trupul, fără de care n-aş exista. Îţi prind mâna. Ce înseamnă aceasta? Iată oasele, tendoanele, pielea. Da, toate astea sunt reale, dar puţin importante. Cum să-ţi explic? Nu există nemurire. Toţi ştim asta şi toţi gândim la fel. Dar acum, în clipa de faţă există nemurire fiindcă îţi simt mâna. Aceasta este explicaţia şi răspunsul. Ating mâna ta şi parcă cunosc toate dorurile uitate şi pierdute ale oamenilor, toate lumile, începutul lor, istoria şi sfârşitul lor... Şi ce altceva este nemurirea dacă nu chiar aceasta? Taci. Atunci e bine. Nu-mi spune „uită”! Nu spune aşa! Eşti fată înţeleaptă. Dacă aş uita, nu aş mai fi eu, fiindcă ai intrat în toate fibrele fiinţei mele, te-ai întrupat în cele mai vechi amintiri, ai pătruns acolo unde nu există încă gânduri, acolo unde nici măcar visele nu se nasc, acolo unde există oarbele transformări ale materiei din care-mi trag începutul, şi dacă cineva mi te-ar smulge din mine, mi-ar rămâne un gol, ca şi cum nici n-aş fi existat vreodată. Aş fi silit să renunţ la mine, să renunţ la răspunderea pentru propria mea soartă, şi nu am dreptul. Ştii de ce am acceptat munca la observatorul din defileul lui Tycho? Am vrut să uit. Dar când priveam Pământul albăstrui, mi se părea că te privesc pe tine. Credeam că se întâmplă astfel

fiindcă era distanţa prea mică, dar ce prostie! Tu eşti peste tot, oriunde privesc... Iartă-mă!... Nu te supăra!... Înţelegi oare pentru ce-ţi spun toate astea? Nu pentru a convinge, nici pentru a explica, fiindcă aici nu este nimic de explicat, aşa cum nu este necesar să explicăm de ce trăim. Ţi-am spus toate acestea fiindcă copacii îşi pierd şi-şi redobândesc frunzele, fiindcă pietrele cad dacă le dai drumul din mână, fiindcă lumina este deviată când trece pe lângă marile stele, fiindcă gheţarii poartă cu ei fărâme de stânci, iar râurile apa. Aceste sentimente ale mele sunt nefolositoare pentru tine, ştiu. Dar va veni o vreme când vei avea mai multe întâmplări în urma ta decât înainte. Şi atunci vei căuta, poate, un sprijin printre amintiri, ceva de la care să începi să-ţi socoteşti viaţa sau ceva cu care să ţi-o închei. Vei fi atunci cu totul alta, şi toate vor fi altfel, iar eu nu ştiu unde voi fi. Dar ce importanţă are asta? Te vei gândi atunci că ai fi putut avea atât îndemânarea mea de astronaut, cât şi visele şi glasul meu, grijile şi gândurile mele, încă necunoscute mie, nerăbdarea şi timiditatea mea, că ai fi putut avea încă o lume alături de a ta. Dar când vei cugeta astfel, nu va mai avea nicio importanţă că n-ai ştiut sau că n-ai voit această lume. Important va fi doar atât, că ai fost slăbiciunea şi forţa mea, decăderea şi înălţarea, lumina şi întunericul, durerea şi fericirea, toate la un loc, fiindcă asta înseamnă viaţa!

Cu degetele răsfirate, fata atingea fără voie

tâmplele şi fruntea lui aplecată:

— Simţi această proeminenţă dură? Este un os. Cândva el va ieşi din trup, liber şi gol. Dar asta n-are nicio importanţă, fiindcă, deşi totul este schimbător în circuitul veşnic al formelor – forma fluidă a atomilor şi a structurii lor, îmbinarea atomilor, reţelele de atomi şi împreunarea uneori a acestora pentru a crea trupul omenesc, apoi, despărţirea lor din nou – această clipă va rămâne. Ea va dăinui în pulberea în care se va preschimba amintirea mea fixată pentru totdeauna, mai puternică decât timpul, decât stelele, mai puternică decât moartea!

Ultimele cuvinte le rostise încet, tot mai încet, aproape în şoaptă. Apoi a amuţit. Parcă încetase să mai respire. După aceea i-a lăsat mâna, atent, ca şi cum i-ar fi restituit un lucru nespus de fragil. A pornit primul. Cărarea mergea mai întâi drept, apoi cotea şi se bifurca. A apucat pe cărăruia din stânga. Pe cer se înălţau nori, acoperind tot mai mult bolta. Vântul se înteţea. Au mers în tăcere până când, de după peretele gardului viu a ajuns la ei un zgomot slab ce se pierdea mereu, pe măsură ce se apropiau de sursa lui. Apoi s-a înălţat monoton: era clănţănitul unor foarfeci nevăzute.

— Cine-i acolo? a întrebat Petru, cu glas tare, întorcându-se în partea aceea.

— Eu sunt... Sigma şase – i-a răspuns un bariton metalic.

Petru s-a îndreptat într-acolo, dar, dând peste

zidul compact al crengilor cu spini, s-a oprit.

— Sigma şase, cum pot ajunge până la tine? Pe unde este drumul?

— Dacă nu poţi să treci… atunci eşti om. Mergi zece metri drept înainte! a răspuns vocea. Acolo se află un loc liber.

— Sigma şase, dă semnalul!

În adâncul desişului s-a aprins o sferă cu dungi verzi. S-au strecurat amândoi printr-o spărtură joasă din gardul viu. În apropierea crengilor stătea o maşină pe trei patine. Una din antenele ei era luminată de o lampă de semnalizare, restul suprafeţei sale metalice, acoperită de crengile tăiate şi de roua ce se depusese în picături mari, ca lacrimile, era învăluită în întuneric.

— Sigma şase, unde se află aici organotul? a întrebat Petru, apropiindu-se de maşină şi punând mâna pe învelişul său rece.

— Sub staţia organotului… La o distanţă de patru sute de metri de aici, în direcţia nord-nord-est – a răspuns maşina.

Glasul îi era din ce în ce mai slab, iar cuvintele răsunau la intervale mari.

— O Sigmă rătăcită – i-a spus Petru tovarăşei sale. Se pare că este descărcată. Ai auzit ce caraghios se bâlbâie?

— Eu nu… sunt des… descărcată – a răspuns maşina, cu o voce răguşită, metalică, care-i dădea o nuanţă de spaimă în glas. Eu… am ars… circuitul modu’… lator.

Apoi a mai sâsâit puţin şi a tăcut. Petru a pornit în direcţia indicată, ţinând crenguţele ca să n-o lovească pe fată: aceasta mergea în urma lui. N-a trecut mult şi în beznă a început să licărească o auroră de culoare portocalie. Vegetaţia se preschimbase în vegetaţie de câmpie. De-a lungul câmpiei se întindea conducta căii ferate în vid, ai cărei pereţi aruncau o lumină mată. În apropiere se înălţa o staţie mică, acoperită de o cupolă. De aici porneau înspre artera principală liniile secundare, alcătuite din ţevi din ce în ce mai scurte, care aminteau de tuburile unei orgi gigantice. Au început să urce scările fără să-şi mai spună vreun cuvânt. Petru a apăsat butonul de apel. Fata s-a rezemat de uşa metalică. Avea faţa împietrită şi crispată. Doar buzele i-au tresărit o dată, apoi a deschis gura ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, dar a respirat adânc. În sfârşit s-a auzit semnalul şi uşa s-a deschis, dând la iveală interiorul unui vagon mic.

Băiatul i-a întins mâna. Atunci ea a schiţat un gest abia văzut, ca şi cum nu ar fi vrut să i-o dea pe a ei. Dar apoi i-a luat mâna şi a rostit grăbită:

— Petru, crede-mă!… Aş vrea!… Iartă-mă!…

— Tu trebuie să mă ierţi – a întrerupt-o el, liniştit. Nu prea sunt întotdeauna aşa cum ar trebui. Mai cu seamă noaptea…

— Nu mergi cu mine?

— Nu. Mă plimb puţin. Noapte bună!

Uşa s-a închis. Vagonul, absorbit de vid, sărind dintr-un segment al conductei într-altul, lua

viteză. Vreme de o clipă, în învelişul sticlos a unduit lumina, apoi totul s-a liniştit iar şi nu s-a mai văzut decât o lumină portocalie, mată, care se răspândea în jur. A privit la uşa închisă, mirându-se parcă de dispariţia ei neaşteptată. Pe urmă a început să coboare încet.

S-a pomenit iar printre tufişuri. Multă vreme a mers orbeşte, simţind doar cu fruntea, obrajii şi ochii care nu vedeau nimic, vântul şi siluetele întunecate ale copacilor şi arbuştilor ce îl înconjurau. Respira adânc şi grăbea pasul. I se părea că aude undeva, în spatele său, zgomotul îndepărtat, dar puternic, al valurilor cu care a luptat multe zile până a ajuns pe uscat, iar acum păşeşte în întuneric pe nisipurile unui ţărm necunoscut, pustiu şi secătuit, fără să simtă nicio durere pentru tot ce a înghiţit oceanul, nici bucuria salvării.

Din ce în ce îl cuprindea o amorţeală, dar totodată îşi recăpăta simţul de orientare. Începuse să desluşească forma sinuoasă şi cernită a orizontului şi norii şi mai negri de deasupra capului. În destrămarea unuia clipea inegal o stea: „Marte” – şi-a zis el în gând şi a pornit mai departe. Mâinile dădeau automat la o parte crengile cu frunze umede, ce-i mângâiau faţa, pline parcă de nelinişte. Această delicată, tainică şi continuă atingere adâncea şi mai mult liniştea refluxului, a depărtării şi uitării de sine.

Deodată, fără să ştie de ce, s-a oprit. A recunoscut crângul cu frunze strălucitoare, locul

unde stătuse cu ea de vorbă. O neliniște ciudată i s-a cuibărit în suflet la gândul că va trebui să treacă singur pe-acolo. S-a dat înapoi, şi-a lăsat capul în piept şi, împleticindu-se, a început să alerge orbeşte. Cu mâinile dădea crengile la o parte, dar crenguţe nevăzute îl izbeau peste faţă, peste trup, şi inima începu să-i bată puternic. Alerga, alerga prin beznă, şi a gonit aşa până când a simţit că nu-i mai stă nimic în cale. Perdeaua vegetală se isprăvise. Şi-atunci s-a oprit la fel de brusc cum se pornise să alerge.

„De cine fug? De mine însumi? s-a întrebat el în gând. Trebuie să fac ceva, să chibzuiesc, să elaborez vreo teoremă, fiindcă…”

Respira din ce în ce mai adânc, dar tot mai regulat. Şi în noaptea aceea neagră şi fără sfârşit, vântul puternic, uniform, îi răcorea plămânii şi îl făcea să-şi vină în fire. Ultima stea dispăruse printre nori. Nu vedea nimic, nu auzea nici măcar răsuflarea vântului şi nu-şi dădea seama dacă era liniște. S-a lăsat încet în genunchi şi s-a întins pe iarba reavănă. Cu umărul a atins un perete vertical şi tare, de care s-a sprijinit, dar era prea absent ca să mai ia seama la ceva. Prin minte îi treceau, învălmăşite, crâmpeie din amintirile acelei nopţi. Simţea că-şi pierde memoria. Şirul asociaţiilor curgea haotic, încurca frânturi de frază, timbrul vocilor amesteca imagini.

Deodată i s-a părut că aude glasul ei. „Petru…” Iluzia a fost atât de puternică, încât a avut impresia că aerul mai vibrează încă, umplând

golul rămas în urma glasului ei. Atunci din piept a răbufnit un ecou surd, care nu era nici geamăt, nici plânset. De sus, din înălţimi, au ajuns la el cuvintele rostite în şoaptă:

— Omule, ce faci?

A privit cerul întunecat şi nesfârşit, împovărat de nori, şi s-a gândit că de acolo, cu secole în urmă, a fost alungat dumnezeu, refugiul celor slabi şi înfrânţi. Îşi asculta bătăile inimii ce se auzeau în liniştea adâncă, de parcă acest motor al vieţii ar fi lucrat în inima unei case părăsite şi încuiate. Prima bătaie, însoţită de sunetul sângelui pompat şi ecoul acestuia, apoi o linişte scurtă. Nu-şi asculta bătăile inimii, ci acea linişte dintre bătăi, ca şi cum ar fi dorit să o prelungească, iar cele două tonuri ritmice şi surde să se repete din ce în ce mai rar, pentru ca liniştea asta să sporească…

— Omule – a auzit el din nou o voce deasupra sa, fără să ştie de unde venea acel glas scăzut şi uşor. Te-ai rătăcit? Petru tăcea.

— Ce doreşti? Întreabă-mă! Îţi voi răspunde.

Petru şedea aplecat, cu umărul proptit de peretele nevăzut şi tare din spatele său. Omoplatul începuse să-i amorţească din pricina acestui reazem rece. I se părea că se trezise dintr-un somn de plumb, dar auzea tot ce se petrece. A şoptit cu greu:

— De ce este aşa?

— N-am înţeles. Repetă fraza! Dacă te-ai rătăcit, am să-ţi arăt eu drumul.

— N-am unde să mă duc.

S-a lăsat iar liniştea. Vântul ce se abătea de sus îi atingea fruntea umedă şi rece. O vagă dorinţă de a prelungi această discuţie searbădă, nefolositoare, dar în acelaşi timp necesară, începuse să pună stăpânire pe el. Îşi simţea capul gol, cu desăvârşire gol, şi acest vid era de astă dată mai mare decât durerea dinainte, pe care întrebările şi răspunsurile pline de ezitare o alinaseră într-un fel oarecare.

Liniştea creştea din nou, iar el se zbătea între vis şi realitate. Auzea parcă din nou, zbucnind din trupul său, bătăile inimii. Avea impresia că se află într-un submarin care se afundă în adâncul fără margini. Simţea imensitatea oarbă a apelor ce împrejmuiau pereţii cum apasă din ce în ce mai tare, cum îndoaie plăcile de oţel şi cum se năpustesc fără zgomot în interior, cu mlădierea lor neagră şi rece, umplând cabină după cabină. Doar într-un singur loc a mai rămas un pic de aer. Acolo îi bătea inima, în aşteptarea marii clipe când se va desface şi ultimul perete. Vasul se afunda mereu. În această stare de reverie, a întins mâna spre peretele de oţel, în a cărui existenţă crezuse o clipă, ca să cerceteze dacă nu cumva se îndoaie. Dar degetele i-au alunecat de-a lungul oţelului rece, şi nu pe un perete. Nu se afla pe vas şi nu era în pericol de moarte. Nu avea de ce să se teamă.

— Ce doreşti, omule? Spune! s-a auzit din nou glasul.

— Nu doresc nimic. Nu mă poţi ajuta.

— De ce? Nu înţeleg. Ai pierdut ceva?

Această întrebare ridicolă l-a impresionat în chip straniu pe Petru.

— Da – a răspuns el – am pierdut.

— Ce anume?

— Totul.

— Totul? Nu-i nimic. Poţi dobândi din nou orice lucru.

— Cum aşa? Orice lucru? Lumea întreagă?

— Lumea este a oamenilor, deci şi a ta.

Petru începuse să înţeleagă vag cu cine ducea această discuţie ciudată. Îşi venea în fire. Îşi recăpăta conştiinţa şi, odată cu ea, durerea.

— Tot n-ai să înţelegi – a rostit el. Nu mă poţi ajuta.

— Sunt aici ca să te servesc.

— Ştiu. Poţi să faci lucruri folositoare… Dar eu… Mai presus de valoarea lucrurilor, noi, oamenii, preţuim ceva care ţie îţi este inaccesibil. Ştii? Nu am nimic, nimic, şi cu toate acestea pot să dau altora foarte mult. Nimeni nu poate da mai mult decât cel care a pierdut totul. Aşa e că nu înţelegi?

— Nu – a răspuns supus glasul, dar parcă fără chef, deşi mai degrabă i s-a părut lui Petru.

Fără să ştie de ce, s-a ridicat brusc şi s-a întors în direcţia de unde venea glasul.

— Ascultă… – a spus el deodată în şoaptă. Eşti Sigma, ştiu… Ascultă…

— Te-ascult.

— Ucide-mă!

S-a făcut iar linişte. Nu se mai auzea decât foşnetul monoton al vântului, întretăiat de o respiraţie asemănătoare plânsului înăbuşit al unui om.

— N-am înţeles! repetă fraza!

— Eşti o maşină care serveşte oamenii. Ai memorie mecanică şi fiecare amintire o poţi şterge ca şi cum n-ar fi fost niciodată. N-o să afle nimeni şi n-o să-i pricinuieşti nimănui vreun necaz. Sigma, salvează-mă! Ucide-mă! auzi?

— Nu înţeleg. Ce înseamnă „ucide”?

Atunci în Petru parcă a explodat ceva. S-a rostogolit pe spatele plat de metal al maşinii şi a sărit înapoi.

— Nu! a icnit el. Nu! N-am spus nimic! Taci! Nu-mi mai spune nimic! Uită! Uită, auzi?

Gâfâia. Aerul îi şuiera în gâtlej.

— Eşti din metal… maşină… moartă… Nu simţi nimic, nu ştii ce-i aia disperare, chinul… Nu ştii nimic. Şi ce bine e să fii aşa… Eu… nu mai am acum putere. Nu am, dar ştiu că trebuie să am… Eu… Uită această discuţie. Sigma, auzi?

— Nu pot uita – a răspuns maşina.

— De ce?

— Fiindcă am circuitul ars. Când mă vor repara, am să uit.

Petru a început să râdă.

— Aşa? Bine. Poate că mă vor repara şi pe mine, poate că voi uita şi eu…

S-a întors şi a pornit drept înainte. S-a

strecurat prin desiş până la marginea câmpiei, şi s-a oprit. Părul, mâinile, îmbrăcămintea, toate-i erau umede. Şi-a trecut palma rece peste frunte; frigul l-a trezit.

Printre nori, îşi făceau loc zorile viorii. Se apropia o nouă zi. Siluetele copacilor se desprindeau din ceţuri, iar vântul amuţise. Peste tot stăpânea o tăcere adâncă. Pământul se întindea uriaş, incolor, acoperit parcă de cenuşa nopţii. Undeva, sub orizont, a prins să clipească luminiţa unei case, o stea pământeană, tremurătoare, de la care nu-şi putea lua ochii. Acolo oamenii stăteau întotdeauna de veghe, iar munca se desfăşura normal. Pe îndepărtatele aeroporturi aterizau navele. În laboratoare, feţele concentrate se aplecau deasupra instrumentelor. Colegii lui de la observatorul Tycho coborau pe podeaua de oţel scafandrele acoperite de chiciură şi se uitau la ceas. Îl aşteptau. În îndepărtata Silistrie era dimineaţă. Acolo, o fetiţă micuţă îi spunea mamei sale: „Nu plec în excursie cu mătuşa, fiindcă azi o să vină unchiul Petru şi o să-mi spună o poveste!”

Atunci Petru şi-a dus mâinile la obraz, s-a frecat la ochi şi a pornit spre staţie, privind ţintă la zorile care luminau cerul şi care îşi făceau tot mai mult loc prin borta norilor.

După ce şi-a terminat povestirea, obosit, tânărul a adormit îndată. Le-am făcut semn tovarăşilor să iasă, iar eu şi Ana am mai rămas

încă o clipă lângă patul lui. Respiraţia îi devenea mai slabă, dar mai adâncă, iar mâna, odihnind pe piept, schiţa un gest gingaş şi timid, ca şi cum ar fi mângâiat ceva. Apoi a alunecat şi s-a oprit nemişcată pe marginea patului.

Tovarăşii aşteptau în hol, sub araucana cea mare. Împins de un resort nevăzut, am deschis brusc uşa locuinţei mele.

— Veniţi aici – le-am spus eu, cu voce înăbuşită, deşi de acolo niciun sunet nu putea să ajungă până la rezerva lui Petru.

Au intrat. În încăpere pătrunsese seara târzie, iar oceanul de dincolo de ferestre devenise siniliu. Totuşi nu am aprins lumina. Ne-am aşezat fiecare unde am vrut, întorşi cu toţii spre amurgul albăstrui de afară. Deasupra orizontului strălucea evantaiul înalt, argintiu, al luminii zodiacale, iar stelele începeau să apară, ireale, dar atât de minunate – tremurătoarele stele pământene.

În discuţia aparent haotică şi în lungile fraze neterminate nu era totuşi nimic întâmplător, fiindcă toţi ne gândeam la acelaşi lucru. Deodată, uşa s-a trântit de perete, lăsând să pătrundă înăuntru un val de aer: era Nils Yrjola, care obişnuia să mă viziteze câteodată pe-nserat.

La început a încercat să înţeleagă singur observaţiile ce se făceau, însă, necunoscând cauza, în cele din urmă a întrebat cu glas tare:

— Iertaţi-mă! Pot să aflu şi eu despre ce vorbiţi?

— Poate îţi aminteşti – i-am răspuns eu –

consultul medical în privinţa lui Petru şi despre schimbarea aceea bruscă a curenţilor în creier, în clipa când Ana l-a întrebat…

— Sigur că-mi amintesc – m-a întrerupt Nils. Profilul său bărbătesc se contura pe fondul geamului, mai întunecat decât amurgul de afară.

— Ştii, Petru ne-a povestit istoria aceea, amintirea pe care n-a uitat-o; era povestea dragostei lui.

— Şi cum puteţi să staţi aşa şi să vă gândiţi pe întuneric? a întrebat Nils.

— Da, a fost o dragoste mare, rar întâlnită, o dragoste tristă, neîmpărtăşită!

— Aha, o dragoste nefericită – a spus băiatul, lăsând capul în jos. Apoi, după o clipă, a adăugat, dar de astă dată pe un ton în care vibra o uşoară mâhnire: Da, se întâmplă să fie şi dragoste nefericită. Am citit despre asta. Sunt lucruri mai importante, dar înţeleg că şi asta se poate întâmpla. În viitor cred că asemenea probleme vor fi rezolvate în mod sigur.

— La ce te referi? l-am întrebat eu.

— E simplu – a reluat Nils… Într-un fel oarecare se va putea schimba psihicul acestui om…

— Ca să-i treacă dragostea? a întrebat Ameta, din colţul său, pe cel mai serios ton din lume.

— S-ar putea şi asta, dar nu este neapărată nevoie. S-ar putea de asemenea modifica psihicul celei de-a doua persoane… Am citit undeva că instinctul matern la animale poate fi trezit

oricând, injectându-le hormonii respectivi. Aceasta este o acţiune chimică asupra scoarţei cerebrale şi deci, cu toate că la om va fi mult mai greu, totuşi nu există o deosebire esenţială.

— Aşa crezi? a întrebat Ameta, iar Schrey a adăugat:

— Nu-i chiar atât de simplu, dragul meu.

— De ce?

— Spuneai că ai citit despre asta – a reluat Schrey. Dacă ai citit, cum de nu ştii? Arhiop are o comedie, „Oaspetele”, în care e vorba de un marţian foarte inteligent, dar surd, care soseşte pe Pământ. Începe să facă cunoştinţă cu civilizaţia noastră şi în acest scop se duce odată la un concert. „Ce fac oamenii aici?” întreabă el. „Ascultă muzică”. „Ce este aceea muzică?” Însoţitorii săi de pe Pământ au încercat să-i explice în tot felul. „Nu înţeleg – răspundea mereu marţianul – dar staţi să cercetez totul pe rând!” I-au arătat instrumentele. Le-a cercetat, a văzut că aveau înăuntru diferite clape, ciocănele... În sfârşit a ajuns la un trombon. Forma lui arătoasă şi simetrică l-a încântat nespus. L-a pipăit cu atenţie şi a zis: „Vă mulţumesc. Acum ştiu ce este muzica. Este ceva foarte plăcut”. Şi tu, dragă băieţele, ai aflat până acum despre dragoste tot atât cât a aflat marţianul acela despre muzică. Cred că nu te-am ofensat. Nu?

— O, nu – a rostit Nils. Dar vă rog să-mi explicaţi şi mie de ce am spus o prostie, dacă lucrurile stau într-adevăr aşa?

— Ceea ce ai spus tu, Nils – a început să vorbească Ter Haar, care tăcuse până atunci – se reduce la următorul tablou: un bărbat iubeşte o femeie, dar ea nu nutreşte aceleaşi sentimente faţă de el. Alt impediment în unirea lor nu există. Atunci femeia ia o pastilă, iar aceasta transformă acele proprietăţi ale minţii sale şi ulterior ea poate să iubească pe cel care o iubeşte. Şi astfel, totul se sfârşeşte cu bine spre mulţumirea amândurora. Aşa ţi-ai imaginat lucrurile?

— Ei… – a ezitat Nils. Aşa cum ai spus dumneata, profesore, sună puţin cam caraghios… Nu-i nevoie să fie numaidecât o pastilă…

— A-a, amănuntele tehnice nu interesează. Este vorba de intervenţia asupra psihicului. Iată cheia întregii probleme.

— De ce consideraţi că acest lucru ar fi atât de greu?

— Nu ştiu. Poate că o astfel de intervenţie ar fi posibilă chiar astăzi, poate nu. Nu mă pricep în problema asta, fiind de natură etică şi nu biotehnică. Vezi, numai că atât femeia, cât şi bărbatul în discuţie sunt oameni întregi. Faptul că nu-l iubeşte este determinat de structura caracterului ei, de psihicul ei, de înclinaţiile şi de întreaga ei personalitate. Pentru a o face să-l iubească, ar trebui să i se transforme mintea, ar trebui deci să se modifice ceva în ea, să fie înlăturat, distrus, ucis. Dar cu una ca asta, nimeni pe lume nu ar fi de acord, nici chiar nefericitul îndrăgostit.

— După cele ce aţi spus, îmi pare că aveţi dreptate – a intervenit Nils, după o clipă de gândire. Dar o dragoste nefericită nu prilejuieşte oare suferinţe? Este adevărat că nu am trăit niciodată un asemenea sentiment, dar socotesc că este nefolositor…

— Un sentiment nefolositor? a intervenit Ameta, întrerupându-l. Nu există sentimente nefolositoare, dragul meu. Nereuşitele, suferinţele, tristeţile sunt deopotrivă de necesare. Înfrângând greutăţile deosebite, noi devenim mai puternici. Satisfacerea dorinţelor, dacă ele nu s-au dezvoltat, nu s-au maturizat în om, poate aduce mai multă pagubă decât folos. Tocmai de aceea educatorii caută să formeze la copil mai întâi dorinţele şi amână realizarea lor, fiindcă datorită acestui lucru, în sufletul lui se creează tensiuni dirijate, foarte preţioase, care devin pârghiile nevăzute ale formării caracterului mereu în dezvoltare. Omul izbuteşte să realizeze în viaţă cu atât mai mult, cu cât îşi fixează ţeluri mai greu de atins. Iată de ce nu este întâmplător că pe Gea se elaborează acum planurile unei călătorii mult mai îndepărtate decât a noastră. Ai spus „sentiment nefolositor”. Gândeşte-te la Petru! Suferinţa lui profundă i-a lăsat în minte o urmă atât de adâncă, încât s-a păstrat intactă, pe când toate celelalte amintiri au dispărut. I-a rămas deci o amintire unică, ceva la care se putea întoarce chiar dacă ar fi fost orb sau şi-ar fi pierdut graiul. Uitând totul, putea totuşi să-şi spună: „Am iubit!”, şi aceasta

este foarte mult. Acum, în jurul acestei amintiri se ţes altele; altfel, revenirea sa la viaţă ar avea în ea ceva neomenesc, iar el ar fi ca un automat, care uită la comandă şi devine imaculat ca o foaie de hârtie nescrisă. Omul care ar uita într-adevăr totul ar fi un fenomen îngrozitor, fiindcă şi-ar pierde individualitatea, iar cuvântul „eu” în gura lui ar fi doar o vorbă goală. De aceea, chiar şi cele mai grele suferinţe nu sunt nefolositoare. Este adevărat, trebuie să le depăşeşti, dar a le învinge nu înseamnă a le respinge.

Discuţiile au mai continuat încă o bucată de vreme. Când toţi se pregăteau să plece, Nils a spus:

— Profesore Schrey, cred că acum ştiu mai multe despre iubire decât ştia marţianul dumneavoastră despre muzică…

Bătrânul chirurg a mai rămas câtva timp la mine. Am stat aşa, fără să ne spunem nimic, până când, în sfârşit, Schrey şi-a deschis ochii săi ce-au strălucit viu în semiîntuneric şi, cu un glas pe care niciodată nu i-l mai auzisem până atunci, a spus:

— Cunoşti cumva pădurile Turingiei?… Şi drumurile acelea largi şi albe, care pornesc din inima lor spre câmpiile presărate cu desişuri de mesteacăn… Pe acolo poţi să colinzi zile întregi, iar seara să-ţi încălzeşti mâinile la foc, în timp ce fumul se destramă jos de tot, iar crengile trosnesc…

— Priveliştea asta poţi s-o admiri întotdeauna în video – am răspuns eu. În orice clipă, chiar şi

acum.

Schrey a început să clipească din ochi şi s-a ridicat.

OBSTACOLE

Al treilea an al călătoriei noastre a fost cel mai greu, poate pentru faptul că a fost lipsit de evenimente importante. Semnalele preventive amuţiseră. Nava atinsese viteza maximă de 170.000 kilometri pe secundă şi cobora acum de-a lungul unei linii imperceptibil înclinate în raport cu axa, care uneşte polul nord cu polul sud al Galaxiei. Toate instalaţiile Geei funcţionau atât de bine, încât uitasem de mult de existenta lor. Aerul necesar respiraţiei, alimentele, îmbrăcămintea, obiectele de uz zilnic ca şi cele de folosinţă mai rară, orice doreai îţi era îndeplinit la cerere, cu ajutorul sintetizatorilor atomici de pe navă. În grădina principală, anotimpurile anului se scurgeau unul după altul, iar copiii care se născuseră în primele luni ale călătoriei acum vorbeau. Seara ne pierdeam în discuţii lungi, cu care prilej ne împărtăşeam unul altuia peripeţiile personale şi adeseori – vieţile noastre alambicate, încâlcite, povestite în rezumat din aducerile aminte. Explicam pe larg de ce viaţa fiecăruia l-a adus pe puntea unei nave ce zboară în afara sistemului solar.

Acum nimeni nu mai căuta singurătatea. Dimpotrivă, oamenii se apropiau foarte mult unii

de alţii, uneori poate chiar prea în pripă. Ameta spunea: „Nu iese nimic bun, când slăbiciunea se uneşte cu slăbiciune. Zero şi cu zero fac tot zero”. Dar să învingi zi de zi, săptămâni şi luni infinit de lungi nu era lucru uşor, dacă eu însumi, datorită legăturii cu un grup de oameni cu rezerve psihice inepuizabile, nu am avut de suferit prea mult de pe urma vidului, totuşi, ca medic, am observat că unora le-a răpit liniştea.

Insomnia devenise o suferinţă aproape generală. Consumul de medicamente a crescut de câteva ori, în comparaţie cu primul an al călătoriei. S-au întâmplat chiar cazuri de perturbare a echilibrului psihic. De asemenea, se ajungea la disensiuni între colegi, uneori şi între prieteni, aproape fără motiv, şi la orice oră din zi puteau fi întâlniţi oameni care colindau coridoarele fără ţel sau treceau pe lângă observator, cu ochii ţintă, ca şi cum ar fi privit un anumit lucru. Îndeosebi ne îngrijora grupa celor câtorva persoane, a căror activitate profesională era cel mai strâns legată de Pământ. Pierderea legăturii cu planeta mumă a zdruncinat profund suportul existenţei lor. Într-o vreme s-a proiectat să fie ataşaţi altor grupe ale altor colective, mai active, dar nu toţi au făcut acest lucru.

Totuşi, aceste manifestări pe care le-am enumerat erau dintre cele mai dificile. Atmosfera care plutea în întreaga navă, de la punţile de sus până în cele mai îndepărtate colţuri, devenise insuportabilă. Era în ea ceva oprimant. Simţeam

asupra noastră o apăsare nevăzută. Visele – dacă visam – erau bântuite de coşmaruri. Adesea le aflam conţinutul din povestirile pacienţilor. Cele mai multe vise se ţeseau în jurul faptului că prin barajul atomic s-au strecurat în interiorul navei gaze otrăvitoare sau că savanţii au descoperit că Gea nu se mişcă de loc, ci stă încremenită, suspendată în infinit. Şi de aceste chinuri ale somnului era cu neputinţă să-i fereşti, deoarece când nu dormeau îi pândea un chin şi mai mare: apăsătoarea linişte. O puteai observa aproape în orice colţişor al navei. Se infiltra printre cuvinte în timpul discuţiilor, destrăma firul gândurilor, îi arunca pe oameni în lumea tăcerii întunecate şi infinite într-o fracţiune de secundă.

Atunci am început lupta împotriva ei. Astfel, în laboratoare şi ateliere a fost întreruptă intenţionat activitatea aparatului de aspirat sunete. Huruitul maşinilor experimentale a început să răsune până departe, cuprinzând întreaga navă, dar în zgomotul acela monoton se ascundea parcă o batjocură la adresa încercărilor noastre, şi cu cât ne dădeam seama că acest zgomot monoton era doar un înveliş subţire, ca o pojghiţă, a liniştii chinuitoare, resimţeam tot mai puternic zădărnicia împotrivirilor noastre. Şi cine ar mai putea evita acum puntea stelară?

În anul acela, stelele au venit la noi. Se vedeau pretutindeni, ca nişte puncte de jeratic, şi îţi apăreau în faţă chiar şi atunci când lăsai ochii în jos.

Într-o bună zi, iată că a început să circule printre călători o petiţie, nu se ştie de cine întocmită, adresată consiliului astronauţilor, în care se cerea accelerarea zborului Geei cu încă 7.000 de kilometri pe secundă, deoarece, după cum se spunea în petiţie, viteza aceasta este mai mică decât viteza critică cu 3.000 de kilometri, ceea ce ar fi în mod sigur suficient pentru a asigura sănătatea echipajului şi va reduce simţitor durata călătoriei”.

Era destul de ciudat faptul că autorul acestei petiţii a rămas necunoscut. Totuşi, ea i-a pus pe toţi în mişcare, mai ales că, până să ajungă la astronauţi, fusese semnată de câteva zeci de persoane. De aceea, prima şedinţă a astronauţilor, la care a participat şi Goobar, a fost consacrată problemei accelerării zborului. La început, părerile au fost împărţite, mai ales că nu se cunoştea încă suficient de bine influenţa pe care o au asupra organismului uman vitezele, apropiate de cea critică. Ameta, Zorin şi UI Wefa afirmau toţi trei că viteza de 185.000 km/sec, cu care au pilotat ei rachetele, nu le-a pricinuit niciun rău, dar zborurile nu au durat mai mult de câteva ore. Atunci s-a ridicat problema dacă nu cumva acceleraţia suplimentară va avea unele influenţe ce se vor observa abia după o perioadă de timp mai îndelungată. La sfârşit a luat cuvântul Goobar:

— Trăsătura specifică a discuţiilor noastre de acum – a spus el – o constituie faptul că analizăm foarte amănunţit problema acceleraţiei, fără să ne

gândim de loc la motivele care au determinat o parte din echipaj să aducă această propunere în faţa specialiştilor, care, după cât s-ar părea, sunt exclusiv împuterniciţi să hotărască asupra vitezei zborului. Din cercetările mele curente reiese, deocamdată, încă un absolut evident, un anumit lucru, şi anume că viteza apropiată de cea critică atacă sferele efective ale psihicului, înainte de a perturba activitatea lui intelectuală. Cu toate acestea consider că zborul Geei poate fi accelerat, mai cu seamă că echipajul aşteaptă de la noi o măsură concretă şi nu se ştie dacă nu cumva foloasele unei astfel de măsuri vor depăşi eventualele consecinţe dăunătoare. De bună seamă, va fi o experienţă cam riscantă, dar noi dispunem de mijloace cu ajutorul cărora, chiar în eventualitatea perturbării echilibrului psihic, al întregului echipaj, să facem reversibil acest proces. La nevoie vom reveni la o viteză mai mică.

Cu majoritate, consiliul a hotărât să se mărească viteza Geei. Din cauza riscului mare, acceleraţia a fost repartizată într-un interval de cincizeci de zile. Chiar a doua zi s-a auzit fluieratul preventiv al semnalelor, care de atunci încolo s-a repetat în fiece seară.

Nu mai ţin bine minte cum s-a întâmplat, dar în acele zile, în timpul unei plimbări, am coborât până la nivelul inferior al etajului zero. Coridorul, închis printr-o arcadă, se unea aici cu alt coridor. În punctul de întâlnire se deschidea o pâlnie uriaşă în peretele lateral, acoperită cu o placă

blindată. Era uşa de ieşire pentru cazuri excepţionale (pe aici a fost introdusă şi racheta lui Petru din Ganymede în interiorul Geei). Clapa rotundă şi boltită era strânsă pe marginile pâlniei, printr-un sistem de pârghii de oţel laterale, cu braţe turtite. Pârghiile erau puse în mişcare de patru automate care vegheau de ambele părţi ale intrării, fiecare din ele deservind câte două pârghii.

În acea seară, trecând pe acolo, m-am oprit fără voie la întreţăierea coridoarelor, în faţa deschizăturii pâlniei. Pretutindeni, o linişte deplină. Niciun zumzet nu răzbătea până aici, deoarece maşinile gălăgioase ale laboratoarelor se aflau la o depărtare de şase etaje. Cum stăteam aşa, deodată mi-a trecut prin minte gândul nebunesc că în spatele acestei uşi se află libertatea. Împins de o dorinţă nestăpânită, m-am cufundat în adâncul rece, abia luminat de tuburile cu incandescenţă, care m-au condus până la clapă. Vreme de o clipă am stat nemişcat, apoi am atins cu mâna metalul rece. După un timp, limpezindu-mi-se mintea, am privit în jur să văd dacă cineva nu a fost martor al gestului meu necugetat. Apoi, parcă simţindu-mă vinovat, m-am întors pe furiş în coridor şi am plecat în grabă.

Peste câteva zile, întorcându-mă de la Ter Haar, mergeam foarte îngândurat, cum mi se întâmplă uneori, fără ca nimic din cele ce se petrec în jur să mă poată trezi din această stare. Când m-am oprit, am constatat cu mirare şi

emoţie că mă aflam din nou la punctul de întâlnire al coridoarelor. În adâncul pâlniei se aflau doi tehnicieni. Când m-au văzut, au ieşit de acolo şi au plecat în direcţii opuse, fără a rosti vreun cuvânt. Mai bine de o clipă mi-am tot frământat mintea vrând să ştiu dacă cei doi au fost însărcinaţi să efectueze vreo lucrare în acest sector sau, la fel ca mine, fuseseră atraşi de aceeaşi forţă neînţeleasă. Am avut de gând să-i povestesc totul lui Yrjola, dar am renunţat.

Seara eram de gardă la dispensar. De la punerea în funcţiune a motoarelor, numărul pacienţilor crescuse – ce-i drept, un procent destul de neînsemnat. Totuşi, întotdeauna aveam câte una, două sau chiar trei persoane mai mult decât înainte. Multe din suferinţele pacienţilor le cunoşteam atât de bine din auzite, încât puteam să continui eu, îndată ce el începea să vorbească. Aşa, de pildă, oamenii se plângeau că erau tentaţi să privească obiectele strălucitoare şi le priveau aşa, uneori câte un sfert de oră, ceea ce îi epuiza aproape complet din punct de vedere psihic.

Într-o noapte m-a chinuit un coşmar. M-am visat învăluit de întuneric, chiar în faţa clapei. Simţeam frigul puternic al vidului, ce se strecura dinspre ea. Apoi clapa a început să se deschidă sub mâinile mele, cu o încetineală nemaipomenită. M-am trezit cu inima bătându-mi şi n-am mai închis ochii toată noaptea.

A doua zi, până la amiază, am petrecut-o în tovărăşia celor trei piloţi: Yeryoga, Ameta şi Zorin.

Am colindat prin toată nava, discutând şi chiar râzând. Totuşi, amintirea apăsătoare a visului numi dădea pace de loc. După masă m-am dus la Rudelik. Acesta lucra de mai multă vreme la o problemă şi nu se mai vedea pe nicăieri. Când am ajuns, şedea cu picioarele încrucişate pe birou şi lovea cu un deget ceva de pe automatul de calculat. S-ar fi cuvenit să plec. Totuşi am rămas şi, după ce l-am rugat să nu se deranjeze, i-am spus că vreau doar să stau puţin în linişte în tovărăşia lui. A primit bucuros. M-am aşezat într-un colţ şi am rămas aşa vreme de un ceas, privind cât de amuzant se exterioriza efortul său mintal. Strângea în dinţi beţişorul de ebonit pentru contact, se încrunta, se strâmba, apoi se însenina deodată şi privea înainte atât de mirat, încât puteai să crezi că cine ştie ce minuni i se dezvăluie în faţa ochilor.

După aceea mormăia ceva plictisit, sărea jos de pe birou şi umbla de colo-colo, trosnindu-şi degetele. În cele din urmă s-a apropiat de aparat, şi-a notat câteva formule şi s-a întors zâmbind spre mine.

— Merge, merge… dar mai bine s-ar duce dracului! a zis el, adăugând apoi: Goobar m-a fericit cu treaba asta.

— Ce? Acum lucrezi cu Goobar?

— Cam aşa ceva. Avea nevoie de un nou aparat analitic care să raţioneze, nu de o maşină, şi ne-a înfundat într-o astfel de mlaştină matematică, încât îţi vine să plângi. Este o

problemă care poate fi începută în două sau chiar în douăzeci de feluri deodată, cum pofteşti, dar nu se ştie care dintre aceste căi duce la rezultatul dorit.

Aici Rudelik s-a înflăcărat şi a început să pledeze. Nu voiam să-l întrerup, deşi nu pricepeam mai nimic. După câte am înţeles, îl obseda presimţirea că infinitul care apărea în ecuaţii poate să anihileze întregul lor sens real. La început, infinitul acesta era docil şi permitea să fie trecut dintr-o parte într-alta a ecuaţiei. De aceea a încercat să pună stăpânire pe el. Se bizuia pe faptul că atunci când va intra în calcul şi va apărea de ambele părţi ale ecuaţiei, va putea să-l elimine printr-o simplificare. Între timp însă, simplificarea s-a transformat, dintr-un mecanism uşor, într-o lavină care modifica toate rezultatele, şi astfel rezultatul final al drumului greu prin desişul matematic era 0 = 0, rezultat cu totul just, dar care nu ne dădea nicio satisfacţie.

— Ai fost la Tembhara cu acest rezultat? l-am întrebat eu când a tăcut.

În timpul furtunoasei discuţii, părul i se zbârlise.

— Am fost.

— Şi ce ţi-a spus?

— Mi-a spus că pe Gea nu există niciun creier electronic care să dea de rostul acestei probleme, care, după cum vezi, este foarte aparte… S-ar putea construi un astfel de creier, dar nu aici. Poate că ar trebui să fie tot atât de mare cât Gea.

— Un Gyromat?

— Da. Ceva în genul ăsta. Dar un asemenea Gyromat ar lucra la întâmplare, prin metoda încercărilor şi a erorilor, adică întocmai ca un orb, şi ar rezolva problema într-un timp util numai datorită faptului că efectuează douăsprezece milioane de operaţii pe secundă. Nu, toate astea sunt un nonsens. Ce zici? Să rezolvi orbeşte! Am spus întotdeauna că aceste creiere electronice lucrează cu o viteză fulgerătoare, dar gândirea omenească le depăşeşte. Din păcate, mecaneuriştii nu au în genere simţul stilului muncii matematice. Lor le este indiferent cum rezolvă automatul. Doar să rezolve… Dacă aş reuşi să găsesc un metasistem corespunzător… La naiba! Aşteaptă!

A sărit la aparat şi a început să ciocănească din nou în el, cu o viteză ameţitoare. Apoi a privit ecranul, a tuşit, şi-a trecut degetele prin păr şi a deconectat întrerupătorul.

Când s-a întors, pe faţă i se citea dezamăgirea, astfel că nu l-am mai întrebat nimic. S-a aşezat ca de obicei pe braţul fotoliului şi a început să fluiere.

— Şi pentru ce este necesară rezolvarea acestei probleme? l-am întrebat eu.

— E legată de metabolismul materiei într-un organism care se mişcă într-un câmp gravific ce se modifică repede.

— Şi te consulţi cu Goobar?

— Nu – mi-a răspuns el, cu o voce atât de

energică, încât părea că vrea să pună capăt acestei discuţii; apoi, după o clipă, a adăugat: Chiar îl evit. Ştii, mă simt ca o furnică care aleargă pe suprafaţa unui obiect uriaş şi care doreşte ca prin aceste călătorii ale sale să cunoască înfăţişarea întregului. Însă cu un reuşesc să cuprind dintr-odată, cu conştiinţa mea, decât o fărâmă. Goobar? Se prea poate ca el să cuprindă întregul, dar pentru aceasta ar trebui să pornească de acolo de unde am plecat şi eu, şi să străbată întregul drum pe care eu l-am parcurs deja. Deci, nu ar putea să-mi ajute, ar putea doar să rezolve problema în locul meu. Ei, dar unde am ajunge dacă am începe să-i dăm lui Goobar toate problemele doar pentru faptul că el le rezolvă mai repede? Şi-apoi şi aşa este supraaglomerat.

— Dacă înţeleg bine, şi el s-a cufundat în aceeaşi mlaştină matematică”, numai că a pornit pe altă cale. Aşa-i?

— Da.

Rudelik a oftat.

— Când am intrat pentru prima dată în legătură cu el, am înţeles chiar din al cincilea minut al discuţiei că el nu este un partener sau al doilea taler al balanţei care-l contrabalansează pe al meu, ci mă acoperă aşa cum un clopot de sticlă acoperă o muscă, cuprinde în el toate argumentele mele, toate teoremele, ipotezele.

— Cum, şi dumneata spui asta? Un matematician ca dumneata? am intervenit eu, uimit.

— Chiar dacă eu sunt un matematician renumit, el este un matematician genial, şi de la unul până la celălalt, ehei, e cale lungă! Cu toate astea n-ar putea să răzbească singur, deoarece chiar şi un geniu nu poate să gândească decât la un singur lucru deodată şi de aceea ar trebui să trăiască aproape un mileniu şi jumătate… Da, fără noi n-ar face nimic. Asta o spun cu convingere.

Nu m-am mai putut stăpâni de a nu-l întreba un lucru care îmi stârnise de mult curiozitatea.

— Spune-mi, te rog, dar să nu râzi de mine! Cum îţi reprezinţi ecuaţiile pe care le elaborezi în gând? Le vezi în vreun fel?

— Cum adică, dacă le văd?

— Da. Dacă ţi le imaginezi în vreun fel oarecare, ca pe nişte fiinţe mici, negre?

A făcut ochii mari.

— Ce fel de fiinţe?

— Ei! Formula matematică, scrisă pe hârtie, seamănă în fond… cu un şir de furnici sau gâze negre – am continuat eu, nesigur. Cred că semnele astea se transformă, se modifică în ea…

A izbucnit în râs.

— Fiinţe mici, negre! Minunat! Niciodată nu mi-ar fi trecut prin gând aşa ceva!

— Dar atunci cum? am insistat eu. A rămas o vreme pe gânduri.

— Când îţi aminteşti o noţiune, ca de exemplu „masa”, îţi imaginezi patru litere?

— Nu. Îmi imaginez masa…

— Ei, vezi? La fel îmi imaginez şi eu ecuaţiile.

— Bine, dar mesele există, pe când ecuaţiile dumitale nu există… – am încercat eu să mă opun, însă m-am oprit, fiindcă mă privise într-un fel cu totul ciudat.

— Nu există?!… a întrebat el, cu o voce ca şi cum mi-ar fi spus: „Vino-ţi în fire!”

— Prin urmare, dacă nu le vezi ca pe nişte formule scrise în litere, atunci cum ţi le reprezinţi? am stăruit eu.

— Să încercăm altfel – a zis el. Când stai în întuneric, ştii unde-ţi sunt mâinile şi picioarele.

— Sigur că ştiu.

— Şi ca să ştii asta, trebuie să-ţi reprezinţi poziţia lor, să-ţi imaginezi formele lor?

— De loc. Le simt, pur şi simplu.

— Vezi, la fel „simt” şi eu ecuaţiile – a adăugat el, mulţumit.

Mi-am luat rămas bun de la el, cu deplina convingere că niciodată nu voi reuşi să pătrund în lumea matematicii, în care trăieşte el. Dar când m-am aşezat pe bancă în faţa intrării în grădină, am constatat că în timpul cât am fost în vizită, am uitat complet de îndoielile care mă chinuiau mai înainte. Asta se datora lui Rudelik. Ameta şi Zorin n-au reuşit să mi le îndepărteze. De ce oare?

Atunci am început să-mi dau seama că liniştea piloţilor era de fapt doar o încercare de a-şi stăpâni aceleaşi nelinişti care mă chinuiau şi pe mine. Rudelik, în schimb, absorbit de muncă, nu prea ştia de ele. Cât îl invidiam pentru grijile sale matematice! Pe când meditam astfel, în fundul

culoarului a apărut un necunoscut, care a trecut pe lângă mine şi a dispărut după colţ. În curând zgomotul paşilor să-i s-a stins şi în pustiul acela nu s-a mai auzit decât corul copiilor, venind dinspre grădină.

Am vrut să mă gândesc din nou la Rudelik, dar mă împiedica ceva. Presimţind vag că se întâmplă un lucru ciudat, m-am ridicat. Atunci mi-am adus aminte că după colţ coridorul se termină în faţa zidului ce separă partea locuibilă a navei de încăperile atomice. Ce putea să caute necunoscutul care a trecut pe lângă mine în acest ungher tainic? Am stat o clipă ascultând. Nu se auzea nimic. M-am îndreptat spre colţul coridorului. Acolo, în semiîntuneric, în faţa peretelui blindat stătea cineva, cu fruntea lipită de metal. Când mai aveam doar doi paşi până la el, l-am recunoscut: era Diocles. În tăcerea din jur răsuna limpede cântecul îndepărtat:

Cântă, cântă, cuculeţ.
Cântă, cântă, cuculeţ.
Pe cel mai de râuleţ.
Pe cel mai de râulet...

— Ce faci aici?

Nici nu a tresărit măcar. I-am pus mâna pe umăr. Parcă era de lemn. Atunci, neliniştit, l-am apucat de umeri şi am încercat să-l trag de lângă perete. Nu s-a lăsat. I-am privit faţa lipsită de expresie, dar atât de calmă, de parcă nu ar fi participat la această încleştare. Şi fără voie, mâinile mi-au căzut de-a lungul trupului. În acest

timp, glasurile copiilor se izbeau de pereţii din fund:

Păsări îşi fac cuib afară.

Păsări îşi fac cuib afară.

Numai eu nu-mi fac căscioară.

Numai eu nu-mi fac căscioară…

— Diocles!

Tăcea.

— Pentru dumnezeu, Diocles! Răspunde! Ce ai? Poate îţi trebuie ceva?!

— Lasă-mă!

Atunci, într-o străfulgerare mi-am dat seama că acest colţ al coridorului era locul care pătrundea cel mai adânc spre capătul navei, întors către Steaua Polară, adică, mai apropiat de Pământ decât oricare altul. Cu câteva zeci de metri mai apropiat, faţă de distanţele uriaşe care ne despărţeau de el. Aş fi vrut să râd, dar am simţit că mă îneacă plânsul.

— Diocles! am rostit iar, făcând o nouă încercare.

— Nu!

Şi ce ecou a avut rostirea acelui strigăt! A răsunat mai limpede decât cea mai amplă explicaţie! Acel „nu” al său însemna cu totul altceva decât simplul refuz de a primi ajutor. El se referea nu numai la mine, ci la fiecare om, la nava întreagă. Acel „nu” era adresat împotriva a tot ce exista. M-a copleşit din nou acelaşi simţământ pe care îl trăisem în coşmarul din noaptea trecută. Simţind că mă afund într-o prăpastie fără fund, m-

am întors şi am început să merg din ce în ce mai repede pe coridorul lung, aproape alergând, alungat parcă de cuvintele cântecului:

Iar când primăvara
Voi zbura spre cer
Sus...
Sus...

Nu am îndrăznit să spun nimănui o vorbă despre cele întâmplate. După masă am plecat intenţionat la nivelul etajului zero. Bănuiala mea s-a adeverit. Am găsit acolo vreo cinci-şase persoane, care, stând la întretăierea coridoarelor, priveau în adâncul pâlniei, parcă hipnotizate de strălucirea mată a scutului blindat. La zgomotul paşilor mei (înadins am început să calc mai apăsat), grupul a tresărit şi s-a împrăştiat agale în toate părţile. Mi s-a părut ciudat. M-am dus la Ter Haar şi i-am povestit tot ce văzusem. Mult timp a rămas dus pe gânduri. La început nu a vrut să-mi spună nimic. Apoi, la stăruinţele mele – consideram îndreptăţit din partea mea să insist, întrucât îmi închipuiam că avea şi el ceva de spus în această problemă – mi-a declarat:

— E greu de definit acest fenomen. Nici nu avem cuvinte să-l explicăm. În antichitate, un astfel de grup de oameni s-ar fi numit „gloată”.

— Gloată! am repetat eu.

— În trecut, în împrejurări deosebite, primejdioase pentru viaţă, de pildă în timpul cataclismelor naturii, gloata, cuprinsă de panică, era în stare, trebuie să-ţi mărturisesc, chiar de

crimă…

— Dar ce este crima? am întrebat eu.

Ter Haar şi-a frecat fruntea, a zâmbit forţat şi a adăugat:

— Ah, de fapt, toate acestea nu sunt, desigur, decât nişte ipoteze ale mele nu prea înţelepte… De aceea probabil că am greşit. De altfel avem prea puţine fapte ca să creăm o teorie. În plus, ştii că sunt „obsedat de istorie” şi încerc să măsor totul raportându-l la categoriile ei.

Discuţia noastră s-a întrerupt aici. M-am întors la locuinţa mea şi voiam să reflectez la cele spuse de Ter Haar, de aceea, după ce m-am pus în legătură cu centrala trionică, intenţionam să parcurg o lucrare istorică ce trata despre gloată. Dar n-am fost în stare să explic automatelor despre ce era vorba şi atunci m-am lăsat păgubaş.

Apoi a trecut o zi, două, fără să se întâmple nimic deosebit. Am crezut că criza declanşată de acceleraţia vitezei a trecut. Evenimentele care au urmat au demonstrat însă cât de mult greşisem.

Pe la mijlocul zilei următoare, a venit la mine Nyls. A intrat în cameră ca o fantomă şi a strigat din uşă:

— Doctore! Un lucru nemaipomenit! Ia vino! Vino cu mine!

— Ce s-a întâmplat?

Am alergat la birou să-mi iau trusa cu instrumente şi medicamente, pe care o aveam întotdeauna pregătită.

— Ah, nu, nu despre asta-i vorba – a spus

băiatul, puţin mai liniştit. În grădină, cineva a întrerupt video. Să vezi, un tablou îngrozitor! Până acum s-a strâns acolo o grămadă de oameni. Hai!

M-am dus, sau mai degrabă am alergat după el, fiindcă mă molipsise şi pe mine starea lui agitată.

Am coborât cu ascensorul. Când a fost dată la o parte perdeaua de verdeaţă, am rămas ca o stană de piatră.

Drept în faţa mea, grădina era la fel ca întotdeauna: după straturile de flori, pinul canadian îşi înălţa vârful său negru, iar mai departe se vedeau stâncile de pe malul râuleţului şi deluşorul cu boschet, dar numai atât. În jurul celor câtorva zeci de metri de piatră, vegetaţie şi pământ, se afla peretele de metal, gol, dezvelit de mirajul depărtărilor nesfârşite. E greu de spus în cuvinte cât de dezolantă era această privelişte: copacii împietriţi, parcă lipsiţi de viaţă, învăluiţi în lumina cenuşie, spălăcită a lămpilor de siguranţă, iar mai încolo pereţii de fier ce îi înconjurau. Nu mai rămăsese nici urmă de azur. Aerul devenise înăbuşitor, mort, iar crengile nu mai erau legănate nici de cea mai uşoară adiere.

În mijloc se adunaseră câteva zeci de persoane care priveau, la fel ca şi mine, această ruină a mirajului, mişcătoare prin elocvenţa sa. Sfâşiind perdeaua de verdeaţă, Yrjola s-a năpustit înăuntru, cu buzele strânse de mânie, iar după ei au apărut încă câţiva videoplasticieni. S-au urcat pe deluşor. După o clipă s-a făcut întuneric.

Videoplasticienii au întrerupt lumina de rezervă pentru a pune aparatura din nou în funcţiune.

O clipă nu s-a auzit nici cel mai mic zgomot. Apoi deodată s-a aprins soarele, iar deasupra capetelor a început să lumineze azurul împovărat de nori albi. Feţele au tresărit sub mângâierea uşoară a adierii înmiresmate, răcoritoare, iar peticul de pământ pe care stăteam s-a întins în toate părţile şi s-a acoperit de verdeaţă până departe la orizont. Oamenii se priveau cercetători unul pe altul, căutându-l parcă pe cel care întrerupsese imaginea. Dar nimeni nu mai îndrăznea să spună vreun cuvânt. Şi cu toate că cerul şi strălucirea grădinii fuseseră readuse la viaţă, am plecat în tăcere, unul câte unul.

Era limpede că trebuia să se întâmple ceva, dar nu se putea face nimic, deoarece nu se ştia încă de unde ameninţă pericolul, dar se simţea că el planează în aer, numai că nu ştiam împotriva cui trebuie să ne apărăm. S-a făcut propunerea de a opri motoarele (din cei 7.000 de kilometri prevăzuţi pe secundă, viteza fusese sporită cu 2.800 kilometri), dar astronauţii, după consfătuirea pe care au avut-o, au considerat că aceasta ar însemna să dai înapoi în faţă necunoscutului.

— Lăsaţi răul să apară – a spus Ter Akonian, ca şi cum s-ar fi referit la memorabilele cuvinte ale lui Trehub, rostite cu doi ani în urmă. Lăsaţi-l să apară! Atunci vom lupta, căci altfel am fi nevoiţi să trăim într-o continuă nesiguranţă. Chiar şi cel

mai dureros adevăr este întotdeauna mult mai bun decât necunoscutul.

Au trecut cinci zile de încordată şi tainică aşteptare. Totuşi nu s-a întâmplat nimic. Motoarele continuau să accelereze viteza navei. Numărul celor care nu lucrau a scăzut cu doi. Toate colectivele îşi desfăşurau activitatea normal. La filarmonică a avut loc un concert. Am început să-mi spun că atât medicii, cât şi astronauţii, suferind ca toţi ceilalţi influenţa dăunătoare a călătoriei, dau amploare lucrurilor fără importanţă şi se agită din pricina unui pericol imaginar.

În a şasea zi după întâmplarea din grădină, am avut la spital o naştere grea. Copilul a venit pe lume în stare de asfixie. Viaţa lui atârna de un fir de păr. Vreme de două ore nu m-am dezlipit de lângă patul alături de care lucra pulsatorul ce-i dădea oxigen. Ocupaţia aceasta m-a absorbit atât de mult, încât am uitat cu desăvârşire de ultimele evenimente. Abia când, foarte obosit, mă spălam pe mâini într-o nişă a sălii, mi-am văzut faţa în oglindă, printre plăcile de porţelan şi sticlă, cu ochii roşii ca de febră, şi în clipa aceea m-a cuprins o teamă de neînţeles. Am rugat-o pe Ana să rămână lângă mamă, iar eu, scoţându-mi halatul pătat de sânge, am ieşit în grabă din sală, aşa cum eram. Ascensorul m-a dus la etajul zero. Când am văzut coridorul luminat de lămpi, pustiu, am respirat uşurat.

„Prostule – îmi ziceam în gând – prostule, cum te laşi terorizat de năluciri?” Şi totuşi

mergeam mai departe. Înaintea cotiturii am auzit glasuri. Zgomotul lor m-a lovit ca un bici. Din patru salturi am fost în spaţiul semirotund ce se deschidea în apropiere.

La deschizătura pâlniei stătea nemişcat un pâlc de oameni. Strânşi unii într-alţii şi întorşi cu spatele la mine, împingeau pe cineva care le bara drumul. Era linişte deplină. Nu se auzeau decât respiraţii întretăiate, ca într-o încăierare. Între cei ce se aflau mai aproape de mine l-am recunoscut pe Diocles.

— Ce se întâmplă aici? am întrebat eu, cu voce strangulată.

Nu mi-a răspuns nimeni. Am surprins privirea unuia din ei. Avea ochii albi ca varul. Deodată s-a auzit un glas înăbuşit, dar care abia se stăpânea:

— Vrem să ieşim!

— Dar acolo e vidul! a strigat cel care încerca să oprească năvala mulţimii.

L-am recunoscut. Era Yrjola.

— Lasă-ne! au răsunat câteva voci deodată.

— Aţi înnebunit! a strigat Yrjola. Acolo e moartea. Auziţi? Moartea!

— Acolo este Pământul! a răspuns cineva din grup, ca un ecou.

Apoi a răsunat un strigăt care, nu încape îndoială, a fost al lui Diocles:

— N-ai dreptul să ne opreşti!

Îmbrâncit din toate părţile, Yrjola s-a retras în adâncul pâlniei. Părea negru pe fondul adâncului ei luminat. Striga, iar vocea lui răsuna

deformată de rezonanţa spaţiului închis:

— Veniţi-vă în fire! Ce vreţi să faceţi?

Drept răspuns, nu s-au auzit decât respiraţii întretăiate. Atunci Yrjola şi-a deschis larg braţele, încercând zadarnic să bareze drumul. Mulţimea îl împingea înainte. Inginerul atinsese cu spatele discul blindat, care lumina cu o strălucire calmă, metalică.

— Staţi! a strigat Yrjola, desperat, în timp ce câteva mâini se ridicaseră către nişa în care se vedea mecanismul luminat al întrerupătorului. Yrjola s-a încordat şi, respingându-i pe asaltatori, s-a aplecat, şi-a scos un aparat mic, negru, de la cingătoare, strigând îngrozitor:

— Blochez automatele!!

COMUNIŞTII

Cine dintre noi mai observă azi prezenţa automatelor? Cine îşi mai dă seama de existenţa lor omniprezentă şi absolut necesară, ca şi aerul pentru plămâni sau sprijinul de sub tălpi? Odinioară, cu veacuri în urmă, oamenii erau neliniştiţi la gândul că automatele s-ar putea ridica împotriva omului. Dar cine mai ia în seamă azi astfel de păreri? Le consideră doar un coşmar nesăbuit. Poate oare omul să construiască automate distrugătoare? Evident că da, dar în acelaşi fel am putea distruge propriile noastre oraşe, am putea provoca cutremure de pământ sau epidemii pustiitoare. Fiecare cucerire a

omului poate fi îndreptată spre distrugerea lui. Dar noi nu trăim pentru a distruge, ci pentru a susţine şi dezvolta viaţa, şi acestui ţel unic îi servesc automatele noastre.

În timpul proiectării primei expediţii cosmice, s-a ridicat în faţa savanţilor o problemă deosebit de grea. Era foarte posibil ca uriaşa viteză a navei să împiedice desfăşurarea normală a activităţii cerebrale, şi persoanele mai slabe, care n-ar fi putut rezista acestei influenţe dăunătoare, să cadă într-o stare de ameţeală şi să dea indicaţii necorespunzătoare automatelor, care să le ducă apoi chiar la pierzanie. O astfel de posibilitate trebuia exclusă. În acest scop a fost creat un sistem special de receptori, care puteau să blocheze toate automatele Geei. Acest sistem se afla sub controlul conducătorilor expediţiei, care erau pe deplin conştienţi de uriaşa răspundere ce le-a fost încredinţată. Ei aveau voie să se folosească de acest mijloc numai în cazuri extreme, când nu s-ar mai fi putut face faţă situaţiei pe nicio altă cale. Blocarea automatelor ar constitui un precedent îngrozitor, deoarece încă niciodată până azi, în istoria de un mileniu a civilizaţiei noastre, ele nu au refuzat să execute dispoziţiile omului. Iată de ce a înmărmurit mulţimea de sub baraj, auzind cuvintele cumplite ale lui Yrjola şi pentru ce a rămas încremenită vreme de câteva zeci de secunde, în lumina galbenă. Deodată liniştea a fost întreruptă de fluieratul unui ascensor, oprit brusc. Toţi şi-au

întors în partea aceea capetele lăsate în piept. În uşa deschisă a ascensorului, care se sprijinea pe duşumeaua coridorului, a apărut Ter Haar.

Adus de spate, a păşit drept spre grupul parcă împietrit, călcând în gol. Cei care cădeau sub raza privirii lui se dădeau la o parte din drum, închizând apoi calea la loc în spatele său. Ter Haar a străbătut rândurile oamenilor adunaţi acolo şi, după ce a ajuns în adâncul pâlniei, s-a urcat pe pragul barajului. De sus, dominând mulţimea cu silueta lui masivă, a început să vorbească, mai întâi aproape în şoaptă; s-a lăsat o linişte atât de adâncă, încât parcă încetaseră cu toţii să mai respire. Privirile oamenilor se aţintiseră asupra chipului său întunecat, luminat din spate de strălucirea galbenă. Glasul lui devenea din ce în ce mai puternic şi răsuna adânc în spaţiul acela îngust.

— Voi, cei care vreţi să muriţi! Acordaţi-mi zece minute din viaţa voastră! apoi vom pleca, şi eu şi el, şi veţi face cum veţi voi. Nimeni nu va îndrăzni să vă împiedice. Aveţi cuvântul meu. Vreme de câteva clipe, nu s-au mai auzit decât bătăile inimilor. Acum vreo mie două sute de ani trăia în oraşul Berlin un om cu numele Martin. Era pe vremea când statul său afirma că popoarele mai slabe trebuie să fie ucise sau condamnate la robie, iar locuitorilor din ţara sa li se ordona să se conducă nu după glasul raţiunii, ci al sângelui. Martin era unul dintre numeroşii muncitori ai unei fabrici de sticlă şi făcea o operaţie pe care azi o

fac maşinile: sufla din plămânii săi vii aer în sticla incandescentă. Totuşi, el era om şi nu maşină. Avea părinţi, un frate, o fată pe care o iubea, dar se simţea răspunzător de soarta tuturor celor ce munceau din greu pe Pământ. Aceştia erau comuniştii. Martin era unul dintre ei. Statul îi asuprea şi îi ucidea pe comunişti, de aceea erau nevoiţi să se ascundă. Dar poliţia secretă, denumită „Gestapo”, a reuşit să-l prindă. Martin, membru al biroului organizaţiei de partid, cunoştea numele şi adresa multor tovarăşi. I s-a cerut să le destăinuie. N-a scos un cuvânt. Atunci a fost supus la cele mai groaznice chinuri. Uneori se îneca în sânge şi atunci încercau să-i frângă cerbicia. Dar el tăcea. Tăcea mereu. Cu coastele rupte şi pielea crăpată de loviturile bastoanelor, a fost internat în spital. A fost tratat până şi-a venit iar în fire. Apoi din nou a fost luat la bătaie. Dar Martin continua să tacă. Era interogat zi şi noapte, trezit cu o lumină puternică, şi i se puneau tot felul de întrebări viclene. În zadar. Atunci a fost pus în libertate, pentru ca, urmărindu-l, să poată fi descoperiţi şi alţi comunişti. Dar Martin a înţeles acest lucru şi de aceea stătea numai acasă, iar când n-a mai avut ce mânca, a vrut să se întoarcă la fabrica de sticlă; acolo însă nu se mai găsea de lucru pentru el. A încercat să se angajeze în altă parte, însă nu l-au primit nicăieri. Se afla în situaţia de a muri de foame. Sleit de puteri, colinda prin oraş, dar nu îndrăznea să se ducă la vreunul din tovarăşi, deoarece ştia că este

urmărit.

După o bucată de vreme, a fost întemniţat a doua oară; de data asta i s-a aplicat o altă metodă. I-au dat o cameră separată curată, hrană bună şi asistenţă medicală. Când plecau să aresteze pe careva, agenţii Gestapoului îl luau cu ei, ca şi cum el le-ar fi fost călăuza. De asemenea era silit să asiste la torturarea tovarăşilor întemniţaţi, iar uneori să stea chiar în faţa uşii camerei de tortură, pentru ca cei chinuiţi să fie conduşi pe lângă el. Li se cerea să vorbească, atrăgându-li-se atenţia că la uşă se află un tovarăş de-al lor care i-a denunţat, iar când Martin le striga celor arestaţi că este în aceeaşi situaţie ca şi ei, agenţii Gestapoului le spuneau că tovarăşul lor uzează de un truc şi că intenţionat joacă teatru. În vremea aceea, mulţi comunişti erau arestaţi, activitatea lor se întrerupea adesea şi orice om bănuit de trădare trebuia ocolit. Manifestele comuniştilor începuseră să atragă atenţia activiştilor să se ferească de Martin, iar agenţii Gestapoului i le arătau acestuia. Apoi, după o vreme, fără să-l mai întrebe ceva, l-au pus în libertate.

După câteva luni, Martin a încercat să stabilească cu precauţie legătura cu tovarăşii, dar niciunul n-a mai voit să se apropie de el. Atunci s-a dus la fratele său, dar nici acesta nu l-a mai primit în casă. Au discutat prin uşa închisă. Nici părinţii n-au voit să-l recunoască. Mamă-sa i-a dat o pâine şi atâta tot. A încercat din nou să găsească de lucru, dar degeaba. A fost întemniţat a treia oară

şi de data asta un înalt funcţionar al Gestapoului i-a zis: „Omule, tăcerea ta nu mai are niciun rost. Tovarăşii tăi te consideră de mult un netrebnic şi un trădător. Niciunul dintre ei nu vrea să mai ştie de tine. Cu primul prilej, te vor ucide ca pe un câine turbat. Fie-ţi milă de tine însuţi! Vorbeşte!”

Dar Martin n-a scos o vorbă. Atunci a fost pus din nou în libertate şi silit să colinde flămând prin oraş. Un necunoscut pe care l-a întâlnit într-o seară l-a condus la locuinţa lui, i-a dat să mănânce, l-a îmbătat cu alcool, iar apoi a început să-i explice liniştit că acum e totuna dacă va vorbi sau nu. De nu va vorbi, va fi ucis, dar nici moartea nu-i va ajuta la ceva, fiindcă în ochii comuniştilor va pieri ca un trădător. Martin însă a rămas mut. Atunci necunoscutul l-a condus la închisoare. Într-o noapte de decembrie, după doi ani de la prima sa arestare, a fost scos din celulă şi dus într-un beci, unde a fost împuşcat în ceafă. Înainte de moarte, auzind paşii celor care veneau să-l ucidă, s-a ridicat în picioare şi a zgâriat pe peretele celulei sale cuvintele: „Tovarăşi, eu...”, dar nu a reuşit să scrie mai mult. Au rămas numai aceste două cuvinte, singurele rostite după o tăcere de doi ani. Trupul său a putrezit într-una din uriaşele gropi cu var.

Numele lui n-a rămas decât în documentele şi cronicile Gestapoului, ascunse în subsolurile adânci ale închisorii. Aceste documente au fost descoperite de arheologi, iar noi, istoricii, am reuşit să reconstituim un fragment şi să aflăm

astfel întâmplările comunistului german Martin.

Şi acum, gândiţi-vă! Omul acela a tăcut, deşi a fost torturat şi chinuit. A tăcut chiar şi atunci când oamenii cei mai dragi, părinţii, fratele şi tovarăşii, i-au întors spatele. A tăcut şi atunci când nimeni, în afară de agenţii Gestapoului, nu-i mai vorbea frumos. I-a fost tăiată orice posibilitate de a mai avea vreodată vreo legătură cu lumea, dar el a continuat totuşi să tacă. Şi acum iată care este preţul tăcerii sale. Ter Haar a înălţat mâinile: Preţul tăcerii lui este sacra datorie pe care noi, cei de azi, o avem faţă de trecutul îndepărtat, faţă de miile de oameni care au pierit la fel ca şi Martin, şi chiar faţă de aceia al căror nume va rămâne pururea necunoscut. Iată care a fost singura raţiune pentru care s-a jertfit; ştia că viaţa lui se va sfârşi, o dată pentru totdeauna, în groapa cu var, că nu va mai veni nicio înviere şi nicio răsplată. Dar moartea lui, în adânca tăcere pe care singur şi-o impusese, a grăbit, poate cu un minut sau poate cu zile sau săptămâni înainte – ce importanţă mai are asta! – a grăbit, repet, izbânda comunismului. Ba iată că ne aflăm şi pe drumul spre stele, fiindcă el şi pentru asta s-a jertfit. Iată şi comunismul! Dar… ce faceţi voi, comuniştii?!!! După acest cuvânt aspru de mânie şi durere, s-a lăsat o linişte apăsătoare. Apoi istoricul a continuat: Iată tot ce-aveam să vă spun. Acum vom pleca, tovarăşe inginer, iar ei pot să deschidă clapa, pentru ca, aruncaţi de presiunea aerului, să zboare în vid, distrugându-se ca nişte picături

însângerate, iar fărâmele trupurilor lor, ale acelora care s-au înspăimântat în faţa vieţii, să rătăcească în spaţii o veşnicie!

Ter Haar a coborât şi a părăsit grupul celor ce făcuseră cerc în jurul lui. Paşii săi au mai răsunat câteva clipe, apoi s-a auzit şuieratul ascensorului, dar oamenii continuau să stea nemişcaţi. Apoi, rând pe rând, unul şi-a trecut mâna peste obraz, ca şi cum şi-ar fi smuls un văl greu şi rece, altul a tuşit, un altul a icnit scurt şi a început să plângă; deodată au tresărit toţi şi… s-au împrăştiat care încotro, cu capetele plecate şi mâinile grele, atârnând fără vlagă de-a lungul trupului şi legănându-se în mers, ca şi cum ar fi fost moarte. Au mai rămas doar trei: Yrjola, la marginea barajului, ţinând mai departe în mână aparatul de blocat automatele, Zorin, sprijinit de perete, cu braţele încrucişate pe piept, şi eu. Am rămas aşa vreme îndelungată. Tocmai voiam să plec, când deasupra capetelor noastre a răsunat un şuierat prelung, abia auzit: era noapte şi se auzeau semnalele preventive, vestind că Gea îşi măreşte viteza.

GOOBAR, UNUL DINTRE NOI

Planetele s-au întrupat din foc, şi tot din foc, din materia răcită a stelelor a luat naştere viaţa. Substanţa gelatinoasă, slabă a materiei a născut, în miliarde de încercări oarbe, cuirase de calcar şi sângele, plămânii şi inima, ochii, maxilarele şi

viscerele. Aşa a început lupta pentru existenţă şi înmulţire, creşterea lentă şi prăbuşirea bruscă. Făcând eforturi ca să reziste, unele fiinţe ieşeau din apa mării pe uscat, altele se întorceau în ocean, lopeţile picioarelor se transformau în labe, labele în aripi, iar acestea din nou în lopeţi. Uneori, în perioadele epirogenetice, viaţa se întrerupea, aproape că pierea, îngheţa în milioane de trupuri acoperite de lava ce se pietrifica. Apoi se înălţa din nou ca un laitmotiv ce se repetă, mereu altul şi totuşi acelaşi. Melodia plină de durere, pătrunzătoare, care amuţea în tăcerea morţii, răsuna din nou în adâncul apelor, pe piscurile munţilor, în zăpezile şi pe nisipurile pustiurilor.

Din această avalanşă cu milioane de forme, a pieirilor şi a naşterilor, din lupta neîncetată, s-a înălţat omul, care a considerat ale sale planeta, cerul ei nemărginit şi tot ce a văzut până la stele. Aşa a început civilizaţia. Cerul a fost cândva lumina liniştită a planetelor ce pluteau pe aripile unei muzici cereşti pe nişte sfere de cristal. Pe bolta neclintită licărea o spuză de stele, socotite drept podoabe ale zidurilor dincolo de care începea împărăţia fericirii veşnice. Dar în zadar îşi aţintea omul urechea în liniştea nopţii să audă prea minunata muzică a cerurilor! Şi atunci, cuprins de îndoială, s-a ridicat împotriva cerului şi, dărâmând bolţile raiului, a străpuns limitele lui false şi a pătruns în pustiul negru, deşi în afară de galaxiile de foc, care tind dintr-un nesfârşit într-

altul, nu a întâlnit nimic în cale. Totuşi a mers mai departe, nu pentru a căuta muzica sferelor, ci pentru a găsi răspuns la întrebarea: unde s-a născut, cine este şi ce are de făcut, pentru ca viaţa lui să devină necesară omenirii?

Dar iată că noi, primii oameni care zburăm spre stele, ne simţim apăsaţi nu numai de povara singurătăţii vidului, ci ne chinuie şi gândul adânc tăinuit, niciodată exprimat, că strădaniile noastre se vor pierde în zadar. Toţi îşi dădeau seama că deşi călătoream aproape cu viteza luminii, omul nu va putea ajunge decât la câţiva sori apropiaţi. Atingerea sistemelor planetare îndepărtate, călătoriile transgalactice, traversarea întregului spaţiu al Căii Laptelui, toate astea păreau un vis utopic. Genunile negre, pe care lumina le străbate abia în milioane de ani, barau drumul spre stele.

Iată de ce i-am reprimit în mijlocul nostru pe oamenii de sub baraj nu ca pe nişte trădători, ci ca pe nişte tovarăşi salvaţi de la pierzanie, pe care i-a încercat mai nemilos decât pe alţii lupta cu slăbiciunea ce sălăşluieşte în fiecare dintre noi.

Când s-au dus la primul astronaut şi i-au cerut să-i pedepsească, Ter Akonian n-a vrut să decidă singur şi de aceea i-a chemat pe ceilalţi astronauţi, dar şi aceştia au declarat că nu pot face asemenea lucru. Eram un colectiv de oameni, soli ai Pământului, care au pornit de bunăvoie în expediţia spre Centaur. Ter Akonian le-a spus că ei sunt membri ai echipajului, ca şi mai înainte, iar în ceea ce priveşte pedeapsa, şi-au primit-o şi o vor

păstra mereu în minte.

În grupul acestora se numărau mulţi dintre pacienţii mei. Ei suferiseră o înfrângere de moment, din pricină că sistemul lor nervos era mai slab decât al celorlalţi, prin urmare, vina lor nu era chiar atât de mare. Când i-am spus acest lucru lui Ter Haar, istoricul mi-a răspuns că el i-a convins să-şi vină în fire cu ajutorul cuvintelor, nu al medicamentelor.

Zvonul despre cele întâmplate s-a răspândit pe navă cu iuţeala fulgerului. La următoarea consfătuire, astronauţii au propus să încunoştinţeze echipajul de lucrările lor asupra viitoarelor zboruri care vor decide viitorul lumii.

Grupele de cercetători din laboratoare au început să-şi modifice componenţa, iar cercurile de prieteni şi colectivele artistice să se regrupeze. Seara ne adunam în cabinetele istoricilor, unde aceştia ne ţineau prelegeri – dacă pot fi numite astfel povestirile prin care Ter Haar făcea să ne tresalte inimile – despre timpurile de demult. Istoria acestor epoci era o uriaşă şi neîntreruptă luptă a oamenilor, care se ridicau împotriva orânduirilor nedrepte, în numele viitorului omenirii.

În faţa noastră se iveau ochii aţintiţi înainte, cu lumina lor vie şi încrezătoare, braţele ce se încleştau dârze, ultimele priviri însetate de viaţă ale condamnaţilor, ceasurile de veghe îngândurată ale savanţilor, faptele de cel mai înalt curaj, – toate acestea laolaltă se contopiseră în mersul

înainte al lumii. Aşa am reuşit să ne însuşim învăţătura ce nu se asemăna de loc cu generalităţile dobândite în şcoală, aşa cum nu poţi să cunoşti dragostea, învăţând doar care este menirea sexului.

Atât de mult ne releva nouă sensul umanităţii lor şi sensul umanităţii noastre glasurile celor care au amuţit în trecut.

La câteva săptămâni după întâmplările zugrăvite mai sus, când nava atinsese viteza maximă propusă, iar semnalele din noapte amuţiseră pentru ani de atunci înainte, pe navă s-a răspândit vestea că Goobar, care lucra de multă vreme la problema călătoriei cosmice, se află în pragul unei descoperiri revoluţionare. Nu se ştie cine lansase zvonul. El circula însă în cele mai variate, dar întotdeauna şi cele mai nebuloase versiuni, mai cu seamă printre nespecialişti. Se prea poate ca vestea să fi luat naştere datorită faptului că, în decursul ultimelor luni, laboratoarele biofizice au cerut colaborarea celor mai buni fizicieni, matematicieni şi chimişti de pe Gea. Cu toate acestea, colegii lui Goobar combăteau zvonurile cu privire la presupusa descoperire şi era greu să nu le dai crezare, deoarece nu aveau niciun motiv să ascundă adevărul. Cu toate astea, deşi se dăduseră multe dezminţiri, vestea continua să circule într-o nouă versiune, ea constituind subiectul unor discuţii îndârjite.

Totuşi Goobar păstra cea mai desăvârşită tăcere asupra acestei probleme, deşi era greu de presupus ca îndărătnicul zvon să nu fi ajuns şi la urechile sale; probabil însă că nu-i dădea nicio importanţă, fiind prea ocupat. În ultima zi calendaristică de primăvară, seara târziu, m-am dus la un concert. Când am intrat în sală, luminile puternice s-au stins. M-am aşezat repede pe un loc liber din ultimul rând de fotolii. Alături de mine şedeau Ruys şi Goobar. Savantul parcă mai îmbătrânise de când îl văzusem ultima oară. Avea o faţă palidă, de om care îşi petrece veşnic timpul între patru pereţi, iar pe pleoapele care tremurau din când în când – fiindcă asculta muzica cu ochii închişi – se întindea o reţea deasă de vinişoare. Se cânta Simfonia a II-a a lui Kreskata. La un moment dat, am privit alături şi am înlemnit: aplecat pe spate, Goobar dormea cu capul sprijinit de speteaza fotoliului. L-a trezit de-abia finalul tumultuos. La ieşire, lumea se îmbulzea. De aceea am rămas pe loc, îngândurat, cu privirea pierdută, astfel că în clipa când am ridicat ochii, în toată sala nu mai rămăsesem decât noi trei. M-am ridicat grăbit, dar odată cu mine s-au sculat şi Ruys şi Goobar. Situaţia s-a complicat oarecum, deoarece, deşi nu fusesem împreună, totuşi faptul că rămăsesem doar noi trei ne lega din ce în ce mai mult, pe măsură ce ne apropiam de ieşire. Când am ajuns la coloanele portalului, am hotărât să-mi iau rămas bun de la compozitor şi savant, totuşi am continuat să merg înainte. Era o

plimbare destul de ciudată. Am străbătut poate jumătate din lungimea navei, dar nimeni nu a scos măcar un cuvânt. După ce se înclina puţin, puntea dădea într-un coridor. Am trecut pe lângă intrările în grădină, larg deschise şi pustii, şi atunci faţa ni s-a înviorat de o boare rece şi de mirosul bradului. În faţa ultimei intrări, Goobar s-a despărţit brusc de noi şi s-a oprit în pragul grădinii. În întunericul ce domnea acolo plutea un foşnet uşor şi pământean de frunze legănate de vânt.

— Nici tu nu mai vii pe la mine, Ruys… – a rostit el.

Stăteam în spatele lui, dar cuvintele au răsunat în aşa fel, de parcă n-ar fi fost adresate nici unuia dintre noi, ci întunericului ce mirosea a frunze umede.

— Mi-era teamă că te deranjez – a răspuns încet compozitorul.

— Ei, lasă! Ştiu eu asta…

— Apoi a tăcut, ascultând parcă glasul vântului. Când eram pe Pământ, odată, la o prelegere, i-am rugat pe studenţi să vină pe la mine. Dar nu la o recepţie, ci într-o zi obişnuită, să ne plimbăm prin grădină, să discutăm. Nu mă gândeam, desigur, că vor veni toţi, dar în orice caz, un grup mai mare. Am stat până noaptea târziu împreună cu soţia, aşteptând oaspeţii. N-a venit nimeni. Mai târziu i-am întrebat de ce n-au venit. Mi-au răspuns că s-au gândit că dacă vor veni toţi, mă vor deranja. Deci, o parte dintre ei trebuia să renunţe. Şi aşa s-a gândit fiecare…

Discutau atât de încet, de parcă s-ar fi temut să nu trezească vreun om care dormea prin apropiere. Ruys n-a răspuns imediat.

— Pe Pământ era altceva… Veneam pe la tine, poate chiar prea des. Acum însă eşti supraaglomerat de muncă, obosit…

— Obosit? a întrebat Goobar, mirat; dar după o clipă s-a grăbit să adauge; Într-adevăr…

Iar după felul cum rostise aceste cuvinte, îţi puteai da seama că nici el însuşi nu se gândise până atunci la lucrul ăsta.

— Bine c-ai venit la concert – a continuat Ruys. Muzica este foarte necesară…

— Numai că… eu… am dormit! l-a întrerupt Goobar, cu o veselie bruscă, interioară, şi vocea sa a vibrat cu acelaşi timbru ca şi în seara aceea la bal când a discutat cu mine pentru prima oară.

Ruys a tăcut, surprins poate sau decepţionat, dar Goobar i-a explicat:

— Nu pot să dorm. Ca să adorm trebuie să uit de toate. Dacă ascult muzică, uit şi atunci adorm…

— Trebuie să uiţi? Ce anume?

S-a făcut iar linişte. Încă de la începutul acestei discuţii mă simţeam ca un nepoftit. Îmi ziceam mereu că s-ar cuveni să plec, dar aşteptam momentul potrivit. În clipa aceea mi s-a părut că a sosit, dar când am vrut să mă mişc, Goobar a început iar:

— E al nouălea an de când lucrez la problema acţiunii gravitaţiei asupra proceselor vieţii. E o cale lungă. Pe parcurs am întâlnit o sumedenie de

alte probleme, şi fiecăreia dintre ele merită să-i consacri viaţa. Nu m-am oprit la niciuna. Acceleraţiile mari, vitezele apropiate de aceea a luminii, iată subiectul meu. Care va fi soarta omului ce va depăşi 190.000 de kilometri pe secundă? „Moartea” – va răspunde un elev de la şcoala elementară. Acelaşi lucru îl spun şi eu, însă cu o certitudine confirmată de nouă ani de muncă. Dar ce va fi oare mai departe? S-a sprijinit de canatul uşii de sticlă şi a rămas aşa, ascultând foşnetul grădinii. De câteva luni, cu oricine mă întâlnesc, indiferent în ce împrejurări, are pe buze o singură întrebare. Ce-i drept, n-o rosteşte cu glas tare. Tovarăşii din laborator cunosc stadiul cercetărilor la fel ca şi mine, dar cu toate astea chiar ei, chiar cei mai apropiaţi, chiar Calla… Ce le pot spune? Să mă bizui pe ipoteze? Pe speranţe? Cu ce drept? Autoritatea cere răspundere. Aşa am fost noi învăţaţi. Cu cât autoritatea cuiva este mai mare, cu atât este mai mare şi răspunderea. Şi toţi aşteaptă. Privesc şi aşteaptă. Cred în Goobar. Dar Goobar, el ce crede?

Nu striga. Nici măcar nu a ridicat glasul. Dar cu toate acestea, cred că putea fi auzit pe întreaga punte. Numai că puntea era pustie. În faţa noastră se întindea şiragul lung al luminilor albăstrii de noapte. Pe partea dreaptă, în deschizătura largă a uşilor, foşnea, nevăzută, grădina.

— Chiar şi acum, în clipa asta când stăm de vorbă, vă gândiţi: „Bine, dar el ce crede? Pe ce se bizuie? Care este părerea lui?”… Nu-i aşa că am

dreptate?

Tăceam. Rostise adevărul.

S-a lăsat iar liniştea. Goobar şi-a apropiat ceasul de ochi şi s-a îndreptat de spate.

— Ei, ce să-i faci? Trebuie să plec, să încep iar.

— Ce?

— O nouă zi.

Ne-a făcut semn din cap, a traversat coridorul de-a curmezişul şi a dispărut în ascensor.

Era ora trei dimineaţa.

STATUIA ASTRONAUTULUI

Când un râu de munte întâlneşte în cale stânci peste care nu poate trece, apele sale încep să umple valea „Şi iată că după luni şi ani, firavul firicel de apă, pierdut printre masivele negre, transformând într-o bună zi valea în lac, se revarsă peste maluri şi îşi croieşte drum mai departe.

O asemenea răbdare calmă şi perseverentă, care stă la temelia acţiunilor naturii şi care creează din atomii ce hoinăresc în vid globuri incandescente, globuri de gheaţă şi globuri verzi acoperite de grădini, o asemenea răbdare caracterizează pe sculptoriţa Soledad. Patru ani în şir lucrase la o operă pentru care pornise cu noi la drum. Aceasta urma să fie statuia unui astronaut.

Mărturisesc însă că n-am putut pricepe de ce sculptoriţa şi-a ales ca model pe astronautul

Songgram. Doar pe nava noastră erau astronauţi ca Ter Akonian cel de oţel, cu ochii vioi, întotdeauna mai departe decât oricare altul de realitatea înconjurătoare; era Grotrian, cu fruntea sa de gânditor, împodobită cu păr argintiu; era Pendergast, un om retras, înalt, cu umerii încovoiaţi, părând obosit de proporţiile staturii sale uriaşe, cu pupile mici ca două puncte negre, fiindcă lucra în schimbul de noapte; şi în ochii aceia se ascundeau parcă depărtările fără de sfârşit.

Dar iată că Soledad l-a ales pe cel mai obişnuit dintre ei. Cu greu ai fi putut găsi o figură mai comună decât a lui Songgram, bărbatul acela pirpiriu, cu păr negru, căruia îi plăcea să râdă întruna, şi nu numai când se afla într-un grup, dar şi când era singur. Adesea, când treceam pe lângă cabinetul său, auzeam puternice explozii de veselie. Se prăpădea de râs când dădea de câte o carte ce-i făcea plăcere, ca de pildă operele astrologilor din antichitate. Îl distra, după cum spunea el, nu sărăcia cunoştinţelor lor, ci încrederea acestora în propriile forţe.

Am văzut statuia în ajunul celei de-a patra aniversări a plecării noastre de pe Pământ. Era încă în atelier. Sculptoriţa, îmbrăcată într-o salopetă cenuşie, plină de praf, a dat la o parte pânza groasă care acoperea statuia. Nu l-a sculptat în piatră, în scafandrul greu, nici cu capul sus, ca privirea să străbată spaţiul cosmic. Ci pe un soclu simplu, parcă stătea unul dintre noi,

puţin aplecat, gata de plecare, însă chiar în clipa aceea încerca să-şi amintească ceva, din care pricină buzele i se destinseseră parcă într-un zâmbet sau poate într-un freamăt de nelinişte. Gândul care îl stăpânea era deosebit de important, căci chipul lui vădea o încordare maximă, fără să trădeze însă nici cea mai slabă mirare că se află singur, ridicat pe postamentul de granit.

Întrebat de sculptoriţă ce părere are, Songgram a spus doar atât:

— Ai mai multă încredere în mine decât eu însumi…

Pe discul rotund, aşezat în faţa armăturii centrale a comenzilor, se vedeau de patru ani cifrele negre 281, 4° şi – 2, 2°, care determinau în grade longitudinea şi latitudinea galactică a zborului nostru. Punctul argintiu care reprezenta nava noastră ajunsese pe marea hartă cosmică la jumătatea drumului, dar cerul rămânea mai departe imobil. Doar stelele cele mai apropiate, puţine la număr, se mişcau leneşe pe fondul negru. Sirius, un punct mare de jeratic albăstrui, se apropia încet de îmbujorata Belelgeuse, iar stelele Centaurului străluceau tot mai puternic. Totuşi, nimeni în afară de astrofizicieni nu măsura trecerea timpului cu schimbările lui atât de imperceptibile faţă de nesfârşitul veşnic mort ce ne înconjura. Timpul părea că stă pe loc, chiar în interiorul navei, fiindcă fiece zi care venea semăna cu cea precedentă, iar ciclul artificial al

perioadelor anului nu mai atrăgea pe nimeni. Scurgerea vremii o marcau doar noii veniţi între noi, deşi eram închişi în învelişul ermetic al navei.

Băieţaşul de patru ani al lui Tembhara (născut pe navă) m-a întrebat odată pe când se juca:

— Nene, cum arată oamenii adevăraţi?

— Ce-ai zis, puştiule? am întrebat eu. Care oameni adevăraţi?

— Ei, care! Ai de pe Pământ!

— Dar şi noi suntem de pe Pământ – i-am răspuns eu, ascunzându-mi emoţia. Tatăl tău, mama ta, noi toţi… Ai să te convingi tu singur când o să ne întoarcem acolo. De altfel, eşti martor la atâtea întâmplări din viaţa pământeană şi ştii prea bine că oamenii de pe Pământ sunt absolut la fel ca noi.

— Nu! a intervenit copilul. Asta nu-i adevărat, asta-i doar o video…

Copiii mai mari îşi făceau simţită prezenţa într-un chip adeseori destul de neaşteptat. Pentru că parcul lor era prea mic, în avântul înfierbântat al jocurilor ei organizau urmăriri şi vânători la care participau în număr mare, tulburând cu gălăgia lor etaje întregi ale Geei.

Timpul trecea. Băieţii deveneau bărbaţi, fetele – femei, iar în cabinete şi laboratoare apăreau feţe noi, tinere. Transformările care aveau loc nu se limitau, desigur, doar la completarea colectivelor ştiinţifice şi artistice. Mulţi dintre noi aveam printre cei mai apropiaţi

nouă – în afară de rude, colegi şi prieteni – şi tineri care veneau fie să ne împărtăşească o taină, fie să ceară un sfat sau un sprijin. Şi cunoştinţele contractate astfel se transformă adesea în prietenie. Dar prieteniile sunt aducătoare deopotrivă şi de bucurii, şi de tristeţi. Aducătoare de bucurii, fiindcă tinereţea năzuieşte doar către cei care, prin propriul lor exemplu, au creat valori demne de a fi urmate. Aducătoare de tristeţi, fiindcă primul dintre asemenea oaspeţi prevesteşte de obicei apusul propriei tale tinereţi.

Nils Yrjola venea adesea pe la mine. Crescuse înalt, dar era tare slab; îşi arăta dinţii nu numai când zâmbea, ci şi când vorbea, de parcă ar fi muşcat din cuvinte întocmai ca din nişte fructe mici şi gustoase. Era foarte vioi, însă talentele sale se contopeau într-atât cu curiozităţile-i încă de copil, încât automatele lui care încercau să separe esenţialul de neesenţial aproape că se împotmoleau la această treabă. Când îşi aruncau ochii pe lucrările lui de matematică, specialiştii mai vârstnici ocărau şi zâmbeau totodată, fiindcă chiar şi aceste curiozităţi se caracterizau printr-un farmec capricios. Era nedespărţit de Victor, un băiat mai mic ca el cu un an, fiul profesorului Trehub. Puteai să-i întâlneşti unde nici nu te-ai fi aşteptat, angajaţi în discuţii aprinse, la sfârşitul cărora amândoi aveau obrajii îmbujoraţi ca jarul.

Într-o seară, Nils, în a cărui comportare remarcasem unele schimbări în ultima vreme – devenise tăcut şi înclinat spre visare, dusă

aproape până la uitarea de sine – mi-a mărturisit, după o introducere ceremonioasă şi plină de pudoare, că scrie versuri. La început mi-a adus câteva. Le-am citit în faţa lui dar, simţind cu câtă încordare îmi urmărea expresia chipului, m-am silit să nu mă trădez prin nimic, fiindcă versurile erau foarte proaste. Nu după multă vreme mi-a adus un alt teanc de versuri, un fel de tratate rimate de filosofie, în care vorbea de nefiinţă ca de o eliberare de sub povara suferinţei. Pricina unor atât de sumbre stări sufleteşti, am început s-o deduc abia din versurile următoare – îmi aducea din ce în ce mai multe – când a apărut în ele imaginea femeii enigmatice. Mai ales din metafore se desprindeau anumite trăsături particulare. Odată nu am reuşit să mă stăpânesc şi l-am întrebat;

— Ai scris aici „ochi negri ca cerul”. Cum adică? Doar…

— Ei, fiindcă ea are ochii negri – mi-a răspuns el, înroşindu-se.

— Dar cerul este albastru!

M-a privit mirat, apoi dus pe gânduri:

— Ai dreptate… numai că eu m-am gândit la cerul adevărat…

Va să zică, cerul Pământului, azurul acela limpede pe care-l vedea în fiece zi deasupra grădinii Geei îl considera neadevărat, în comparaţie cu întunericul fără margini care înconjura nava. Şi asta era părerea unui băiat de paisprezece ani, la începutul călătoriei noastre.

„Cine ştie – mi-am zis eu în gând – câte alte asemenea noi asociaţii nu se vor naşte în minţile celor ce s-au născut pe Geea!”

La a patra aniversare a plecării noastre de pe Pământ a avut loc obişnuita reuniune tovărăşească a echipajului, devenită acum tradiţională. În acest an, întâlnirea s-a desfăşurat în marea sală a coloanelor, care încă de cu seară s-a umplut de lume. Tocmai când am sosit şi eu împreună cu Ter Haar, fizicienii din grupul lui Rilyand şi Rudelik demonstrau pe modele luminoase funcţionarea dezintegratorului.

Dezintegratorul este un aruncător de energie radiantă, atât de puternic, încât o singură încărcătură a lui poate să prefacă în pulbere un asteroid de mărime mijlocie. Împreună cu instalaţia de radar, el apără Gea de ciocnirile cu aştri cereşti, deoarece din cauza uriaşei sale viteze, nava nu este în stare să efectueze manevre de ocolire; astfel că unicul mijloc de evitare a catastrofei este transformarea în pulbere a blocului întâlnit, printr-un bombardament cu radiaţii. Spectacolul pregătit de fizicieni era într-adevăr magnific. Mijlocul sălii alcătuia scena – spaţiul liber – unde avea să se „desfăşoare” drama dezintegrării atomice a blocului ce bara calea navei.

În sală era întuneric. Macheta rachetei şi a meteoritului emiteau o lumină palidă, fosforescentă. Dar tocmai când se părea că

ciocnirea lor este inevitabilă, o rază subţire ca un ac a izbit frântura de piatră, transformând-o, întocmai ca un proiectil, într-un nor incandescent. Când s-au aprins luminile, curioşii au făcut cerc în jurul fizicienilor şi au început o discuţie aprinsă, în care s-au amestecat de îndată glasurile ascuţite ale analizatorilor matematici. Împreună cu Ter Haar am ieşit pentru o clipă în grădină. Când ne-am întors, am observat la întretăierea coridoarelor, înainte de intrarea în sala coloanelor, trei oameni stând în adâncitura nişei, vizavi de acvarium. Erau Ameta, Nils Yrjola şi paleopsihologul Achelis.

— Câteva mii de ani – spunea paleopsihologul – nu înseamnă nimic pe scara evoluţiei biologice. Structura corpurilor noastre, a simţurilor, a creierului este aceeaşi ca şi la antici. Cu toate acestea, pentru argonauţi Marea Mediterană era un spaţiu fără margini, pe când noi denumim distanţa de la Pământ la Soare „pasul solar”. Se prea poate ca după noi să vină cosmonauţi, pentru care un pas al călătoriei să fie un kiloparsec…

— Şi totuşi, oare nu pot fi comparaţi astronauţii cu argonauţii? a întrebat Ameta. Pe faţa lui licăreau umbre verzui şi argintii. De bună seamă că măreţia curajului lor nu poate fi comparată cu întinderea spaţiului străbătut. Ar fi un nonsens, fiindcă minţile anticilor abia reuşiseră să iasă din ceaţa credinţelor magice. Dar, deşi vedeau peste tot numai monştri cântători, balauri, zei, ei pluteau mereu mai departe…

— O asemenea comparaţie între oamenii din diferite epoci mi se pare riscantă – a remarcat Nils. Anticii erau impulsivi, nestatornici, gata să verse lacrimi, dar şi să cadă pradă exaltărilor…

Ameta şi-a ridicat privirea. În faţa lui, dincolo de peretele de sticlă, se legănau capetele peştilor, cu gura larg deschisă şi lipită de peretele acvariului, ca şi cum ar fi tras cu urechea la discuţie.

— Anticii erau oameni simpli – a rostit pilotul – şi pot să-i înţeleg de minune. Aveau curajul să viseze şi să îmbrace aceste visuri în veşminte de basm, ciudate pentru noi… Dar nu în asta constă esenţialul. Căci ceea ce îi făcea pe ei să părăsească aşezările pescăreşti şi să pornească în împărăţia necunoscută a mărilor ne mână în fond şi pe noi spre stele.

— Cum poţi să vorbeşti aşa? a sărit Nils, ridicându-se în picioare. Anticii făceau descoperiri din întâmplare, gonind după ţeluri fantasmagorice, închipuite. Se ştie doar că erau robii miturilor!

— Eşti nedrept – a intervenit paleopsihologul. Uite! În acea vreme, omul voia să afle sensul existenţei sale şi al altora. Dar în clipa când voia să-l afle cu orice preţ, plătea tribut ignoranţei sale, şi atunci evada din viaţa reală în veşnicia vieţii fictive, pentru a da un sens vieţii pământene.

Văzând că Nils nu-l ascultă, psihologul a încetat să mai vorbească. Băiatul privea spre fundul coridorului, de unde venea o tânără. Nils a

făcut un pas înainte, apoi, părăsind grupul nostru a pornit-o în mod inconştient. Fata a privit în jur. Atunci, din umbră a apărut o a doua siluetă: era Victor.

Au trecut pe lângă noi şi au dispărut în lunga anfiladă a coloanelor. Nils a rămas nemişcat. Degetele-i schiţau un gest abia perceptibil, ca şi cum ar fi mototolit ceva în mână. Deodată a tresărit, simţind pesemne că e ţinta a nenumărate priviri, şi s-a îndreptat cu paşi mari, surprinzător de calm, spre peretele de sticlă. Muşcându-şi buzele, privea la strălucirea verde a acvariului ce se reflecta în ochii săi larg deschişi, care însă nu vedeau nimic.

Privindu-l pe băiat, mi-am adus aminte cum odată, pe când eram foarte tânăr şi foarte nefericit din pricina dragostei, aflându-mă în munţii învăluiţi într-o năframă deasă de ceaţă prin care susurau picurii ploii, am colindat o noapte întreagă, iar dimineaţa m-am întors ud la cabană şi cu îmbrăcămintea pătată de răşină. Aproape amorţit, am fost trezit de primul cânt al păsărelelor. M-am apropiat de fereastră. Se iveau zorile. Am deschis larg geamurile, cu privirea aţintită spre linia unde cerul se îmbina cu Pământul şi care devenea din ce în ce mai luminoasă. Ceaţa şi norii au prins să ardă într-o văpaie de flăcări nemişcate. Mi-am pironit ochii în depărtare, ca şi cum aş fi privit în noianul uriaş şi nesfârşit al zilelor ce vor veni, ca şi cum aş fi văzut o comoară neînchipuit de mare. Şi îmi simţeam

inima bătând puternic, şi eram atât de trist, şi totuşi atât de fericit…

Întâlnirea tovărăşească s-a prelungit până noaptea târziu. Apoi larma din sală s-a mai potolit, luminile şi-au pierdut parcă din strălucire, iar noi am început să resimţim oboseala. Uneori surveneau clipe de linişte deplină, când nu se auzeau decât paşii uşori ai automatelor de deservire. Într-unul din aceste momente, cineva a început să murmure un cântec foarte vechi. La început, melodia a trecut din gură în gură, poticnindu-se, până când cercul s-a închis şi s-au pornit toţi să cânte. Şi eu, şi alţii ca mine nu ştiam chiar toate cuvintele. Cuvinte vechi, cuvinte despre cei oropsiţi, osândiţi la foame, despre lupta lor dusă până la capăt. Când glasurile amuţeau şi cântecul se prăvălea ca o greutate lăsată să cadă, altele se ridicau pentru a-l susţine. Apoi scădea din nou, şi din nou creştea. Deodată, în spatele meu am auzit un bas puternic. M-am întors. Ceva mai departe stătea Ter Akonian. Ca niciodată, faţa lui părea că ascunde într-însa frumuseţea întunecată a munţilor unde s-a născut, iar el, care visa mai mult decât noi toţi, poate, la călătoriile cosmice, şi care-şi consacrase toată viaţa pentru realizarea lor, cânta stând în picioare străvechiul imn al comuniştilor şi plângea cu ochii închişi.

Zece zile mai târziu, noaptea, m-a trezit soneria spitalului: fusese internată o femeie care trebuia să nască. Mi-am îmbrăcat halatul şi am

intrat în dormitorul Anei. Patul era neatins. Seara îmi spusese că trebuie să termine o experienţă importantă în laboratorul lui Schrey şi că se va întoarce foarte târziu. M-am uitat la ceas: era aproape ora trei. M-am încruntat şi m-am hotărât să o dojenesc aspru a doua zi. Apoi am intrat în sala de naşteri. În lumina slabă am zărit-o pe Mila Grotrian, soţia astrofizicianului Riyliant. Era la prima naştere şi de aceea se arăta neliniştită. Am întrebat-o unde-i este soţul. Mi-a spus că se află la observator şi urmăreşte eclipsa unei stele duble. Ca să-i alung neliniştea, am început să mă tângui în glumă de soarta noastră vitregă, datorită pasiunii deosebite de a munci a soţilor. La fiecare cinci minute, Riyliant telefona să întrebe cum se desfăşoară naşterea. Şi fiindcă acest lucru mă stingherea în ajutorul pe care trebuia să-l dau Milei, i-am spus în cele din urmă să-şi vadă de steaua lui, ca să pot şi eu să mă ocup de soţia sa.

Naşterea se desfăşura lent. Pe la ora patru, pulsul fătului a început să mă neliniştească. Am aşteptat o vreme, bizuindu-mă pe puterea naturii. Dar când inima celui care trebuia să vină pe lume a început să se audă din ce în ce mai slab, m-am hotărât să administrez injecţia cuvenită. Am pregătit instrumentele, am întins şervetele şi am început să caut o vână albăstrie, pe braţul foarte alb al femeii.

— N-o să te doară de loc – i-am spus eu. Fii atentă! Gata!

Lichidul incolor se scurgea din seringă.

Simţind rezistenţa pistonului, mi-am retras mâna. Chiar în clipa aceea, deasupra noastră s-a aprins un bec roşu şi concomitent o voce tunătoare a răsunat răzbătând pretutindeni:

— Atenţie! Alarmă de gradul doi…

În acelaşi timp s-a auzit un pocnet ascuţit, pardoseala a început să vibreze sub picioare şi toate luminile s-au stins. Am rămas în întuneric, aplecat deasupra patului celei care năştea. O secundă a domnit o linişte atât de adâncă, încât auzeam foşnetul cămăşii atunci când respira, frecându-se de pătura ce-i acoperea trupul. Am început să caut întrerupătorul reflectoarelor de rezervă. Ştiam că se află deasupra patului. Dar până să-l găsesc, am simţit un şoc foarte puternic, ca şi cum un ciocan nevăzut ar fi izbit în fundul sălii; din megafoanele ascunse a prins să se reverse o bolboroseală metalică ce creştea vertiginos, până ce s-a contopit într-un ţipăt spasmodic.

— Mila! am strigat eu. Fii tare, Mila!

Şocul m-a aruncat jos, departe de pat, făcându-mă să-mi pierd simţul de orientare.

Am încercat să mă ridic de pe podea, dar m-am lovit cu capul de un obiect. A urmat un nou şoc; de data asta m-am dus de-a berbeleacul. Am întins mâinile înainte. Totul se petrecea pe întuneric. Pete colorate mi se învârtejeau pe sub pleoape, şi degeaba deschideam ochii mari, străduindu-mă să zăresc ceva. Nu mă încerca nici umbră de nelinişte, doar o slăbiciune insuportabilă

care se transforma în mânie. Atunci, din adâncul acelui vuiet amenințător de deasupra noastră s-a auzit strigătul întretăiat al unui om care făcea mari sforțări ca să poată respira:

— Alarmă… de gradul trei… rețeaua de avarie… pun în mișcare… atenție…

Un vuiet şi încă unul, ca şi cum în faţa mea ar fi explodat o încărcătură de explozive, apoi glasul acela şoptit s-a stins aproape cu desăvârşire, astfel că mai degrabă am dedus decât am auzit:

— Dispariția… gravitației…

Simțeam că trupul îşi pierde greutatea.

„Ce prost sunt! mi-am zis în gând. De ce nu mi-am luat lanterna?”

Nu o purtam la mine, fiindcă iluminatul părea a fi pe deplin asigurat în orice împrejurare. Am rămas suspendat în aer, neputincios, ca un căţeluş înşfăcat de ceafă. Am strigat cu desperare:

— Mila!… Vorbeşte!…

Deodată, luminile verzui de siguranță, fixate jos, s-au aprins şi s-a făcut lumină. Suspendat în spaţiu, mă aflam la vreo patru metri de pat. Mila îşi pusese o mână peste pântec, iar cu cealaltă se ţinea strâns de speteaza metalică a patului. După câteva încercări nereuşite, am izbutit să ajung la ea. Era foarte palidă. Ne-am privit în ochi. Am încercat să-i zâmbesc.

— Nu-i nimic! Un simplu accident – am rostit eu, deşi nu mă putea auzi din cauza vuietului de deasupra noastră, care nu mai contenea.

O nouă izbitură era cât pe ce să mă desprindă

din nou de lângă pat.

M-am legat în grabă cu un cordon de speteaza patului, ca să am mâinile libere. Nava a început din nou să trepideze, dar în alt fel. La fiecare câteva secunde se repeta un şuierat înspăimântător, întrerupt de o lovitură surdă. Am înţeles: în adâncul Geei se închideau bine uşile care separau ermetic încăperile unele de altele. Nu era un accident, ci o catastrofă.

Înaintea mea aveam chipul Milei, cu ochii mari, privind fix. Trupul i se încorda ca un arc şi rostea cuvinte pe care însă nu le puteam auzi. Mi-am apropiat capul de gura ei.

— Mamă! Mamă! a ajuns până la mine o voce, venită parcă din depărtare.

Încă o lovitură de uşă ce se închidea, parcă chiar în spatele uşii sălii noastre. Într-o fracţiune de secundă mi-am dat seama de două lucruri: că naşterea continua şi numai moartea o mai putea opri, şi că laboratorul Anei se afla la ultimul etaj, imediat sub cuirasa navei. Atunci am văzut în gând fiinţa cea mai dragă mie lipsită de apărare şi grămezi de fiare căzând în întuneric. Am simţit că ceva îmi străpunge inima. M-am încordat ca un arc şi m-am aruncat înapoi, vrând să alerg, să sparg cu mâinile goale pereţii de oţel ca să pierim împreună. Mă zbăteam ca un ieşit din minţi, uitând de cordonul cu care mă legasem de pat cu o clipă mai înainte.

Femeia care năştea se zbătea, strigând cu gura larg căscată. Am încetat să mă mai agit. Am

întins mâinile şi am simţit căpşorul fierbinte şi umed, părul copilului încleiat de sânge. Lumina lămpilor de avarie tremura. Eram complet lipsit de greutate. Instrumentele zburau în jurul capetelor noastre. La un moment dat, un vas mare cu sânge s-a înălţat şi a trecut uşor chiar prin apropierea frunţii mele, a strălucit cu o lumină rubinie şi s-a lovit de perete. Mila gemea, dar nu o puteam auzi. Îi vedeam doar buzele crispate de durere şi strălucirea dinţilor.

Pe deasupra noastră se întretăiau vuiete, bolboroseli, zgomote. M-am aplecat şi mai mult, ferind cu trupul meu pântecele zguduit de spasme. Lumina a început să clipească, apoi încă o secundă am mai văzut lămpile ca pe nişte sfere fosforescente; după aceea s-a lăsat întunericul şi odată cu el o linişte deplină, tulburată pe neaşteptate de un scâncet slab, dar limpede. În mâna stângă ţineam, fără să mai ştiu de câtă vreme, un bisturiu. Am pipăit cordonul ombilical şi l-am tăiat. Apoi am reuşit să ajung cu mâna până la măsuţă, am scos compresele din cutie şi am învelit trupul noului-născut. Sus au început să se audă din nou zgomote.

— Ţin-te bine! i-am strigat eu femeii, dar şocul pe care-l aşteptam nu s-a mai produs.

Difuzorul a zumzăit o clipă, ce mi s-a părut nespus de lungă, apoi s-a auzit o voce cunoscută: era Yrjola:

— Tovarăşi! Oriunde v-aţi afla, păstraţi-vă calmul! Gea a suferit o ciocnire cu un mic astru

ceresc. Dar suntem stăpâni pe situaţie. Momentan, cele cinci etaje de sus sunt separate de restul navei. Păstraţi cu toţii linişte şi rămâneţi mai departe acolo unde vă aflaţi! Punem în funcţiune ansamblurile gravifice de avarie. Pregătiţi-vă pentru revenirea gravitaţiei! Peste cincisprezece minute vom transmite ştiri noi.

Difuzorul a zbârnâit, apoi s-a aşternut liniştea. Luminile s-au aprins din nou, după care a început să se audă un ciocănit scurt şi des; gravitaţia revenea. Pe pardoseală cădeau instrumente, vase, aparate. S-a spart o sticlă şi cioburile s-au împrăştiat cu zgomot pe mozaic.

M-am chinuit mult până să desfac nodul cordonului cu care mă legasem de pat. După ce l-am desfăcut, am dus copilul în baie. Din robinete curgea apă caldă. Micuţul şi-a revenit repede. Ţipa din ce în ce mai tare şi clipea din ochii săi mari, albaştri. I-am bandajat mica rană de pe abdomen şi m-am întors la mama sa, ascultând mai departe, cu cea mai mare încordare, la cele ce se petreceau afară.

Deodată s-a auzit mai întâi un plescăit îndepărtat, ca şi cum din înălţimi s-ar fi prăvălit cascade de apă, apoi au început să bată febril ciocanele şi să şuiere gazul ce ţâşnea din ţevi strâmte, odată cu scrâşnetul unor greutăţi târâte parcă de o forţă uriaşă pe o suprafaţă aspră. În sfârşit am auzit un şuierat scurt, care mi-a încălzit inima – undeva a început să alerge un ascensor.

Minutele treceau. Mila, aproape complet

epuizată, zăcea întinsă pe spate. Faţa ei mică, de copil, semăna foarte bine cu a micuţului, pe care, învelit în şervete, continuam să-l port în braţe.

„Am făcut tot ce trebuia să fac – îmi ziceam eu în gând. Copilul trăieşte, Mila se simte bine, deci pot să plec…” Totuşi nu mă clinteam. Deodată uşa s-a deschis şi înăuntru a intrat Schrey. În urma lui venea un automat care aducea, ţinând-o sus, o lampă sferică ce arunca o lumină puternică, lăptoasă. Pe măsură ce se apropia, umbrele obiectelor rămase în urma lui se mişcau de parcă ar fi fost vii, ridicându-se pe pereţi.

Schrey s-a oprit la câţiva paşi în urma automatului. Se uita la cele ce se petreceau în sală. Privirea lui a îmbrăţişat patul în care zăcea lehuza, instrumentele stricate şi împrăştiate în dezordine pe podea, petele de sânge, în fine, s-a uitat la mine.

— S-a născut acuma? m-a întrebat el, privind la pruncul pe care-l ţineam în braţe, şi un zâmbet şters, nu prea vesel, i-a înflorit pe buze.

— Ce e cu ea?… am îngânat eu.

Schrey n-a înţeles.

— Ce spui? a întrebat el.

N-am mai putut scoate un cuvânt. Ana fusese în noaptea aceea la laboratorul său.

— Ce s-a întâmplat… cu ea?… am repetat eu, neîndrăznind parcă să-i pronunţ numele.

— Cu Ana? a întrebat Schrey, pricepând în sfârşit. A fost la mine acasă. Va veni îndată… Ce faci? Ai să înăbuşi copilul – a strigat el, fiindcă,

fără să-mi dau seama, l-am strâns puternic la piept.

Respiram ca după o cursă lungă.

— Ce s-a întâmplat, profesore?

— Ştiu tot atât cât şi dumneata. Tocmai acum mi-a telefonat Ter Akonian. A încercat să stabilească legătura cu tine, dar n-a reuşit.

— Am fost aici.

— Da – a continuat Schrey, dând din cap. Nu voia să-i cheme pe medici prin reţeaua generală, ca să nu sporească panica. Trebuie să ne pregătim, fiindcă vor începe îndată să-i aducă aici pe răniţi…

În coridor au început să răsune paşi şi voci. Ana a deschis uşa şi a intrat cu spatele. Am vrut să mă reped la ea, dar am rămas nemişcat, cu copilul în braţe. Pe coridor era întuneric. Nu se vedea decât un şirag de luminiţe ce se apropiau din adânc, plutind la o înălţime de un metru deasupra podelei. Erau brancardele, acoperite cu pânze albe. De sub cearşaful cel mai apropiat ieşea o mână de femeie, legănându-se fără vlagă.

Gea, care străbătea în fiecare secundă 177.000 kilometri, a întâlnit în drumul său un meteorit. Ecoul radarului l-a descoperit când se afla la distanţa de 90.000 kilometri. Într-o miime de secundă, automatele au fixat dezintegratorul asupra obiectivului. Meteoritul, lovit de proiectilul radial, s-a dezintegrat. Dar Gea, care zbura mai departe cu aceeaşi viteză, a ajuns la locul exploziei încă în timpul procesului de dezintegrare atomică.

Ploaia de fărâme incandescente a lovit şi a spart cuirasa navei pe o lungime de nouă metri. Prin această deschizătură a pătruns un val de gaze incandescente, care a distrus toate straturile învelişului interior de izolare şi a spart rezervoarele de apă, în locul unde circulă sub ele conductele reţelei de răcire prin care circulă heliu lichefiat.

Catastrofa s-a întâmplat în clipa când automatele încercau rezistenţa conductelor. Heliul lichid circula sub presiune, şi toate robinetele care opresc automat fluxul său erau blocate. Gazul lichid, având o temperatură de trei grade deasupra lui zero absolut, a erupt cu o forţă uriaşă, a spart conductele pe o mare lungime şi, întocmai ca un torent, a început să pătrundă prin galeria de rezervă ce ducea la centrala automatelor. Toate conductele electrice întâlnite de el în cale, răcite, deveneau supraconductori. În locul ordinii impulsurilor şi a semnalelor s-a produs un haos de curenţi contrarii, iar pe măsură ce heliul se scurgea, inunda părţile superioare ale centralei. Automatele, defectate din cauza supraconductibilităţii, nu mai funcţionau cu precizie.

În cabina de comandă, care se afla chiar sub centrala automatelor şi care e construită în aşa fel, încât tavanul primei constituie podeaua celei de-a doua, se afla atunci – de la ora trei şi patruzeci şi şapte – doar un singur om: astronautul de serviciu Songgram. Fiind singur, el

nu a putut să blocheze magistrala principală a heliului lichid, nici să închidă uşile de protecţie şi nici să astupe spărtura produsă în cuirasă, cu un tampon provizoriu, mai ales că unele creiere electrice au fost paralizate complet, iar altele funcţionau anapoda, deformând indicaţiile şi trimiţând în fracţiuni de secundă zeci de ordine contradictorii. Din această cauză, Songgram nu putea să se mai înţeleagă cu nimeni şi abia a reuşit să dea alarma, prin instalaţia fonică de avarie, deoarece pe o anumită lungime chiar şi cablurile ei fuseseră atinse de gazul lichefiat.

Era singur în faţa tablourilor, ceasurilor şi indicatoarelor care nu mai măsurau şi nici nu mai indicau nimic. Luminile de control se stingeau şi se aprindeau la întâmplare, transformatoarele trepidau, unele contacte se deconectau, iar într-altele tensiunea prea mare ardea în serie siguranţele, aprinzând tablourile de izolare, care ardeau cu o flacără violetă. Songgram îşi dădea seama că nu va trece mult şi heliul care curgea deasupra capului său va umple centrala şi va deteriora chiar şi dispozitivul electric de comandă cel mai ascuns, cel al reactoarelor atomice, iar aceasta însemna pieirea navei.

Nu se ştie ce a gândit în acele clipe. Dar tot ce a făcut a fost fixat, fiindcă aparatura de înregistrare funcţionează pe principiul supraconductibilităţii, de aceea nu a suferit avarii. În cabina de comandă se făcea din ce în ce mai frig. Tavanul, acoperit de un strat gros de heliu

lichid, răspândea un ger cumplit; pe mozaicul de faianţă se aşternuse brumă, iar când respira, din gură ieşeau aburi albi. Şi în acest timp, deasupra sa heliul bolborosea şi fierbea mereu, inundând din ce în ce mai mult secţiunile superioare ale automatelor, în vreme ce, prin spărtura cuirasei, se scurgeau în fiece secundă din adâncul navei sute de metri cubi de aer. Songgram a mai încercat încă o dată să pună în mişcare pompele centrifuge, barajele de siguranţă conduse de la distanţă şi reţeaua de avarie, paralelă cu cea principală, dar în zadar.

Mai rămânea un singur mijloc. Ştia că în cazul când va deschide clapele de ventilare din tavan, heliul ce se adunase deasupra lui într-un strat de un metru va începe să curgă în cabina de comandă, iar până când o va umple, sus temperatura se va ridica imperceptibil, dar suficient pentru ca automatele să poată funcţiona normal şi atunci ele însele vor întrerupe scurgerea mai departe a heliului. Dispozitivul electric de deschidere era blocat. Trebuia deci să deschidă clapele cu mâna, cu ajutorul roţilor de comandă ce se aflau în peretele lateral al nacelei de comandă. Dacă ar fi deschis doar o singură clapă, ar fi reuşit să fugă din cabină, dar nu era sigur că prin deschizătura creată astfel se va scurge din centrală mai mult heliu decât se scurgea în ea prin ţevile sparte, şi această certitudine era absolut necesară. Dar dacă ar fi deschis toate clapele, nu ar fi reuşit să fugă. Heliul lichid îngheaţă atât de

repede orice obiect, încât un om cufundat în el devine după o secundă o mumie sticloasă. Songgram a mai încercat încă o dată să pună în mişcare pompele centrifuge, dar fără rezultat.

Atunci n-a mai apăsat pe contacte. Patru secunde şi o treime a stat nemişcat, apoi a început să deschidă clapele una câte una. A reuşit să deschidă patru din ele. Heliul începuse să curgă în patru coloane în nacela de comanda. Sus, automatele nu mai erau inundate. Totul se întâmpla aşa cum prevăzuse. Unele automate au întrerupt scurgerea heliului, altele au pus pompele în mişcare, care au şi început să-l absoarbă din cabina de comandă, iar altele au închis spărtura cuirasei cu bucăţi de ciment metalic cu priză rapidă, injectat sub presiune; golind de heliu încăperea centralei, ele au pus în mişcare ansamblul gravitaţional şi au coborât rând pe rând uşile ermetice din interiorul Geei, astfel ca heliul ce se evapora să nu se poată amesteca cu aerul din perimetrul locuit. Apoi din nişele avariţionale au apărut şiruri lungi de mecanoautomate, care au pătruns în galeriile de rezervă prin compartimentele de izolare ale centralei, precum şi sub rezervorul de apă spart. Au lucrat fără încetare până la ora şase dimineaţa, când ultima urmă a catastrofei a fost înlăturată în interiorul navei.

Doar câteva persoane au fost rănite, şi acestea destul de uşor, de sfărâmăturile conductelor ce se spărseseră la etajele trei şi

patru. După ce am bandajat răniţii, m-am dus cu Yrjola în nacela de comandă, acum uscată şi reparată. Când am plecat de acolo, era aproape ora şapte dimineaţa. Coridoarele se luminau de strălucirea zorilor artificiali. Peste tot domnea liniştea şi pustiul. Yrjola a trecut mai departe de punctul unde trebuia să ne despărţim şi mergea tot înainte, ca şi cum nu se mai putea dezlipi de mine. Când am ajuns în faţa spitalului – fiindcă mă întorceam la cei răniţi – s-a oprit.

— De n-ar fi fost calculul acela… – a rostit el.

L-am privit întrebător, dar el nu se uita la mine.

— N-am putut să mă stăpânesc… Nu trebuia… Ştii? Era suficient să fi deschis o singură clapa. Erau şanse.

Am înţeles.

— Nu ştia oare?

— Nu putea să ştie. Pentru efectuarea calculelor erau necesare cel puţin câteva minute. Nu şi-a îngăduit să le folosească pentru sine.

Tăceam. Aveam încă în faţa ochilor tabloul din cabina de comandă: un spaţiu pustiu, mare, de unde fuseseră şterse urmele cataclismului, şi statuia astronautului, împietrit, cu mâinile pe ultima roată, nerăsucită până la capăt.

Yrjola îmi strângea braţul din ce în ce mai puternic:

— Tu… nu l-ai cunoscut…

A tăcut brusc şi atunci, pentru a doua oară în acel an, am văzut un bărbat plângând…

A doua zi, inginerii au procedat la acoperirea cuirasei Geei cu un strat de metal, în locul unde fusese spartă. În acest scop au fost deschise clapele de siguranţă, prin care a fost trimisă o grupă de mecanoautomate în exteriorul cuirasei. Ameta a venit la spital, să mă ia cu el. Era singurul prilej de a face o excursie în vid.

La întretăierea coridoarelor la etajul inferior, munca era în toi. În fiece clipă ieşea din galerie câte un automat, iar altele aşteptau lângă transportor, ca să-l încarce cu instrumente şi rezerve de metal pe monstrul blindat, care, fără a se întoarce, intra cu spatele în ascensor, călcând atât de apăsat, încât părea că se scufundă podeaua sub el. S-au găsit mulţi amatori de a ieşi în exteriorul Geei. De aceea am fost nevoiţi să aşteptăm cam multişor. În sfârşit am ajuns la camera de presiune. Ameta, gata de drum, m-a ajutat să-mi îmbrac scafandrul. Am intrat în el prin deschizătura capului larg desfăcută. Apoi mi-a fost potrivit pe umeri un guler rotund, îndoit în faţă şi în spate, care amintea, prin forma sa, de gulerele bogate de dantelă ce se purtau odinioară. Numai că gulerul acesta conţine aparatura atomică de încălzire şi respiraţie şi este confecţionat din metal, ceea ce-l face să fie destul de greu. Deasupra lui a fost aşezat un coif de sticlă, convex pe porţiunea din faţa ochilor. După mişcări, simţeam cum îmi alunecă pe corp straturile groase ale scafandrului: stratul exterior, metalic, acoperit

cu praf ruginiu, şi stratul interior, moale şi catifelat la atingere. Dar nu-i de loc uşor să te mişti în această îmbrăcăminte masivă în spaţiul gravitaţional. Împins de la spate, m-am pomenit în camera de presiune intermediară. În clipa în care mi-am pus coiful, luminile s-au stins şi n-a rămas decât un reflex gălbui astfel că l-am pierdut din ochi pe Ameta. Cu o ultimă mişcare sacramentală, automatul de la ieşire a controlat etanşeitatea conductelor mele de oxigen, apoi clapa interioară s-a închis. Câteva secunde am auzit şuieratul din ce în ce mai slab al aerului, apoi, fără a mai fi susţinută de presiunea interioară, clapa de ieşire s-a ridicat singură la picioarele mele. Am început să cobor pe o scăriţă, şi astfel am ieşit în exteriorul Geei, pentru prima dată în cei patru ani, mai întâi cu picioarele, apoi cu toracele şi, în sfârşit, cu capul.

Ţinându-mă de scăriţă, am pus picioarele pe cuirasă. Magneţii tălpilor s-au prins puternic. M-am ridicat în picioare. În faţa ochilor îmi mai jucau încă scântei de lumină, rămase sub pleoape. Dar după câteva secunde au dispărut. Am început să văd. Pentru a se crea gravitaţia, stratul exterior al Geei sta nemişcat. Nu se roteau decât straturile interioare, încăperile de locuit ale navei, întocmai ca un scrânciob uriaş. Pe locul unde mă aflam domnea o imobilitate absolută.

Norii Căii Laptelui înconjurau bezna cu un cerc infinit de mare ce părea a fi orizontul. Scafandrul îşi pierduse greutatea, astfel că mă

simţeam gol, supus cu tot trupul puterii abisului. De teamă ca nu cumva, printr-o mişcare necugetată, să mă desprind de cuirasă, nevăzută în întuneric, m-am ghemuit lângă suprafaţa solidă de sub picioare.

Atunci mi-am adus aminte că sunt legat de clapa gurii de intrare cu un cablu lung de siguranţă, care fusese petrecut pe după scafandru, înainte de a ieşi. Cu o mişcare bruscă, am început să-i caut capătul, dar am apăsat fără să vreau întrerupătorul magneţilor şi am zburat în spaţiu. Cu ochii larg deschişi, priveam cablul cum se desfăşoară în linii lente (era fosforescent). S-a întins ca un cordon ombilical; până la un moment dat atârnam vertical, ca un balon, sub navă sau poate deasupra ei – nu-mi dădeam seama – fiindcă, datorită lipsei de gravitaţie, îmi pierdusem simţul de orientare în spaţiu. Am ridicat capul: stele. Am privit în jos: sub picioare, stele. Pretutindeni dăinuia întunericul mort şi îngheţat, iar în genunile lui spuza stelară. Am simţit o ameţeală puternică şi am strâns spasmodic pleoapele. Bătăile inimii răsunau surd, umplând micul spaţiu cu aer ce îmi înconjura capul. Am deschis din nou ochii. Pornind de la forma cunoscută a Ursei Mari, mi-am aruncat privirea mai jos. Acolo, între epsilon şi delta din Casiopeea, lumina o steluţă fixă: Soarele. Era atât de mic, atât de puţin asemănător cu ceea ce ştiam despre el, încât nu am simţit nici nostalgie, nici chiar mirare, ci doar indiferenţă, indiferenţa sub care se ascundea,

inaccesibilă pentru argumentele minţii, neîncrederea în faptul că acel fir de praf gălbui ce nu se deosebea cu nimic de multe alte mii asemănătoare lui este lumina planetei mele.

Am vrut să privesc spre Gea. Credeam că o voi vedea suspendată în spaţiu – un fus negru, zvelt – dar n-am văzut nimic. Când am încercat a doua oară, m-a sugrumat o spaimă cumplită. M-a străfulgerat gândul îngrozitor că legătura a cedat şi am rămas singur în întunericul fără de sfârşit. Pe măsură ce panica creştea, am început să mă zbat deznădăjduit, încercând să mă agăţ de ceva, de vreun punct stabil. Mă încordam în neştire, ca un vierme orb. Inima îmi bătea ca un ciocan, iar privirea scruta zarea. Peste tot, milioane de stele fixe, dar atât de slabe, încât la lumina lor nu puteam vedea nici măcar propriile-mi mâini întinse, şi atunci mi se părea că m-am topit în întunericul ce descompunea totul. Nu auzeam decât zgomotul sângelui şi nu vedeam decât nesfârşitul de păcură, încolo nimic, nimic.

Deodată, în faţa ochilor mi-a apărut un şarpe lung şi alb: cablul ce mă lega de navă. Privirea încordată până la durere a desluşit atunci silueta Geei, sau mai bine zis am dedus forma ei de peşte, ţinând seama de faptul că în unele locuri ale spaţiului nu se zăreau stelele. Prin urmare, umbra neagră ce se distingea pe roiurile sudice ale Galaxiei era nava. Am început să strâng cablul în grabă, dar după o clipă am simţit o atingere puternică. Ajunsesem pe cuirasa navei, cu

amândoi genunchii deodată. Mi-am adus aminte de magneţii încălţămintei şi i-am pus în funcţiune. Acum puteam să umblu. În întunericul din jur s-a aprins deodată în apropiere o luminiţă verzuie: era lampa pe care fiecare scafandru o are în spatele gulerului. Cineva stătea şi privea la mecanoautomatele care lucrau. M-am apropiat şi eu. Mecanoautomatele înconjuraseră spărtura produsă în cuirasă. Câteva reflectoare luminau locul unde se lucra. La lumina lor se vedeau marginile zimţate ale spărturii, îndoite şi răsucite de temperatura uriaşă care acţionase în locul acela în clipa ciocnirii. Unele automate tăiau aceste zdrenţe de oţel, altele coseau rana cu fulgere de foc electric, iar cele care veneau după ele puneau alezoarele în mişcare. De sub alezoare se ridicau în întuneric jerbe de scântei violete şi aurii. Era un spectacol impresionant. Parcă nişte creaturi ghemuite sub stelele eterne creau şi suprimau în acelaşi timp lumi multicolore. De cealaltă parte se vedea o altă luminiţă verde. Am pornit spre ea. Din nou m-a înconjurat întunericul spuzit de stele. Nu îmi venea să cred că Gea zboară cu adevărat. Experimentasem deci singur fenomenul relativităţii mişcării. Viteza este un cuvânt gol dacă nu se determină sistemul de referinţe. La început am crezut că omul care stătea singur deoparte este Ameta, dar era mai înalt decât el. Am ridicat mâna ca să i-o pun pe umăr, dar mi-am restras-o imediat. Era Goobar. Stătea cu mâinâle încrucişate pe piept, luminat de

sclipirile apropiate ale scânteilor şi, cu privirea adâncită în nesfârşitul pustiu al universului, zâmbea.

ÎNCEPUTUL EPOCII

Nu ştiu când am îndrăgit-o pe Ana; probabil că mai demult, dar am înţeles aceasta abia în timpul catastrofei în care am pierdut un tovarăş. Prietenia noastră nu era nici acum lipsită de incidente şi nu se desfăşura monoton ca scurgerea neîntreruptă a zilelor. Călătoria noastră era însă plină de întâmplări, cărora nici nu reuşeam să le fac faţă, şi atunci mă apuca o furie neputincioasă şi mă plecam sub povara evenimentelor tragice, dar în clipele acelea o iubeam cu toată fiinţa mea, cu mânia şi tristeţea mea, şi îmi era întotdeauna dor de ea, chiar şi când se afla lângă mine.

Multe luni în şir am lucrat până noaptea târziu. Şi când mă duceam la culcare, dormeam somn greu ca de plumb, iar dimineaţa mă trezeam ameţit, fără să ştiu nici cine sunt, nici cum mă cheamă. Trebuia să-mi răscolesc memoria, încă cufundată în somn, deşi eu eram treaz. În clipele acelea de căutare a drumului către mine însumi, în conştiinţă îmi apărea mai întâi chipul ei, care parcă îmi umplea întreaga fiinţă, îmi lumina odaia, şi mi se părea că dacă aş da uitării toate amintirile din întreaga-mi viaţă şi nu mi-ar rămâne decât ea, aş fi totuşi unul dintre cei mai fericiţi oameni din lume. Seara ne plimbam pe puntea stelară – acolo

o sărutasem cândva, sub privirea stelelor – şi, scrutând întunericul, o simţeam lângă mine, fără măcar să ne mai atingem, iar sus luminau Pleiadele, uriaşe izvoare de lumină răspândite în spaţiu. Odată, Ana, rupând tăcerea, mi-a zis:

— Dragul meu, aşa e că acolo, în jurul acelor sori, se învârtesc planete locuite de fiinţe vii?

— Da – am răspuns eu, neştiind la ce se gândea.

— Şi nu-i aşa că este absolut sigur că în Galaxie se află milioane de planete, locuite de fiinţe înzestrate cu gândire?

— Absolut sigur.

— Prin urmare, acest spaţiu negru nu este nici negru, nici pustiu, de vreme ce este străpuns neîncetat de privirea a milioane de fiinţe vii!

Aceste cuvinte atât de simple şi de obişnuite m-au umplut de mirare.

„Da, desigur – îmi ziceam eu. Ana are dreptate. Când privesc scânteierile reci ale Crucii Sudului, poate că privirea mea se întâlneşte acolo cu privirea unor fiinţe necunoscute, care, deşi diferite de noi, deşi născute sub alt soare, privesc şi ele tot ca şi noi frumuseţea veşnică şi grandioasă a Universului”.

După patru luni de la catastrofă, am primit o invitaţie tipărită după moda de odinioară, pe care erau scrise cuvintele:

„Grupa biofizicienilor Geei are onoarea să vă invite la şedinţa lărgită ce va avea loc în Sala

Mare a Laboratorului, la ora optsprezece – ora locală. Ordinea de zi:

1. Comunicarea profesorului Goobar asupra unui rezultat provizoriu.

2. Discuţii.

Comunicarea este consacrată „rezultatului provizoriu al cercetărilor asupra problemei călătoriilor transgalactice”.

Niciodată până atunci n-am simţit că vremea se scurge atât de plictisitor ca în ziua aceea. Lucram la spital şi mă uitam mereu la ceas. Am hotărât să mă duc la şedinţă de la ora cinci, dar, ca din întâmplare, am pornit spre Sala Mare a Laboratorului de Biofizică la ora patru, cu convingerea că nu se mai află nimeni acolo. Dar care nu mi-a fost mirarea când am auzit încă de departe zgomot de glasuri. La cinci şi douăzeci, sala era arhiplină. De la locul meu, din colţul de sus al amfiteatrului, vedeam o mare de capete mişcându-se întruna. Chiar şi culoarele de acces erau înţesate de oameni. Nu mai rămăsese liber decât un mic spaţiu în faţa tablelor mari şi negre. Se adunase aici întregul echipaj al Geei. Laboratoarele şi punţile rămăsetră pustii. Un singur om lipsea: astronautul de serviciu. Dar şi acesta urmărea la televizor, din cabina de comandă, desfăşurărea dezbaterilor.

Când a bătut ora şase, uşa laterală din apropierea catedrei s-a deschis şi a intrat Goobar. S-a urcat pe podium şi, timp de câteva clipe a

căutat printre bucăţile de cretă, aşezate geometric sub tablă, până a ales una. Apoi s-a întors spre asistenţă, s-a înclinat puţin şi a început să vorbească.

Mai întâi a enumerat o serie de fapte unanim cunoscute, apoi a amintit despre înceţoşarea conştiinţei atunci când viteza navei se apropie de viteza limită şi despre încercările de a o depăşi, încercări care s-ar solda cu moartea experimentatorilor. La sfârşitul acestei introduceri sumare, Goobar a spus:

— Majoritatea specialiştilor consideră că zborurile cu o viteză ce depăşeşte 190.000 kilometri pe secundă nu se vor realiza niciodată. Puţini au fost cei care au nutrit speranţa că se vor descoperi mijloace care să apere omul de acţiunea distructivă a acestei viteze limită. Şi deoarece teoria proceselor vitale, unanim recunoscută, exclude posibilitatea descoperirii unor astfel de mijloace, aceşti din urmă specialişti presupuneau că ea se va dovedi falsă şi va fi înlăturată. În ceea ce mă priveşte, eu nu porneam niciodată, nici de la ipotezele primei şi nici ale celei de a doua grupe, deoarece a accepta prezumţiile ei înseamnă a considera orice cercetări în acest domeniu ca fiind condamnate de la început la eşec, şi nu mă situam pe poziţiile celei de a doua grupe, deoarece vechile teorii ştiinţifice sunt înlocuite de altele noi, nu pentru că cele dintâi ar fi false, ci pentru faptul că o teorie nouă este întotdeauna mai generală decât cea veche, şi o

cuprinde şi pe aceasta din urmă, ca pe o anumită particularitate. Prin urmare, mi-am pus ca sarcină să descopăr o nouă teorie a proceselor vitale.

Un zumzet uşor a trecut prin sală.

Goobar a scris pe tablă ecuaţia energetică a celulei vii, cunoscută de noi toţi, apoi, scuturându-şi degetele de cretă, a continuat:

— Colegii mei sunt miraţi de afirmaţia mea că poate exista o teorie mai generală decât cea pe care o exprimă formula scrisă. Într-adevăr, ea cuprinde întreaga desfăşurare a proceselor vitale cunoscute din organismele pământene, de la cele mai simple, cum ar fi bacteriile, până la cele superioare, cum este omul. Prin urmare, poate fi concepută oare o teorie şi mai generală? Singura posibilitate o oferă următoarea concepţie: viaţa pământeană este doar un caz aparte al existentei active, prezentă pe planetele din Univers. Pe alte globuri pot să trăiască sisteme născute altfel decât cele pământene. La noi, viaţa se manifestă întotdeauna prin prezenţa substanţelor albuminoide. Dar încă de mult s-au formulat ipoteze că pot să existe structuri asemănătoare cu cele ale albuminoidelor, construite însă pe scheletul atomilor de siliciu, aşa-numiţii silicolipizi. Pornind de la acest raţionament, am hotărât să caut legea cea mai generală care dirijează naşterea tuturor formelor vieţii ce pot să ia naştere în milioanele de sisteme planetare ale cosmosului. Posibilitatea elaborării unei astfel de teorii pe baza experienţei era exclusă, deoarece

nu aveam absolut nicio cunoştinţă despre ce fel de organisme necunoscute pot lua naştere. Singura cale accesibilă era deducerea teoriei căutate, pe baza celor mai generale legi obiective care guvernează în întregul cosmos, adică pe baza legilor materiei moarte. După cum se ştie, pentru cercetarea fenomene Lor vieţii în organismele pământene, a fost creată o nouă ramură a matematicii, numită calculul biotensorial. Prin urmare, mi-am pus ca sarcină să-i găsesc „rudele" matematice, şi pot spune că, după ani de muncă, colectivul nostru a reuşit să realizeze acest lucru.

S-a auzit iar un zumzet, ca un oftat înăbuşit, zburând pe deasupra celor din sală, apoi s-a stins.

Goobar a încercuit prima formulă şi, cu capul înclinat spre umăr, a privit o clipă, pe urmă a început să scrie foarte repede. Ecuaţiile se înşiruiau unele după altele şi, în liniştea adâncă, nu se auzea decât scârţâitul cretei sau uneori zgomotul imperceptibil al vreunei fărâme ce cădea pe podea. Încet, tabla se acoperea de semne greu de urmărit.

Am pierdut repede firul deducţiilor, astfel că desfăşurarea mai departe a raţionamentului o urmăream doar după atitudinea savanţilor. Cei care la început notau, au lăsat aparatele deoparte. Aplecaţi peste bănci, urmăreau fiece nouă expresie algebrică, uneori îşi încreţeau fruntea, alteori chipul lor rămânea impasibil, apoi le înflorea pe buze un zâmbet imperceptibil ce trăda, poate, un simţământ de uşurare, ca şi cum ar fi

zărit în mijlocul unei mulţimi o figură cunoscută.

În sală, tensiunea creştea neîncetat. Ici-colo, câte unul apuca cu amândouă mâinile de marginea pupitrului, ca şi cum ar fi vrut să se ridice, dar rămânea în această poziţie schiţând doar gestul. Tembhara, care se afla în rândul din faţa mea, îşi umezea adesea buzele-i uscate, iar vecina sa, Czakandzan, îşi prinsese tâmplele în palme, străduindu-se parcă să nu mai vadă nimic altceva decât şirul ascendent al ecuaţiilor, care trecuseră dincolo de marginile tablei. Dar Goobar nu s-a oprit nici măcar o clipă, ci a scris mai departe pe lambriurile lucioase de mahon, până ce a terminat primul şir de raţionamente, apoi a zis:

— Acum să schimbăm determinanţii…

Şi a apăsat pe un contact. Un braţ mecanic a ridicat în sus tablele scrise, lăsând în loc altele curate. Savantul şi-a suflat praful alb din palmă şi a continuat să scrie. Dar deodată s-a oprit, a privit formulele, aplecându-şi capul într-o parte ca o pasăre, apoi a rostit încet, cu vocea uşor răguşită:

— Şi acum, substituind peste tot câmpurile omogene, obţinem…

— A scris o ecuaţie scurtă, formată din două expresii, şi a continuat: După cum se vede, formula redusă la forma cea mai generală demonstrează inevitabilitatea încetării proceselor vitale dincolo de viteza limită. Cu alte cuvinte, dincolo de această viteză trebuie să urmeze moartea. În aer s-a înălţat un sunet scurt, ca un oftat înăbuşit într-un piept uriaş. Fără urmă de

emoţie, Goobar a continuat: – Prin urmare, este absolut sigur. Moartea nu poate fi evitată. Această deducţie se încheie aici. Multă vreme nu am văzut altă ieşire. Mi se părea că nu există cale mai departe, dar nu-i aşa. Ce s-ar întâmpla, mi-am zis eu, dacă aş întoarce problema cu capul în jos, dacă aş părăsi calea unanim cunoscută şi aş porni cu raţionamentul nu de la premiza vieţii, ci de la polul opus, moartea? Dacă am admite, de pildă, ca dat un organism ucis de o viteză deasupra limitei, ucis brusc, şi l-am aduce la o viteză mai mică? Goobar s-a întors din nou spre tablă, a şters câteva semne cu mâneca şi, continuând să scrie, explica: Să substituim din nou câmpurile omogene… Acum urmează transmutaţia garganiană… şi vom avea…

Formula dedusă a încadrat-o într-un chenar. Nu ridicase încă creta de pe tabla neagră, când deodată a răsunat un strigăt unanim. Am privit în sală. Mecaneurişţii, biologii, matematicienii, toţi se ridicaseră de la locurile lor şi, plini de mirare, rămăseseră împietriţi, ca loviţi de trăsnet. Unii, aplecaţi mult înainte, alţii, lăsându-se cu toată greutatea pe pupitre, priveau la tablă cu ochii înflăcăraţi.

Goobar şi-a şters fruntea brobonată de năduşeală, s-a întors cu faţa spre amfiteatru şi, parcă fără să-şi dea seama ce se petrece cu el, a continuat:

— După cum vedeţi, moartea ce urmează după depăşirea vitezei limită este reversibilă…

Când accelerația crește lent, începe moartea treptată a organismului. Complexele enzimatice ce se descompun încep să digere și să distrugă țesuturile. Începe deci descompunerea. Dacă însă viteza limită este depășită brusc, întreaga structură moleculară a organismului rămâne parcă intactă, iar dacă apoi se trece la fel de brusc la o viteză inferioară, toate funcțiile țesuturilor vor reîncepe, așa cum reîncepe să se miște, în urma unui impuls, pendula unui ceas oprit câtăva vreme. Dar ce accelerație trebuie imprimată organismului pentru a trece dincolo de viteza limită, în domeniul morții reversibile? Formula ne indică răspunsul: o accelerație de două sute de ori mai mare decât cea pământeană. Cu alte cuvinte, organismul va cântări: 200 x masa inertă, prin urmare, un om va cântări aproximativ o tonă și jumătate. O astfel de accelerație nu-l va ucide, dacă va acționa doar o infimă fracțiune de secundă, prin urmare atât cât ne trebuie. Iată cum se poate, vorbind plastic, să străpungem barajul vitezei limită. Care sunt atunci perspectivele ce ni se deschid? Să ne imaginăm că o rachetă cu echipajul uman atinge o viteză sub limită, iar apoi, printr-un singur salt, trece la o viteză superioară. Urmează imediat încetarea aproape absolută a tuturor funcțiilor vitale. Putem spune că navigatorii au murit, dar moartea este reversibilă. Prin urmare, după foarte mult timp, când racheta va sări la fel de brusc de la viteza superlimită la cea limită, oamenii vor reînvia. Trebuie subliniat

faptul ca moartea aceasta reversibilă astfel realizată, sau, dacă doriţi, această adâncă, cea mai adâncă letargie, poate să dureze oricât de mult: sute sau chiar mii de ani, deoarece în racheta ce se mişcă cu o viteză, să spunem de 999/1.000 e, scurgerea timpului încetează de fapt, deoarece încetează şi procesele vitale şi, prin urmare, odată cu aceasta şi procesul îmbătrânirii. În acest caz, racheta poate să pornească în expediţii la orice distanţă în univers. Şi chiar dacă zborul ar trebui să dureze 100.000 de ani, la destinaţie vor ajunge aceiaşi oameni care au plecat de pe Pământ, şi nu urmaşii lor din generaţiile viitoare. Aceşti oameni nu vor fi supuşi nici îmbătrânirii, nici greutăţilor călătoriei. Prin urmare, această perioadă uriaşă de timp nu va exista de fapt pentru ei, deoarece în toată această vreme ei nu vor fi conştienţi. După cum vedeţi, această nouă descoperire deschide perspective incomparabil mai largi, chiar decât dacă am putea călători vii, însă fără a înlătura scurgerea timpului, fiindcă în acest caz durata călătoriei ar trebui să fie cuprinsă întotdeauna între limitele vieţii unei generaţii. Putem deci să spunem că natura este pentru noi deosebit de binevoitoare…

Acest nou fel de a călători – a continuat Goobar – atrage după sine, fără îndoială, importante consecinţe psihosociologice. Mai întâi, acesta este deocamdată primul mijloc accesibil nouă de a frâna sau grăbi în mod arbitrar scurgerea timpului şi prin aceasta – îmbătrânirea

trupurile noastre. În al doilea rând, este mijlocul cu ajutorul căruia omul, adâncit în moartea reversibilă, poate sări de secole întregi, atingând cel mai îndepărtat viitor. În legătură cu aceasta se ridică însă o mulţime de probleme. Voi aborda doar una singură. Să ne închipuim un grup de oameni care porneşte în adâncul Galaxiei şi care se va întoarcie pe Pământ după câteva sute sau chiar mii de ani.

Oamenii aceştia părăsesc societatea într-o etapă de dezvoltare determinată, lasă pe pământ rude, prieteni, sunt educaţi în spiritul unei anumite civilizaţii concrete, au anumite obiceiuri, moravuri şi preferinţe în domeniul artei, vieţii cotidiene, activităţii ştiinţifice şi aşa mai departe. Dar ei se vor întoarce într-o societate pe deplin necunoscută, deoarece societatea se dezvoltă neîncetat, vreme de veacuri, pe când ei rămân la acea etapă de dezvoltare la care se găsea societatea în clipa părăsirii Pământului. Întrevăd aici dificultăţi mari. Grupul ce se va întoarce va fi străin de societatea pământeană, în foarte mare măsură. Şi cum acest fenomen, după câte îmi dau seama, va avea loc, expediţiile transgalactice şi chiar mai îndepărtate vor deveni un fenomen general. În acest caz, la anumite intervale de timp vor începe să se întoarcă pe Pământ nave cu oameni din anii 3100, 3200, 3500, 4.000 şi aşa mai departe; vom avea deci o ciudată conlocuire a unor generaţii diferite şi atunci va fi nevoie să se descopere noi forme de convieţuire care să

grăbească înglobarea în societate a grupurilor ce se întorc din călătoriile cosmice.

Evident, acestea sunt probleme ale viitorului foarte îndepărtat, şi acestui viitor îi revine sarcina să le rezolve. Am amintit despre ele, deoarece consider că o caracteristică a progresului este apariţia unor noi probleme, în clipa când în faţa noastră se deschid noi domenii ale vieţii… Asta este tot ce aveam de spus. Apoi Goobar a lăsat creta din mână.

— Are cineva de pus vreo întrebare? a rostit el, fără să privească în sală, încercând, fără succes, să-şi şteargă cu batista praful de cretă de pe degete.

Încă înainte de a sfârşi expunerea, câteva zeci de persoane ieşiseră în faţa rândurilor de scaune, iar acum toţi auditorii îşi părăseau locurile şi, străbătând intervalele dintre bănci, se grăbeau să ajungă în faţa tablei, de parcă ar fi fost atraşi acolo de lanţul formulelor scrise cam înghesuit. Trecând pe lângă mine, Trehub m-a privit cu nişte ochi pierduţi, mişcându-şi buzele ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, dar, fără a rosti vreun cuvânt, s-a întors din nou spre tablă.

M-am uitat la Goobar. Foarte obosit, se sprijinea cu mâinile de masă. Căutam pe faţa lui mândria, triumful obţinerii unui rezultat care deschidea în faţa omenirii întregul univers. Dar nimic din toate acestea nu se putea citi pe chipul său. Privea la oamenii care rămăseseră nemişcaţi şi continuau să tacă, şi atunci pe buze i-a înflorit

un zâmbet aproape imperceptibil, acelaşi zâmbet pe care i-l surprinsesem pe furiş în vid, adresat spaţiului nesfârşit al stelelor.

E greu de zugrăvit în cuvinte simţămintele ce ne-au copleşit pe toţi, după expunerea lui Goobar. După ce efectul primei impresii s-a risipit şi a fost trimisă în direcţia Pământului o dare de seamă amănunţită, sub forma unui mănunchi de unde radiofonice (care aveau să ajungă pe globul terestru abia peste doi ani), un consiliu organizatoric intergrupal, anume creat, a împărţit colectivelor de cercetători programele noilor lucrări privind proiectele călătoriei transgalactice. Constructorii au trecut la studierea construirii unui nou tip de rachete, în stare să depăşească viteza limită, iar mecaneuriştii să elaboreze noi genuri de automate, necesare dirijării unor asemenea rachete. Realizarea acestor proiecte cerea o muncă titanică, astfel că era limpede că colectivul Geei nu va reuşi să înfăptuiască din această sarcină decât o mică parte. Dar nici Goobar şi nici ceilalţi biofizicieni n-aveau de gând să se culce pe lauri, ci continuau să cerceteze, vrând să descopere consecinţele ce decurgeau din această teorie a morţii reversibile. Toate acestea, aş îndrăzni să spun, se desfăşurau cu un fel de pasiune organizată, care îi înflăcăra pe oameni. Pe navă domnea o linişte deplină, sărbătorească. Cele trei ore, cât durase expunerea, ne insuflaseră atâta forţă pentru a învinge vidul, încât aproape

că nici nu mai băgam în seamă întunericul de gheaţă ce se întindea în jurul Geei.

În seara următoare nu mi-am putut reţine un zâmbet văzând pe puntea stelară zeci de tovarăşi plimbându-se ca în primele zile ale călătoriei, ba mai mult decât atât: se opreau, îşi arătau unii altora constelaţiile îndepărtate, ca şi cum ar fi arătat luminile unor oraşe ce urmau să fie vizitate în viitor.

Seara, târziu, m-am dus la Ter Haar. Istoricul îşi invitase câţiva prieteni – Ameta, Zorin, Nils, Tembhara, Rudelik şi eu – la un pahar de vin, pentru ca, aşa cum exprimase, să sărbătorim marele nostru triumf în cadrul familiei.

Am rămas la el până noaptea târziu. Noi, care printr-o înţelegere tacită niciodată nu vorbeam despre problemele cosmodromiei galactice, de astă dată discutam despre ea ca despre o realitate evidentă. La un moment dat – trecuse de mult de miezul nopţii – Ter Haar, care până atunci nu vorbise mai de loc, a zis:

— Ştiţi că Gea nu poate fi transformată într-o navă „superlimită”?

— Sigur că ştim – a răspuns tânărul Rudelik. Forţa motoarelor noastre este prea mică şi apoi, în afară de asta, sunt necesare automate cu totul noi.

— Mai avem încă trei ani de mers până să ajungem la capătul călătoriei – a continuat istoricul, ca şi cum n-ar fi auzit răspunsul. Apoi, încă vreo doi ani sau chiar mai mult, pentru cercetarea planetelor din Centaur Apoi opt ani ca

să facem cale întoarsă. La un loc fac şaptesprezece ani. Prin urmare, vom fi aproape în pragul bătrâneţii când ne vom întoarce pe Pământ. Următoarea expediţie, cea cu adevărat intergalactică, nu va putea pleca îndată după sosirea noastră. Va mai trece încă multă vreme, cu cercetări şi experienţe…

— Ei, şi ce-i cu asta? Nu înţeleg pentru ce ne spui toate astea, profesore? a intervenit Rudelik, nerăbdător.

Noi, ceilalţi, priveam la fel de miraţi spre istoric, care, continuându-şi firul gândurilor, a zis:

— De bună seamă că niciunul dintre noi nu va pleca vreodată în spaţiul galactic… Aşadar, în viaţa noastră nu s-a schimbat nimic. Totul a rămas ca mai înainte. Descoperirea lui Goobar nu influenţează absolut de loc soarta noastră, nici acum, nici în viitor. Nu-i aşa?

După o clipă de uimire generală, Rudelik a strigat:

— Ce tot vorbeşti? Cum adică? Poate eşti orb, de nu observi ce se petrece pe Gea!

— Ba am observat, şi chiar doresc să aflu cauza acestei animaţii, deoarece, după cum v-am spus, soarta noastră…

— Ia te uită cine-mi eşti! Nu se schimbă! a încheiat Rudelik, mânios. Zici că nu s-a schimbat nimic în soarta noastră, iar eu te asigur că s-a schimbat totul. Profesore! Omule! N-ai fost şi tu, oare, cu noi în aceşti patru ani de călătorie? N-ai simţit şi tu, oare, acea îngrozitoare nelinişte a

aşteptării care, mereu combătută, mereu respinsă, revenea totuşi printre noi, sub altă înfăţişare? Şi nicio speranţă în viitor! Era suficient să-ţi imaginezi că până la stele, nu cu mult mai îndepărtate decât Alfa din Centaurul, navele vor zbura câte treizeci, câte patruzeci de ani, că drumul va însemna o veşnică închisoare, că vidul va înghiţi nave cu călători tineri şi va reda Pământului nişte bătrâni ori nişte copii care n-au cunoscut azurul adevărat, că nu vom ieşi niciodată în afara limitelor vreunui Sirius. Era suficient să ne dăm seama de toate astea, pentru ca mâinile oamenilor să cadă în jos neputincioase... Dar acuma ştim că viitoarele noastre călătorii se vor desfăşura cu totul altfel, că vom pune zăgaz invaziei vidului, care nu numai că nu ne va pierde sau ne va distruge viaţa, transformând-o într-o aşteptare de ani în şir – o aşteptare îngrozitoare – dar oamenii nici măcar nu-l vor simţi. Mai mult chiar: că, plecând, să zicem, din Eurasia în Australia, omul va îmbătrâni poate mai mult decât călătorind de la Pământ la Nebuloasa din Câinii de Vânătoare, deoarece pe Pământ nu putem să reţinem scurgerea timpului, aşa cum va fi posibil, ba chiar absolut necesar, pe nava astrală!

— Toate aceste lucruri sunt nespus de frumoase – insista Ter Haar, cu îndărătnicie. Dar vorbeşti mereu despre expediţiile viitoare. Ei bine, dar tu, care te afli nu pe puntea navei aceleia „supralimită”, ci pe Gea „de modă veche”, ce avantaje ai tu de pe urma acestei noi descoperiri?

Rudelik ne-a privit cu desperare. A deschis gura de câteva ori, a oftat, a dat din umeri şi n-a mai scos o vorbă.

Deodată, Ter Haar a început să râdă. A râs multă vreme singur, apoi, între două explozii de veselie, a exclamat:

— Nu… Nu… Imediat… Aşteptaţi!… A închis ochii, ştergându-şi o lacrimă, şi a continuat: Vă rog să mă iertaţi! N-am avut intenţia să mă distrez pe socoteala voastră, problema este într-adevăr importantă şi deosebit de interesantă, şi anume: ea arată cât de mult din ceea ce alcătuieşte cel mai esenţial conţinut al cercetărilor noastre, se află, în realitate, în afara limitei fizice a unui singur individ.

— Da – a răspuns Nils – dar oare aşa va fi întotdeauna? Oamenii vor muri întotdeauna, oare?

Liniştea care se lăsase a fost curmată de vocea lui Tembhara:

— Ia închipuieţi, Nils, un corp compus din trei bare drepte, îmbinate între ele la capete. Ce figură vor alcătui?

— Un triunghi.

— Exact. Prin urmare, dacă îmbinăm barele, după indicaţiile de mai sus, indiferent dacă vrem sau nu, apare un triunghi. Deci, dacă cineva mi-ar spune să îmbin aceste bare şi în acelaşi timp ar declara că figura formată nu poate fi un triunghi, în calitatea mea de constructor voi spune că problema este nerezolvabilă, atât în prezent, cât şi peste un miliard de ani. Şi acum, ca să revenim la

întrebările tale, răspunsul depinde de faptul dacă moartea este absolut necesară pentru menţinerea vieţii sau nu?

— Cum poate fi absolut necesară? Doar moartea este însăşi negarea vieţii!

— A individului, da, dar nu a speciei. Dacă aş dori să enunţ într-un cuvânt răspunsul la întrebarea care este motorul evoluţiei biologice, aş răspunde: variabilitatea. Dacă n-ar fi ea, plasma primigenă, născută în adâncul oceanului arheozoic, ar vegeta chiar şi acum sub aceeaşi înfăţişare şi nu ar fi născut dintr-însa bogăţia inimaginabilă a formelor vegetale şi animale din care s-a întrupat omul. Şi acum, datorită cui e posibilă această variabilitate? Datorită faptului că unele forme cedează locul altora, că vine pe lume progenitura şi în acest proces intervin, din generaţie în generaţie, modificări greu de surprins, neînsemnate, dar care, adunându-se una lângă alta în decursul a milioane de ani, dau naştere în acest fel noilor specii şi tipuri. Şi acum, traducând toate astea în limbajul nostru comun, dispariţia formelor iniţiale în folosul celor care urmează, cedarea locului de către unele generaţii altora poartă numele de moarte. Fără moarte, n-ar exista variabilitatea. Iată răspunsul la întrebarea ta.

— Ai demonstrat că la baza principiilor constituţionale ale evoluţiei stă moartea creaţiilor sale – a răspuns Nils, după câtăva vreme. Cu asta sunt de acord. Dar dacă evoluţia nu reuşeşte să

dea naştere nemuririi, nu cumva omul va reuşi?

Tembhara tăcea.

— Şi chiar dacă – a răsunat un glas din fundul odăii – şi chiar dacă…

— Am privit într-acolo. Vorbea Ameta: Dar ce este oare moartea? O aducere aminte a coşmarului nefiinţei? Imaginea acelei pulberi în care ne vom transforma? Cunoaşterea faptului că, luându-ne la luptă cu cerul, cu Pământul şi cu stelele învingem materia moartă pentru ca să ne prefacem în ea? Da. Cunoaşterea faptului că milioanele de celule albuminoide din trupurile noastre, care nasc muzica şi desfătarea, se transformă în pulbere? Da. Dar în acelaşi timp, această lege implacabilă constituie izvorul valorii nepreţuite a fiecărei clipe, a fiecărei respiraţii, porunca de a ne încorda toate forţele noastre pentru a realiza şi transmite celor ce vor veni după noi un tezaur cât mai bogat, amintirea uriaşei responsabilităţi pentru orice faptă, fiindcă nimic din ceea ce fost făcut nu se mai poate întoarce şi nici nu poate fi uitat într-un timp atât de scurt ca viaţa unui om. Iată dar cum, prin toate acestea, moartea ne învaţă să iubim viaţa, şi mai cu seamă pe semenii noştri, atât pe cei muritori, stăpâniţi în aceeaşi măsură de curaj şi de teamă, cât şi pe cei care ies în afara graniţelor existenţei fizice şi construiesc cu dragoste un viitor pe care nu le e dat să-l vadă. Dobândind nemurirea, omul ar trebui să renunţe la cele mai preţioase lucruri: la memorie, fiindcă ce creier ar putea să cuprindă

mulţimea de amintiri egală cu infinitul?

Ar trebui să posede înţelepciunea rece şi liniştea nepăsătoare a zeilor în care credeau anticii. Dar cine ar fi atât de nebun să dorească a deveni zeu când poate fi om? Cine ar vrea să trăiască veşnic, dacă prin moartea sa poate da viaţă altora, aşa cum a făcut astronatul Songgram? Nu vreau o astfel de lume! Fiecare bătaie a inimii mele este un imn închinat vieţii şi de aceea vă declar: nu nu voi îngădui să devin nemuritor!

SERII CENTAURULUI

Conducătorul secţiei astrozoologice era profesorul Entreul, un bătrânel foarte vioi şi pasionat, care se apropia de vârsta de nouăzeci de ani. Pe Gea îşi publicase a suta sa lucrare. În decursul vieţii sale de aproape un secol a creat sistematica fiinţelor care locuiesc pe planetele sorilor diferiţi de al nostru, prin urmare, ale supergigantelor şi gigantelor, cefeidelor, ca şi a piticelor albe şi roşii.

După cum se ştie, astrozoologia este un domeniu pe seama căruia se pot face foarte uşor tot felul de glume. Şi nu-i de mirare că se întâmplă aşa, dacă ne gândim că, deşi este creată de secole, savanţii care i s-au consacrat nu au văzut niciodată vreun organism viu de pe vreo altă planetă, în afara Pământului, cu excepţia câtorva specii de licheni şi muşchi de pe Marte. Deci

această disciplină conţine multă teorie searbădă şi aproape tot atâtea şcoli care se contrazic, câţi specialişti sunt. Dintre aceştia, Entreul este însă un descoperitor (răutăcioşii l-au botezat „inventator”) al simţului olfactivo-tactil, cu care, după părerea sa, sunt înzestrate fiinţele ce trăiesc în noaptea veşnică. Acest simţ permite, pare-se, nu numai a distinge mirosurile, ci şi forma obiectelor care emană aceste mirosuri. Şedinţele secţiei astrozoologilor, la care se discutau astfel de probleme, precum şi altele asemănătoare, erau un şir nesfârşit de conflicte. La ele participau de obicei nenumăraţi oaspeţi care doreau, nu atât să-şi lărgească cunoştinţele despre vietăţile altor lumi, cât să-l vadă pe Entreul aruncând fulgere, în focul discuţiei, asupra capetelor celor ce nu-i împărtăşeau părerile lui

Odată, la o şedinţă care avea pe ordinea de zi problema: aspectul fizic al fiinţelor din sistemul planetar al stelei alfa Centaurul, cineva din ultimul rând de fotolii s-a ridicat şi a cerut cuvântul: era profesorul Trehub.

Discordia dintre Entreul şi Trehub era îndeobşte cunoscută şi trebuie să spunem că renumitul astrofizician făcea tot ce putea ca să o întreţină. Numea astrozoologia „copil prematur, născut cu nouă secole mai înainte”, fiindcă a fost creată cu nouă sute de ani mai devreme ca ipotezele ei să poată fi verificate prin zborurile cosmice; iar altă dată, pe culoarele sălii de şedinţe, întrebat ce părere are despre ultima

lucrare a lui Entreul, Trehub a răspuns că „Ping Mua învăţa de la Fu Cen arta uciderii balaurilor. După şase ani de învăţătură stăruitoare, şi-a însuşit la perfecţie această artă, dar n-a găsit nicăieri ocazia să o pună în aplicare…” Odată l-am întrebat de ce nutreşte atâta antipatie faţă de astrozoolog. Mi-a răspuns:

— Se ştie îndeobşte că ei se simt admirabil atunci când o stea nu are planete. În acest caz, ei relatează cu maximum de precizie cum ar arăta fiinţele care ar locui planetele acelei stele dacă acestea ar exista. Astrozoologii sunt scolasticii secolului XXX. Au prea puţină încredere în natură şi prea multă în ei…

Aceste păreri ale lui Trehub şi altele asemănătoare ajungeau, mai devreme sau mai târziu, la urechile lui Entreul, făcându-l pe bătrânel să-şi iasă din minţi, stare care de altfel îl prindea de minune, fiindcă, după cum se spunea, aceasta era de fapt starea sa de spirit obişnuită.

Aşadar, când Trehub a cerut cuvântul, printre astrozoologi s-a produs rumoare. Oaspeţii, în schimb, şi-au lungit gâturile, adulmecând vreo nouă înţepătură. Trehub a declarat pe tonul cel mai serios din lume că, după părerea sa, omul, în genere, nu va reuşi să vadă fiinţele din sistemul lui alfa Centaurul. A urmat o linişte plină de consternare. Apoi Trehub a adăugat că propune o mică experienţă.

— Să ne închipuim – a continuat el – că eu voi fi omul care voi avea în faţa ochilor o astfel de

fiinţă vie, iar voi mă veţi întreba cum arată. Dacă voi veţi reuşi să reproduceţi, pe baza răspunsurilor mele adevărate, amănunţite şi împărtăşite cu cea mai bună-credinţă, imaginea, fie chiar şi cea mai generală, a acestei fiinţe, mă voi declara învins, în caz contrar, înseamnă că dreptatea este de partea mea.

Astrozoologii se sfătuiau în tăcere. Entreul bănuia că e vorba de un paradox sau de o glumă. Trehub i-a asigurat însă pe cei din sală că intenţiile sale sunt cât se poate de serioase. În sfârşit, Entreul a coborât în mijlocul sălii şi l-a invitat acolo şi pe Trehub. Acesta a răspuns însă că preferă să vorbească de la locul său. Bătrânul cercetător al faunei cosmice şi-a ridicat provocator bărbia-i uscată, pregătindu-se parcă de atac, şi a început:

— Cât de mare este acea fiinţă?

— Câteodată, ceva mai înaltă decât un om, alteori mai scundă, iar uneori chiar foarte mică.

— Asta înseamnă cumva că se contractă şi se dilată?

— Nu. Ci, pesemne, aşa cum omul devine aparent mai scund dacă îngenunche, se aşază sau stă aplecat.

— Prin urmare, fiinţa asta poate să îngenunche, să se aşeze şi să se aplece. Păi de ce n-ai spus-o de la început? a întrebat Entreul, înflăcărându-se.

— Am spus aceasta referindu-mă doar la om, fiindcă pentru a îngenunchea trebuie să ai

picioare, ca să te apleci trebuie să ai spate, umeri, dar aici nu văd nimic din toate astea.

— Fiinţa asta are membre?

— Mi se pare că da.

— Cum adică, ţi se pare? Nu eşti sigur?

— Nu.

— De ce?

— Fiindcă asta depinde de ce considerăm noi membre. Dacă fiinţa de pe altă planetă ar vedea pentru prima oară un om, ar crede, poate, că omul are cinci membre şi ar adăuga că eu cel de al cincilea emite sunete şi primeşte hrana, în cazul când consideră capul un soi de membru. Acest lucru pare ciudat, dar el este doar o consecinţă a punctului de vedere extrauman. Întocmai aşa văd şi eu părţile constitutive ale fiinţei, care, aparent, se deosebesc în spaţiu unele de altele, dar nu ştiu dacă ele nu sunt cumva doar simple îngustări ale trupului ei.

— Nu cumva acele „părţi constitutive care, aparent, se deosebesc în spaţiu unele de altele” sunt de natură artificială, ca de pildă îmbrăcămintea sau încălţămintea oamenilor? a întrebat Entreul şi şi-a rotit privirea pe deasupra capetelor noastre, părând a spune: „Vrea el să mă tragă pe sfoară, dar cu mine nu-i merge!”

Trehub n-a răspuns imediat şi atunci pe chipul bătrânului a apărut o expresie de triumf, care însă a început să dispară pe măsură ce astrofizicianul dădea lămuriri:

— Nu ştiu ce este artificial la această fiinţă şi

ce este natural, aşa cum nicio fiinţă extrapământeană nu ar şti unde sfârşeşte îmbrăcămintea noastră şi unde începe trupul. Ar bănui poate că unele regiuni ale trupului său sunt acoperite de „secreţia uscată a glandelor din abdomen”, aşa cum eventual ar numi el îmbrăcămintea. Dacă ar vedea însă un om pe cal, ar putea crede că acesta este un gen de centaur, ba încă, dacă ar vedea călăreţul coborând de pe cal, ar fi gata să creadă că e vorba de un fenomen de disociere a unui individ în doi… Aşa că, prin urmare, se prea poate ca ceea ce văd să nu fie de loc o singură fiinţă, ci poate două sau poate chiar o colonie întreagă…

Entreul s-a încruntat, dar, după o clipă de gândire, a reluat:

— N-ai putea să te orientezi care părţi ale acelei fiinţe sunt membre, după funcţia pe care o îndeplineşte ea cu ajutorul lor?

— Punând o astfel de întrebare, comiţi o greşeală. După cum văd, începi să te împaci cu afirmaţia mea, că fiinţa în cauză se deosebeşte atât de mult de om, încât este imposibil să faci o comparaţie între ei doi, dar, admiţând aceasta, te gândeşti că dacă corpul ei nu se aseamănă cu al nostru, totuşi poate că manifestările sunt asemănătoare, şi aici cazi din nou, evident, fără să vrei, în antropocentrism. E adevărat, fiinţa face diferite mişcări, dar nu înţelege de loc ce semnificaţie au.

— Bine – a rostit Entreul. Atunci să încercăm

altfel.

Cu ochii mijiţi, ca şi cum sub pleoapele închise doar pe jumătate ar fi ascuns ascuţişul întrebării următoare, a continuat:

— E cumva un vertebrat?

Trehub abia şi-a stăpânit zâmbetul:

— După cum văd, ca să cunoşti constituţia fiinţei, vrei să faci apel la morfologie şi la fiziologie. Ei da, în felul ăsta, sigur c-ai reuşi să afli destule lucruri despre ea, dar ca să-ţi pot răspunde, ar trebui ca eu însumi să fac mai întâi cercetări asupra ei. După câte ştiu însă, eu trebuia să răspund numai la întrebările referitoare la înfăţişarea ei exterioară. Ei, ce spui? Poţi să o schiţezi, fie chiar şi numai foarte superficial?

Bătrânul astrozoolog tăcea.

— La baza gândirii fiecăruia dintre noi – a început să vorbească Trehub – se ascunde convingerea atavică, neroadă, că fiinţele cugetătoare de pe alt sistem planetar trebuie să fie asemănătoare la trup cu noi, fie chiar şi la modul cel mai general, caricatural, ba poate chiar monstruos. Dar lucrurile pot fi cu totul altfel. Cel care va vedea o astfel de fiinţă se va simţi poate ca un orb din naştere, căruia printr-o operaţie i s-a redat vederea în acea zi. În loc să vadă o lume cunoscută nouă, ordonată, spaţială, dimensională, plină de diferite obiecte colorate şi având forme variate, omul acela zăreşte doar un haos de pete mişcătoare, mai închise sau mai deschise, şi va trebui să înveţe multă vreme până va izbuti să

subordoneze această nouă lume, vechii experienţe a altor organe de simţ. Se prea poate ca până să învăţăm să vedem cu adevărat, adică să cuprindem şi să înţelegem dintr-o ochire structura acestor fiinţe, să fim nevoiţi să învăţăm mai întâi istoria evoluţiei vieţii pe planetele acelea, condiţiile mediului care le-a generat, mulţimea de specii care le-a precedat, şi abia atunci, ceea ce la prima vedere pare haotic, se va dovedi a fi o ordine şi o necesitate rezultată din legile evoluţiei naturale.

Încheind discuţia, Entreul nu a recunoscut, evident, că era învins. S-a lansat într-o prelegere lungă, în care a descris anatomia şi fiziologia locuitorilor sistemului lui alfa din Centaurul, ca şi cum le-ar fi studiat ani de zile. Aceste fiinţe, după părerea lui, sunt alcătuite din ţesături mult mecanizate, în vederea apărării interiorului lor împotriva puternicelor radiaţii ale sorilor, mai strălucitori în trecut decât Soarele nostru.

Trehub nu a mai luat cuvântul, dar, după terminarea şedinţei, a rostit ca pentru sine:

— Mult mai plăcut se discută cu maşinile. Ele nu se străduiesc să-şi poleiască greşelile!

Entreul, care avea auzul foarte ascuţit, a izbit cu pumnul în masă de a răsunat sala şi a strigat să audă toată lumea:

— Faptele vor hotărî, colega Trehub! Faptele vor hotărî!

Şi astronomul s-a înclinat curtenitor în faţa adversarului său.

Ne aflam într-al şaptelea an al călătoriei noastre şi se apropia clipa în care toate aşteptările noastre, toate planurile şi speranţele noastre urmau a fi confruntate cu realitatea.

Proxima lumina cu o strălucire de purpură, din ce în ce mai vie. Prin telescoape se vedeau planetele Piticului Roşu – un glob mai îndepărtat, ce-l depăşea pe Jupiter prin mărimea sa, şi un glob mai apropiat, aproximativ de dimensiunile lui Marte. Alţi doi componenţi stelari ai sistemului, serii A şi B ai stelei duble alfa Centaurul, aveau şi ei mari familii planetare. Amândouă stelele străluceau ca nişte stele de culoare albă, orbitoare, despărţite una de alta de un arc de câteva zeci de minute de arc. O altă pereche, mult mai puţin strălucitoare, o constituiau Sirius şi Betelgeuse, care, aparent, alcătuiau o stea dublă cu componentele albastră şi roşie.

Între timp, Piticul Roşu creştea atât de încet, încât zile de-a rândul, ba chiar săptămâni în şir nu se puteau distinge schimbările care interveneau. Dar cu toate acestea, întunericul punţii stelare slăbea imperceptibil, iar negrul de cărbune se transforma într-un cenuşiu foarte închis.

Într-o dimineaţă, călătorii au început să-şi arate ceva unii altora, în purpura aceea vişinie ce umplea spaţiul: obiectele şi trupurile noastre aruncau umbre pe punte.

Când distanţa de la noi până la Pitic s-a redus la şase sute de miliarde de kilometri, a început să

se audă din nou sunetul acela, de multă vreme amintit, al semnalelor preventive, care de atunci se repeta în fiece seară: Gea îşi reducea viteza. Aducându-ne aminte de simţămintele copleşitoare trezite cândva la auzul acestui semnal, ne-am mirat noi înşine cum de a fost cu putinţă una ca asta. Azi, el părea glasul fanfarelor ce vesteau victoria. După şaisprezece săptămâni, nava noastră şi-a redus viteza la patru mii kilometri pe secundă, apropiindu-se de prima planetă a Piticului Roşu. Planul orbitei sale forma un unghi de patruzeci de grade cu direcţia de deplasare a Geei. Astronauţii intenţionat nu introduceau nava în planul orbitei planetei, deoarece se presupunea că el este umplut, ca şi vecinătăţile soarelui nostru, de praf meteoritic, care ar fi îngreunat manevrarea.

Pe lângă primul glob am trecut la o distanţă de patruzeci de milioane de kilometri. Astrofizicienii şi planetologii făceau zi şi noapte de serviciu lângă aparatele de observaţie. Nu ne-am apropiat de planetă, deoarece aceasta era un glob de stâncă îngheţat, acoperit cu un strat gros de gaze solidificate.

Într-a nouăsprezecea zi de la depăşirea orbitei sale, Gea plutea la o distanţă neînsemnată de numai patru sute de mii de kilometri de planul general al orbitelor planetelor stelei. Praf cosmic încă nu întâlnisem. Seara, târziu, când mă pregăteam să mă duc la culcare, megafoanele au anunţat că în curând observatorul va transmite un

comunicat extraordinar. După un minut de aşteptare s-a auzit vocea lui Trehub, care a spus că, în urmă cu un sfert de oră, Gea a pătruns în interiorul unei mase gazoase sferice cu o componenţă chimică deosebită, şi nava manevrează ca s-o regăsească.

M-am îmbrăcat în grabă şi am urcat pe puntea stelară. Deşi trecuse de miezul nopţii, acolo era un furnicar de lume. Departe, jos, dedesubtul galeriei din stânga, ardea în întuneric Piticul Roşu, învăluit într-un nimb, aparent imobil, de jeratic. Lumina pe care o radia avea o intensitate de 20.000 de ori mai mică decât cea solară, dar vidul părea îmbibat de o ceaţă purpurie. Mai sus începea iar împărăţia aceluiaşi întuneric. Deodată, din piepturile noastre a izbucnit un strigăt scurt.

Gea pătrunsese în zona gazului, care devenea luminescent prin frecare cu învelişul navei. Într-o clipă, ea a fost cuprinsă de o strălucire de foc, palidă, tremurătoare, ce se destrăma în şuviţe şi dispărea departe, în urma navei.

Zburam printr-un nor cu străluciri de curcubeu. Nu după multă vreme, Gea a ieşit din nou în spaţiul pustiu. Frânându-şi şi mai mult zborul aproape oprindu-se în spaţiu, nava şi-a înălţat vârful în sus (toate aceste manevre creau, ca de obicei, impresia unei rotiri a zonei stelare imobile), apoi a intrat din nou în şuvoiul gazului nevăzut, (gazul era deosebit de rarefiat astfel că, în clipa când nava a pătruns lent în el, nu era

luminescent. Abia când viteza Geei a crescut la nouă sute kilometri pe secundă, atomii ionizaţi au început să strălucească, datorită ciocnirii lor de cuirasă, şi atunci, în apropierea pereţilor punţii au prins să pâlpâie din nou limbi palide de lumină.

În mijlocul nostru a apărut un astrofizician, care tocmai atunci ieşise din serviciu. Ne-a spus că, după cum arată analizele, jerba de gaz în care ne mişcăm este oxigen molecular. Acest fapt a provocat o stupoare generală, deoarece în vid nu se găsesc nori de oxigen liber.

— Astronauţii presupun – a continuat astrofizicianul că am pătruns în coada unei comete deosebit de ciudate şi sunt ispitiţi să-şi sacrifice câtăva vreme pentru descoperirea ei. Iată de ce Gea a pătruns în adâncul stratului de gaz şi zboară prin el.

Această jerbă – aşa cum au dovedit după câteva ore calculele automatelor – părea a avea curburi, ceea ce confirma ipotezele că, de fapt, constituie coada gazoasă a unui corp cosmic, prea mic însă pentru a-l putea distinge. Două zile s-au scurs în urmărirea capului cometei, care fugea înaintea noastră, fără să poată fi zărită. Abia în a treia noapte, tot la o oră foarte târzie, în toate megafoanele a răsunat vocea lui Trehub, care anunţa că teletactorul principal a descoperit capul cometei, aflat la o depărtare de nouăsprezece milioane kilometri de noi.

Lumea se îndrepta în convoi spre observator. Totuşi capul cometei, vizibil doar ca un punct palid

în întuneric, nu şi-a mărit multă vreme diametrul său aparent. Seara însă s-a putut măsura dimensiunea lui; nu depăşea un kilometru. Astronauţii şi-au dat seama că au pierdut prea mult timp pentru a dezlega enigma cometei; deşi problema aceasta era, incontestabil, importantă pentru astrofizicieni, ea nu se încadra totuşi în scopul principal al călătoriei; de aceea a trebuit să ne întoarcem la drumul părăsit. Cu toate acestea, în urma rugăminţilor, astrofizicienii au reuşit să mai prelungească cu încă o noapte urmărirea cometei. Datorită slabei „populări" a vidului în acest sector, am mărit viteza la nouă sute cincizeci kilometri pe secundă, şi astfel nava, învăluită în aureola de lumină din ce în ce mai puternică a oxigenului „luminos", zbura, urmărind capul cometei. La ora cinci dimineaţa s-a auzit iar la megafon glasul lui Trehub, dar chiar de la primele cuvinte, toate inimile au început să bată cu putere, deoarece vocea acestui om, întotdeauna atât de stăpân pe sine, tremura:

— Vorbeşte Observatorul Central al Geei. Aşa-numitul cap al cometei nu este un corp cosmic, ci un obiect artificial, asemănător cu nava noastră cosmică.

E greu de zugrăvit ce forfotă era pe punte. Nava zbura mai departe în linie dreaptă, în urma petei palide ce fugea de noi, pierzându-se în beznă. La cele două observatoare se strânsese atâta lume, încât astrofizicienii s-au văzut siliţi în cele din urmă să poftească afară o parte din

curioşi, deoarece le stânjeneau munca. Înarmându-se cu aparatele de observaţie care le erau accesibile, cei rămaşi afară s-au strâns în compartimentul galeriei din stânga, de unde părea a fi vizibil chiar cu ochiul liber punctul ceţos ce se mişca leneş pe fondul imobil al stelelor.

Când distanta ce ne despărţea s-a redus la o mie de kilometri, Gea şi-a îndreptat antenele emiţătoare în direcţia navei străine şi, punând în funcţiune întreaga forţă de emisie a emiţătoarelor sale, i-a adresat un apel. Dându-ne seama că fiinţele necunoscute nu vor putea să ne înţeleagă, emiteam neîncetat relaţiile triunghiurilor pitagoreene şi alte relaţii geometrice simple, dar chemarea noastră în vid rămânea mereu fără răspuns. Receptoarele îndreptate spre navă tăceau.

Atunci am început să semnalizăm cu lumini. Din aruncătoarele situate în vârful navei au zburat în spaţiul negru jeturile atomice şi rachetele de semnalizare, împrăştiindu-se în spaţiu în panglici de foc argintiu, verde şi albastru, dar nava ce se zărea în depărtări rămânea mai departe cufundată în cea mai deplină tăcere.

În sfârşit, după-amiază, consiliul astronauţilor a hotărât să trimită un proiectil uşor, de cercetare, în care să se afle doar câteva automate. Pe la orele şaisprezece, vreo douăsprezece persoane, adunate în galeria de sus a racbetodromului, priveau de acolo cum motoarele transportau pe puntea de start un „trabuc” de foi de paisprezece tone, în

interiorul căruia intră automate în îmbrăcăminte mată, de metal.

Proiectilul a coborât în puţul de lansare, clapele interioare s-au închis şi, după o clipă, când primul astronaut, pe care nu-l vedeam, a apăsat pe butonul de pe pupitrul cabinei centrale de comandă, interiorul Geei s-a umplut de un zgomot surd, asemănător cu bătăile unui ceas gigantic. Trupul de oţel al navei a fost străbătut de o vibraţie aproape imperceptibilă. Racheta propulsată din vârful navei s-a desprins de aceasta, a descris o buclă în jurul ei şi a zburat către ţintă, dirijată prin undele radioelectrice.

Ne-am îndreptat spre puntea stelară, pentru a urmări de acolo desfăşurarea evenimentelor. Din păcate nu prea se putea vedea mare lucru, deoarece deasupra navei necunoscute ardeau cei doi sori gemeni ai Centaurului, care, prin strălucirea lor orbitoare, îngreunau observarea, iar stratul de oxigen rarefiat nu mai lumina nici el, fiindcă toate motoarele fuseseră oprite, nava noastră mişcându-se acum doar ca un satelit al Piticului Roşu.

Graţie amabilităţii lui Pavel Borel, eu dispuneam de o lunetă care mărea de o sută de ori. M-am aşezat în partea din faţă a galeriei şi, cu ochii mijiţi din pricina luminii greu de suportat, priveam cum racheta noastră, strălucind palid în văpaia jeturilor sale atomice, străbătea întunericul. În sfârşit s-a apropiat atât de mult de navă, încât s-a contopit cu ea într-o singură pată

de lumină. Apoi, flacăra produsă de gazele de evacuare ale motoarelor ei s-a stins, Pesemne s-a oprit. Emiţătoarele rachetei erau legate direct cu reţeaua principală de amplificare a Geei, astfel că fiecare ştire trimisă de automate ajungea imediat la noi. Prima ştire am primit-o după unsprezece minute din clipa pornirii şi suna astfel: „Nava necunoscuta este avariată”.

A doua ştire, primită cu trei minute mai târziu, continuă:

„Încercăm a pătrunde în interior, fără a-i deteriora învelişul”.

Apoi s-a făcut linişte. Astronauţii au trimis un semnal de întrebare, însă a rămas fără răspuns. Atunci ne-am simţit inimile cuprinse de nelinişte. Dar deodată au răsunat cuvintele:

„Ne întoarcem” – şi în acelaşi timp am văzut lumina motorului pus în funcţiune.

Racheta a executat manevra obişnuită, a pătruns sub clapa de intrare şi, atrasă de câmpul magnetic, a apărut pe prima pistă a rachetodromului de persoane.

Am coborât din nou cu ascensoarele. Clapele duble ale ecluzei s-au deschis şi a apărut vârful rachetei, care s-a oprit pe loc. Apoi, tras de un braţ de oţel, vârful a început să se ridice, trăgând după el întregul trup al rachetei. Mecanoautomatele au început să desfacă, din patru părţi deodată, şuruburile clapei de ieşire. În acest timp s-a lăsat o linişte de mormânt, care nu era întreruptă decât de zumzetul pulsatorului de

răcire al rachetei, ce nu fusese încă oprit. Sub rachetă stăteau câţiva astronauţi, fizicieni şi ingineri de deservire ai aeroportului. Prin clapa de ieşire deschisă şi-au făcut apariţia primele automate, care au coborât pe platformă. Atunci Grotrian le-a pus o întrebare. N-am auzit răspunsul, ci doar strigătul izbucnit din pieptul celor prezenţi. Îndată, alte câteva glasuri au început să strige de sus:

— Ce spun? Ce spun?

Grotrian şi-a ridicat faţa, devenită deodată palidă:

— Spun că acolo sunt fiinţe omeneşti.

MISTERIOSUL SATELIT ARTIFICIAL

După o jumătate de oră de la acest eveniment, echipajul Geei, adunat în galeria rachetodromului, privea cum, Lancelot Grotrian, însoţit de asistentul său, Petru din Ganymede, de Tembhara, de inginerii Treloar şi Uteneut, precum şi de Ter Haar, urca pe o scară în interiorul unei rachete amplasate pe pista de decolare.

O a doua rachetă de marfă, încărcată cu instrumente şi automate, dirijată numai de Ameta, urma s-o însoţească pe cea dintâi. În ultima clipă însă s-a considerat că expediţia ar putea avea nevoie şi de un medic, şi atunci am fost ales eu. M-am aşezat în fundul halei, lângă pilot; din cauza apăsării echipamentului de protecţie, mă străduiam din răsputeri să-mi găsesc o poziţie

firească. Construcţia de ajur a tavanului, planurile înclinate spre pâlniile de start ale pistelor de decolare, corpurilor rachetelor, toate străluceau sub argintul liniştitor al berilului, mai închis cu un ton decât argintul scafandrelor noastre.

Când clapa gurii de intrare a fost închisă după ultimul om, a ieşit din perete un piston mare de oţel şi a împins proiectilul în puţul de lansare. Apoi s-a auzit zgomotul înăbuşit al catapultei. După douăzeci de secunde, pe discul semnalizatorului s-a aprins lumina verde. Pistonul s-a retras şi a împins a doua rachetă, pe locul eliberat. Ne-am urcat sus.

Am vrut să schiţez un gest în semn de salut adresat tovarăşilor adunaţi sus, dar domnea o tăcere atât de apăsătoare, încât mi-am pus coiful şi, urmându-l pe Ameta, am coborât în interior.

În vârful rachetei spaţiul era strâmt. Abia m-am aşezat lângă pilot şi am apucat să-mi leg curelele, că am şi auzit semnalul; luminile de control ale punţii de comandă s-au aprins. Proiectilul, împins de braţul de oţel, a coborât în adâncul tunelului. A început să tune. Deodată am simţit creşterea bruscă a greutăţii corpului. Dincolo de fereasstra rotundă din faţa capului lui Ameta a apărut cerul negru: zburam.

Făcând ocolul reglementar în jurul Geei, Ameta a pus motoarele în funcţiune. Dar abia când ne-am depărtat de navă, a apăsat pârghiile acceleratoarelor, cu o mişcare puternică a ambelor mâini. Am simţit zumzetul adânc,

cântător, al gazelor atomice care ieşeau din efuzoare, nu numai cu urechile, ci cu întreg trupul suspendat într-o ţesătură elastică.

Am încercat să privesc prin geam, ca să zăresc prima rachetă, dar era destul de greu din cauza îngustimii cabinei. De două ori faţa lui Ameta a fost inundată de o lumină sângerie şi în gemuleţele ceasornicelor au prins să scapere scântei de rubin. Aceasta se întâmpla când proiectilul făcea cotituri şi când Piticul Roşu ne privea prin fereastră, cu strălucirea sa rece. M-am ridicat în coate. Atunci am văzut, frângându-se în spate, flăcările ce ţâşneau din vârful proiectilului. Reduceam viteza, punând în acţiune instalaţiile de frânare.

M-am ridicat şi mai mult şi deodată am zărit nava necunoscută.

Semăna cu un fus, cu vârful şi coada la fel de ascuţite. Într-o clipă, la mijlocul ei s-a aprins o stea îndepărtată. Am crezut că este transparentă, dar imediat mi-am dat seama de greşeala comisă. Nava nu era de loc un vehicul interplanetar, ci un tip de satelit artificial. Ceea ce ni se păruse a fi un fuselaj ascuţit era de fapt un inel văzut în proiecţie laterală.

Aşa-zisa navă creştea repede, ca şi cum ar fi umflat o cineva, şi se îngroşa cu o viteză nemaiîntâlnită. Era un miraj caracteristic vidului. Aşa arăta şi locul de destinaţie al călătoriei noastre. Ameta a pus din nou în funcţiune instalaţiile de frânare şi a făcut un ocol. Nava a

rămas jos, sub noi. Părea o uriaşă roată cu spiţe, cu butucul turtit. Se rotea încet, iar spiţele se deplasau leneş pe fondul negru al adâncurilor, fărâmiţând parcă stelele. Din mijlocul lui se înălţa, sprijinindu-se pe un turn zăbrelit, pista de oprire. Noi încă ne roteam, când prima rachetă cobora. Nu s-a oprit pe pistă, ci s-a lăsat mai jos. Apoi, cu flacăra motoarelor trepidând ritmic, şi-a adaptat mişcarea sa la mişcările de rotaţie ale satelitului şi s-a oprit deasupra lui. După aceea a mai aruncat o dată o flacără din instalaţia de frânare din vârf, a scos cângile magnetice şi s-a fixat pe suprafaţa satelitului, în locul unde se vedea o pată neregulată.

Ameta a mişcat imperceptibil manetele şi am început să coborâm şi noi.

Discul plat al pistei de oprire creştea vertiginos în faţa ochilor noştri, acoperind cerul. Aveam credinţa că îl vom străpunge ca o ghiulea, dar, ajungând aproape de el, racheta şi-a ridicat vârful în sus şi s-a instalat vertical în spaţiul negru. Umbra noastră prelungă a trecut fulgerător pe deasupra tablei canelate ce strălucea roşiatic în lumina Piticului.

Ameta a făcut un viraj şi a pus racheta în mişcare de rotaţie în jurul satelitului artificial. Ne-am stabilit pe planul circumferinţei sale şi zburam după o linie spirală ce se strângea mereu. Inelul de argint al satelitului se mărea, până când a umplut cu trupul său tot geamul, acoperind cerul negru, înstelat, inundat când de întuneric, când de

strălucirea Piticului Roşu. Şi pe măsură ce Ameta apăsa mai tare pe pârghiile de frânare, această alternare de lumină şi întuneric devenea din ce în ce mai rară.

Pierdeam viteza. La câteva zeci de metri în faţa geamului nostru se învârtea iute cuirasa metalică a satelitului. Încă un snop de flăcări din vârful proiectilului, şi peretele de argint ce ne ieşea în întâmpinare şi-a redus viteza.

Ameta a frânat pentru ultima oară. Apoi, prin faţa geamului a trecut silueta turnului. După aceea s-a rotit sub noi, atât de încet şi de aproape, o parte goală a roţii, încât se vedeau bine liniile groase care marcau locurile sudurilor.

Făcusem înconjurul satelitului. Proiectilul a trepidat. Ne-am oprit lângă prima rachetă. Ceea ce de departe părea o pată era în realitate o largă deschizătură în învelişul inelului. Nu vedeam niciun tovarăş. Probabil că intraseră în interiorul satelitului. Ameta a deschis clapa din spate, a chemat mecanoautomatul, a desfăcut curelele şi a ieşit afară.

Tovarăşii noştri au agăţat cu cârlige provizorii de suprafaţa inelului un cablu. Ne-am prins bine de el, deoarece satelitul artificial se rotea, iar forţa centrifugă putea uşor să ne arunce în vid. Poposisem pe cercul mare, argintiu, care se învârtea alene împreună cu noi, şi aveam impresia ca satelitul stă nemişcat, în mijlocul sferei negre, presărate de stele, ce se rotea maiestuos. Departe, sus, ca un disc de flăcări, se vedea Piticul Roşu.

Pista de aterizare, înălţată deasupra inelului, arunca, în lumina lui, o umbră lungă ce ne învăluia din când în când. Am vrut să caut cu privirea nava noastră. Pesemne că se afla undeva în dreptul norilor de stele din Săgetătorul, dar Ameta şi coborâse în deschizătură. Am pornit-o după el.

Ne-am trezit într-un coridor tubular, ce trecea prin interiorul inelului. Deschizătura aceea mare din trupul inelului fusese făcută, incontestabil, de vreun meteorit. În apropierea acesteia, pereţii coridorului erau foarte deformaţi. Plăcile străpunse ale învelişului lăsau să se vadă scheletul întortocheat, iar podeaua, cutată ca o armonică, avea falduri înalte, peste care trebuia să sărim. Proporţiile dezastrului ne dovedeau că materialul de construcţie era slab.

Am ajuns în faţa primei încăperi, înalte şi drepte. Suprafaţa uşii era presărată cu umflături dese, aşezate una lângă alta şi care se întretăiau.

Uşa era întredeschisă. Patru urme slabe lăsate pe placa ei dovedeau că chiar pe acolo pătrunseseră în interiorul navei automatele trimise înaintea noastră de Gea. Printr-o gaură îngustă am pătruns într-un fel de hol mic şi pătrat. În perete era deschisă o altă uşă. Ameta a intrat primul. Din spatele său i-am văzut pe tovarăşii noştri.

Stăteau în mijlocul unei încăperi lungi, destul de spaţioase, şi aprinseseră lămpile de pe umărul scafandrelor, astfel că înăuntru era destulă lumină. În pereţi se vedeau dulăpioare, unele din

ele deschise. Înăuntrul lor străluceau sticle. Pe ambele rânduri de mese se aflau grămezi de vase de porţelan şi de sticlă, alambicuri şi eprubete. Sub mese se vedeau, în învelişuri de ceramică, baloane de forma unei picături. Într-un colţ se afla parcă un coş de fum cu pereţii de sticlă, iar în al doilea colţ se zărea o deschizătură pătrată. Unul dintre tovarăşi a aruncat o rază de lumină în adâncul ei, care s-a răsfrânt pe pântecele unor butelii uriaşe, pline cu o masă vâscoasă, solidificată. Am observat cu mirare că tavanul, pereţii şi duşumeaua acestei încăperi erau acoperiţi cu o cuirasă de plumb. Pe o bucată de sticlă, aflată printre grămezile de sfărâmături, se vedeau zgâriate nişte semne.

Tocmai voiam să pun mâna pe ea când Grotrian a spus cu glas tare:

— Nu vă atingeţi de nimic! Mergeţi pe aici! şi ne-a clicat drumul printre mese.

— Ce sunt astea? am întrebat eu, în vreme ce Uteneut manipula un mecanoautomat.

— Sunt culturi de bacterii – a răspuns Grotrian – care s-ar putea să-şi mai păstreze încă virulenţa la temperatură scăzută.

— Bine, dar radiaţia cosmică pesemne că le-a ucis de mult… – am început eu, dar m-am oprit imediat, deoarece mi-am dat îndată seama de rostul barajului de plumb.

Grotrian a aruncat un snop de lumină de-a lungul pereţilor vineţi.

— Cuirasa aceasta apără bacteriile, dar vom

steriliza îndată totul – a spus el.

Mecanoautomatul a ridicat dispozitivul de iradiere, proiectând asupra lor o ploaie de raze ultraviolete, distrugătoare pentru microorganisme. Astronautul a indicat mecanoautomatului să iradieze şi scafandrele noastre. Apoi am pornit mai departe.

Aşa a început marşul nostru în adâncul satelitului misterios. Coridorul întunecat, care urca mereu, absorbea toate zgomotele, astfel că paşii ni se pierdeau fără ecou. De pe duşumea, la fiecare pas se stârneau nori groşi de praf imponderabil care ne învăluia leneş, ridicându-se aproape până la înălţimea umerilor, strălucind ca argintul în razele de lumină ale lămpilor de pe umerii noştri, sau devenind sângeriu în lumina Piticului Roşu, strecurată de sus prin luminatoarele rotunde din tavan şi care poleia coifurile de sticlă ale celor ce mergeau înaintea mea cu o culoare rubinie. Prin aceşti nori de praf sau de ceaţă semitransparenţi, pereţii şi obiectele se întrevedeau acoperite de un strat de pulbere cenuşie şi înghesuite unele într-altele, iar ca să le ajungi, era suficient să întinzi numai mâna. Aveai impresia că interiorul acestui inel fusese construit de nişte pitici, atât erau de vârâte unele într-altele despărţiturile şi aparatele, atât de mult trebuia să ne aplecăm. Am trecut printr-un fel de magazie, plină cu butelii de oţel. Mai departe se întindea coridorul, învăluit în nori de praf roşiatici şi sfârşindu-se în faţa unei uşi mai mari ca toate

celelalte.

Grotrian a împins uşa, dar s-a oprit în prag înlemnit, barându-ne drumul. Am privit înăuntru peste umărul său. Doi snopi de lumină, aruncaţi de lămpile noastre, au luminat camera înaltă, pe lângă ai cărei pereţi, şi într-o parte şi în cealaltă, se înşiruiau nişte schele, pe care la început le luasem drept cuşti; în realitate-erau paturi suprapuse. Chiar la picioarele lui Grotrian, încălţate în metal argintiu, se afla culcată o mogâldeaţă chircită, având forma unui sac pe jumătate golit. Sacul se compunea din două părţi. Partea dinspre astronaut se termina printr-o proeminenţă sferică. Am tresărit.

Era o făptură omenească.

Stătea culcat cu faţa în sus, cu picioarele chircite şi cu mâinile sub mijloc. Faţa-i era acoperită de un coif de piele. Murise de secole.

Trebuia să ne fi aşteptat la asemenea descoperiri.

Am întors capul. În spatele meu se afla Ter Haar. Prin geamul ce-i acoperea ochii, se vedea faţa-i severă şi palidă.

— Ce-o fi asta? am întrebat eu, domolindu-mi glasul, fără să vreau.

Nu mi-a răspuns nimeni.

Grotrian a păşit peste cadavru şi a intrat înăuntru. Am pornit şi noi după el, strecurându-ne prin intervalul îngust dintre paturile în formă de cuşcă. Astronautul a încercat să deschidă uşa următoare, dar n-a izbutit. Atunci a chemat

mecanoautomatul. Acesta a izbit-o scurt în mijloc şi uşa a cedat.

Norii de praf ce pluteau între mine şi tovarăşul dinaintea mea se îngroşau pe măsură ce coboram în adâncul încăperilor fără geamuri. Lumina lămpilor noastre se mişca în ritmul pasului nostru de marş. În razele ei apăreau morţii. Sângele îmi zvâcnea în tâmple ca bătăile unui ceasornic, iar gâtlejul parcă mi se îngusta. Am visat odată că după o lungă călătorie printr-o regiune mohorâtă şi pustie, am întâlnit un om care s-a apropiat de mine şi mi-a întins mâna prieteneşte. Dar când i-am privit de aproape faţa zâmbitoare şi bună, am descorit un lucru neaşteptat: nu era om. Sub pielea întinsă cu multă artă se ascundea o altă fiinţă, care, zâmbindu-mi binevoitor, îşi pironea asupră-mi, prin deschizătura pleoapelor, privirea-i rece, tâmpă şi totodată triumfătoare. Străbătând acum norii de praf, mă aflam sub stăpânirea unui coşmar asemănător. Majoritatea obiectelor date la iveală de lumina lămpilor îmi erau necunoscute. Pe mobilele şi utilajele aşezate în dezordine şi învelite în pături şedeau, în genunchi sau culcate, zeci de mumii, câte două, câte trei, cu mâinile încleştate, cu feţele lipite de podea sau cu capul dat pe spate, cu ochii preschimbaţi în fărâme de gheaţă tulbure şi cu dinţii strălucind, toate acoperite de un praf argintiu şi complet lipsite de orice expresie omenească. Cu toate acestea, ele erau rămăşiţe omeneşti, locuitori ai unei planete nescunoscute,

căci, după câte am înţeles, era vorba de o catastrofă care avusese loc cu secole în urmă.

Fără să scoatem un cuvânt, treceam dintr-o încăpere într-alta. Am ajuns în bucătărie, unde pe plăcile albe de faianţă stăteau împrăştiate grămezi de oase uscate, iar din robinetele strălucitoare atârnau ţurţuri de gheaţă. Apoi am pătruns în secţia următoare a coridorului. Şi aici alunecau pe duşumea cercurile de lumină roşie ale luminatoarelor. Am zărit încă o uşă. Am trecut pragul şi deodată am văzut că din partea opusă intrau opt siluete înalte de argint. Erau imaginile noastre, reflectate într-o oglindă mare cât peretele. În cameră domnea acelaşi haos. Printre taburetele cu trei picioare, împrăştiate pretutindeni şi peste cioburile de sticlă zăceau culcate mumii. În tavan se vedea o clapă larg deschisă, către care ducea o scară mică. Pe ultima sa treaptă atârnau două trupuri, îndoite de la mijloc.

— Ce sunt astea? am întrebat eu, fără să-mi recunosc propria-mi voce.

— Sunt pesemne fiinţe dintr-o altă planetă, aidoma atlanţilor de pe Pământul nostru – mi-a răspuns Ter Haar, ca şi cum aceste cuvinte ar fi explicat totul.

Apoi a trecut pe lângă mine, a dat la o parte cadavrele ce atârnau pe scară şi a început să se urce pe ea. Mumiile se prăvăliseră alături. Aveau capetele învelite în fâşii de pătură, peste care mâna miloasă a cuiva trecuse o bucată de pânză.

Am urcat cu toţii şi, învăluiţi în semiîntunericul unei galerii înguste, ne-am îndreptat spre camera centrală. Trebuia să mergem ţinându-ne de cablurile subţiri, metalice, fixate în pereţi, deoarece forţa centrifugă, care crea în circumferinţă o gravitaţie artificială, slăbea din ce în ce mai mult. Coridorul era închis cu o uşă blindată, masivă, acoperită de un strat pufos de chiciură.

Aparatele obişnuite de tăiere ar fi lucrat foarte multă vreme aici. De aceea Grotrian a chemat automatul dotat cu un dispozitiv de tăiere cu ajutorul radiaţiilor. Într-o clipă, ascuţişul său albăstrui a pătruns în placa ce bara trecerea. Oţelul s-a înroşit şi în vid au început să zboare firicele de lac carbonizat. Linia tăieturii unduia delicat. În sfârşit, cuirasa a fost spintecată în toată lungimea ei. Cele două automate aflate aici mai întâi au apăsat, apoi au tras spre ele şi deodată uriaşul bloc de oţel s-a îndoit uşor şi s-a rupt.

Primul care a intrat înăuntru a fost Grotrian. În încăpere era întuneric. Razele lămpilor noastre rătăceau prin nişe şi adâncuri. În plus, orientarea era îngreunată de lipsa gravitaţiei. Tălpile magnetice ne uşurau mersul, dar nu puteau înlocui în întregime gravitaţia. În spaţiul pustiu se ridicau şi pluteau agale printre noi vase mari, semănând cu nişte peşti graşi. Din când în când, pe suprafaţa poleită a vreunuia din ele se reflecta strălucirea lămpilor noastre.

Abia când mecanoautomatele au adunat

blocurile acelea zburătoare, fixându-le în mod provizoriu, şi au aprins un reflector mare, m-am dumerit că mă aflam înăuntrul unei încăperi cu tavan în formă de cupolă. Din tavan spânzura braţul unei macarale, care ţinea o rachetă de aproape patru metri lungime, cu nişte stabilizatori nu prea reuşiţi. Automatul a rotit reflectorul şi atunci am băgat de seamă că în nişele întunecate se aflau nişte obiecte în formă de pară. Erau peste treizeci. Din fiecare nişă ieşeau şine înguste care se terminău sub braţul macaralei.

— Bombe, nu-i aşa? s-a adresat Grotrian lui Ter Haar.

— Da – a răspuns istoricul – de uraniu.

Grotrian a chemat mecanoautomatul şi i-a spus să supună radiografiei cu raze Röntgen una din buteliile acea în formă de pară. Am trecut apoi pe partea cealaltă, ca să urmărim rezultatul radioscopiei pe ecranul fluoresent. În acest timp am observat că dedesubtul macaralei, de sub duşumeaua înclinată, se deschidea o pâlnie turtită, cu clapa defectuos închisă. M-am aplecat şi am privit prin crăpătură: în întunericul fără fund străluceau stelele.

Mecanoautomatul a dat drumul la curent. Pe ecranul luminescent, de culoare verzuie, a apărut ca o umbră interiorul buteliei. Fără să ne dăm seama în ce scop fuseseră construite, vedeam că în mijloc se întâlneau concentric un număr de paisprezece sau şaisprezece ţevi (nu ştiu precis numărul, deoarece umbrele se încălecau). Ţevile

erau unite la capătul superior cu cabluri, care se întâlneau într-un singur punct. Uteneut le-a regăsit pe suprafaţa exterioară a buteliei. Acolo se afla un căpăcel care se ridica împins de un arc, iar în interior se afla o pârghiuţă de contact. Atâta tot.

Grotrian ne-a interzis să atingem vreun obiect. Am ieşit prin deschizătura pe care au tăiat-o automatele în cuirasă şi ne-am întors în încăperea mare, cu oglinzi. De aici, drumul ducea mai departe, printr-un coridor, într-o cabină mică. Sub tavanul ei se încrucişau cabluri de diferite grosimi. Pe pereţi se vedeau tablouri de distribuţie din marmură, cu numeroase contacte. Sub tablouri se aflau scaune cu trei picioare, pe care stăteau patru oameni chirciţi, cu căştile la urechi. Deasupra căştilor aveau coifuri. Feţele le erau acoperite cu măşti din piele. Al patrulea dintre ei atârna jos de pe scaun. Coiful îi căzuse din cap, iar părul argintat de cristalele de aer atingea duşumeaua. Ochii i se preschimbaseră, ca şi ai celorlalţi, în grăuncioare de gheaţă tulbure.

Următoarele secţiuni ale coridorului erau acoperite de un covor moale, gros, ce ducea la o uşă.

Prin două luminatoare rotunde din tavan se strecurau în cameră razele Proximei. Când am intrat înăuntru, culoarea ei roşie s-a contopit cu albul luminii lămpilor noastre de pe umăr. În strălucirea aceasta puternică am văzut că ne aflăm într-o cameră spaţioasă, cu dulapuri mari de

sticlă, pline cu cărţi şi cu fotolii mari; pe unul din pereţi atârna o hartă ciudată.

La birou, într-un fotoliu larg şedea un om. Era înalt de statură, deoarece picioarele îi ieşeau de dedesubt. Stătea cu capul dat pe spate, din care pricină mărul lui Adam, ascuţit, îi ieşea proeminent din gâtul învelit în blana albă a gulerului scurtei. Mumia era îmbrăcată într-o scurtă de piele, ca toţi cei de pe navă.

Când m-am apropiat, mi s-a părut că comandantul navei distruse zâmbea. Am înconjurat biroul şi l-am privit din faţă. Avea pielea de culoare cenuşie, acoperită de chiciură şi lipsită de orice expresie. Buzele întredeschise lăsau să se vadă dinţii încleştaţi. M-am aplecat, ţinându-mi respiraţia. Cineva mi-a pus mâna pe umăr: era Ter Haar.

— Hai! mi-a spus el şi abia atunci mi-am dat seama că nu mai rămăsesem decât noi doi în cabină. Când am ajuns la uşă, am mai privit încă o dată în cameră. Lumina roşie a Piticului se revărsa peste faţa mumiei, încercând parcă în zadar să-i dea viaţă. Uscată, zbârcită, nu lăsa să se întrevadă nicio vârstă, ca şi cum dintotdeauna ar fi fost moartă, ca şi cum niciodată sângele nu pulsase în vinele ei.

Am intrat apoi într-o încăpere goală. Sub tavan se zăreau şiruri de ţevi paralele, iar lângă pereţi, montate în nişte cercuri metalice, şiruri de butelii de gaz. Toţi tovarăşii noştri se aflau strânşi aici.

— Acest satelit – a început Grotrian să vorbească – a fost lansat pesemne de pe o planetă necunoscută, cu multe secole în urmă. Atlanţii aceştia intenţionau să împrăştie bacterii şi să trimită proiectile atomice. Nu ştiu ce greşeală în calcule a determinat ieşirea din orbita indicată. Aşa a început alunecarea navei în vid. După câteva sute de ani, a ajuns în sfera de atracţie a Proximei, sporind astfel numărul corpurilor care o înconjoară.

În timp ce Grotrian vorbea, fără să vreau îmi imaginam prăbuşirea acestor oameni, închişi în cercul de metal, în adâncul de gheaţă, îngheţarea lentă a sângelui în vinele lor, lupta dată de ei pentru viaţă şi căldură. Trecuseră sute de ani de la moartea ultimului om din echipaj şi totuşi vehiculul de oţel continua să se rotească neobosit în jurul unei stele în răcire, purtând cu sine echipajul pietrificat.

— Aceşti nenorociţi – a continuat astronautul – au avut o soartă asemănătoare cu cea pe care voiseră să o pregătească altora. Chinurile prin care au trecut înainte de a muri nu pot să răscumpere încercările lor criminale de distrugere; consider că nu trebuie să cercetăm amănuntele acestei tragedii de odinioară, deoarece nu mai sunt decât nişte rămăşiţe care se prefac în pulbere. După mine, ar trebui să distrugem această navă. Nimeni nu trebuie să mai vadă ceea ce am văzut noi. De aceea hotărârea trebuie luată numaidecât. Dumneata ce crezi, Ter

Haar?

— Sunt întru totul de acord.

— Uteneut?

— De aceeaşi părere.

— Treloar?

— Sunt de acord.

— Ameta?

— Nu sunt sigur dacă ai dreptate – a răspuns pilotul. Dar nu mă voi opune majorităţii. Nu ştiu dacă avem dreptul să uităm toate aceste grozăvii.

— Nu vom uita – a răspuns Ter Haar. Mai întâi voi înregistra faptele importante pentru cercetările istorice şi voi lua şi documentele.

Se părea că Ameta ar vrea să mai spună ceva şi de aceea Grotrian l-a privit aşteptând, dar pilotul s-a dat un pas înapoi şi s-a întors cu spatele. În sfârşit, astronautul s-a uitat şi la mine. Am încuviinţat din cap în tăcere. După aceea Ter Haar, cerând sprijinul inginerilor, s-a îndreptat spre încăperea comandantului. Grotrian a ieşit pentru a stabili legătura prin radio cu Gea, iar eu am pornit de-a lungul coridorului, fără vreo ţintă precisă.

PITICUL ROŞU

Grotrian a lăsat mecanoautomatele în camera bombelor apoi ne-am urcat în rachete. Acestea s-au înălţat una după alta, ocolind iar nava, după care şi-au îndreptat vârfurile spre Gea şi au mărit viteza. În curând ne aflam pe bordul ei.

Tovarăşii noştri, adunaţi în număr mare pe rachetodrom, s-au urcat pe puntea stelară, ca să asiste de acolo la distrugerea satelitului artificial. Ne-am urcat şi noi sus. După zece minute, mecanoautomatele ne-au dat de veste că au instalat radioaparatajul de declanşare şi atunci a fost trimisă o rachetă ca să le aducă înapoi. Când s-au întors pe Gea, în megafoane a răsunat glasul calm al lui Ter Akonian:

— Atenţie… minus patru minute… minus trei minute… minus un minut şi jumătate… minus patruzeci de secunde… minus cinci secunde.

Inimile au prins să bată mai repede. Într-o linişte deplină, priveam în întuneric strălucirea palidă, în formă de inel, a satelitului atlanţilor.

— Atenţie!… Zero… – s-a auzit vocea primului astronaut.

Deodată bezna a fost străpunsă de suliţe de foc. Sfera orbitoare s-a diluat, ascunzând lumina stelelor, devenind din ce în ce mai mare şi mai palidă. Apoi, în vreme ce în faţa ochilor îmi mai tremurau încă pete luminoase, la o distanţă de câteva sute de kilometri de Gea se destrăma în spaţiu un nor de fum de culoarea leşiei.

Credeam că eu aceasta întâmplările neaşteptate au luat sfârşit, dar seara, Grotrian m-a poftit la el acasă. Erau acolo toţi cei care fuseseră pe satelitul misterios.

La întoarcerea pe Gea, ne scosesem costumele de scafandri într-o cameră golită special în acest scop, pentru ca, după aceea, ele

să fie supuse unei cercetări bacteriologice atente. Grotrian m-a informat că analiza a arătat că scafandrele erau sterile. Apoi ne-a privit o clipă, ca cum s-ar fi codit să vorbească.

— Aş vrea să vă comunic un fapt ciudat – a rostit, în cele din urmă. Cred că vă aduceţi aminte că eu singur am atins bomba aceea, căreia i-am făcut röntgenoscopia. Analiza microchimică a arătat că pe mănuşa dreaptă a scafandrului meu a rămas o urmă foarte fină de astron…

— Văzând că nu pricepem ce voia să spună, Grotrian a adăugat cu voce scăzută: Atenţia mea a fost atrasă de faptul că pe ecranul din apropierea bombei a apărut o umbră foarte vagă a construcţiei ei, încă înainte ca automatul să fi pus în funcţiune tubul Röntgen. Această umbră vagă nu putea fi provocată de radiaţia proprie a uraniului 235 ce se afla în bombă, deoarece el nu emite radiaţii atât de puternice, ca să străbată învelişul de oţel. M-a fulgerat atunci gândul că bomba a fost mai înainte pulverizată cu un element oarecare ce emite raze gamma. De aceea am adunat cu mănuşa puţin praf pe suprafaţa ei. Analiza a scos la iveală urme de astron… Astronul, care nu are o durată mai lungă de câteva zeci de ani, s-ar fi dezagregat în decursul veacurilor în care satelitul a colindat prin spaţiu şi noi nu am fi reuşit să-l mai descoperim acolo. Dar astronul nu se află nici în vidul cosmic. Praful acesta trebuie deci să se fi aşezat pe învelişul bombei nu prea de multă vreme şi, în orice caz, nu mai mult de

şaizeci de ani. Prin urmare… În faţa noastră se deschide un câmp de deducţii, momentan încă imposibil de verificat şi greu de stabilit, dar cel mai simplu raţionament care trebuie să găsească răspunsul la întrebarea: În ce scop a fost pulverizată suprafaţa bombei cu astron? ajunge la concluzia că astronii, trimiţând raze puternice gamma, poate să înlocuiască cu succes razele Röntgen. La întrebarea a doua: cum a putut ajunge pulberea de astron pe satelitul acestor atlanţi? se impune ca răspuns ipoteza că ea a fost adusă acolo de fiinţe care doreau să cunoască construcţia interioară a bombelor…

— Aşadar, înaintea noastră a mai fost cineva acolo! a rostit Ameta, fără să se mai poată stăpâni, la fel de impresionat ca şi noi.

— Lucrul acesta nu e sigur, dar destul de probabil – a răspuns Grotrian. Pentru a explica altfel faptele pe care vi le-am relatat, ar trebui să recurgem la argumente foarte neobişnuite, cu totul neobişnuite.

— Bine, dar şi duşumelele, şi pereţii satelitului erau acoperiţi de chiciură, în care-şi lăsa amprenta fiecare pas al nostru – am rostit eu. Atunci ce fel de fiinţe puteau fi acelea, ca să nu lase nici cea mai mică urmă pe unde au trecut? Şi în afară de asta, după câte-mi pot da seama, acolo nimic n-a fost clintit de la locul său. Or, mi se pare logic ca aceste fiinţe să fi dorit să cerceteze amănunţit mumiile, ca şi construcţia navei!

— M-am gândit şi la asta – a răspuns

Grotrian. Se prea poate ca acele fiinţe, chiar dacă au întreprins cercetări, şi praful de astron pare să indice aceasta, pesemne că nu au lăsat urme…

Atunci mi-a trecut prin minte o clipită imaginea unor făpturi cu totul deosebite, care nu se supun forţei de gravitaţie, şi astfel, fără a atinge podeaua sau pereţii, au străbătut cândva aceleaşi culoare ale satelitului prin care trecuserăm şi noi nu de mult, şi am simţit un fior rece. Dar astronautul explica mai departe:

— Cât priveşte stratul de chiciură intact, trebuie să admitem faptul că satelitul se rotea în jurul Proximei pe o orbită foarte alungită, descriind o elipsă asemănătoare cu aceea a unei comete. Când nava se apropia de Pitic pe orbita sa, ajungând la periheliu la patruzeci de milioane de kilometri de el – aşa cum demonstrează calculul privitor la mişcarea sa – începea să se încălzească şi atunci oxigenul lichefiat din rezervoare se evapora, scăpând prin supapele nu prea bine închise. Aşa a apărut coada aceea ciudată de gaz, asemănătoare unei comete şi datorită căreia am putut descoperi nava-satelit. Când însă, depărtându-se de Pitic, dispărea în întuneric, gazul îngheţa şi se aşeza ca o chiciură pe toate suprafeţele. Prin urmare, eventualele urme lăsate de cei care au vizitat-o au putut fi acoperite de noile straturi de chiciură, formate în rotaţiile următoare în jurul Proximei. Am luat o probă din această chiciură şi cercetările au dovedit că ea se topea într-adevăr la fiecare

apropiere de soare şi îngheţa la loc în afeliu. Acest fonemen se repeta la intervale egale cu o rotire, iar o rotire se efectua în aproximativ doisprezece ani pământeni. Dar fiinţele au putut pătrunde în camera atomică şi direct prin clapa deschisă a puţului de lansare a bombelor, lucru ce pare a fi foarte probabil, deoarece uşa blindată interioară era neatinsă. Nu se poate spune cu precizie dacă clapa puţului a fost sau nu deschisă de mâini omeneşti…

— În acest caz, de unde puteau ele să ştie încotro să se îndrepte, şi de ce ar fi trebuit să nimerească exact, chiar de la bun început, în camera atomică, fără a pătrunde în navă? am întrebat eu.

— Se prea poate ca ele să fi făcut mai întâi radioscopia întregii nave din exterior – a răspuns Grotrian. Nu vreau să mă avânt în ipoteze mai îndepărtate, deoarece ele vor deveni din ce în ce mai puţin întemeiate şi avem din ce în ce mai puţine fapte care să le susţină. Este însă foarte probabil ca pe această navă să fi fost înaintea noastră fiinţe, şi încă foarte evoluate, deoarece se foloseau de tehnica radiaţiilor, aşa cum ne dovedesc urmele de astron…

— Dar de unde pot proveni aceste fiinţe? a intervenit Ter Haar. Ai găsit cumva vreo ipoteză în acest sens?

— Nu ştiu nimic. Evident că cel mai probabil este că aceste fiinţe au provenit de prin preajma stelelor, prin urmare din planetele Proximei. Dar,

după cât se pare, acestea sunt nelocuite; se prea poate ca ele să provină şi din sistemul lui alfa Centaurul… În orice caz, deocamdată nu se poate spune nimic sigur în această privinţă.

— Astronauţii sunt la curent cu toate aceste lucruri? am întrebat eu.

— Evident.

— Şi totuşi poate că ne-am grăbit fără rost cu distrugerea satelitului aceluia… – a remarcat Ter Haar. Am fi avut posibilitatea să întreprindem cercetări mai exacte…

— Mă îndoiesc că am fi putut culege prea multe date… Dar să lăsăm discuţia, deoarece nu mai are niciun sens să vorbim despre lucruri dispărute pentru totdeauna. Iată tot ce-am vrut să vă spun. Aceste lucruri le voi comunica şi celorlalţi tovarăşi ai noştri ceva mai târziu, atunci când vom trece la cercetarea planetelor. Acum, după cum ştiţi, ne vom apropia de Piticul Roşu la cea mai mică distanţă posibilă, fapt legat de un oarecare risc, deşi nu prea mare.

Într-adevăr, Gea îşi mărea viteza, zburând în direcţia Proximei, nu în linie dreaptă, ci după o traiectorie bine calculată.

Piticul Roşu îi intriga de mult pe astronomi. Această stea palidă, cu mult mai mică decât Soarele şi cu o temperatură de numai 3.000 de grade, la anumite intervale de timp începe să lumineze puternic, mărindu-şi strălucirea de câteva ori. Astrofizicienii consideră acest fenomen ca o manifestare a variabilităţii transformărilor

atomice interioare. Profesorul Trehub şi-a exprimat odată părerea ca aceste variaţii de strălucire pot fi rezultatul lucrărilor experimentale ale fiinţelor ce locuiesc pe planeta învecinată. „Pesemne – spunea el – aceste fiinţe, fiind nemulţumite de temperatura scăzută o soarelui lor, încearcă să o mărească, scormonind cu vătraiul focarul ei dătător de căldură”. De bună scamă, Trehub glumea.

În unsprezece zile de zbor, discul purpuriu devenise din ce în ce mai mare. În ziua a opta atinsese dimensiunile aparente ale Soarelui văzut de pe Pământ, iar în ziua a zecea a trebuit să punem în funcţiune instalaţiile de răcire cu heliu din interior, deoarece nava începuse să se încălzească.

În acest timp, puntea stelară era din ce în ce frecventată de mai mulţi oameni, care veneau aici să privească prin sticle întunecate soarele roşu. Până atunci nu observasem nicio explozie de strălucire. Puntea era inundată de o lumină uniformă, de culoarea purpurei, care creştea în fiece zi.

Cu toate acestea, pe mine nu mă mai interesa aproape de loc acest zbor, atât de mult îmi dăduseră de gândit vorbele lui Grotrian. Am cugetat mult timp asupra lor, dar fără vreun folos, până când, într-o seară, mi-am luat inima n dinţi şi m-am dus la Trehub. Am vrut să aflu care sunt propriile lui ipoteze. Astrofizicianul m-a ascultat cu atenţie (ne aflam în micul observator, unde

rămânea uneori până la miezul nopţii), apoi a rostit:

— Dragul meu coleg, ştiu foarte bine de ce ai venit tocmai la mine. Vizita ta se datorează faimei de care mă bucur de a fi cel mai îndrăzneţ dintre îndrăzneţi când este vorba de emis ipoteze. Şi acum să-ţi destăinuiesc de unde mi se trage această faimă. Consider că în ştiinţă, pentru a grăbi dezvoltarea ei şi pentru precizarea noţiunilor, sunt absolut necesare controversele. Mi s-a întâmplat de multe ori să nu am dreptate în disputele ştiinţifice. Dar aproape întotdeauna, fie cu voie, fie fără voie, preopinenţii mei au fost nevoiţi să-mi lămurească şi să şlefuiască în discuţii amănuntele concepţiei lor. Datorită acestui fapt, teoriile lor s-au cristalizat, au devenit mai simple şi prin aceasta mai perfecte. De aici nu trebuie însă trasă concluzia că mă străduiesc să mă aflu în opoziţie cu orice preţ, mai ales că uneori aceasta mă costă foarte scump, cerându-mi un mare risc. Totuşi, dacă azi mă bucur de oarecare consideraţie, aceasta se datorează numai faptului că nu mi-e teamă să înfrunt orice risc. Cu toate astea, mă îndoiesc că ipoteza cu care vii la mine poate fi dusă mai departe, fără a ajunge la concluzii false. Căci de la ce fapt plecăm! Clapa neînchisă a puţului de lansare şi câteva micrograme de astron pe una din bombele atomice, atâta tot. Şi dumneata ai vrea să afli de la mine nu numai înfăţişarea fiinţelor care au vizionat, pare-se, satelitul, ci şi câte ceva despre

psihicul lor. Cred că trebuie să te adresezi profesorului Entreul, ca să mai inventeze vreun basm cosmic în legătură cu ele. El este doar specialist în această privinţă şi-i depăşeşte pe povestitorii de basme…

Am părăsit observatorul mult mai nedumerit decât intrasem. Vrând-nevrând, am abandonat problema, deşi nu am izbutit să scap cu desăvârşire de obsesia ei. Fiinţe enigmatice, când asemenea unor pânze triunghiulare ale unor nori gelatinoşi, când ca nişte caracatiţe în armură metalică, mă urmăreau adesea în vis. Ameta a observat că imaginaţia mea creează pur şi simplu o multitudine de imagini cunoscute, dar nici nu putea fi altfel; se ştie doar că nu-ţi poţi reprezenta un lucru nici în întregime, nici în părţile lui componente, dacă n-ai luat cunoştinţă de el prin simţuri.

În a treia săptămână de drum spre Proxima, discul ei ocupa a zecea parte din cer. Instalaţiile de răcire ale Geei funcţionau din plin, pentru a menţine pe navă o temperatură normală, iar astrofizicienii nu mai părăseau observatoarele decât foarte rar.

În a optsprezecea zi de drum, când am ieşit dimineaţa pe punte, am simţit o dogoare stătută ce pătrundea prin pereţi. Discul soarelui roşu, străbătut din când în când de pete mai întunecate, încercuite de văpăi de foc, părea împietrit. Şi deşi instalaţiile de răcire lucrau cu toată intensitatea, temperatura pe navă creştea în fiece oră cu o

cincime de grad, astfel că la amiază atinsese 32° Celsius. De aceea era greu să rămâi pe puntea stelară mai mult de câteva minute, deşi ventilatoarele pompau încontinuu în galerii un curent puternic de aer rece.

Discul Piticului se întindea în toate părţile, până dincolo de orizontul nostru cosmic. Dar, fie din cauza unei iluzii optice, fie din cauza difuzării reale a razelor lui în pulberea din vid, cerul de deasupra Geei avea culoarea sângelui negru, închegat, iar prin bezna inundată de purpuriul închis, cu greu îşi mai făceau drum razele celor mai strălucitoare stele. Curioşii veneau mereu pe puntea stelară, dar plecau îndată, leoarcă de năduşeală şi respirând anevoie, cu ochii strălucitori ca şi cum ar fi reţinut în ei imaginea flăcărilor spre care priviseră. Uneori, soarele roşu părea o pâlnie de dimensiuni gigantice, cu marginile răsfrânte, din fundul căreia se ridicau nişte protuberanţe, unele atât de lent, încât modificările formelor lor nu puteau fi sesizate de ochi, altele izbucnind cu mişcări arcuite, de parcă ar fi fost nişte şerpi de foc ce ieşeau târându-se din cromosferă. Orizontul curbat se separa de cerul cufundat în beznă, prin flăcărui mişcătoare. Rotirea Piticului părea o scurgere maiestuoasă de pete şi de o reţea de granulaţie mai închisă, printre câmpiile orbitoare de jeratic.

În ziua aceea, temperatura a ajuns, chiar în încăperile interioare, 40°. Seara a venit la dispensar tânărul Kanopos, al doilea asistent al

astronautului Pendergast. Se plângea de dureri de cap, de junghiuri în muşchii spatelui şi de o stare generală proastă. Pulsul îi era foarte slab. I-am prescris medicamentele necesare pentru a se reconforta, iar după aceea i-am comunicat lui Yrjola că boala lui Kanopos este provocată, după părerea mea, de creşterea prea mare a temperaturii în navă. L-am instalat pe tânăr într-o rezervă a spitalului, unde aparatele de răcire reuşeau să menţină temperatura la 25°, deşi pe puntea stelară, chiar în timpul nopţii, s-a ridicat la 44°.

A doua zi, starea lui Kanopos m-a neliniştit foarte mult. Temperatura a început să-i crească, splina i s-a mărit, iar starea generală s-a înrăutăţit. Hemograma a arătat scăderea leucocitelor. Pe la prânz, bolnavul a început să aiureze.

Tratamentul pe care i l-am aplicat n-a adus niciun fel de ameliorare. Atunci am chemat pe Schrey şi pe Ana, ca să ne consultăm. Simptomele bolii erau cu totul necunoscute. După consult, m-am dus din nou la Yrjola, de data aceasta pentru a-i cere în mod categoric încetarea zborului spre discul solar. Astrofizicienii au primit această cerere a mea fără bucurie, deoarece, conform planului stabilit, aveam să ne deplasăm în direcţia Piticului Roşu, până când temperatura pe navă va ajunge la 56°, iar în acel moment nu atinsese decât 47°. Cu toate acestea, eu n-am vrut să-mi schimb părerea. Trehub mi-a atras atenţia că, în

afară de Kanopos, nimeni nu se mai îmbolnăvise, şi m-a întrebat dacă sunt sigur că boala se datorează creşterii temperaturii. Deşi nu puteam să garantez, n-am renunţat la cererea mea, astfel că, în cele din urmă, astronauţii s-au hotărât să mi-o satisfacă.

La ora trei după-amiază, Gea şi-a încetinit viteza, a făcut un ocol larg şi a început să se îndepărteze de Pitic cu o viteză de cincizeci kilometri pe secundă. Între timp, bolnavul se simţea din ce în ce mai rău. Am stat lângă el până la miezul nopţii. Aiura, iar temperatura i se urcase la 40°. Inima începuse să-i slăbească, parcă atacată de o otravă necunoscută. Deoarece şi noaptea precedentă o petrecusem în picioare, eram atât de obosit, încât abia mai reuşeam să birui somnul. La ora două noaptea m-a înlocuit Ana. M-am dus în odaia mea să mă odihnesc măcar câteva ceasuri, dar la ora patru a sunat telefonul.

Trezit brusc din somn, pe jumătate ameţit, am auzit vocea Anei: „O insuficienţă cardiacă acută, stare gravă”. Am sărit imediat din pat, mi-am aruncat pardesiul pe umeri şi am alergat la spital.

Bolnavul îşi pierduse cunoştinţa. Respiraţia şuierătoare abia îşi făcea loc printre buzele-i arse de febră. Trupul i se cutremura de o tuse uscată, puternică. Indicatorul pulsometrului trecuse de 130. Am pus în funcţiune aparatul de oxigen, i-am făcut câteva injecţii care să susţină circulaţia

sângelui, şi mă bătea chiar gândul să aplic inima artificială, dar simptomele generale de intoxicaţie constituiau o serioasă contraindicaţie. L-am trezit pe Schrey, care a sosit în câteva clipe. Tustrei am încercat încă o dată să descoperim cauza misterioasă a bolii. E limpede că boala nu avea nici în clin nici în mânecă cu temperatura ridicată la care fusesem supuşi în ultimele zile. I-am făcut din nou analiza bacteriologică a sângelui (deşi pe Gea nu existau de loc bacterii, am ţinut totuşi seama de posibilitatea aducerii microbilor de pe misteriosul satelit artificial), dar rezultatul a ieşit negativ.

După ce am făcut tot ce ne-a stat în putinţă, am ieşit câteva clipe pe puntea stelară, pustie. Era aproape ora cinci dimineaţa. Nu se auzea decât zgomtul surd, monoton al instalaţiilor de răcire, care lucrau cu toată puterea. Îngândurat, mergeam fără să mă uit la priveliştea ce se desfăşura dincolo de geamuri. Deodată m-a izbit drept în ochi o strălucire puternică. M-am oprit.

În prima clipă nu am văzut decât un câmp roşu cuprins de flăcări, dar nu lumina aceea dureroasă şi nemişcată a oţelului înroşit, ci oceanul cromosferei vibrând, devenit semilichid. M-am uitat cu atenţie şi am început să deosebesc amănuntele. Perdeaua de flăcări, doar aparent uniformă, care acoperea trei pătrimi din cer, părea vie. Se vălureau acolo păduri întregi de purpură, iar de sub învelişul lor se înălţau capete de nori ce se bifurcau desfăcându-se în trei, apoi în mai

multe părţi, se întindeau ca nişte hlamide de foc, strălucind sângeriu aidoma unor guri groteşti deschise pentru a vărsa foc şi, după ce rămâneau astfel câteva clipe, se îndoiau şi se împrăştiau, lăsând loc altora, care apăreau ca aduşi de vânt. Uneori, explozia acestor excrescenţe era precedată de apariţia a doua vârtejuri zburătoare ce se roteau în direcţii opuse, ducând cu ele flăcări mai palide decât mediul din jur. Altă dată, suprafaţa de foc era înghiţită mai întâi de un vârtej, dar după aceea începea să se umfle repede, aruncând din ea, cu o viteză uriaşă, fulgere ce se înălţau în sus şi care, pe măsură ce se îndepărtau, deveneau tot mai mici, mai palide, mai slabe, până când strălucirea lor ce irita ochiul se transforma într-o luminescenţă portocalie, peste care luneca limba straturilor mai adânci ale cromosferei ce vibra încontinuu.

O, ce privelişte de nedescris! După ani de întuneric fără margini, de vid de gheaţă, în care gerul pietrifica chiar şi cel mai uşor gaz, iată că în faţa peretelui subţire al Geei se înălţa nu un munte, nu o mare, ci un gigantic univers de foc. Nava, fragilă fărâmă de metal suspendată deasupra adâncului orbitor, părea că se destramă, se topeşte.

Cât de nemilos este acest univers: cugetam în gând. Cât de înguste şi rare sunt zonele temperate, de mijloc, în care să se poată naşte şi dura o bucată de vreme viaţa, atât de firavă şi lipsită de apărare în faţa jerateculuі alb şi a

gerului negru, cele două extreme ale existenţei!… Dar – cugetam eu mai departe – această viaţă firavă preţuieşte mult mai mult decât toate, fiindcă, iată, această fărâmă de viaţă se află deasupra stelei, unul din acele focare oarbe care ne-au dat naştere.

Şi tot gândind astfel, îmi simţeam faţa, ochii şi fruntea pătrunse parcă, prin milioane de înţepături invizibile, de dogoarea Piticului Roşu, Pitic între stele, dar gigant pentru oameni.

Mi-am dat seama că cineva se află lângă mine. Într-adevăr, la numai doi paşi, stătea Trehub. Voiam să-mi vin în fire şi de aceea l-am întrebat:

— Profesore… Ce s-ar întâmpla cu Piticul dacă am descărca în el toată încărcătura dezintegratorului?

— Exact ceea ce s-ar întâmpla cu un ocean în care un copil ar arunca un fir de nisip… – mi-a răspuns el, fără să stea măcar o secundă pe gânduri.

Ultimele cuvinte ale astronomului nu le-am mai auzit, deoarece m-a străfulgerat deodată un gând năprasnic.

Fără să ţin seama că era aşa de târziu, m-am îndreptat îndată spre locuinţa lui Grotrian, pe care, trezindu-l, l-am întrebat dacă automatele trimise prima oară spre satelitul misterios au fost sterilizate la întoarcerea lor pe Gea.

Astronautul, neliniştit, deşi voia să pară calm, i-a telefonat lui Yrjola.

După o clipă am primit răspunsul: automatele au fost sterilizate abia la înapoierea noastră pe navă. Prin urmare, timp de aproape trei ore, ele au putut să vie în contact cu oamenii.

— Bine, dar aţi spus doar că este exclusă orice infecţie de natură bacteriologică – a rostit Grotrian, pentru a încheia discuţia, privindu-mă cercetător.

Tăceam. Atunci Grotrian s-a apropiat de aparat şi a început să-i cheme pe specialişti. În curând au apărut: Ter Haar, Moleticz şi paleobiologul Ingwar. Astronautul le-a prezentat faptele pe scurt. Când a isprăvit, Ingwar a sărit ca ars de la locul lui.

— Viruşii! a strigat el. I-aţi cercetat sângele ca să vedeţi dacă nu cumva conţine viruşi?

— Nu – am răspuns eu, îngălbenindu-mă.

Nu ne-am gândit la o astfel de posibilitate. Greşeală fatală, dar lesne de săvârşit, luând în consideraţie faptul că ultimii viruşi dispăruseră de pe suprafaţa Pământului, cu nouă sute de ani în urmă.

Am plecat în grabă de la Grotrian, rugându-l să se intereseze dacă nu cumva Kanopos a venit în contact cu automatele înainte de sterilizare, şi m-am înapoiat la spital.

Bolnavul continua să zacă într-o stare de totală inconştienţă. Respiraţia devenea tot mai anevoioasă, pleoapele şi degetele începeau să i se învineţească, pulsul număra 150 de bătăi pe minut. Desperată, Ana îi dădea fără încetare

oxigen. I-am luat sângele din vâna braţului şi l-am dat imediat automatelor la analiză. Am fost nevoit însă să le dau indicaţii precise de felul în care trebuiau să lucreze, deoarece nu erau adaptate pentru a efectua asemenea operaţie. De aceea, abia la ora 9 dimineaţa, ameţit de nesomn, cu capul vâjâindu-mi de durere, m-am aplecat asupra rezultatelor analizei. În sângele bolnavului se aflau nişte corpuri infime, al căror diametru atingea numai a douăzecea mia parte dintr-un milimetru. O cercetare superficială a arătat că aceştia erau agenţi patogeni. Nu mai încăpea nicio îndoială. Tovarăşul nostru fusese infectat de viruşii aduşi de automate de pe satelitul artificial. L-am trezit imediat pe Schrey, ca să-l înştiinţez de acest lucru. A sosit îndată la spital, împreună cu Ingwar şi cu încă un paleobiolog, specialist în flora bacteriană. Cu ajutorul trionului, am identificat repede agenţii: erau viruşii aşa-numitei psittacoze, infecţie foarte periculoasă. Ne aflam chiar în laboratorul de analize când ne-a chemat Ana.

— Agonie! ne-a spus ea prin telefon.

Am repetat tovarăşilor mei acest cuvânt. Într-un minut ne şi aflam în rezerva bolnavului.

Tovarăşul nostru era pe moarte. Pulsul nu i se mai simţea. Faţa, din vânătă, devenise acum cenuşie, întunecată; bolnavul respira din ce în ce mai rar şi respiraţia se făcea din gât.

I-am făcut o nouă transfuzie de sânge, încercând să-i uşurăm activitatea inimii, dar totul a fost în zadar. Atunci, îndeplinind cea mai înaltă

îndatorire a unui medic, am încercat să-l readucem la starea de conştienţă măcar pentru câteva clipe, ca să-şi poată spune ultima dorinţă, dar n-a mai fost posibil. Creierul, distrus de toxine, pierdea controlul asupra trupului. La ora zece şi şase minute, inima a încetat să mai bată.

A fost primul deces pe navă, datorită unei boli. Am ieşit din spital abătuţi de înfrângerea suferită. Dacă am fi ştiut mai din vreme cauza bolii, poate am fi reuşit să o combatem. Acum trebuia să ne pregătim în primul rând pentru o eventuală izbucnire a epidemiei. Grotrian ne-a înştiinţat că într-adevăr Kanopos se atinsese de automate, deoarece el le-a condus în cabinetul astronauţilor pentru a li se înscrie relatările pe trioni. Automatele se infectaseră cu cultura de viruşi când străbătuseră laboratorul blindat cu plumb al satelitului artificial. Ele nu respectaseră indicaţiile preventive, deoarece constructorii n-au prevăzut posibiltiatea unui astfel de eveniment.

Prima măsură pe care am luat-o a fost aceea de a izola într-o secţie aparte a spitalului pe toţi cei ce veniseră în contact cu Kanopos în ultimele zile. Pericolul infectării era mare, deoarece organismul nostru, dezobişnuit în condiţiile de pe Pământ să lupte împotriva infecţiilor, era prea puţin rezistent. Şi în timp ce biologii şi chimiştii analizau structura proteică a virusului, eu îi consultam pe toţi cei bănuiţi. Astfel am constatat că sângele a unsprezece oameni era infectat de aceşti periculoşi agenţi patogeni. Atunci,

hemosintetizatorii au primit ordinul de a crea anticorpi care să distrugă viruşii, dar în acelaşi timp nevătămători pentru organismul uman. Puse în mişcare seara, la miezul nopţii au şi furnizat primele doze de vaccin, care au fost aduse imediat la spital. A doua zi am vaccinat întregul echipaj al Geei, fără excepţie. Astfel, primejdia epidemiei a fost înlăturată dintru început.

Seara, m-am întâlnit cu Ter Haar şi Nils Yrjola pe puntea stelară. Nils m-a întrebat despre ultimele clipe ale lui Kanopos, prietenul său.

— Gândiţi-vă! a intervenit Ter Haar, când eu am terminat. Nu s-au lăsat până n-au făcut o victimă, chiar şi când ultimele rămăşiţe li s-au destrămat în vid…

Tăceam. În spatele Geei, Piticul strălucea cuprins de flăcări. Lumina sa purpurie se răspândea de-a lungul podelei punţii, căzând pe feţele oamenilor şi poleindu-le ochii cu o strălucire roşie.

PLANETA PITICULUI ROŞU

Pe măsură ce ne continuam zborul, a doua planetă a Piticului, un disc roşiatic, se apropia aparent de două dintre cele mai strălucitoare stele ale cerului: serii gemeni ai stelei duble alfa Centaurul.

Sistemul planetar al Soarelui A, format din două grupe, interioară şi exterioară, se aseamănă destul de bine cu cel pământean. Soarele B nu are

însă planete, în adevăratul înţeles al acestui cuvânt, ci este înconjurat de un roi uriaş de asteroizi şi meteoriţi, cei mai mari dintre ei fiind cam de aceeaşi mărime cu Luna şi Pământul. Astrofizicienii numesc acest soare „gunoierul sistemului dublu”, deoarece pare că a strâns în jurul său toate frânturile de materie rămase după consolidarea familiei planetare a lui Telemac.

În acele zile, pline de evenimente, era foarte greu să găseşti altundeva, decât în observator, pe vreunul dintre planetologi. Ei măsuraseră şi cântăriseră totul din sistemul nostru solar – tot ce se aseamănă cât de cât cu o planetă – astfel că nu puteau decât să completeze rezultatele cercetărilor predecesorilor lor. Acum îi asalta pur şi simplu un potop de noi fapte. Ori încotro îşi îndreptau privirea, fie în direcţia marilor sori din Centaur, fie către Piticul Roşu, peste tot existau planete necercetate. Nu este deci de mirare că lucrau fără a se odihni şi nu numai că mâncau, dar chiar şi dormeau lângă telescoape.

Cu toate acestea, tot am reuşit să-l ajung din urmă pe Borel, în grădina aproape pustie. Se dusese acolo, după cum mi-a spus, „într-o goană, ca să se trezească în mijlocul miresmei florilor”.

Am zăbovit împreună câtăva vreme pe stâncile ce se înălţau deasupra râuleţului. Aici, Borel mi-a împărtăşit o mare şi recentă descoperire: a doua planetă a Soarelui A, nu cu mult mai mică decât Pământul, se roteşte în jurul axei sale, dar mult mai repede; durata de rotaţie

este numai de 18 ore. Aşteptam răbdător lămuririle următoare, dar Borel nu se grăbea să mi le dea. Ba chiar văzându-mă liniştit, s-a mirat.

— Cum, nu înţelegi! Ştii doar că Mercur nu se roteşte de loc în jurul axei sale, iar Venus se roteşte foarte încet. Rotaţia iniţială rapidă a acestor planete a fost frânată în decursul milioanelor de ani de mareele cauzate de gravitaţia solară. Iată însă că cea mai apropiată planetă a stelei alfa A Centaurul, îndreptată întotdeauna cu aceeaşi emisferă către el, seamănă întocmai cu Mercur, pe când cea de-a doua, corespunzătoare poziţiei lui Venus, are timpul de rotaţie de peste treizeci de ori mai scurt decât cel al lui Venus.

— Ei şi ce înseamnă asta?

— Intervenţia factorului neastronomic.

— Şi ce fel de factor este acesta?

— Fiinţele vii care populează planeta – a răspuns Borel. Şi află că aceste fiinţe sunt cel puţin egale cu noi ca inteligenţă, dacă nu cumva ne depăşesc chiar, fiindcă noi nu am încercat până acum să modificăm viteza de rotaţie a Pământului.

— Ce? am întrebat eu, cu voce tare. Crezi cumva că ei o reglementează?

— Da. Planeta aceasta nu are sateliţi. Calculele arată că ea ar trebui să facă o rotaţie în douăzeci, sau în cel mai bun caz în optsprezece zile. Teoretic nu se poate admite un timp de rotaţie mai scurt. Prin urmare… putem să ne pregătim să întâlnim fiinţe cu adevărat inteligente.

L-am întrebat atunci de ce, după o descoperire atât de importantă, pierdem timpul urmărind cea de-a doua planetă a Piticului.

— În decursul celor opt ani ai călătoriei noastre – mi-a explicat Borel – motoarele Geei au transformat în energie câteva zeci de mii de tone de combustibil. Această pierdere importantă de masă trebuie completată cât se poate de repede. După cum se ştie, putem să eliberăm energia atomică din orice fel de materie, echivalentul caloric al elementelor depinzând doar de masa lor. Teoretic, nava poate fi propulsată cu orice substanţă, indiferent dacă este vorba de lichid, gaz sau mineral, dar astronauţii doresc ca materialul ales pentru completarea rezervelor de combustibil să poată fi adunat într-o cantitate mare, uşor şi repede, şi să poată fi transportat pe Gea cât se poate mai grabnic. Or, era de aşteptat ca cea de-a doua planetă a Piticului, înconjurată de o atmosferă foarte rară şi fără nori şi acoperită de pustiuri de nisip, să îndeplinească toate aceste cerinţe.

— Iată-ne, în sfârşit, în situaţia grădinarului din antichitate, care, după o muncă perseverentă, izbutind să facă să-i rodească pomii, deşi mâna nimănui nu atinsese încă fructele, a putut să rostească: treaba este gata.

Aceste cuvinte i-au ieşit din gură lui Ameta. Stătea cu Yrjola pe puntea stelară, inundată de lumina roşie a Piticului ce strălucea sus, deasupra

noastră.

— Despre ce vorbiţi? i-am întrebat eu, apropiindu-mă. Cine este grădinarul şi ce semnificaţie are metafora ta, pilotule?

— Vrea să spună că, chiar şi în clipa asta dacă am fi nevoiţi să ne întoarcem pe Pământ, totuşi expediţia noastră şi-a îndeplinit misiunea – a răspuns inginerul în locul lui Ameta.

— Aha, prin urmare noi suntem grădinarii şi el e fructul copt – am rostit eu, arătând cu mâna în jos, de unde se înălţa până departe, la orizont, emisfera stacojie a planetei. În ceea ce mă priveşte, aflaţi că eu n-aş dori să mă întorc tocmai acum când ne apropiem de ţintă!

— Nimeni nu doreşte aşa ceva, a răspuns Yrjola – dar să lăsăm imaginaţia să rătăcească în sfere înalte, fiindcă, vezi, chiar azi Ameta împlineşte cincizeci de ani.

— O jumătate de veac! am exclamat eu, fără voie. Şi arată din ce în ce mai tânăr! Cum vine asta?

Ameta mi-a răspuns:

— A trecut destulă vreme de când am trimis spre Pământ formula de bază a teoriei lui Goobar. Fascicolul acela de semnale radiofonice aleargă acuma prin spaţiu şi va ajunge pe Pământ după doi ani. Aşa că, chiar dacă pe noi ne-ar lua dracu', am realizat un lucru minunat.

— Perspectiva împărăţiei dracilor nu mi se pare chiar atât de încântătoare – am zis eu – dar dacă îţi este absolut necesară în ziua naşterii,

atunci nu mă opun. Inginere! m-am adresat eu lui Yrjola. De ce domneşte atâta linişte pe navă? De ce nu se fac pregătiri pentru „aterizare”?

— Am făcut toate pregătirile astă-noapte. Mai avem de străbătut încă vreo treizeci de mii de kilometri, cale de încă o oră, deoarece ne deplasăm foarte încet, fiindcă ne apropiem de limita Roche…

— Nu-i aşa că Ameta va zbura primul? am întrebat eu.

— De bună seamă că el o să zboare – a răspuns pilotul, ca un ecou, dar inginerul a adăugat zâmbind:

— Trebuia să zboare Zorin, însă i-a cedat locul lui Ameta ca dar pentru ziua lui de naştere…

— Trag nădejdea că vom putea să ne odihnim cu toţii oasele pe un sol într-adevăr stabil. Ia gândiţi-vă! Opt ani în care să nu ai decât metal sub picioare… Cred că o să li se facă milă astronauţilor de noi.

— Priviţi! a rostit încet Ameta.

Discul roşcat al planetei era întretăiat de liniile faliilor. Totul era imobil, mort. Dar, privind mai atent la câmpiile întinse, în aparenţă cu desăvârşire plate, puteai observa nişte fâşii cenuşii care alunecau alene peste ele. Aveam în faţa ochilor o imagine identică cu aceea pe care o are călătorul ce se apropie de Marte: sunt furtunile de pulbere ce zboară cu o viteză uriaşă.

Între timp, puntea s-a umplut de oameni. Gea zbura din ce în ce mai încet, parcă meditând dacă

trebuie să coboare până în imediata apropiere a suprafeţei globului.

— Trebuie să mă pregătesc – a rostit Ameta, zâmbind.

Atunci am băgat de seamă că avea tâmplele încărunţite.

Lumina Piticului ce se strecura de sus strălucea în părui acela alb, cu nuanţa celui mai pur rubin.

— Trebuie să mă pregătesc – a repetat el. Plec în altă lume, dar nu-mi iau rămas bun, fiindcă mă voi întoarce în curând!

După un zbor de recunoaştere de trei ore, Ameta ne-a trimis următoarea ştire:

„O planetă mică, pustie, asemenea lui Marte. Eroziune foarte pronunţată, lipsită de apă. Niciun fel de urme de viaţă organică. Pustiuri imense de piatră şi nisip. Stânci – străjeri singuratici – cisturi montane şi vulcani stinşi. Densitatea atmosferei este de aproximativ două sute de ori mai mică decât pe Pământ. Nu există urme de oxigen sau de vapori de apă. Diferenţa de temperatură între emisfera luminată şi emisfera întunecată ajunge până la 110°. Zona furtunilor se întinde de-a lungul liniei terminatorului, iar aceasta se deplasează cu viteza rotaţiei planetei. În sistemul central al lanţului muntos din regiunea subtropicală din emisfera sudică există o mare depresiune regulată, scoţând la iveală straturi ale scoarţei, probabil scutul cristalin de bazalt. În

acest sector se întind, pe o porţiune de câteva sute de kilometri, şiruri mari de roci eruptive fărâmiţate”.

Planetochimiştii au apreciat că, deşi valoarea energetică a bazaltului şi a mineralelor înrudite cu el este sub valoarea elementelor grele de pe Pământ, elemente care ne-au servit până atunci drept combustibil, totuşi, procedeul simplu de extracţie şi transport va compensa în mare măsură această diferenţă. S-a hotărât deci ca Gea să rămână suspendată deasupra zonei indicate vreme de cinci sau şase zile, iar în acest timp rachetele de marfă să umple rezervoarele ei cu mineralul fărâmiţat corespunzător.

Toată noaptea a durat analiza fotoplanurilor aduse de Ameta. Gea plutea la o înălţime de aproximativ 200 kilometri de ea, deci mult în afara razei atmosferei rarefiate. Spre ziuă m-am dus pe puntea stelară. Acolo am fost martorul unui fenomen deosebit de minunat. Tocmai atunci nava noastră ieşea din conul de umbră aruncat de planetă. În vârful cupolei gigantice, ce acoperea cerul înstelat, a strălucit o clipă o dungă sângerie. Apoi, din întunericul tivit uniform de geana de lumină, s-a înălţat fruntea roşie a Piticului. În curând, razele sale au pătruns în atmosferă şi atunci ea s-a luminat toată ca de un joc de artificii. Doar din loc în loc se scurgeau parcă valuri de sânge. Până la marginile orizontului, discul era îmbrăcat într-o culoare purpurie ce bătea în roz. Acest fenomen a durat până ce soarele pitic s-a

înălţat ceva mai sus, iar Gea, care îi alerga în întâmpinare, a ajuns deasupra emisferei luminate.

La ora douăsprezece, ora locală, Gea s-a oprit deasupra spaţiului indicat de Ameta şi a trimis pe sol o echipă de recunoaştere formată din specialişti în tectonică şi planetochimişti. Jos, învăluite în brâie de ceaţă subţire, se profilau neclar lanţuri întortocheate de munţi, având în mijloc un masiv puternic, înalt, lung de patru sute de kilometri, şi care amintea de uriaşele circuri lunare. În partea de nord-est, peretele circului era spart, parcă cu secole în urmă, de lovitura unui ciocan gigantic care a sfărâmat stâncile şi a împrăştiat fărâmele de stâncă până departe în pustiu, aşezându-le în şiruri albe, desfăcute radial în toate părţile. Întreg acest ţinut, privit de la mare înălţime, părea ca o stea de mare strivită pe suprafaţa globului.

Am urmărit rachetele ce coborau spre planetă, până ce le-am pierdut din ochi, apoi am pus mâna pe instrumentele optice. În câmpul vizual, acoperit mereu de nori roşcaţi, au apărut deodată scântei argintii ce se apropiau de sol. Prima navă a atins suprafaţa pustiului cu flacăra sa atomică, lăsând în urmă o dâră incandescentă. Nisipul topit s-a transformat într-o scoarţă de sticlă, creând un fel de pistă naturală pe care au aterizat rachetele următoare. Cercetătorii trebuiau să ia probe de stâncă şi să determine locurile unde mineralele au cel mai bogat conţinut de elemente grele.

Efectuarea analizelor în condiţiile expediţiei a durat trei ore, apoi, chemate prin radio, rachetele de marfă şi-au luat zborul de pe aeroporturile Geei, ducând cu ele excavatoare mecanice, concasoare şi utilaj pentru încărcare. Echipa de recunoaştere putea să se întoarcă pe navă, dar ea a întreprins noi cercetări. După prânz, savanţii au cerut astronauţilor să li se trimită vehicule pe şenile. M-am folosit de acest prilej şi m-am alăturat echipajului rachetei care transporta vehiculele şi utilajele cerute.

Această rachetă, mult mai mare decât rachetele de persoane ale cercetătorilor, nu a putut să aterizeze pe crusta de sticlă artificială. UI Wefa, pilotul rachetei, a frânat brusc deasupra dunelor de nisip, dar nu a ales bine locul de aterizare, astfel că s-a înfipt în ele cu o forţă atât de mare, încât vreme de câteva zeci de secunde vârful rachetei a fost acoperit de valuri de nisip. Acestea, frecându-se de cuirasă, făceau un zgomot infernal, tulburând liniştea ce abia se lăsase după încetarea scâncetului frânelor. Prin faţa geamurilor treceau în zbor nori roşiatici.

Ne aflam în punctul cel mai coborât al unei câmpii nu prea joase, înconjurată din toate părţile, ca un amfiteatru, de pereţi stâncoşi. Rachetele cercetătorilor se aflau cam la un kilometru departe de noi. Nisipul zburător, spulberat neîncetat cât vedeai cu ochii, le înconjura şi le acoperea din toate părţile. Maşinile pe şenile au fost descărcate pe puntea coborâtă. Împreună cu

alţi tovarăşi m-am urcat în prima dintre ele şi după o clipă călătoream în direcţia taberei principale.

Credeam că munţii acestei planete, deşi străini, îmi vor aduce aminte de unul din peisajele cel mai adânc săpate în minte, în anii tinereţii: vârfuri de stâncă, reci, uniforme, tăcerea adâncă, tulburată doar de bătăile inimii şi care îţi dădea o senzaţie de infinit, dar nu acel infinit întunecat şi necuprins, pretutindeni prezent în atmosferele rarefiate ale planetelor, ci infinitul terestru, limpede şi azuriu.

Între timp, din spatele maşinii, zguduită de eforturile motorului şi sărind peste neregularităţile solului, vedeam un spaţiu sur, parcă prefăcut în cenuşă, ce aluneca răsfrângându-se până sub cer. Printre norii de praf ce se ridicau în urma noastră ardea tulbure Piticul Roşu. Vehiculul, trepidând şi gâfâind din pricina efortului, s-a urcat pe panglica lată de sticlă, făcută de rachete, a trecut peste ea şi s-a cufundat în nisipul foarte uşor şi sfărâmicios, aproape alb, alcătuit dintr-un soi de tuf vulcanic. De pe vârfurile dunelor din jur se ridicau vârtejuri de nisip, care pe drum loveau cu zgomot în sticla căştii scafandrului. Vehiculul pe şenile s-a oprit în apropierea rachetei-bază. Am sărit, afundându-ne în nisip până mai sus de genunchi. Racheta se afla la o depărtare de o sută de metri, dar până să ajung acolo, am fost leoarcă de năduşeală. Mergeam cu lumina în faţă.

Jos bătea un vânt puternic care ne tăia picioarele şi înălţa nori de praf portocalii, colorând aerul rar şi pătrunzând în toate cutele scafandrelor. Racheta se afla pe cocoaşa unei stânci abrupte, înconjurată, ca o insulă, de nisipuri mişcătoare. În jur se întindea pustiul. Nicăieri, nici urmă de dâre aşezate radial, aşa cum apărea atât de clar de la înălţime.

În cabina mare a rachetei erau vreo zece oameni. Discutau la masa acoperită de hărţi, fotoplanuri şi fragmente de minerale. Intrigaţi de configuraţia maselor de stânci, cercetătorii intenţionau să facă sondaje experimentale în sol. De aceea, curând după ce-am sosit, ne-am îmbrăcat din nou scafandrele şi ne-am îndreptat spre vehiculele pe şenile ce ne aşteptau.

M-am urcat pe turelă, ca să cuprind cu ochii un spaţiu cât mai întins, dar abia ajunsesem acolo, că vehiculul a şi trepidat, smucindu-se puternic şi luând-o din loc, aruncând în urmă şi în lături coloane întregi de nisip. Mergea încet, afundându-se uneori până la jumătate. Aceste cufundări şi legănări neîncetate, ca şi oscilaţia permanentă a nisipurilor, ne dădeau impresia că pluteam pe o mare. Siluetele munţilor ce se întrezăreau printre norii de nisip deveneau din ce în ce mai negre şi mai înalte, iar când distanţa până la ei s-a micşorat, am observat că ne îndreptam cu precizie spre spărtura din lanţul stâncos.

Spre apus se întindeau pereţii stâncoşi, erodaţi simetric de jur-împrejur, iar dincolo de ei

se desfăşura o panoramă haotică, ce nu poate fi zugrăvită în cuvinte. Povârnişurile sfârtecate, din care se înălţau colţi uriaşi, ca nişte căpăţâni formate parcă din cremenea topită ce se vărsa pe acolo şi care, răcindu-se, a împietrit în forme rotunde, nemişcate, deschideau genuni uriaşe. Pereţii abrupţi, perpendiculari, aveau crestele topite la suprafaţă şi învăluite într-o luminescenţă violetă. Aici, lanţul uriaş al munţilor se prăvălea până în adâncul câmpiei în trepte gigantice, pentru ca să urce apoi iar, la câţiva kilometri mai departe, în adâncul roşcat al orizontului, la înălţimea celorlalte creste.

Vehiculul nostru ocolea din ce în ce mai des stâncile de bazalt. Deodată însă s-a oprit în faţa unui perete de stâncă pe care nu îl putea birui. Atunci am pornit mai departe, în tovărăşia savanţilor, de astă dată pe jos, uneori făcând adevărate escaladări. Dar munca acestora de sondare a stâncilor cu aparatele cu ultrasunete, de radiografiere a stâncilor şi luare de probe se desfăşura atât de monoton şi de lent, încât nu după multă vreme, m-am întors la vehiculul părăsit la marginea povârnişului. Stam înăuntru, la căldură şi discutam cu UI Wefa, când deodată radioul a început să transmită. Meteotehnicienii de pe Gea ne preveneau că odată cu amurgul, se apropia o furtună de nisip. Trebuiau chemaţi cercetătorii care se împrăştiaseră departe, pe tot terenul. I-am adunat pe toţi şi ne-am întors la racheta-bază.

Soarele roşu ajunsese la orizont. În câteva secunde, norii de deasupra noastră s-au îngroşat, iar cerul a devenit pretutindeni roşcat ca o flacără învăluită de fum, privită printr-o sticlă murdară. Discul sângeriu şi rece al Piticului Roşu atârna deasupra genunii dintre culmile negre şi nori. Totul în jur fusese învăluit într-o ceaţă purpurie, din ce în ce mai întunecată. Roşul aprins se transformase într-un violet cu reflexe sângerii. Maşinile ce se legănau greoi şi oamenii din ele păreau nişte vietăţi submarine, nemaivăzute. Dar în clipa când discul purpuriu a atins orizontul, a apărut în el o adâncitură plată, ca şi cum stâncile ar fi fost topite de sfera incandescentă. În curând însă ea s-a lăsat mai jos, iar deschizătura creată de iluzia optică a dispărut. Încă o clipă, roşul s-a luptat cu întunericul, apoi s-a stins. Doar deasupra locului unde Piticul se ascunsese după munţi au mai jucat o vreme, leneş, razele lui, ca nişte şerpi cărămizii, apoi au dispărut şi ele. După aceea s-a lăsat amurgul, întunecat ca păcura, în care nu mai desluşeam nimic, ca şi cum am fi stat cu ochii închişi. Panorama apusului ne ţintuise în faţa clapei rachetei. Dar încă nu ne dispăruse din minte imaginea acelui peisaj, când a început să se audă în depărtare un vuiet din ce în ce mai puternic. Se apropia noaptea şi odată cu ea – furtuna de nisip.

Am ascultat până târziu discuţia savanţilor. Toţi erau de acord că odinioară, un mare meteorit ce se mişca pe o traiectorie aproape paralelă cu

suprafaţa planetei a spart o poartă în lanţul de munţi ce-i închidea drumul zborului său.

Obosit şi ghemuit într-un colţ al cabinei, nici nu ştiu când am adormit. Peste noapte m-am trezit o dată sau de două ori şi i-am văzut pe cercetători aplecaţi deasupra hărţilor. Apoi am adormit din nou. Cred că ei n-au închis ochii până la ziuă. Dimineaţa, temperatura atmosferei era, în straturile exterioare, minus 87°. În cursul nopţii, toate rachetele fuseseră acoperite în întregime de nisip. Abia le-au dezgropat automatele chemate prin radio. Rachetele de marfă transportau mereu pe Gea bazaltul fărâmiţat, iar cercetătorii au pornit din nou pe teren, la locul cataclismului cosmic.

Am rămas singur în rachetă, privind prin geam cum în altă cabină mai mică, doi coordonatori dirijau lucrările cercetătorilor. Pe marile ecrane, pe care se vedea harta întregii regiuni, ardeau zeci de luminiţe, care indicau oamenii. Aceste puncte luminoase se mişcau încet, se opreau, se dădeau înapoi, creând prin mişcarea lor impresia unui joc de copii, când, de fapt, acei ale căror emiţătoare conduceau mişcările luminiţelor se urcau pe stânci înalte sau coborau în prăpăstii adânci. La un moment dat, luminiţele au tresăltat şi au pornit-o toate într-o singură direcţie. În curând au format un inel mobil, apoi s-au strâns la un loc şi au luat-o la fugă, ca un roi de scântei. Cei doi coordonatori au tresărit. A treia persoană care se afla în cabină, planetologul

Borel, privea cu atenţia încordată când la un ecran, când la celălalt. După aceea a spus ceva celorlalţi tovarăşi ai săi, apoi s-a apropiat de aparatul de legătură directă cu Gea şi a început o lungă discuţie. În acest timp, coordonatorii s-au ridicat deodată de la locurile lor şi s-au aplecat deasupra ecranelor. Erau atât de neliniştiţi, încât am vrut să intru în cabină. Dar tocmai în clipa aceea, pe pupitrul lateral s-au aprins trei lumini: două verzi şi una albă, care anunţau că soseşte o rachetă de persoane de pe Gea (rachetele de marfă, care circulau fără încetare, erau deconectate din reţeaua de semnalizare). După vreo zece minute a apărut astronautul Ter Akonian. Fără să-mi mai pot stăpâni curiozitatea, am intrat în cabină împreună cu el.

— Vor fi numaidecât aici – i-a spus Borel lui Ter Akonian. – şi vei afla totul direct de la ei.

Am aşteptat în tăcere, fără ca vreunul din noi să cuteze să o curme, cam un sfert de oră. Apoi s-a auzit zgomotul îndepărtat al motoarelor, trăgând din greu. Zgomotul se apropia mereu, pe urmă s-a oprit deodată brusc şi peste o clipă au intrat înăuntru oamenii în scafandre, aducând cu ei o cutie mare, plată, de metal, pe care au pus-o pe masă. Câţiva dintre cei sosiţi abia se mai ţineau pe picioare de oboseală. Îşi scoseseră doar coifurile şi, rămânând aşa în scafandrele prăfuite şi pătate, au căzut îndată în fotolii.

Liniştea a fost întreruptă de unul dintre specialiştii în tectonică. Din cuvintele sale a reieşit

că, dorind să găsească dovezi în sprijinul unei ipoteze, au făcut cu totul întâmplător o descoperire importantă. La un moment dat, un vehicul pe şenile s-a prăbuşit într-o grotă, ascunsă la suprafaţa solului. Lărgind această deschizătură, s-au observat parcă urmele unui coridor subteran, care mergea drept în jos, iar după câteva zeci de paşi se închidea printr-un perete de stâncă.

— Această galerie să fi fost oare creată pe cale naturală? a întrebat Ter Akonian.

— Nu-i foarte sigur – a răspuns specialistul în tectonică, după care şi-a trecut mâneca scafandrului peste faţă, lăsându-şi pe obraz o dâră neagră, dar nimeni n-a observat aceasta. Apoi s-a îndreptat spre masă, unde se afla cutia adusă, şi a rostit: Am reuşit să săpăm puţin într-un perete al galeriei. Dar treaba merge încet, fiindcă nu vrem să folosim unelte dure. Galeria se întinde mai departe… La aproximativ o sută cincizeci de metri de la intrare, iată ce am găsit…

A dat la o parte capacul de metal şi, pe o pătură moale, a apărut un bloc negricios, poros, parcă ars, de mărimea unui cap de om.

— Substanţă organică? a întrebat Ter Akonian, punând capăt liniştii ce se lăsase.

— Urme – a răspuns specialistul în tectonică. Mici cantităţi de cărbune. Analiza izotopică stabileşte vârsta acestui bloc la aproximativ 1200 – 1400 ani. Structura, după cum se vede, amorfă, şi compoziţia chimică generală nu ne dau niciun fel de indicii, deoarece a intervenit înlocuirea

parţială a componenţilor primari prin pătrunderi pseudomorfe. În plus, acest corp a mai suferit şi acţiunea unei temperaturi înalte, probabil în clipa căderii meteoritului…

— Dar biologii ce spun? a întrebat Ter Akonian.

— Acelaşi lucru ca şi noi: că acest corp conţine carbon, care este de origine organică, atâta tot.

— Dar din cercetările ulterioare, ce-aţi constatat?

— Am străbătut până acum încă cinci sute de metri de galerie. Lipsesc cu desăvârşire orice alte urme dintr-o astfel de substanţă sau dintr-o substanţă asemănătoare şi, din păcate, galeria se termină aici.

— Şi ce presupuneţi?

— Planeta nu a creat niciodată forme de viaţă proprii, deci această rămăşiţă trebuie să fie de origine extraplanetară.

— Pe ce vă bazaţi această concluzie?

— În niciun strat, până la roca mumă, nu se întâlneşte vreo urmă a acţiunii apei şi lipsesc cu desăvârşire rocile sedimentare. Or, în structurile albuminoide, viaţa nu poate să apară fără apă. Dar carbonul acesta este de origine organică. Prin urmare… – şi şi-a desfăcut braţele.

— Prin urmare? a reluat Ter Akonian.

— Ipoteze… nimic altceva decât ipoteze – a răspuns fără chef specialistul în tectonică. Galeria poate fi şi o rămăşiţă a unor vechi lucrări miniere.

— Iar aceasta – şi astronautul a arătat cu mâna blocul negricios – o rămăşiţă a unei fiinţe vii?

— Da.

Ochii celor prezenţi s-au aţintit asupra blocului întunecat. Clipa aceea părea impresionantă. Străbătusem bilioane de kilometri, ocolind aglomerările imposibile de praf şi stânci rătăcitoare, şi iată că acum, o fărâmă de materie organică, descoperită întâmplător pe un glob fără nume, pustiu, ne-a grăbit bătaia inimilor. Şi în clipa aceea am simţit, poate mai puternic decât oricând, legătura, mai străveche decât mintea omenească şi decât însuşi omul, care uneşte tot ce e viu, am simţit dorul copleşitor după fiinţele care, întocmai ca şi noi, se luptă cu întinderea de necuprins şi indiferentă a universului. Această fărâmă de materie ne ducea stăruitor cu gândul la tragedia unei vieţi necunoscute, dar cu toate acestea atât de apropiată nouă, de parcă în ea s-ar fi ascuns o picătură din sângele nostru.

Cercetările întreprinse fără încetare în următoarele două zile şi în noaptea dintre ele, chiar şi pe vreme de furtună, nu au dat niciun rezultat. Către sfârşitul zilei a patra, rezervoarele Geei s-au umplut şi astfel a sosit timpul să plecăm. Cercetătorii au părăsit cu greu locurile săpăturilor, deşi astronauţii îi grăbeau mereu prin semnale de radio. Era noapte şi intensitatea furtunii creştea din minut în minut. Uraganul, purtând valuri de nisip, izbea în trupurile

rachetelor, urlând şi scrâşnind, de parcă sute de cuţite de oţel şi-ar fi încercat tăişul pe suprafaţa cuiraselor.

În astfel de condiţii, decolarea nu era de loc uşoară. Racheta trebuia să ţâşnească de la început cu o viteză considerabilă. Racheta-bază, pe bordul căreia mă aflam, a plecat cea din urmă, având astfel prilejul să privesc cum se înalţă celelalte rachete. Vălul de întuneric era străpuns de fulgerări albastre care tiveau vârful conului de jeratic cu un clocot lăptos: era nisipul pustiului. Apoi se zăreau coloane de flăcări ţâşnind una după alta spre înălţimi, jerbe de foc străpungând noaptea şi luminând în întuneric crâmpeie de privelişti fantastice, clocotul nisipurilor, stâncile abrupte şi mulţimea de umbre ce se pierdea în pustiu ca nişte cârduri de păsări negre. Traiectoriile de foc urcau mai sus, tot mai sus, mereu vertical, devenind din ce în ce mai subţiri, ca nişte ace încălzite până la incandescenţă. După aceea, când duduitul uriaş al straturilor de aer cald a înăbuşit pentru o clipă vuietul uraganului, am auzit zumzetul aparatelor noastre de aprindere. Imediat s-a dat semnalul de pornire, şi atunci m-am culcat pe spate, pierzând din ochi priveliştea de dincolo de geamuri.

În aceeaşi noapte, Gea a ieşit din câmpul de gravitaţie al zonei planetare a Piticului Roşu şi, mărindu-şi viteza, a pornit spre serii apropiaţi ai Centaurului.

TOVARĂŞUL LUI GOOBAR

Nu rareori se întâmplă ca atunci când ceaţa învăluie parţial crestele munţilor, câte un pisc necunoscut să atragă privirile eliberate de dominaţia altora mai mari care îl umbreau până atunci prin măreţia lor. Această imagine mi-a venit în minte, privind colaboratorii din jurul lui Goobar, care-l întovărăşeau mai întotdeauna, şi tocmai de aceea îi consideram, pesemne, oameni neinteresanţi. Dar de această greşeală m-am convins într-o seară, şi iată cum:

M-am dus la cabinetul istoricilor, dar nu se afla nimeni acolo. Atunci m-am aşezat într-un fotoliu din primele rânduri şi am aşteptat. Lămpile cele mari din tavan nu erau aprinse. Sala, pustie, era învăluită într-o lumină cenuşie, difuză ca zorii unei zile mohorâte. Dar pe când această lumină constituie numai o clipă în gama de culori care fac trecerea de la întuneric la lumina zilei, aici, în sala rece, mare, cu tablouri întunecoase, abia vizibile pe pereţi, încremenise parcă acest început de zi, rupt din firul vremii, tocmai în clipa când ziua se îngână cu noaptea.

Astfel de gânduri mi se învălmăşeau în minte, ca să mi se pară aşteptarea mai scurtă.

Cea mai mare parte a echipajului îşi petrecea chiar şi serile în laboratoare, ca să prelucreze materialele luate de pe planeta Piticului Roşu, precum şi pentru a elabora planurile viitoarelor expediţii de explorare în sistemul stelei alfa din

Centaurul. De aceea în cabinetul istoricilor venea puţină lume. Aşa s-a făcut că în locul conferinţei pe care Molaticz trebuia să o ţină în acea seară, ne-am rezumat la o discuţie cu diverse subiecte. Astfel, Tembhara o făcut haz de întâmplarea a doua automate, aflate în slujba a doi savanţi cu concepţii deosebite; fiind lăsate într-o noapte în laborator, automatele s-au certat între ele, până când unul din ele l-a convins pe celălalt şi l-a făcut să-i accepte opiniile. A doua zi dimineaţă, când a venit la lucru, maestrul acestuia din urmă a găsit în automatul său, în locul unui aliat credincios, un oponent categoric.

La un moment dat, Moleticz a propus să ne arate şi să ne explice câteva opere ale vechilor pictori. Am fost cu toţii de acord şi în sală s-a făcut întuneric, iar pe ecrane au început să apară, în strălucirea lor multicoloră, pânzele vechilor pictori olandezi şi italieni. După o oră, lămpile s-au aprins şi am început să ne pregătim de plecare, continuând să discutăm, fără să mai putem închega discuţia.

— Ah, aceşti oameni din tablouri – a spus Rudelik – care râd sau plâng ca şi noi… Vă spun drept: dacă n-aş fi biolog, m-aş face pictor.

— Dar talent ai? a întrebat cineva.

— Ei, mi-ar ajuta Tembhara cu automatele lui – a răspuns Rudelik, râzând.

Ne apropiam cu toţii de ieşire. Numai Zmur rămăsese singur, într-un colţ, în sala pustie, cu mâinile sprijinite pe braţele fotoliului, privind la

ecranele cenuşii. Când am ajuns la uşă, ne-am oprit nehotărâţi, fiindcă nu ne venea să-l lăsăm singur pe matematician, în sala semiîntunecată. El însă s-a întors deodată către noi şi a întrebat:

— Pe mine m-aşteptaţi? Dacă nu vă grăbiţi, am să vă povestesc o istorie cu tâlc… Este legată de ceea ce am văzut azi.

Atunci ne-am întors la el. A rugat să se facă şi mai întuneric în sală şi, după ce Moleticz a stins aproape toate luminile, matematicianul, a cărui faţă abia se mai vedea prin beznă, a început să povestească:

Avea talent la matematică încă din copilărie. După ce şi-a terminat studiile, a întreprins o serie de cercetări ştiinţifice, astfel că, în câţiva ani, a publicat câteva lucrări care l-au făcut renumit. Aborda cele mai dificile probleme, se oprea la chestiuni cu care alţii se chinuiseră fără folos ani şi ani de zile şi le rezolva doar în câteva luni. Putea să se ocupe de două şi chiar de trei probleme deodată. Dar, dotat cu o intuiţie largă şi pătrunzătoare, abia reuşea să-l intereseze un subiect nou, să-l abordeze şi să descopere calea spre rezolvare, abia elabora prima schiţă a întregului, că problema înceta să-l mai intereseze şi atunci o dădea automatelor sale spre a o soluţiona. Aşa s-a înconjurat de o adevărată armată de astfel de maşini. De tot ce se apuca, i se părea prea puţin temeinic, prea uşor. Colegii îl numeau „colecţionar de nuci tari” şi îl acuzau de o prea mare siguranţă de sine. Iritaţi de această

dârzenie a lui, într-o zi i-au sugerat o idee. A primit provocarea, recunoscând că aceasta este într-adevăr pe măsura forţelor sale.

Până atunci nu avea în camera sa decât biroul, un fotoliu, două rânduri de creiere electronice înalte până în tavan, câteva analizatoare de mână şi, ca o excepţie de la sobrietatea mobilierului, o zambilă ce creştea într-un vas conic de argint, aşezată pe un trepied sub fereastră. Acum însă, interiorul camerei sale a devenit multicolor. Din ecranele trionice au dispărut diagramele şi lucrările matematice, ca şi revistele şi tomurile groase. În luminescenţa lor rece, de argint, au început să apară capodoperele artei ceramice, vase pe care erau pictate petale roz şi aurii, cerbi alergând şi buze sărutându-se, ţesături antice, împodobite cu flori în culorile curcubeului şi tonuri schimbătoare de argint şi sânge, argint şi foc, argint şi violete, vaze greceşti cu linii graţioase şi amfore cu linii prelungi, cu toarte mari, cu guri deschise, parcă aşteptând vinul roşu, amfore pictate, cocoşi ce cântau, amfore preistorice cu suprafaţa măcinată de timp şi cu marginile înconjurate de şiruri de pete albe.

Fiecare din aceste obiecte era încadrat de Zmur într-o categorie anumită de simboluri, după care urma cercetarea lor amănunţită. Pe ecranele ajutătoare apăreau proiecţiile şi secţiunile corpurilor – hiperboloizi, calote sferice, conuri ce se întretăiau, poliedre cu colţurile tăiate în suprafeţe convexe, corpuri în formă de torus

supuse unor deformaţii de grad superior, politopi…

Obiectele tăiate în metal, sticlă, cristale se transformaseră în şiruri monotone de cifre ce depăşeau axa numerelor imaginare, în diagrame, iar desişul de curbe care determina formele urnelor străvechi erau reprezentate prin sinusoidele vibratorii.

După aceea au urmat tablourile.

Şt din nou, scoase din întuneric, au apărut în lumina ecranelor trionice cercurile înalte ale lui Hobbema, liniile parcă arzânde ale lui Goya, camerele lui Vermeer, inundate de un aer imponderabil, nudurile pline de viaţă ale lui Tizian, oamenii lui Retnbrandt, surprinşi în mişcare şi întrupaţi din întunericul auriu. Şezând nopţi întregi în faţa ecranelor, cu privirea aţintită asupra siluetelor eterice ale îngerilor şi ale cailor acoperiţi de spumă, cerceta cu aparatele optice punctele de contact ale formelor, axele de perspectivă în petele de aur şi cărbune, cinabru, indigo, sepia şi carmin, planurile acoperite de roşu veneţian şi indian, aşezate după intensitatea luminii şi a umbrei, analiza unghiurile de perspectivă, limitele umbrei aruncate, stabilea grupele extreme şi grupele precis clasificabile, identificând astfel bazele exponenţiale, mulţimi perfecte şi poli la infinit. Dar cu cât înainta în cercetări, cu atât drumul devenea mai anevoios. Fiecare tablou nu avea numai un singur schelet matematic, ci o mulţime arbitrară. Limitele

formelor, relaţiile între pete, proporţiile chipurilor omeneşti descompuse în părticele de către marele aparat analizator îi împărtăşeau numai cu mare greutate taina lor. Uneori se rătăcea, şi atunci afla doar corelaţii întâmplătoare şi neesenţiale între figuri cu înfăţişări asemănătoare de pe pânzele fără valoare, deşi de fapt era vorba de analiza matematică a factorilor care creează frumosul, dar pe care trebuie să-i exprime într-o singură formulă, atât de concisă, încât să cuprindă în ea totul, aşa cum formula gravitaţiei materiei cuprinde într-însa structura întregului univers.

Obosit, îşi căuta odihna în călătorii îndepărtate. Uneori, rătăcind pe aleile pădurii, vedea pe drum, printre crengile negre, curbe geometrice şi căuta imediat expresia lor funcţională. Şedea până noaptea târziu lângă aparate, ascultând zumzetul lor surd, monoton, în timp ce executau cuminţi miile de calcule indicate, până când conştiinţa i se îngusta, năpădită parcă de întunericul din jur ce se rotea într-un amestec de culori, forme, formule, şi adormea astfel cu capul pe braţe, sub marele ecran pe care apăreau din ce în ce mai rar curbele luminoase ce amorţeau într-un târziu într-o lumină de gheaţă.

Dar iată că a venit şi ceasul în care a scris pe hârtia imaculată formula dedusă din truda sutelor de nopţi nedormite, formulă simplă şi totodată limpede ca lumina zilei.

Trebuia numai să fie verificată. S-a apropiat atunci de automat, i-a dat instrucţiunile şi

formula, apoi a început să asculte liniştit cum se înfiripă din zumzetul fulgerător al conexiunilor prima operă de artă care nu mai era creaţia omului. În sfârşit din aparat a apărut o foaie cu margini drepte. Nu-i venea să o privească, prelungind astfel aşteptarea de a vedea frumosul perfect, rezultat din precizia maximă a formulei. În cele din urmă a luat foaia şi a ridicat-o în lumină.

Foaia era acoperită de un desen complicat, care se repeta succesiv. Numărul infinit al arabescurilor părea în faţa ochilor un roi de albine. Iar aceste arabescuri se descompuneau la rândul lor în alte roiuri din ce în ce mai mici, umplând astfel toată hârtia, conform legilor de fier ce decurgeau din formulă, iar la mijloc apărea, pe acest fond, adevărata creaţie a acestei compoziţii, moartă înainte de a se naşte: un cerc gol, alb, perfect rotund.

Fără să-şi creadă ochilor, a controlat contactele automatului, justeţea indicaţiilor date, ordinea operaţiilor efectuate. A cercetat la întâmplare etapele succesive ale deducţiei, abordând mereu alte secţiuni ale spinosului drum matematic, în dorinţa de a-l cuprinde cu un efort suprem al conştiinţei sale şi de a-l integra în tabloul general.

Dar nu a găsit nicio eroare.

Atunci a stins lampa şi s-a apropiat de fereastră. Sus de tot, parcă suspendată pe cer, se vedea luna grea şi albă. Sângele îi zvâcnea surd în

tâmple. Cu pleoapele strânse, răcorindu-şi fruntea înfierbântată pe metalul rece al pervazului, stătea aşa, în vreme ce creierul îi era chinuit de puzderia semnelor algebrice, atât de plictisitoare. Apoi s-a întors, a făcut un pas şi a rămas nemişcat. Sub perete, într-un colţ, pe celălalt birou, mai ardea doar un singur ecran trionic pe care cu câteva zile în urmă fusese proiectată o sculptură: capul lui Nefretate. Avea la dispoziţie toate metodele topologiei, singura ramură a matematicii care cercetează calitatea, marea teorie a grupelor, toată reţeaua formulelor, pe care le considera ca neexperimentate, vrând să le reducă la o singură relaţie, aşa cum în cercetarea spaţială se reduce o reţea de cristal. Fiindcă se ştie doar că legilor matematice li se supune până şi ultima fărâmă a materiei, piatra la fel ca şi steaua, aripa ca şi laba, spaţiul ca şi timpul. Şi cum putea să reziste ceva în faţa unui instrument atât de puternic?

Cu toate acestea, pe biroul încărcat de aparate, acoperit de table de logaritmi, stătea, învăluit într-o lumină liniştitoare, ca un oaspete din altă lume, acest cap suplu, mic, dar atât de concentrat, încât părea că vrea să afle calea împlinirii tuturor speranţelor pe care le-a legănat vreodată. Era alb la culoare ca matematica, întruchipare a ecuaţiilor ce însumau în ele toate lumile posibile şi rezolvarea tuturor imposibilităţilor. Liniile arcuite ale gâtului, care se prelungeau în contururile umerilor, erau ca două pauze în şuvoiul de sunete al unei mari simfonii.

Sub coroana grea a faraonilor, se distingea o faţă cu buze senzuale care cunoşteau ce e plăcerea. Şi toate acestea erau săpate într-un bloc de granit, pe care-l cioplise un meşter egiptean cu patruzeci şi cinci de veacuri în urmă.

S-a apropiat de birou, a aprins lampa, acoperind cu lumina ei strălucirea lunii şi, respirând adânc, şi-a pironit privirea în ochii aceia strălucitori şi sfredelitori. Pe urmă a luat în mână compoziţia automatului, a rupt-o în două, a împăturit-o iar şi iar, a mai rupt-o o dată, şi aşa mereu, până când din mâini s-a înălţat în aer un nor de fluturaşi albi de hârtie ca nişte petale.

A dat să iasă, dar s-a oprit în uşă şi s-a întors. S-a apropiat de creierul electronic principal şi a apăsat pe anihilator. Luminile au prins să trepideze şi a început să se audă zumzetul delicat al curenţilor. A rămas aşa, ascultând atent zumzetul accelerat din circuitele metalice ale memoriei, asemănător cu foşnetul frunzelor; se ştergea enormitatea teoriei create printr-o strădanie de multe luni, pentru ca mecanismul gânditor de sub controlul lui să uite totul pentru totdeauna; el însă nu va putea să uite vreodată experienţa amară…

STELELE CĂZĂTOARE

După patru luni de călătorie ne-am îndepărtat de Piticul Roşu cu trei sute de miliarde de kilometri, acesta rămânând departe, în urma

navei, ca o scânteie roşie. Gea zbura cu toată viteza, înaintând pe drumul ce ducea la sistemul dublu din Centaurul. Am avut prilejul, pentru a doua oară, să constatăm cu ochii noştri că stelele se transformă atât de încet în sori, încât această prefacere nici nu poate fi sesizată.

Timpul liber mi-l consacram studiilor, completându-mi cunoştinţele în domeniul paleobiologiei, care, după cum arătase trecutul nu prea îndepărtat, se dovediseră a fi absolut necesare. Într-o seară, pe când mă plimbam prin grădină ca să mă mai destind puţin, m-am îndreptat, aşa cum făceam adesea, spre locuinţa soţilor Borel, dar n-am găsit acasă decât pe copilul lor, în vârstă de şase ani.

— Tata n-a venit acasă de azi dimineaţă? am întrebat eu, repetându-i cuvintele.

M-a invitat să mă joc cu el, dar am plecat îndată. Prin urmare, Borel nu ieşise din observator nici măcar pentru masă. Acest lucru avea, de bună seamă, o semnificaţie. De aceea m-am urcat cu ascensorul la ultimul etaj.

Colonada din faţa observatorului astronomilor era pustie, iar luminile din tavan fuseseră stinse, ca întotdeauna când se făceau cercetări, pentru ca diferenţa bruscă a intensităţii luminii să nu-i orbească pe cei care ieşeau.

Observatorul zăcea învăluit într-un întuneric atât de adânc, încât vreme îndelungată am rămas dezorientat în pragul lui. Încet-încet, ochii s-au obişnuit şi am început să desluşesc ecranele, care

răspândeau o lumină argintie, emanată parcă de praful cosmic, împietrit în lentilele groase. În faţa ecranelor, unde de obicei se aduna lume multă, nu era nimeni. Astrofizicienii făcuseră cerc în jurul aparaturii din colţul sălii, alcătuind un grup compact. Am păşit cu mare grijă, ca să nu tulbur liniştea adâncă ce domnea aici. Toţi păreau a asculta cu atenţie, eu însă nu auzeam nimic. La tabloul de comandă al radiotelescopului se afla Trehub. Cu amândouă mâinile pe manetele de rotire, le mişca încet. Cercul mare, în formă de disc, aflat în faţa lui, când se stingea când se aprindea, şi atunci capul astrofizicianului se profila ca o umbră neagră pe fondul violet. Tocmai voiam să întreb în şoaptă de ce era linişte pretutindeni, când mi-a ajuns la ureche un zumzet foarte slab, ca şi cum cineva ar fi împrăştiat boabe de mac pe o membrană întinsă. Trehub a mişcat mai departe pârghiile radiotelescopului şi atunci zumzetul s-a transformat în bătăi dese şi sonore de tobă. Când acestea au atins maximum de intensitate, profesorul a lăsat manetele şi s-a apropiat de difuzor. Oamenii şi-au plecat capetele ca să audă mai bine, dar sunetele acelea monotone au început să mă plictisească în cele din urmă şi atunci l-am întrebat în şoaptă pe cel ce se afla mai aproape de mine ce însemnau zgomotele acelea.

— Semnale de radar – mi-a răspuns el, tot pe şoptite.

— Semnalele noastre reflectate? De cine?

— Nu ale noastre.

— Atunci de pe Pământ?

— Nici de pe Pământ…

Mirat, am încercat să-i privesc faţa prin întunericul ce ne despărţea, bănuind că glumeşte, dar era serios.

— Atunci de unde vin aceste semnale? am întrebat eu, uitând că trebuie să vorbesc încet; şi vocea mea a bubuit ca un tunet în liniştea ce domnea acolo.

— De acolo – a rostit Trehub, din fundul sălii, şi mi-a arătat cu mâna ecranul principal.

La întretăierea liniilor fosforescente se vedea un punct abia licărind, la o distanţă de câteva minute de arc de soarele A din sistemul dublu alfa din Centaurul, care strălucea ca o pată acoperită de flăcări, în cadranul stâng de sus.

— Sunt semnale venite din cea de-a doua planetă a lui alfa A din Centaur… – a adăugat vecinul meu.

Apoi s-a lăsat iar linişte, o linişte adâncă, la care participam şi eu. Priveam la ecranul întunecat şi, ascultând cum bate în cadenţă pulsul radarului în difuzoare, încercam să-mi amintesc tot ce ştiam despre sistemul Centaurului. Globul care trimitea semnalele corespundea, prin poziţia lui, planetei Venus din sistemul nostru solar. Era aşa-numită Planetă Albă a cărei durată de rotaţie devenise o adevărată surpriză pentru astronomi.

Am amintit mai înainte cum, în dimineaţa acelei zile, aflându-mă pe puntea stelară, am

observat că Gea efectua evoluţii neînţelese, sesizabile datorită mişcărilor încete ale cerului. Acum însă acest lucru m-a pus pe gânduri.

— Se aud de mult semnalele astea? am întrebat eu.

— Azi dimineaţă le-am auzit întâia oară – a răspuns Borel.

— Şi au oare ceva comun cu noi? am întrebat eu. Dar încă înainte de a-mi răspunde planetologul, am simţit inima oprindu-mi-se în loc, fiindcă ştiam răspunsul.

— Da. Conul emis este foarte îngust. De aceea am încercat să ieşim din el, manevrând în altă direcţie, dar de fiecare dată ne prindea din nou…

Prin urmare, eram aşteptaţi pe Planeta aceea Albă, abia vizibilă dintre valurile de lumină, şi presupunerea se transforma în certitudine, iar speranţa devenea realitate. Şi ca şi cum ar fi răspuns la miile de întrebări ce se învălmăşeau în capul meu, difuzoarele răspundeau cu un tropot sonor, parcă rostind în grabă şi într-o limbă necunoscută cuvintele: „da, da, da, da…”

Undele electromagnetice, formând un tunel îngust cu o lungime de miliarde de kilometri, străpungeau spaţiul, ajungând pe Gea şi întorcându-se iar la locul de unde erau trimise, purtând cu ele imaginea navei pământene.

Se împliniseră şase săptămâni de când zburam spre Planeta Albă. Serii gemeni ai

Centaurului creşteau din ce în ce mai mult, adumbrind stelele apropiate şi îndepărtându-se în acelaşi timp unul de altul. Soarele A devenise acum o sferă mare de foc, pe care se deplasau pete foarte bine vizibile în helioscoape. Dar planeta însăşi era doar o scânteie în întuneric, şi în timpul ceasurilor de veghe nu se putea observa decât mişcarea ei, atât de repede se deplasa ea pe fondul stelar.

Am încercat să stabilim cu ea o legătură prin radio. Automatele noastre trimiteau ritmic secvenţe de semnale, repetându-le neîncetat zile de-a rândul, dar singurul răspuns era doar ritmul neschimbat al radarului, ce devenea din ce în ce mai puternic, pe măsură ce ne apropiam de ea, fiindcă distanţa aceasta se micşora repede, deoarece Gea străbătea 30.000 kilometri pe secundă, viteză uriaşă pentru o călătorie într-un spaţiu populat de planete; totuşi, la aceasta contribuia şi nerăbdarea arzătoare, care ne dădea aripi şi care însufleţea parcă metalul mort al motoarelor, sporind şi împrăştiind dârele focului atomic până departe în beznă.

În sfârşit, în a patruzeci şi treia zi de la memoriabila dată când am recepţionat pentru prima oară semnalele de radar, Gea a ajuns deasupra planetei.

Era albă, uriaşă, iar discul – acoperit de nori groşi. Ţăcănitul sonor al radarului devenise atât de puternic, încât numai un simplu dispozitiv electronic, fără amplificator, legat de învelişul

exterior al navei, permitea să-l auzim. Dar atât şi nimic altceva.

Reducând din ce în ce mai mult viteza, nava făcea ocolul Petei Albe, după o spirală ce se micşora, iar noi toţi stăteam pe punţi în tăcere şi priveam în jos, spre oceanele alburii ale norilor, cu inimile palpitând de emoţie şi spunându-ne în gând: „Iată, am ajuns la ţel!”

Covorul uniform al norilor împiedica privirea să alerge mai departe, ca şi cum planeta ar fi vrut să se ascundă de noi. Am fi putut influenţa asupra condiţiilor meteorologice, împrăştiind norii pe o suprafaţă considerabilă sau condensându-i cu ajutorul emiţătorilor de radiaţii, dar astronauţii n-au vrut să folosească niciunul din aceste mijloace, ci doar reînnoiau la intervale regulate încercările de comunicare prin radio. Când însă aceste încercări n-au dat niciun rezultat, am lansat cu paraşutele un mare număr de lăzi pline cu modelele diferitelor aparate şi maşini, creaţii ale tehnicii omeneşti. Dar deşi norii au deschis drum acestor emisari ai noştri, adunându-se apoi la loc în urma lor, totuşi eterul continua să fie tulburat doar de ţăcănitul monoton al radarului, ceea ce dovedea că de jos, de la o distanţă de câteva sute de kilometri sub noi, ne priveau fiinţe vii, înţelepte, care totuşi, din motive neînţelese, păstrau tăcerea şi nu ne răspundeau la chemări.

La ultima rotire în jurul planetei, când Gea coborâse până la limita atmosferei, a apărut deodată dintre nori suprafaţa globului. Întâi ni s-

au arătat nişte pete albastre-cenuşii, asemănătoare unor păianjeni uriaşi, turtiţi, având mijlocul puţin încreţit, ce se întindeau până departe. După aceea, prin spărtura produsă în stratul norilor de culoarea zăpezii a apărut o câmpie întinsă, neagră ca smoala. Deodată, toţi cei care priveau spre planetă au fost izbiţi de o scânteiere de fulger. Punţile au răsunat de un strigăt purtat din gură în gură: „Marea!” Până dincolo de orizont, pierzându-se sub norii plutitori, se întindea apa, luminată o clipă de reflexul strălucirii soarelui. Gea şi-a redus şi mai mult viteza, dar norii rotunzi, semănând cu nişte creste muntoase acoperite de omăt, au început să se apropie unul de altul, unindu-se alene, şi din nou n-am mai văzut sub noi decât zidul lor compact ce se întindea uniform sub navă.

În a treia zi de rotire, astronauţii au hotărât să trimită spre planetă o echipă operativă de recunoaştere. La expediţie trebuia să participe un număr mai mare de rachete de o singură persoană, în stare să „aterizeze” la nevoie şi pe o suprafaţă mică, chiar într-un spaţiu acoperit de clădiri şi populat. Aceste rachete, având în frunte o rachetă mai mare, fără oameni, şi dotată cu televizoare, motiv pentru care fusese denumită „ochi”, trebuiau să coboare sub stratul de nori, să efectueze observaţiile preliminarii şi, în funcţie de împrejurări, fie să „aterizeze”, fie să se întoarcă pe navă.

Pregătirile pentru plecare s-au efectuat la

prânz, deasupra emisferei planetei aflată în lumină. Aproape toţi locuitorii Geei se adunaseră în nacela de comandă. Stăteam sub tavanul întunecat, iar în pereţi ardeau ecranele ca nişte ferestre deschise spre spaţiul luminos. Pe ecranul lateral, legat de primul etaj, se vedeau coborând la etajul de jos al aeroportului piloţii echipaţi în îmbrăcămintea lor argintie, apoi, închizându-şi coifurile şi îngreuiaţi de scafandre, intrau aplecându-se în rachetele lor. După aceea, pistoanele au împins fusele de metal în adâncul puţurilor de lansare şi s-a făcut linişte. Ter Akonian a pus mâna pe pupitrul său. Pe toată nava s-a auzit un sunet surd, vibrant, ca o bătaie puternică de clopot. Prima rachetă fără oameni s-a desprins de Gea şi s-a avântat în spaţiu. Un minut s-a făcut iar linişte, şi din nou o bătaie. De astă dată, cinci rachete de persoane, propulsate simultan prin propulsoarele din vârful navei şi-au luat zborul. Pistoanele s-au mişcat din nou, fără zgomot, rachetele au pătruns în puţuri şi un sunet asemănător bătăii unui ceasornic uriaş colinda prin toată nava, se repeta, până când ultimele cinci rachete s-au desprins de Gea.

Atenţia noastră s-a îndreptat spre ecranul central. Până la orizont se întindea pe el marea de nori. Treizeci şi una de rachete s-au rotit în jurul navei, au strălucit în soare cu trupurile lor de argint şi au prins să coboare, formând parcă o scară în spirală suspendată în spaţiu, cu trepte din ce în ce mai înguste.

Trei astronauţi ce se aflau pe podium priveau la ecranul principal. În spatele lor se înălţa aparatajul de radiocomunicaţie. În faţa ecranelor stereometrice stăteau tehnicienii cu căştile la urechi. Fiecare conducea câte cinci rachete ce se mişcau dinaintea lui sub forma unor luminiţe mici, purtând numele piloţilor. Această legătură permitea controlul mişcării rachetelor prin stratul de nori.

La microfoane răsunau frânturi de cuvinte. Zborul se efectua în condiţii bune. Rachetele, devenind din ce în ce mai mici, coborau în picaj, de la o înălţime de trei sute de kilometri. Ajungând deasupra câmpiei întinse, albe, au încetat să se mai rotească şi s-au aşezat în formaţie, ca nişte ace negre, trecând deasupra suprafeţei uşor ondulate şi apropiindu-se de propriile lor umbre, care când alunecau în prăpăstiile dintre nori, când se înălţau. Desfăşurându-se larg, formaţia se depărta mereu.

Priveam la ecran şi simţeam în spate prezenţa tovarăşilor, nemişcaţi ca şi mine. Prin albul însorit ce înţepa ochiul ca o suliţă se întindea, brăzdat de nişte dâre în formă de pene, un spaţiu mai întunecat. Primul grup de cinci rachete gonea în direcţia aceea, având în faţă marea rachetă fără oameni – „ochii” de televiziune. Deasupra buzei opuse a prăpastiei se răsfira un nor pufos, strălucind în soare ca un bulgăr de argint topit. Rachetele au pătruns într-însul, au străbătut vaporii rari şi au ieşit în

cealaltă parte.

Zburau mai departe, purtate parcă de propriile lor umbre. Am privit în sus. Cerul fără aer era negru şi înstelat. Mi-am întors din nou privirea în jos, dar „ochii” directori dispăruseră, iar prima formaţie de rachete se pierdea chiar atunci în nori. Vreme de o clipă, siluetele lor au mai stăruit în priviri sub albul înspumat, ca peştii în spuma pârâului de munte, apoi nu s-au mai zărit decât contururile uneia, printr-o bortă de nori, până ce au dispărut toate.

Următoarea grupă de cinci şi-a îndreptat vârfurile în jos, pierzând din înălţime. Deodată, norii au fost străfulgeraţi de câteva săgeţi de lumină. Aerul nacelei de comandă a vibrat o dată dureros, apoi s-a făcut din nou linişte. Primele cinci rachete zburau mai departe, devenind incandescente ca meteoriţii. Motoarele mai funcţionau încă, când pe hărţile stereometrice au început să se înfiripe cuvintele: BOREL SENT ANTONIADI INGWAR UTENEUT. Deodată, luminile au început să se stingă ca nişte luminiţe suflate de vânt, iar ceea ce mai înainte cu o secundă fuseseră rachete, ducând oameni vii pe bord, s-a transformat în traiectoriile a cinci stele căzătoare care spintecau cerul ca o mână de foc cu cinci degete, luminând îngrămădirea de nori cu strălucirea metalului topit.

De la prima străfulgerare şi până la sfârşitul catastrofei au trecut poate două secunde, în care timp am rămas cu toţii ca loviţi de trăsnet; şi

liniştea îngrozitoare ce se lăsase nu era întreruptă decât de tic-tacul difuzoarelor ce emiteau sunetul radarului planetei. Se apropia a doua formaţie de rachete. Tehnicienii de comunicaţie le-au trimis ordin să se întoarcă imediat, dar rachetele nu pot să-şi reducă viteza într-o fracţiune de secundă, astfel că, până când să le frâneze piloţii, erau expuse să pătrundă în zona de distrugere. Doi astronauţi, Grotrian şi Pendergast, vegheau la pupitrul central. În acest timp, două mâini s-au întins deodată către întrerupătorul negru al dezintegratorului.

O mişcare scurtă, şi Gea va arunca din interiorul său o cascadă de antiprotoni, de aceeaşi putere cu o protuberanţă solară. Uriaşa lavină de raze va distruge forţa necunoscută care ne-a ucis tovarăşii, indiferent de ce natură ar fi. Încărcătura fulgerătoare ce se deplasează cu viteza luminii va depăşi rachetele, le va curăţi calea, şi în momentul când se vor afla la locul catastrofei, acolo nu va mai fi decât vidul.

Dar odată încărcătura declanşată, nu mai putea fi oprită. Opt sute de trilioane de ergi vor străpunge atmosfera planetei ca pe o foiţă de hârtie şi vor izbi în suprafaţa ei. Acestui şoc nu i se putea opune nimic. Tot ce este materie va fi preschimbat în flacără, iar energia rezultată din dezagregare va topi scoarţa globului.

Grotrian şi Pendergast au întins simultan mâinile către întrerupător, dar au rămas amândouă, vreme de o clipă, suspendate în aer,

apoi, când cei doi s-au privit în ochi, ele s-au retras.

Întrerupătorul rămânea mai departe nemişcat. Piloţii următoarelor cinci rachete au pus frânele în funcţiune, putându-se vedea, după flăcările uriaşe, cât de desperate erau încercările lor, dar, unul după altul, pătrundeau în zona distrugerii şi luau foc. Numai ultima rachetă din acest grup de cinci a reuşit să scape. Cu o forţă supraomenească, pilotul său a rupt toate siguranţele şi s-a înălţat vertical în sus, cu o viteză atât de uriaşă, încât l-am pierdut din ochi.

În adâncul norilor ardeau patru torţe, alte patru stele cădeau, răspândind în adâncul înnorat ultimele urme ale zborului lor de foc.

În vremea aceasta, Gea a început să se dea încet cu spatele înapoi, întorcând vârful spre discul planetei, iar cu ajutorul câmpului magnetic a atras, prin pâlniile de la fund, rachetele ce se întorceau pe bord. Pe ecranul televizorului interior a apărut hala rachetodromului. Prin clapele de oţel apăreau vârfurile navelor iar pe cadranul automatului de recepţie se iveau cifrele: 17... 18... 19... După a douăzecea rachetă, a urmat o pauză mai lungă. Între timp, clapele rachetelor trase pe pistele de rezervă se deschideau. Piloţii ieşeau în grabă şi, în loc să urce, se amestecau printre cei adunaţi pe rachetodrom. Din ce în ce, tot mai multe siluete de-ale lor, argintii, se amestecau printre cei ce aşteptau. Deodată, automatul a

indicat cifra 21 şi, în acelaşi timp, pârghia de transport a introdus pe pista liberă racheta cea mare, din care n-a ieşit însă nimeni, fiindcă această navă, care purta „ochii” televizoarelor, era fără oameni.

Câteva clipe a domnit o linişte de mormânt. Pistoanele de transport ale rachetelor se odihneau nemişcate la locurile lor. Apoi cadranul semnalizatorului s-a rotit parcă cu greutate încă o dată, indicând cifra 22, şi prin clapele deschise ale ecluzei a pătruns ultima rachetă salvată. Clapa ei nu s-a deschis singură. Tocmai priveam cum o deschideau mecanoautomatele, când atenţia mea, concentrată asupra celor ce se petreceau, a fost atrasă de semnalul care-i chema pe medici la post.

Sala de operaţii era inundată de lumină. Şase oameni au adus pe braţe un trup închis ermetic într-un înveliş de cauciuc şi l-au aşezat pe placa încălzită de porţelan.

Lama instrumentelor s-a afundat în masa plastică. Prin tăietură a apărut scafandrul. Spiralele tăiate trosneau. Câteva secunde, şi am zărit faţa lut Ameta.

Când a rupt siguranţele şi a scos racheta din linie dreaptă, cu acea viteză uluitoare, sângele său, devenit greu ca plumbul, a spart ţesuturile şi a năvălit în bazin şi în picioare. Era tot numai o rană. Doar capul şi mâinile îi rămăseseră neatinse, albe şi lipsite de sânge. Chiar de la prima aruncătură de ochi am înţeles că nu mai avea

scăpare. Nu se putea decât scurta sau prelungi agonia.

Ne-am apucat imediat de lucru. Au fost puşi în funcţiune plămânii şi inima artificială. Au fost legate vasele de sânge sparte din care se scurgea sângele, au fost puse în funcţiune aparatele de transfuzie. Luam în mână instrumente strălucitoare, imaculate, şi le lăsam apoi deoparte, mânjite de sânge. Ne înţelegeam numai prin frânturi de cuvinte. Cu toate acestea, agonia nu putea fi prelungită mai mult de câteva minute. Zona accidentată se lărgea, iar şocul cuprindea organele vitale. Nu se mai putea pune problema salvării lui Ameta – acest lucru era imposibil – ci încercam doar să-l aducem în stare de conştienţă măcar pentru câteva clipe, ca să-şi poată spune ultima dorinţă.

Dar degeaba, pistoanele seringilor ajungeau până în fundul cilindrilor transparenţi, pompând lichid reconfortant în inimă, căci ea îşi încetinea mereu bătăile. Deodată, bolnavul a tresărit. Mi s-a părut că deschide ochii, dar nu se adânciseră decât umbrele obrajilor. Pulsatorul a început să lucreze mai gălăgios, deoarece nevoia de oxigen a organismului creştea.

— Este conştient – a spus Schrey.

Ne-am aplecat mult deasupra lui şi ne-am oprit respiraţia.

Faţa, împietrită până atunci, a început să se contracte, chinuită parcă de un acces de epilepsie. Buzele se desfăcuseră, lăsând să se vadă dinţii

încleştaţi puternic, cu fire subţiri de sânge printre ei. Ameta era conştient, dar creierul îi era chinuit de o durere atât de mare din cauza nervilor rupţi, încât trebuia să-şi încordeze toate forţele, ca să nu ţipe. Nu avea putere să mai vorbească.

I-am făcut ultima injecţie. Sticla fiolei s-a spart pe pardoseală, cu un clinchet subţire. Dar tot n-am putut să-i alungăm durerea. Anestezia ameninţa să ducă la pierderea cunoştinţei. Fără să privească la bolnav, Schrey s-a îndepărtat de masă. Eu împreună cu Ana l-am urmat şi ne-am oprit cu mâinile însângerate, atârnând de-a lungul trupului, parcă pentru a dovedi că am făcut tot ce ne stătea în putere.

Lângă perete se înşiruiau câteva zeci de oameni. Printre siluetele întunecate se desluşeau scafandrele de culoare deschisă ale piloţilor, care veniseră aici direct de la aeroport. Unul dintre ei, Zorin, care avea coiful încă nedesprins de umeri, ci doar dat pe spate, ca o aripă de formă ciudată, s-a întors brusc şi a ieşit în fugă.

Am rămas aşa încremeniţi, poate vreo două minute. Liniştea era întreruptă doar de respiraţia grea a lui Ameta şi de zumzetul lent al inimii artificiale. Deodată uşa s-a deschis, împinsă puternic. În pragul ei s-a ivit Zorin, tot în scafandrul sau argintiu. Aducea maneta de comandă, îndoită, scoasă din racheta lui Ameta. S-a apropiat de masa de operaţie, i-a ridicat întâi o mână, apoi pe cealaltă, care atârnau neputincioase, şi i-a încleştat degetele pe braţele

manetei. Apoi, atent şi uşor, a ridicat bolnavul şi i-a proptit bărbia în suportul de gumă ce ieşea din mijlocul manetei, care ridică sau coboară capul pilotului în funcţie de mişcările ei, în aşa fel, încât tâmpla să se îndrepte întotdeauna într-o direcţie contrară virajului executat.

Zorin a aşezat capul lui Ameta pe susţinător şi, apucând maneta cu mâinile amândouă, a aplecat-o. Atunci, capul muribundului, împins, s-a ridicat, iar mâinile strânse pe braţele ei au executat o rotire. Zorin a mişcat maneta de trei ori într-o parte şi într-alta, ca şi cum ar fi înscris cercuri în aer şi ar fi accelerat racheta imaginară. La a treia mişcare, pleoapele lui Ameta s-au deschis.

O spumă de sânge i s-a prelins din gură şi s-a auzit un şuşotit şuierător, bolborosit:

— Rachetele mari… vor ajunge… oraşe… am văzut… voi… mai departe… pe rachete mari… televizoare… pe mări…

Apoi a strâns spasmodic maneta la piept, mâinile i-au tresărit ca şi cum ar fi încercat să o ridice în sus şi au rămas aşa pentru totdeauna…

Cei din jur au început să plece. Am privit fiecare lucru în parte, atât de limpede şi dureros de real: chenarul de porţelan al mesei de operaţie pătat de stropi de sânge închegat; scafandrul gol, descusut, aruncat la picioarele lui Schrey; faţa lui crispată, străină, pe care n-o mai văzusem până atunci, şi, învăluit în lumina ce cădea din reflectorul lateral, chipul Lenei, care mai aştepta

încă ceva…

Pulsomotorul lucra mai departe, pompând sânge în adâncul trupului mort. Am făcut un pas înainte ca să-l opresc, dar ceva m-a împiedicat. Am întins mâna să înlătur obstacolul, însă mi-a căzut neputicioasă: căci ceea ce mă oprise pe loc nu era vreun obiect, ci privirea lui Zorin, oarbă din cauza durerii nemărginite…

FLORILE PĂMÂNTULUI

Toată noaptea Gea s-a îndepărtat de planetă. La ora opt dimineaţa, megafoanele au anunţat că consiliul astronauţilor cheamă tot echipajul la o şedinţă.

Într-un sfert de oră, amfiteatrul era înţesat de lume. Nu se auzea decât un murmur înăbuşit şi surd. La masă nu se afla nimeni. Deodată şi-a făcut apariţia Ter Akonian şi a spus:

— Profesorul Goobar are cuvântul!

Am remarcat cu toţii că Goobar, scund, puţin aplecat, stătea alături, într-un colţ, de mai multă vreme, şi privea în sală. A urmat o linişte adâncă, apoi a început să i se desluşească vocea:

— Voi expune în faţa voastră ipoteza care ar urma să explice evenimentele petrecute cu puţin înainte şi care să stabilească activitatea noastră viitoare. Evenimentele tragice de ieri par să indice că locuitorii Planetei Albe sunt nişte fiinţe crude, care, în acţiunile lor, se călăuzesc după principii ce nu pot fi înţelese de oameni. Din discuţiile

purtate, ştiu că mulţi dintre voi gândesc la fel. Eu consider greşită această părere. Deşi ştim puţine lucruri despre aceste fiinţe, totuşi nu încape îndoială că ele sunt înţelepte. Or, în interpretarea de mai sus, comportamentul lor devine fără sens. De această planetă se apropie o rachetă cosmică, dar navele trimise de aceasta sunt distruse. De ce? Cu ce scop? La început am crezut că avem prea puţine date ca să reconstituim totalitatea întâmplărilor, adică să închegăm imaginea nu numai a acţiunilor noastre, ci şi a celor din partea cealaltă. Totuşi nu este aşa. O clipă n-a mai rostit niciun cuvânt. Să pornim de la ultimele evenimente. La nivelul straturilor superioare ale atmosferei a fost creat un câmp de forţă, care a distrus nouă rachete. Acest lucru s-a petrecut în două etape. În această catastrofă au pierit mai întâi cele cinci rachete din prima formaţie, apoi patru dintr-a doua. Totuşi, racheta mare, pe bordul căreia se aflau televizoarele, a trecut prin zona de distrugere, fără să fie vătămată în vreun fel. De ce? Din nou s-a aşternut liniştea. Toate cele ce s-au petrecut, atât înainte cât şi după catastrofă, controlul neîntrerupt al mişcărilor noastre, lansarea tuturor chemărilor noastre fără răspuns, procedeul precis de distrugere a rachetelor, toate acestea m-au făcut să înlătur gândul că salvarea primei rachete s-ar datora unei întâmplări. Prin urmare, lucrurile stau astfel: în concepţia fiinţelor necunoscute, nouă rachete trebuiau distruse, pe când o rachetă era exclusă

din acest raţionament. Cauza trebuie să constea deci în diferenţa dintre rachetele care au pierit şi racheta salvată. Acest lucru – a reluat Goobar, într-o linişte de mormânt – încă de la început mi s-a părut deosebit de ciudat, fiindcă rachetele se aseamănă foarte bine între ele. Diferenţa dintre ele, – şi acest lucru se impune de la sine, – consta în faptul că racheta rămasă intactă era fără oameni, iar cele distruse, cu oameni. Prin urmare, încă o dată revine ipoteza respinsă, că scopul acţiunii acestor fiinţe a fost uciderea oamenilor. A tăcut iar. Totuşi de unde puteau să ştie că prima rachetă este fără oameni? După cum am auzit, se vorbea printre noi despre anumite aparate de radiografiere de la distanţă a rachetelor noastre. Dar acest lucru este absolut imposibil. Rachetele sunt blindate cu o cuirasă foarte greu penetrabilă, astfel că, pentru a o străbate, ar fi trebuit nişte radiaţii atât de puternice, încât ar fi distrus-o în acelaşi timp. Prin urmare, ipoteza radiografierii rachetelor şi concluzia ce decurge de aici – „canibalismul” acestor fiinţe – se cade, pentru a doua oară, a fi respinsă.

Şi acum să ne întoarcem la punctul de plecare. Ce deosebire era între cele nouă rachete distruse şi racheta rămasă intactă? În ceea ce priveşte construcţia, ca schelet, în amănuntele tehnice, sunt identice. Există o singură deosebire: racheta salvată era mai mare aproape de trei ori decât celelalte. Lucrurile au căpătat deci următoarea înfăţişare: de planetă se apropie un

grup de rachete. Fiinţele necunoscute şi-au făcut următorul plan: rachetele cele mici să fie distruse, iar cea mare să nu fie atacată. De ce? Acest lucru nu-l pot înţelege. Ce să ştie oare despre noi aceste fiinţe, ca să fie determinate a proceda aşa cum au procedat? Sau, ce ştiau ele în general? Doar atât, că de planeta lor se apropie o navă. Şi acest lucru îl ştiau de şase săptămâni, de când radarul lor a descoperit Gea. Atunci m-am întrebat pentru prima dată: de ce tocmai în acel moment radarul lor a prins-o pe Gea? Evident că aceasta poate fi doar o simplă întâmplare. Dar despre întâmplare putem vorbi numai în clipa când vor fi excluse toate verigile cauzelor şi efectelor ce înlănţuie fenomenele cercetate. Or, în cazul nostru, acest lucru nu era sigur. S-a spus de mult că conul de radar care ne-a prins era foarte îngust. Dar ce s-ar întâmpla – mi-am zis eu – dacă am face apel la matematică? l-am întrebat pe profesorul Trehub cât de larg era conul de radar în momentul când ne-a prins, dar am constatat că amândoi, şi el şi eu, ne gândeam la acelaşi lucru. Aşa că profesorul nu numai că mi-a dat răspuns la întrebarea pusă, dar a mai adăugat încă o serie de fapte, că acel con, ajungând la Piticul Roşu, ar fi devenit atât de lat, încât ar fi cuprins un spaţiu cu un diametru de optzeci de milioane de kilometri. Ei, acum începeţi să înţelegeţi?... Fiinţele acestea nu au trimis întâmplător fascicolul de unde. Ei bănuiau că se mişcă o navă în acea regiune a cerului. Dar ce i-a făcut să bănuiască acest lucru? Le-am dat noi,

oare, vreun indiciu că ne apropiem? Şi încă un indiciu atât de puternic, încât să-l recepţioneze de la distanţa de un bilion de kilometri, şi atât de rapid, încât a depăşit-o pe Gea, dar, totodată, atât de imperceptibil, încât noi înşine nu ne-am dat seama de emiterea lui? Da, într-adevăr, noi le-am trimis un astfel de semn, un astfel de semnal: explozia produsă de misteriosul satelit. În sală domnea o tăcere plină de încordare. Cuvintele lui Goobar o despicau ca nişte proiectile incandescente. Am făcut următorul calcul simplu – a continuat savantul. Explozia a patruzeci de bombe de uraniu a produs, pentru a fracţiune de secundă, o lumină atât de intensă, încât a depăşit radiaţia solară. Această lumină a ajuns după trei luni la Planeta Albă, unde a fost observată. Dar, m-am întrebat eu, unde ar fi trebuit să ne întâmpine pe noi impulsul de radar, dacă am presupune că el a fost trimis de pe planetă imediat după înregistrarea fenomenului luminos? Şi calculul corespunde: ar fi trebuit să întâmpine Gea la o distanţă de cincisprezece zile lumină de planetă. Acest rezultat coincide surprinzător cu realitatea. Or, o coincidenţă atât de mare nu poate să fie opera unei întâmplări. Ne aflăm deci pe calea cea justă. Bine, ne-am putea noi întreba, dar de ce au trimis ei impulsul de radar imediat ce au observat lumina? Răspunsul se impune de la sine: fiindcă ştiau ce a produs-o. Ştiau că în sistemul Piticului Roşu călătoreşte o navă moartă, cu încărcătură atomică, şi că strălucirea aceea a fost provocată

de explozia încărcăturii sale. Fiindcă nu este imposibil ca nişte fiinţe a căror tehnică a ajuns la un grad deosebit de dezvoltare să controleze spaţiul sistemului lor şi, prin urmare, să fi descoperit cândva satelitul artificial. Şi dacă lucrurile s-au petrecut astfel, atunci ele au fost acelea care au radiografiat proiectilele atomice cu astron şi au aflat că autoexplozia lor este imposibilă. Prin urmare, strălucirea aceea le-a dat de veste că în spaţiul sistemului lor a pătruns o navă şi că ea este aceea care a provocat explozia satelitului mort. Şi, ca să verifice această presupunere, au trimis un mănunchi de unde electromagnetice, după care, constatând prezenţa navei, au controlat cu ajutorul lui mişcările acesteia. Acum, după ce v-am arătat mijlocul prin care am dat de veste locuitorilor planetei despre sosirea noastră, permiteţi-mi să dau problemei altă înfăţişare şi să pun în locul necunoscutei, care în problema discutată îl ocupau fiinţele necunoscute, oameni.

Să presupunem că pe globul acela acoperit de nori ar locui oameni şi că acei oameni află într-o bună zi de la astronomii lor că în spaţiul sistemului lor solar a pătruns o navă necunoscută. Nava aceasta vine din aceeaşi regiune a cerului, de unde a pătruns cândva în sistemul lor o altă navă, purtând un echipaj mort şi o încărcătură de proiectile atomice. Mai departe: această nouă navă a distrus-o pe cea moartă printr-o explozie. Ce fel de fiinţe sunt acestea, se vor fi gândit ei,

care distrug un vehicul vechi, întâlnit în drum, şi care pierd energie şi forţă pentru a transforma în pulbere o navă cu echipajul pietrificat? Lucrul acesta dă de bănuit. Trebuie ca aceste fiinţe să fie urmărite cu atenţie. Să trimitem un con de radar, atât de larg, încât să cuprindă aproape întregul sistem al Piticului Roşu. Dar până când undele de radar, care se mişcă cu viteza luminii, au ajuns la nava necunoscută, au trecut câteva săptămâni. Când ecoul reflectat se întorcea, şi-au dat seama că nava zboară cu viteză mare spre planeta lor. Atunci oamenii – fiindcă am substituit fiinţele necunoscute cu oameni – au hotărât s-o aştepte. În sfârşit, nava a ajuns la planetă şi a trimis treizeci de rachete din interiorul ei. Rachete mici. Oamenii care populează globul alb n-au mai văzut asemenea vehicule, nu-i aşa? Nu sunteţi de aceeaşi părere? Şi totuşi! Aduceţi-vă aminte de fotografiile aduse de pe satelitul mort! Prin ce mijloace intenţionau atlanţii aceia să lanseze proiectilele atomice? Cu ajutorul unor rachete nu prea mari: de patru sau cinci metri. Rachete mici, deci. Şi iată că pe cerul Planetei Albe apar deodată treizeci de rachete mici, conduse de una mare. Nu cumva – s-or fi întrebat ei – această rachetă mare este nava cu echipaj, care coboară la noi să depisteze obiectivele şi să trimită asupra noastră treizeci de proiectile atomice? Ce să facem pentru a scăpa de la pieire? Trebuie să facem inofensive bombele! Cum? Din fericire, locuitorii planetei au vizitat cândva satelitul mort,

au făcut radiografia bombelor cu ajutorul astronului şi cunosc construcţia lor... În fiecare bombă se află un mănunchi de ţevi care se împreună concentric în mijlocul ei. Fiecare ţeavă conţine un proiectil de uraniu metalic şi o încărcătură de pulbere explozivă. Detonarea acestui exploziv în toate ţevile deodată determină împreunarea fragmentelor într-un bloc compact de masă supracritică, producând astfel explozia atomică. Pentru a provoca deci explozia înainte de vreme a bombei, este suficient de a provoca detonarea încărcăturii de exploziv, iar pentru a o aprinde, cel mai simplu mijloc este acela de a creşte considerabil temperatura. În acest scop, trebuie să se creeze un câmp energetic corespunzător, în straturile superioare ale atmosferei... Dar – se vor fi gândit mai departe oamenii – vom distruge în felul acesta doar bombele. Nava mare, care are echipajul pe bord, nu o vom vătăma. Să ştie necunoscuţii sosiţi la noi că nu vrem să luptăm cu ei şi nici să-i distrugem! Şi iată-i că şi-au realizat planul!... După cum vedeţi – a continuat Goobar – toate aceste presupuneri coincid, şi într-un mod atât de uimitor, încât se ridică o altă întrebare. Dacă substituim necunoscuta cu oameni, atunci se constată că ei ar fi procedat, probabil, la fel ca şi fiinţele necunoscute. Prin urmare, aceste fiinţe trebuie să fie foarte asemănătoare cu oamenii. Dar cum se face – vă veţi întreba – că chiar în prima expediţie cosmică, ce are drept ţel steaua cea mai

apropiată din unicul sistem planetar cunoscut din milioanele de sisteme planetare ale Galaxiei, descoperim deodată fiinţe atât de asemănătoare cu omul? Nu cumva această coincidenţă presupune din nou o întâmplare, şi încă o întâmplare atât de neverosimilă, încât transformă în nonses întregul raţionament anterior? Iată care este răspunsul meu: baza logică a gândirii umane, în ceea ce priveşte comportarea, este asemănătoare cu cea a fiinţelor acelora, nu pentru că ea ar fi mai perfectă, ci pentru că este necesară. Pentru a stăpâni forţele materiale ale universului, în decursul mileniilor omul a fost nevoit să-şi perfecţioneze acele metode de gândire inductivă şi deductivă, care decurg din reflexele elementare ale oricărei materii vii. Fiinţele care, în loc să cerceteze transformările din interiorul stelelor, s-ar închina lor, nu ar progresa, nu s-ar dezvolta… Prin urmare, dacă locuitorii Planetei Albe au creat o civilizaţie superioară, şi acest lucru este absolut sigur, atunci mintea lor trebuie să funcţioneze după legile unei logice asemănătoare cu a noastră. Să implice oare acest fapt o asemănare la înfăţişare? Desigur că nu. Reflexul condiţionat este în principiu asemănător atât la maimuţă cât şi la râmă sau la rechin, deşi este greu să considerăm aceste fiinţe asemănătoare din punct de vedere anatomic.

Şi acum, ca încheiere, câteva cuvinte despre structura socială a Planetei Albe. Ştim despre ea puţine lucruri, dar ceea ce ştim este esenţial.

Semnalul de radar care controla mişcările noastre era continuu, deşi planeta se roteşte, prin urmare îl produceau emiţătoare care formează un sistem ce cuprinde întregul glob, fiindcă, pe măsură ce unele emiţătoare dispăreau după orizont, funcţia de emisie o îndeplineau emiţătoarele următoare. Barajul de radar este deci general, deservind întreaga planetă. Deci locuitorii acestei planele au un sistem tehnic unic. Dar sistemul tehnic unic presupune, implică, o unificare socială. Prin urmare fără să am intenţia şi nici dreptul să hotărăsc în privinţa drumului nostru de aici înainte, aş dori să-mi exprim convingerea că ar trebui să facem încercări, să ne înţelegem cu locuitorii planetei. Nu se ştie dacă aceste încercări vor reuşi chiar de la început. Civilizaţia noastră ne-a ferit încă de secole de un astfel de necunoscut ameninţător, de furtuni şi înfrângeri, şi am uitat că această civilizaţie nu s-ar fi născut niciodată, dacă cândva oamenii n-ar fi fost gata să se jertfească pentru ca ea să se nască. Acum, noi, la rândul nostru, ne aflăm în pragul unei noi epoci. Această epocă cere sacrificii mari. Ea cere, ceea ce nimeni, niciodată nu ar cere de la noi pe Pământ. Dar trebuie să fim de acord cu aceasta, fiindcă acestea sunt legile istoriei. Omenirea nu se poate opri din drumul său, aşa cum nu se opresc aştrii din drumul lor! Acest mare pas înainte trebuie negreşit făcut!

Goobar abia terminase când alături de el a apărut Ter Akonian, care, ridicând în dreptul

ochilor o foaie de hârtie scrisă, a început să citească:

„Consiliul astronauţilor, către echipajul navei.

În anii imediat următori, omenirea va începe zborurile transgalactice. Aceste expediţii au nevoie de staţii cosmice intermediare, instalate pe corpurile cereşti ce se rotesc în apropierea sistemului solar. Poziţia sistemului stelei alfa din Centaurul face din el o bază naturală pentru astfel de staţii necesare expediţiilor în direcţia polului sudic al Galaxiei, precum şi spre Norii lui Magellan. Ţinând seama de aceste lucruri, Consiliul astronauţilor hotărăşte:

1. Să se continue încercările de a se stabili legătura cu Planeta Albă.

2. E posibil ca aceste încercări să se sfârşească chiar cu pieirea navei. În acest caz, ele vor fi reluate de expediţia următoare, dar în acest caz construcţia staţiei cosmice s-ar amâna cu un sfert de veac. Pentru a evita această perspectivă primejdioasă, până când Gea îşi va relua încercările de stabilire a legăturii cu Planeta Albă, va fi aleasă planeta cea mai corespunzătoare dintre planetele Centaurului pentru construirea staţiei cosmice intermediare. Maşinile debarcate pe ea vor începe lucrările de construcţie, sub controlul unui singur om. Consiliul astronauţilor a căzut de acord să lase la această bază pe mecaneuristul-pilot Zorin, deoarece el are o pregătire politehnică multilaterală şi o vastă experienţă în construirea staţiilor cosmice”.

Când astronautul a terminat de citit şi a privit în sală, am observat că Ana, care şedea pe un scaun, s-a ridicat şi a ieşit pe uşa laterală. Pe intrarea principală s-a strecurat înăuntru Zorin şi s-a urcat pe podium. Şoaptele care alergau prin amfiteatru, în timp ce Ter Akonian rostea ultimele cuvinte, au amuţit. După legile navigaţiei interplanetare, omul nu poate rămâne singur pe o bază cosmică. El trebuie să aibă cel puţin un tovarăş. De aceea, conform obiceiului, Zorin avea să şi-l aleagă. Sala era toată stăpânită de încordare şi de o adâncă linişte, ca şi cum pilotul, plimbându-şi privirile peste marea de capete, şi-ar fi făcut alegerea în clipa aceea, deşi ştiam că acest lucru îl hotărâse mai dinainte şi că acum îl caută doar pe cel ales să-i fie tovarăş.

Deodată am simţit un fior în inimă. Degeaba îmi spuneam eu în gând că este un nonsens, o imposibilitate, fiindcă, cine eram eu pentru Zorin? Un om oarecare din echipaj, un om aproape străin pentru el... Cu totul altceva ar fi fost dacă în locul lui era Ameta...

Capetele celor din sală se înălţau abia perceptibil în întâmpinarea privirii pilotului, apoi se aplecau încet când el îi depăşea, şi încordarea aşteptării trecea ca un val pe deasupra celor adunaţi. Deodată, privirea lui s-a oprit asupra mea şi m-a ţintuit atât de puternic, încât, fără să-mi dau seama, m-am ridicat.

— Eşti de acord? mi-a ajuns la ureche vocea primului astronaut, ca şi cum ar fi venit de la cine

ştie ce depărtare uriaşă.

— Sunt de acord – am răspuns cu.

În sală s-a auzit un freamăt surd.

Zorin şi Goobar discutau cu astronauţii. Şiruri de oameni se scurgeau în jos, înconjurând podiumul. Am ieşit pe coridorul pustiu şi liniştit. Nu simţeam nici nelinişte, nici mândrie, nici bucurie, absolut nimic. Am mers multă vreme aşa, până ce m-am oprit deodată: paşii mă călăuziseră în faţa filarmonicii. Stăteam în faţa sculpturii lui Soledad – băiatul acela alb, poposind în mijlocul drumului. Opt ani trecuseră de atunci, şi ce ani! Timpul alerga mai încet pe Gea, timpul ceasornicelor, dar nu şi timpul evenimentelor. Cât de matur eram acum faţă de clipa când am pornit în călătorie, în vreme ce acest băiat alb nu s-a schimbat de loc – mereu la fel scrutează viitorul! Am îmbrăţişat sculptura cu privirea, am făcut câţiva paşi, apoi m-am întors încă o dată pe jumătate şi am privit-o iar, ca şi cum mi-aş fi luat rămas bun de la ea. Inima mi s-a strâns şi mi-am adus aminte de Ana. Unde a putut să se ducă? Am rămas o clipă pe loc, apoi am grăbit pasul.

M-am îndreptat către cel mai apropiat ascensor şi am coborât în grădină. Am zărit-o pe Ana încă de departe. Şedea pe iarba presărată cu flori dese de „nu-mă-uita”. Ameta iubea foarte mult florile, dar nu-i prea plăcea să le vadă în cameră. „Dacă vrei să te afli printre flori – spunea el în asemenea ocazii – du-te tu la ele!” În înclinarea capului Anei era ceva ce m-a făcut să-mi

încetinesc pasul. Cu palmele întinse atingea florile, ca şi cum ar fi fost oarbă. M-am oprit în spatele ei.

— Tu eşti… a spus ea încet.

Dar nu era o întrebare. M-am lăsat în genunchi, alături de ea. De departe, acest tablou trebuie să fi arătat tare caraghios: doi oameni în toată firea stând în genunchi în iarbă ca nişte copii.

Am vrut să-i spun ceva, dar n-am putut. I-am sărutat podul palmei mici şi am simţit sub degete o uşoară îngroşare a pielii, acolo unde sprijinea atât de des instrumentele medicale.

— Ai stat la şedinţă până la sfârşit? a întrebat ea.

— Da.

— Zorin?

— Da.

— Şi tu?

— Da…

A tăcut.

— Ai ascultat acasă desfăşurarea şedinţei? am întrebat eu.

— Nu.

— Atunci de unde ştii?

A ridicat capul:

— M-am gândit aşa… Tu nu?

— Nu – am şoptit eu, mirat.

A zâmbit.

— Tu îţi dai seama întotdeauna ultimul.

Faţa ei era chinuită de o durere ascunsă.

Vedeam cum se străduieşte să zâmbească, dar deodată a întors capul. Când m-a privit iar, era nespus de liniştită. Niciunul dintre noi n-a mai rostit un cuvânt.

Peste noapte m-am trezit deodată din somnul adânc, având limpede în minte tot ceea ce se întâmplase, şi n-am mai adormit. Alături ardea luminiţa violetă, prin al cărei abajur de sticlă se scuturau pe pernă pete mărunte, albăstrii, ca petalele florilor de „nu-mă-uita”! Ana stătea culcată pe spate, cu capul într-o parte, iar părul ei bogat şi negru îi umbrea faţa. Privea fix în tavan, cu ochii secaţi de lacrimi. Am închis pleoapele, dar n-am mai putut să dorm. Deodată mi-a şoptit:

— Ai să te întorci?

Am tresărit.

— Scumpa mea…

Am sărutat-o, dar am simţit în sărutul acesta cât este de departe de mine.

— Mă voi întoarce, sigur că mă voi întoarce; de altfel, nu numai eu mă îndepărtez de tine… Amândoi zburăm în direcţii opuse… Dar tu te vei întoarce? am întrebat eu, încercând să zâmbesc şi să dau vocii un timbru vesel.

Dar Ana a rămas serioasă.

— Da – a spus ea – sigur mă voi întoarce.

— Atunci e bine.

M-a privit, apropiindu-şi ochii ei negri de mine:

— Ştii, nu pot să mă obişnuiesc cu gândul că nu te-am cunoscut… Acest sentiment este atât de

puternic, de parcă nu ar fi avut început… şi de aceea mi-e cu neputinţă să-mi închipui că poate avea…

Dar nu şi-a sfârşit gândul.

Nu întrebam nimic. O îmbrăţişam din ce în ce mai strâns. Deodată ea a respirat adânc şi mi-a şoptit încet, la ureche:

— Şi totuşi ei erau fericiţi în naivitatea lor…

— Cine, scumpa mea?

— Anticii…

— De ce?

— Fiindcă credeau în nemurire…

Trei luni Gea a străbătut spaţiile sistemului planetar al stelei alfa Centaurul A. Planetele apăreau ca nişte scântei, creşteau în strălucire, luminau cerul, apoi dispăreau acoperite de focul motoarelor. Piloţii coborau ca nişte şiruri de siluete argintii şi dispăreau în trupul rachetelor. Această privelişte a despărţirii şi a întoarcerii, însoţite de puternice strângeri de mâini, de huruitul motoarelor puse în funcţiune şi de bătaia ca de clopot a dispozitivului de lansare, se repeta adesea, ca şi liniştea ce urma după plecarea lor în zbor. Atunci era greu să priveşti în ochii celor rămaşi şi la freamătul mut al buzelor ce numărau rând pe rând rachetele, care – împinse de pistoane – ţâşneau din adâncul puţului negru de lansare şi se aprindeau ca o văpaie când atingeau straturile dense ale atmosferei.

În perioada aceea mă vedeam cu Zorin destul

de rar; el lucra, împreună cu alţi constructori, la proiectul staţiei cosmice. Planul-schiţă fusese întocmit încă cu un an în urmă, însă acum întregul colectiv al lui Tembhara lucra la documentarea tehnică de amănunt. Constatând cât de dăunătoare este pentru minte lipsa de activitate şi dorind să devin nu numai tovarăşul, ci şi colaboratorul lui Zorin, studiam zile întregi manuale din domeniul radio-ingineriei şi-mi reaminteam cunoştinţele dobândite încă în tinereţe, când studiasem mecaneuristica. Nu părăseam trionii nici chiar atunci când făceam ocolul unei noi planete, mai ales că n-am fost pe niciuna din ele, deşi prietenii lui Ameta nu au uitat de mine. Ul Wefa mi-a adus, primul şi mi-a aşezat în tăcere pe masă o grămadă de minerale strălucitoare – flori vulcanice ale globului vizitat. Din alt zbor, Trupane mi-a adus un crâmpei de lavă, care purta întipărită o urmă în formă de trei degete. Şi astfel, numărul din ce în ce mai mare al pieselor acestei unice colecţii din lume constituia mărturia progresului călătoriei.

Am trecut pe lângă o planetă pustie şi pe lângă alta vulcanică, a cărei temperatură ridicată i-a silit pe piloţi să nu se oprească de loc pe suprafaţa ei. Fotografiile luate printre straturile de nori fierbinţi au arătat că pe ea au loc mişcări ciudate. Din totalul de automate rezistente la temperaturi înalte s-au întors pe Gea doar jumătate. Dar şi acestea, suferind deteriorări, nu

au putut să ne dea informaţii clare, din care să putem înţelege dacă creaturile acelea uriaşe ce se târau pe stâncile vulcanice răcite sunt maşini părăsite în timpul unui cataclism sau făpturi apărute prin evoluţia materiei organice nealbuminoide. Degeaba insistau astrobiologii să se efectueze cercetări precise; ele au fost amânate pentru o perioadă viitoare, deoarece Gea a pornit mai departe la drum. Planeta următoare, aflată la o distanţă nu prea mare de aici, a fost depăşită noaptea. Nava răsuna până în cele mai îndepărtate colţuri de susurul delicat, dar pătrunzător al conductelor de răcire în care fierbea heliul lichid. Pe cerul negru, înstelat, se înălţa, ca o despicătură roşcată, secera planetei. Privind prin aparatele optice, i se vedea suprafaţa, pe care, asemenea unor păianjeni negri, se târau ochiurile unei plase ale cărei fire se uneau şi se despărţeau. Planeta trecea prin stadiul epirogenetic, astfel că prin uriaşele fisuri ale scoarţei clocoteau râuri de jar întunecat.

Sistemul soarelui A se încheie cu nişte globuri de gheaţă de tipul lui Neptun; îndepărtându-ne cu un miliard de kilometri în afara orbitei lor, ne-am pomenit în zona soarelui B. Spaţiul gravitaţiei lui era lipsit de planete. Despărţiţi de genune, se roteau în el doar asteroizi de diferite mărimi, frânturi dintr-un glob descompus în urmă cu mii de veacuri.

Aşa cum se stabilise prin hotărârea astronauţilor, staţiunea transgalactică urma să fie

instalată pe una din aceste frânturi de stâncă, lipsită de aer. Vidul era străpuns de traiectoriile a sute de astfel de corpuri. Prin urmare, aveam de unde alege, dar planetoidul ales trebuia să satisfacă multe cerinţe. Mai întâi, orbita lui trebuia să fie cât mai apropiată de aceea a unui cerc, astfel ca, în drumul său, să nu se îndepărteze prea mult de soare şi nici să nu se apropie excesiv de mult de el. Apoi trebuia să nu coincidă sau să nu întâlnească orbitele altor corpuri, ca să nu fie supusă la perturbaţii prea mari, şi, în sfârşit, trebuia să evite apropierea de marile roiuri de meteoriţi, care pluteau la periferiile „gunoierului sistemului dublu”.

Căutările unui astfel de asteroid au durat o lună, în care timp observatoarele au lucrat zi şi noapte, iar teletactoarele şi radiotelescoapele au scrutat neîncetat spaţiul. După această vânătoare, sau mai degrabă pescuit, astronauţii au ales un asteroid necunoscut, al cărui diametru nu depăşea patru sute de kilometri şi care avea deci un câmp de gravitaţie mic, dar suficient pentru ca omul să se poată mişca pe suprafaţa lui, fără să-i fie teamă că va zbura în vid. Şi pe măsură ce ne apropiam de el, această frântură părea că ne face cu ochiul, mişcând irisul său ascuţit ca de pisică. Această variaţie mare a intensităţii strălucirii era provocată de rotirea sa rapidă în jurul axei sale, precum şi de forma lui foarte neregulată – forma sa alungită amintea mai degrabă de un lanţ de munţi suspendat în beznă, decât de o planetă.

Gea s-a învârtit în jurul lui vreme de două săptămâni. În acest timp, specialiştii în tectonică au constatat că stâncile sunt suficient de rezistente pentru a dura încă multe milenii de aici înainte, iar după aceasta a început fără întârziere transportarea pe suprafaţa asteroidului a maşinilor, materialelor de construcţie şi a rezervelor de alimente.

Automatele de construcţie au început să muşte repede din stâncă, săpând în ea două adâncituri rotunde. Într-una din ele a fost instalată camera de presiune cu rezervoarele de aer, iar în cea de-a doua reactorul atomic, care trebuia să ne furnizeze energie electrică şi căldură.

Zi de zi, rachetele de marfă transportau pe planetoid materii prime şi diverse piese, din care trebuia construită staţia-emisie de radar a viitoarei staţii cosmice, până când, în sfârşit, au fost transportate pe stânci ultimele încărcături.

Ne-am luat în grabă rămas bun de la tovarăşi, iar celor mai apropiaţi le-am adresat aceleaşi cuvinte care se rostesc înainte de o simplă despărţire. Când coboram cu Zorin scara înclinată a primei piste pe care se afla racheta pregătită de plecare, îmbrăcaţi în scafandre, dar cu coifurile date pe spate şi sprijinite de marginile gulerului, deodată, de după o coloană ne-a ieşit înainte un copil, ţinând în braţe un buchet uriaş de liliac, şi ne-a tăiat calea.

Ne-am oprit, iar copilul – o fetiţă durdulie cam de patru anişori, cu o codiţă subţire şi cu

obrăjorii roşii ca focul, a ridicat cu greu buchetul şi i l-a întins lui Zorin:

— Ţine – i-a zis ea – şi când ai să te întorci, să ne spui iar poveşti!

— Sigur c-am să vă spun – a răspuns Zorin. Dar cum te cheamă pe tine?

— Magda.

— Şi cine ţi-a dat florile astea?

— Nimeni, eu singură!

A oftat uşurată că şi-a îndeplinit atât de bine planul, dar, observând că se apropie de noi astronauţii, a luat-o la fugă.

Fără să rostească un cuvânt, Ter Akonian, Pendergast şi Yrjola ne-au strâns mâna. După aceea, Zorin s-a strecurat în rachetă prin intrarea îngustă şi a întins mâinile ca să-şi ia buchetul pe care îl ţineam cu grijă. Apoi mi-am coborât şi eu picioarele în adâncul deschizăturii. Cufundat până la brâu în trupul de metal, am văzut deodată o femeie, care stătea la câţiva metri deasupra noastră, pe o platformă situată la jumătatea etajului. Era Callarla. În clipa aceea m-am oprit în loc pentru o clipă şi mi-am dat seama de un lucru pe care nimeni nu-l observase: era însărcinată. Avea aceeaşi siluetă zveltă. Totuşi am bănuit faptul dintr-un gest al ei, din expresia ochilor, dintr-o anumită expresie a feţei, căci părea că nu ascultă cele ce se petrec în jur, ci glasul propriului ei trup în care simţea încă de pe acum primele tresăriri ale celui ce avea să vină.

NORUL LUI MAGELLAN

Am pus buchetul de liliac sub geam, într-un vas de sticlă de laborator. Stăteam la masă şi priveam cum automatele rup din stâncă, săpând zeci de găuri ce se dispuneau în linii concentrice. Apoi introduceau încărcături de exploziv şi dispăreau. Explozia nu se auzea. Stânca spartă de presiunea gazelor era aruncată în sus, într-un vârtej de fum şi pietre. Solul se zguduia şi atunci, din mănunchiul de liliac, îşi luau zborul floricele mărunte cu câte patru petale. În spaţiul fără aer, fumul cădea ca pilitura de fier. Automatele ieşeau din ascunzişuri, pătrundeau în crater şi aşezau rânduri-rânduri, stâlpii de metal. Atunci îşi făcea apariţia emiţătorul de radiaţii. Îşi înălţa capul pe umerii laţi şi şi-l rotea întocmai ca o girafă metalică ridicolă care caută frunze imaginare.

Urma o strălucire puternică, de culoarea oţelului. Metalul introdus în adâncitura craterului, supus presiunii radiaţiei, se topea. Atunci automatele începeau să-şi poarte uneltele lor pe suprafaţa poroasă, o laminau, o netezeau, o poleiau, până când începea să strălucească întocmai ca argintul viu. Alte automate, aflate undeva, mai departe, introduceau încărcătura de exploziv, săpând o gaură pentru catargul antenei. Solul trepida imperceptibil. Din ce în ce, tot mai multe petale albe se împrăştiau din rămurele, până când, în ziua a cincea, Zorin a spus:

— Păcat că n-avem o sobă… una veche pentru

un foc obişnuit. Am fi ars crenguţele. Îţi mai aminteşti mirosul fumului din cămin?

— Da. Mi-l mai amintesc.

Când a ieşit după masă, a doua oară în acea zi, îmbrăcat în scafandru, ca să vadă cum progresează lucrările, a luat cu el rămurelele. S-a întors după un ceas. Le avea vârâte la cingătoare. Am băgat de seamă, dar n-am spus nimic.

— N-am putut să le sădesc – mi-a explicat el. E foarte pietros locul. N-are niciun pic de pământ.

— Mai bine că le-ai adus – am zis eu. Liliacul are un lemn atât de moale, încât poţi să faci pe el crestături. Mă jucam aşa când eram copil.

Am pus din nou rămurelele în vasul lor gol şi le-am lăsat acolo până la sfârşit

Automatele lucraseră fără oprire douăzeci şi patru de ore. Noaptea sau ziua, pentru ele era totuna. Pentru noi însă, nu. De aceea ne era greu să alegem ritmul de somn şi de lucru. Asteroidul se rotea aşa de repede, încât din trei în trei ore aducea platoul nostru de stâncă în faţa razelor fierbinţi ale soarelui. Noaptea de trei ore era luminată de obicei de Soarele B, aflat la o depărtare de douăzeci şi cinci de unităţi astronomice, incomparabil mai puternic decât luna plină pământeană. Ziua, stâncile ardeau ca nişte blocuri de metal incandescent, noaptea scânteiau cu o lumină vie, rece ca gheaţa. Viteza de rotaţie a asteroidului era atât de mare, încât, privind pe fereastră, vedeam umbrele cum se

lungesc şi cresc, transformându-se în cele din urmă în umbre negre ale spaţiului care învăluia totul în întuneric. Când vreun automat intra din lumină în umbră, aveai impresia că dispare o parte din el, parcă tăiat în două.

În fiecare seară ne aşezam lângă aparatele de radio situate într-un etaj miniatură al „casei" noastre şi ascultam cu atenţie zgomotul surd al difuzorului. Dintr-un haos de pocnete şi şoapte, învălmăşite parcă pe suprafaţa de culoare închisă, unduitoare, apăreau deodată sunetele vesele ale semnalului de chemare al Geei. Montasem catarge provizorii de emisiune, astfel că menţineam în permanenţă legătura prin televiziune cu nava şi ne vedeam în fiecare seară cu tovarăşii. Schimbam informaţii, vorbeam despre progresele în muncă, iar uneori Zorin îi ruga pe colegii săi să-l ajute la calcule.

Gea zbura acum spre Planeta Albă. O mai despărţeau de ţintă încă două săptămâni de călătorie. În acest interval, noi voiam să terminăm primele săpături ale fundaţiilor viitorului reactor atomic uriaş care trebuia să înlocuiască pe cel provizoriu. Ne sculam în zorii zilei locale, vizitam şantierele tuturor lucrărilor – şi acestea ajungeau câteodată la cifra zece, în acelaşi timp răspândite pe o suprafaţă de câţiva kilometri – iar după aceea ne întorceam în camera de presiune (adică „acasă", cum spuneam noi), apoi porneam la plimbare, schimbând în fiecare zi direcţia marşului. Astfel am cunoscut locurile de jur-

împrejur pe o rază de câteva zeci de kilometri. Dar pretutindeni nu era decât stâncă cu înfăţişare monstruoasă, mai degrabă caricatura decât miniatura unei planete.

Am spus mai înainte că de departe semăna cu un lanţ de munţi pleşuvi ce pluteau în spaţiu. Din cauza aceasta, când porneai să colinzi pe jos locurile, te pomeneai când într-o depresiune largă de câţiva kilometri, când pe o cărare ce se îngusta brusc. În direcţia nord-est, la o distanţă de vreo treizeci de kilometri de casa noastră, se afla o câmpie relativ dreaptă, a cărei margine se pierdea într-o prăpastie plină de tot felul de forme ciudate. Mai încolo, până departe, la orizont, se întindea o îngrămădire inertă de pietre. Nimic din fenomenele de eroziune naturală, provocate de acţiunea apei, a vânturilor, a gravitaţiei. Era mai degrabă un panopticum de forme groteşti, aproape cu neputinţă de imaginat: măciuci pietrificate ce se legănau uşor, stânci uriaşe fixate în echilibru instabil, îngrămădiri verticale de piatră care aşteptau doar o singură mişcare neatentă, pentru ca să înceapă să alunece în jos, agale şi leneş, ca într-un coşmar. Am privit spre culmea ce domina întreaga regiune. Acolo, sus, se vedea o pădure de schelete ascuţite ce se desfăşura pe fondul de stele, de care se separa printr-o strălucire puternică, albă. Deasupra acestui peisaj mort se rotea, cu o mişcare uniformă, discul de foc al soarelui. Iar noi pătrundeam fie în zona însorită, unde solul se

încălzea până la o sută de grade, fie în umbră, astfel că instalaţiile automate climaterice ale scafandrului treceau fără încetare de la o limită la alta.

Dar şi comportarea lui Zorin amintea într-o oarecare măsură de variaţiile climei asteroidului, căci când rămânea ore întregi mut, ca vrăjit, când începea să vorbească fără întrerupere, vreme îndelungată. Cuiva din afară care nu ne-ar fi cunoscut, i s-ar fi părut că nu ne prea înţelegem, dar, dacă ar fi gândit astfel, ar fi comis o greşeală. Zorin era amabil şi de obicei comunicativ doar în relaţiile cu străinii. Cu mine se comporta exact ca şi cum s-ar fi aflat în tovărăşia lui Ameta. Tăcerea lui, aproape letargică, şi cufundarea în gânduri, răspunsurile bombănite cu jumătăţi de cuvinte mă bucurau; fiindcă, deşi nu vorbeam niciodată despre Ameta, nu-i pomeneam nici măcar numele, totuşi el ne era – lucru foarte ciudat – atât de aproape, încât, uneori când descopeream în plimbările noastre câte o plăsmuire mai fantastică decât altele, aproape că mă simţeam îndemnat să mă uit în jur, ca să constat dacă micul pilot împărtăşeşte aceeaşi impresie ca şi noi.

La vreo zece zile de la sosirea pe asteroid, şedeam pe vârful unei stânci în formă de ac ce se înălţa deasupra întregii regiuni. Soarele îşi risipise pletete-i de flăcări spre apus. Al doilea soare, A, se apropia de cel dintâi, cu discul său mic orbitor. Ne-am dus înadins să asistăm, aşa cum prevăzusem, la eclipsarea unui soare de către

celălalt. Într-adevăr, când discul mic aproape l-a atins pe cel mare, şi-au trimis amândouă, unul către celălalt, două limbi de foc ce se căutau parcă şi care apoi s-au contopit imediat. S-a născut astfel o formă stranie, ca o pară, care arunca o strălucire puternică, de culoarea oţelului. Apoi, partea mai îngustă, prelungă, a perei, de fapt Soarele A, a început să se strângă, ascunzându-se încet după cel mare. Dar intensitatea luminii nu a scăzut, fiindcă nici strălucirea nu a scăzut vizibil.

Am rămas tăcuţi multă vreme. Apoi l-am rugat pe Zorin să spună o poveste.

Mi s-a părut că nu m-a auzit. Însă după un timp mi-a zis:

— N-am să-ţi spun o poveste. În schimb am să-ţi povestesc despre poveşti. Ai auzit vreodată despre epavele cu sulf?

— Nu-mi aduc aminte.

— Trebuie să fi auzit. Cu vreo două sute de ani în urmă au fost construite primele rachetoare, la început foarte mari, ajungând la patruzeci de mii de tone masă de repaus. Era vorba de o greşeală de calcul, fiindcă cutiile acelea se încălzeau în mod fatal până la câteva sute de grade. Tocmai de aceea a fost oprită producţia lor, dar cele câteva zeci de rachete care fuseseră construite au fost dirijate în direcţia Pământ-Titan. Aveau să transporte sulf. Încă la prima cursă, câteva din ele au explodat. Sulful, presat, începea să se evapore şi apăsa asupra pereţilor rachetei, făcând-o să crape ca un balon. Le-au dat multă

bătaie de cap savanţilor, fiindcă nu se ştia ce e de făcut cu ele. Pe Pământ nu puteau fi aduse, deoarece era riscant. Oameni nu puteau fi trimişi în niciun caz, iar de automate era păcat. O asemenea porcărie putea să explodeze în orice clipă. În cele din urmă, întreaga escadră a fost întoarsă din drum prin radio şi dirijată în direcţie opusă, să zboare în spaţiu, în afara limitelor sistemului. Astfel, cosmosul nu se va mai murdări de sulf. După un an, după ce rachetoarele au încetat să mai răspundă la semnalele de radio, cosmodromiştii au respirat uşuraţi. Aveau, în sfârşit, linişte! Dar după treizeci de ani, pac! Prima catastrofă produsă de sulf, şi după ea alta. S-a văzut astfel că aceste rachetoare blestemate nu au plecat ca să nu se mai întoarcă, fiindcă, pătrunzând în zona de gravitaţie a lui Jupiter, acesta le-a abătut din drum, în mod firesc, după bunul lui plac, le-a transferat pe nişte orbite oarbe ale unor comete şi le-a dat drumul. Şi de atunci se învârtesc mereu aşa: fug câţiva ani de Soare, se aşază în afelii, apoi se întorc din nou. Cât timp zboară departe de Soare, sunt destul de reci, astfel că sulful nu se evaporă. Când se apropie însă de orbita lui Marte, încep să se încălzească, iar când ajung la distanţa Pământului, crapă ca nişte baloane de săpun. Închipuieşte-ţi! Douăzeci de mii de tone de sulf să se transforme în gaz comprimat. Racheta explodează, se formează un nor de gaz cu un diametru de o sută de mii de kilometri care se împrăştie după câteva

săptămâni. Dar dacă trece prin apropiere vreun asteroid, acesta târăşte după sine un asemenea nor şi atunci năpasta durează luni întregi. Se formează o zonă sferică de ceaţă din sulf, sau mai degrabă din praf, deoarece gazul se cristalizează în vid şi formează un înveliş pufos, care are la mijloc un nucleu de siliciu tare ca diamantul. Ceaţa se mişcă în vid atât de imperceptibil, încât, dacă te afli în zbor, până să vezi ce se întâmplă, te şi trezeşti în mijlocul ei ca într-o oală. Şi acolo nu pătrunde lumina, iar radarul se împotmoleşte ca în aluat şi nu se mai vede nimic: nici stelele, nici semnalele. Lipsit de orientare, mai devreme sau mai târziu eşti expus să nimereşti în nucleu. În acest caz trebuie negreşit să opreşti motoarele, iar cu ajutorul gravimetrelor să găseşti asteroidul, să întorci racheta centrifug, să o porneşti de la început cu o acceleraţie maximă şi să fugi. Fireşte că e mult mai simplu să vorbeşti, fiindcă, dacă nimereşti într-o afacere ca asta, fără să vrei îţi pierzi capul. Dar şi mai grav stau lucrurile în cazul automatelor, fiindcă, ia gândeşte-te, pe planete nu există „atmosfere naturale de sulf” şi nici nu pot exista. Prin urmare, niciun pilot-robot nu este adaptat la astfel de minuni.

Ca să nu mai lungesc vorba, într-o bună zi se întorcea pe Pământ, venind de pe Marte, dintr-o excursie, un grup de vreo treizeci de copii; deodată, racheta lor a pătruns într-un văl de ceaţă de sulf ce împrejmuia un asteroid, foarte mic de altfel – lucru important – cu un diametru de câţiva

kilometri. Pilotul automat a încercat mai întâi să manevreze, pe urmă a făcut singurul lucru posibil: a oprit motoarele. În felul acesta nu risca să se întâmple o catastrofă. Racheta, atrasă de asteroid, a început să cadă spre el, dar, natural, foarte-foarte încet, fiindcă o astfel de „cădere” poate să dureze săptămâni întregi. Copiii plecaseră de pe Marte singuri, iar învăţătoarea avea să se urce la prima staţie cosmodromică.

— Dar cum de nu au dat de ştire semnalele preventive? am întrebat eu.

— Nu ştiu cum s-a întâmplat, fiindcă semnalele preventive au fost emise în mod sigur. Poate c-au fost imprecise. Nu ştiu ce să zic. Se mai întâmplă. Mai rar decât în trecut, dar se întâmplă, ce-i drept, foarte rar, „unul la o sută de mii”. Prin urmare, când comunicaţia prin radar a început să dea greş, pilotul-robot a oprit motoarele. Este greu de presupus ce s-a petrecut între timp. Alarma a pus în mişcare toată emisfera nordică. Au început să vină în ajutor, în valuri, nave de pe Lună, de pe Marte, de pe Pământ, totalizând cam vreo şase sute. Vreau să-ţi spun că pentru prima dată în treizeci de ani a fost oprită, timp de câteva ore, întreaga circulaţie de mărfuri în zona a doua a lui Marte. Dar până să ajungă navele de salvare la locul cu pricina, se şi afla acolo un om. Era pilotul de la Centrul Vitezelor Luminii, care efectua chiar atunci un zbor experimental pe o rachetă, adaptată pentru viteze foarte mari. Tocmai i se termina combustibilul şi se întorcea la

bază, când a auzit chemarea prin radio. Atunci s-a abătut din drum şi, fiindcă putea să dezvolte o viteză uriaşă, într-un sfert de oră s-a şi afundat în ceaţă. S-a rotit aşa o vreme, până când a auzit plânsetul copiilor. Desigur, prin radioul rachetei. Acesta funcţiona pe unda cea mai lungă, deci nu putea să indice precis direcţia, în schimb putea să discute cu copiii. A oprit imediat motoarele şi a început să coboare spre asteroid.

— Dar de ce nu căuta cealaltă rachetă?

— Hm, ai căutat vreodată un ac în carul cu fân? Ceaţa cuprindea două sute de milioane de kilometri cubi de spaţiu, deci putea să o caute toată viaţa şi tot n-ar fi găsit-o. În schimb, coborând, s-ar fi apropiat de ea până la câţiva kilometri, fiindcă, după cum ţi-am spus, asteroidul era foarte mic. Prin urmare, cobora cu motoarele oprite şi discuta cu copiii. Aveau de toate din destul: alimente, aer, apă, dar le era teamă. Prin urmare, până noaptea le-a spus poveşti. Când au adormit, a rămas de veghe iar dimineaţa a început să povestească din nou. Zborul experimental durează de obicei două ore, de aceea pilotul nu avea la el decât câteva tablete fortificante şi câteva înghiţituri de cafea cu care-şi uda din când în când gâtul, ca să nu răguşească. Îţi dai seama despre ce era vorba? Aceasta nu era o rachetă obişnuită, ci un proiectil O.S.S. Pilotul stătea întins într-un înveliş pneumatic, bandajat din creştet până la tălpi, în întuneric, cu microfonul lipit de gură, şi povestea basme. Primele nave de salvare

au ajuns abia a doua zi, dar, până să-l găsească, pe el şi pe copii, au mai trecut câteva ceasuri.

— Tu erai pilotul acela?

— Da’ de unde, Ameta.

— Ameta?

— Da.

— Şi el ţi-a povestit asta? am întrebat eu, cu neîncredere, fiindcă nu prea semăna cu firea lui Ameta.

— Nu.

— Atunci de unde ştii toate amănuntele?

— Acum trebuie să mergem, fiindcă apune soarele, şi mai trebuie să trecem şi pe la secţiunea a şasea. Vrei să ştii de unde cunosc această istorie? Află că eu am fost unul dintre copiii aceia.

După ce am controlat cum merg lucrările, ne-am întors la „casa” noastră blindată. Deasupra orizontului se înălţa doar o frântură din discul solar, ca un pieptene de flăcări mişcătoare. Apoi, tot spaţiul a fost învăluit într-un întuneric de nepătruns, în care păşeam cufundaţi până la genunchi, până la brâu, până la gât... Doar crestele celor mai înalte stânci luminau deasupra oceanului de întuneric, până când au fost înghiţite şi ele, rând pe rând, de bezna nopţii. Zorin, care tăcuse tot drumul, s-a oprit în prag şi mi-a zis cu totul pe neaşteptate:

— S-au găsit unii care să spună că a procedat neînţelept, imprudent. Dar el le-a răspuns aşa: „În cochilii de calcar, trăiesc în ocean nişte fiinţe mititele numite radiolarii. Ele nu s-au schimbat de

loc până azi, deşi au apărut de şapte sute de milioane de ani. Aceste fiinţe sunt cele mai precaute din lume”.

Calculele curente, necesare construcţilor, le efectua un creier electronic portativ. Seara, Zorin se aşeza la masă şi începea să lucreze la el. Creierul electronic era mic, de specializare îngustă, astfel că nu se putea compara nici pe departe cu complexele automate generale ale Geei. Din cauza aceasta, Zorin trebuia să aştepte adesea multă vreme până să afle rezultatele, şi de aceea îl poreclise „Prostuţul”. Această poreclă a căpătat cu timpul o nuanţă de mângâiere.

Ocupat cu controlarea mersului construcţiei, Zorin a amânat câteva seri la rând analiza datelor radaroscopului, care ne dădea de ştire despre tot ce se petrece în spaţiile din jurul fărâmei de stâncă pe care călătoream prin vid. Când, în sfârşit, s-a apucat de ele, s-a posomorât. A transmis o serie de date numerice „Prostuţului”. Acesta, ca de obicei, lucra încet. Fără să mai aşteptăm rezultatele, ne-am dus să ne odihnim. Noaptea, Zorin s-a sculat şi s-a dus la automat. S-a întors fluierind: era semnalul celei mai proaste dispoziţii.

Nu l-am întrebat nimic, ştiind că fiecare gând trebuia mai întâi să se statornicească în capul lui.

— Ştii? mi-a zis el în cele din urmă. Mi se pare că dăm de bucluc.

Acest bucluc în limbajul piloţilor însemna un

şuvoi de meteoriţi. Nu m-am prea speriat de ştirea auzită.

— Ei, şi ce? am spus eu. Doar şi casa noastră, şi reactorul atomic, şi adăpostul automatelor sunt calculate cu o suficientă rezervă de rezistenţă. În cel mai rău caz va trebui să stăm de veghe câteva ore. Dar, ciudat, cum de-au greşit astronauţii?!…

Zorin nu mi-a răspuns nimic. Abia când era gata să plece (se iviseră zorile), a adăugat:

— Ştii? Ăştia nu sunt simpli meteoriţi, sunt dinafara sistemului stelar…

Am rămas singur. Zorin s-a dus la colectivul care lucra cel mai departe. Aveam deci răgaz aproape o oră să mă gândesc la cuvintele lui. După cum se ştie, pe planete ajung două feluri de meteoriţi: din interiorul sistemului, adică meteoriţi proprii sistemului, şi aceştia se mişcau în cazul nostru pe orbite închise şi aveau – în raport cu mica noastră planetă – o viteză care nu putea să depăşească câţiva kilometri pe secundă; şi meteoriţi „străini”, nişte conglomerate de blocuri de piatră şi fier, care, zburând pe parabole, pot să atingă, în comparaţie cu corpurile din sistem, viteze uriaşe, ajungând până la o sută de kilometri pe secundă. Radarul nostru, după toate probabilităţile, a prins umbra unui astfel de şuvoi. În următoarele două zile n-am mai vorbit despre aceasta. Numai Zorin rămânea noaptea din ce în ce mai mult timp aplecat asupra filmelor radaroscopului şi îşi netezea din ce în ce mai des părul, cu un gest atât de energic, de parcă ar fi

vrut să-şi jupoaie pielea.

Am luat toate măsurile de precauţie. Automatele au pus încă o boltă suplimentară deasupra camerei noastre, precum şi deasupra tavanului reactorului atomic, aflat la o jumătate de kilometru depărtare de „casă” şi care semăna cu un cilindru metalic uriaş, cufundat în stâncă pe trei sferturi.

Presupunerile lui Zorin deveneau certitudine. Clişeele fotografice semnalau într-o anumită zonă o ceaţă subţire, ca o pată pe o fotografie. Pe acolo zbura un nouraş de corpuri atât de mărunte la distanta aceea, încât dădeau iluzia unui singur corp. Lumina stelelor străbătea însă prin ea, deci nu era o masă compactă, ci un roi de fărâme mici.

— Poate o fi un nor de praf – mi-a spus Zorin, tocmai când ne gândeam dacă n-ar fi cazul să înştiinţăm Gea despre presupunerile noastre.

Am hotărât că nu se cade să facem asta, deoarece tovarăşii noştri nu ne pot ajuta şi le vom crea doar, fără să fie nevoie, noi griji.

Ziua următoare, lucrările au fost continuate ca de obicei. Al doilea rând de săpături pentru fundaţiile viitorului reactor era pe terminate. Adăpostul automatelor a fost întărit cu cuirase suplimentare. Numai antena provizorie a radiostaţiei, care se înălţa deasupra nivelului câmpiei la patruzeci şi cinci de metri, susţinută de un sistem de cabluri întinse de oţel, nu o puteam asigura.

Noaptea m-a trezit din somn o bubuitură atât

de puternică, încât mi s-a părut că s-a spart un clopot de fier chiar deasupra capului. Asurzit, am rămas mai bine de o clipă culcat, fără să mă mişc, în zumzetul ce tulbura liniştea, păstrând încă în urechi zgomotul îngrozitor ce se stingea. Patul se mişca de parcă ar fi fost împins. M-am ridicat pe jumătate şi am atins cu tălpile desculţe duşumeaua; am simţit că trepida uşor. Prin mintea înceţoşată m-a străfulgerat gândul că asteroidul este un monstru viu care s-a trezit chiar atunci şi îşi mişcă carapacea sa de piatră. Solul a început să se cutremure şi mai puternic. M-am dezmeticit.

— Auzi? am întrebat eu prin întuneric.

Dar nu mi-a răspuns nimeni, deşi ştiam că Zorin nu doarme.

După un sfert de oră a răsărit soarele şi atunci peisajul de dincolo de ferestre a apărut într-o strălucire orbitoare. Cât vedeai cu ochii, câmpia stâncoasă erupea în zeci de locuri deodată. Niciun zgomot, doar coloane albe de piatră ţâşneau în sus, când mai aproape, când mai departe, iar solul se legăna din când în când ca puntea unui vapor în luptă cu furtuna. Meteoriţii, care nu se vedeau în zbor, ricoşau doar rareori după ce se izbeau de stânci, făcând un salt uriaş şi arătându-şi faţa în mişcarea lor ameţitoare de morişcă. Tăceam; dincolo de ferestre se prăvălea mereu ploaia de piatră. Stâncile fumegau, jeturi de nisip se înălţau şi cădeau, iar din când în când, fărâme de piatră izbeau pereţii scoţând un sunet subţire. Apoi se făcea din nou linişte, întreruptă pe

neaşteptate de un bubuit de metal, de parcă s-ar fi spart tavanul deasupra capetelor noastre, atunci când câte o fărâmă de stâncă se prefăcea în pulbere, ciocnindu-se de cuirasa camerei noastre.

După trei ore, soarele a apus. Meteoriţii continuau să cadă, dar mai rar şi mai slab, deoarece planeta ne ferea acum de curentul lor principal, iar aşchiile ce săreau pe emisfera ei nordică atingeau doar viteza unei căderi libere, incomparabil mai mică decât zborul cosmic al şuvoiului.

Nu ştiam încă ce direcţie are el în spaţiu şi până unde se întinde. Trebuia să aşteptăm. S-a făcut iar ziuă şi solul a început iarăşi să se cutremure. Ne zguduiau din nou lovituri puternice. Cuirasa le respingea, scoţând un sunet puternic, forţat, ieşit parcă din contractarea şi destinderea pereţilor de oţel, sub potopul şocurilor îngrozitoare. Noaptea următoare, grindina de stânci, deşi mai slabă în intensitate, devenise atât de deasă, încât nici nu ne puteam gândi măcar să părăsim locuinţa. Şi asta nu era decât începutul.

Zi de zi şi noapte de noapte se lăsa peste noi, în strălucirea de fantasme a stâncilor incandescente şi în întunericul cosmic îngheţat o ploaie moartă. Solul se scutura ca o fiinţă vie sub lovituri, pereţii casei noastre vibrau şi un tremur de febră pusese stăpânire pe obiecte, ca şi pe trupurile noastre. Şi astfel, cufundaţi într-o linişte surdă, întreruptă din timp în timp de câte un tunet

ce răsuna îndelung, ne petreceam ceasuri în şir. Eram întemniţaţi. Universul arunca din genunile sale întunecate râuri întregi de frânturi de cremene şi le spărgea pe scoarţa asteroidului. Legătura cu reactorul atomic şi cu adăpostul automatelor nu fusese întreruptă. La ora două noaptea, bombardamentul a slăbit în intensitate. Atunci am ordonat automatelor să înceapă munca. Au pornit, dar după vreo oră, unul a fost trântit şi sfărâmat de o lovitură directă, iar cuirasa i-a fost prefăcută în ţăndări ca o sticlă. Imediat, celelalte au început să ezite, au încetat lucrul şi s-au întors la adăpost, sub acţiunea circuitelor de autoconservare. Dimineaţa ne-am uitat la automatul sfărâmat: se afla la o distanţă de trei sute şi ceva de metri de încăperea noastră, îngropat în nisip de blocurile negre ale stâncii.

Aşteptam mereu, ceas de ceas, ca asteroidul să iasă din calea şuvoiului şi grindina aceea infernală să înceteze. De aceea nu raportam încă nimic tovarăşilor. Staţia de radio se afla deasupra încăperii noastre, prin al cărei geam din vârf, în formă de lentilă, înainte se vedea cerul negru. Acum însă, instalaţia automată îl închisese cu o clapă de oţel. Stam aici, sus, şi discutam cu tovarăşii. Stabileam legătura noaptea, deoarece atunci colindau mai puţini meteoriţi, iar ciocnirea directă a încăperii era o raritate, astfel că am reuşit să ascundem tovarăşilor de pe Gea toate întâmplările. Nu le-am spus, în primul rând, pentru că nava se afla numai la cinci zile de

călătorie depărtare de Planeta Albă şi întreaga lor atenţie era concentrată asupra problemei înţelegerii cu locuitorii ei.

Discutam deci şi întrebam de planurile lor, dar în timpul acesta se auzea pe tavan un foşnet uşor, care nu contenea nicio clipă. Era praful cosmic ce aluneca neputincios pe suprafaţa curbă şi un strat din ce în ce mai gros acoperea pereţii, până când „casa” noastră blindată a fost îngropată până la jumătate de dunele formate de pulberea ce cădea din stele.

În seara următoare recepţia emisiunii de radio se înrăutăţise simţitor. După încheierea discuţiei cu Gea, am constatat că reflectorul principal al antenei este îndoit şi perforat în mai multe locuri.

— Lucrul a încetat de trei zile – am remarcat eu – iar acum ne aflăm în situaţia de a pierde şi legătura.

— O să repare antena automatele.

— Eşti sigur că au să iasă s-o repare?

— Da.

Şi zicând acestea, Zorin s-a apropiat de tabloul de comandă şi a chemat prin radio automatele. Era noapte, iar meteoriţii cădeau mai rar. A ascultat şi a întrerupt microfonul.

— Vin? am întrebat cu.

Stătea în mijlocul cabinei, cu picioarele desfăcute, ca un luptător ce-şi scrutează printre pleoapele întredeschise adversarul. Tăcea.

— Ce facem? am întrebat eu, în cele din

urmă.

— Să ne mai gândim. Dar până atunci să cântăm.

Am cântat cam vreo oră. Ne aminteam pe rând, mereu, noi cântece. În pauza dintre două cântece mi-a spus în treacăt:

— Ştii că siguranţa de autoconservare poate fi deconectată?

— Da, dar nu de la distanţă – am răspuns eu.

Am cântat iar. Din când în când, Zorin trăgea cu urechea. În sfârşit s-a ridicat şi a început să caute cu privirea scafandrul.

— Vrei să te duci acolo?

A dat în tăcere din cap, introducându-şi în acelaşi timp picioarele în deschizătura scafandrului. Trăgea materialul argintiu de margini şi îl ridica în sus. Apoi a bombănit:

— Noroc că noi nu avem siguranţe…

— Să mai aşteptăm puţin – am intervenit eu, neputincios în faţa hotărârii lui.

— Nu. Lucrul poate să mai întârzie, dar antena trebuie numaidecât reparată.

Vorbea calm, dar sub liniştea lui aparentă se ascundea mânia. A controlat închizăturile de pe umeri, a ridicat coiful de pe duşumea, l-a luat sub braţ şi s-a îndreptat singur spre uşă.

„Ca şi cum eu nici n-aş exista” – mi-a trecut prin minte. Simţământul surprizei şi al neputinţei a dispărut. M-a cuprins o pasiune dârză. „Mă asemăn totuşi puţin cu el» – mi-am zis eu în sinea mea, îmbrăcând în grabă al doilea scafandru.

Când am intrat în ecluza de ieşire, încheindu-mi curelele, Zorin tocmai se afla în faţa manetelor zăvoarelor. Cum mi-a auzit paşii, s-a întors şi a încremenit cu mâna pe mâner. M-am făcut că nu bag de seamă. Am închis ermetic uşa interioară şi m-am oprit lângă el.

Rămăsesem aşa, două siluete argintii în lumina slabă a lămpii din tavan, între pereţii întunecoşi, metalici.

— Ce înseamnă asta? m-a întrebat el, în cele din urmă.

— Merg cu tine.

— Este o prostie.

— Nu socotesc.

— Bine, dar nu te gândeşti ce faci, omule?

— Dar tu ce faci?

A stat nemişcat o clipă, apoi a început brusc să râdă, aşa, în felul său, aproape fără glas. M-a luat de mână. M-am împotrivit, presimţind că vrea să mă convingă.

— Ascultă – mi-a zis el, cu glas scăzut. Îţi mai aminteşti de ce am fost trimişi aici?

— Îmi amintesc.

— Gea poate să nu se mai întoarcă.

— Ştiu asta.

— Şi cineva trebuie să fie aici, ca să construiască staţia.

— Prea bine. Dar de ce trebuie să mergi tu, şi nu eu?

— Pentru că sunt un mecaneurist mai bun decât tine.

La acest argument n-am avut ce să răspund. A pus mâna pe manetă, dar s-a mai întors încă o dată spre mine.

— Ai să te duci – mi-a spus el – dacă n-am să reuşesc eu. Da?

— Da – am răspuns eu, mirat de simplitatea acestei discuţii. Voi menţine legătura cu tine prin radio.

Fără să mai spună un cuvânt, a pus în mişcare manetele. Imediat s-a auzit şuierul aerului absorbit în interiorul camerei. Ecluza se golea. Acul manometrului aluneca leneş spre zero roşu. După ce a mai oscilat deasupra lui de câteva ori, s-a oprit la capătul scalei. Zorin a împins pârghiile mari ale clapei de ieşire. Nu s-a deschis. A bodogănit ceva şi a apăsat şi mai tare. Clapa s-a mişcat, dar tot se mai împotrivea. Am pus umărul. S-a dat încet la o parte. Prin deschizătura creată, a început să se scurgă pe picioarele noastre un şuvoi din ce în ce mai des de nisip mărunt.

În sfârşit, clapa s-a deschis. În faţa ieşirii se vedea o pâlnie adâncă. Locuinţa noastră era înconjurată de dune cu margini abrupte. Spaţiul inundat de lumina rece, îndepărtată, a lui alfa Centaurul A era inert şi calm, învăluit tot în forme abrupte de culoarea cărbunelui şi argintului. Zorin a ridicat uşor mâna dreaptă, mi-a spus: „Pe curând” şi a dispărut din privire atât de repede, încât nici n-am ştiut în ce direcţie a pornit. M-am aplecat peste clapa deschisă şi abia atunci l-am văzut: se afla la o distanţă de câteva zeci de metri;

se afunda aproape până la jumătate, iar nisipul mărunt se scurgea în jurul picioarelor lui în mers. Am privit în depărtare, căutând în zare cupola reactorului atomic, fiindcă acolo se afla adăpostul automatelor. Am tresărit. Întunericul a fost străfulgerat de o lumină scurtă, apoi de alte trei-patru mai slabe: meteoriţi. Energia ce se năştea din ciocnire se transforma în flacără. Stăteam aşa, privind spre orizontul care scânteia. Zorin părea acum atât de mic, încât i-aş fi putut acoperi silueta cu degetul întins.

— Cum mergi? l-am întrebat eu la microfon, ca să spun ceva.

— Ca prin sirop – a răspuns el imediat.

Am tăcut. Ici-colo apăreau buchete de scântei, ca şi cum nişte fiinţe nevăzute îşi semnalizau între ele. Deodată mi-am dat seama că mă aflu afară. Acest lucru nu avea niciun sens, fiindcă, dacă voiam să mă expun, trebuia să mă fi dus cu el. M-am retras în ecluză şi l-am pierdut din ochi. Am ridicat mâna şi am sprijinit-o de cuirasa clapei. În felul acesta puteam să observ fără greutate cadranul ceasului şi în acelaşi timp să privesc orizontul ce se întrezărea. Scânteia neîncetat. Aşteptam, privind mişcarea plictisitoare a săgeţii pe cadran.

„Încă trei minute” – mi-am zis în gând şi am întrebat cu glas tare:

— Mergi?

— Merg.

Aceste întrebări şi răspunsuri se repetau

mereu. Dar deodată am văzut două scânteieri îndepărtate şi am auzit un icnet întrerupt:

— Zorin! am strigat.

— Nimic, nimic – a răspuns el, cu o voce întretăiată.

Respiram adânc. Nu, meteoritul nu l-a nimerit. Dacă s-ar fi întâmplat una ca asta, ar fi pierit pe loc.

— Mergi? am vrut eu să întreb, dar vorba mi s-a oprit în gât.

În căşti se auzea un râcâit strident.

— Ei, dă-i drumul!… bodogănea neclar Zorin. De ce ţii? Ei…

— Cu cine vorbeşti? am întrebat eu, simţind că mi se face părul măciucă.

N-a răspuns. Auzeam doar respiraţia lui forţată, ca şi cum s-ar fi luptat. Dintr-o singură săritură am fost afară. Totul se afla înecat într-o lumină moartă şi pustie, de gheaţă. Am calculat dintr-o răsuflare şi mi-am dat seama că Zorin se afla, pesemne, la o distanţă de vreo trei sute cincizeci-patru sute de metri de mine, dar nu vedeam decât stâncile abrupte, dunele şi dungile de umbră… Altceva nimic.

— Zorin! am strigat eu, de mi-au ţiuit urechile.

— Gata, gata – a răspuns el, tot cu aceeaşi voce întretăiată.

Deodată, nisipul a început să se mişte într-un loc şi a apărut din el scânteia argintie a scafandrului. S-a ridicat în picioare şi a început să

meargă înainte.

„A căzut – mi-am zis în gând. Dar cu cine vorbea?”

Am lăsat această întrebare să-i găsesc răspunsul mai târziu şi m-am întors în interiorul ecluzei. După puţină vreme am auzit:

— Am ajuns.

Bodogănea ceva, pesemne scormonea nisipul care acoperise intrarea.

— Încep operaţia – m-a înştiinţat el după o clipă.

Treaba a durat mai mult decât mă aşteptam: o jumătate de oră controlat după ceas, dar, dacă timpul acesta s-ar fi măsurat după încordarea nervilor mei, sunt sigur că ar fi însumat secole. În sfârşit mi-a spus:

— Gata! Acum vor fi ca nişte struţi. Mă întorc.

Nu ştiu dacă nu era o iluzie, dar mi se părea că scânteierile se îndesesc. Întâi odată, apoi a doua oară, am simţit solul că trepidează. Acest tremur, căruia în locuinţa noastră nu-i acordam nicio atenţie, mi-a grăbit bătăile inimii. Zorin se întorcea ciudat de încet. În căşti se auzea respiraţia lui atât de anevoioasă, de parcă ar fi alergat. Şi totuşi se mişca cu mult mai încet decât la ducere. Nerăbdător, neliniştit, am ieşit de două ori în faţa clapei. Discul alb al lui A Centaur atingea orizontul stâncos. Noaptea se apropia de sfârşit. În curând, intensitatea ploii meteoritice avea să crească.

— De ce mergi atât de încet? am întrebat eu

în cele din urmă.

Nu a răspuns nimic. Respira greu. Nu puteam să înţeleg ce se întâmplă. Drumul nu era epuizant, mai ales pentru el. Deodată a acoperit cu trupul său intrarea. A pătruns în ecluză în grabă şi oarecum nesigur. A închis clapa şi a rostit:

— Intră înăuntru!

— Te aştept… – am spus eu, dar m-a întrerupt hotărât:

— Intră înăuntru! Vin şi eu imediat.

M-am supus. După o clipă a intrat fără scafandru; îl lăsase în ecluză. S-a apropiat încet de masă, apoi la lumina lămpii şi-a dus mâinile la ochi, şi-a resfirat degetele şi a îngânat ceva. Spatele său lat se îndoia într-un fel îngrijorător.

— Ce ai?… am şoptit eu.

S-a sprijinit cu mâinile de marginea mesei.

— Nu văd bine – mi-a explicat el, abia auzit.

— De ce? Un meteorit?…

— Nu. Am căzut.

— Şi ce?

— M-am împiedicat de automatul acela distrus…

— Spune!

— Mi se pare că avea reactorul spart. Ştii… inima atomică.

— Şi ai căzut peste ea? am strigat eu, cu groază.

A dat din cap.

— Tălpile, ştii… tălpile magnetice ale cizmelor s-au agăţat de fierărie şi nu puteam să

mă mai descurc…

Începusem să-mi recapăt liniştea. Mă cuprinsese un frig cumplit, care-mi îngheţa gândurile, dar în acelaşi timp mintea mi s-a luminat: ştiam. Trebuia să actjonez imediat. Meteoritul lovise cu atâta precizie automatul nostru, încât inima atomică – rezervorul cu elementul radioactiv – crăpase, iar Zorin, căzând, se lipise cu trupul de aceste fărâme care emit o radiaţie foarte puternică.

— Ce simţi? l-am întrebat eu, apropiindu-mă de el.

— Nu te apropia!… mi-a spus el şi s-a dat un pas înapoi.

— Zorin!

— Poţi să mori. Îmbracă halatul de protecţie!

Am sărit în cabina a doua şi am îmbrăcat o haină grea, metalică. Nici nu puteam să o închid la piept, aşa de tare îmi tremurau mâinile. Când m-am întors, Zorin stătea culcat în fotoliu.

— Ce simţi? am repetat eu întrebarea.

— De fapt, nimic…

Vorbea cu mici pauze, ca un om foarte obosit.

— Când am căzut, încă de la început… o ceaţă violetă… mi-a învăluit ochii… Acolo, la automate, am lucrat aproape pe dibuite…

— Mă vezi? l-am întrebat eu, apropiindu-mă.

— Ca prin ceaţă…

Ştiam ce însemna asta. Lichidul care umplea globurile ochilor devenise fluorescent sub influenţa radiaţiei. Indicatorul de intensitate a

radioactivităţii, aflat pe masă, la o distanţă de doi metri, ticăia alarmant. Tot trupul lui Zorin devenise radioactiv, fusese supus la o doză mare de radioactivitate.

— Te doare ceva?

— Nu, dar mă simt slăbit… şi mi-e greaţă…

L-am luat de umeri.

— Vino să te culci!

S-a lăsat greu pe mine şi a pornit spre pat. În vreme ce stătea culcat, învelit, iar eu eram ocupat cu pregătirea medicamentelor, l-am auzit cum şuşotea:

— Ce prosteşte…

Când m-am apropiat de el, ceva mai târziu, a început să vorbească despre nişte semnale, despre automate şi despre Gea. I-am luat pulsul. Avea temperatură mare. Atunci mi-am dat seama cât am fost de prost că nu am dat atenţie cuvintelor sale, crezând că aiurează. În curând şi-a pierdut complet cunoştinţa. În câteva ore am făcut cercetări minuţioase. Am constatat că măduva oaselor, plină de leziuni, nu mai produce hematii. Aveam şase fiole de sânge conservat. I-am făcut o transfuzie, dar era ca o picătură de apă în ocean.

Preocupat de gândul cum să fac să-l salvez, am uitat cu totul de discuţia cu Gea. Mă afundasem în manuale, căutând descrierile leziunilor radioactive. Dar cu cât citeam mai mult, cu atât îmi dădeam mai bine seama că Zorin era pierdut. În zorii zilei, aplecat deasupra ecranului trionic, m-a cuprins un somn adânc. M-am trezit

din cauza unui tunet metalic: meteoriţii se spărgeau de cuirasă. Era ziuă. Până seara târziu am stat lângă bolnav. Când s-a înserat, m-am urcat la etaj. Recepţia era atât de proastă, încât prindeam doar frânturi diforme de glasuri.

„Nu-i nimic – mi-am zis eu – acum am să chem automatele să vină să repare antena”.

Dar când m-am apropiat de pupitrul de comandă, m-a străluIgerat gândul că automatele nu vor veni. Nu le puteam chema decât prin radio, iar acesta nu mai funcţiona. Trebuia să fi chemat automatele cu o zi înainte, adică imediat după întoarcerea lui Zorin. Atunci postul de radioemisiune funcţiona încă. În vălmăşagul gândurilor uitasem de toate. În prima clipă, această constatare mi-a tăiat picioarele, dar m-am stăpânit şi am pornit spre ecluză. Când treceam prin cameră, Zorin a început să vorbească, îşi recăpătase cunoştinţa.

— Este după audiţie?... a întrebat el. Ce ştiri?

Nu puteam să-i spun adevărul. De altfel, mâine radioul va funcţiona. Prin urmare, deducând conţinutul audiţiei din frânturile de cuvinte auzite, i-am împărtăşit ştirile. Imediat după aceasta a adormit, iar eu m-am strecurat încet către ecluză. Am îmbrăcat scafandrul, am închis coiful şi, tocmai când puneam mâinile pe pârghia de deschidere, m-a străfulgerat un gând. Dar dacă voi pieri, iar Zorin va rămâne singur, incapabil să se mişte, fără sprijin şi orb?

Vreme de un minut am rămas ca mort. Apoi,

la fel de încet, mi-am scos scafandrul şi m-am întors în cabină.

Asta s-a petrecut în cea de-a doua zi. A treia zi însă, radioul a tăcut definitiv, astfel că am inventat în întregime comunicatul şi de atunci, la fel în fiecare seară. Trebuia să fac astfel, fiindcă de îndată ce auzea ştirile, adormea.

Când l-am întrebat de ce nu s-a întors imediat după accident, a răspuns:

— Tu te-ai fi întors?

Şi m-a privit în aşa fel, încât am înţeles totul...

El şi-a dat seama din prima clipă că nu există nicio speranţă, şi atunci şi-a zis: „Nimeni nu moare de două ori”. De aceea, fără să vadă, a deconectat siguranţele automatelor. Tot din această pricină, nu voia să-i dau sânge, dar eu mi-l extrăgeam pe ascuns şi-i spuneam că avem rezerve suplimentare. După patru zile, procedând astfel, abia mă mai ţineam pe picioare. Îmi era frică să nu leşin. De aceea luam întruna, fără să mai judec, tot felul de medicamente tonice, pe care le aveam la îndemână. Totuşi erau clipe când mă surprindeam pe mine însumi într-o stare de semiinconştienţă. Obosit şi nedormit, adresam în şoaptă rugăminţi măduvei oaselor, să producă mai repede sânge…

De fiecare dată când mergeam sus, mă gândeam: „Nu pot să-l mint într-una pe muribund. Această situaţie este insuportabilă. Da, azi am să-i spun că antena este distrusă”. Totuşi, când

coboram şi vedeam cum îşi întorcea faţa lipsită de vedere în direcţia paşilor mei, cum, exprimând suprema aşteptare, trupul său atât de puternic şi suplu cândva tremură, nu mai aveam putere, şi atunci, la minciunile vechi adăugam altele noi.

În următoarele opt seri i-am povestit că Gea s-a apropiat de planetă, că în întâmpinarea ei au venit nave mari de forme ciudate, că fiinţele necunoscute s-au înţeles cu oamenii cu ajutorul automatelor traducătoare, şi în timp ce-i povesteam, grindina de meteoriţi creştea, de parcă stihiile cerului ar fi aruncat asupra noastră toate şuvoaiele de fier şi piatră, ascunse în cosmos. Pereţii, obiectele, trupurile noastre erau cuprinse de tremur. Totul se legăna, iar eu îi povesteam lui Zorin, în această febrilă clănţăneală, despre înalta civilizaţie a fiinţelor acelora şi cât de adânc au fost mişcate, când, cercetând rămăşiţele rachetelor distruse ale Geei, au înţeles profunda lor greşeală.

Zorin nu mai avea febră, atât de slăbit îi era organismul. Ştiam că nu-l voi putea salva, că este o imposibilitate. După toate prevederile ştiinţei medicale, ar fi trebuit să moară în două zile, dar cu toate acestea trăia, şi nu ştiam ce-l ţine în viaţă: sângele meu, sau plăsmuirile mele. Probabil că acestea din urmă, fiindcă prea se schimba la faţă când îi povesteam, ţinându-l de mână. Simţeam atunci cum sângele îi zvâcneşte mai cu putere, cum muşchii trupului său vânjos tremură şi cum, după ultimul cuvânt, recade iar în

amorţire. Într-a şaptea seară, Zorin nu mai putea decât să bea. I-am pregătit pe reşou o băutură hrănitoare şi deodată, acolo, în ungherul cabinei, m-a fulgerat un gând:

Când va muri, am să pot ieşi ca să repar antena.

Am tresărit, de parcă cel care stătea culcat în spatele meu putea să vadă prin mine şi să-mi citească acest gând. Cu un suprem efort de voinţă, am vrut să-l afund în întunericul din care a ieşit, dar revenea ca un ecou fără cuvinte, răzbătând neîncetat în mine, orice-aş fi făcut, cu deplina gravitate a conţinutului.

I-am dat mâncarea pregătită, iar când m-a întrebat de ce nu mă grăbesc să iau legătura cu ceilalţi, m-am urcat la etaj şi am rămas acolo în faţa aparaturii moarte, verificând din când în când dacă uşa este bine închisă.

Aşteptam aşa douăzeci de minute îngrozitoare, apoi coboram şi începeam să-i povestesc o nouă plăsmuire despre fiinţele acelea, despre minunata lor civilizaţie şi despre faptul că de acum înainte nu staţia noastră micuţă, ci uriaşul radar al Planetei Albe va conduce în viitor rachetele transgalactice în direcţia Norilor lui Magellan.

În a opta seară, trepidaţiile solului au început să devină mai rare. Ieşeam din torentul de meteoriţi. După o oră de la apusul soarelui se făcuse linişte deplină. Dar cu toate acestea, nu puteam să ies din încăpere, atât de gravă era

starea lui Zorin. Nu mai întreba nimic. Stătea cu ochii închişi, iar faţa îi era ca de piatră. Din timp în timp îl luam de mână cu băgare de seamă. Inima lui puternică mai lupta încă. Târziu, în noapte, a rostit deodată:

— Basmele… Ţii minte?

— Da, ţin minte.

— Copiii nu voiau… triste, de aceea eu… le făceam lor încheieri… vesele…

M-a trecut un fior rece. Am îngheţat. Ce a vrut să spună cu asta?

Respiraţia neregulată îi ridica pieptul larg, puternic. Deodată a rostit:

— Bărcuţe… bărcuţe ca astea…

— Ce spui? am întrebat eu, aplecându-mă asupra lui.

— Din coajă de mesteacăn… făceam, mici… dă-mi…

— Aici… nu-i coajă de mesteacăn.

— Da… dar crenguţele… liliacul… dă-l!…

M-am repezit spre masă. Mănunchiul de crenguţe uscate stătea acolo, în vasul de sticlă. Când m-am întors cu el, Zorin murise.

Atunci i-am acoperit faţa, am ieşit în ecluză, am îmbrăcat scafandrul, am luat uneltele şi m-am dus la adăpostul automatelor.

Împreună cu ele am montat timp de trei ore noi segmente la reflectorul antenei. I-am îndreptat catargul şi l-am sudat, apoi am întins cablurile. Toate acestea le făceam ca într-un vis straniu, deşi atât de supărător de real, totuşi ca într-un vis,

fiindcă în adâncul gândului meu se afla profunda convingere că dacă voi dori foarte mult, foarte mult, mă voi trezi.

Când m-am întors, m-am urcat la etaj la staţia de radio şi am dat drumul la curent. În curând s-a auzit zumzetul surd al difuzoarelor. Apoi, deodată, cămăruţa a răsunat de cuvintele clare, rostite de o voce puternică şi limpede:

— … şi de patru ori coordonatele. Mâine dimineaţă, la ora şase, ora locală, Gea va porni spre voi şi va ajunge la asteroid după douăsprezece zile. Suntem nespus de neliniştiţi de tăcerea voastră. Vă vom chema în continuare în următoarele douăzeci şi patru de ore. Aici vorbeşte Yrjola, de pe bordul Geei, în a şasea zi după stabilirea legăturii cu Planeta Albă. Acum va vorbi Ana Ruys.

Apoi, megafonul a tăcut o clipă. Dar eu continuam să aud aceleaşi cuvinte, care făceau să-mi zvâcnească sângele în vine. M-am sculat repede în picioare, am deschis uşa şi am coborât în cameră, strigând din toate puterile:

— N-am minţit, Zorin! N-am minţit! Totul era adevărat! Era adevărat!

Am luat în braţe trupul vânjos şi l-am ridicat în sus. Capul său greu mângâia cu păru-i blond căpătâiul…

L-am aşezat din nou. A rămas inert. Am căzut cu faţa în jos şi am început să plâng. Bătea cineva la poarta conştiinţei mele. Mă chema, mă implora, mă ruga… Mi-am venit în fire. Era Ana. Vocea

Anei. Voiam să alerg sus, dar nu îndrăzneam să-l las pe Zorin singur. Am pornit încet în direcţia scării, mergând cu spatele şi privind mereu la faţa lui îngheţată. Atunci Ana m-a chemat pe nume şi mi-am întors privirea de la cel mort. Glasul ei răsuna din ce în ce mai aproape. M-am urcat pe scări, am privit în sus şi, prin geamul în formă de lentilă al tavanului, am zărit Crucea Sudului, iar mai jos – o scamă de ceaţă palidă, cu două puncte ce străluceau cu o lumină rece, calmă: era Norul lui Magellan.

GLOSAR DE TERMENI ŞTIINŢIFICI

ACCELERATOR – pârghie prin apăsarea căreia se măreşte viteza unui vehicul.

ARHEOZOIC – provenind din cea mai veche perioadă a formelor de viaţă.

ASTEROIZI – mici planete ce se rotesc în jurul sorilor.

BERILIU – metal, element din grupa magneziului.

CEFEIDE – stele variabile, cu o variaţie continuă şi periodică a luminozităţii.

CRIZOLIT – piatră preţioasă, numită şi olivină.

CROMOSFERĂ – strat al atmosferelor stelare, compus din gaze incandescente.

CUADRANT AL CERULUI – parte a bolţii cereşti cu unghi central egal cu 90°.

DECELERAŢIE – micşorarea vitezei, frânare;

inversul acceleraţiei.

ELECTROENCEFALOGRAF – aparatură pentru cercetarea curenţilor funcţionali ai creierului, care sunt apoi fixaţi sub formă de curbe pe bandă; encefaloscop – o instalaţie asemănătoare, care reproduce imaginea curenţilor pe ecran.

ECLIPTICĂ – planul orbitei descrise de Pământ în jurul Soarelui.

EMIŢĂTOR – aparat care emite raze sau particule.

EVOLUTĂ – curbă desfăşurată; locul geometric al centrului curburii unei curbe oarecare.

FONENDOSCOP – aparat pentru controlarea inimii şi plămânilor.

GALAXIE – îngrămădire uriaşă de stele (aproximativ o sută de miliarde). Galaxia din care face parte sistemul nostru solar poartă şi numele de Calea Lactee.

JUPITERI – termen utilizat de autor pentru a desemna reflectoare puternice, (n.t.)

KILOPARSEC – o mie de parseci; parsec – unitate astronomică egală cu 3, 26 ani lumină, adică 31X1012 kilometri.

PERIHELIU – punctul cel mai apropiat de soare de pe orbita unei planete sau comete; afeliu – punctul cel mai depărtat de soare de pe orbita unei planete sau comete.

PERTURBAŢII – aici: devierea de pe orbită a planetelor, a sateliţilor lor sau a cometelor

determinată de acţiunea de atracţie a altor planete.

PLAGIOGLAZ – varietate de feldspat; mineral.

PROTUBERANŢE – erupţii uriaşe de mase de gaze incandescente de pe suprafaţa Soarelui, aruncate la o mare înălţime.

RADIOSTELE – corpuri cereşti invizibile, care emit unde radiofonice.

SPECTROSCOP – instrument de descompunere a luminii şi de observare a spectrului ei.

TERMINATOR – linia care separă emisfera luminată a unei planete de cea întunecată.

TRAHEOTOMIE – secţionarea traheei.

TRAIECTORIE – linia descrisă de un punct sau corp în mişcare…

Dat la cules 3 XI.959, Bun de tipar 17. XII.959.